

SZENTIDAY KLÁRA MÁRIA

**A CSEPEGŐ KÖVEK
SZERELMESEI**

Szentiday Klára Mária

A csepegő kövek szerelmesei

Szentiday Klára Mária: A csepegő kövek szerelmesei

Budapest, 2017.

Copyright © dr.Szentiday Klára

Minden jog fenntartva!

ISBN: 978-963-12-8085-2

A kéziratot tördelte és lektorálta: Szautner Edit

Felelős kiadó: dr. Szentiday Klára

Magánkiadás

Borítóterv: készült Farkas Kati festőművész
olajfestményének felhasználásával

Nyomdai kivitelezés: M.C.Direct Kft.

Szentida Klára Mária

A CSEPEGŐ KÖVEK SZERELMESEI

Ez a történet *regény*. A cselekvések és a személyek megjelenítése az írói fantázia szüleményei; bármily egyezés a valósággal csupán a véletlen szeszélyes játéka lehet.

I. rész

Barlangban hideg a víz

1.

1957. augusztus harmadik napján nem mindennapi rakománnyal ellátott szerelvény pőfögött be Bódvaszilásra. A vonat lassított, majd meg is állt, az utolsó kocsi turistái szinte egyazon mozdulattal pattantak fel, és kapták kezükbe a csomagtartón heverő hatalmas hátizsákokat, koffereket és szatyrokat. Egymást taszigálva bukdácsoltak le a meredek lépcsőkön, s huppantak a földre, miközben hangosan kiáltozva köszöntötték Észak-Borsod kies vidékét, a barátságos falut, a napfényt, a fákat, a tájat, mely hamarosan háromhetes vakációjuk színhelye lesz. A helybéliek, akik a miskolci nagyvásárról tértek vissza Szilasra számos batyut és kosarat cipelve, barátságtalanul méregették a lelkes fiatalokat, attól tartva, hogy e siserehad képes bevenni magát az egyetlen kocsmába, ahol aztán a kis falu nyugalalmát iszogatóssal, randalírozással – s Isten ne adja – netán még verekedéssel is fűszerezve, semmisíti meg.

Az egyik öregecske mérgesen fordult szomszédasszonyához arról érdeklődve, honnan az ördögből ette ide a fene őket, mi dolguk itt ezeknek a naplopóknak, akik a nyári mezőgazdasági munkákra fittyet hányva rontják a levegőt az ő csendes kis fészükben.

– Ni mán – szólalt meg a harmadik öreg szüle is –, négy jány is ott poroszkál velük picike nadrágocskát hordva, oszt kelletik magikat a csupasz lábukat mutogatva a sok léhűtőnek! Bezzeg az én időmben! Kaptak vón’ akkorát a fenekükre, hogy lereped róluk a bugyikájuk!

Hirtelenjében fiatal lány (vagy tán menyecske) perdült az öregasszonyok elé, óbégató hangon próbálva a mai kor szokásához igazítani a háborgó véneket:

– Jaj, Eszter nénye, ne legyen mán annyira maradi! Ezek a leánykák még ifjoncok, ha nem vette vóna észre! Egyébként meg barlangkutatók, azért jöttek ide a Kerekhegy tövébe, hogy kiássanak a föld mélyéből egy csudaszép

cseppkőbarlangot. Oszt az fogja majd idecsalogatni a fizető vendégeket! Egyébként – húzta ki magát, s vált fölényessé a hangja –, az én párom, a Jancsi is segíti őket a beilleszkedésben, mán rendbe is hozta az Acskó-forrás környékét, ahol majd felállítják a sátrakat és lecövekelik a csikósparherdet is. Az ám! Meglehet, magam is kimegyek olykor, s viszek nekik egy kis hazai enni- meg innivalót; a kézimunkáimat is bemutatom, jó lesz majd vásárfiának, ha meg akarnák lepni a párjukat, ahogyan az ilyesmi minálunk is szokásban van!

Az öregasszonyok elcsendesedtek, mindössze halk morgást hallattak összekacsingatva és bólogatva, néhány szót suttogva arról, hogy a Maris majd még belehabarodik az egyik szőröslábú barlangos fiúba, oszt az a derék Jancsi gyerek bottal ütheti a nyomát!

A fiatalok, akik percig sem gondolták volna, hogy ekkora érdeklődéssel fordul feléjük a falu népe, az állomásépület előtt toporogtak, csomagjaikat lábukhoz rakva nyújtogatták a nyakukat, lesve, hogy mikor bukkan fel a sokat emlegetett, egyesek részéről jól ismert és nagyra becsült férfiú, a túravezető. Várakozásukat hamarosan siker koronázta, lódobogásra és kocsizörgésre lettek figyelmesek, a kanyarban recsegeve-ropogva méretes stráfkocsi bukkant fel, fullasztó porfelleget vonva maga után. A bakon nagybajuszú parasztember hegyelt, jobbján a várva várt főnökkel, Lénárd Istvánnal, aki ostorát pattogtatva, hangos hujujj kiáltást hallatva üdvözölte a rá várakozó barlangos csapatot. Nagyot rántott az istrágon, hőkölésre készítette a két almáspej lovat, majd a gyeplőt az öregre hagyva, könnyedén, egyetlen ügyes mozdulattal ugrott le a méretes szekérről. Magas, karcsú, izmos ember volt, egyenes tartású alakja kiemelkedett az őt körülvevő sokaságból, azok közé a férfiak közé tartozott, akik határozottak, magabiztosak, akadályt soha nem ismernek, és ha úgy hozza a sorsuk, képesek mozgásba lendíteni a közösségben rejlő erőt. Mindamellet leírt róla önmaga nagyrabecsülése, s az

is, hogy tisztában van a nőkre gyakorolt nem csekély vonzerejével, merthogy jóképű, értelmes, udvarias, valamint – mint bővizű forrásból a szomjoltó tiszta víz –, úgy árad belőle a férfiasság. Arcát barnára pirította az augusztusi nap, izmos nyaka kisportolt testet sejtetett. Néhány idősebb túratársával kezét rázott, a lányokat enyhe meghajlással köszöntötte, miközben el nem mulasztotta volna huncut szemekkel felmérni a fiatal testek rejtett szépségeit.

Kiváltképp az egyiken pihent meg hosszabb ideig a tekintete, s a többit mellőzve bámulta a legszebbiket, a madonna-arcú, sötétbarna hajú, kékszemű lányt, aki új volt a csapatban, akihez még nem volt szerencséje. A lány – ellentétben a többi hárommal, akik az öregasszonyok által megszólalt „bugyikában” tengtek-lengtek –, kockás gyapjuszoknyát és szűk, testhezálló, vékony, erősen kivágott pulóvert viselt, mely kiemelte karcsúságát, látni engedte hattyúszerű nyakát, s szemet gyönyörködtető, formás kebleit. Az érdeklődés kölcsönös volt, a lány is megilletődve pislogott a jó kiállítású férfira, kissé zavartan tekintett a csillogó acélkék szemekbe, s még akkor is rajta pihentette tekintetét, amikor a jeles ember, tőle elfordulva, a társaság többi tagjához intézte szavait.

– Üdvözlöm a megjelenteket! – köszöntötte csapatát a túravezető, hangja kellemes, zengő bariton volt. – Jelentkezzenek azok, akik hiányoznak! – E gyönges, iskolásoknak való poén ezúttal sikert aratott, hangos nevetés volt a válasz, melyet taps és lábdobogás követett. Az egyik vékonydongájú fiatalember, aki szeplős volt, akár a pulykatojás, előre lépett és válaszolt a vezetőnek:

– Jelentem: a mai vonattal húsz fő érkezett, hárman meg üzentek, hogy elfoglaltságuk okán holnap csatlakoznak hozzánk, István bátyánktól engedelmet kérve.

– A három fő majd bepótolja azt, amit mulasztott, a létszámot teljesnek tekintve, indulásra szólítom csapatomat! Irány az Acskó-forrás fennsíkja, mely az állomástól mintegy öt

kilométerre esik. Hogy megkönnyítsük a felfelé menetelést, a szekéren lévő szerszámok és miegyebek mellé mindenki felrakhatja hátizsákját és a nehezebb csomagjait. Rendben?

– Hurrá, remek, éljen a túravezető! – hangzott mindenhonnan a vidám kiáltozás. – Az ünnepelt felettes, kezét felemelve, csöndre intette híveit és folytatta szónoklatát:

– Figyelem! Ismertetném a mai napra rendelt tennivalókat: sátorverés, gödörásás latrinák részére, a tűzhely felállítása és kipróbálása, padok ácsolása a rendelkezésre álló deszkadarabokból. Ha végeztünk a dolgok nehezével, következik a bemutatkozás, a munkacsoportok beosztása, s egyéb szervezési feladatok ismertetése. A mai és a holnapi még afféle pihenőnapnak számít, mindenki annyit dolgozik, amennyi nem esik a nehezére, s menten nyugovóra térhet, ha már nem lesz jártányi ereje sem. Kérdés, megjegyzés? – jártatta körbe szemeit a kis csapaton –, nos? Óhaj, sóhaj, kérelem? Minden nagyon jó, minden nagyon szép, mindennel meg vagyunk elégedve?!

Két jól megtermett fiatalember emelte fel kissé félszegen a kezét, egyikük keménykötésű és komor, a másik nyúlánk és szőke, ez utóbbi azonnal meg is szólalt.

– Érdeklődnénk, lemehetnénk-e olykor a faluba sörözni vagy borozgatni, aztán meg hozhatunk-e magunkkal ide a táborba is valami rendesebb piát? – A túravezető arcáról hirtelen lefagyott a mosoly, mérgesen villant acélkéék szeme.

– Nem! Az itt eltöltött idő alatt szigorúan tilos mindenfajta szeszesital fogyasztása! Aki képtelen önmagának parancsolni, veheti a sátorfáját, és a tőlünk távol eső hegyek tövében kutathat barlangok után, de akár fel is szállhat a következő pesti vonatra! Ennyi! – A két fiú megszeppenve bólogatott, a többiek kárörvendően grimaszoltak, tudva, hogy a barlangkutató táborba való jelentkezés elfogadásának egyik feltétele éppen a szeszesital mellőzése volt. Néhány kisebb probléma felmerült a főzéssel, étkezéssel, öltözködéssel és egyéb mindennapi tevékenységgel kapcsolatban. István rövid,

ám lényegre törő választ adott a kérdésekre, hozzátéve, hogy a továbbiakban mindenki mindenről részletes és alapos tájékoztatást kap. Következett a holmik felpakolása a szekérre – a lányoknak maga a túravezető nyújtott segítséget –, majd a kis csapat a piros turistajelzést követve, nekivágott az útnak, a kijelölt táborhelyet célozva meg.

Az időjárás szebbik arcát mutatta a lelkes barlangkutatóknak, elzavarva a viharfelhőket, s enyhe szellővel hűsítve a gyaloglástól kissé megizzadt fiatalokat. Mintha az augusztusi nyár az utolsó támadásra készült volna az ősz ellenében; a föld nyugalmat, derűt lehelt, a nyírek fehéren hajladoztak, szelíd lombjuk közt elhagyott madárfészkek várták, hogy újból fiókákat költsön bennük a komor anyamadár. Az út mentén magas, sötét fenyőfák sorakoztak, csak itt-ott vegyült közéjük egy-egy közepmagas szilfa. Valahonnan mély, elnyújtott kutyaugatás hallatszott, melyhez megriadt tyúkok kotkodácsolása képezte a háttérzenét. A kocsis kíméletből kissé visszafogta a lovakat, a vándorlók az enyhén hullámozó levegőben lihegve taposták az utat, olykor egyik-másik felkiáltott, amikor társa tréfásan oldalba taszajtotta, vagy csak úgy belebotlott valami fagyökrébe vagy kiálló kőbe.

A faluvéget elhagyva sűrű erdőben találták magukat, eleinte kényelmes, kitaposott földúton baktattak, csupán két-három kilométer megtétele után vált nehezebbé a menetelés. Időközben István – a kocsist magára hagyva – leugrott a bakról, hogy a fiúkkal együtt haladva ügyeljen a rendre, s maga is megtolja egy-egy bukkanónál az elakadt szekeret, példát mutatva e tettel csapatának. A Bükk-lápát elérve búcsút mondtak a jelzett turistaútnak, rátérve a göröngyös, meredek kaptatóra, ahol erőnek erejével kellett felfelé tolni a szekeret. A fák megriktultak, a lombos ágak közt itt-ott kikandikált a napsugár; a fény elhalványult, mintha délutáni pihenőt tartott volna a Nap, magára vonva néhány felhőt, hogy meg ne fázzék. A fiatalok az előttük felbukkanó lankásan elnyúló dombot méregették, mely útjuk célját rejtette magában. Mintegy félóra

elteltével felértek a tetőre, pár percre megpihentek, a selymes fűvel borított hatalmas tisztás jobb oldalán mély árkot fedeztek fel, melyben a frissen csörgedező Acskó-forrás hullámozó vize tört magának utat. A vízfolyás a rét felső végénél bukkant a felszínre, bő vize kisebb medencét vájt ki, mely a későbbiekben alkalmasnak bizonyult fürdésre, tisztálkodásra, sőt, ruhamosásra is.

– Megérkeztünk! – kiáltott fel örömteli hangon a túravezető. – Közvetlenül az erdőszélen fogunk táborozni, amott állítjuk fel a sátrakat és rendezzük be a szabadtéri konyhát. Hajrá srácok, fogjunk hozzá a tereprendezéshez! A szekér alján találjátok a barlangkutatáshoz szükséges felszereléseket: vésőket, feszítővasakat, lapátokat, pejszereket, nagykalapácsot, fűrészt, néhány baltát, karbidlámpákat, kötélhágcsókat, köteleket és az egyéb kéziszerszámokat. A kisládára kiváltképp vigyázzatok, ha még nem tudnátok, abban vannak a robbantáshoz szükséges paxit-rudak, a gyutacsok és a több méternyi gyújtózsínór!

Istvánból úgy áradt az energia, mint egy jól fejlett erőműből, csodálatos szervezőképességének hamarosan tanúja lehetett bárki, aki tagja volt a lelkes kis csapatnak. A férfi azzal a mohósággal vetette bele magát a munkába, mint tette volna azt a sivatagi utazó, megpillantva a várva-várt oázis sárgás vizét. Percet sem pihent, pillanatokon belül ráncba szedte embereit, a banda dolgozott, akár a güzü, noha a nehéz munkáért egyetlen petákot sem zsebelhettek be. Alig néhány óra elteltével álltak már a sátrak, a csikósparherdben vígan pattogtak a száraz ágak gerjesztette tűzmadarak, messzire hányva aprócska szikráikat, felmelegítve a platót, melyre gondos kezek már fel is tették a teavizet tartalmazó edényt. Az egy-, illetve kétszemélyes sátrak katonás rendben sorakoztak, élükön virított a parancsnoki sátor, mely kitűnt vízhatlan aljzatával, sűrűbb szövédékekkel, óvva a nedvességtől a felhalmozott könyveket, prospektusokat. Bár négy személyes volt, mindössze ketten lakták: a túravezető és helyettese,

Kovács Ferenc. A társaság idősebb tagjai a megfázástól félve úgyszintén masszívabb sátrakat állítottak, ám aki ezt elmulasztotta, esetleg nem volt ilyesmire pénze, annak a pihepuha paplanok helyett meg kellett elégednie a szalmazsákkal, továbbá a két leopárdmintás lapból és egy jókora rúdból összeeszkábálható gyalogos sátorral, követve a kiskatonák szokásait. István parancsára valamennyi sátor körül lett árkolva, a szalmazsákok megtömve friss szénával, szalmával; takaróról, lópokrócról mindenki maga gondoskodott, úgy-ahogy kényelmessé téve éjjeli szállását.

Futottak az órák, az idő lassanként a késő délutánba fordult, a lebukni készülő napkorong vörössé sárga sugarakat vetett a dombokra, békés és megnyugtató színt, olyant, ami frissít, majd mély álmot ígér a megfáradt szemeknek. István megdicsérte szorgos kis csapatát, étkezésre és pihenésre szólítva fel őket. Az előírás szerint kétnapi élelemről mindenki maga gondoskodott, merthogy időbe telt a faluból beszerezni a főzéshez szükséges nyersanyagot, ennek okán meleg étel készítésére csupán egy, avagy másfél nap elteltével kerülhet majd sor. A *beugró* személyenként és naponként 10 Ft-ot tett ki, mely összeget az Élelmiszeripari Minisztérium – István munkahelye – némi természetbeni juttatással, enyhén dohos lókolbásszal és lejárt szavatosságú húskonzervvel egészített ki. A húsételnek nagy volt a becsülete, a faluban csak néhanapján lehetett pecsenyének valót vásárolni, azt is drágán, s nem a legjobb minőségben.

Miután a farkaséhes csapat teleette magát, István egy ügyes mozdulattal felpattant az anyaföldről, csendet kért, úgy döntött, hogy a nap eseményeit, s az elkövetkezendő feladatokat az éledezni kezdő tábornoknál beszélék meg.

– Barlangos társaim – szólt, miközben felvillant hófehér, hibátlan fogsora –, ezennel kezdetét veszi háromhetes táborozásunk, melynek célja a Kerekhegy tövében lévő üregnek, az úgynevezett *Bódvaszilasi-barlangnak* a feltárása. Ha minden a tervek szerint halad, s Fortuna istenasszony is a

kegyeibe fogad bennünket, akkor egy cseppkövekben dús, ember által még soha be nem járt barlang-csodára bukkanhatunk, s gazdagíthatjuk szépségével országunkat.

– Hurrá! – lelkeztek a lányok és a fiúk, vidám beszélésekkel növelve az amúgy is felforrósodott hangulatot. István pillanatnyi szünetet tartott, majd folytatta szónoklatát.

– Kezdjük a bemutatkozással. Aki még nem tudná, Lénárd István a nevem, jelenleg az Élelmiszeripari Minisztérium adminisztrátora vagyok, miközben levelezőhallgatóként a földrajz- és a geológiai tudományok elsajátításán munkálkodom. Még egy év, s ha minden jól megy, nemcsak a diplomámat, hanem az egyetemi doktorátusomat is sikerül majd megszereznem. – Újabb tapsorkán csattant fel, István kissé röstellkedve emelte fel a kezét, intett, hogy folytatni szeretné mondanivalóját. – Mindenekelőtt bemutatnám három legidősebb résztvevőnket: Kovács Ferencet, Kiss Imrét és Szolnoki Bálintot. Ők mindhárman bányászok, szakértelmükre és jártasságukra a föld alatti munkálatokban okvetlenül szükségünk lesz, ugyanis a feltárt barlangi járatokban ácsolatokat kell készíteni, különben lezúdul a laza, megbolygatott körengeteg. Mint észrevettétek – csippentett egyet a szemével és vágott huncutkodó ábrázatot –, négy csinos leányzó is vállalkozott arra, hogy emelje fényét a táborunknak. Bár híve vagyok az egyenjogúságnak, mégis arra kérném a kedves hölgyeket, feladatukat leginkább az ételekhez szükséges kellékek bevásárlása és főzése képezze, míg a férfiak tevékenysége döntő mértékben a barlangfeltáráshoz szorítkoznék. Ugyanakkor – emelte meg a hangját, s hajolt meg kissé a lányok felé lendítve karját –, ha valaki a gyöngébb nem tagjai közül is részt kívánna venni a barlangi munkálatokban, annak semmi akadálya, ám meg kell jegyezni, nehéz kövek cipelése, bezúzása, vésése és rakosgatása igencsak megerőltető feladatot jelent nemcsak a lányoknak, hanem még a legizmosabb férfiaknak is. No és, ha még nem mondtam volna: a barlangkutatói munkálatok veszélyesek, figyelmet és fokozott

fegyelmet igényelnek, ez az oka annak, hogy e ténykedésben mindenki – legyen nő vagy férfi – kizárólag saját felelősségére vehet csak részt!

A négy lány kíváncsian méregette Istvánt, olyanok voltak, mint a felnyergelt lovak, melyek alig várják, hogy a figyelem középpontjába kerülve, nekilássanak a vágtazásnak. Arcuk kipirult, kissé kuncogva mosolyogtak, szemük kereste vezérük tekintetét.

A társaság elcsendesedett, a férfiak figyelme a lányokra vetült, István intett az egyiknek, s a kiválasztott csöppnyi fejbólintással tett eleget a férfi kérésének. Magas, erőteljes alkata nem vallott szépségre, sötétbarna haja kócosan borult a vállára, mélyen ülő sötétbarna szeme szúrós tekintet vetett a férfira, akit – úgy tűnt – már régóta ismer. Sugárzott róla az értelem, még vonzó is lehetett volna, ha nem ült volna ki arcára valamiféle kedvetlenség és rejtett rosszindulat. Hangja mélyen zengett, mint egy sötét pince dongása, aki először látta, vezető beosztású nőt sejtethetett benne; olyasvalakit, aki erős akarátú, s uralja a gyengébbeket.

– Balogh Ella – mutatkozott be kissé meghajolva. – A Kémiai Kutatóintézetben dolgozom laboránsként, s megemlíteném, hogy több mint négy éve tagja vagyok a Budai Barlangász-csoportnak. Számos barlangtúrán vettem már részt, s néhány alkalommal magam is fejtettem és cipeltem köveket István megbízásából. Ezúttal én lennék a konyhafőnök, úgyahogy értek a főzéshez; fiatalabb koromban néhány évig szakácsnőként dolgoztam a Szerszámgépipari Vállalat üzemi konyháján. Ti hárman – nézett sejtelmes mosollyal társnőire – jól vigyázzatok, ha lazáltok, hátrakötöm a sarkatokat! – Élénk nevetés csendült fel, néhány fiú megeresztett egy-egy szemtelenebb megjegyzést is.

– Kászonyi Erika – mutatkozott be a soron következő, szőke hajú lány. Szabálytalan, jellegtelen arca nem sok szépségről árulkodott; középmagas volt, fürgének, jó mozgásúnak tűnt, leginkább egy karcsú, nőtény vadászkutyára

emlékeztetett. – Magam is mintegy három éve tagja vagyok a barlangos csoportnak, ami a foglalkozásomat illeti, gépíró vagyok a Vas- és Műszaki Nagykereskedelmi Vállalatnál – húzta ki magát és pillantott körbe –, teát és rántottát egész jól tudok már főzni (élénk derűtség), a többit majd megtanulom a ti hasatokon! Ám, ha volna rá mód – nézett reménykedve a túravezetőre –, szeretnék olykor részt venni a barlangfeltárási munkákban is, vállalnám az üregek feltérképezését, s mivel karcsú vagyok, be tudnék bújni az igen szűk járatokba is. – Hatalmas ováció kísérte a lány mondatait, valaki felkiáltott: – Ahová mi nem férünk be, oda beeresztjük Erikát, hogy bővítse ki a lyukat! – István kezét felemelve csendre intette híveit, nem szerette volna, ha heccelődésbe menne át a bemutatkozás.

– Köszönjük lelkes felajánlásodat Erika! – bólintott. – A részleteket később megbeszéljük. Nos, kit nem ismerünk még?

– Kelemen Vera – szólalt meg a harmadik lány, akin látszott, hogy izmos és kisportolt, bár arca jelentéktelennek, semmitmondónak tűnt. – Finommechanikai szakmunkásként dolgozom a Mechanikai Műveknél. Elmondanám, azért jelentkeztem a meghirdetett táborozásra, mert szeretném alaposabban kivenni a részem a profi barlangkutatásból. Egyszóval vállalkoznék kövek fejtésére, cipelésére, ismerem a kötélmászás és a hágcsón közlekedés fortélyait, a sziklamászástól sem riadok vissza, s a barlangi patakok hideg vize kifejezetten jól esik nekem! Természetesen, ha kell, besegítek a konyhásoknak is – nézett társnőire –, szíves-örömet lejárnék a faluba bevásárolni, jó erőben vagyok, nekem nem gond felcipelni néhány teli kosár zöldséget, gyümölcsöt, egyebeket.

István bólogatva hallgatta a jól megtermett, sildes sapkát viselő lány lelkes szavait, majd elmosolyodva vette át a szót:

– Bevallom, Ellát, Verát és Erikát már régóta ismerem, mint említették, tagjai a Karszt- és Barlangkutató Társulat

Budai barlangászok szakosztályának. Figyelmeztetlek benneteket fiúk, Verával csínján bánjatok, én ugyanis tudom róla, hogy karate-bajnok; egyetlen szemtelen szó, és máris a földön elnyúlva találjátok magatokat! Nos – nézett a két lányra –, szívesen látunk benneteket úgy is, mint barlangkutatókat, mi több, Verát brigádvezetőnek is kinevezem. De erről majd később! Lássuk csak... ki az, akit még nem volt szerencsénk megismerni?

– Én volnék – rebegte pirosra gyúlt arccal a kékszemű lány, aki valósággal kirítt társai közül csinos alakjával, gyönyörű arcával. Zavartan toporgott, hosszú, karcsú ujjaival sűrű, sötét haját igazgatta, égszínkék szeme sugárzott, mint valami lámpás, amikor Istvánt szemügyre vette. A férfi magabiztossága mintha csorbát szenvedett volna, ahogy viszonzta a leány büvölő tekintetét. Mindössze néhány másodperc telt el anélkül, hogy bárki megszólalt volna, mégis hosszú időnek tűnt a csend, melyet senki sem mert barbár módon félbeszakítani. Végül a lány volt az, aki megszólalt

– Gosztonyi Csilla a nevem, geológushallgató vagyok, ösztől már másodéves. A barlangjárás, a cseppkövek vizsgálata, a különféle karsztjelenségek elemzése része a szakmai feladataimnak, akár csak a talajmechanikai vizsgálatok. Úgy hallottam – folytatta kissé nekibátorodva –, hogy időnként szabadnapot is kaphatunk, amikor lehetőség nyílik a környéken található barlangok bejárására. Lényegében ez okból szántam rá magam a részvételre, egyébként ez az első eset, hogy sátorozni fogok.

Miközben beszélt, István le nem vette róla a szemét, ajka kissé szétnyílt, figyelmét teljes egészében az ismeretlenre összpontosította, éles tekintete olyan volt, mint a lecsapni készülő sirályé, mely már kinézte magának az alkalmas halat. Csupán a késő délután szürkületének volt köszönhető, hogy a népes társaságnak nem tűnt fel a két ember különös viselkedése, az áhítat, ahogy ott álltak magukról megfeledkezve, egymást megkívánva, felfedezve a másikban a megtalált társat. Csönd

lett, levegő se rezdült, madár sem pittyentett, egy röpke pillanatig tán még a Föld is megállt forgásában, hogy üdvözlje a szerelmeseket. Az idő tovább lépett, elsőnek a férfi tért magához elrévedéséből, kissé megrázta a fejét, mintha különös gondolataitól szeretett volna megszabadulni.

– Igen, igen – mondta halk, kissé rekedtes hangon –, természetesen lesznek kirándulások, mi több, autóbusszal el lehet menni Aggtelekre, Jósvalőre, sőt távolabbi vidékekre is, ahol szebbnél szebb barlangok találhatók. Jut eszembe! – kapta fel a fejét, mint aki mély álomból ébredve tér vissza a valóságba. – Még hátra van egy rakás deli legény, nos, fiaim, folytassátok a bemutatkozást!

Mint kiderült, a férfitársaság meglehetősen vegyes tevékenységet folytatott: középiskolai diákok, egyetemisták, tudományos kutatók, szakmunkások, no és a már említett, Rudabányáról érkezett bányászok voltak soraikban. Miután túlestek a bemutatkozáson, István részletesebb ismertetést adott a feladatokról.

– Az *expedíció* célja, mint már említettem, a Bódvaszilasi-barlangnak titulált üreg feltárása. Megjegyzem, doktor Jávor Ábel geológussal karöltve, alapos környezettanulmányt végeztünk az aggteleki karszton, s arra jutottunk, hogy éppen itt, ezen a környéken a Vecsem-bükki fennsík mélyében hatalmas földalatti járatnak kell húzódnia. Barátom tavaly megfestette a Víztes-patak forrásvizét fluoreszcenciával, és mintegy 12 óra elteltével az említett hegy aljából kifolyó patak vize zöld színűre váltott! Továbbá! – emelte fel a kezét, hogy a figyelmet felkeltse – ami engem illet, tavaly tanúja voltam, amikor egy hatalmas zivatar után 5-6 órával bömbölve zúdult ki a sziklából a megsokszorozódott forrásvíz. E jelenségek arra utalnak, hogy a víznyelők és a források között tágas, levegős járatok, azaz barlangi üregek lehetnek! És nem csupán Jávor Ábel, hanem hazánk számos, nagynevű geológusa tanúsítja – mellesleg a talajvizsgálatok és a vízhozam-mérések is bizonyítják –, a Vecsemhegy alatt több

kilométer hosszú, tágas cseppkőbarlangot rejt a hegyvonulat mélye!

István népe megittasodva hallgatta vezérük szónoklatát, szinte valamennyien már az újonnan felfedezett barlangban érezték magukat, a csillogó cseppkőcsodák birodalmában, ahol egykoron az ősemberek éltek. Mentoruk elgondolkodva figyelte lelkendező embereit, majd jobbnak látta visszatérni a realitások világába:

– Világért sem szeretnék ünneprontó lenni, így hát arra kérlek benneteket, ne bízzátok el magatokat! Bármily nagy is a barlang létezésének valószínűsége, a természet nem adja olcsón féltett kincseinek sokaságát. A feltárás nehéz munkával jár, számos veszélyt is rejteget magában, nem elég a bátorság, a kitartásra is szükségetek lesz, reményteli pillanatok és csalódásban eltelt napok fogják váltogatni egymást! Én csak tudom, hisz egyike voltam azoknak, akik felfedezték hazánk negyedik legnagyobb cseppkőbarlangját, a Meseországot!

A korábban megrakott tábortűz helyén már csak kicsinyke parázs-halom pislákkolt enyhén hunyorogva, István néhány mondattal még részletezte a mélységben rejlő, megálmódott barlang tulajdonságait, majd – látva, hogy hallgatósága ásítva dől jobbra és balra –, aludni küldte az eseménydús nap rengeteg élményébe belefáradt fiatalokat.

2.

A felkelő nap már jókora utat megtett az égen, amikor a barlangkutató fiatalok ébredezni kezdtek. A pezsdítő meleg sugarak beszktek a sátrakba is, ideje volt a felkelésnek, noha ez még pihenőnapnak számított. A reggeli az otthonról hozott elemózsia maradékából állt, ám nemcsak az éhséget, hanem a szomjúságot is oltani kellett, ennek köszönhetően Ella finom teával egészítette ki a harapnivalót. Később megjegyezte, hogy a csomag Lipton a sajátja, tekintse mindenki ajándéknak.

– És akkor mit iszunk holnap? – érdeklődött Erika, aki teamániás volt.

– Abban állapotunk meg Istvánnal – fordult a lány a túravezető felé –, hogy ezeknek a jó étvágyú fiataloknak tea helyett valami laktatóbb folyadékot kellene feltálmni.

– S mi lenne az? – kérdezte az egyik fiú, aki sovány volt, akár a gebe.

– Mi más, mint a rántottleves, melynek készítésében mester vagyok. Ígérem, sűrű lesz és ízes, kenyérdarabkák úszkálnak majd benne! Nos? Megszavazzátok?

– Ha te készíted – jegyezte meg Feri ábrándos tekintettel –, az égi mannánál is jobban fog nekem ízleni... István szavazást rendelt el: tea, vagy leves? És a döntő többség a levesre tette le a voksát. Frici, a vöröshajú fiú, aki mindenből viccet és verset fabrikált, ihletet kapott:

*A reggeli nagy választék
Tejeskávét, kakaót,
De mi ettől undorodunk,
Nekünk csak a zupa jó!*

Leírhatatlan volt a kacaj, melyet a jövő nagy költőjének verse váltott ki; a hangulat felélénkült, vihorásztak, mintha majmot láttak volna felmászni az akácfára, a társaság tagjai viccelődve, huncutkodva láttak hozzá a reggelihez. Miután mindenki jóllakott, István ismét szót kért, s rátért a szervezési kérdésekre. A társaságot brigádokra osztotta, három csoportot alakítva ki. Közölte, hogy az egyes számú brigád délelőtt, a kettes számú délután fog tevékenykedni, miközben a harmadik pihenőnapot kap. A továbbiakban a beosztás ciklikusan ismétlődik, ám az a bizonyos szabadnap csupán kivételesen jelenthet tétlenkedést. Miután senki sem tett ellenvetést, a túravezető lendületesen belekezdett a környék ismertetésébe, pontos képet adott a Vecsembükk híres fennsíkjáról, mely az Aggteleki-karsztvidék egyik leginkább vadregényes, legkevésbé

ismert tája, s az Alsó-hegynek nevezett karsztos tömb középső részét foglalja el a Bódva és a Torna völgye között. Mint megjegyezte, e fennsík igen gazdag látványos karsztjelenségekben, felszínét töbrök (mélyedések) és zsombolyok (aknabarlangok) tagolják. Ezt követően szigorúbb hangra váltott, részletezni kezdte a tennivalókat.

– A mai nap első programpontja – mérte végig a maradék süteményt majszoló társaságot –, a kutatásunk tárgyát képező üreg megtekintése lesz. A piros turista-jelzésen haladva mintegy húsz perc elteltével hatalmas tölgyfához érünk, onnan jobbra fordulva, néhány méter megtétele után már látni fogjuk a kopár, sziklakkal körülvett üreget. Nos, barátaim, ez lesz a mi munkahelyünk!

Első dolgunk – folytatta –, a sziklakaréj ölében rejlő üreg mélyítése lesz. Gondolom, hallottatok arról, hogy barlangot felfedezni jobbára csak a víznyelő, illetve valamelyik bűvópatak forrása felől lehet. Az üreg, melyet ki fogunk kotorni, valójában víznyelő, mely látszatra nem más, mint egy hatalmas akna. Sajnálatos módon e kútszerű képződmény idővel megtelt kövekkel, eltorlaszolva a mélybe szökkenő járatot. Azt reméljük, ha kihordjuk belőle a köveket, és kellőképpen kitisztítjuk az aknát, megtaláljuk a befolyó víz által kimosott keskeny hasadékot. Következő feladatunk e hasadék kibővítése lesz, mely reményeink szerint nem lehet más, mint a feltárni szándékolt *Bódvaszilasi-barlang* folyosójának bemeneti része!

Ám azzal is számolnunk kell – komorodott el az arca –, hogy ennyire könnyű dolgunk azért nem lesz, ugyanis minden valószínűség szerint ez a folyosó, mely járattá szélesedik, a felszínhez képest tíz, húsz, esetleg ötven méter mélységben van. Ha így fest az ábra, akkor a kiszélesített, függőleges aknába kötélhágcson kell majd leereszkedni, remélve, hogy a végponti nyílás a barlangba vezet! Ha mellénk szegődik a szerencse, s bejutnánk az áhított barlangba, további munkálatok válnak szükségessé, ilyenek a szintező mérések, vízelemzési feladatok

és az egyéb geológiai vizsgálatok. Reményeim szerint hazánk jövőendő nagy fotósa, Zsigó Ákos, kitesz majd magáért, készít fényképeket, keskenyfilm-felvételeket, megörökítve újdonsült barlangunk mélyét, csodálatos cseppköveit.

A megnevezett fiatalember – amolyan mókásképző, kissé szeleburdi egyén –, zavartan téblábolt, bár egész lénye fénylett a büszkeségtől. Istvántól engedélyt kérve sátrához szaladt, s megjelent egy fotóalbumot szorongatva, amit aztán óvatosan átadott a mellette ülőnek. A társaság tagjai egymás kezéből kapkodták ki, nem győzve dicsérni a fiatal tehetséget. Miután mindenki alaposan megcsodálta, István visszatért korábbi témájához:

– Maga a feltárás a kürtő falainak alaposabb vizsgálatát is jelenteni fogja, ugyanis abban reménykedem, hogy a már ismert szakaszból további, oldalirányú járatok is nyílnak. És akkor ki tudja... tán épp egy zsomboly nyitná meg az utat a remélt vecsembükki barlangóriás előtt!

Este megérkezett a három megkészt fiatalember, velük együtt teljessé vált a barlangkutató társulat. Hatalmas pakkokat cipeltek, volt bennük drága, külföldi sátor, bőséges élelmiszer-készlet és egyéb, táborozáshoz szükséges holmi. Egyikük vegyész volt, a másik kettő műszaki technikus, István, miközben mustrálgatta őket, úgy találta, jó erőben vannak, bírní fogják a nehéz fizikai munkát. Miután felverték sátrukat – kipakolták az élelmiszer-készletüket, s hogy lássa a társaság, kikkel van dolga – süteménnyel és gyümölcsökkel vendégelték meg az örökké éhes fiatalokat.

Másnap reggel az egyes számú brigád tagjai már jókor megkezdték a napot, kimásztak sátrukból, megfürödtek az Acskó jéghideg vizében, később – miután elköltözték az Ella-féle zupát –, elindultak, hogy nekilássanak a barlangfeltárásnak. A munkába induló csapat vezetője Kovács Feri volt, István tanácsokkal látta el barátját, később ő maga is kiment a barlang-kezdeményhez, s irányította a munkálatokat. Egyelőre nem mentek sokra, vedrekben hordták a rengeteg követ, illetve

törték, aprították a nagyobb darabokat. A *sihta* ezúttal mindössze ötórás munkaidőt jelentett; miután percnyi pontossággal teljesítették az előírtakat, lepihentek, majd visszatértek a táborba. Őket a kettes számú brigád követte, élükön Kelemen Verával. A harmadik brigád szabadnapot kapott, ők másnap reggel kerültek sorra. Vezetésüket Zsigó Ákos vállalta magára, ám István mindhárom brigád munkájába, ha tehetette, besegített.

*

Istvánnak gondja volt rá, hogy az *expedícióban* résztvevők számára némi hasznos szórakozást is biztosítson. Tervei közt – érthető módon – az Aggteleki-karszt barlangjainak bejárása vitte a pálmát, a már kiépített és a részben feltárt üregek megtekintése. Alig egy hét elteltével István az egyes számú brigádot tisztelte meg azzal, hogy az aggteleki Baradla-barlang bejárását javasolta, így történt, hogy Zsigó Ákosnak, Perlaki Palinak, valamint a három lánynak: Ellának, Erikának és Csillának ajánlotta fel a kitűnő szórakozást. (Némi rosszindulatú egyének arról pusmogtak, hogy István Csillának akart kedveskedni, mivel a lány már tett célzást holmi barlangbejárások lehetőségére.) Ugyanakkor Kovács Feri, a nevezett brigád vezetője nem volt a résztvevők közt, valami rejtélyes okból kifolyólag jutalomszabadságot kapott. A lányoknak nem volt pontosan meghatározott munkarendje, a velük kapcsolatos elvárások zömét a bevásárlás és a főzés jelentette. Ezúttal, mivel egész napos túrára mentek, az otthon maradtak részére Ella dupla mennyiségű élelemlről gondoskodott.

A bennfentesek megtiszteltetésnek tekintették, hogy István vállalkozott a túravezetésre, ugyanis a derék férfiút – amikor adódott némi szabadideje – a még fel nem tárt zsombolyok, kőfülkék és egyéb karsztjelenségek érdekelték, ezeket az értékes órákat nemigen fecsérelte arra, hogy a számtalanszor bejárt Baradla-barlangot ismét megtekintse.

Kora reggel indult el Aggtelek irányába az István vezette csapat, frissen, vidáman haladtak, a mintegy 15 kilométeres gyalogút nem jelentett számukra nehézséget. A Ménes-, a Patkós-, majd a Szelce-völgyön át jutottak el Jósvafőre, ahol hosszas pihenő után folytatták útjukat, megcélozva a Baradla-barlang aggteleki bejáratát. A hajnali séta inkább üdítő, mint fárasztó volt; Csilla emlékezetében élete végéig úgy élt ez a túra, mint a legcsodásabb élmény, melyben valaha része volt. A barlang főbejáratánál már várta őket a gondnok, István egyik régi, kedves ismerőse, aki ahelyett, hogy jegyváltásra kötelezte volna őket, nagy ovációval indította el a kis csapatot a barlangi útra. Mielőtt beléptek volna a *csepegő kővek* birodalmába, munkaruhába öltöztek, felkészültek a nagy kalandra.

Elindultak, eleinte gondosan kiépített és reflektorokkal megvilágított járatokon át vezetett az útjuk, gyönyörködhetek a csodás képződményekben, nevetgéltek a különös elnevezéseken, melyekkel a cseppkő-csodákat illették a fantáziadús barlangfelfedezők. Hirtelen megszűnt a kényelmes sétaút, eltűntek a reflektorok, kezdetét vette a járat kiépítetlen, nehezebb szakasza. Bekapcsolták a fejlámpásokat – volt, aki éles fényű zseblámpát is hozott magával –, a karbid fényforrásokat ezúttal mellőzték, mert ezek kissé bonyolult, fárasztó kezelést igényelnek és jobbára csak a barlangfeltárók eszközei.

István nem fogyott ki a szóból, számos érdekességet közölt a barlangi világról, megemlített néhány szerencsétlenséget, máskor vicces történeteket adott elő. Nem feledkezett meg a barlang geológiai sajátosságainak ismertetéséről, valamint a cseppkővek különféle változatainak, s egyéb karsztjelenségeknek, például a karsztvizet felfogó kisebb öblök (tetaráták), mésztufa gátak bemutatásáról sem. Olykor segített Csillának – ha csúszósra váltott az agyagos út, megfogta a kezét –, volt, hogy magához ölelte, amikor az áruklódó fénypázmákat elfedte a jótékony sötét.

A járat kiszélesedett, kisebb terembe értek, egyszerre padokkal körülvett asztal tűnt fel, pihenést kínálva a kutatóknak.

– Itt letelepszünk, ideje van már az ebédnek – kínálta hellyel István az embereit –, s a pihenés sem lesz az ártalmunkra, ugyanis következik utunk legizgalmasabb, s tán a legszebb része, a Retekág bejárása. Az út nem túl hosszú, csupán az egyik oldalágat fogjuk megtekinteni, ami oda-vissza kábé négy kilométeres. Ám, aki úgy érzi, hogy fáradt, meghátrálhat.

– Mi okból hátrálnánk meg? – érdeklődött Csilla kissé csodálkozva.

– Nem mindenki szeret nedves gatyában kirándulni – szólott István kissé mosolyogva. – Láthatjátok, a járat máskor vízzel telített, ám a nyári szárazság következtében a víz jelenleg bokáig, maximum térdig fog érni. Nos, előfordulhat – intett figyelmeztetően –, hogy valaki belelép egy mélyedésbe, s derékig merül el a 8-10 fokos vízben.

– Ott a helyünk, nem vagyunk mi anyámasszony katonái! – kiáltották többen, lelkendezve. Ákos, a profi fotós már fente a fogát a szebbnél szebb cseppkövekre, üzembe helyezte mindkét gépét, mert díjnyertes fényképeket szeretett volna készíteni.

Elfogyasztották a magukkal hozott élelmet, kenyeret ettek szalonnával és zöldpapríkával, utána gyümölcslevet ittak. Némi meglepetésben is részük volt, mivel István nagy tábla csokoládét osztott szét hívei között. A pihenés ideje lejárt, felvették a nyúlcipőt, és tovább haladtak. A meder agyagos volt és csúszós, ám ezúttal Pali egy ügyes mozdulattal ott termett Csilla oldalán, s vezette kézen fogva a szép, ám kissé ügyetlen leányt.

– Porzik a Retekág – jegyezte meg István, akinek még vádliig is alig ért a víz. – Jönnétek ide télen – kiáltotta –, volt már olyan, hogy csaknem elmerültem a Gyöngyfolyóban!

– S nem kaptál hólyaghurutot? – érdeklődött Pali kissé szemtelenül.

– Az ilyesfajta betegségeket meghagyom a soványaknak! – replikázott a jeles túravezető, utalva Pali keszeg természetére. – Csilla megcsúszott, kis híján belehasalt a vízbe, ám István gyors mozdulattal elkapta, s magához ölelve vezette tovább. A vízfolyás elkanyarodott, következett a túra legnehezebb része, az agyaglejtő megmászása. Ella és Erika ügyesen és gyorsan mászott felfelé a lejtőn, Csillát ezúttal Pali és István is segítette. A két lány hamarosan a fal tetejéről nézte társuk vergődését, Ella gúnyos pillantást vetett Csillára, és tett valami kellemetlen megjegyzést a lány botladozásaira. István felkapta a fejét, Ella szeme közé nézett, s halkán, de jól érthetően annyit mondott: kuss!

Az út változott, hatalmas folyosó következett, mely keskeny volt és elképesztően magas, István megjegyezte, hogy a teteje egészen közel esik az Aggtelekre vezető országúthoz. Csilla már kábult volt a fáradságtól és az ébredő szerelem gyönyörétől, de úszott a boldogságban, minden pillanatban érezte István közelségét és vonzerejét, s még a félhomályban is látni vélte, hogy a férfi le nem veszi róla a szemét. A hideg agyagban való csúszkálás ellenére előntötte őt a forróság, amikor az egyik útkanyarulatban a lámpák áruló fényéből kimaradva, István szorosan magához ölelte, és forró csókkal illette az ajkát. Ám az idillnek hamar vége szakadt, Ella harsány hangja verte fel a csendet, keresve a lemaradt emberpárt. Csilla már maga sem tudta, hogyan is értek vissza a főágba, s folytatták útjukat tovább a sötét, csúszós úton. Olykor Pali volt mellette, máskor Áki vagy István támogatta, a két lány jóval előttük haladt, mintha sértőnek érezték volna, hogy ily nagy gondot fordít a kis ügyetlenkére a túravezető.

Ezúttal a barlang középtáján húzódó Vöröstói bejárat képezte túrájuk végpontját, az idő későre járt, az utolsó autóbust, mely Jósavőre vitte volna őket, feltétlenül el kellett érniük. Felbaktattak a mintegy 250 lépcsőn, István kinyitotta a

nehéz kaput, és meghajlással tessékelt ki népét a szabadba. Ahogy kiléptek, valósággal lenyűgözte őket a szabad levegő illata. Az olyan ember, aki nincs szokva a barlangokhoz, elámulva tapasztalja, mily kábító a közönséges erdei levegő a színtelen-szagtalan barlangi léghöz képest; szinte külön-külön érezhető az egyes fák és a virágok illata, mintha valamilyen parfümériába lépne be a fáradt utazó.

Letelepedtek az egyik padra, volt még fél óra a busz érkezéséig, akinek maradt elemózsiája, az megosztotta szendvicseit az éhezőkkel. Csilla alig pár falatot bírt nagy nehezen magába tuszkolni, ám a teáját az utolsó cseppig megitta, szomjas volt, a nehéz fizikai megpróbáltatás, no meg az ébredő szerelem hallatlan gyönyöre kiszívta belőle az életerőt. István nem ivott teát, elővette híres csikóbőrös kulacsát, s utolsó cseppig felhajtotta a méregerős feketét. Az autóbusz elvitte őket Jósavőre, ahonnan István egyik kedves ismerőse terepjáróján visszaszállította a kis csapatot bódvaszilasi táborukba.

Ha lett volna óra a közelben, már a tízet is elkongatta volna, amikor hőseink – mint a háborúban megfáradt, de győztes sereg –, megérkeztek a táborba. Mindenki bújt be a sátrába, amilyen gyorsan csak tudott, volt, aki pizsamát, volt, aki overallt öltött. Csilla előbb a forráshoz ment megmosakodni, s amikor visszatért, már sehol sem pislákolta a fény.

Az éjszaka fája szétterjesztette sötét ágait a dús lombozatú erdő felett; valami meg nem magyarázható hangulat érződött a levegőben, mely félelmet gerjesztett a lányban. Hirtelen megrezdült egy bokor, Csilla ijedten hátrált, s amint megtorpant, Istvánt látta kilépni az egyik fa mögül. A következő pillanatban már egymást ölelték, és forró csókokban forrt össze az ajkuk. Percek mentek, ezredévek jöttek, az egekben érezték magukat az egymásra talált szerelmesek. Végül István volt az, aki véget vetett a hirtelen fellángolt idillnek,

csupán annyit súgva a leány fülébe: – Drága egyetlenem, legyünk kissé türelmesek, amint lehet, ismét összébújunk...

*

Hazánkban már a második világháború előtt is létezett Barlangkutató Társulat, melynek jelentősége a háborús évek során igencsak megcsappant. Amikor vége lett a harcoknak, megkezdődött újra az élet, s néhány év elteltével *Kessler Hubert*, neves vízügyi szakember elnökletével a hanyatlóban lévő Társulat *Barlangkutató Bizottság* néven újjáéledt.

A háborút követő időkben öröndetes módon fellendült hazánkban a turizmus, részben annak köszönhetően, hogy az úgynevezett demokratikus országok kivételével a külföldi utazásokat az újonnan kialakult társadalmi rendszer igencsak ellenezte. Hosszú évtizedekig még a nyugati határ mentén fekvő városok, települések is csupán a rendőrségen kiváltott engedéllyel voltak látogathatók, az ott lakók az ország közösségétől elzárva éltek, s aki csak megkísérelte átlépni a magyar határt, azt felfegyverzett katonák terelgették vissza. Bár létezett turistaútlevél, ami kivételes esetekben három évente volt igényelhető, amennyiben beteg hozzátartozó felkeresését, vagy egyéb rendkívüli esetet tudott igazolni a kérelmező, megkaphatta a kívánt engedélyt egy soron kívüli látogatásra. Ugyanakkor előnyben részesültek a társasutazások, melyeket az IBUSZ utazási iroda szervezett, bár itt is szigorúan ügyeltek a rendre, nehogy már valaki elkóricáljon és hazáját elhagyva *disszidáljon*, kitéve nem csupán magát, hanem családtagjait is a megtorlásnak. Feltételezhető, hogy részben ennek a karanténba zárásnak volt köszönhető a hazai turizmus hatalmas fellendülése, melynek részeként soha nem látott méretekben kapott erőre a barlangkutató.

És akadtak még egyéb lehetőségek is, melyek a turisztika szempontjából kedvező helyzetet teremtettek, ide tartozott többek között a szabad sátoztáborozás. Akinek kedve

szottyant a tábori életre, vásárolt magának valamilyen kisebb vagy nagyobb, szerényebb vagy komfortosabb sátrat, melyet minden korlátozás nélkül felüthetett a vízparton, az erdő mélyén, vagy a mezőn, ily módon élvezve a természet szépségeit, vállalva ezzel együtt annak kényelmetlenségeit is. A többszemélyes sátrakat leginkább a családok lakták, ám nem volt ritka a magányos turista sem, aki semmitől sem félve élvezte az egyedüllét örömeit. Sátortáborokat is létrehoztak főleg úttörők, vagy gyermekcsapatok részére, valamint divatba jöttek a bérelhető, többszemélyes lakósátrak is.

Ily módon nem volt annak akadálya, hogy Lénárd István sátortáborba gyűjtse a barlangkutatókat, kedve szerint választva meg a táborhelyet, az időpontot és a taglétszámot, még álmában sem gondolva arra, hogy ne adj' isten, elkaphatja őt és társait egy rendőr, esetleg helypénzt kellene fizetnie.

A tűzrakási tilalom is ritka volt akkoriban, s a világ legtermészetesebb dolgának számított, hogy a sátorozók a tábortűzet körülülve süssék meg a vacsorára szánt szalonát és kolbászt, majd némi italt elfogyasztva, vígan kurjongatva énekeljenek, olykor könnyekig meghatódva ábrándos dalokat zengedezzenek. Legtöbbjük ismerte jól a magyarnótákat és a népszerűbb dalokat; néha még a cserkésznoták is sorra kerültek; s *horribile dictu!* az is megesett, hogy becsusszant a noták közé egy-egy irredenta dalocska is...

Ám változnak az idők, és változnak az emberek is! Sokak emlékei szerint jórészt a hatvanas években alakultak át a nyaralni vágyók üdülési szokásai, köszönhetően az életszínvonal észrevehető emelkedésének. Az emberek telkeket vásároltak, s hogy ne kerüljön túl sokba, faházakat fabrikáltak a kicsiny földdarabkákra. Volt, aki hajlékát sajátkezűleg építette fel, míg mások – a kevésbé ügyes barkácsolók – előregyártott elemekből rakták össze, illetve nem csekély pénzért szakemberrel állíttatták fel a nyaralásra szánt házikót. Ezek az építmények idővel egyre komfortosabbak lettek, majd lassacskán el is tűntek, helyüket kőházak – eleinte

egyszerűbbek, idővel nagyobbak és kényelmesebbek – foglalták el. És nemcsak villalakások, hanem szállodák is szép számmal bukkantak fel az üdülésre alkalmas területeken, egyre népszerűbb lett a Balaton-part, a Velencei tó és számos egyéb tó vidéke, sőt folyók holtágának környéke is. Aki napjainkban – a kétezres években – körülnéz a vízpartokon vagy az erdők szélén, nyaralók garmadájában gyönyörködhet, az üdülésre szánt épületek lassanként előzönlík az egész országot, s közel a nap, amikor arra ébredünk majd, hogy hegyeink tetején sincs már eladó telek.

És hová tűntek a régebben oly népszerű sátrak? Talán rájuk unt a kényelemre vágyók népesebb tábora? No, nem. Mára az úgynevezett *vadkempingezés* mindenhol tilos, csupán gondosan körülkerített, bérelhető sátor- és lakókocsi-helyek várják az üdülőket; egyszóval kempingekbe bezsúfolva nyaralhat az, akinek lapos a pénztárcája, és még a kevésbé komfortos sátorozásban is képes felfedezni a romantikát.

*

Nos, térjünk vissza az ezerkilencszázötvenes évekre, s nézzük meg, hogy s mint alakul Lénárd István sorsa, miután alaposan elcsavarta a kékszemű, mélybarna hajú, bájos kis Csilla fejét.

Néhány napra rá, hogy István és társai visszatértek a Baradla-túráról, a munkakedv fokozódott, a fiúk eszeveszetten hordták-vitték a rengeteg követ, egyre csak mélyítve a makacs üreget, mely sehogy sem akarta elvezetni őket az áhított barlang hatalmas termeibe. István, a lelkes túravezető kevesellte az elért eredményt, s hogy jobban haladjanak a dolgok, ideje nagy részét embereivel töltötte, volt amikor két teljes műszakot is végigdolgozott velük. A kemény fizikai munka nyelte a kalóriákat, a fiatalok étvágya a farkasokéval vetekedett, tán még a vasszőget is megették volna, ahogyan azt a mondás tartja. A menü kiválasztása ügyében István hosszasan tárgyalt Ellával, a

konyhafőnökkel, véleménye szerint nehéz, tápláló ételeket kell készíteni, főzeléket lókolbásszal, galuskát lejárt szavatosságú húskonzervvel, rakottkrumplit tojással, zöldpaprikával és paradicsommal, lángost sütni sparhertjük tűzforró platóján.

Történt, hogy az egyik reggelen tehénbögésére ébredtek a sátorlakók, s amint kikászálódtak hajlékukból, hatalmas csordát pillantottak meg. A pásztorfiú tisztelettel köszöntötte a különös ruházatú népséget, elbámulva a száradó sáros overallokon, a sátrakon és a füstölgő tűzhelyen, mely – mint köztudott – erdőben csak ritkán található. Csillának ötlete támadt. Eldicsekedett, hogy ért a tehénfejéshez, egy alkalommal falun nyaralt, s ott elsajátította e kényes műveletet. Nosza, két izmos fickó máris szarvon ragadta az egyik jámbor állatot, Csilla meg fogott egy csajkát és próbált némi tejhez jutni. Sajna, nem túl nagy sikerrel... Talán az állat megérezte, hogy nem a megszokott kezek rángatják a tőgyét, vagy már a kihajtás előtt gondosan megfejte őt gazdasszonya, mert a végeredmény alig egy bögrényi tejet tett ki, nemhogy egy liternyit, amiből krém készülhetett volna a táborlakóknak. Több más marhát is kezelésbe vett a fejőcsapat, némelyik elugrott, rúgott, nem volt hajlandó leadni féltve őrzött produktumát. Végül, miután a pásztorfiú észrevette, hogy tejcsempészek molesztálják a rábízott marhákat, botjával üldözőbe vette őket, Csilla és társai elináltak. A kifejt tejecskeből Ella tejbegrízt készített Istvánnak, ám a jeles túravezető átadta a lányoknak a szerény kis étket.

Este a fiúk – már ahogyan szokásban volt – tábortüzet raktak, az égő máglya bevilágította a környéket, a mezei állatkák nagy-nagy rémületére. Egy-egy izzó hasáb hangos ropogással omlott össze, szikrák százai röpültek az égbe, az elhaló ágakon lángnyelvek ugrándoztak. István gondolatai máshol jártak, a sziporkák egy kalcitkristályoktól csillogó barlangot idéztek számára, melyre egyelőre, úgy tűnt, hiába vár... Álmodozásából a vöröshajú Frici újabb verse zökkentette vissza a valóságba:

*Csilla fejte a tehenet,
De nem adott az egy cseppet!
Ekkor sült ki a nagy szégyen:
Ökör volt az, kéremszépen.*

Visszatérve az étkezésre, a legnagyobb problémát a megszokott húsételek hiánya okozta. A szerény napi 10 Ft-os befizetés, mely a diákzsebekhez alkalmazkodott, nem volt elegendő a szokatlanul drága pecsenyék megvásárlásához, Ella minden ügyességét latba vetve próbált a szármalmas húskészítményekből ízletes fogásokat összehozni, bízva abban, hogy – mint köztudott – legjobb szakács az éhség, s a fáradt népség behabzsolja az ételt anélkül, hogy elemezné, micsoda is az, amit elébük tesz. A legnagyobb sikert a töltöttkáposzta aratta, melynek rizses, fűszeres töltelékében ízletesnek bizonyult még a konzervhús is. A főzelékekhez adott lókolbászt már többen undorral félretolták, épp elég volt belőle tízóraitra és vacsorára, arról már nem is beszélve, hogy az átsütött ló-termék melegen valami sajátos illatot árasztott, amit a nép paci-szagnak nevezett el. Ellenben ünnepi éteknek számított a túróscsusza és a mákostészta, ezeket zöldségleves előzte meg, egyetlen hibája volt az ilyen ebédeknek, hogy nem voltak oly laktatók, mint a húsfeltétek, s a fiatal gyomrok már kora délutántól morogni kezdtek, repetáért hízelegve a főszakácsnak.

Am, ami a barlangkutatóást, vagyis a táborozás érdemi célját illette, a nehezen kivívott eredmény igencsak soványka volt. A korábban kiszemelt üreget, mely a mindenre elszánt fiatalok reményei szerint a barlang mélyébe vezetett volna, gőzerővel mélyítették. A kisebb kőveket vedrekbe rakva csigával húzták fel, a nagyobbakat pejszerrel, kalapáccsal aprították. A lelkesedésben nem is volt hiány, bár a kővek be- és kipakolása nehéz fizikai munkát jelentett, amihez nem voltak hozzászokva azok, akik az íróasztal mellől vetődtek erre a kies

vidékre. Eleinte nem kellett omlástól tartani, az aknafalak tömör agyagból álltak. Végre-valahára elfogyni látszódott a rengeteg törmelék, ám ekkor hatalmas szikladarab állta útjukat, melyet, ha kiemelnek, a vízmosta, éles kövekből álló oldal beomolhat. A problémát a bányászok oldották meg, a kő egyik oldalánál gerendaboltozatot ácsoltak, s az előretolt vastag lécekből sikerült olyan megbízható oldalfalat létrehozni, mely képes volt a megfelelő védelemre. Megkerülve a követ, két szemben lévő sziklafal állta el az utat, köztük a rés oly keskeny volt, hogy csupán az alacsony és vékony Frici fiú volt képes köztük átréselni magát.

Másnapra kiderült, további ácsolatokra volna még szükség, ehhez azonban magas, sudár, arasnyi törzsű fák kellenének. Nosza, megindult a fakivágás és legallyazás, ezúttal a tűző napon kellett dolgozni, mely igencsak szokatlan volt a hűvös barlangi levegő után. Az egyik fiú ájultan esett össze. Hogy felélesszék, mindenki ráöntötte kulacsa maradék tartalmát. A társaság hangulata nyúlós és ragadós volt, mint a keletlen tészta. Ketten visszatámogatták a beteg fiút a táborba, István nem volt ott, az Alsóhegy tövében talált egy ígéretes sziklaüreget, azt vájkálta néhány emberével. Ella volt az, aki elsősegélyt nyújtott, kölcsönvette Csilla gumimatracát, arra fektette, és a legsötétebb árnyékban helyezte el az alélt fiút. Csillát és Erikát ugrasztotta, töltsék meg a kulacsokat és az üres üvegeket vízzel, vigyék ki a barlanghoz, nehogy mások is hógutát kapjanak.

A túravezető késő este ért csak vissza, mélyen megrendítette őt a kis baleset. Közölte, másnap kimegy ő is a munkaterületre, s csapatával együtt végigdolgozza mind a két műszakot. Az ácsolathoz szükséges fatörzsek dolgukra várakozva heverték a földön, István valahogy átréselte magát a hasadékon, majd két embere segítségével szélesíteni kezdte azt. A pár méteres járat végén újabb, hatalmas kő állta el útjukat. Mi mást tehettek volna, a követ kötéllel körbetekerték, ily módon próbálva meg kirángatni helyéből a bumfordi sziklát. Miközben

együttes erővel húzták a kötelet, a csiga tartóhorogja letört, s a hatalmas kődarab nagyjából 3 méter magasból visszazuhan a lyukba. Ha István el nem ugrik előle, a kő palacsintává lapította volna a jeles túravezetőt.

Úgy tűnt, nincs tovább út, a választott irányt fel kell adni, ám István hasra fekve tovább kúszott, s az egyik meglazult szikladarab mögül élénk huzatot észlelt. Mint közismert, minden barlangkutató álma a *huzat*, mely félreérthetetlenül arról árulkodik, hogy a járatnak folytatása van, érdemes hát törni a követ, bombázni a sziklafalat. Az egyik bányász robbantást javasolt, mondván, ha sikerül szétverni a szálkőzetet, mögötte talán már ott az áhított üreg! István némi megfontolás után elfogadta társa javaslatát, a műveletet másnap kora reggelre ütemezte be, tudván, hogy a közelben posztoló határőröknél a reggeli órákra esik a váltás, ilyenkor a távolabbi barakkokban tartózkodnak, s remélhetőleg nem fogják meghallani a durrogatást.

Az üreg, mely reményeik szerint a feltárni készült barlang bejáratát képezheti, a csehszlovák határtól mindössze pár lépésnyire feküdt, ennek következtében gyakran sétáltak arra határőrök. Megkedvelték a fiatal, vidám társaságot, ellátogattak olykor a táborba is, esténként meg gyakran ültek ott a tábortűz körül. Csillának övelük is akadt egy kis kalandja, mely sikeresebbnek bizonyult, mint a tehénfejés. Történt, hogy Ella töltött paprikát készített a töltöttkáposzta mintájára, és Csilla dolga lett volna szószt készíteni a paradicsomdarabokból. No persze, paradicsompasszírozó nem termett az Acskó-forrás völgyén, ellenben volt a lánynak egy laza szövésű lepedője, s abba pakolta be a meghámozott darabokat. Bár az elképzelés jó volt, ám Csilla vékony keze e célra gyengének bizonyult. Miközben vért izzadva kínlódott, jött két határőr, két markos legény. Természetesen azonnal a szép leányzó segítségére siettek, és ügyes mozdulatokkal ők passzírozták át a paradicsomot a lepedőn. Este a tábortűznél szóba került a

történet, mint a nap vidám szenzációja, s ezúttal is Frici volt az, akit megihletett a kedves történet:

*Csilluskánk az édes, drága
Határőrök ideálja!
Mi hegyel a szuronyukon?
Egy jókora paradicsom.*

István ezúttal nem dicsérte meg a nagytehetségű költőpalántát, oda sem figyelt a vidám kacagásra. Gondok gyötörték, merthogy a robbantás-sorozat nem hozta meg a kívánt eredményt, s kezdte úgy érezni, hogy a barlangfeltárás, mely a táborozás célját képezte, nem sok sikerrel kecsegteti a szorgos munkásokat.

Másnap reggel István már hat órákor útra kelt, épp csak Kovács Ferit, hű társát és legjobb barátját vitte magával. Mindketten harmincas éveiket taposták, Feri csupán három évvel volt fiatalabb. Bár Feri tekintélye vetekedett Istvánéval, ám a népszerűsége kisebb volt, ugyanis hiányzott belőle az a fajta humorérzék, kedvesség, empátia és vonzerő, mely tulajdonságok a túravezető vitathatatlan sajátosságai közé tartoztak. Fiatalon Feri is más volt, csupán harmincadik évét elérve változott meg, amikor egy bányaszerencsétlenség következtében súlyos sebesülés érte és alkalmatlanná vált a vajúrásgra. Felgyógyulása után leszázalékolták, ám a bányakapitányság lehetővé tette, hogy amúgy félállásban, adminisztrátori feladatokat láthasson el. Nehéz fizikai munkát a barlangkutatásban sem végezhetett, inkább a munkaszervezésben, s egyéb dolgok intézésében nyújtott Istvánnak segítséget. A robbantásnak azonban a szakembere volt, s a barlangi robbantásokra kiadott engedély is az ő nevén futott.

A reggel hűvöse már érezte az ősz közelségét, köd ülte meg a tájat, s olyan volt az ezüstös fátylakkal teleszőtt bokorerdő, mintha milliónyi pók szárítgatta volna apró kis

hálóját az ágakon. Madarak húztak el felettük, István fáradt szemekkel bámulta röptüket. Elment a kedve a robbantástól, távoli országokba vágyott, ahol mély barlangok hatalmas szája várja a turistát, hogy kifürkéssze évezredes titkait. Ábrándozását Feri szavai zavarták meg, s hozták vissza a jelenbe, serkentve őt a pillanatnyi feladatra, mely talán megadja a várva-várt eredményt. Letette hátizsákját, kipakolta a robbantáshoz szükséges kellékeket, majd barátjával meghányták-vetették a munka menetét, a nem csekély figyelmet igénylő feladatokat.

Öt patront helyeztek el az előzőleg gondosan kivájt lyukakban, a tölteteket gyújtózsínórral kapcsolták sorba, majd miután az utolsó is a helyére került, István meggyújtotta a zsinórvéget. A következő másodpercben iszkolt kifelé, ahogy csak bírta szusszal, s már a barlangbejáratnál lihegett, amikor felhangzott az első hatalmas dörrenés. Aztán a második... a harmadik... a negyedik... És utána néma csend. István csalódottnak látszott, megcsóválta a fejét, mint akinek a kutyája nem hajlandó előadni a betanított kunsztot.

– A fenébe! – kiáltott fel. – Van fogalmad, mi történhetett?

– Valami kő ráeshetett a gyújtózsínóra – morgolódott Feri –, megyek vissza, és beindítom az utolsót is. Alighogy kimondta, már inalt is, egy ijedt macskakölyök óvatosságával közelítve a fel nem robbant töltethez.

– Állj! – kiáltott rá a társa. – Legkevesebb tíz percet várni kell, hátha az a baj, hogy lassan izzik a zsinór! – Feri gyors mozdulattal tűnt el, és már benn is termett az üregben. Mintegy öt percig matatott, majd rohant vissza. Bár a hatalmas durranás okozta légnyomás ledöntötte talpáról az önfeláldozó férfit, de társa segítségével hamar lábra is állt.

– Te marha! – kiáltott rá István – darab időért képes vagy kockára tenni a testi épségedet?

– Igazad van, öreg, de mit tegyek, ha egyszer izgága a természetem! Épp elég unalmas, hogy itt szobrozhatunk még legkevesebb félóráig, míg leülepszik a por és láthatunk valamit.

– Gyere, sétáljunk egyet, idejöhetnek a határőrök, jobb, ha nem álldogálunk a barlangszájánál. Ha útközben összefutunk velük, majd azt mondjuk, spontán sziklaomlás okozta a zajt.

Miután letelt az idő, visszatértek. A határőrök nyilván reggeliztek, mert egyetlenegyeggyel sem futottak össze. Óvatosan, körültekintően másztak le az üreg belsejébe, félő volt, hogy a robbantás meglazította az eredetileg stabil mennyezeti köveket is. István maxim-lámpával vizsgálta a terepet, egyelőre nem észlelt veszélyt, a robbantás csupán az üreg végében okozott változást, szórta szét a rengeteg követ. Valami eredmény mégiscsak mutatkozott, a kőhalom mellett kisebb gömbfülke tűnt fel, lezárva a járat végét.

– Nos? – pillantottak egymásra, mindkettő a másiktól várva a biztatást.

– Nem is tudom – vakarta meg István a fejét –, körbe kellene szaglászni a gömbfülkét, hátha süvít benne a huzat. – Egymást segítve indultak el lefelé a kőtörmeléken, olykor megbotlottak, térdre estek, az élesebb kövek felsértették támaszt kereső kezeiket. Elérték a gömbfülkét, mely csaknem teljesen körbezárta a járatvéget, csupán egy keskeny kis rést fedeztek fel a közepe táján, mely lanyha huzatot adott.

– Újabb robbantásra volna szükség – jegyezte meg István –, csakhogy már mindössze három töltetünk van.

– Pista bácsi nem adott többet?

– Nem. Ismered jól, milyen főrsrciftos az öreg, mintha a fogát húznák, úgy adta ezt a pár darabot is.

– Azt hiszem, leutazom Rudabányára – sóhajtott Feri –, megkérem a haverokat, nyújtsanak segítséget, adjanak a barlangkutatóknak még legalább négy töltetet. Nem halad a szekér, öregfiú! – ütött jókorát barátja hátára.

*

Feri egyetlen nap alatt megjárta az utat, büszkén – hogy tehet valamit a jó ügy érdekében – adta át Istvánnak a robbantáshoz szükséges kellékeket. Másnap este került sor az újabb akcióra. Istvánék ezúttal is helyt álltak magukért, nem történt baj, rendre felrobbant minden gyutacs. Elképesztő mennyiségű kötömeg szakadt le a gömbfülke felső részéről, a soron következő brigád nem győzte kihordani a rengeteg követ. Ezúttal vízszintesen próbáltak haladni, ez okból ácsmunkára volt szükség, István hívatta a bányászokat. Két napot vett igénybe a dúcfák behelyezése, de mintha az ördög szórakozott volna a csapattal, a kibővített gömbfülke sem hozta meg a várt eredményt, mi több, nyoma sem volt a korábbi huzatnak.

A napokig tartó, megfeszített munkának jóformán semmi érdemleges eredménye nem volt, hacsak nem tekintjük eredménynek a kihordott rengeteg követ. A sikertelenség és a kilátástalanság rányomta bélyegét a barlangkutatók hangulatára, a légkör csípős volt, mint a csalán, a fiúk lelassultak, ímmel-ámmal teljesítették István parancsait. Olykor még rá sem hallgatva vetették végig magukat a földön, csekély pihenő után ábrándozva. Az idő meg telt, a napok száma fogyott, mintha csak egy éhes farkas ette volna meg mindet vacsorára. Az egyik nap alig valamiben különbözött az utána következőtől, könnyörtelen kényszermunka, rendkívüli erőfeszítés a fiatal fiúk részéről, s az üreg sötét világa csak még inkább nyomasztóvá tette az amúgy is gyászos hangulatot. István egy utolsó, nagy nekifutásra szánta el magát, mindhárom brigádot mozgósította, s nyomatékul ő maga állt a kibővített csapat élére. Ezúttal gyorsabban haladtak, több keskeny kürtöt is felfedeztek, melyek részsütösen vezettek lefelé a mélybe. Igénybe vették a legerősebb hidegvágókat, és erős kalapácsütésekkel kezdték el vésni a sziklafalat. A híres wettersteini mésző azonban nem engedett, oly keménnyé préselődött, hogy szikrázott rajta az acél. Alig pár kilónyi követ sikerült csak lefaragni a szálkőzetből, majd István nagyot káromkodva adta tudtára

csapatának: srácok, vége van a dalnak, menthetetlenül elakadtunk!

Bármily kellemes volt Észak-Borsod gyönyörű vidékén mulatni az időt, viccelődni az étkezésen, átélni az izgalmas, olykor magvas és vidám eseményeket, a lényeg sehogy sem akart kibontakozni, lassanként mindenki a szót magába fojtva elismerte, hogy a barlangfeltáró expedíció nem járt sikerrel, valójában nem jutottak semmire sem. Ki tudhatja... tán Jávor Ábel doktor, az ország leghíresebb geológusa, valamint Lénárd István, aki felfedezte a Meseország nevű barlangot – az ország negyedik legnagyobb cseppkőbarlangját –, ezúttal tévedett a reményt keltő Bódvaszilasi-barlang feltárását illetően? Egyre inkább úgy tűnt, a barlangkutatásban serénykedő lelkes fiatal emberek lényegében gödröt ásnek, és alagutat építenek, ahelyett, hogy megtalálnák a hön áhított barlangbejáratot. Hogy a mélypont felé hajló hangulat emelkedjék kissé, és felvidítsa embereit, István két teljes szabadnapot adott a társaságnak, kilátásba helyezve egy nagyobb túrát, melynek célját Szádvár megtekintésében jelölte meg.

A nevezetes várrom bejárását már többen is javasolták. A karcsú orom, melyet a vár megmaradt építményei teljes egészében betöltöttek, közvetlenül az Acskó-tisztás fölött emelkedett. Magát a várat – a tatárjárás idején végigpusztított tornai uradalom védelmére – IV. Béla király építtette, valószínűleg az 1250-es években a *Szárd-hegyen*. A masszív erődítmény gyakran cserélt gazdát, s nagy szerepet játszott hazánk életében. Lerombolására Thököly szabadságharcának lehanyatlását követően került csak sor. Idővel az omladozó romokat birtokba vette az erdő, bozót nőtte be az udvart, a tető nélkül maradt épületeket. Ám a nép ajkán különös mondák születtek, melyek azt suttogták, hogy a szádvári vár alatt a régi urak befalazott kincsei lapulnak, melyek kiásására érdemes vállalkozni. Egyesek szerint voltak, akik találtak ékszer, aranyozott kelyhet, törött szablyákat, kardokat, az uradalom nyomozott is ez ügyben, tanúk sorát hallgatva ki. Ki tudhatja...

talán még most is ott rejtőznek a kincsek, s István és csapata jobban is tenné, ha a barlangkutatás helyett a szádvári hegy belsejében robbantgatna...

Néhány nappal a jól sikerült vartúrát követően egy kevésbé vidám epizód színezte a derék túravezető életét, olyannyira, hogy csaknem a börtönben találta magát. A bajt egy elveszett térképlap okozta. Íme, a sztori:

Köztudott, hogy a karsztjelenségek felderítőmunkája pontos térképeket igényel, s nem volt olyan turista, aki ne tudta volna, hogy a közhasználatú turistatérképek az 50-es évektől kezdve pontatlanok, ugyanis a kartográfia szándékosan eltorzította a terepalakulatokat, mondván: „ha az ellenség szőrös keze beteszi lábát kishazánk földjére”, nehogy tájékozódni tudjon, és meglegelje a fontosabb ipari és hadászati létesítményeket. István azonban résen volt, s ilyen-olyan ismeretségei, kapcsolatai révén elérte, hogy saját kutatásai megkönnyítése érdekében az őt érdeklő országrésről hiteles katonai térképeket szerezzen be. Illetve azok lefényképezett mását – akkoriban még nem volt hazánkban fénymásoló. Hogyan sikerült neki? Honnan szerezte? Senki sem tudta, és nem is firtatta. Egyik nap Zsigó Ákos csapata indult el felfedezőútra, a Nagy-Kopasz-hegyet célozva meg, István átadta a csapatnak a szükséges térképlapokat. És megtörtént a baj, melyre senki sem számított. Istvánnak feltűnt, hogy emberei amint hazatértek, pillanatokon belül elszeleltek a sátrukba, ahelyett, hogy beszámoltak volna, merre jártak, miféle fülkéket, üregeket leltek. Egyedül csak Ákost tudta fülön fogni, aki – szerencsétlenségére – épp akkor mászott ki a bokrok közül.

– Nos fiú, minden rendben? – érdeklődött.

– I-i-gen, i-i-gen... – dadogott Áki, aki úgy nézett a túravezetőre, mint egy nebuló, akinek hamarjában fel kell sorolnia az Árpád-házi királyok nevét és születési dátumát is.

– Valami baj van talán...?

– Haaaát... Mindössze annyi, hogy elvesztettük az egyik

térképlapot. – Nyögte ki nagy nehezen Áki.

István pillanatra kiesett a kedvesség és barátságosság jól begyakorolt szerepéből, s már lendült is a keze, hogy egy csárdás pofonnal útba igazítsa a hanyag túrázót. A fiú elugrott, a pofonból enyhe simogatás lett, végül nem jutott más a hanyag Ákinak, mint egy alapos fejmosás. Utóbb István abban reménykedett, talán egy vadkan vagy egy szarvas felfalja a lefényképezett térképlapot, ahelyett, hogy véletlenül megtalálnák a határőrök, vagy egy arra bókászó katona. Tévedett. Estefelé megérkeztek a határőrök, mi több, jött velük egy marcona férfiú is, valami magasrangú figura. A vendégeket Feri fogadta, rosszat sejtve érdeklődött, minek köszönhetik a megtisztelő látogatást. István is előkerült, udvariasan bemutatkozott, az egyik összeeszkábált lócán mutatva helyet a vendégeknek. Hiába a szíves fogadtatás, a katonák nem mozdultak, hosszú, hűvös és kutató pillantással vizslatták a rémült barlangosokat. S mi több: pár pillanat elteltével a tiszt meglebegtette István orra előtt az elveszített térképöt.

– A Kopasz-hegy tövében találtuk. Netán az önöké? – István, bár felrémlettek agyában a letöltendő börtönének keservei, hazudni képtelen volt, s magát mindenre elszánva, igent mondott. A katonák komoran bólintottak, a tábortűz hirtelen szikrákat vetett az égre, mire István az utolsó szó jogán, bársonyos mély hangján felsorolta mentségeit. Előadta, békés célokkal töltik e gyönyörű vidéken napjaikat, barlangkutatók, neki, mint vezetőnek, célja az ifjúság természetszeretetének felkeltése, rászoktatása a társadalmi munkára a léha, értéktelen időtöltés helyett. A jeles túravezető addig csűrte-csavarta a szavakat, mígnem a hangulat oldottabb lett, a katonák és István között kellemes purparlé vette kezdetét. Időközben Feri is feltűnt a színen, s hogy honnan vette, senki el nem képzelhette, ám egy borosüveget s néhány poharat is elővarázsolt, baráti vá téve a hangulatot. Végül a parancsnok annyit mondott:

– Ha úgy véli, Lénárd elvtárs, eltekinthetünk a jegyzőkönyv felvételétől... – Mire István magabiztosan,

önérzettől csillogó szemekkel csupán annyit mondott: –
Eltekinthetünk, részünkről ennek semmi akadálya!
Így ért véget a kínos kaland.

3.

Az idő fogyott, akár a telihold az égen, a társulat lassanként készülődni kezdett a táborbontásra, melyet majd a hazautazás követ. Mindössze négy nap volt hátra az indulásig; a lelkesedés, akár a kilyukasztott léggömb, kifújni látszott, egyre több szó esett az otthoni finom ebédekről, a kényelmes ágyikókról, a kislányokról, akik minden biztonnyal csókokkal várják szerelmesüket. A bányászok már az elmúlt héten elköszöntek, mondván, lejárt a szabadságuk. Akik még maradtak, egyre kedvetlenebbül rágták a lókolbászt, többük az olykor arra sündörgő kutyáknak dobta oda a бүдöскés pacihúst, inkább egyszerű zsíroskenyeret evett hagymával és paprikával. Miután a megfogyatkozott csapat átesett egy könnyű nyári zivataron, többen rebesgetni kezdték: kellene tenni egy kellemes búcsú-túrát, átgyalogolni a völgyeken Jósvafőre, bejárni a műegyetemisták által felfedezett, csodaszép Vass Imre-barlangot. Végszóra valami kellemes kisvendéglőt is útba lehetne ejteni, s kivételesen – pislogtak félve a fiúk szigorú főnökükre – engedélyezve lenne pár üveg sör, vagy egy kis borcska elfogyasztása is.

István joviális mosollyal hallgatta emberei óvatos szavait, szaporán bólogatott, végül úgy döntött, éreztetve némi fensőbbiséget, hogy engedélyezi a javasolt programokat. Beleértve egy vagy két pohár itókát, többet semmi szín alatt sem! Ám hozzátette, hogy ő maga nem vehet részt a túrán, ugyanis fel kell keresnie a bódvaszilasi tanácselnököt, számos dolgot kell elintéznie és megbeszélnie vele.

– Jó szórakozást kívánok a kiránduláshoz! – köszönt el csapatától, miután megbízta Balogh Ellát a túravezetéssel, tekintve, hogy a bányászok Kovács Ferivel együtt hazatértek.

Hatalmas éljénzés következett, Ellát éltették, s fogadkoztak, jók lesznek, mindenben engedelmeskednek a *főnöknéninek*.. Egy kéz a magasba lendült, Vera kért engedelmet, elmondta, vendége érkezik, aki vele tölt egy napot, utána kocsival viszi haza. Hirtelen Csilla is csatlakozott Verához... Annyit mondott, előző nap megrándult a lába, örül, ha majd le tud vánszorogni Szilasra, éppen ezért a hátralévő napokon kúrálni szeretné magát.

István közönyös fejbólintással nyugtázta a kéréseket, Verának jó szórakozást, Csillának gyógyulást kívánva. Ezzel a dolgok el is rendeződtek, a társaság hangulata fellendült, szemlátomást mindenki előre örült a beígért nagyszerű programnak. Ellát kivéve... A lány, ahelyett, hogy méltányolta volna megbízatását, semmi jót sem sejtető arckifejezéssel nézett maga elé, szájára kiültek a rosszallás és a megbántottság keserű vonásai. Tekintete átható volt és rezzenetlen; szemében lázadó tűz ébredt, ki tudhatja, mi rejlett szívében, meglehet, máshová kíváncszott, mint ahová küldték. Még akkor is csupán egy savanyú mosolyt eresztett meg, amikor közölte vele a barlangos népség, hogy cserébe a sok finom kajáért, melyet összehozott nekik, ezúttal ők lesznek a vendéglátók, s betérve a jósvafői vendéglőbe, ellátják őt a legfinomabb étellel, itallal. Ella megköszönte a kedves meghívást, ám a jókedve nem tért vissza. Komoran nézett maga elé, mint akinek nem jutott dinnyeföld.

Csilla lábának semmi baja sem volt, kamu csupán, hogy holmi fájdalomokra panaszkodott. Azaz talán mégsem... Beteg volt ő, súlyos szívbeteg, bár az ilyesfajta kórt egyelőre még nem tartja számon az orvostudomány. Attól kezdve, hogy megérkezésük pillanatában elébe toppant István, szerelmes lett a férfiba, őrá gondolt a nap minden percében, miközben a való élet eseményei ködfátyolba burkolózva lebegtek a szeme előtt. Egyre csak azt várta, legalább pár pillanatra találkozzon a tekintetük, összevillanjon a szemük, jelélül annak, hogy valami közös gyönyörűség van közöttük kibontakozóban. A Baradla-barlangbeli túra, mely heves csókokkal végződött, olaj volt a

tűzre, ettől kezdve komoly remények ébredtek benne, hogy imádata viszonzásra lel.

Bármennyire vonzódott is a férfihoz, imponált neki István lovagiassága, ahogyan visszafogta érzelmeit, nem bánt vele megkülönböztetett módon, arra sem célozgatott, hogy szépnek, csinosnak tartja, semmi jelét sem adta holmi udvarlásnak. Uram egek, nagyon kínos lett volna, ha a lányok-fiúk észreveszik vonzalmukat! Elfordulnának tőle, gúnyolnák, hogy ő a főnök *nője*, aki egész nap henyélhet, munkára sem fogható. Pfuj! És Istvánra ugyan mit is mondanának... Nyilván megvetnék, ráfognák, azért szervezett magának tábort, hogy kifogjon egy jó nőt, akivel kedvére szórakozhat...

Megelégedett hát a kölcsönös szerelem apróbb jeleivel, egy-egy mosoly, ábrándos tekintet, gyöngéd simogatás, amikor senki sem figyel oda... Szavak, melyeknek nem a tartalma, hanem a *dallama* a döntő, a hangsúly, a hang lejtése, akár ha levelek rebbennének, mert megérinti őket a susogó szél. Pali és Ákos, akik mindketten Csilla lovagai voltak, ha csak tehették a közelében sertepertéltek, udvaroltak a maguk módján, félszegen és kamaszosan. Amikor István észrevett ilyesmit, pillanatra elsötétült az arca, acélkék szeme oly kemény tekintetet vetett a fiúkra, hogy nézése szinte már fájt...

Csilla mindebből azt vélte kiolvasni, a férfi nemcsak szereti, hanem tiszteli, becsüli is őt. Vagy talán mégsem? Úristen, meglehet, csupán félreértett néhány kedveskedő gesztust, egy kis figyelmet, némi huncutkodást! Istvánnak – bár úgy tudni, nőtlen – nyilván van valakije, s nem szorul arra, hogy egy széparcú, vékonypénzű lányka után koslasson, eljátssza a hősszerelmest, a titokban epekedőt. Eh, egye meg a macska! Most majd megtudhatja, mi az ábra... Valóban a tanácselnökhöz készül az imádott férfi, vagy úgy van, ahogy sejtí, és tőle kér találkozót..?

Másnap reggel 6 órakor élénk mozgás, kiabálás, nevetgélés verte fel a csendet, a hajnal, mint valami vásott kölyök, szökött be a fülledt levegőjű sátrakba, a túrázók

felkeltek és készülődni kezdtek, időben szerettek volna elindulni, hogy maradéktalanul teljesítsék kitűzött programjukat. Csilla is felébredt a zajra, majd hamarosan vissza is aludt, félálmában olyasmit érzett, hogy valaki bekukkant sátrába, s a kíváncsiskodó alighanem Ella. A két nő cseppet sem kedvelte egymást, kölcsönös ellenszenvük többeknek is feltűnt, bár jól látható módon, Ella kelletlen viselkedése volt a meghatározó. Már nem is titkolta, hogy ki nem állhatja Csillát, minduntalan beszólt neki, kioktatta, megalázta. Ha a lány segíteni szeretett volna a főzésben, elzavarta. Ha nem segített, mert attól félt, elront valamit, lustának, mihasznának titulálta. Néhányszor meglökte, és amikor ennek köszönhetően kirepült a kezéből a pohár vagy a tányér, azonnal bepanaszolta Istvánnak, hogy a *kukta* ügyetlen, kétbalkezes, büntetést érdemel! Csupán Csilla intelligenciájának és toleranciájának volt köszönhető, hogy Ella ellenszenve nem lett a közfigyelem tárgya, piszkálódásai nem érték el a vidám fiatalok ingerküszöbét. Lassanként a nő kezdte észrevenni, akárhogy simfeli is Csillát, István a panaszait meg se hallja. És ettől kezdve, ha csak tehetette, még több bosszúságot okozott a szép leánynak.

Fél kilenc volt, amikor Csilla rászánta magát a felkelésre, a társaság már elviharzott, friss nótájuk felterve az erdő csendjét, elriasztva a környék madarait. A lány lement a patakhoz, megfürdött a picinyke tó jéghideg vizében, hogy aztán frissen és harmatosan siessen a tűzhelyhez felmelegíteni a maradék rántottlevest. A tüsténkedés hangjaira István is előbújt sátrából, álmosan igazgatta kék melegítőjét, mely a tábor rendje szerint a hálóinget vagy a pizsamát helyettesítette.

– Szia Csilluska – köszöntötte a lányt. – Kérlek, készítsd el a reggelimet. Lefürdöm, rendbe teszem magam, és már jövök is – kiáltotta, s futólépésben elindult a forrás felé. Csilla észlelte, hogy Vera sátra üresen áll, nyilván a lány már kora reggel lement Bódvaszilasra a vendége elé, aki autón érkezik, és hazafuvarozza őt Pestre. – Kettesben vagyunk

Istvánnal – örvendezett –, eljött az idő, hogy megtudjam, tulajdonképpen mit is jelentek neki!

Megtudta. A férfi kimosdva, megborotválkozva, a körülményekhez képest kiöltözve jött fel a forrástól, mosolyogva sietett feléje, majd szó nélkül magához ölelte és forrón megcsókolta.

– Magunkban vagyunk – suttogta –, itt az ideje, hogy szabadjára engedjük érzelmeinket. Jól gondolom, drágám?

– Igen – suttogta a lány, és egészen szorosan hozzátapadt. A férfi újabb csókokkal válaszolt, később annyit mondott, ideje volna reggelizni és elkezdni a napot. A lány kitálalta a levest, s a férfi tányérja mellé helyezte a már megkent és hagymával ellátott zsíroskenyér-szeleteket. – Volt még egy nagy szál kolbász – suttogta kissé zavartan –, de eltűnt valahová! – Tudom is, hogy hová – nevetett István. – Az előbb láttam egy nagydarab, loncsos szőrű ebet, aki elégedetten nyalogatta a szája szélét, és hozzám dörgölődve hízelkedett. Nyilván további jutalomfalatra várt. Összekacsintottak, majd hozzákezdtek a reggelihez, tekintetük a másikat kereste, vágyakozva nézegették egymást. Végül a férfi törte meg a csendet:

– Drágám, a mai nap egészen a miénk, arra gondoltam, miután ettünk, elmennénk a barlangi munkahelyhez, és szemrevételeznénk a terepet. Ha majd visszatérnek a kirándulók, kivezényelem a fiúkat és halomba rakatom velük a szétszórt ásókat és az egyéb szerszámokat. Behordunk mindent az utolsó darabig a táborba, a tűzhely és a padok mellé, hamarosan jönni fog értük a szekér és visszavisz mindent Szilasra. – Befejezte az étkezést, zsebkendőjében megtörülgette kezét és a száját. Nagyot sóhajtva nézett Csillára:

– Megvallom, számomra hatalmas pofára esés a sikertelen barlangfeltárás. Nagyot csalódtam Jávor geológusban, meglehet, a szél fújását vélhette huzatnak, s a barlang meglétét erre alapozta. Véleményem szerint nincs itt semmiféle barlang, a víznyelő is réges-rég betömődött, a

megfestett víz meg utat törhetett magának a felfedezésre váró Teresztenyei-barlang üregében, és amit mi barlangnak képzeltünk, az nem más, mint repedések, kövekkel eltömődött gödrök, kisebb gömbfülkék együttese. Te, drágám, mint geológus-palánta, tudhatod jól, a mészkőhegyek különös jelenségeket képesek produkálni, bárhol találhatunk rajtuk barlangkezdeménynek vélhető kisebb fülkéket, mélyedéseket.

– És most mi lesz a sorsa annak a hatalmas kiásott üregnek? – érdeklődött Csilla, akinek roppantul hízelgett, hogy István magához méltó szakembernek tekinti őt. – Így marad, vagy lesz még folytatása a barlangkutatásnak?

– Rátapintottál a lényegre, a pillanatnyi legnagyobb problémára. Ugyanis – intett a barlang felé a férfi –, nem hagyhatjuk itt ezt a kiásott alagútszerűséget, beleköltözhet valamilyen állat, esetleg hontalan ember; nem is szólva a határőrökről, akik nem néznék jó szemmel ezt a szlovák határ mellett ásító nagy lyukat. Arról már nem is beszélve, hogy az őszi-téli csapadék összegyűlhet benne, a víz alámoshatja a dűcfákat, s az ácsolat életveszélyessé válik. Ha valaki éppen oda settenkedne, s agyonütné őt a lezúduló kötőmeg, hátralévő életem nagy részét a dutyiban lennék kénytelen eltölteni.

– Jaj, csak ezt ne! Kérdem, mit tehetünk?

– Hamarosan felkeresem Jávort, elvégre az ő felügyelete alá tartozik a Bódvaszilasi karsztvidék is. Valószínűleg berobbantjuk az egész aknát, vagy ha a főnök úgy gondolja, befalazzuk a bejáratot. Alighanem az én gondom lesz így vagy úgy a járat eltüntetése. Nos, félre a búval! Az élet már csak olyan – nézett megatódva a lány szemébe –, ha az egyik kezével valamit elvesz, a másikkal ad valami jót...

– És mi lenne a jó?!

– Még kérded, drágaságom... Hát te lennél nekem a jó, az ajándék, mely váratlanul az ölembe hullt... No, persze csak akkor, ha te is hasonlóképp érezel irántam...

– Én is ajándéknak tekintelek, drága szerelmem, szeretlek attól a pillanattól fogva, hogy meglátalak leugrani a

kocsiról – suttogta könnyes szemmel a lány. Elindultak, lassan haladtak egymást átölelve, félóra is eltelt, mire elérték a balszerencsés üreg bejáratát.

– Még nem is láttad belülről – mutatott István a szádára –, gyere, járjuk végig a feltárt részt, vállalom az idegenvezetést.

Csilla István karjába kapaszkodva ment lefelé a csúszós köveken, ahogy haladtak, a férfi meg-megállt, magyarázta hol, milyen módszerrel túrtak-fúrtak, merrefelé robbantottak, hogyan készítették el mintegy tíz méter hosszan az ácsolatot. Éles fényű maxim-lámpával világította meg a járatot, elmesélte, Zsigó Áki rengeteg fényképfelvételt készített, legalább marad valami emléke a háromhetes megfeszített munkálatoknak.

Kiléptek a barlang-kezdeményből, beszívták a bokrok, fák adta ízes levegőt, a könnyű szélben ritmikusan hajlongtak fölöttük a fák ágai, meglebbentve helyenként a már sárguló leveleket. – Vége van a nyárnak, hűvös szelek járnak – idézte István az egykori verset – hamarosan beköszönt az ősz. Egemást átölelve álltak, István halkán súgott valamit a lány fülébe, majd kérdően tekintett rá.

– Igen – válaszolt Csilla, hangja furcsán izgatott volt –, én is arra vágyom, amire te...

– Gyere – hívta István Csillát, és kézen fogva egy keskeny kis ösvényre vezette. Hamarosan dús fűvel benőtt tisztáson találták magukat, a férfi ölébe kapta a lányt, óvatosan letette a földre, majd ő maga is mellé telepedett. – Akarod? – kérdezte tüzelő arccal és égő tekintettel – valóban akarod? Nem fogod megbánni?

– Akarom – válaszolta a lány – akarom, mert igazán szeretlek. – A férfi magához vona, elkezdte kellemesen incselkedő szerelmi játékát. A hegyek szürkés fénybe burkolóztak, a nap – nehogy meglesse a szerelmeseket –, csöppnyi báránnyelhetet vont fénylő korongja elé...

4.

Csilla a zárkózott természetű, csendes leányok közé tartozott. Valójában röstellte, hogy kivételes helyzetben van, kilóg az átlagemberek sorából szülei révén, akik kögazdagok, és magas állami tisztséget töltenek be. No persze, a *Gosztonyi* vezetéknév némelyeknek feltűnt, s lassanként a lány akarata ellenére is csaknem mindenki, akivel érintkezett, tudta, hogy ő a „felső tízezer” illusztris tagja, akinek még véletlenül sincsenek anyagi problémái. Valóban. Apja, Gosztonyi Ádám az egyik miniszteri tisztség viselője volt, édesanyja: Kálos Anna építészmérnök, beosztása révén tanszékvezető a Műszaki Egyetemen. Természetesen mindkét szülő rendelkezett akadémiai doktori címmel, számos kitüntetéssel és igen jó fizetéssel, ráadásul örökölték is a férj felmenőitől ezt-azt, többek között egy hatsobás budai villát, melyet átépítették és kitataroztattak, megszüntetve ezzel a háború okozta sebeket.

Ám hiába a pénz és a vagyon, együtt a jól sikerült házassággal, férj és feleség mégsem volt maradéktalanul boldog, valami nekik is hiányzott, olyasmi, ami pénzen nem megvehető. Bár minden elképzelhetőt megtettek, elkerülte őket a *gólya*. Az évek teltek és múltak, ám a gazdag házaspár frigyéből nem született gyermek. Végül – valamilyen speciális orvosi beavatkozás hatására – mégiscsak világra jött a bébi, egy gyönyörű kislány, aki beteljesítette a Gosztonyi házaspár álmait. Néhány év elteltével a nagy öröm olykor ürömbe fordult, mert a két szülő sehogy sem volt képes időt szakítani a gyermeknevelésre, rengeteg munkahelyi feladatuk, külföldi útjaik, és egyéb le nem mondható programjaik miatt. Valamit tenni kellett, s a szemfüles anya rá is jött a megoldásra. Nővérét, aki nem kapott oly sok tehetséget, szépséget és akkora szorgalmat a sorstól, mint ő, magukhoz vették, számára külön lakrészt alakítottak ki, s a gyöngye kis adminisztrátori beosztás helyett hivatalosan is „gyermekfelügyelő” foglalkozást íratnak

be a munkakönyvbe. A házaspár főállású szakácsnőt, bejáróként kertészt és szobalányt is tartott, így a családtagból lett nevelőnek a gyermek felügyeletén kívül semmi más dolga nem akadt.

A két szülő alig-alig látta kislányát, a nevelésére pedig végképpen nem jutott idejük. Amikor otthon voltak, csaknem minden este programok garmadája várta őket, társasági összejövetelek, opera- színház- és hangverseny látogatások, képzőművészeti kiállítások megtekintése, hogy csak a fontosabbakat említsük meg. Egy-egy nagyobb ünnep alkalmával mégiscsak rászánták magukat a *családi életre*, ilyenkor rengeteg ajándékkal halmozták el a lánykát, játszottak vele társasjátékokat, megtanították bridzselni és tarokkozni, édesapja átalakult tánctanárrá, nehogy már az illusztris társaságban szórakozva, szégyent valljon a drága csemete. Kislánykorában rendeztek neki gyermekzsúrt, s egyéb gyermekeknek való programokat, amikor meg nagyobbacska lett, olykor magukkal vitték moziba, színházba, hétvégi nyaralásra, később némi elővigyázatossággal engedélyezték a kevésbé harsány házibulikát is. Csilla imádta szüleit, a két vonzó és kedves ember társasága ünnep volt számára, s ami a lényeg, szülei soha meg nem szidták, nem egzecírozatták, hanem minduntalan dicsérgették, nem győzve hangoztatni mily okos, mily szép és szeretetreméltó az ő aranyos kis lányuk.

Meglehet, ha más gyermek kap ilyen sajátos nevelést, elkényeztetett, lusta kis béka lett volna belőle, ám Csilla intelligenciahányadosa igencsak magas volt, ami segítette őt az önnevelésben is. Amint növekedett, cseperedett, családja meglepő dolgokat tapasztalt viselkedésében. Váratlan volt, hogy cseppet sem imponált neki a felső tízezer nagyképűsége, felvágása és pénzhajhászása, a felszínes, léha szórakozásoknál többre becsülte a természetjárást, a szép muzsikát, a jó könyveket. Szülei csodálkozva tapasztalták, hogy a kislány nem örül a ruhacsodáknak, az ékszereknek s a drága sportfelszereléseknek, ellátták hát pénzzel, gondolván, vegye

meg magának azt, ami örömet okoz neki, feleslegesen ne okozzon gondot szüleinek. Kiváló tanuló volt, nem szorult rá a gazdag és befolyásos szülők gyermekei esetében oly gyakori protekció kiügyeskedésére, e nélkül is felvették őt az egyetemre. De miféle fakultásra? Amikor a lányka közölte, hogy geológus szeretne lenni, ekkor kerültek szembe a szülők első ízben lányuk akaratával, mely meglepően kemény volt, meg nem alkuvó. Mindeddig abban a hitben éltek, Csilla közgazdász lesz, s karrierjét majd ők fogják egyengetni. Magas állami hivatalt néztek ki számára, tudták jól, értelmével, szorgalmával nagy ívű pályát futhatna be, csupán annyit kellene tennie, hogy megfogadja tanácsukat. Ám mit volt mit tenni, végül is belenyugodtak lányuk választásába, ha eddig nem, ezután sem akartak beleszólni életvitelébe, ellenkezésükkel kedvét szegni hőn imádott gyermeküknek.

– Ennyi jó sok is egy embernek – dünnyögte olykor Gizella, akit a leány Gimamának nevezett el. Jól kijöttek egymással, az öregasszony gondoza, olykor még nevelgette is a rábízott leányzót, megtett mindent, amit csak kért, bár „fogadott lánya” iránt nem érzett túl sok szeretetet. Titokban irigyelte a húgát gyermekével együtt, hibáztatta a sorsot, hogy önéki e két nőhöz képest oly kevés jutott a jóból, mert szerencsétlenségére csúnyának és tehetségtelennek született. Bárcsak ő is okos és szép lenne, mint Anna és Csilla! – sóhajtott olykor. Vajh’ mit vétett ő, hogy nem kapta meg azt, amit a család többi nőtagja oly könnyedén elért? Fiatal korában akadt ugyan néhány udvarlója, de lassanként mind elpártolt tőle, nem állhatták kellemetlen modorát, csípős megjegyzéseit és kevésbé csinos külsejét sem. Még a menyasszonyságig sem vitte, végül teljesen magára maradt, vénlány lett belőle. Bár annyit elismert, húga megtett mindent boldogulása érdekében, luxuskörülmények között kellemesen élhet, egyetlen gondja, hogy mire költse a pénzét, s miféle szórakozásokat eszeljen ki a maga számára.

A baj váratlanul érte Csillát. Eleinte a hasát fájlalta, az öregasszony nem győzte kúrálni, diétás ételeket főzetett

számára, és enyhe hashajtót adott be neki. A lány jobban lett, bár kissé legyengült, egyelőre nem érezte betegnek magát. Továbbra is óvakodott a nehéz húsoktól, túlédésített ételektől, fájdalmai azonban a mértékletes étkezés ellenére újból jelentkeztek, igaz, kevésbé erősen, ám tartósan, kiváltképp néhány élénkebb mozdulat hatására. Mintegy két hét múlva – szinte egyik percről a másikra – heves, görcsös fájdalom lepte meg, épp az iskolában volt, a tanárnő egy matematikai képletet írt fel a táblára, amikor fájdalmas sikoltás zavarta meg az óra csendjét. Nem volt vitás, hogy nagy a baj, Csilla mindenkor fegyelmezetten viselkedett, magatartása és tanulmányi eredménye kifogástalan volt, soha életében még intőt sem kapott, s a tanórát egyetlen egyszer sem zavarta meg. A tanárnő azonnal a tanári szobába sietett és hívta a mentőket. Kivételesen a lány anyja is otthon tartózkodott, majd hanyatt esett ijedtében, amikor jött a telefon az egyik kórháztól, hogy lánya az elsősegélyt nyújtó osztályra került.

Apa és anya azonnal akcióba lépett, a lányt átszállították a Kútvölgyi kórházba, az ország legkitűnőbb orvosai vették kezelésbe, majd megkezdődtek a komolyabb vizsgálatok. Csaknem egy hét telt el, mire fény derült a baj okára, a szerencsétlen leányt súlyos nőgyógyászati bajok sújtották, melyek születési hibákból eredtek. Csillát megoperálták, ám a műtét a kiváló sebészprofesszor közreműködése ellenére sem sikerült valami jól, sebe elfertőződött, vérmérgezést kapott. Szülei életük legnehezebb napjait élték, ám csatlakoztak az aggódókhoz a rokonok és az ismerősök, a lányka osztálytársai és tanárai is.

Hat hét elteltével kezdett el Csilla lábadozni, csontsovány volt, erőtlen, akár egy csecsemő. Felépülése hosszúra sikeredett, ám szerencsére eredményesen alakult, lassanként visszaszerezte elvesztett kilóit is. Akik szerették őt, kezdtek megnyugodni, remélve, hogy minden rendben lesz. De a feketeleves még hátra volt... Miután szerencsésen túlesett az életveszélyen, a professzor közölte a halálra vált szülőkkel,

hogya a lány meddő lett, gyermeke már soha nem lehet. Bármily tragikusnak tűnt a hír, a családot egyelőre a lány egészségi állapota érdekelte, reszketve figyelték, javul-e, legyőzi-e bajait. Ám ahogy telt-múlt az idő, lassanként előtérbe került a tragikus diagnózis, a szülők egyrészt szomorkodtak, bánkódtak, hogy nem lehet unokájuk, másrészt rettegtek attól, mit szól majd lányuk az embert próbáló hírhez.

Egyelőre orvosai szanatóriumi kezelést javasoltak, egy magashegyi üdülő-kórházba került, mely a maga nemében a legjobb volt a hozzá hasonlók között. Gondosan ápolták, szemlátomást javult az állapota, erőre kapott, ha csak tehetett, a szabad levegőn tartózkodott, sétálgatott, napozott, miközben a gyógyászok le nem vették róla őrző szemüket. Eleinte csupán a szülei látogatták, később a rokonok és ismerősök is autóba ültek, hogy felkeressék a kedves leányt. A legnehezebb feladat ezúttal az édesanyára hárult, neki kellett Csilla tudtára adni, milyen következményeket vont maga után súlyos betegsége, melyet elszenvedett. A család meglepődve tapasztalta, hogy a lány különösebb megrázkódtatás nélkül vette tudomásul megváltozott állapotát, nem panaszkodott, nem rendezett hisztériás jeleneteket, hanem megadással és belenyugvással viselte sorsa kemény csapásait.

Arra senki sem gondolt, hogy közönye csupán csak látszat, a tudat, hogy nem lehet gyermeke, mélyen megrázta, úgy érezte, többé nem ép, valójában nem más, mint fogyatékos, olyan, mintha púpos, vagy félkarú lenne. Ám úgy tett, mintha mi sem történt volna, büszkesége tiltotta, hogy nyavalyogjon, panaszkodjon, gondjával terhére legyen embertársainak, s főként szüleinek. Miközben járta a vadregényes erdőt, élvezve a hegyi levegőt, komoly elhatározásra jutott sorsát mérlegelve, ám arról, amit fejébe vett, senkinek egyetlen szót sem szólt, gondolatai titkába még édesanyját sem avatta be.

Csilla azok közé az emberek közé tartozott, akiknél az érzelmi életet mindenkor felülírja a józan gondolkodás. Belátta, legjobban teszi, ha nem barátkozik a férfiakkal, visszahúzódik

az udvarlóktól, nehogy gondot és kellemetlenséget okozzon nekik és önmagának szerencsétlen sorsa miatt. Mert mi történne, hogyha szerelembe esne egy fiatalemberrel, s felmerülne a házasság gondolata? Nyilvánvalóan be kellene vallania meddőségét, ami komoly válaszfut elé állítaná szerelmesét. És ő maga is csapdába esne... Ha elhagyná őt a szeretett férfi, rettenetes volna! És ha nem hagyná el? Ha csak utólag, esetleg évek múlva vetné a szemére e szomorú testi hibát? Olyan probléma ez, vélte, melynek jó megoldása egyszerűen nincsen, illetve csak egy van, és ez a teljes magány.

Szülei, hogy elősegítsék a lány társadalmi beilleszkedését, 16-odik születésnapjára saját telefonnal és saját telefonszámmal ajándékozták meg, a készülék ott állt az ágya mellett, éjjel-nappal beszélgethetett barátaival anélkül, hogy bárkinek kényelmetlenséget okozott volna. Talán az ajándék-készülék is tette, mert lassanként engedett merevségéből, szert tett barátnőkre, mi több, udvarlókra is, ám ez utóbbiakkal visszafogott volt, és tartózkodó módon viselkedett. Később újabb engedményeket tett önmagának... Az egyik fiatalember iránt gyöngéd érzelmek ébredtek kebelében, egyre gyakrabban találkoztak, közös programjaik voltak, barátnői már ugratták is, hogy *megtört a jég*... Csilla nem sokat adott a szóbeszédre, egyéb gondok is akadtak életében, még tartott a „betegszabadsága”, ennek okán *év-vesztes* lett, újból kellett járnia a gimnázium utolsó osztályát. Időközben egyéb udvarlók is akadtak szép számmal, köztük egy csinos, jóvágású ifjanc, aki híres volt szerelmi kalandjairól.

Egy alkalommal a „gyöngédebb” fiatalemberrel kisebb sétatúrára mentek, s amint leültek kipihenni a fáradalmakat, a fiú vallomást tett, arra kérve Csillát, ha leérettségizett, legyen a felesége. Elregélte, őt a napokban nevezték ki az egyik bankba osztályvezetőnek, ígéretes jövő áll előtte, szüleitől háromszobás lakást és gépkocsit kap ajándékba, amikor megnősül.

– Családjaink is jól ismerik egymást – érvelt zavartan, kissé pirosra gyúlt fülekkel –, anyám többször megjegyezte, az

Isten is egymásnak teremtett bennünket. Nos? – tette fel újból a meg nem válaszolt kérdést –, számíthatok az igenedre? – Csilla annyit mondott, egyelőre még lábadozik, nem teljesen egészséges, most még nem tud választ adni a megtsíztelő ajánlatra.

Nem mutatta, ám agyában ugrabugráltak a gondolatok. – Íme – mondta magában –, beteljesedett az, amittől annyira féltem. – Napokig töprengett, nem jutott eredményre, visszahúzódott, rendre lemondta programjait. Egyik nap csengőszóra ébredt délutáni alvásából. Egyedül volt otthon, szülei külföldre utaztak, Gimamának bridzspartija volt, a háztartási alkalmazottak szabadnapot kaptak. Ásítózva nyitotta az ajtót, s meglepetésére a csinos, állítólagos nőcsábászra esett meglepett tekintete.

– Hát te? – nézett nagyot Csilla. – Hogy kerül a csizma az asztalra?

– Úgy, hogy odateszik, szívem! Bejöhetek? Nézd csak, virágot is hoztam!

– Parancsolj, fáradj be, és köszí a virágot! Röstellem, de egymagam vagyok, még süteménnyel sem tudnálak megkínálni.

– Sebaj. Valami itóka?

– Abból akad egy pincére való is. Mit parancsolsz? Erőset vagy gyöngét?

– Valami erőset. – A fiú, hogy kedvezzen a lánynak, leemelt egy vázát az egyik polcról, vizet töltött bele és elhelyezte benne a virágot. Csilla apja szobájából előhozta a konyakos üveget, töltött vendégének, ő maga a gyümölcsszörpnél maradt. Cseverésztek, viccelődtek, a fiú felhajtotta az italt, majd maga vette kezelésbe az üveget. A negyedik *nyeletnél* már erősen csillogott a szeme, merészebb lett, szerelmet vallott a lánynak, Csilla kinevette, mutatóujjával megfenyegette, arra intette, legyen jó és engedelmes. Újabb pohár ürült ki, a fiú viselkedése kezdett eldurvulni. Úgy nézett a lányra, mint prédaleső vadállat a kiszemelt áldozatra, felhajtott

még egy konyakot, majd elkapta Csillát, a díványra vonszolta és letépte róla a blúzt. Ami ezután következett, arra már csak homályosan emlékezett a megtámadott lány. Mondhatni, a gazember szó szerint megerőszakolta, s amikor áldozata sikoltozva tiltakozott, pofonokkal válaszolt. Hogy az együttlét meddig tartott, nem derült ki. Amikor Csilla magához tért, szétterített ruhafoszlányok között kék-vörös foltokkal tarkítva hevert, fájt mindene, orra vére arcára száradva utalt az erőszak szörnyű mivoltára. Egyszerre csak felbukkant előtte Gimama arca, az öreg nő rablógyilkossági kísérletre gyanakodott, s közölte, már értesítette is a rendőrséget.

Az ügyből lélegzetelállító botrány lett, Csilla két hétre ismét kórházba került, a nyombiztosítók pillanatokon belül megállapították, ki volt az erőszak elkövetője, a leány apja a létező legnagyobb büntetés kiszabását kérte. S a fiatalember meg is kapta... Az eset hatalmas port vert fel, Csilla visszavonult, s az iskolakezdésig szülei és házanépe kivételével senkivel sem volt hajlandó szót váltani.

Az idő a legjobb orvos, ám a legdrágább is, mondogatják rendre a filozófusok. Idővel Csilla testi és lelki sebei is begyógyultak, az iskolai élet lassanként magához térítette, s a sikeres egyetemi felvételi vizsga végképp rendbe hozta. Korábbi férfibarátaival többé nem állt szóba, még azt a szegény fiatalembert is elzavarta, aki megkérte a kezét.

Itt tartottak a dolgok. Az első alkalom, amikor Csilla nagyobb közösségbe merészkedett, a Lénárd István által meghirdetett barlangkutató táborozás volt.

*

Eljött a nap, hogy búcsút mondjanak Bodvaszilas kies vidékének; varjú húzott át az erdő fölött, mély hangján belekárógott az őszi délután csendjébe. Kurtább lett a nap, a fények már kora délután sápadozni kezdtek, a föld itt-ott repedezett, érezni lehetett az őszi illatát. Ella vezetésével a

vidám csapat visszatért az Acskó-forrás völgyébe, vidáman felemlgetve az eltöltött kellemes napokat. A parasztbácsi is megérkezett kétlovas szekérével, István teljes gözzel irányította a rakodást és pakolást, a tűzhely szekérre helyezését, a barlangos szerszámok, kellékek leltározását és elszállítását, s ami hely még maradt a szekéren, oda a barlangkutatók maradéka rakta fel a hátizsákját és egyéb vackait. István még maradt néhány napig, intézkednie kellett a tábor felszámolása és a kiásott üreg sorsával kapcsolatos teendők ügyében, ez okból felkereste a tanácselnököt, majd a jósvaői barlangigazgatót, nehogy elvarratlan szálakkal érjen véget a háromhetes táborozás.

A két szerelmes még a csoport és a szekér megérkezése előtt forró búcsút vett egymástól, a férfi sajnálattal közölte, hazatérve igen sok lesz a dolga, legkevesebb két hét, hogy újból találkozhassanak, ám minden nap hívja majd Csillát telefonon. Ígéretét be is tartotta. Örömmel vette tudomásul a külön telefont, élt is a lehetőséggel, sokszor órákig beszélgettek, szerelmes szavakat suttoztak egymásnak, amikor leszállt az éj. Később elmesélte, Csillaghegyen lakik, van ott egy kis telke, melyen víkendház áll, egyetlen szoba, egyetlen mellékhelyiség található benne, ám kertje tele van gyümölcsfával. – Sajnos – közölte –, iszonyú zsúfoltság és rendetlenség van az otthonomban, senkit sem fogadok, élő ember abban a kupiban jól nem érezné magát. Gondolom, hozzád sem mehetek, szüleid előtt egyelőre titkolni kell a viszonyunkat. Arra kérlek, oldd meg e problémát, találj valami légyottra alkalmas helyet, esetleg egy albérleti szobát, melynek a bérét majd magam állom.

– Ne aggódj, már tudom, mit kell tennem – válaszolt Csilla sejtelmes mosollyal –, ám egyelőre titok, hogy mit agyaltam ki. Ünnepe lesz nékem a nap, amikor majd a telefonban felcsendülnek randevúra hívó szavaid!

– Nekem még nagyobb ünnepe lesz! Már alig várom, hogy újból ölelhesselek.

Csillának könnyű volt a dolga, bankszámláján szép összeg hivalkodott. A pénz, melyből mindeddig alig valamit költött, ezúttal boldogsága csimborasszójának bizonyult.

Miután hazatért, munkához látott, kutakodni kezdett valami megfelelő albérlet után. Nem először gondolt már arra, ideje volna elszakadni a szülői háztól, önálló életet kezdeni, magamagára maradni, rokon felügyelet nélkül pergetve napjait. S most itt a remek alkalom! Már csak egy megfelelő lakást kellene találni...

Járta a várost, bekukkantott ide meg oda, ám egyelőre nem volt szerencséje, az albérletek, melyeket ajánlottak, nem feleltek meg ízlésének. Később arra gondolt, István háza közelében kellene alkalmas szobát keresni, a távolság mit sem számít, elvégre saját autója van, csak beül az aranyos kis Volkswagenbe, s máris ott van, ahol lenni akar. Nézegette Budapest térképét, hamarosan Rómaifürdő környéke nyerte el tetszését. Ezúttal HÉV-vel ment a kiszemelt állomásig, sétálgatott, a strandfürdőt is megtekintette, arra gondolt, úszni is eljárhatnak, no persze, ha a derék barlangosnak a strandolás nincs ellenére. Visszatért a megállóhoz, a sín pár túloldalán fekvő házakat kezdte nézegetni. Befordulva a Prés utcán, elindult a Rozália úton, hirtelen megtorpant, a HÉV-megállótól mintegy ötpercnyi járásra, csinos emeletes házban akadt meg a tekintete. A kapun cédula lengedezett, rajta a szöveg: *szoba kiadó*. Bekukucskált a kapurácson, a házat kis kert övezte, elől virágok, hátrébb konyhakert terült el, s az emeleten erkély kínált ragyogó kilátást a Dunára. Gondolt egyet és becsöngetett. Hamarosan ajtónyikorgást hallott, s a ház vége felől hajlott hátú, lassú léptű öregúr totyogott feléje.

– Jó napot, adjon Isten! – köszöntötte az idős férfi a lányt. – Mi járatban van erre mifelénk, csak nem a szoba felől érdeklődik?

– Jó napot önnek is! De igen! Szívesen kivinném a szobát, remélem, az emeletit szeretnék kiadni, mert az erkélyen lehetne napozni. – Időközben a férfi asszonya is kibotorkált,

örömmel üdvözölte a remélt új lakót. A férfi a házba tessékelt Csillát, mint kiderült, a földszint volt a birodalmuk, a lépcsőzést már nem nagyon bírták, liftet meg egyetlen emelet kedvéért nem szereltek be a ház építői.

A férfi bemutatta Csillának a bérbe adandó szobát, s a mellékhelyiségeket is. A lány eleinte ódzkodott kissé, a lakrész elhanyagolt és rendetlen volt, ám amikor meghallotta, hogy nemcsak a szoba, hanem az egész emelet kibérelhető, öröme nem ismert határt, legszívesebben hangosan ujjongott volna. Később a két öreg földszinti lakásukba invitálta a vendéget, elbeszélgettek, az idős házaspár szinte már első látásra megkedvelte Csillát, s örömmel vette, hogy egy kedves és csinos lány lenne az albérlő, aki az egész felső szintet lakná. Érdeklődtek, egyedül óhajt-e idetelepedni, vagy tán volna valaki társa...? A lány bevallotta, időnként meglátogatná őt az udvarlója, ám legfeljebb egy-két napot töltene itt. A házaspár nem emelt kifogást, ellenben javasolta, ha komolyra fordulna a kapcsolat, mindketten költözzenek ide, az ő leányuk és fiuk külföldre települt, s már annak is örülnek, ha legalább évente néhány alkalommal felhívják őket telefonon. A fiatalok közelsége mindenképp jót tenne nekik, még az is megeshet, hogy pótolni tudnák hűtlen gyermekeiket.

Csilla, amint hazatért, elregélte merész tervét szüleinek, tudtukra adta, ő már felnőtt nő, egyetemista, ideje, hogy önálló életet kezdjen saját otthonában. A szülők sokat sejtő, nem túl lelkes arccal fogadták a hírt, megjegyezték, itthon sem zavarta őt senki, elvégre fürdőszobás, telefonos lakrésze van, ám ha ennyire különködni akar, a lakás egy részét le is választhatják, külön bejáratot biztosítva neki. A lány illendően megköszönte a nemes gesztust, mosolyogva vonogatta a vállát, végül kinyögte, már le is foglalt egy megfelelő házrész, mely a Rómaiparton van, s az építményt kert veszi körül.

– Drágáim! – fakadt ki –, nem leszek hűtlen hozzátok, időm nagy részét veletek fogom tölteni, ez a szép kis lakrész afféle kuckó, ahová időnként elbújhatok. Eddig mindig

mindenben egyetértettünk, kérlek benneteket, bízzatok bennem, nyugodjatok bele, hogy már nagykorú vagyok!

– Te lány! – kiáltott fel Anna nevetve – nem lehet, hogy valaki van itt a háttérben? Egy csinos legény, akivel olykor bizalmas kettesben szeretnél lenni?

– Hát, ami azt illeti – pirult el Csilla –, valaki tényleg volna, ám nem komoly az ügy, csupán barátok vagyunk...

– Haha, még hogy barátok! – kapott a szón Gizi mama – ismerem én az ilyen *barátságot*, fiatakoromban nekem is volt részem benne.

– Kislányom – nézett az apa zordan leánya szemébe –, kérlek, ne titkolózz előttünk, visszagondolva a múltkori kellemetlen eseményre, úgy véljük, nem ártana, ha bemutatnád nekünk az udvarlódát. Nos? Ki volna a szerencsés férfi? Fiatal, öreg, középkorú?!

– Középkorú – rebegette zavartan Csilla –, a barlangos csoport vezetője, az Élelmiszeripari Minisztériumban dolgozik, s levelezőn végzi a földrajztanári szakot.

– Hmm.... majd utánanézek... Egyelőre nem emelek kifogást a választottad ellen.

*

Az albérleti díj meglehetősen csekély volt, ám ennek ellenére Csilla alaposan megfejte a bankbetétjét, ugyanis kitataroztatta és új bútorokkal, kárpitokkal, csecsebecsékkel látta el újdonsült otthonát. A telefont is bevezettette, István meglepődve vette tudomásul, hogy a lány telefonszáma megváltozott. A két hét eltelt, a férfi még néhány napot kért a találkozásig, Csilla nem ellenkezett, munkája bőven akadt. Végül csak-csak eljött a nagy nap, a lány a HÉV Rómaifürdő megállójában adott randevút szerelmesének.

István pár perccel Csillát megelőzve érkezett a megállóhoz, el nem képzelhette, mit eszelhetett ki ez a furmányos, titokzatos nő. Amint megpillantotta szerelmét, vonásai ellágyultak, szemében a rajongás fénye villant, testén

végigborzongott a vágy. Most látta először a lányt az eddig megszokott turistagöncök helyett divatos öltözékben. A könnyű, erősen dekoltált virágmintás ruha kiemelte Csilla szépségét, gyönyörű alakját. Pár pillanatig zavartan méregették egymást, majd – mintegy parancsszóra – hirtelen egymás karjaiban találták magukat.

– Menjünk – bontakozott ki az ölelésből kissé meghatva a férfi. – Alig várom már, hogy kettesben legyünk! Tulajdonképpen hová megyünk? Talán vásároltál egy palotát magunknak?

– Annyira azért nem vagyok gazdag. Ám a szavak helyett jöjjön a tett! – A lány többet nem szólt, kézen fogta a férfit és megindult vele a Prés utcán, majd befordult a sínpárral párhuzamos útra. István meglepetésére a Mocsáros felé mentek, kisebb-nagyobb házak közt haladtak, végül egy csinos emeletes ház előtt horgonyzott le Csilla. István ámulva nézte a virágágyásokkal teli kertet, melyet a déli oldalon nyírott tiszafaösvénnyel szegélyezett kerítés határolt. A lány kulcsot vett elő a táskájából, kinyitotta a kertkaput, és betessékelte a férfit. Megkerülték a házat, s a hátsó bejáratí csigalépcsőn mentek fel az emeletre, kicsiny előtérbe értek, majd a lány ünnepélyesen kitárta a szobába vezető ajtót. Csilla az izgalomtól alig bírt uralkodni magán, leste a párját, mint a gyermek, amikor kerekre nyílt szemmel bámulja a karácsonyra kapott új játékokat. István el volt ragadtatva, a meglepetéstől nem tudott hová lenni, egyre a lányon legeltette a szemét. Csilla kissé zavartan szólalt meg.

– Íme, az édes otthon! – hajolt meg oly kecsesen, akár egy balerina. – Erkélyes szoba áll rendelkezésünkre konyhafülkével és fürdőszobával, merem remélni, megfelel az *Uraság* igényének!

Istvánnak elment a kedve az évődéstől, meghatottan állt az ajtóban, még levegőt is alig mert venni. Az előszobából a méretes sarokszobába léptek, melynek fellig nyitott ablaka a Rómaipartra nézett. A szoba sarkában széles heverő állt, rajta

mélyzöld gyapjútakaró, a heverő mellett éjjeliszekrényt pótoló asztalka, színes gömblámpával és néhány könyvvel. A szemközti sarokban barnás, puha huzattal bevont garnitúra és üveglapos dohányzó asztalka várta az érkezőket, a baloldalon szekreter és ruhásszekrény egészítette ki a bútort. A falat értékes festmények díszítették, továbbá ízléses szőnyegek és kárpitok tették bensőségesé a helyiséget. A szobából két további ajtó is nyílt, az egyik a fürdőszobába, a másik a teakonyhába vezetett.

Álltak és nézték egymást. És olyan volt a csönd, mintha valami dübörögni kezdene benne, talán heves szívdobogásuk okozta a szokatlan zajt. Úgy érezték, ennek az új életnek már semmi köze sem lesz a régihez, eltűnőben van, nem lesz többé, elillan halkan és zajtalanul.

– Tetszik? – törte meg Csilla lassan és félénken a beálló csendet. – Gyere – szólította párját –, az erkélyt még nem is láttad, onnan isteni kilátás nyílik a Duna-partra és a távoli hegyekre. No! Szólj már egy szót, egyetlenem! Vagy ijedtedben lenyelted a nyelved?

– Szóhoz sem tudok jutni, ámulattal bámulom ezt a csodálatos fészket. Mi ez a varázslat? Bérlemény, vagy komplett öröklakás? És ha az utóbbi, akkor hogyan győzted pénzzel?

– Lényegében bérlemény. A földszintet idős házaspár lakja, a két öreg nevetségesen kevés pénzért adta bérbe az emeletet, ahová lassan már fel sem bírnak mászni rossz lábuk és légzési nehézségeik miatt. Lásd, össze is barátkoztunk, engem jóformán családtagnak tekintenek, két gyermekük ugyanis külföldön él, s mit sem törődik szüleivel. Megígértem – talán nincs az ellenedre –, hogy megteszem értük, amit csak tudok, és ha úgy adódna, olykor tőled is kérnék segítséget. Tudtomra adták – vált ünnepélyessé a hangja –, ha nem fognak csalódni bennem, én leszek az örökösük, idővel az én tulajdonom lesz ez az egész ház, kertestől, mindenestől. Nos? Úgy gondolod, helyesen jártam el?

– Ügyes lány vagy, élelmes, talpraesett! Ám... izé... mondd csak... mit szólnak a lakásadók, ha én is bekerülök a képbe? Nem fog problémát okozni, ha megtudják, hogy barátod van, aki gyakran felkeres téged?

– Már szót ejtettem rólad. S a válasz az volt, őszintén örülnek, hogy nem vagyok egyedül és már megtaláltam a párom. Egyébként – komolyodott el az arca –, ez az édenkerti paradicsomnak beillő lakás nem csak arra szolgál, hogy randevúink helye legyen, hanem azt is jelenti, *nagylány* lettem, megkezdem önálló életemet! Nos... ami azt illeti, csupán a holmim egy részét tárolom itt, régi otthonomat gyakran fel fogom keresni, ám ha csendre, nyugalomra vágyom – illetve vendégül láthatlak téged –, mindenkor itt lesz a tanyám.

– Tündér vagy, netán varázsló? Engem minden esetre sikerült elbűvölnöd.

– Foglalj helyet, kérlek. Gondolom, éhes és szomjas vagy, készítettem néhány szendvicset és vásároltam jobbnál jobb italokat. Ha kezet akarsz mosni, jobbra találsz a fürdőszobát.

Feledhetetlen délutánt és éjszakát töltöttek el együtt, reggel kilenc óra tájban ébredtek, akkor, amikor már a hasukra süttött a nap. István közölte, délig maradhat, délután dolgoznia kell a doktori disszertációján.

– Hétfőn le kell adnom a témavezetőnek az iromány első változatát, s ha különösebb javítanivalót nem talál benne, az államvizsgám letétele után hamarosan megszerezhetem az egyetemi doktorátust is.

– Gratulálok! Nos... Utána búcsút mondasz a minisztériumnak?

– Igen. Úgy tervezem, szabadúszó geográfus-geológusként ügködöm tovább.

– Idehaza, vagy talán külföldön?

– Erre a kérdésre e pillanatban nem tudok kielégítő választ adni. Épp ezért úgy vélem, itt az ideje a tényfeltáró beszélgetéseknek, mielőtt még kiderülne, nem értesz egyet

céljaimmal, s az adott szituációban nem vállalom fel, hogy véglegessé váljak a kapcsolatunk.

– Kissé megijesztesz... Ne kímélj, légy őszinte hozzám!

– Azt fogom tenni. Kezdem azzal, szeretlek, amennyire egy férfi szeretni képes egy nőt, ám életcéloból nem engedek, mert e tekintetben már ifjú korom óta elkötelezettnek érzem magam.

– Értem. De mi a *cél*, melyet kitűztél magad elé?

– Úgy vélem, mondanivalómmal túl nagy meglepetést nem fogok okozni, elvégre gyakran hangoztattam, hogy világjáró leszek. Elárulom, mióta az eszemet tudom, imádom a természetet, s a nyugodt élet helyett mindig is kalandokra vágytam. Életcélom megismerni a Földet, ezt a sárgolyóbist, felmászni hatalmas hegyekre, majd a föld alá bújni, bejárni a barlangokat. Ám korántsem elégszem meg azzal, hogy csupán szemlélője legyek a nagyvilágnak, egyszerű turista, aki hobbiból mászkál ide-oda. Többre vágyom! A *miért*ek is érdekelnek, mindig is a földtan kutatója szerettem volna lenni, hogy megfejtssem titkait a mindenható természetnek. Földünk ismeretlen jelenségeit szeretném feltárni, mely munka az egyszerű szemlélődésen túl kémiai-fizikai feladatok megoldását is jelentené. Első menetben a karsztjelenségeket akarom kutatni, oly kérdések tisztázását tűztem ki célomul, melyekre mindeddig nem találtam választ a geológiával foglalkozó szaklapokban.

– Melyek ezek a kérdések?

– Tán a legfontosabb, mely piszkálja a csőröm, az említett karsztjelenségek függése az időjárási viszonyoktól. Nevezetesen, hogy milyen módosulatok mutatkoznak a hideg-, a mérsékelt-, a meleg- és a forró éghajlati karsztosodásban. Érted ezt, szívem?

– Már hogyan érteném! Erre nézvést ilyen-olyan célzásokat, felvetéseket találtam magam is a tankönyveimben. Részletesebb analizálásra azonban szó sem volt sehol.

– Látod, ezt imádom benned, hogy nem csupán a szerelmem vagy, hanem társam lehetsz a geológiai

kutatásaimban is! Nos... Elárulom, nem is olyan régen éppen Kína villant fel az agyamban. Számos fényképet láttam már azokról a különös mészkőhegyekről, melyek Dél-Kínában több Magyarországnyi területet foglalnak el. S még ez sem minden... Miután hozzáolvastam a témához, megtudtam, a sziklafalak oldalában barlangnyílások sokasága várja az odalátogatót.

Megértesz, szerelmem? Célom bejárni ezt a bolygót, megismerni mind az öt kontinenst, amellet tudományos kutatómunkát végezni mind földrajzi, mind földtani témákban. Idővel belefognék a vulkanológiai kutatásokba is. Kiváló partnerem lehetnél, hisz te is azt a szakmát műveled, amelyet én. Ám itt a bibi... ehhez fel kellene áldozni a szokásos polgári életformát, alkalmi munkákból élni, ahelyett, hogy a hátsó felét hizlalná az ember valamelyik kutatóintézetben. Másik lehetőség, ha hajlandó vagy felvállalni gyakori távolléteimet, nem veszed rossznéven, hogy olykor hetekre, máskor több hónapra is magadra hagynálak. Tudom, ez egy nő számára igen nagy kihívás... És nem vagyok biztos benne, kérhetek-e ekkora elkötelezettséget tőled!

– Kérhetsz, szerelmem. Felfogtam, amit mondtál, s vállalom, hogy minden téren a partnered, a társad legyek. Elmennék veled a világ végére is, nem riaszt a kényelmetlenség, nem zavar a hideg, a meleg, az éhség és szomjúság. Ha még nem vetted volna észre, épp azért lettem geológus, mert magam is ezt a vén Földet szeretném jobban megismerni. Igaz, sziklamászásra, nehezebb barlangtúrákra nem vállalkozom, túl nagy gyalogtúrákat sem bír a fizikumom, de megértem és akceptálom, ha ilyen utakra készülsz, az én feladatomat a háttérmunka biztosítása jelentené. A lényeg a lényeg: veled tartanék, nem érdekelnek a kutatóintézeti kényelmes állások, a zabhegyezés, az, hogy öt tudományos közleményből írjam meg a hatodikat.

– Komolyan beszélsz? – nézett rá a férfi hitetlenkedve.
– Ez több annál, mint amit remélni mertem! Ne félj, nem kényszerítenélek lehetetlen, veszélyes utakra, ám ami engem

illet, ilyesmit is vállalnom kell. A nehéz és fárasztó utak bejárása nem való egy gyöngébb fizikumú nőnek, ha ilyen helyzetbe kerülnénk, külön kellene válnunk, s valami nyugalmas helyen, városban, vagy kisebb településen várnod kéne rám. De mindez részletkérdés! Ne aggódj, megoldjuk a problémákat, ha egy nő és egy férfi igazán szereti egymást, ismeretlen a lehetetlen!

– Így gondolom én is! Nos... – vett a lány egy mély lélegzetet, s gyöngéden a párjához simult – akkor hát felvállalsz? Az *útitársad* lehetek? Veled mehetnék Kínába is? S mikor kerülne milderre sor?

– Csilluskám, angyalom, miután megszerzem a diplomát és leteszem a doktorátust – reményeim szerint 1958 őszén –, kínai utat tervezek. Mindössze néhány hónapot venne igénybe a távollétem, ám mindebből – tanulmányaid okán – csupán két hónapot tölthetnél velem.

– No, de...

– Psszzt, szerelmem, nem veszíthetsz évet! Legfontosabb, hogy az egyetemet időben befejezd! Pillanatnyilag – folytatta az előző témát lezárva –, a részletek kidolgozásánál tartok, emellett intézem rengeteg adminisztrációs teendőmet. Te, mint tudományos kutató tartanál velem, s ha valóban vállalkoznál erre az útra, akkor ezt figyelembe véve dolgozom tovább csatangolásaink részletein. Természetesen volnának dolgok, melyekbe már te is bekapcsolódhatnál, a segítségemre lehetnél. Óh, nagyég! Ha teljesülne az álmom, hogy nemcsak a szeretőm, hanem a munkatársam is lehetnél... ha megoszthatnánk egymással a jót, sőt olykor a rosszat...

– Úgy lesz minden, szerelmem, ahogy te szeretnéd! Ha még nem tűnt volna fel neked, mióta csak ismerjük egymást, közös minden gondolatunk.

– Így érzem én is. Akkor hát... Hol az a maradék bor? Igyunk áldást a nagy elhatározásra!

– Mielőtt elkezdenénk áldást inni, volna még valami, ami megváltoztathatja velem kapcsolatos céljaidat...

– Mi az ördög volna? – nézett István riadtan párja könnyező szemébe.

– Bevallom, súlyos betegsége estem át 16 éves koromban, s az eredmény, hogy meddő lettem, gyermeket szülni képtelen vagyok. Nos? Úgy véled, ennek ellenére engem választanál?

A férfi arca gondterheltté vált, pár pillanatig töprengve nézett maga elé, majd kedveséhez fordult és átölelte. Vigasztalni kezdte, elmondta, szerelmén e szomorú tény mit sem változtat, s arra intette a lányt, vigyázzon magára, ügyeljen arra, meg ne fázzék, és ha bármiféle rosszullétet tapasztalna, azonnal keresse fel az orvost.

– Ami engem illet – nézett gyöngéden a hozzá simuló leányra –, az én életcélom, mint már említettem, Földünk bejárása, s figyelembe véve a rengeteg utazást, nem szándékozom családot alapítani. Bevallom, mindeddig aggódtam, mit tennék akkor, ha te gyermekekre vágnál, s most, hogy beavattál életed legmélyebb titkába, még jobban szeretlek, már ha lehetséges fokozni az irántad érzett imádatomat.

Csilla nem válaszolt, halkán szipogva bújt kedveséhez.

– Drágám – ölelte magához István a lányt –, ha ilyen hosszú időt töltünk majd együtt és egymásra utalva, kiderülhet, valóban olyan nagy és mindent kibíró-e a mi szerelmünk? És ha igen, akkor – úgy tartanám jónak – házasodjunk össze.

Csilla nedves szemekkel bámult imádotjtárára. Igent mondott, sok-sok igen hagyta el eperajkát, majd halkan elrebecgte: – Akkor hát mostantól a *vőlegényem* vagy!

– Igen! És te az én *menyasszonyom*.

5.

Csilla szülei párnapos utónyaralásra szánták rá magukat a Mátrafüredi Akadémiai Üdülőben, az idő kellemes volt, az őszi szellő feltámadt olykor, meglebegtetve a bokrok és a fák leveleit. Barnás színt vetett a kertre az aláhajló nap, békés és megnyugtató színt, olyant, amilyentől az emberek lelke megújul és megelégedéssel telik meg. Csend volt, a turisták száma csökkent, hangulatuk veszített élénkségéből, az elegáns pihenőhely látogatottsága is erősen megcsappant, inkább néhány idősebb tudós és házaspár választotta az utószezoni üdülést. Gosztonyiék a kert egyik eldugott zugában heverésztek, az asszony fekvőszékéből nézte az elvonuló felhők különös alakzatait, megfélekedve még a társalgásról is. A férj, Gosztonyi Ádám – erőteljes alkat, kissé kopaszodó fej, élénk tekintetű, nagyra nyílt kék szemek – gondolt egyet, feltápászkodott, és a kis sámlin álló sörösüveg után nyúlt. Mielőtt meghúzta volna, a nejéhez fordult s megkérdezte, hogy nem kívánna-e ő is valami italt.

– Egy pohárka ásványvizet kérnék – válaszolt az asszony férjére pillantva, miközben éppen nyújtózkodott, mint egy jóllakott macska, kidomborítva formás, szép kebleit. Bár már a negyvenes évei végét taposta, szépsége mit sem változott, fekete haja lágy hullámokban omlott a vállára, kissé ferde vágású, sötétbarna szeme visszatükrözte az őszi napsugarat. Csilla az anyja lánya, kétség nem fért hozzá, szép arcát, karcsú termetét tőle örökölte, ám tiszta tekintetű nefelejskéké szeme az apjéé volt, s finoman ívelt orrát is neki köszönhette.

– Csillán jár az eszem – szólt elgondolkodva Anna –, nem vetted még észre, hogy az utóbbi időben mennyire megváltozott? Jókedvű és vidám, rengeteg programja van, amelletts folyvást képezi magát, mintha élvonalbeli szakember szeretne lenni. Amikor csak látom, mindenkor valamilyen geológiai szakkönyvbe mélyed, esetleg matematikai feladatokon töri a fejét. Gondolom, a háromhetes táborélet rázza

fel ennyire, már cseppet sem az a szótlan, kedélytelen lányka, aki közelében az unalom ködként gomolyodik.

– Ami engem illet – jegyezte meg kissé fásultan az apa –, eléggé különösnek tartom, hogy lakrészt bérelt magának azzal a felkiáltással, hogy szeretné megkezdeni önálló életét. Mintha nem élt volna önállóan a születése óta! Mit gondolsz? – fordult hirtelen nejéhez – komoly a dolog azzal a túravezető pasassal?

– Úgy érted, megtalálta a „nagy ő-t”, és szerelmes lett az istenadta?

– Pontosan erre gondoltam! És szabadjon megjegyeznem, cseppet sem lelkesít a választása! Különb férjet szánnék neki, és nem holmi adminisztrátor-féleséget, egy olyan férfit, aki ráadásul most végzi az egyetemet, mint valami koravén nebuló. Ha jól emlékszem, az volt a tervünk, a mi körünkől választunk majd neki párt. Hogy mást ne mondjak, ott van példának okáért a Szegő gyerek! Jó vágású, 26 éves vállalati jogász, az apja kollégám, anyja jó barátnőd. A két fiatal összeillik, mint egy pár csizma!

– A sors útjai kifürkészhetetlenek... Gondolj arra, Csilla választotta valami geológus-féleségnek képezi ki magát, nyilván a szakma szeretete hozta őt össze a barlangással...

– Geológus, geográfus! Ha csak hallok ezekről a mihaszna szakmákról, a hideg rázza az üstökömet! Ilyen alakhoz akar férjhez menni?! Már azt sem értettem anno dacumál, hogy az ördögbe választhatta magának a geológus-zakot. Ment volna közgazdásznak! Kitűnő képességeivel akkora karriert hozhatna össze, hogy tejben-vajban fürödne egész életében.

– Ne háborogj, Ádám! Tudod jól, úgy határoztunk, nem szólunk bele a lányunk életébe, döntéseit tiszteletben tartjuk, nem korlátozzuk egyéni szabadságát. És mindeddig sikerrel oldottuk meg a sorsát! Csilla kiváló tanuló, jó modorú, aranyos és kedves, ha megjelenik valahol, személye bearanyozza a társaságot. És most akadunk fenn azon, hogy belekeveredett

egy kis flörtbe? Végre-valahára kezdik érdekelni őt a férfiak! Elfelejtetted, hogy a műtétje óta milyen elutasítóan viselkedett az erősebbik nem tagjaival? Már-már attól féltem, frigid lett, vénlányos férfigyűlölő, unalmas könyvmoly, aki megveti az élet örömeit. És egyszeriben minden megváltozott, végre megtört a jég. Ennek mindketten szívből örülhetünk! Még az sem kizárt, hogy az első gyöngé kis szerelmet követi majd a második, a harmadik, s végül az utolsó. Remélhetőleg olyasvalaki, aki nekünk is kedvünkre való lesz!

– Mint mindig, most is a lényegre tapintottál – fordult a férfi hirtelen asszonyához –, ám nehogy azt hidd, hogy tétlenül nézem drága leányunk párkereső manővereit! Már tudom is, mihez kezdek. Hamarosan felkeresem az Élelmiszeripari Minisztériumot, ahol a tisztelt „vőjelölt” is ügyködik a többi irodakukaccal egyetemben. Kinyomozom, illetve kinyomoztatom, ha addig élek is, ki fia-borja, miféle fajta ez a legény, akinek a mi drága kis lánykánkra fájdukt meg a foga. És, ha úgy találom, hogy nem kompatibilis a mi elvárásainkkal, leléptetem, mint színpadról a rosszul játszó színészt. Tudod, nem gond az ilyen fickóknak a nyakába varrni holmi kis mulasztást, sikkasztást, korrupciót, aztán nagy csinnadrattával ügyesen leleplezni úgy, hogy a lányunk se sirassa meg.

– Kissé meredek vagy, drága férjem! Ha meg nem sértenélek, szeretném mindenkor tiszteletben tartani Csilla választását, és meg kell mondanom, egy cseppet sem rajongok az efféle posztkommunista módszerekért! Ám az apja vagy! Jogodban áll lányod ellenére tenni, bár már nagykorú, de még a mi kenyérünket eszi. Nos... ha nem tévedek, megszólalt az ebédhez hívó harang, szedjük össze magunk, és ülünk az asztalhoz.

*

Csilla álmában sem gondolta volna, hogy szüleit ennyire foglalkoztatja pálfordulása. Mert ez történt, ehhez kétség nem fért, mióta azt a rémisztő erőszakot el kellett

szenvednie, valósággal undorodott a férfiaktól. Lassanként lekoptatta valamennyi hódolóját, egyedül Pali – akit az egyetemről ismert – maradt meg mellette, a fiatalember mit sem törődött Csilla ridegségével, futott a lány után, minden alkalmat megragadva, hogy legalább láthassa és olykor-olykor elbeszélgethessen vele. A barlangos táborozáson való részvételre is ő beszélte rá, a fiú már évek óta tagja volt István csapatának, épp ezért úgy vélte, a táborélet majd közelebb hozza egymáshoz őket, sokat lehetnek együtt, kötetlenebb az életforma, s esténként a tábortúznél ülve – ki tudhatja! – egy laza ölelés, tán még pár csók is megeshetik. Feltett szándéka volt mindent elkövetni, hogy Csilla a felesége legyen, mert – bármennyire röstellte még magának is bevallani – nem csupán az érzelmek motiválták, hanem a leány jó anyagi helyzete is. Nyilvánvaló, hogy gyönyörű lakást és stafíringot kap majd ajándékba gazdag szüleitől, tehetős rokonaitól. Pali özvegy édesanyjával lakott együtt egy szutykos egyszoba-konyhás lakásban, anyja csekély nyugdíjából és abból a soványka kis pénzből éltek, melyet diákok korrepetálásával ő maga keresett. Igaz, már mindössze két év, és befejezi az egyetemet, ám egy kezdő matematikus fizetése a legalacsonyabbak közé sorolható.

– Az egyetlen mód, hogy egyről a kettőre jussunk – mondogatta édesanyjának –, ha előnyös házasságot kötök! Hosszú utat kell még megtennem, amíg kiépítem a karrierem, s eljuthatok az akadémiai tagságig is.

Ákos és Pali jó barátok voltak, volt ugyan közöttük némi rivalizálás, merthogy Ákos is kinézte magának Csillát, bár hamarosan megneszelte, hogy a széplány meghódítása teljesen reménytelen. A fiú fizikus-hallgató volt, Palival együtt lépett be István barlangos csoportjába, hobbija volt a fényképezés, s azzal szerzett magának nevet, hogy kitűnő természetfotókat készített a barlangokról, beleértve a barlangos társaság tagjait is. No persze, ebben jelentős szerepe volt édesapja pénztárcájának, ugyanis a művészi fényképek készítéséhez nem

csupán szaktudásra, hanem olcsónak éppen nem mondható fotofelszerelésekre is szükség van.

Csilla nem sokat foglalkozott a két fiatalember terveivel, noha jó barátnak, „havernak” tartotta mindkettőt, olyanoknak, akik lovagiasak, segítőkészek, amellet jó humorúak és vidámak, ám, hogy szerelem szövődjék közte és valamelyik ifjonc között, az még csak meg sem fordult a fejében.

A két gavallér közül Áki volt az, aki folyvást megnevettette a lányt. Csillának hamarosan feltűnt, hogy a fiú télen kiskabátban, vászonöltönyben és szandálban járt, a meleg beköszöntésével azonban vastag pulóvert, csizmát és téli ruhát öltött. Kérdezgetni kezdte, mi végre teszi mindezt, merthogy nyáron izzad, mint a ló, télen meg egyfolytában náthás és hurutos. A válasz kissé meglepő volt. Ákos – népszerűbb nevén Áki – annyit mondott, világkörűli utazásra készül, edződnie kell, megszokni az időjárás szélsőségeit.

Később egyéb furcsaságok is történtek Ákival. A fiú kissé testesebb volt a kelleténél, így eshetett meg, hogy beszorult a pilisi Legény-barlang szűk kürtőjébe, társai órákig farigcsálták körülötte a szálkőzetet, míg végül kötelet hurkolva rá, kirántották a Szülőlyuknak nevezett köcsatornából.

Fotózási szenvedélye olykor fura helyzetekbe hozta. Egy alkalommal arra támadt kedve, hogy a Nemzeti Múzeum egyik termében állítsa fel a fotóállványt, s helyezze rá gépét egy nagylátószögű objektívvel ellátva. Mit sem törődött a táblákkal, melyek tiltották fényképfelvétel készítését a patinás épület belsejében, gépével épp az egyik híres szobrot célozta meg, amikor hozzálépett a teremőr és figyelmeztette:

– Kérem, ha nem tudná, a múzeum épületén belül tilos a fényképezés! – Hősünket épp akkor érte a felszólítás, amikor karórájára pillantva megkezdte az exponálást, mely vaku híján hosszú perceket igényelt. Jámor, ártatlan, kissé bamba tekintettel bámult az erélyes teremőrré, arcára csodálkozás ült ki, majd szóra nyílt az ajka.

– De uram – kezdte –, megmondaná, *ki fényképez itt?* – A teremőr – állítólag! – riadtan mérte végig a jeles fiatalembert, majd szemeit a semmibe meresztve elhúzta a csíkot.

Történtek kevésbé vidám esetek is. Ákinak keskenyfilm felvevő készüléke is volt, s az egyik május elsejei kivonulás alkalmával közvetlenül a tribün előtt állva filmezni kezdte Rákosi elvtársat. Két marcona katona azonnal karon ragadta, s úgy távolította el a térről, hogy a lába sem érte a földet. Hogy mi történt, örök titok maradt. Tény, ami tény, két hétig senki sem látta a híres fotóst, s amikor előkerült, tele volt kék-zöld foltokkal a képe. – Rózsabokorba estem – válaszolta a kérdezőknek. – S hogy, hogy nem, véletlenül egy kútba ejtettem a filmfelvevő készülékem, egyhamar nem filmezhetek.

No és – végszóra – Áki volt az, aki a Vecsembükk kies domborzatán elveszítette a térképlapot, s ha István beszélőkéje nem oly meggyőző, már rég a börtönben üldögélhetne, a túravezetővel együtt.

Áki nem annyira az érzelmek, mint inkább a gyakorlat embere volt. Amint észlelte, hogy Csilla körül hiába is legyeskedik, átpártolt Kelemen Verához, a marcona lányhoz, akinél hamarosan komoly sikereket ért el. Évek múltán feleségül vette, de a Csillával való barátsága ennek ellenére töretlen maradt.

*

Az idő őszebe fordult, a barlangkutató fiatalok szétszéledtek, lassacskán feledve az Acskó-forrás melletti táborozás élményeit. Voltak, akik a kudarc ellenére megkedvelték a barlangkutatót és beléptek a budai barlangászok közé, míg másokat elriasztott az eredménytelen munka és fáradtság, elmaradtak, nem keresték többé István csapatát, lelkes embereit. A három bányász közül csupán Kovács Feri volt az, aki rendületlenül kitartott a csapat mellett, ha csak tehetett, felutazott Rudabányáról Pestre, hogy részt vehessen a túrákon és a feltáró munkákban. István nem

feledkezett meg a csoportjáról, újabb barlangkutatósi feladatokkal látta el a lelkes fiatalokat. Csilla nem bírta követni, patakmedret ásni, mindössze könnyebb túrákra vállalkozott. István egy alkalommal arra kérte Palit és Ákit, hogy járják be és térképezzék fel a Pálvölgyi-barlang körüli sziklaüregeket. Könnyű feladatnak tűnt a fotózás és a méregetés, a két fiatalember Csillát is rábeszélte a közreműködésre, alig néhány óra, ígérettek, s máris mindenki hazatérhet. Hirtelen egy fiatal nő rohant lélekszakadva az overallba öltözött három barlangászhoz, közölve, hogy kisfia eltűnt, valószínűleg bement a Mátyáshegyi-barlang közismert labirintusába. (Akkoriban a *Mátyás* mindenkor tárva-nyitva állt, volt, aki ott is aludt, mások köveket gyűjtöttek, cseppkővet tördeltek le. Néhány évvel később, amikor a Barlangi mentőszolgálat megkezdte rendszeres működését, egyre-másra mentette ki a Mátyásban eltévedt turistákat, kisebb-nagyobb gyermekeket, akik zseblámpával, olykor egyetlen gyertyaszállal világítva keresték az utat a földalatti labirintusban. A mentősök vezetője hamarosan ráunt az örökös riasztásra, emberei fokozott igénybevételére, és hogy rendet teremtsen, lezáratta vasajtóval a bejáratot. A kulcsot ő maga őrizte, miközben a barlang kutatását csak képzett barlangkutató közreműködésével engedélyezte. A későbbiekben további szigorítások léptek életbe, s napjainkban a labirintus-barlang csupán előzetes engedéllyel és szakképzett vezetővel látogatható.)

A két fiú a hír hallatán lelkesen felkiáltott:

– Keressük meg a gyermeket, nyilván nem ment még messzire, könnyen megtalálható!

Karbidlámpájukat „*felsteigerolták*”, bementek a barlangba és jobbra-balra világítva, a kisfiú nevét kiabálva kezdték meg a keresést. Ám a menetelés egyre nehezebb lett, a csúszós, agyagos út eltűnt, helyét szabályszerű térbeli labirintus vette át. Meredeken lefelé tartó, számtalan keskeny hasadékbán, kisebb gömbfülkék belsejében vezetett a rémregénybe illő járat. Csilla ijedezett, az agyagos sziklákon mászkálás nem volt az

erőssége, ám a fiúk nem voltak hajlandók visszatérni, a kíváncsiság, a titkok fürkészése továbbhaladásra ösztökölte őket.

– A kisfiút nem találjuk, legalábbis itt, a felső régióban egész biztosan nincsen. Ellenben, ha már eddig eljutottunk – közölte Ákos –, járjuk be a barlangot, menjünk le a tóhoz, hátha útközben felbukkan a kölyök. Csillát majd kézzől kézre adjuk, a járatok, ha kacskaringósak is, ám rövidek, ha le is esne, nem nagyon ütné meg magát! – A lány ugyan másként vélekedett, ám hiúsága arra készítette, ne valljon szégyent két lelkes és ügyes gavallérja előtt. Végül, mintegy kétórai ereszkedés után elérték a barlang legmélyebb pontját, ahol a sokat emlegetett tó zöldeskék vize köszöntötte a bátor fiatalokat. Megpihentek, megették azt, amit magukkal hoztak, Áki kattogtatta a fényképezőgépét, majd megfordultak és mászni kezdtek visszafelé a lyukacsos, meredek sziklás úton.

Tény, ami tény, a visszaút nehéznek bizonyult, ugyanis a jelentős szintkülönbség miatt a kimászás sokkal fárasztóbb volt, mint a leereszkedés. Félúton járva eltévedtek, az egyik termet ötször is körülmászták, amíg nagy nehezen felfedezték azt a keskeny kis rést, mely a kiutat jelentette. Hullafáradtan értek ki a levegőre, sötét volt és hideg, az óra a kilencet kongatta. Mint utóbb megtudták, a gyerek is előkerült, kissé csapzottan vetette magát az anyja ölébe a barlang szájánál. Csillának könnyű dolga volt, senki sem számított hazaérkezésére, szülei és a nagynéni úgy tudta, a lány a rómaifürdői lakásban tölti az éjszakát.

Pali azonban pórul járt, édesanyjának nem volt nyugta, ébren várta haza egyetlen fiát. Fiatalon teniszbajnoknő volt, első felindulásában fia fejét összetévesztve egy teniszlabdával, hatalmas „tenyerest” vitt be neki. Pali napokig vörös ábrázattal járkált, ez volt élete egyetlen barlangos balesete. Nem hiába tartja azt a fáma, hogy a barlangjárás veszélyes dolog!

Istvánt egyre jobban igénybe vette számtalan feladata, egyrészt folyamatosan szervezte a barlangkutatót – a munkálatokhoz többnyire ő maga is csatlakozott –, másrészt buzgón végezte az egyetemet, és nyelveket is tanult. Főszerkesztője lett az egyik szaklapnak, és ebben a folyóiratban jelentette meg karsztkutatásairól írt tudományos publikációit. No és a lényeg, hogy mindemellett a minisztériumban is kiválóan helytállt. Előléptetését javasolták, komoly vezetői pozíciót ajánlottak neki. Nem vállalta, visszautasította, arra hivatkozott, őt igazából csak a földtan, a barlangkutató foglalkoztatja. Akkoriban még csak Csilla tudta, hogy minden munkája, ténykedése csupán nagy álmát szolgálja, mely nem volt más, mint bejárni a nagyvilágot Alaszkától a Tűzföldre, cikk-cakban Afrikától Indonéziáig, szigetről szigetre Japántól Tongáig és máshol is, ahol különleges hegyek és mély sziklás völgyek vannak, ahol a föld mélyében számtalan barlang lapul.

Bármennyire szeretett volna István a kínai útnak nekivágni, valójában hivatali munkája is kedves volt számára, amellet becsülte, tisztelte a munkatársait. Hogy szimpátiáját emberi módon is kimutassa, elhatározta, megörvendezteti kollégáit a természet szépségeinek feltárásával és egy túraversennyel mulattatja őket. Különben is, tán sikerül kedvet csinálni a sok aktakukacnak a természetjáráshoz, meggyőzni őket, mily szép látványt nyújtanak a hegyek, s mennyire egészséges az erdei levegő. Az útvonal megtervezésével Csillát és Palit bízta meg, két turistautat is ki kellett jelölni a jelentkezők nagy száma miatt. A népet a minisztérium autóbusha szállította Dobogókőre, ezért mindkét túra-útvonal innen indult, és oda is tért volna vissza. Ám a kisördög valahogy mégiscsak megcsiklandozta ökelmét... Mert nem is István lenne, ha valami kópéságot ki nem eszelne, mely nyilván feldobja majd a hangulatot. Ez okból úgy döntött, a két útvonal leírása ne legyen szokványos, hanem kissé tréfás, furfangos, humoros. A túravezető magához rendelte Csillát és Palit, összedugták a fejüket, s fantáziájukat elengedve kezdték

megtervezni a bejárando úthálózatot. Közölték, hogy térképeket nem mellékelnek, a versenyzőknek a leírás alapján kell az útvonalat megtalálni, de csak az teljesít sikeresen, aki jelentkezik az előre kijelölt pontokon.

Elérkezett a várva-várt vasárnap, az idő remek volt, sem hideg, sem meleg, igazi kirándulói idő. Hogy miféle felállásban mennek, arra nézve nem volt előírás. Voltak, akik csapatot alkottak, s olyan is, aki magányosan túrázott, ám a legtöbben párosával vágtak neki az útnak, feleséggel, vagy valaki mással, senki sem kérdezte, ki kinek a kicsodája. A díszvendég természetesen István főnöke volt, a tiszteletre méltó, idősödő úr jóindulata sokat nyomott a latba, ugyanis olykor megesett, hogy István az évi rendes szabadságán kívül további szabadnapokat udvarolt ki magának. A férfiú legjobb barátjával társult, bár egyikük sem volt kimondottan turistaalkat, ennek ellenére nagy reverenciával vetették bele magukat a hegymászásba, biztosra véve, hogy ők nyerik majd az első díjat. Ám hamar kiderült, mindkettő otthonosabban érzi magát a vörösboros fehér asztal mellett, mint a vörössárgás lombokba öltözött hegyek fárasztó turista-útjain. A humoros leírást nem tudták mire vélni, eltévedtek úgyannyira, hogy végül mentőcsapatnak kellett megkeresni a két dühtől tajtékozó, pórul járt férfiút.

Másnap reggel a felháborodott főnök alaposan letolta Istvánt, főként a túraterv érthetetlen mivolta miatt. – Ki az ördög írta ezt a sok baromságot? – támadt felháborodva a szerencsétlen beosztottra. A lelkes túravezető magára vállalt mindent, Csilla és Pali szerepéről mélyen hallgatott.

Komolyabb tragédia is történt azon az őszön. A minisztérium egyik kistisztviselője – idősebb ember, ötvenvalahány éves – szerelembe esett, választottja alig 25 éves volt, senki sem sejtette, hogy tévútra vitte az öszülő urat a nagy érzelem. István, mint pénzügyes rájött a sikkasztásra, nem tett feljelentést, ám határozottan, ellentmondást nem tűrő hangon szólította fel a kár megtérítésére az idős lovagot. Az eredmény mindenkit elborzasztott, a tisztviselő, miután szíve hölgye dobra

verte az elsikított pénzmagot, nem bírván a kudarcot elviselni, a saját padlásán felakasztotta magát.

Az említett történetek voltak azok, melyek kiszínezték az 1957-es év őszi, s az 1958-as év tavaszi hónapjait, miközben Csilla és István közt dúlt a szerelem, méghozzá vadul, és szenvedélyesen. Minderről – legalábbis Csilla és István úgy remélte – senkinek sem volt tudomása, úgy vélték, titkukat meg kell őrizniük, nem óhajtottak holmi szóbeszéd alanyai lenni. Később ritkultak az István vezette barlangos programok, a férfi minden lélegzetnyi idejét a tanulásra és tudományos munkáira fordította, s nem kevésbé első nagy utazásának, a kínai útnak előkészítésére. Ekkorra már többen is értesültek a nagy tervről, csupán a minisztérium nem gyanított semmit, a férfi annyit mondott Csillának, nem kell előre inni a medve bőrére, bármi közbejöhet, a kínai út még teljesen bizonytalan. Ám csoportja vezetéséről máris gondoskodott, utódként Kovács Ferit jelölve meg. A bányász ugyanis időközben elvált a feleségétől, Budapesten telepedett le, a Bányászati Kutatóintézetben kapott technikus állást.

1958. június derekán István letette az államvizsgát, és munkáját mint földrajztanár, illetve geográfus folytathatta. Két hónapra rá egyetemi doktorátusát is megszerezte; disszertációjának pedig a „*Karsztkorróziós problémák különféle klímaviszonyok esetében*” címet adta. A férfi készen állt az útra, az indulást október elejére ütemezte. Közeledett az idő, hogy Csilla beavassa szüleit a kínai út terveibe.

Csilla édesapja időközben lenyomoztatta Istvánt, enyhe sajnálattal véve tudomásul, hogy semmi olyasmi nem derült ki róla, mely dehonesztáló lenne; sokkal inkább figyelemre méltó számos előnyös tulajdonsága, példának okáért diplomaszerezése, egyetemi doktorátusának megvédése, valamint az a hatalmas mennyiségű társadalmi munka, melyet évek óta végez, mint barlangkutató és turistacsoportok vezetője. Amellett jó arcú, kisportolt alkat, nyelveket beszél, műveltsége széleskörű; kifogás ellene, még ha némi rosszindulattal vizsgálná is őt

valaki, semmiképp fel nem hozható. Így rendben is lett volna Csilla szerelmi élete, ám amikor az atya tudomást szerzett lánya útítervéről, a vér elöntötte arcát, magából kikelve csapott az asztalra, megtiltva Csillának a kínai utat. Számtalan problémát sorolt fel, veszélyekre, üldözésre, megpróbáltatásokra hívta fel leánya figyelmét, végül könyörgésre fogta a dolgot, és a messzi távol-keleti út helyett igényes európai körutazást ajánlott neki.

Ám az anyák már csak olyanok, hogy bármi történjék gyermekükkel, végül is magzatjuk oldalára állnak. Anna sem tett másként, hízkelkedéssel, szép szóval, olykor erőteljesebb kirohanásokkal rávette zord férjét, fogadja el leányuk döntését, béküljön meg az adott helyzettel, legyen bizalommal a fiatalok kalandvágya iránt, tegyen kedvére lányának és a derék barlangásznak.

Következett István bemutatkozása, melytől a két szerelmes úgy félt, mintha oroszlánbarlangba készültek volna. Csilla attól rettegett, szerelmese – szokásához híven – valami turista-göncben jelenik majd meg, szótlan lesz, vagy talán nagyhangú, fecsegő, Gimamának és anyjának jónapotot köszön, mert elvből utálja a kezicsókolomot. Van úgy, hogy mindent kanállal eszik, az is előfordul olykor, hogy kés-élre tett szalonna-szeleteket kap be barack-dzsemmel édesítve...

A családtagok közül Csilla lepődött meg legjobban, amikor szerelmét megpillantotta. A barlangászok szeladonja ezúttal oly elegáns volt, mintha egy méregdrága ruhaszalon bemutató terméből lépett volna ki. Sötétszürke öltönye kifogástalan volt, inggallérja vakítóan fehér, bordó-feketemintás nyakkendője divatos bogra kötve, hegyesorrú cipője oly fényesre kefélve, hogy hasra esett rajta a napsugár. Ruházatát világosdrapp ballonkabát egészítette ki, frissen borotvált arca, gondosan elrendezett frizurája olyan férfi benyomását keltette, mint aki a nap legnagyobb részét a tükör előtt tölti, magát piperézi, arcától még a púdert sem sajnálva szépítkezik.

Megejtő mozdulattal hajolt meg a hölgyek előtt, a feléje nyújtott kezeket kézcsókkal illetve. A család férfitagját

fejbólintással, s „tiszteletem” szóval köszöntötte, miután a kézfogás megesett. A szertartásos viselkedés eleinte a családtagokat is feszélyezte, majd, miután az első pohár italt felhajtották, s a ház ura tegeződést ajánlott lánya szerelmének, közvetlenebbé, barátságosabbá vált a hangulat.

Eleinte – már ahogy az lenni szokott – közömbös dolgokról társalogtak, szó esett Csilla új otthonáról, az ízléses berendezésről s a kert virágairól, később a miniszter az Élelmiszeripari Minisztériumban tett látogatását említette, közös ismerősökre lelve Istvánnal, aki apróbb, ártatlan pletykákkal is szórakoztatta az őt vendégül látó családtagokat. Pár óra elteltével viccek is szárnyra kaptak, s a ház ura volt az, aki nem röstellt néhány divatos politikai adomát is megemlíteni. No persze, *őneki* szabad volt, miközben a többiek kuncogni is alig mertek!

Csilla örömmel tapasztalta, hogy kedvese az ünnepi vacsorán sem vallott szégyent, jó étvággal, ám cseppet sem mohón falatozott, s az evőeszközök használatával sem gyúlt meg a baja. Egyszerűen, ahogy mondani szokás *úri házaknál*, a vőlegény-jelölt tökéletes *comme il faut* jelenség volt.

A vacsorát követő kortyolgatás közepette került sor az érdemi beszélgetésre, mi több, a sokat vitatott kínai útra is. István nem győzte bizonygatni, vigyáz majd Csillára, akár a szeme fényére, csupán a könnyebb túrákra, felfedező utakra viszi magával kedvesét, s miközben ő mássza a sziklákat, ismeretlen barlangok mélyét kutatja, Csilla a legjobb szállodákban fog pihenni, és egy útikönyv megírásán fáradozik. Végül házassági szándékát közölte a derék udvarló, majd annak rendje s módja szerint megkérte a leány kezét.

Csilla úszott a boldogságban, családja a jelek szerint elfogadható férj-jelöltnek ítélte Istvánt, még a zord atya is kénytelen volt elismerni, hogy leánya választottja intelligens, művelt és minden tekintetben kifogástalan férfiúnak tekinthető, hivatástudata példaértékű, megjelenése, fellépése kielégít minden igényt.

Miután megtörtént István beépülése a Gosztonyi családba, a fiatalok teljes gőzzel láttak neki a kínai út szervezésének. Ám az örömekbe hamarosan üröm is vegyült, miután kiderült, hogy a Kínába szóló beutazási engedély megszerzése korántsem olyan egyszerű, mint ahogyan az egy vendégfogadó szocialista országtól joggal elvárható lenne; különféle igazolásoknak kellett utánajárni, számos kérvényt írni, s még a Magyar Tudományos Akadémia ajánlására is sort kellett keríteni. Nem várt akadályok is felbukkantak, példának okáért kiderült, István és társa az első, aki saját költségén óhajt a ferdeszeműek földjén turistáskodni. Az illetékes szervek részletes kutatási tervet kértek a bejárni kívánt útvonalak pontos térképével, továbbá előírták, hogy kísérőről is gondoskodniuk kell, merthogy magánszemélyek ellenőrzésmentes ide-oda vándorlása a kínai törvények értelmében nem megengedett. István céltudatossága, makacssága azonban ismét győzedelmeskedett, kapcsolatait is messzemenően kihasználta, már csupán egy „pártfogó”-ra volt szüksége, valamilyen magasabb rangú potentát személyében. És itt lépett be Csilla a képbe: rávette édesapját, hogy segítsen nekik. A szigorú, de igazságos atya végül engedett leánya kérésének, közbenjárása eredményeként Csilla és István felvehette a kapcsolatot a Kínai Tudományos Akadémia illetékes osztályával, hangsúlyozva, komoly tanulmányútra készülnek, mely mind a magyar, mind a kínai tudományos élet számára érdemeket hozhat.

A nehézségekre tekintettel az októberre tervezett indulás több hónapot csúszott, csupán 1959 április elején indult el István repülőgépe, hogy néhány átszállással Pekingben landoljon, beteljesítve ősrégi vágyát, a kínai föld bejárását. Egyedül szállt fel, Csilla, hogy ne legyen év-vesztes, csupán június végén követte őt, mikorra szorgalmas munkája eredményeként bekerülhetett indexébe valamennyi letett vizsgájának kitűnő osztályzata. Ezennel befejezte a harmadik évet, már csupán egy éve volt hátra, hogy diplomát szerezzen a geológusszakon.

Ahogy minden jóban van valami rossz, Csilla levesében is úszkált egy legyecské, mely sehogy sem akart semmivé válni, eltűnni a bánat fekete levéből. És e „legyecské” nem más volt, mint István makacs tiltakozása szerelmük nyilvánosságra hozatala ellen, holott a lánykérés is megtörtént már, s nagyjából az esküvő is ki lett tűzve. A szülők is úgy vélekedtek, a két szerelmes férj-feleségként utazzék Kínába, az ottani nép prűd és szertartásos, a házasság mellőzése rejthet buktatókat, talán még szét is választhatják őket, mint erkölcstelen kapcsolatban élőket. Ám hiába a szép szó, a szülőpár szerény célozgatása, István ragaszkodott ahhoz, hogy Csilla munkatársként utazzon vele Kínába, egyszerűen a férfi szakasztott úgy viselkedett, mintha röstellné, hogy házasságra adja a fejét. Mit volt mit tenni, a lány az „okosabb enged” meggondolást választotta, s ettől kezdve szót sem ejtett kedvese makacskodásáról.

Így aztán Csilla, az „útitárs” is részt vett a nagy búcsúztatáson, István csapatának csaknem valamennyi tagja ott szorongott Ferihegyen, apróbb ajándékokkal, élelmiszercsomagokkal kedveskedve Kőrösi Csoma Sándor méltó utódjának. Többen árgus szemekkel figyelték a nőt, mennyire viseli meg őket a búcsú, meglehet, könnyeket ejtenek a vonzó férfiú többhónapos eltávózása okán.

Csilla igyekezett ugyanúgy viselkedni, mint tette azt többi nőtársa, érdekes módon Ella volt az, akit megrázott a túravezető távozása, sirva borult a férfi nyakába, könyörögve kérte, vigyázzon magára, kerülje el a veszélyes utakat. És ami a lényeg, írjon, vagy üzenjen, tudni szeretné, hogy s mint alakul a sorsa, és ha segítségre volna szüksége, számíthat túratársaira, megtesznek mindent, amit csak lehet. Miután elzúgott a gép, Csilla megjegyezte, ő maga is hosszú útra készül, szüleivel egyetemben németországi rokonait fogja felkeresni.

6.

Csilla és István kínai útja kötetnyi élményt tartalmazott, akit mindez érdekelne, elolvashatja közösen írt útikönyvüket, melynek címe: *A kínai karsztvidék csodái*. A könyvet teljes egészében Csilla írta, István csupán mint lektor és szerkesztő vett részt a munkában. Úgy tervezték, a mű a férfi nevén fog megjelenni, Csilla meg sem lesz említve, nehogy híre keljen, hogy együtt tették meg a csodás utazást.

Utóbb, több mint egy év elteltével, Csilla a Gondolat Könyvkiadó főszerkesztőjéhez vitte el a könyv kéziratát. Ám a történelem váratlanul közbeavatkozott, a főszerkesztő nem vállálhatta el a könyvkiadást.

– Ön nem olvas újságot? – támadt rá a megszeppent nőre. – Még azt sem tudja, hogy Kínában a maoista vezetés letért a lenini útról és elárulta mind a szocializmust, mind a Szovjetuniót?!

Csilla megpróbált szabadkozni, bizonygatta, hogy szó sem esik a könyvben a nagypolitikáról, csupán Kína természeti szépségeit tárja fel az útleírás, kiegészítve turistaélményekkel, barlangjárásokkal és geológiai kutatások eredményeivel.

– Szó sem lehet róla – hangzott ridegen az elutasító válasz –, s közlöm, egyetlen hazai kiadó sem vállalná a könyv megjelentetését. És ha netán holmi magánkiadással vagy külföldi segítséggel próbálkozna, könnyen megtudhatja, hol lakik a magyarok istene!

(Sok-sok év múlva, mire a nemzetközi helyzet úgy-ahogy rendeződött, mégiscsak megjelent az ominózus mű, ám ekkor már a valósághoz híven, szerzőként Csilla neve szerepelt, s Istvánt csupán lektorként említették meg.)

*

István 1959. szeptember elején tért haza kínai útjáról, Csilla már augusztusban megjött, épp azon a napon érkezett, amikor az egyetemen már megindult az élet.

A jeles barlangkutató hazajövele nélkülözte az ünnepélyes fogadtatást, mindössze Csilla várta őt a Férihegyi repülőtéren. A férfit igencsak megviselték az egyedül eltöltött napok, egyszeriben minden tennivaló a nyakába szakadt, hiányolta Csilla segítségét, a kényelmes szállodai éjszakákat, az ízes kínai ételeket, melyek a lány jóvoltából várták őt a fárasztó, nyaktörő túrák után. Ám az idő múlásával sehogy sem bírt egyről a kettőre jutni, ahogy csak erejéből tellett, fokozta a tempót, igyekezett minél több hegyet, völgyet és barlangot bejárni, mert nem volt képes lemondani földanyánk megejtő szépségéről. Soványan, nyúzottan érkezett meg, valami betegség is hatalmába kerítette, mindössze pár szóval köszöntötte szerelmesét arra kérve őt, kocsijával fuvarozza csillaghegyi otthonába, már alig várja, hogy úgy-ahogy kipihenhesse magát. A lány másfajta viszontlátásra számított, ám ellenvetés nélkül vitte haza a férfit, hirtelen fékezett, amint megpillantotta István hajlékának kerti kapuján a 31-es számot. A férfi köszönetet mondott a figyelmességért, majd nekiállt a csomagtartóból kipakolni hatalmas hátizsákját, bőröndjét és még két batyut. Mint kiderült, a saját holmiján kívül közetmintákat is cipelt magával, gyűjtött továbbá néprajzi tárgyakat és különféle moha-csomókat, ez utóbbiakért egészen szép pénz ütötte a markát a Kertész-mérnöki Egyetem jóvoltából.

Csilla száanalommal nézte István tönkrement kertjét, a gazzal benőtt pázsitot és az ágyásokban kókadó virágmaradványokat, melyeket kiegészítettek a fák tövében rothadó szilva-, barack- és alma-halmok. Maga a hullámpala-tetős ház kicsike volt, az erkélynek szánt kölap végében álló építmény csupán egyetlen kopott faajtóval rendelkezett, melyet – ha kedve szottyant volna rá –, egy gyenge képességű betörő is könnyedén kinyithatott volna. Csillát a látvány mélyen alvó

ember lehuny pilláira emlékeztette, szánsalommall nézte, majd egy hirtelen mozdulattal kitárta a rozoga ablakot. A ház végében fészerszerű építmény állt, tele lommal, kimustrált holmival, a kerítés meg foghíjas volt, rajta bárki könnyedén átmászhatott volna.

– Búcsúszom – ölelte magához István a lányt –, ne vedd rossznéven, hogy nem marasztallak, de az én kis hajlékomban mindenkor észbontó a rendetlenség. Hát még most, több hónapos távollét után! Meglehet – kémlelte az ajtó környékét –, hogy néhány állat, gyík, egér vagy patkány is tette tiszteletét, esetleg valamelyikük nősténye ide is fiált.

– Megyek máris – nyújtotta csókra Csilla az ajkát –, csak még átadnám neked ezt a kis pakkot, néhány darab szendvics és fánk található benne, a termoszban meg jó meleg tea.

– Köszí, ez jól fog esni! Megkajálok és már alszom is!

– Mikor láthatlak?

– Sajna, két hét is beletelhet, amíg egyenesbe jövök a dolgaimmal. El nem képzelheted, mennyi teendő vár rám idehaza, egyelőre azt sem tudom, hol áll a fejem.

– El tudom képzelni, hisz ismerem jól a dolgaidat. Adj még egy csókot, és már itt sem vagyok!

Csilla alaposan kitakarította a Római-parti lakrészt, bár mióta Kínából hazatért, ismét a szülői házban vert tanyát. Teltek-múltak a napok, István olykor jelentkezett telefonon, felemlgette rengeteg munkáját, s elhalasztotta újabb egy héttel a randevút.

– Drágám – mesélte lelkesen –, úgy döntöttem, egyhamar nem vezetek túrát, helyette kéthetenként előadást tartok kínai utamról. Az első bemutatkozásom – főnökünk, Juhász Endre jóvóltából –, ünnepélyes keretek közt zajlik, három nap múlva lesz, oda okvetlenül várlak. Ha még nem hallottál volna róla, szerda este, fél ötkor kezdünk. Nos?

– Ott leszek, ne félj! S ígérem, még csak célzást sem teszek arra nézvést, hogy elkísértelek Kínába!

István előadásában nagyrészt a Csilla nélkül eltöltött utolsó hónap eseményei szerepeltek; mintha a nagy utazó attól tartott volna, véletlenül elszólja magát, kibökve Csilla – az útítarsa – nevét. Elmesélte, főként Dél-Kína hegyvidékeit volt szerencséje megtekinteni, nem győzte csodálni a fantasztikus formájú, különös hegyeket és az elképzelhetetlen sziklaalakzatokat. A kínai hatóság ezúttal is kísérőt rendelt melléje, egy fiatalembert, aki csupán csak anyanyelvén volt képes a kommunikációra. Útjuk első 50 kilométerén autóbusz vitte őket kitűzött céljuk felé, ám hamarosan elérték a használható utak végét, ahonnan már csupán kerékpárral mehettek tovább. A bicikliút alig volt szélesebb 30-40 centinél, magas földpadkákon vezetett az elárasztott rizstáblák között. Olykor megesett, hogy vállukra kapták járművüket, és így keltek át egy-egy csatorna, vagy vastag fárönk felett. István, aki nem volt tériszonyos, időnként megszédült, már-már úgy érezte, egy rossz mozdulat, és lekarikázik a mélybe, egyensúlyát veszítve a rendkívül keskeny úton. Miután elérték a sziklával teleszórt vidéket, számtalan barlangban gyönyörködhettek, tapasztalták, hogy a mészkőtornyok, akár a szivacs, zezzugos üregek rendszeréből állnak, tárolva a rengeteg vizet.

– Továbbá – folytatta lenyűgöző előadását –, elfogyott az élelmünk és az ivóvizünk, társam ezért aztán magamra hagyott, ám képtelen voltam búcsút mondani e csodálatos természeti képződményeknek, s ott bóklásztam, mígnem teljesen kitikkadtam a szomjúságtól. No és, ami a lényeg, nem csupán a látnivalók kötötték le figyelmem; számos, tudományos szempontból figyelemre méltó geológiai jelenség felfedezőjének mondhatom magam! Rendületlenül térképeztem, csattogtattam fotómasinámat.

– Mielőtt hazatértem volna – mesélte csillogó szemekkel –, megfogadtam, hogy Kínát újból fel fogom keresni, ugyanis számos tudományos értekezésem hézagos maradt, mert időhiány miatt a nevezetesebb vidékek, tájak többségét nem voltam képes bebarangolni.

Csilla elképedve hallgatta szerelme rendkívüli kalandjait, s őszintén sajnálta, hogy fizikuma nem tette őt alkalmassá efféle extrém túrák vállalására.

És ahogy mondani szokás: végén csattan az ostor, István, előadását befejezve, külön megbeszélésre hívta össze a hozzá legközelebb álló, barlangosokat.

– Arra gondoltam, – folytatta a lelkes utazó –, hogy egy igazi kínai vacsorára hívom meg a legjobb barátaimat. Hoztam pálcikákat, mindenki számára kötelező lesz kínai módra enni, aki ügyes, hamar beletanul, aki ügyetlen, éhkoppon marad!

– Remek! – örvendezett a kis csapat, váltig hangoztatva, hogy hurkapálcákkal fognak gyakorolni, s jóllaknak, akár a duda.

– Egyébként – folytatta István –, Ellát kérném fel, hogy lássa el a háziasszonyi teendőket, és vegyen részt az előkészületekben, így belekotyoghatna a konyhások munkájába is!

– Jó ötlet! – lelkenedett valamennyi meghívott, majd néhányan megkérdezték, ki állja a költségeket.

– Én állom, mint házigazda. Egyszóval a vendégeim vagytok!

Áki remek fotókat ígért a vacsoráról, sőt egy keskenyfilmet is, amelyen megörökíti majd, ki hogy s mint ügyeskedik a pálcikákkal. A lelkes csoport megtapsolta a szépreményű fényképészt, a hangulat egyre vidámabb lett.

Az ünnepélyes összejövetelt megelőző néhány napon a kínai vacsora megrendezése körül akadt némi gond. Ugyanis kiderült, mindenféle Kínával kapcsolatos, nyilvános rendezvény megtartásához kérelmet kell benyújtani a kínai követséghez. Végül Csilla édesapja járt közben a rendezvény engedélyezése érdekében, ám figyelmeztette Istvánt, ügyeljen arra, hogy semmiféle félreérthető beszólás, ilyen-olyan megjegyzés ne hangozzék el, ugyanis az ÁVÓ egyik embere, magát István egyik „rokonának” álcázva, részt vesz a pálcikás étkezésen, s annyira már az ő keze sem hosszú, hogy a renitenskedőket az

államvédelem pincéjéből ki tudja hozatni. No, és István felelős mindenkiért, ha bárki elszólná magát, holmi dehonesztáló megjegyzést megeresztve a kínai eseményekkel kapcsolatban, őrajta verik el a port.

Mindeme fenyegetés ellenére a kínai vacsora remekül sikerült. Igaz, István csupán egyetlen pohár sört engedélyezett a népnek, így józanságát mindenki megőrizte, s még egy gyöngé politikai vicc sem hangzott el egyetlen ajakról sem. Ellenben mindvégig valami különös, visszafogott jókedv és huncutság uralta a hangulatot, ugyanakkor a társaság minden tagja igyekezett kedvében járni a kedves „rokonnak” álcázott katonatisztnak, érdeklődtek, ő is Erdélyből való-e, mint István, s ha igen, bejárta-e a Fogarasi-havasokat. Az ávós tiszt kínjában izzadt, mint a ló, zavarában elügyetlenkedte a pálcikás étkezést, bár nagyon szerette a rizzsel körített borjúpörköltet, alig pár falatot volt képes a szájába dugni.

A vacsora eseményei később mindenfelé elterjedtek, s István barlangos csoportjában szájról-szájra járt a „rokon” megviccelésének története. Csilla apjának fülébe is eljutottak a hírek, a tekintélyes férfiú prüszkölt a dühtől, s családja szerint a különös vacsora okán utálta meg szívből igazán leánya választottját, s vele együtt az egész barlangos társulatot.

Idővel István úgy-ahogy elrendezte számos tennivalóit, hetente egyszer vagy kétszer felkereste a lányt, s az éjszakát is övele töltötte. Csilla, mivel szerelme ennyire elfoglalt volt, lassanként több időt töltött a szülői házban, mint a Rómaiparton. Ellenben, ha a férfi jelezte jöttét, szendvicsekből álló vacsorát készített, s a jóllakott, elégedett ember azzal viszonzta Csilla tüsténkedését, hogy vad és szenvedélyes szerelemmel örvendeztette meg a leányt. Beszédtemájuk is bőven akadt, leginkább a geológia tárgykörét elemezték, mint kiderült, István, annak ellenére, hogy földraj-szakon diplomázott, figyelemre méltó jártassággal rendelkezik a földtannal kapcsolatos tudományokban is. Csilla sokat tanult tőle, élvezettel hallgatta párja néprajzzal kapcsolatos

elbeszéléseit, történeteit a Föld lakóiról, azok életviteléről, szokásairól, egyéb sajátosságaikról. Nem volt egy unalmas pillanatuk, akkoriban még egyetlen udvariatlan, vagy bántó szó sem hagyta el az ajkukat.

István lassan készülődni kezdett a Közel-Kelet bejárására. Tervei szerint a következő útja előtt búcsút mond minisztériumi állásának, és szabadúszóként indul a messzeségbe. Hogy miből fog megélni, azt rejtélyes homály övezte, egyelőre Csillának sem volt keresete, a szülők pumpolása meg nem egyezett a két fiatal elveivel. Ám az élet úgy szép, ha meglepő és kalandos fordulatokkal van tele, ebben is egyetértettek. István felemlegette, reményei szerint tudományos előadásokat tart majd a nagyobb városokban, s ha másból nem, hát ebből jut majd pénz élelemre, utazásra. Viták és veszekedések ezúttal sem vonták homályba kedvüket, boldogságukat, Csillának is akadtak pénzkeresési ötletei, miközben titkon azon elmélkedett, ha nagy a baj, kisegíti őket szülei vaskos bankbetétje, nem fogják hagyni éhen halni egyetlen gyermeküket.

Ez idő tájt – 1959 októberében – nem sejtette egyikük sem, mit tartogat számukra a jövő, mily különös, s mondhatni tragikus játékot játszik majd velük a sors.

*

Történt, hogy az egyik alkalommal István, bár hat órára ígérte jöttét, elkéssett, nyolc óra is elmúlt, mire megérkezett. Csilla nem tett szemrehányást, női ösztöne figyelmeztette, valami kellemetlen élményben lehetett része, ne faggassa, mert látszik rajta, hogy ingerült, ideges és türelmetlen, olyan, aminőnek még sohasem látta szerelmesét.

– Mi baj? – kérdezte óvatosan, az éppen csak odavetett, lanyha csók után – csak nem esett légy a levesedbe?

– Beleesett, persze – dobta le magáról kabátját a kedvetlen férfi –, méghozzá a Magyar Nemzeti Bank jóvoltából, hogy a macska rúgja meg a fajtájukat!

– Kevesebb devizát adnak, mint gondoltad volna?

– Nemhogy kevesebbet, hanem szinte semmit!

– Van erre valami ésszerű magyarázatuk is, drágám?

– Nos... kiderült, csupán egy kisebb összeg váltható át devizára. És ha a Közel-Keletre megyünk, az ottani pénzféleség *nyugati devizának* számít! Hallottál már ekkora baromságot?

– Még nem. No, de hogy lehetséges ez? Nem volna valami *kiskapu*?!

– Noná, hogy van! Csak nem biztos, hogy nekünk is nyitva áll!

– Nem egészen értem...

– Figyelj, szerelmem! A Nemzeti Bank fenntart bizonyos kontingenst valutaváltásra, s ez az összeg rendszerint jóval meghaladja az igénybe vehető keretet. Év végén aztán beköszönt a *tabula rasa*, s a maradék pénzt szétosztják a bennfenteseknek. No, meg a fejeseknek, olyanoknak, mint a te jóapád.

– Kérlek, ne nevezd *fejesnek* az apámat!

– Egymillió pardon, hogy így aposztrofáltam a méltóságos urat!

– Nem méltóságos! A rangokat a szocialista állam eltörölte!

– Jó, jó... Elnézést, ma valahogy nem túl jó a kedvem...

– Veszem észre. De... mi lenne, ha szólnék apámnak, megkérném, intézze el, hogy több devizát kapjunk. Meglehet, hajlana a kérésemre.

– Ahogy gondolod. De engem hagyj ki kisedet játékaidból! Nem kívánok az öregúr kegyeiért könyörögni. – Csilla észlelte, hogy a témát sürgősen be kell fejezni, mielőtt még a villámcsapásokként pattogó szavak tönkretennék szerelmüket. Több szó nem esett köztük a devizaváltásról, ellenben a vacsoránál István ugyancsak gorombán viselkedett.

Csilla a szendvicsek helyett zöldbabfőzeléket próbált összehozni, melyet fasírozottal egészített ki. István belekóstolt az ételbe, majd a tényért félrelökte, s ráfordult párjára, hogy moslékot főzött, az ő szájában még most is ott az édesanya főztjének az íze.

– A fasírtot sem kéred? – érdeklődött félénken a lány.

– Azt befalom, különben éhen döglök. Szelj hozzá egy jódarab kenyeret!

Csilla kiment a konyhába mosogatni, István végigvetette magát a díványon, és a könyvespolcra levett egy krimi. A lány elképedve nézte, párja kezében regényt még sosem látott. Valami nagyobb baj történhetett, gondolta rosszat sejtve.

Később, amikor ágyba bújtak, megbékélt István, s nem győzte kérni a bocsánatot. Csilla egyetlen szóval sem vetette szemére durva viselkedését, csupán annyit mondott: mindenkivel megeshet, hogy olykor rossz vágányra lép. Másnap beszélt apjával a devizaátváltás ügyében, minden úgy volt, ahogyan István mondta, s mi több! Az ősz hajú úr még azt is közölte lányával, hogy a devizatartalékból év végén igényelhetnek maguknak az arra érdemesek. István öröme leírhatatlan volt, egész délután viccelődtek a fejeseken. Később hozzátette, jó, hogy éppen időben vannak, s a kedves édesapa most tényleg segíthet. Csilla beleegyező bólintással nyugtázta párja véleményét, bár tudta jól, apjának még a nem létező szőr is fel fog állni a hátán, ha megtudja, hogy egyetlen lánya a Közel-Keletre készül. Ám mit tehet egy atya, akinek szerelmes a lánya? Morog magában, mond néhány cifrát, majd belenyugszik a fiatalok akarataiba.

November utolsó vasárnapján István különös hírral lepte meg kedvesét:

– Képzeld – közölte izgatottan – a csapatom szilveszteri barlanglátogatást tervez!

– Nem rossz ötlet – élénkült fel a lány –, a karácsony a családé, a szilveszter a barátoké. Ha jól tudom, ez a dolgok rendje. S hogy mulat egy magyar barlangász?

– Bebújik a lyukba – nevetett István és tovább viccelődött, Csilla már a hasát fogta nevetésében. A férfi arca kissé felhősebb lett, magához vonta kedvesét, komolyra fordítva a szót.

– Figyelj! Csapatom tagjai nem csak egy olyan mindennapi túrát eszeltek ki, Aggtelekre készülnek, ugyanis el akarnak jutni a rácshoz.

– Miféle rácshoz?

– Ej, te botcsinálta geológus, hogyhogy nem ismered a híres határrács történetét! Nos, mint köztudott, a Baradla-barlang egyik ága csehszlovák területen van.

– Én úgy tudom – vette át Csilla a szót –, hogy a Domica jellegre kissé más, mint az Ős-Baradla, különösen a cseppkövek és egyéb képződmények tekintetében, épp ezért úgy vélik a geológusok, hogy két különálló barlangról van szó, melyeket mesterségesen kötöttek össze, kirobbantva a magyar ág vége, s a csehszlovák ág kezdete közötti sziklafalat.

– Ha meg nem sértenélek – jegyezte meg István kissé érdes hangon –, a legújabb kutatások értelmében a csehszlovák Domica-barlang, amelyhez a Hangverseny-teremből induló Styx-patak ága vezet, valójában nem más, mint a főághoz csatlakozó legnagyobb mellékág. Az említett patak elszűkülő folyosója visz az úgynevezett határrácsához, melyet Trianon után építettek, ugyanis az „alvilági” patak medre, ameddig szabad volt az út, a csempészek és egyéb jöttmentek kedvelt átjárója volt. Mindenesetre figyelemre méltó, hogy Csehszlovákia és Magyarország határvonalát éppen a Baradla és a Domica geológiai értelemben vett találkozási pontjánál húzták meg.

Csilla jobbnak látta abbahagyni a vitatkozást, tudta jól, párja, bár egyébként kedves és udvarias, ám szakmai ügyekben nem hajlandó vitát nyitni. Az igazság – István szerint –

mindenkor az ő oldalán áll, kiváltképp, ha vitatársa ráadásul *csak egy nő*. Témát váltott hát, a túra útvonalára terelve a szót.

– És milyen út vezet a rácshoz? – érdeklődött. – Kényelmes, vagy sáros, agyagos és vizes?

– A határrács csupán a patakmederben haladva érhető el, s a patak vizének mélysége változó, szárazság idején olykor csak combig vagy térdig ér, míg ha csapadékos az időjárás, nyakig merülhet el benne a bátor turista. Nehezíti a haladást, hogy a Styx medrének alja nem egyenletes, néhol mély gödrök taglalják, és bizony volt már olyan magas is a vízszint, hogy felszíne a járat plafonjáig ért. Ha még nem mondtam volna, az efféle helyeket a szakma szifonnak nevezi.

– És akkor hogy lehet továbbjutni?

– A víz alá kell bukni, és átúszni a belógó sziklatömb alatt!

– Mekkora a határrács? Nem lehet átbújni rajta?

– Nem. Legfeljebb egy kistermetű kutya tudna átsurranni a rácson. Az építmény két-három méter széles, a teteje ívelt, s az eddig ismert legmagasabb vízállásnál is eléri közepe az egy méteres magasságot. Egyébként ajtó van rajta, melyet néha ki is nyitnak, ilyen alkalom például, ha találkozót rendeznek a szlovák és a magyar barlangkutatók. Ekkor kölcsönösen átúsznak egymás barlangjába, később koccintanak, isznak, virágot tűznek a rácsra, majd eléneklik a szlovák és a magyar himnusz.

– Szép szokás. No de a víz! Amikor utoljára a Retekágban jártunk, 8-10 fokos vizet emlegettél.

– Igen. A barlangi vízfolyások hőmérséklete nagyjából állandó, évszaktól független; a tipikus érték – ahogy említettem – nyolc-tíz Celsius fok körül van.

– Uram egek! Hisz már a Retekágban is hidegrázást kaptam!

– Amikor alacsony a patak vízszintje, akkor a Styx partja gyalog is könnyen bejárható. Ha szerencsénk van, eljuthatunk a rácsig úgy, hogy a legmélyebb részeken is

mindössze a térdünkig ér a víz. De hogy mi a jelenleg helyzet, arról fogalmam sincs, ám, ha úgy volna, hogy nyakig érő vízben, vagy szifonokat megúszva lehet csak haladni, akkor nem ajánlom néked és társnőidnek a rács megközelítését. Javasolom, egy méternél mélyebb vízben ne tocsogjatok, nehogy elázzon a még a bugyogótok is!

7.

Az eső esett, mintha dézsából öntötték volna, ki tudhatja, talán valaki valamilyen rejtélyes okból megátkozta az eget. Az utak nyúlósak és síkosak voltak, az emberek áztak és fáztak, miközben a szél kifordított a hazaigyekvők gyöngesernyőjét. Ahol a járda gödrös és töredezett volt, ott olykor bokáig ért a szennyes lé, az ügyetlenebbek pórul jártak, jutott a hideg vízből a cipőjükbe is.

Csilla autója araszolva haladt, olykor megállt, ha pirosat jelzett a lámpa. Az eső alábbhagyott, már csak apró cseppekben szemerkélt, ám dermesztő hidege csontig hatolt. Ezúttal a lány nem a Rómaipartra, hanem a szülői házba igyekezett, néhány szakkönyvet szeretett volna magával vinni, melyeket elfelejtett bepakolni a hasonló témájú kiadványokkal csordultig megrakott bőröndjébe. A pocsék idő kedvét szegte, elhatározta, ma már sehová sem megy, inkább meghúzza magát leánykori szobájában, ahol jó meleget ad a kandalló pattogó tüze. Sajnálkozva bámulta a feltűrt gallérú, esőköpenybe burkolt nőket és férfiakat, akik kénytelenek ázni és fázni, miközben ő élvezheti autója melegét. Eltekintve az időjárástól, István körül keringtek a gondolatai, már csaknem két hete, hogy utoljára kettesben voltak, a férfi újabban ritkítja a találkozókat, egyre gyakrabban menti ki magát. Hogy rengeteg a dolga! Te jó szagú bazsarózsa! Ő sem ül tétlenül, s esténként azért mégiscsak ráérne egy kis *téte-á-téte-re*, bizalmas együttlétre. Hirtelen idegesíteni kezdte a várakozás, dühösen pillantott ki kocsija ablakán. Nézte, ahogy az autója karosszériájáról lecsorgó erek

kisebb patakocskává egyesülnek, s a látványtól egyszeriben a Styx-barlangi patak rémlett fel a szeme előtt.

Végre zöld lett az útjába eső lámpa, gázt adott, s ügyesen kanyarogva kikeveredett a csúcsforgalomból. Hazaérve letussolt, háziruhát öltött, majd összeszedte az elvinni szándékolt szakkönyveket. Miután rendet rakott, végigvetette magát a díványon és várta, hogy megcsöngesse István a telefonját. Jól sejtette, hogy hívni fogja őt a párja, alig pár perc elteltével felhangzott a jól ismert csengetés, izgatottan kapta fel a kagylót, s megkönnyebbülve lihegte bele:

– Szia, drágám, már nagyon vártam a telefonodat!

– Kösz, hogy „drágámnak” szólítottál, de csalódnod kell, csak én vagyok az, a hűséges Pali!

Csilla meghökkent, ám győzött benne az udvariasság, kissé visszafogottan, ám kedvesen és barátságosan üdvözölte fiatal barátját.

– Szó sincs csalódásról – csicseregte kissé kényszeredetten –, örülök, hogy hallhatom férfias hangodat. Csak nemhogy felfedeztél valami barlangot?!

– Ő nem, ilyesmiről szó sincs, ezúttal egészen más a szitu. Már többször is hívtalak, örülök, hogy végre sikerült téged telefonvégre kapni, úgy veszem észre, keveset vagy otthon, gondolom, ellep a munka.

– Ahogy mondod. Nos, minek köszönhetem megkeresésedet? A szilveszterre tervezett barlanglátogatás ügyében szeretnél eszmét cserélni velem?

– Csak részben. Bevallom lányom, komoly beszédem volna veled. Ha nem lennék alkalmatlan, meglátogatnálak, úgy vélem, fontos lenne számodra a mondanivalóm. Ám amit elkotyognék, az kihathat a szilveszteri túránkra is...

– Titokzatos vagy, mint valami palackba zárt szellem, kissé meglep a szöveged. Természetesen örömmel várlak, szólok is rögvest Gizi-mamának, készítsen neked kávé, üdítőt és szendvicseket. Rendben?

– Igen. Így, ebben a sorrendben jöhetnek a dolgok! Nos, előre is kösz a vendéglátást, kábé félóra múlva teszem tiszteletem!

Csilla kedvetlenül cserélte fel kényelmes otthoni ruháját szoknyára és pulóverre, megfésülködött, az arcára is feltett valamennyi sminket, majd ugrasztotta nénikéjét, hogy készítsen némi harapnivalót.

– Tán csak nem a gavallérodát várod? – érdeklődött az öregasszony kissé negédesen.

– Nem. Az egyik túratársam akar felkeresni, közölte, hogy beszélni óhajt velem. Gondolom, valami egyetemi téma merülhetett fel, vagy tán a turistatársasággal kapcsolatban volna mondanivalója. Rendes srác, jó haver, hatalmas étvágyú, befall mindent, amit csak elé pakolsz, szerintem egy óriáskígyó veszett el benne.

– Egyszóval nem igényes a kosztra. Akkor hát nem kell feldíszítenem a szendvicseket?

– A világért sem. A mennyiség számít és nem a minőség...

– Ital? Likőr, vagy efféle?

– Szódavíz és kuss. Nehogy még berúgjon itt nekem!

– Ejnye, Csilluska, egy-két pohár még nem árthat meg!

Megszólalt a csengő, félbeszakítva a mély értelmű beszélgetést. A lány nyitotta az ajtót, betessékelte a víztől csöpögő fiatalembert, segített leoperálni róla a nyüzött, átázott nagykabátot. Pali könnyű csókkal viszonzta a segítséget, végigmasírozott az előszobán sáros cipőnyomokat hagyva maga után, majd belépett Csillát követve a szépen berendezett leányszobába. Az időjárásról beszélgettek, hamarosan megjelent az öregasszony, üdvözölte a csapzott vendéget és a már előkészített kisasztalra helyezte a kávécsészéket, poharakat és a szendvicses tálat.

– Jó étvágyat, fiatalok – vetett egy lenéző pillantást a szegényes öltözetű fiúra – Palika, így hívják, nemde? Kérem,

fogyasszon kedvére, s csináljon étvágyat ennek a lánynak, mert nádszál-vékony és étvágytalan. Tudja, kedves, a mi időnkben...

– Gimama, kérlek... – fordult hozzá a soványnak titulált lány, s tett egy félreérthetetlen mozdulatot.

– Jó, jó, még behozom a kávé, aztán majd hagylak benneteket beszélgetni... no, de a tálon ne maradjon semmi!

A fiú – már ahogy mondani szokás az őszintét – kétfőfára falta a szendvicseket, mintha nemhogy az ebédet, de még a reggelit is elmulasztotta volna. Csilla kedvetlenül és étvágytalanul majszolgatott egy körözöttes kenyérkét, olykor megborzongott, kissé unottan figyelve vendége zabálását. Miután kiürült a tál, és elfogyott a kávé is, Pali ildomosan megtörölte száját és kezét, ivott egy pohár ásványvizet, majd mély levegőt véve fordult a ház leányához:

– Istvánról volna szó – bökte ki kedvetlenül –, bevallom, nehezen szántam rá magam erre a beszélgetésre, ám úgy vélem, jó vagyok nálad, és a haverság kötelez is.

– Nagyon derék! – emelte fel Csilla a hangját. – Nos, lássuk a medvét, vagyis szeretném végre meghallani, mi az ördögöt akarsz elővezetni.

– Hmm... valóban ördögi dolgot... de aztán nehogy berágjál rám!

– Nem szokásom a *berágás*.

– Akkor hát belekezek. Nos... ízé... A múlt vasárnap bújt ki a szög a zsákból, mostanáig azon filóztam, szóljak-e neked, vagy tartsam a szám. Végül mégiscsak rászántam magam, hogy idejöjjek, gondoltam, legjobb, ha az otthonodban kereslek fel.

– Újból megköszönöm a látogatást.

– Én meg a finom uzsonnáért vagyok hálás...

– Ha kérhetem, térj már a lényegre!

– Igenis, hercegnőm, nem beszélek többé mellé... Nos... ízé... Múlt vasárnap a Solymári-barlangba vitt le bennünket István, te nem vettél részt a túrán, mert rázósnak vélted az utat.

– Noná! Kötélen ledülferezni egy randa, mély kürtőbe, kitett helyeken, csúszós köveken mászkálni, mit mondjak! Nem az én esetem. Micsoda? – kiáltott fel hirtelen a lány – csak nem lett István baleset áldozata?!

– Nem, nem, dehogy! Velünk együtt simán ledarálta ő is a túrát. Ám, ami igencsak különös volt, hogy át sem öltözött, magára kapott egy leberdzseket, s tőlünk még búcsút sem véve, sietve távozott. Ami engem illet, pizsmogva, idővel nem törődve öltözködtem, ismersz, rendkívül alapos, de kissé lassú vagyok. A többiek már útra keltek, az én dolgom volt lezárni a barlangot, megtettem, s a bejárat kulcsát a zsebembe mélyesztettem. Nos, légy erős! Amint ott tüsténkedtem, az egyik közeli bokor tövében egy személyi igazolványt pillantottam meg! Felkapom, kinyitom, no és mit nem látok... Benne ott a fénykép: István néz velem farkasszemet!

Már éppen dugtam volna a zsebembe a talált tárgyat, amikor rám kacsintott a kíváncsiság gonosz kis manója, s arra késztetett, kukucskáljak bele a kis könyvecskébe. S bevallom, ezt tettem... Megtudtam, pontosan hány éves István, majd tovább lapoztam oda, ahol az anyakönyvi rész következett. Ott állt, mikor nősült és mikor vált el, majd a következő sorban egy igencsak meglepő bejegyzés csapott kupán úgyannyira, hogy csaknem hanyatt vágtam magam...

– Beszélj már érhetőbben! – türelmetlenkedett Csilla.

– Az igazolványban az állt, hogy István újra nősült, s – fogóddz meg! – felesége nem más, mint Balogh Ella! A *mi Balogh Ellánk*, gondolom én...

– Miket hadoválsz itt össze?! Elment az eszed? No nem... Ez... ez... ez lehetetlen! – tört ki Csillából a felháborodás.

– Márpedig tény, ami tény.

– Hol az a személyi, megmutatnád?

– Már nincs nálam, betettem egy borítékba és feladtam István címére. Persze a feladót nem tüntettem fel...

– Hiszi a piszi, amit mondasz! Ezt az egész marhaságot te magad találtad ki. S tudom is, hogy miért. Szeretnél bennünket szétugrasztani, hogy aztán sírva az öledbe hulljak!

– Gazembernek azért ne tarts engem, Csilla! Feltételeznél rólam ekkora aljasságot?!

– Nem, aljasságra nem gondolok, ám ahogy ismerlek, képes lennél megviccelni engem. Ismerem jól a sajátos humorodat.

– Nos... fussunk neki más irányból a problémának. Tudom, hogy István kedvese vagy, több ismerősöm is látott benneteket bizalmas kettesben. A közös kínai útról is tudok, s a rómaiparti bérelt lakásról is, ahová István is bejáratos. Így igaz, nemde?

– Igen. Miért is tagadnám?

– Kösz az őszinteséget. Akkor hát folytatom. Mondd csak... nem tartod kissé furának, hogy szerelmesed ennyire titkolni igyekszik kapcsolatokat? Elvégre mi kivetni való volna abban, hogy jártok, ha mindketten szabadok és függetlenek vagytok? Kapásból felsorolok neked legalább öt olyan párt – szerelmespárt vagy házaspárt –, akik együtt barlangoztak, s eközben szerettek egymásba! És eszükbe sem jutott titkolódnia. Hidd el – folytatta a fiatalember –, nehezen szántam rá magam erre a beszélgetésre, ám a barátod vagyok, s nem szeretném, ha egy nő pasassal kavnál, mint titkos szerető.

Csilla dühösen fújta fel magát, s ádáz tekintetet vetett vendégére.

– Nos, ha éppen tudni szeretnéd, *én kértem Istvántól*, hogy tartsuk titokban a kapcsolatunkat, ugyanis szüleim korábban elleneztek ezt a szerelmet és a tervezett házasságot, s ami azt illeti, túlon túl most sem rajonganak érte. Egyébként – vetett egy szúrós pillantást a szőke fiúra – honnan tudsz te a kínai közös utazásról?

– Az összes madár ezt csiripelte, már mielőtt elindultatok volna... No, mindegy. Ne ragozzuk tovább a témát,

én elmondtam, amit tapasztaltam, aki meg nem hiszi, járjon utána!

– Hát utána is fogok járni! Ami pedig a „nős ember” mesét illeti, egy szót sem hiszek belőle, vagy kamu az egész, vagy valami végzetes félreértés szenvedő alanya lettem... S ha bebizonyosodik, hogy át akartál verni, többé nem vagy a barátom, s úgy rúglak fenéken, hogy belegárgyulsz!

– Mielőtt egy ballábas gólt eresztenél a hátsómba, volna egy kérésem.

– S mi lenne az?

– Ne mondd el senkinek, hogy tőlem tudta meg a valót, nem szeretném, ha társaim pletykás vénasszonyoknak tartanának.

– Ne félj! Hidd el, én leszek az egyetlen, aki már most is annak tart!

Pali szedelődzködött, búcsúzni készült, ahogy Csillára pillantott, látta, mennyire megviselte őt mindaz, amit Istvánról elregélt neki.

– Szia! – köszönt el – akkor hát mennék... S közlöm, azért szavaltam el neked az őszintét, nehogy te légy az utolsó, aki megtudja, mekkora hülyét csinált belőled a főnök. Ám ha nem, hát nem! – Pali kissé sértődötten bújta bele vizes kabátjába, és elköszönt a lánytól. Csilla dühtől elvörösödött arccal kísérté ki.

A meggyötört lány, miután egyedül maradt, végigvetette magát a díványon és felzokogott. Mint egy földrengés erős lökése, úgy hatottak rá Pali szavai, hitte is, nem is, amit a fiatalember mondott, kínjában azt sem tudta, mit tegyen, mihez fogjon. Megfájdult a feje, szinte reszketett az idegességtől, gondolatban Palit szidta, mert el nem képzelhette, hogy István becsapta volna őt. Győzködte magát, ahogy csak bírta, ám érvelése István hűsége mellett, valahogy léket kapott. Vadabbnál vadabb kérdések tolultak agyába, s a gyanú árnyéka lassanként rátelepedett.

– Úristen! – kiáltott fel –, ez az idéttlen fiú talán mégiscsak igazat mondott! Igen... István viselkedésében vannak furcsaságok, melyeket mindeddig negligáltam! – Ahogy tovább törte erősen megfájdult fejét, egyre különösebb gondolatok ébredtek benne:

– Mily bensőséges hangon beszélte meg István Ellával ott az Acskó-forrásnál a táborrendet, a napi menüt. Néhány apró gesztus... pillantások... félmondatok... melyek mindegyike mélyebb kapcsolatra utal! Akkoriban még eszembe sem jutott jelentőséget tulajdonítani ezeknek a leheletnyi mozzanatoknak, elvégre István elmondta, hogy régebből ismeri a három lányt, nyilvánvaló, hogy közvetlenebb hangon beszél velük, mint a többi barlangkutatóval. – Hirtelen rádöbrent, mindez már akkoriban is rosszul esett neki. Később az elmúlt hetekre összpontosította gondolatait.

– Az utóbbi időben már alig-alig látom Istvánt! Minduntalan számtalan tennivalójára hivatkozik. Korábban gyakran kérte a segítségemet, még az is megesett, hogy a munkatársának titulált. *Lehet, hogy Ella valóban a felesége?*

Bevett egy fájdalomcsillapító pirulát és tovább elmélkedett. Mit tegyen? Feltételezhető vajon Paliról ekkora intrika? Elvégre a fiú intelligens és becsületes, s tudnia kell, ha hazugságra adná a fejét, előbb-utóbb lelepleződné. – Ennek ellenére nem hiszek neki! – pattant fel a díványról, s fel-alá kezdett járkálni a szobában. – Pali hazudik, eltúlozza a dolgot, Ella kövérekés, hízásra hajlamos és csúnya! István csakis a szép nőket szereti...

Kissé megnyugodott, enyhült a fejfájása, kivett a hűtőből egy üveg gyümölcslevet és felhajtotta. Már nyúlt is a rádióhoz, hogy bekapcsolja, ám ekkor ismét magával ragadta őt a kételkedés szívbe markoló döbbenete. Újból végiggondolt mindent. Mit tegyen? No persze! Bizonyosságot kell szereznie! Vonja kérdőre Istvánt? Nem, erre nem volna képes. Szinte látta maga előtt a férfi mosolygós arcát, ahogy tagadja, avagy

beismeri a valót. S a végén még ő lenne az, aki a bocsánatát kéri.

Más is nyugtalanította, ami, ha eszébe jutott, talpától a fejetetejéig végigbizseregeltette egész testét. Egyre maga előtt látta a vendégségbe érkezett Istvánt, a kifogástalan úriembert, aki még nem is olyan régen szüleitől ünnepélyesen és nagy reverenciával megkérte a kezét. A férfit, aki szóval sem említette, hogy nős, aki fel sem vetette, hogy esedékes lenne a válóper... S ennek ellenére volt képe dicsfényben úszó arccal bizonygatni, alig várja egybekelésüket. Uram egek!

Szinte hallani vélte apja nem mindennapi felháborodását, a férfit, aki vérvörösben izzó arccal szidja le őt, amikor megtudja a kínos valót, vagyis azt, hogy leendő veje nem más, mint házasságszédelgő, aki jobbra is és balra is csapkodja a szelet. Mit kell majd megérnie, ha apja, mint egy felbőszült vadkan, állítja pellengérré Istvánt és őt, a lányát?! Méghozzá teljes joggal, hisz a csillagos eget is lehazudta az a pernahajder, akit ő a becsületesség és korrektség mintaképének tekintett!

Csilla könnyei újból megeredtek, kis öröm az ürömben, hogy anyjának, apjának sürgős dolga akadt, éjfél lesz, gondolta, mire hazaérnek, legalább egyelőre még nem kell alakoskodnia. Mi több, ez nem is sikerülne, mert a bánat eljegyezte, mint annyi más leányzót, aki naivan elhitte, hogy szerelme hűséges hozzá, akárcsak Hamupipőkéhez a herceg.

*

Az altatótól mély kábulatba esett, másnap reggel fájós fejjel ébredt, néhány pillanatig azt sem tudta, hol van, mi történt vele. Vasárnap volt, nem kellett korán kelni, a családtagok mélyen aludtak, szuszogtak, mint a jóllakott ebek. Csilla fejében visszatértek az előző nap szörnyű eseményei, fáradtan vánszorgott ki a konyhába, s főzött magának egy jó erős feketét. Miután megitta, gondolkodni kezdett. Mit tegyen? No persze...

nem megoldás azon rágódni, igazat szolt-e Pali, vagy csupán átverte őt holmi lehetetlen okból. Kétségtelen, hogy bizonyosságot kell szereznie, mielőtt idegileg végképp összeomlik, s egy újabb szanatóriumban találja majd magát.

Vonja kérdőre Istvánt? – bukkant fel agyában a gondolat. Nem, erre nem volna képes! Biztosan viccelődve tagadná az ellene felhozott vádat. És ő mit tehetne? Hivatkozzon egy félszeg matematikusra? A férfi kinevetné őt, Palit meg tán még ki is rúgná a csapatból...

Hirtelen érdekes gondolat merült fel benne:

– Vajon létezik-e ebben a szocialista világban magánnyomozó? S ha létezik, hol, merrefelé található? Ki tudhatja! Talán akad egy telefonszám, melyen elérhetők a magánkopók, főleg, ha jól megfizeti őket...

Nosza rajta, előszedte a telefonkönyvet. Kereste az r-betűnél, mint rendőrség, majd az m-betűnél, mint magánnyomozó. Ez már talált, rövid utalásra bukkant: *lásd Vizlaszimat Magánnyomozó Iroda*. Izgatottan kereste ki a címet és a telefonszámot, öröme az iroda nem esett messze az egyetemtől. Másnap délelőtt bebújt egy telefonfülkébe, onnan hívta a számot. Miközben a csengetés kiment, átfutott agyán a gondolat: nem ő az egyetlen megcsalt áldozat, többen is lehetnek szerencsétlenek, akik ilyen, vagy ehhez hasonló okból keresik fel ezt a különös társaságot. Nocsak! Most ő is egyike lesz azoknak, akik szégyenszemre csapdába estek, mert ilyen az élet. Hogy az ördög vinné el az olyan férfiakat, akik játékszernek tekintik a szerelmes nőket!

– Vizlaszimat Magánnyomozó Iroda – hangzott a kellemes női hang a telefonban. – Miben lehetünk a segítségére? – Csilla röviden közölte, a vőlegényével kapcsolatban kívánna nyomoztatni, a hölgy cseppet sem csodálkozott, megjegyzést sem tett, csupán annyit kértett, mikor érne rá őket felkeresni. Végül megállapodtak a másnap délutánban, kettő órára tűzve ki a látogatást. Elegáns, modern irodaházat pillantott meg a lány, a portán regisztrálták, és

közölték, hogy menjen fel liften a harmadik emeletre, s keresse a 310-es szobát. Kopogtatott, majd belépett a helyiségbe, a szoba végében hatalmas íróasztal terpeszkedett, középkorú, kissé őszes hajú férfi állt fel székéből és sietett feléje, kezét fogtak, bemutatkoztak, majd Csilla kissé megszeppenve helyet foglalt a felkínált fotelben. Hamarosan túlestek az adatfelvételen, majd következett a kérdés, kit óhajtana a lány megfigyeltetni, mi okból kívánja a nyomozást.

Csilla igyekezett érzelemmentesen és röviden összefoglalni mondanivalóját, a férfi rábólintott, s úgy nézett rá, mint aki nap mint nap hall efféle történeteket.

– Csupán a házasság fennállását szeretné megtudni?

– Nem egészen. Arra is kíváncsi volnék, milyen a viszony férj és feleség között, vagyis hát... nos... hogy mind a mai napig élnek-e házaseletet...

– Ígérem, eleget teszünk a kérésének. S ha jól emlékszem arra, amit mondott – folytatta a férfi –, a hölgy, vagyis Balogh Ella földszintes utcai lakásban lakik.

– Igen.

– Nos... akkor igencsak egyszerű a helyzet, munkatársaim hitelt érdemlő válasszal és fényképfelvételekkel szolgálnak majd. Egyéb kérdés?

– Lényegében más nem volna...

– Értem. Ha megkérhetem, fáradjon át a 311-es szobába, munkatársnőmmel ott intézheti el az anyagiakat. Némi előleget ugyanis szeretnénk kérni.

– Igenis. Számítottam rá.

A nyomozósdí játék nem volt valami olcsó, Csillának szerencsére nem okozott gondot a pénz. Másvalamitől szédült a feje, attól rettegett, István észre fogja venni, hogy valakik figyelik, s a kémkedést a kínai út, valamint a tervbe vett közlekedési útiterv számlájára írja. S mi lesz akkor, ha rájön, honnan fúj a szél?! Ha kérdőre vonja, porig alázza őt?! Esetleg híre megy az egész barlangos truppan e példátlan eset... A lány úgy érezte, az ájulás környékezi, taxit fogott, azzal ment haza.

Két nap múlva jelentkezett István, vidáman, felhőtlen jó kedvvel érkezett, nevetve ölelte magához a lányt.

– Mi van veled, Csillus? Sápadt vagy, s mintha kissé lesoványodtál volna! Gondok adódtak az egyetemen, vagy talán a hozzátartozóidat érte valami baj?

– Semmi ilyesmi nem történt, csupán kissé sok volt most a dolgom, zárhelyi dolgozatot írtunk, amellett témabeszámolót kellett készítenem. Több alkalommal végigdolgoztam még az éjszakát is, nem tudtam eléggé kialudni magam.

– Az baj! Ugyanis eszemben sincs pihenni! Már alig várom, hogy a karjaimba zárhassalak! Hogy nekem add ezt az éjszakát, drága kincsem! Akad itthon ennivaló? Éhes vagyok, akár egy vízből kifogott bálna, remélem, készítettél valami tartalmasabb kaját!

Csilla eltűnt a konyhában, István ledobálta ruháit, csupán egy frottírköpenyt kapott magára, abban ült le az asztalhoz. A lány kissé megsédült, amint megpillantotta a hiányos öltözetű férfit, eluralkodott rajta a vágy. S a következő percben szinte fejbe csapták kétségei. – Ellánál is ezt teszi? – villant fel a gondolat az agyában –, talán ott is ugyanígy ülnek az asztalhoz, s a *feleség* szervírozza *férjének* a finom vacsorát? Az a nő mestere a szakácsművészetnek, ő meg mindössze néhány szendvics elkészítésére képes, s azok sem éppen sikeresek.

– Valami bánt? – nézett rá a férfi. – Még sosem láttalak ilyen rosszkedvűnek. Talán feltartalak a munkádban? Elmenjek? Szólj, ha úgy érzed, hogy a terhedre vagyok!

– Jaj, nem! Kérlek, ne haragudj, már alig vártam, hogy láthassalak! Több mint tíz napja felém se néztél!

– Ó, hát ez a bajod, drága szerelmem! Ha tudnád, milyen sok a dolgom, húzom az igát, akár egy öszvér, nincsen sem éjjelem, sem pedig nappalom. Ám most a tiéd vagyok, örülünk annak a kevéske időnek, amit – sajnos, csak ritkán – örömben, szerelemben együtt tölthetünk el.

– És mi az a sok dolog, mely annyira lefoglal?

– Még kérded? Hivatali munka, felkészülés a közel-keleti utunkra, s mint már több alkalommal említettem, főszerkesztője vagyok a *Magyarország barlangjai* című folyóiratnak, melynek megjelentetése rengeteg munkát ad nekem. Talán emlékszel rá – folytatta lelkendezve –, hányszor felvettem, szükség volna legalább egy olyan szakmai lapra, melyben publikálhatnának a hazai barlangkutatók. S feletteseim igazat adtak nekem! Megértették, az ilyesfajta folyóirat kapcsolatot teremthet a turisták, valamint a kisebb-nagyobb barlangkutató csoportok között. Megvallom, szakmai ambíciók is fűtenek, s a hazai kutatási eredményeken kívül eljövendő közel-keleti utunkról is szeretnék megjelentetni mind tudományos, mind pedig könnyen emészthető, népszerű cikkeket.

– Gratulálok! Esetleg én is közölhetnék valamit ebben az újságban a geológiai kutatásaimról?

– Elvileg bárki írhat cikkeket a lapba, aki tagja a Társulatnak. Csakhogy – nézett maga elé kissé kedvetlenül – nem javasolnám, hogy saját neveden közölj irományokat. Tudod drágám – simogatta meg a lány beesett, sápadt arcát –, az ilyesmire felfigyelnének az emberek, s megindulna a szóbeszéd, hogy köztünk esetleg több van, mint kollegiális barátság.

– És ez akkora baj volna? Elvégre megkérted a kezem, a menyasszonyod vagyok! – vált szokatlanul erélyessé Csilla hangja.

– Bevallom, kissé kényes vagyok az ilyesmire, cseppet sem venném jó néven, ha barlangos társaim a magánéletünkben vájkálnának. Szépen kérlek, légy egy kissé türelmesebb! Tudod, előbb-utóbb eljön az ideje a mi nászunknak is!

A lányt hirtelenjében majd szétvetette a düh, s már-már szóra nyílt az ajka, hogy kitálalja mindazt, amit elzengedezett neki Pali. Izgalmában meglökött egy tányért, mely nagy zajjal tört darabokra, s e jel mintegy figyelmeztetés volt a szerelmes

nő számára, hogy hallgasson, ne zárja rövidre a jól megfizetett magánnyomozást.

– Egyszóval – vett erőt indulatain –, azt szeretnéd, hogy amit én írok, az a te neveden jelenjék meg!

– Igen. És köszönetet is mondanék érte.

– Van már végleges időpontod a keleti utunkat illetően?

– Ó, hogyne! Lassanként sikerült mindent elintéznem, végül is a nyár volna a legalkalmasabb. Mindössze három hónapra mennék, s ebből kábé két hónapot tölthetnél te is velem. Ilyen formán nem kellene kimaradnod az egyetemről, lezárhatnád a félévedet.

Több szó nem esett köztük munkáról, egyetemről, utazásról, önfeledten, vad szenvedéllyel ölelték egymást. Csilla úgy érezte, képtelen volna István nélkül élni, ha kell, hát felveszi riválisával a harcot, s elkövet majd mindent, hogy Elláról leválassa kedvesét, elhódítva tőle az imádott férfiút. Reggel, miután elbúcsúztak, ismét fordult a kocka, s úgy érezte, belebolondul, ha el kell viselnie ama bizonyos harmadik megalázó szerepét. Nős férfi barátnőjének lenni! Úgy vélte, ennél undorítóbb dolog aligha létezik. Leste a postást, a telefont, már Gimamát is beavatta, hogy fontos üzenetet vár, ha keresik, azonnal szóljon, vagy hívja fel őt telefonon.

Ám az eredmény késett. Végül, tíz nap elteltével, megjött a várva várt telefonhívás. A nyomozó jelentkezett, hogy elkészült az anyag, fáradjon be valamelyik nap az irodába.

Csilla remegő lábakkal toporgott a porta előtt állva, felmutatta igazolványát, majd felliftezett a harmadik emeletre. Az összes hajú férfi udvarias mosollyal köszöntötte, hellyel kínálta, miközben biztató pillantásokkal igyekezett bátorítani a reszkető, holtsápadt leányt.

– Úgy vélem, sikerült eleget tennünk a kérésének – fordult hozzá a férfi, miután egy csésze frissen főzött feketekávéval kínálta meg. Megvárta, amíg a lány elfogyasztja a lötytyöt, majd biztatóan, ám kissé sajnálkozva pillantott vendégére.

– Az ön ifjú barátja, bizonyos Perlaki Pál igazat mondott, a nevezett férfi nő, felesége Balogh Ella. Az asszony a Kémiai Kutatóintézet laboránsa, s ami a lényeg, férje mindez ideig nem nyújtott be ellene válóperi keresetet. Nos, átadnék önnek egy borítékot, ebben megtalálja írásbeli jelentésünket, valamint azt a néhány színes fényképet is, mely felvételek igazolják, hogy az ön véelme helyesnek bizonyult. Természetesen – közölte nyomatékkal –, ha bármi okból hiányosnak tartaná az anyagot, kiegészítjük, illetve folytatjuk tovább a nyomozást.

– Egyelőre megelégednék ennyivel is...

– Ezek szerint befejezettnek tekinti a megbízatást?

– Igen. Bár ki tudhatja... Előfordulhat, hogy újból jelentkezem.

– Rendben. Kérem, keresse fel a 311-es szobában a kolléganőmet, ővele rendezheti a számlát. És, ha úgy adódna, hogy további nyomozati munkát igényelne, bármikor rendelkezésére állunk!

– Értem. És köszönöm a segítséget!

Csilla úgy érezte, valósággal égeti őt az aktatáska, melyben elhelyezte a borítékot. Szíve úgy dobogott, majd kiszakadt a kebléből, a kíváncsiság és a rettegés páros táncot lejtett gondolataiban. Nem volt képes belépni a rómaiparti lakásba, melynek minden bútora, szeglete, párnája, mifénéje Istvánt idézte, mintha csak maga előtt látta volna a vonzó férfiút. Bár még lett volna órája, nem ment vissza az egyetemre, hazatért, régi leányszobájába kívánczolt. Miután átöltözött, kulcsra zárta szobája ajtaját, nehogy véletlenül meglepje őt Gimama, vagy valaki más. Még végiggondolni is szörnyű, mit szólnának családtagjai és ismerősei, ha rájönnének, miféle ízléstelenségre adta a fejét! Remélte, a *Vizslaszimat* emberei tartják a szájukat, s nem kerül nyilvánosságra a neve, az, hogy az országos hírók szülők gyermeke porig alázza magát, mert odáig süllyedt, hogy titkos szeretője lett egy nő férfiúnak, aki mellesleg a menyasszonyának nevezi őt. Nézte a borítékot, s

alig mert hozzáérni, szíve szerint a kandalló tűzébe vetette volna az egész paksamétát, annak undorító titkaival együtt.

Végül mégiscsak győzött benne a kíváncsiság, papírvágó késsel, óvatosan felnyitotta a kopertát. Néhány géppel írt papírlap, s egy kisebb boríték hullott az ölébe. Felnyitotta azt is, három darab levelezőlap-nagyságú fényképet tartalmazott, színes képeket, nyilván teleobjektívvel készített felvételeket. Az első az asztalnál ülő házaspárt mutatta, ebédeltek, vagy tán az estebédet fogyasztották, sült húsos tál, kétféle garníring és vegyes savanyúság volt az éték, a férfi mosolyogva éppen bort töltött asszonya poharába.

A második felvétel megvetett ágyat ábrázolt, benne összébújva feküdt a házaspár. A harmadik kép... Csillát szabályos rosszullét kerítette hatalmába, amint megpillantotta a pornográf fotót. A látvány felülmúlt minden képzeletet, a szerencsétlen nő felvisított, majd ájultan esett össze, lefordulva a székről, amelyen ült.

A lakásban nem volt senki, a szülők tudj' Isten, hol lehettek, Gimama bridzs-partin vett részt a barátnőivel, Csilla vacsorája gondosan elkészítve a hűtőben pihent. Már sötétedett, amikor magához tért a lány, első pillanatban azt sem tudta, hol van, mi történt vele. Az oldalát és a lábát fájlalta, de szerencsésen esett, komolyabb baja nem történt, amikor ájultan lefordult a székről. Az utcai lámpa éles fénnel világított be az ablakon, szállingózó hópelyhekből fonva csipkés fátylat maga köré. Csilla feltápáskodott, ekkor már képen volt, mindenre emlékezett. A három fényképet, anélkül, hogy újból rájuk pillantott volna, apró darabokra tépte, s együtt az el sem olvasott jelentéssel, borítékostól beledobta a kandallóba. A szunnyadó zsarátnok lassanként lángra lobbant, a fényképdarabkák összekunkorodva, bűdöset árasztva indultak el a megsemmisülés felé. Csilla a piszkavassal gondosan a láng közelébe kotorta a darabkákat, nehogy Gimama éles szeme észrevegyen valamit is abból a szörnyűségből, melyért kifizetett egy egész kis vagyont.

És ez még nem volt minden. Két napra rá újabb levél érkezett a nyomozóktól, Csilla reszketve vágta fel a borítékot. Levél helyett kórházi jelentés akadt a kezébe, mely arról tanúskodott, hogy Lénárd Istvánné Balogh Ella várandós, szülése a következő év júniusában lesz esedékes.

Csilla meredten bámult a papírra, majd összetépte, és a fecniket a kandallóba dobta. Úgy érezte, számára véget ért az élet, ami ezután jön, az csupán bábjáték lesz, s amit tenni fog, ahhoz öneki már nem lesz semmi köze...

8.

Közeledett a karácsony, Gosztonyiék az ünnepnapokat mindenkor szűk családi körben, vendégeket mellőzve töltötték el. Miközben apa és leánya a fát díszítette, Anna kissé zavartan arról érdeklődött, nem gondolja-e Csilla, hogy a szentestére és az azt követő napokra a vőlegényt is meg kellene hívni. Elvégre, jegyezte meg mosolyogva, István már családtagnak számít, jogos, hogy részt vegyen a karácsonyi ebédeken és vacsorákon, s elfogadja menyasszonya neki szánt ajándékát. Csilla a javaslatot hallva mélyen elpirult, majd zavarában annyit nyögött ki: István a karácsonyt erdélyi rokonainál tölti, minden évben ellátogat oda, ahol született, ahol gyermekkorában élt. Anna érdeklődve fordult a lányához, szeretett volna többet megtudni a férfi családjáról, ám kiderült, túl sokat Csilla sem tud róluk. Az asszony rosszat sejtett, ösztöne arra intette, ne erőltesse a témát, meglehet, Csilla zavart viselkedése annak tudható be, hogy összekülönböztek valamin a fiatalok.

István a szenteste előtti nap érkezett meg Kézdivásárhelyre, rokonai az állomáson várták. A férfi szétszította ajándékait, elbeszélgetett testvéreivel, unokahúgaival, meghányták-vetették az erdélyi emberek sorsát, miközben az egyik rokon – a háziasszony –, megterített és asztalhoz ültette a vendéget és a háziakat. Első fogásként a híres csorbaleves került az asztalra, melyet töltöttkáposzta követett. A

desszert mesterien ízesített túrópuliszka volt, miután István abból is alaposan belakmározott, már csak annyi telt erejéből, hogy lepihenjen a számára kijelölt helyen. Szinte öntudatlanul zuhant be az ágyba, az utóbbi időkben alaposan kifárasztotta magát, nem annyira a rengeteg munka okán, hanem inkább a hölgybarátaival való szerelmeskedésben. Sokszor már maga is úgy érezte, lazítani kéne, elvégre a „virágról virágra szállás” nemcsak élvezetes, hanem fenemód fárasztó is. Három nő szerelme... három nő rengeteg igénye... nap mint nap rohangálni egyik helyről a másikra, bebújni hol az egyik, hol a másik ágyba.

Mielőtt elaludt volna, rájuk gondolt, azon töprengett, milyen is a sorrend. Nem vitás, vélte, Csilla a legszebb, a legértékesebb, amellet igencsak jól áll anyagilag. Valójában neki köszönheti, hogy a tervbe vett közel-keleti út alkalmából sem lesznek pénzügyi gondjai. *Csilla...* vetítette maga elé a leány képét, szép, csinos, de nem az ő esete. Legfőbb hibája, hogy nem eléggé szenvedélyes. Amellet ügyetlenke és tapasztalatlan, nem képes kellő örömet nyújtani neki. Ellenben sok a pénze! Mindaddig, amíg ő szegény, mint a templom egere és a karrier, no meg a világhír várat még magára, a Csillával való kapcsolatát melegen kell tartania. Később majd elengedi. Ám addig még sok víz lefolyik a Maroson és az Olton...

Ella... hát nem éppen szép, sőt kifejezetten csúnya, ám megalkuvó, nem féltékeny és nem sértődékeny, amellet kiváló étkeket főz. És volna még más is, bár aligha nyerne szépségversenyt, mégis jó vele lenni. Érti a csíziót, már ahogy a vásárhelyiek szokták ezt mondani. No és a lényeg! Igen, gyermeket fog szülni neki, remélhetőleg egy fiút, aki őhöz hasonló. Már csak az a gondja, hogyan ússza meg a könnyelműen elvállalt vőlegénységet. Kétségtelen, volt egy pillanat, amikor úgy döntött, elválík Ellától, ám a nő gyermeket vár, válásról többé szó sem lehet.

És ott van még Donatella, aki mind közt a legszenvédélyesebb. Olasz nő, Rómában élte le gyermekkorát,

aztán valahogyan idekerült magyarhonba, s mit nem hozott a sors! Kollégák lettek a minisztériumban. Hát ennyi... Illetve, volna még egy negyedik is, aki arcra nem éppen szép, ám pizsokjó alakja van. És minduntalan körülötte lebzsel, egyébként barlangász, a Műszaki egyetem csoportjának tagja. Csak hát pillanatnyilag nem bírja szusszal, meg aztán munkáját, élete nagy-nagy céljait nem áldozhatja fel néhány kellemes óra kedvéért! Majd talán később... majd... majd... majd... Elaludt, Erdély tiszta levegője álomba ringatta őt, a nők kedvencét, a szenvedélyek rabját.

Miután hazatért, izgatottan készülődött a szilveszterre, tudta jól, komoly kihívásnak néz elébe, csapatának krémjével szeretné megtekinteni a híres határrácsot. Kedvére való volt, hogy ezt a nevezetes estét Aggteleken töltsék, s ha már lúd, hát legyen kövér, keressék fel a határrácsot! Miután kihirdette tervét, közölve, maximum tíz fő számára nyílna lehetőség a különös barlangtúrán való részvételre, osztatlan volt a lelkesedés. Végül heten maradtak: Feri, Pali, Áki és a három lány: Ella, Csilla meg Erika, a hetedik meg ő maga lenne. Elgondolkodott. Hirtelenjében egy József Attila idézet jutott az eszébe: „*Világ sírköve alatt mégy! A hetedik te magad légy!*”

*

A Keleti pályaudvar Kultúr-várótermében volt a gyülekező, valamennyien hatalmas hátizsákkal érkeztek, Áki jókora bőrröndöt is cipelt, melyben a fotó-cuccai lapultak. A fiatalok lelkesek és vidámak voltak, mit sem törődve a rájuk váró megpróbáltatásokkal.

– A barlangosok java itt van, és ez a lényeg! – kurjantott nagyot Pali. – Ennél jobb szilveszteri program el sem képzelhető!

István a miskolci vonat indulása előtt alig három perccel érkezett meg, a társaság már kínosan feszengett, el nem képzelhették, mibe keveredett a jeles túravezető.

– Elaludtam – közölte szégyenkezve –, a vekkerem felmondta a szolgálatot. Remélem, nincs harag, a lényeg, hogy együtt vagyunk, s reméljük, további gond és kellemetlenség nem fogja megzavarni merész vállalkozásunkat. Mert nem semmi az, ami ránk vár majd a nyolc fokos vízben, miközben átússzuk a szifonokat. Lányok és fiúk – fordult csapata tagjaihoz –, aki a legcsekélyebb mértékben is ódzkodik ettől a túrától, világért se próbálja meg elérni a rácsot, várjon meg bennünket a barlang azon pontján, ahol a Styx-patak mélyülni kezd. Nem sokat veszít, ha lemond a szifonúzásról, az út első szakasza a legszebb; a Styx elszűkülő folyosója halomnyi csodás cseppkővet rejt magában, melyben a kevésbé elszánt barlangkutatók is kedvükre kigyönyörködhetik magukat.

– István! – szólította a túravezetőt Erika. – Te jártál már a rácsnál?

– Jártam.

– És megúszta a szifonokat?

– Szerencsém volt, nem voltak szifonok. Abban az évben nagy volt a szárazság, a patak vize erősen leapadt, elegendő volt derékig merülni a vízben, úgy is elfértem a belógó sziklatömbök alatt. Épp ezért akartam most, télen is idejönni, hogy eleget tegyek ennek az igazán blikkfangs kihívásnak!

Miskolcon egy órát vártak a buszra, ami elvitte a csapatot Aggtelekre. A kulcsosház, mely szállásukat képezte, a barlangbejárattól mintegy tízperces sétára volt. Pattogó tűzű dobkályha és hét megvetett ág fogadta őket, s alighogy lepakoltak és átöltöztek, máris kopogtatott valaki az ajtón, megérkezett a gondnoknő, Julis néni. Férjével együtt ő tartotta rendben a kis viskót, melyet a Karszt- és Barlangkutató Társulat építtetett. A néne hatalmas lábost cipelt, benne paprikáskrumpli ontotta ínycsiklandozó illatát. A csapat vad éljenzéssel üdvözölte a kedves falusi asszonyt, István finomságokkal megtömött csomagot adott ajándékba az idős házaspárnak.

Korán esteledett, a decemberi nap már az ég alján folytatta vándorútját; István, hogy a szoba homályát oldja,

meggyújtotta a petróleumlámpát. A krumpli elfogyott az utolsó falatig, többen a takarójuk alá bújtak, az utazás, jövés-menés álmot varázsolt a kora hajnalban kelt lányok és fiúk szemére. A túravezető felkereste az aggteleki turistaközpontot, bejelentette érkezésüket, s kifizette a ház használati díjának csekély összegét. Az ebédlőben néhány vendég ült körül a cserépkályhát, többüket István jól ismerte. A személyzet a terem díszítésével volt elfoglalva, szilveszterre készülődtek, a szakács már az ünnepi vacsorával foglalatoskodott.

– Zene is lesz –, közölte Istvánnal egyik ismerőse –, a fiatalság már alig várja, hogy táncra perdülhessen, mókázva ünnepelhesse meg az év utolsó napját.

Beszélgettek, kvaterkáztak, bár István nem volt híve az italozásnak, ezúttal megköszönve a kínálást, elfogyasztott néhány pohár bort. Miután visszaért a kulcsosházba, már valamennyi társa húzta a lóbőrt; ő sem tehetett mást, melegítőbe öltözött és aludni tért.

*

Csilla eleinte nem akart részt venni a szilveszteri túrán, mélységes szerelmi csalódása elvette kedvét a barlangosok társaságától. Ám végül mégiscsak meggondolta magát, elhatározta, nem fog megfutamodni, felveszi a kesztyűt, beveti szépségét, vonzerejét, legyőzi vetélytársát, ha addig él is, amellet érvényesíti menyasszonyi jogait.

Ettől kezdve lelkesen készülődött Aggtelekre, egyre azon töprengett, mi módon léptesse le Ellát, miféle cselhez folyamodjék, hogy a férfi észrevegye, kettőjük közül ő a különb. Vizslatta, amint Pali árgus szemekkel lesi megnyilvánulásait, figyeli, mit mond, milyen a hanghordozása, amikor Istvánnal beszédbe elegyedik. Tudta jól, a fiú jót akar neki, óvni akarja a még nagyobb pofára eséstől. Azzal is tisztában volt, ugyanolyannak kell mutatkoznia, mintha mi sem történt volna, senki sem veheti észre, hogy a féltékenység mérges kígyója mily eszeveszetten mardossa a szívét. Ellát is

figyelte, egyetlen mondatát el nem mulasztotta volna, hegyezte a fülét, mint egy farkaskutya, leste a házaspár megnyilvánulásait.

István is játszott a maga kisdud játékait, csupán Csilla vette észre, mennyire mesterkéltnak minden szava. És mégis... Égette a düh, amikor látnia kellett, hogy Ellával a férfi sokkal kedvesebb, mint vele, óvja hidegtől, melegtől, gondosan ügyel még az étkezésére is. Ella – nyilván állapotának köszönhetően – hízásnak indult, dereka vastagabb lett, amellet arca pattanások és puffadt, ha valakiről, hát róla elmondható, megcsúnyult, külseje cseppet sem vonzó.

Bezzeg ő, Csilla, a szépek szépe! Sötét haja dús és hullámos csigákban hull a két vállára, sminkje kitűnő, ám cseppet sem feltűnő, amellet vadonatúj turista-felszerelésben pompázik, melyet karácsonyra kapott szüleitől. Többen szóvá is tették, milyen elegáns és csinos, ám Csillának kések forogtak szívében, mert rá kellett döbbsennie: István a szépségét, eleganciáját cseppet sem méltányolja, mi több, talán még észre sem veszi.

Harmincadikán délután érkeztek meg Aggtelekre; másnapra, szilveszter napjára tűzte ki István a barlanglátogatást. Ezúttal nem volt időhöz kötve a felkelés, fél kilenc körül járt már az óra mutatója, amikor a barlangos csapat ébredezni kezdett. Ella kelt fel elsőnek, s mint jó háziasszonyhoz illik, felszította a dobkályha tüzeit, később feltette főni a teavizet. Megterítette az asztalt, a kissekreányból tányérokat szedett elő, gondja volt rá, hogy mindenki kényelmesen eszegessen, lakjon jól a magával hozott szendvicsekkel. Másodjára István bújt ki pokróca alól, Ellához lépett és Csilla, aki még ébredezett, bár fél szeme már kinyílt, dühtől borzongva látta, hogy a férfi átkarolja, magához öleli vetélytársát, a kopott melegítőben dagadozó Ellát. Kiugrott az ágyból, s tüntető kedvességgel lépett a pár mellé, jóreggelt kívánva nekik. István elengedte a lányt, Csilla gúnyosan annyit mondott:

– Rosszul nézel ki, drága Ella, tán megártott a későn kelés?

– Nem, dehogy – pillantott rá elképedve az állapotos asszony. István elfordult, kilépett az ajtón a szabadba, az éles, friss levegő a szobába áradt, csökkentette az izzadt testekből kipárolgó ember-szagot. A többiek is ébredtek, hamarosan valamennyien ott tolongtak a fürdőszobának kinevezett sufni ajtaja előtt. Ella Istvánt követve kiment az udvarra, Csilla észrevette, hogy a férfi támogatja, úgy tűnt, hirtelen rosszul lett, mintha hányt is volna az egyik bokor tövében. A férfi zsebkendőt nyújtott feléje, hogy megtörülhesse arcát, kicserepesedett ajakát.

Csillára rohamszerűen, örült erővel tört rá a gyűlölet, azt kívánta, bárcsak kinyúlva látná cseppet sem vonzó riválisát. Jól tudta, mi a baja, a diagnózis egyértelmű volt, hatalmába kerítette őt a féltékenység, mely éppen annyira fizikai kín is, akár a félelem. A tünetek is hasonlóak, a száj kiszárad, a szív hevesen ver, a nyugtalanság feldúlja a lelki békét, mely alattomosan lappang és kínzóan lobban fel. És azzal is tisztában volt, amit érez, az nem más, mint az idegek betegsége, mely kínoz és nem gyógyítható. A józan ész sem segít, és nem nyújthat enyhét; ennek az egésznek csak a halál vethet véget, vagy Istváné, vagy az övé, mert a földgolyóbis a kettőjük számára már kicsinek bizonyul...

Alig félóra múltán valamennyien az asztal körül ültek, bőszen falatoztak, a hangulat kitűnő volt, Áki elmondott egy viccet, mely élénk hahotát váltott ki. Elsőnek István fejezte be a reggelit, felkelt az asztaltól, az ágyához lépett, hátizsákja oldalzsebéből előkotorta féltve őrzött *csikóbőrös kulacsát*, kávéfőző masinájával együtt. A zsebéből kávéporral megtöltött nejlonzacskót vett ki, tartalmát a négy személyes kotyogó szűrőjébe tette.

István szenvedélyes kávéfogyasztó volt, méregerősen, tej, tejszín és cukor nélkül itta a fekete nedűt, s ami szokatlan volt, soha senkit meg nem kínált volna a maga főzte löttyből,

ugyanakkor ő sem kért a mások kávéjából. Volt, hogy büszkén azzal dicsekedett, kávéját saját keverékéből készíti, nemcsak magyarországi kávéporokat használ, hanem külföldről is beszerez néhány fajtát. Ezúttal úgy határozott, két adagot is lefőz, hogy legyen elég tartaléka, színültig megtölthesse a híres kulacsot. Nos, ennek a kulacsnak is megvolt a maga története! Még régen, Debrecenben bukkant rá István az ivóedényre, mely Csokonai Vitéz Mihály versére hajazva kapta a nevét. A kulacs borítását maga az árus fabrikálta, bevonta bőrrel, és ellátta színes, magyaros díszítéssel. Ám a csikóbőr nem volt valódi, merthogy amióta a műanyagot feltalálták, a lovak megnyúzása nem volt megengedett, arról már nem is beszélve, hogy a mesterséges „bőr” finomabb volt, mint a lószőr, s fénylett, mintha kiglancolták volna.

– Mért nem otthon töltötted tele a kulacsodat? – érdeklődött Feri.

– Akartam, de elaludtam. Nem emlékszel? Éppen csak elértem a miskolci vonatot.

István a kályhára tette a főzőt, ami néhány perc elteltével kotyogni kezdett, megvárta, míg kibuggyan az utolsó csepp is, majd levette a forró platóról. Várnia kellett, hogy kihűljön a tűzforró edényke, csak jóval később látott hozzá a második adag elkészítéséhez. Kopogtattak, a férfi letette a kulacsot és nyitotta az ajtót.

Négy marcona legény állt a bejárat előtt, le sem tagadhatták, hogy barlangkutatók. A műegyetem csoportjába valók voltak, István jól ismerte valamennyit. Pillanatokon belül a szoba minden lakója az ajtóhoz szaladt, vidám nevetéssel, kurjongatással üdvözölték a váratlan vendégeket, többen személyesen is ismerték egyiket, másikat, egymás nyakába esve örvendeztek a kedves meglepetésnek, csoportjuk megtisztelésének.

– Honnan jöttök, csak nem a földből bújtatok ki?! – fordult hozzájuk István, miután túlestek az örvendezésen, s iszogatták vígan a vendégek hozta bort. Hamarosan kiderült, a

fiúk a Zempléni-hegységben lévő Öreglyuk-barlangban robbantottak és ástak; eldicsekedtek, 50 méterrel sikerült meghosszabbítani a járatot, s a jókora huzat arra utal, hogy érdemes lesz tovább is kutakodni. István lelkesen faggatta vendégeit, kiderült, a fiúk már karácsony előtt megkezdték a munkát, s most azon vannak, hogy szilveszter estére hazaérjenek, s nagyot mulassanak vidám barátaikkal. Hárman egyetemi hallgatók voltak, míg negyedik társuk tavaly végzett; villamosmérnökként építette a szocializmust – már ahogy azt mondani szokás volt akkoriban.

A szűkössé vált szobában nagy volt a nyüzsgés, a „háziak” is ki akartak tenni magukért; többen bonbonos dobozt kapartak elő zsákjukból, Erika csokoládé-malackákkal ajándékozta meg a szemrevaló fiatalembereket. Időközben elkészült István második adag kávéja, beöntötte ezt is a kulacsba, nehogy a túra végén és a következő napon a kávéfőzéssel kelljen pepecselnie. Csilla igencsak furcsállotta, hogy nem kínálta meg főztjével a vendégeket cserébe a jó ízű borért, melyből két üveg is elkelt. Ám nem szólt. Sokkalta nagyobb gond emésztette, mint a vendéglátás, el nem képzelhette, mi az oka, hogy a férfi szóra sem méltatja őt. Az a hájpacni Ella! Bezzeg övele kedveskedik! Egy oldalpillantást vetett Palira, és nagyot sóhajtott. A fiú egy szelíd mosollyal válaszolt a lánynak, felfogva Csilla bánattól terhes gondolatait.

Az idő haladt, a fiatalemberek menni készültek, sok-sok puszival fűszerezett, forró búcsút vettek barlangos társaiktól. Autóval jöttek, a „háziak” kissé irigykedve méregették a jóképű Wartburgot, arra gondolva, bárcsak őket is hazafuvarozná valami alkalmas verda, ahelyett, hogy a holnapot autóbuszon és rosszul fűtött vonatokon döcögjék majd végig. Ám egyelőre messzinek tűnt még Újév napja, István jónak látta ráncba szedni, s a nehéz útra felkészíteni kicsiny csapatát. Az indulást délután háromra tervezte; miközben pakolászott, tudtára adta embereinek, hogy a turistaszálló vendégei vacsorával egybekötött, zenés-táncos szilveszter-estre készülődnek, melyre

meghívták őket, a barlangosokat is. Úgy mondták, a cehhet is ők állják, mint kiderült, a vendéglátók valamilyen jól menő vállalat emberei, akik imígyen óhajtják támogatni a hazai sportéletet.

István a lámpákat rendezgette, csendre, figyelemre intve csapatát. A Baradla-barlang főbejáratánál gyülekeztek, a turistaház gondnoka köszöntötte őket, kinyitotta a bejárat vaskos ajtaját, és útjára bocsátotta a kis csapatot. A lámpafüzéreket, melyek a járatokat megvilágították, István kezelte, egymást követve kapcsolgatta be és ki a sorra kerülő fényforrásokat. Könnyű lábakkal szökölt a kis csapat, az út kellemes volt, a megvilágított oszlopok, cseppkövek és egyéb nevezetességek bámulása elterelte figyelmüket a rájuk váró nehezebb időkről. A látnivalók annyira lekötötték őket, hogy észre sem vették, és máris elérték első céljukat, a Hangversenytermet; István megálljt parancsolt, majd szólította népét:

– Sporttársak, üdvözöllek benneteket hazánk legnagyobb és legszebb cseppkőbarlangjában – kezdte –, öten vagyunk, akik szeretnék elérni a rácsot, nevezetesen: Csilla, Erika, Feri, Pali és jómagam. Ella egészségi okokból nem tarthat velünk, Áki, aki művészi barlangfotók készítésére vállalkozott, nem léphet bele a mélyvízbe, mert veszélynek tenné ki fotófelszerelését. Egyébként – fordult híveihez –, azt ígérte, rólunk is készít színesben pompázó fotográfiákat, láthatjuk magunkat, amint lubickolunk a jéghideg vízben, majd ázottan és fázósan visszatérünk a Hangversenyterembe. S mi több! Maxim-lámpát is beszerzett magának, hogy kellő fényerővel készíthessen szebbnél szebb barlangi felvételeket.

– Mi öten – intett a bátor fiatalok felé –, nejlontra bújtatott, erősfényű zseblámpával vágunk neki az útnak. A tasakok vízhatlanok, ugyanakkor a vékony védőrétegen át a lámpák kezelése sem okoz gondot, s a fényerő sem csökken lényegesen. Jut eszembe! Ella kap egy karbidlámpát, nehogy már vaksötétben üljön, miközben miránk várakozik.

– Nos – szólt a túravezető elgondolkodva –, mondanék valamit a ránc váró útról! A járat, mely a rácshoz vezet, a Hangversenyerem mellől indul, mindvégig a Styx-patak medrében fogunk haladni, a patak vize kezdetben sekély, s partját helyenként köves agyagpadok szegélyezik. Ami még figyelemre méltó, eleinte bokáig, később térdig, majd vállig merülünk el, mert ahogy a patakmeder fokozatosan elkeskenyedik, egyre mélyebbé válik a Styx. Úgy értesültem az itteniektől, hogy rengeteg csapadék hullott az őszön Aggtelek vidékén, a Styx vize magasan áll, meg kell majd úsznunk mindhárom szifont.

– Nem kell megijedni – buzdította megszeppent híveit –, a megfúlás veszélye nem fenyeget senkit, Feri és jómagam segítjük a gyöngébbeket, hogy gond nélkül átbújhassanak a vízbe lógó kövek alatt. Mindazonáltal fegyelmezett magatartást várok el mindenkitől, senki ne hősködjék, kövessen engem, s ha bármi problémája volna, azonnal kérjen segítséget!

– Mondanom sem kell – folytatta –, hogy hátizsákunkat és egyéb vackainkat a Hangversenyeremben hagyjuk. És most, mielőtt nekivágnánk a vizes medernek, rövid pihenőt tartunk, aki éhes vagy szomjas, ehet, ihat, felüdítheti magát. Visszafelé jövet olyanok leszünk, mint az ázott kutyák, aki erővel bírja, száraz ruhába öltözhet, forró teát is ihat, hogy jobban elviselje a megpróbáltatás utóhatásait.

István intelmei után a társaság készülődni kezdett, úgy tűnt, az éhség nem kínozza őket, alig néhányan haraptak bele valamilyen süteménybe, s öblítették le teával a száraz ennivalót. Akik a rácshoz készültek, öltözködni kezdtek, volt, aki pulóvert vett fel a vászonruhája alá, abban reménykedve, a gyapjúkabát tán felfoghatja a Styx hideg vizét. A két lány fürdősapkába bújtatta hosszú és sűrű hajzatát, István megparancsolta, hogy még a fürdősapkások is vegyenek fel műanyag kobakot.

– Négy óra hét perc! – kiáltott fel István vízhatlan órájára nézve –, indul a csapat! Ákos – szólította a fényképészt –, vigyázz a mászkálással, nehogy leess a cseppköves, csúszós

falakról és összetörd magad! Amellett – vált halkabbá a hangja – ügyelj Ellára, nehogy elmászkáljon, s valami baja essék!

Eleinte vidáman haladtak, miközben önfeledten gyönyörködtek a cseppkő-csodákban. Az agyagos-sziklás oldalsópadkákon könnyű volt a járás, csupán néhány helyen kellett belépni a vízbe, mely ott még csak bokáig, esetenként meg mindössze térdig ért. Természetesen az is mérvadó volt, ki milyen magasnak született. Erika lába volt a legrövidebb, ő olykor visongva jelezte, hogy kényesebb helyeken csiklandozta meg őt a jéghideg víz. Elérték az utolsó padkát, rövid pihenőt tartottak, mielőtt rászánták volna magukat a fürdőzésre.

Erika váratlanul sikoltozni kezdett:

– Nem megyek, félek! István... könyörgöm, engedd, hogy visszatérjek, nekem ehhez a jéghideg vízhez cseppet sem fűlik a fogam!

– Erika! Biztos vagy benne, hogy egyedül vissza tudsz menni? Sajnálom, de nem tarthatunk veled. Mint már százszor is elmondtam, a túrán mindenki saját felelősségére vesz részt, te sem vagy kivétel a szabály alól!

A lány egyetlen szót sem szólt, megfordult, a víz alatti köveken botladozva sietett a patakából kifelé, lámpájával világítva meg maga előtt az utat. Nagyot sóhajtva érte el az utolsó padkát, ami már száraz volt, inalt kifelé, mígnem elérte a Hangversenytermet, ahol Ella tartózkodott. Megkönnyebbülve mászott fel a színpad lapos platójára, Ellával átölelték egymást, a lány nem győzte szóval, milyen érzés a hidegvízben derékig elmerülni, majd megbékélve előszedte hátizsákját, és száraz ruhába öltözött.

Miután a lelkes csapat öt tagja négyre csökkent, István és társai folytatták az utat. Néhány forduló után már nem volt mese, hasig, majd vállig merültek el a vízben. Ahogy haladtak, a barlang egyre dúsabb lett cseppkövekben, a sok sztalagtit – függő cseppkő – helyenként összenőtt párjával, egy sztalagmittal, ketten együtt hatalmas cseppkő-oszlopot alkottak, újabb csodákat hozva létre. Az elszűkülő folyosó mélye

félelmetes sötétjével mintha elnyelni készült volna a rácshoz igyekvőket. Eleinte Áki maxim-lámpája világította meg az utat, ám az utolsó nagyobb kanyar után a fényképész búcsút mondott társainak, így hát a patakban haladóknak meg kellett elégedniük a zseblámpák gyöngébb fényével.

Csilla lépett volna, de nem volt talaj a lába alatt, úszni kezdett, s a rémisztően hideg víz fokról fokra lepte el ruhája alatt a testét, csiklandozta, borzongtatta, mintha valamilyen szemtelen kéz tapogatná, s vágná belé a hidegség acél késeit.

Hatalmas kőszikla zárta el előttük az utat, jelezve, hogy megérkeztek az első szifonhoz. István kedvese mellé úszott, elkapta derekát, s leszállt vele a mélybe. Mire Csilla az ijedelemből felocsúdott, már mindketten kibukkantak a vízből, merthogy átúszták a nevezetes szifont. Pár pillanat múlva Pali, majd Feri feje is felbukkant a víz mélyéből. Hajrát kiáltottak, s lábaltak tovább. A második és a harmadik szifon már könnyebben ment, s az út végén ott csillogott előttük a hön áhított cél, a sokat emlegetett határrács.

– Megcsináltuk! – kiáltott fel István. – Mi négyen büszkék lehetünk magunkra! Énekeljük el a Himnuszt, és tűzzük fel a rácsra ezt a kicsike magyar zászlót, jelezve, hogy erre jártak a magyar barlangosok!

A rácsba kapaszkodva kissé felhúzták magukat, énekelni kezdtek, hangjuk véznán, rekedtesen csengett, olykor megremegett, akár a nyárfalevél.

– Fordulás, és gyorsan vissza! – egzecírozta embereit a túravezető. – Ha kell, tempózzunk, ha lehet, siessünk, amilyen gyorsan csak telik az erőnkből, a fizikai munka termeli testünknek a hőt!

Csilla sem holt, sem eleven nem volt, úgy érezte, mintha sűrű akácmézben kellene úsznia; csupán az életösztön vezérelte, ahogy rúgkapált a jéghideg vízben. Miután elindultak visszafelé, már alig volt magánál, két szifont még megúszott, érezve István ölelését, de a harmadiknál már ájult volt, magáról

mit sem tudott. István és Pali tartotta őt erős kézzel, segítették, ahogy csak telt az erejükből, amikor elájult, kiemelték fejét a vízből, melybe csaknem belefulladt. Nem kevés kínlódás után elérték a padka végét, kiláboltak a vízből. Áki a fotócuccait magára hagyva sietett a férfiak segítségére, vonszolta Csillát, mert ő volt az egyetlen, aki nem fáradt el. Végre-valahára megérkeztek a Hangversenyterembe, s amilyen gyorsan csak tudtak, szabadultak átázott gönceiktől. Ella segített a férfiakra lerángatni vizes és hideg ruháikat. Csilla mozdulatlanul hevert a földön, Erika megpróbálta őt is megszabadítani a nedves holmiktól, de nem járt sikerrel, a lány ájult volt, nem mozdult. Pali és Áki is élesztgette, ám a két szemérmes férfiú röstellte volna lerángatni róla a vizes ruhát. Ella meleg teát öntött a termoszfedőkbe, István mindössze pár kortyot hörpölt belőle, majd jól meghúzta kulacsát. Furcsa fintor futott végig az arcán, mintha kedvenc kávéja ezúttal nem lett volna kedvére való. Csillát többen is dörzsölgették, arcát veregették, néhány pillanatra sikerült is magához téríteni. Ivott pár korty teát, de az utolsó korty már kifolyt a szájából, nagyot rándult és szeme lecsukódott, majd újból elveszítette eszméletét.

– Pali – szólította Feri a fiatalembert –, amolyan „golya viszi a fiát” formában ültessük a kezünkre Csillát. Jární képtelen, ölben cipelni meg egyikünk sem bírná, s ne feledd, hosszú még az út a kijáratig.

– Igenis – lépett hozzá a fiú és nyújtotta mindkét kezét. Áki ügyesen az összekulcsolt kezekre ültette a lányt, két karját a férfiak nyakára helyezte. Erika, hogy ő is valami segítséget nyújtson, Csilla és Pali hátizsákját akasztotta magára. Palit, a sokat próbált matematikust, és Ferit, a néhai bányászt nem viselte meg különösebben a mederúzás, a félliternyi forró tea, melyet magukba döntöttek, visszaadta nekik az erőt. Ella figyelme hirtelen István felé fordult.

– Mi bajod van? – kérdezte ijedten. – Úgy reszketsz, mint a nyárfalevél, váltanod kellene száraz ruhát!

– Nem, nem, siessünk... ha megkérhetlek... hozd a zsákom, és adj még egy csupor forró teát...

Ám a tea nem hozta meg a várt eredményt, István reszketve botorkált, hol Ella vállára, hol Ákira és Erikára támaszkodva. A kis csapat, mely nem is olyan régen vidáman és bizakodóan tocsogott az egyre mélyülő vízben, kétségbeesetten vonszolta két, csaknem teljesen tehetetlen társát.

– Mi történhetett? – faggatták eleinte Istvánt, majd, miután a férfi már meg sem bírt szólalni, egymásnak tették fel a kérdéseket. Csilla könnyű tehernek bizonyult, a két férfi futólépésben cipelte az ájult leányt. Kértek a barlangból, Feri ölbe kapta Csillát, Pali nyitotta a kisház ajtaját, Áki búcsút intve rohant, hogy beszélhessen a turistaház gondnokával.

– Nagy bajban vagyunk – lihegte, amint meglegelte a férfit –, csoportunk két tagja rosszul lett, elájult, elsősegélynyújtásra volna szükség! – A kövérkés, őszülő hajú férfi döbbsen mérte végig a riadt tekintetű fiút, majd a részletek iránt érdeklődött. Áki megismételte, amit az imént mondott, arra kérve a gondnokot, hívasson mentőt telefonon. Beletelt néhány percbe, míg a jámbor férfi felfogta, mi is történt, s nem győzte hangoztatni, hogy ismeri jól Istvánt, barátja erős, mintha vasból volna, komolyabb baja nem eshetett.

– Figyelj, fiú! – szólította Ákit. – Szilveszter napja van, a mentő, ha egyáltalán kijön, időbe telik, amíg ideér. Ellenben hívnám a jósvafői bányászüdülőt, ott van betegszoba, s ha szerencsénk van, orvos is akad benne. – Többet nem szólt, máris telefonált, Áki riadtan hegyezte a fülét. A szerencse ezúttal melljük szegődött, ígéretet kaptak, azonnal kocsiba ül egy orvos és egy ápolónő, sietnek, ahogy csak tudnak, miközben a másik nővér hívja a mentőket.

Áki kissé megnyugodva tért vissza a házba, ahol félelemtől reszketve fogadták őt a többiek. Mindkét beteget levetkőztették és lepedőbe, pokrócba csavarták, miközben Feri, aki valamikor elvégzett egy elsősegély-nyújtó tanfolyamot, Istvánt próbálta magához téríteni. Csilla éledezni kezdett,

nagyokat sóhajtvá nyitotta ki a szemét, pár korty teát is beleerőltettek, de csak félig-meddig tért úgy-ahogy magához. Egész testében reszketett, olykor úgy tűnt, mondani szeretne valamit.

Ellenben István állapota válságosra fordult. Reszketett, vonaglott, mintha vitustánc kerítette volna hatalmába, olykor össze is koccantak jó erős fogai. Itatásról szó sem lehetett, akár meg is fulladhatna, ha minden áron teát próbálnának a szájába tölteni.

Mintegy húsz perc múlva egy nővér kíséretében megérkezett a bányászüdülő orvosa. Azonnal észlelte mindkettő, hogy István esetében igen nagy a baj. Csillát az asszony látta el, dörzsölte a testét, s a vérkeringés javítására injekciót adott neki. Valami hasonlóval az orvos is próbálkozott István esetében, ám a férfi nem reagált a beavatkozásokra, látható mód a halál küszöbén állt, vagy tán már utaztatta is őt Kharón a révész, az alvilági csendes határfolyón. Alig félóra múltán a mentőautó is berobogott, a szanitécek szót sem szóltak, Csillát és Istvánt elhelyezték a mentőkocsiban, s közölték, az ózdi kórházba szállítják a balesetet szenvedőket.

A rémület sötét árnya megülte a szobát, Feri, mint rangidős, megpróbált a helyzet magaslatára állni, majd úgy döntött, felhívja Csilla szüleit telefonon. Ám egyetlen noteszben sem volt meg a szülők telefonszáma, felhagytak hát a kísérletezéssel.

Valójában nem volt még késő, az óra mindössze fél nyolcat mutatott; a szilveszteri bulik, összeröffenések váartak magukra, a vidám mulatozás még csupán az utcán és a vendéglőkben vette kezdetét. A kis csapat, miközben a mentőautó távolodott, kissé megnyugodott, úgy vélték, Csilla mostantól jó kezekben van, az orvosok életre keltik még akkor is, ha csak hálalni jár bele a lélek. Ellenben István... És itt megállt a tudomány, megállt az ész. Senki el nem képzelhette, mi történhetett a hős barlangással, mitől lett rosszul, mi okozhatta ájulását, s milyen eredményt hoz majd a gondos gyógykezelés.

Ella halkán sírdogált, már cseppet sem titkolta Istvánhoz tartozását. Erika Ferihez fordult, riadtan érdeklődött:

– Szerinted mi baja lehet Istvánnak? – A férfi gondterhelten válaszolt, miközben szeméből kibuggyant egy könnycsepp.

– Az egészségügyi tanfolyamon azt tanultam, hogy a jéghideg víz igen ártalmas azokra, akik nem szoktak hozzá az efféle sporthoz. Egy átlagember mindössze 5-10 percet lubickolhat benne anélkül, hogy károsodna a szervezete. Ha végiggondoljuk az Istvánnal történeteket, nyilvánvaló, hogy a 8-10 fokalos víz ártott meg neki; fejét nem verte be sziklatömbbe, egyéb baleset sem érte. És Csilla is ugyanúgy járt, mint ahogyan ő. Gondolom – nézett valahová a semmibe, elfelhősödött tekintettel –, a hipotermia lehet a legvalószínűbb ok, rendkívül alattomos ártalom, mert mindenki másként reagál rá.

– Mi az ördög az a *hipotermia*? – kérdezte zokogva Ella.

– Alacsony hőmérsékleten az ember megfagy, ez mindenki számára nyilvánvaló. Ám ha a külső közeg – leginkább a néhány fokalos víz – olyannyira lehűt valakit, hogy a szervezet nem képes elegendő hőt termelni, akkor bekövetkezik a hipotermia. A test hőmérséklete erősen lecsökken, és ami igazán veszélyes, ezzel együtt lelassul a szív működés. Ha nincs segítség, a szívlassulásból szívmegállás lesz...

– Uram egek, miket beszélsz! István kitűnő egészségnak örvend – kiáltott fel Erika –, lehetetlen, hogy annyit sem bírt ki, mint amennyit simán elviseltek a többiek. Persze, az én kivételelemmel – tette hozzá kissé szégyenkezve.

– Az emberi test örök rejtély – mélázott Feri –, előfordult már nem is egyszer, hogy kiváló fizikai állapotban lévő, fiatal sportolók estek össze és haltak meg, mert rejtett szívbeteg volt. Melyet korábban még a sportorvosi vizsgálatok sem derítettek ki.

– István már nem is volt olyan fiatal, a negyvenhez közeledett. Rengeteg megpróbáltatás érte, például, mint

hadifogoly, egy kőbányában fejtette a követ. Mindezt úgy, hogy hiányos volt a táplálkozása. Ha valahol, hát akkor ott elkapta volna őt a rejtett szívbaj valamely tünete.

– Megőrültetek? – mordult fel Áki, aki mindeddig a körmét rágta idegességében. – Ne temessétek Istvánt, meglehet, a mentősök már rendbe is hozták, hamarosan újból a körünkben lesz...

– Reménykedjünk – suttogta Ella.

– És imádkozzunk – sóhajtott a vallásos érzelmű Erika.

Kopogtattak az ajtón, a gondnok lépett a szobába, érdeklődött, van-e valami hír a balesetesekről. Feri röviden beszámolt a történetekről, közölte, a túravezető állapota súlyos, életveszélyes, ám a leány – Gosztanyi Ádám leánya – jobban van, meglehet, baj nélkül átvészeli a megpróbáltatást.

– Kérem! – toporgott riadtan a férfi. – Önökről lerí a fáradtság, látszik, semmi kedvük mulatozni. Mégis... A vendégeinkkel nem közölhattuk, hogy két társukat is baj érte, elvégre itt a szilveszter, nem volna helyes megzavarni a mulatozást. Már elnézést, de mi a fizetővendégekből élünk. Arról már nem is beszélve, milyen rossz fényt vetne az aggtelekiekre, ha híre kelne, hogy a barlangban veszély fenyegeti a látogatókat. Tudják, ezek amatőrök, s még tán az is eszükbe jutna, hogy a biztonságos, vezetőikkel segített túrákon is érheti őket valami malőr. Éppen ezért arra kérem a tisztelt társaságot, fogadják el a meghívásom, vegyenek részt a szilveszteri vacsoránkon, ám ne ejtsenek szót a két súlyos betegről.

– Barátaim! – élt a javaslattal Feri. – Úgy vélem, fogadjuk el a turistaház gondnokának kedves meghívását! Nem maradunk soká – nézett a férfira –, megvárjuk az éjfélt, és máris távozzunk. Továbbá – folytatta biztatón –, a turistaházban van a telefon is, ha keresnek a hozzátartozók, azonnal felvehetjük velük a kapcsolatot.

A lelombozódott kis csapat ernyedten bólogatott, valójában nagyon is éhesek voltak, a szendvicsekből,

süteményekből hírmondó sem maradt, ami még lapult a hátizsákok mélyén, azt már a legéhesebb kutya sem ette volna meg.

– Köszönöm a vendégeim s a magam nevében is, hogy velünk tartanak – villant fel egy fáradt mosoly a gondnok szemében. – Még valami! Ha meg nem sérteném önöket, mikor szeretnének hazatérni?

– Holnap reggel, esetleg délben indulnánk, ám fogalmunk sincs a menetrendről, talán a buszt és a vonatot kellene kombinálni.

– Feri úr kérem – tette kezét a férfi a sápadt barlangász karjára –, ajánlanék önöknek valamit. Reggel indul a furgonunk Bódvaszilásra, elvinné önöket a vasútállomásra. Éppen elérnék a vonatot, s Miskolcon volna csatlakozásuk a pesti gyorshoz.

– Köszönjük! – lopódzott egy csekély öröm a megviselt emberek arcára. – Ennél nagyobb ajándék el sem képzelhető!

– Részemről a szerencse, hogy segíthetek! Nos, akkor hát fél kilencre várjuk önöket az étterembe, ígérem, jó lesz a vacsora, s egy kis borocska sem fog megártani.

II. rész

A Birka-barlang rejtelsei

1.

Csilla szülei izgatottan készülődtek a szilveszter éjszakára. Nagy megtiszteltetésben volt részük, ezúttal ők is azokhoz tartoztak, akiket vendégül látott a miniszterelnök. Anna úgy vélte, a Kossuth-díjban már biztos lehet, s még az is megeshet, hogy egyedül, és nem megosztva kapja. Már látni vélte magát, amint ott áll a Parlament csillogó termében, s az ország legjobbjai körében átveszi a fényes kitüntetést. Istenem, hová is jutott... Eszébe ötlött szülőfaluja, a roskadozó vályogház, a néhány holdnyi föld, a kert végében a kis tóvá duzzadt vízfolyás, ahol a libákat őrizte, s mellette a réten hányta a cigánykereket. Egyszerre maga sem tudta, hogy jutott fel a létra legfelső fokára, a képességeinek köszönhet-e mindent, avagy csupán annak, hogy mindvégig kézen fogva vezette őt a szerencse istenasszonya?

Ábrándozását férje szakította félbe:

– Drágám! – szólította – ideje volna öltözködni, az idő gyorsan halad! Tudod – folytatta –, tíz órára jön értünk a kocsi, addigra készen kell lennünk, Richárd kényes a pontosságra!

Anna illatos fürdőt vett, később az arcát hozta rendbe, majd hosszú fekete hajából bonyolult kontyot formált. Felöltözni ráer még, gondolta, a fekete-fehér ruhakölteményt, mely a divatba jött *op art*-ot képviselte, elég felvenni a legutolsó percben. Férjének sehogy sem sikerült kövérkés testét bepréselni szmokingja nadrágjába, az utóbbi hónapokban kissé testesebb lett, a sok jó falat gömbölyödő pocakot eredményezett, melyet valahogy elfelejtett figyelembe venni. Kissé idegesen fordult a nejehez, arra kérve őt, varrjon odébb néhány gombot. Asszonya kedvetlenül öltögetett, s tett is eközben néhány kelletlen megjegyzést. A férfi úgy tett, mintha mit sem hallott volna, öszülő haját nagy gonddal fésülgette, még egy csöpp kölni, egy kicsike púder, s már indulhatnak is a szürke limuzin felé. Fekete köpenyét vállára borította, feleségére feleségítette a nercet.

A telefon hirtelen megszólalt, kellemetlen, tolakodó hangja belevágott az éjszakába, mintha csak követelné részét szilveszter napjából. A férfi idegesen kapta fel a kagylót – Gosztonyi! – kiáltotta kelletlen, türelmetlen hangon –, ha lehetne, hívjon inkább holnap! – A válasz meglepő volt:

– Az Ózdi kórházból telefonálok, doktor Gerendás Áron a nevem. Gosztonyi Csilla szüleivel szeretnék beszélni!

– Az apja vagyok! Ha megtudhatnám...

– Igenis, éppen azért hívom. A lánya balesetet szenvedett az Aggteleki-barlangban, idehozta a mentő, az egyik kórteremben fekszik, állapota időközben jobbra fordult, aggodalomra komolyabb ok nincsen!

– Mi történt vele, az Istenért? Lezuhant valami szikláról, vagy beszorult egy lyukba?! – Ekkor már Anna is ott téblábolt a férje mellett, riadtan nyomta fülét a telefonkagyló oldalához.

– Semmi ilyesmiről nincs szó – hallatszott a doktor megnyugtató hangja –, csupán annyi történt, hogy a barlang jéghideg patakjában lábolt, áthűlt, és ettől rosszul lett, rövid időre el is veszítette az eszméletét.

– Uram egek! – kiáltott bele a kagylóba Anna. – Tegyék a lányunkat mentőautóba, és azonnal hozassák fel Budapestre a Kútvölgyi kórházba!

– Nem javallanám. Jelenleg mélyen alszik egy villanypárnás paplan alatt. Holnap reggelig semmiképp sem volna célszerű őt háborgatni, kérem a kedves szülőket, bízzanak az orvosi véleményben!

– Rendben, főorvos úr – szólta a kagylóba Gosztonyi –, még ma felveszem a Kútvölgyivel a kapcsolatot, intézkedem, hogy holnap reggel hozzák fel a leányomat Pestre. Kérem, amikor elindul a mentő, értesítsenek, s mi várjuk majd az autót a kórház bejárata előtt!

Az orvos mondott még ezt-azt a történetekről, ám a házaspár e szavaktól sem lett sokkal okosabb. Miután búcsút vettek, Gosztonyi telefonált bizalmi emberének, közölte a

történeteket, majd ráruházta a lányával kapcsolatos tennivalókat. Még hozzátette, az éjszaka folyamán érdeklődjék telefonon az ózdiaktól, és ha bármi történne Csillával, azonnal riassza őket. A miniszterelnök titkára mindenkor elérhető, átveszi és továbbítja az üzenetet.

Nehéz szívvel indultak el a pár perce még oly vidámnak ígérkező estre, Anna kiváltképp nyugtalan volt, felvetette, talán le kellene utazniuk Borsodba. Férje leintette, közölte, a miniszterelnök meghívása nem mondható le. Az orvost is idézte, a gyógyász a lelkükre kötötte, hogy Csillának zavartalan pihenésre van szüksége, felébreszteni nem volna célszerű. Rettenetes órákat élt át a két szülő, ily szörnyű szilveszterük még soha életükben nem volt. Miközben az aggodalom furdalta őket, mint szű a fát, jó képet kellett vágni az exkluzív összejövetelen, magukba erőltetni a legfinomabb falatokat, inni a patinás borokat, koktélok; társalogni semmitmondó dolgokról, adni a vidámat, a gondtalant. Éjfél után többen is búcsúzkodni kezdtek, Anna és férje csatlakozott a menni készülökhöz, az asszony engedelmet kérve köszönt el, mondván, megfájdult a feje.

Álmatlanul forogtak ágyukban, hajnal fel elbóbiskoltak, reggel úgy keltek ki az ágyból, mintha megvadult lovak hátán száguldoztak volna egész éjjel. Reggel kilenc órakor értesítette őket az egyik mentős, hogy kábé fél tizenegy tájban érkeznek a Kútvölgyibe. A házaspár már tíz óra után pár perccel a kórház előterében álldogált, kialvatlanul, karikás szemekkel lesve az autókat, vajon melyik hozza el a szerencsétlenül járt lányt. Időközben a nagynevű professzor is üzent értük, a kitűnő orvos Csilla apjának jó barátja volt, a szülők őszintén remélték, lányuk a lehető legjobb ellátásban fog részesülni.

A mentők egyenest a kijelölt szobába vitték a hordágyat, a házaspárnak várakozni kellett, amíg ellátják lányukat, elvégeznek rajta néhány fontosabb vizsgálatot. Végre, nagy nehezen eljött a pillanat, amikor ágyához léphettek. Csilla bágyatag mosollyal üdvözölte szüleit, csak annyit kért, ne

faggassák, ne dorgálják meg, pihenni szeretne, ígéri, ha jobban lesz, elmeséli majd az egész, kissé balul sikerült történetet.

– Hibás vagyok – rebegte halk, megtört hangon –, de ne aggódjatok, rendbe fogok jönni. Csupán egy kis nyugalmat kérek! Remélem, megértitek, mily nehéz helyzetben vagyok!

Anna kissé értetlenül hallgatta lánya szabadkozását, megtört hangját, főként a *nehéz helyzet* kifejezés aggasztotta, elvégre nem történt más, mint egy kacifántos sport-baleset, ami megesik azokkal, akik rosszul mérik fel képességeiket, elvállalnak olyasmit is, ami nem telik erejükből. Hirtelen aggódni kezdett, úgy érezte, nemcsak a baleset, hanem valami más is történt, olyasmi, aminek nincs köze a megfázáshoz, hideg vízhez, mert lelki eredetű.

Margit nővér lépett a kórterembe, bemutatkozott, majd elmondta Csillának, hogy ő lesz az ápolónője, hozzá fordulhat, ha nincs jól, vagy ha volna bármi kérése is. Majd megkérte szüleit, keressék fel a professzort a szobájában.

Dr. Veress János, a kórház főigazgatója, ezúttal könnyedebb, inkább baráti hangot ütött meg a házaspárral, kávéval kínálta őket, érdeklődött a szilveszter-est lefolyásáról, megértéséről téve tanúbizonyságot rengeteg aggodalmuk miatt.

– A lányka jól van – mondta empatikus, megnyugtató hangon –, a szív működése ismét normális, s mint köztudott, ez a legfontosabb.

– Tulajdonképpen mi történt Csillával? Mi okból ájult el, s miféle szívbánatalma volt?

– Drága barátom – fordult Gosztonyihoz az orvos –, lányod 8-10 fokos vízben úszkált a barlang mélyén, teljesen kihűlt, lecsökkent a testhőmérséklete, ez okból lelassult a szív működés. Ezt a folyamatot nevezik orvosi nyelven hipotermiának.

– Rettenetes – sóhajtott Anna –, megeshetett volna, hogy megáll a szíve?!

– Úgy bizony – helyeselt az orvos –, szerencsére a segítség időben érkezett. Most már nincs baj, nyugodjatok meg

– fordult a gondterhelt szülőkhöz –, lányotok teljesen rendbe jött, csupán elővigyázatból tartjuk bent még néhány napig. Ellenben, van valami más is, ami nem hágy nyugodni engem, s célszerűnek látnám egy pszichiáterrel is összehozni a lányt.

– De hát miért?! – kiáltott fel Anna.

– Volna még valami, amiről – gondolom – nem tudtok...

– S mi volna az?!

– Ugyanakkor, amikor Csilla rosszul lett, egy rendkívül tragikus esemény is történt. A túravezető, doktor Lénárd István elhalálozott.

– Hogy az ördögbe! – kiáltott fel a sokat megélt atya. – Az a keménykötésű, stramm férfi nem bírt ki annyit, amennyit elviselt a mi sovány, gyöngé lányunk?!

– Meg a többiek is, akik ugyancsak a jéghideg pataokban lubickoltak. Mindössze némi hidegrázás és fáradtságérzet lepte meg őket, s bajukat reggelre kialudták.

– Akkor hát...?

– Nézd – vált töprengővé az orvos arca –, Lénárd esetében valami más is közrejátszott, olyasmi, ami súlyosabb, mint a hipotermia. Meglehet, rejtett szívbaja, vagy egyéb betegsége volt. Pontosan még az sem derült ki, szívmegállás vagy agykárosodás volt a halál oka. És még valami. Beszéltem telefonon az Ózdi kórház egyik fiatal orvosával, aki valaha a tanítványom volt. És most fogóddzatok meg! A fiú véleménye szerint mérgezés történhetett, szerinte erre utalnak bizonyos jelek. Épp ezért elrendelték a boncolást. Nos, akkor majd kiderül az igazság, megtudhatjuk, miféle titkok lengték körül azt a jó erőben lévő barlangkutatót!

– De, ha mérgezés, akkor bűneset történt! Az öngyilkosság legjobb tudomásom szerint kizárható! Még csak ez hiányzott! A rendőrség nyomozni kezd, és zaklatni fogják Csillát! – Anna kezébe temette az arcát és hangosan felzokogott, férje odasúgta a barátjának, adjon a feleségének valami nyugtatót.

Hosszasan taglalták a történeteket, különféle variációkat vetve fel.

– Talán mérgezett volt a patak – sóhajtott az apa –, a szlovákok beleeresztettek valami gyanús anyagot a vízbe...

– Meglehet – nyugtázta az orvos –, csakhogy akkor a többi három is rosszul lett volna. Egy biztos, Csilla gyomrában semmiféle mérget nem találtak. Ígérem – folytatta –, a boncolás eredményéről azonnal tájékoztatni foglak benneteket!

– Köszönjük – mondta a házaspár kissé rezignáltan.

– Csilla tudja, hogy meghalt Lénárd István? – visított fel hirtelen Anna, magáról megfeledkezve.

– Tudja. Margit nővér tapintatosan elmondta neki. Mellesleg úgy vettem észre, a férfi halála erősen megviselte, többet ártott neki, mint a Styx-patak jéghideg vize. Éppen ezért... valójában lelki segítségre volna most szüksége. Talán – nézett az orvos kissé óvatoskodva a szülőkre – a leányt mélyebb érzelmek fűtték az elhalálozott férfihoz...?

– Igen – szólt merészen Anna –, Lénárd István a lányunk vőlegénye volt!

2.

Kellner Károly alezredes, a Budapesti Rendőr Főkapitányság (röviden: BRFK) sztárnyomozója idegesen járkált fel-alá hivatali szobájában. Nyomozótársa – egyben főfő adjutánsa – riadtan pillogott, érezni vélte a vészt hozó fellegeket.

– Mi a bajod, Kari? – fordult az őrmester főnökéhez. – Sima mérgezési ügy, meglehetősen szűk körben. Néhány erélyes hang, s a gyilkos énekel, akár a párosodni vágyó sárgarigó.

– Már ahogy azt te elképzeled! Ezek a barlangkutató turisták összetartók, fegyelmezettek, olyanok, mint egy katonai alakulat. Egyiküket sem lesz könnyű szóra bírni, amellet az

egész ügy maga a képtelenség, mi okból ölték volna meg Lénárdot ezek a fickók, akik rajongtak a túravezetőjükért?!

– Biztos vagy benne, hogy gyilkosság történt? Elvégre lehet valami időtlen baleset is.

– Sztrichninmérgezés véletlenül?! No, ne! Ilyet az öregapám sem hallott!

– Bár nem vagyok az öregapád, valamit azért hallottam én is. Ugyanis, ha nem tudnád, bevett szokás – ámbár szigorúan tilos –, hogy méreggel átítatott hús-cafatokat dobnak a földekre, imígyen ritkítva a varjakat és az egyéb kártevőket. Tudok valakiről, akinek kedvenc kutyája ez okból szenvedett ki Budapest kellős közepében! Hogy befalta a mérgezett húst...

– Eredj már, Józsi! Az emberek nem kutyák, hogy földről egyék a húscapatokat.

– Mit tudom én! Talán valami módon az ételükbe került a mérge.

– Hát ez az! *Valami módon...* S nekünk éppen ezt a módot kellene megtalálni! Mit mondjak, marha nehéz lesz!

– Hogy látunk hozzá?

– Ahogy szoktunk. Első menetben tanúként hallgatjuk ki az érintetteket. És itt a bökkenő! Egy *kádergyerek* is belemászott a képbe.

– Kicsoda?

– Gosztonyi Csilla, az egyik miniszter leánya. Ráadásul ő is megbetegedett, jelenleg a Kútvölgyiben fekszik, bár nem evett mérget, csupán jéghideg fürdőt vett a Baradla-barlang párfokos vizében.

– No és? Gosztonyi rendes, becsületes ember, nem olyan, mint...

– Ki ne mondd a nevét!

– Egyszóval nem olyan, mint az, akinek a fia részegen agyonvert egy békésen hazafelé tartó fiatalembert. És felmentették a kölyköt! Megúsza a börtönt.

– Hagyjuk ezt! Ha nem tudnád, az utolsó betűig ismerem a történeteket.

Miután kivitatkozták magukat, Kellner utasította beosztottját, hogy másnapra rendelje be tanúkihallgatásra az érintetteket. Felsorolta a hat barlangkutató nevét, akik Lénárd Istvánnal együtt részt vettek a kérdéses túrán, majd hozzátette, négy ismerős fiatalember-látogatójuk is volt az Aggteleken túrázóknak, továbbá ki kell még hallgatni Juliska nénit – Szabó Bernát feleségét –, aki az aggteleki kulcsos turistaház gondnoknője. Megjegyezte, a Gosztonyi lányt a kórházban óhajtja felkeresni, a gondnoknőt meg a miskolci nyomozókra bízza. Pitacs József gondosan feljegyezte a neveket, majd illendően elköszönt tiszteletre méltó főnökétől.

Kellner úgy döntött, elsőnek a Gosztonyi lányt hallgatja ki, akiről időközben az is kiderült, hogy Lénárd István menyasszonya volt, ami a szokottnál is izgalmasabbá tette a történetet. Ráadásul – bár magának be nem vallotta volna – némileg feszélyezte őt a lány különleges státusza is, elvégre nem kerül az ember fia nap mint nap miniszter-lányok közelébe!

Csillát még a kihallgatása előtt egy pszichiáter is meglátogatta. Kellemes külsejű, amolyan negyvenes nő volt, aki úgy bánt vele, mintha régi ismerőse, távoli rokona, és nem a páciense volna. Miután néhány közönyös mondatot váltottak, az asszony arra kérte, mesélje el barlangjárása történetét. Csilla kissé bátorítalanul kezdett bele mondanivalójába, majd észelve, hogy beszéde megértő fülekre talál, nem röstellt dicsekedni, s az átélt veszélyt egyre inkább, mint izgalmas kalandot találta a pszichiáter elé. Büszkén mesélte, ő volt az egyetlen nő, aki a jéghideg vízben teljesítette a távot, megúsza a szifonokat és megérintette a határrácsot, két másik nőtársa visszakozott, nem tartott velük. – A Himnuszt is elénekeltük – büszkélkedett –, s az én nevem is ott szerepel mostantól a hivatásos barlangkutatók névsorában!

A pszichiáternő gratulált a hősiez tettehez, dicsérte Csillát, ahelyett hogy megdorgálta volna. A páciens hirtelen témát váltott:

– Kérem! – fordult kétségbeesve az asszonyhoz. – Úgy hallottam, meghalt a vőlegényem, ám hiába kértem halálának okát, senki nem mond semmit. Volna kedves tájékoztatni, mi is történt valójában?

A nő arca megrándult, e pillanatban nem is tudta, mit feleljen.

– Azt hiszem – válaszolt bizonytalan hangon –, a hideg víz ártott meg neki, épp úgy, ahogyan magácskának is...

– De én nem haltam meg!

– Ön szerencsés ember! Ez minden, amit a tragédiáról mondani tudok...

Csilla sírva fakadt, az asszony nem vigasztalta, csupán annyit mondott, hogy sírjon, könnyítsen a lelkén. Időbe tellett, míg megnyugodott a párját vesztett leány, sírása hüppögésbe ment át, végül pedig könnyeit letörölve nézett a pszichiáter-nőre, ragyogó kék szemében a bizalom jelei mutatkoztak. Az asszony arra intette, temesse el a múltat, vegyen erőt magán és folytassa tanulmányait, elvégre gyönyörű hivatást választott magának, mint geológus, Földanyánk rejtett szépségeit kutathatja. Csilla dült arcán enyhe mosoly tűnt fel, témát váltott, egyetemi tanulmányairól kezdett szónokolni, s mint aki álmából ébred, oly lelkesen közölte, unja az ágyat, alig várja, hogy újból koptathassa az *alma mater* megviselt padjait. Mintha jó barátnők lettek volna, olyanformán búcsúzkodtak, Csilla arra kérte az asszonyt, látogassa meg újból, s megemlítette, hogy rendőri kihallgatás is vár még rá.

A pszichiáter asszony részletesen beszámolt a professzornak mindarról, amit Csilla elmesélt neki. Orvosi szempontból szintén elemezte a lány viselkedését, beszédét, egész habitusát, majd megjegyezte, volt egy figyelemre méltó momentum, ami nem nagyon tetszett neki. A férfi elgondolkodva hallgatta a szakértőt, valamit feljegyzett a noteszába, és arra kérte, tartsa szemét a lánynon, olykor találkozzék vele.

Csilla lelki sérülései nehezen gyógyultak, bár nem mutatta, mert ódzkodott attól, hogy gondot okozzon szeretteinek, ám ha egyedül volt, és látogatóra nem számított, mint az ég csatornái özönvízkor, úgy patakzottak szeméből a könnyek. Egyre Istvánt látta maga előtt, ám a férfi arcát egyik pillanatról a másikra, elfedte Ella, a feleség képe, összezavarodtak gondolatai, a szerelmi vágy és a gyűlölet, mint a kutya és a macska egymást marva lebegtek a szeme előtt. Ábrándjai, fájdalmai lassanként versebe formálódtak, s határozottan úgy érezte, ha leírja az elméjében megfogant rímeket, megkönnyebbül, s miként egy tó elnyelte hópehely-zuhatag, úgy tűnnek el gyötrő gondolatai. Kért valakitől egy üres füzetet, és írni kezdett:

Vajon merre járnék,
Vajon merre szállnék,
Ha repülni tudnék?
Vajon hová futnék,
Vajon kihez jutnék,
Ha a légben úsznék?

Dús felhő ködébe,
Szivárvány ívébe
Röpítene vágyam,
Végtelen ég kékjét,
Harmatos rét zöldjét
Átölelné szárnyam.

Vajon kihez szállnék,
Vajon kit találnék,
Ha repülni tudnék?
Boldogabb világot,
Megértő barátot
Magamnak lelhetnék?
Ám hiába vágyam,
Mégsem nőhet szárnyam!
Nékem égen s földön
Örökös a börtön.

Csilla kihallgatása a pszichiáter asszonnyal történt találkozást követő második napon volt esedékes. Kellner nyomozó igencsak kicsípte magát erre a kivételes alkalomra, haját vágatott, legjobb ruhájába öltözött. Beosztotta, Pitacs, nem állhatta meg szellemeskedés nélkül, persze parancsnoka háta mögött. A fránya őrmester azzal szórakoztatta kollégáit, hogy: *a főnök kicsípte magát, mint szaros Pista Mátyás király nevenapján!* (Rendörök közt nem volt ritkaság az ilyesmi évődés, mely később, annak rendje s módja szerint, noná, hogy eljutott az alezredes fülébe is! Bár a főnyomozó nem volt sértődékeny fajta, ám ezúttal megfogadta, hamarosan megkapja a magáét az a lóköti Pitacs! És a megfelelő alkalom nem fog késlekedni!)

Csilla arra kérte Margit nővért, tegye lehetővé, hogy felöltözve, a kórház halljában, vagy valamelyik másik helyiségében ejtsék meg a kihallgatást. Mint pironkodva mondta, cseppet sem szeretne a nyomozó előtt csipkés hálóingben, ágyban fekvé mutatkozni, koránt sincs már olyan rosszul, hogy betegként kezeljék, mindössze kissé fáradékony, s ez nem lehet akadály a rendes öltözkézésnek. A nővér értesítette a lány szüleit, arra kérve őket, küldjenek Csilla számára valami alkalmas ruhát.

Kellnert meglepte, hogy a kórház tanácstermében történhet a kihallgatás, udvariasan érdeklődött a lány egészsége felől, s örömmel konstata, hogy az átélt megpróbáltatások ellenére delikvense megőrizte erejét és csinoságát. Tisztelettel, mintha a gavallérja, s nem a kihallgatója volna, úgy fordult a lányhoz, s szinte már a bocsánatkérés határán tette fel bevezető kérdéseit. Végül kénytelen-kelletlen rátért a hivatalos hangra.

– Nos, ha nincs ellenére, térjünk a tárgyra! Tájékoztatom, hogy semmiképp sem vádlottként, hanem tanúként szeretném önt kihallgatni.

– Várom a kérdéseit – válaszolt közönyös hangon a lány.

– Mindenekelőtt arra kérném, mesélje el, mi okból vállalkozott arra a hidegvizes barlangi túrára, mely még a gyakorlott, edzett sportolók számára is komoly kihívást jelent!

– Igen. Tudom, ön is, mint sokan mások, érthetetlennek tartják, mi okból szántuk rá magunkat erre az embert próbáló kihívásra. Tudja – folytatta –, mint minden extrém sportnak, a barlangjárásnak is vannak bizonyos mérföldkövei, sajátos céljai. Ezek közé tartozik a Baradla-barlangot határoló rács felkeresése, mely nem éppen gyermekjáték olyankor, amikor tél van és jéghideg a víz. Megvallom, igazából ki akartunk tűnni, bekerülni a barlangkutatók élcsapatába. Ugyanis dicséretben részesül az, aki megérinti a határrácsot olyankor, amikor nyakig kénytelen elmerülni a Styx-patak alig több, mint nyolcfokos vizében.

– Így igaz. S elárulom, magam is megszereztem ezt a trófeát, bár nem volt kenyerem a barlangjárás. Ámde – meresztette szemét a távoli messzeségbe – nyáron, kánikulában mentünk végig a Styx-en, a vízszint alacsony volt, nem kellett átbújni a szifonokon, a hideg fürdő szinte jól is esett, fogalmunk sem volt, mi is az a hipotermia. Elnézést... Kérem, folytassa elbeszélését.

– Eleinte mi is csupán bokáig, majd térdig érő vízben bandukoltunk, ennyi megpróbáltatás még elviselhető volt, úgy véltük, bajunk nem eshetik. Aztán egy lépés, és a víz alatt találtuk magunkat! Mit mondjak... Túratársnóm, Kászonyi Erika már amikor derekáig ért a víz, felsikoltott, majd szempillantás alatt visszafordult, mondván, nem hajlandó egészségét kockáztatni.

– És ön... miért nem tartott a kedves Erikával?

– Bevallom, hajtott a becsvágy, s a férfínépnek imponálni akartam, már ha érti, mire gondolok.

– Természetesen értem. No de a szifonok! Tulajdonképpen mikor ájult el?

– Az az igazság, hogy még a rács elérése előtt rosszul lettem, megszédültem, amikor eltűnt a talaj a lábam alól. Ám

akkor még magamnál voltam, a hideg víz olyan volt, mintha kések hasogatták volna a testem, lemerevedtem, István átölelt és megúsza velem mindhárom szifont. Elérve a rácsot, felélénkültem, s gyöngé, cérnavékony hangon együtt énekeltem a Himnusz a többiekkel. Elindultunk visszafelé, egy darabig még bírtam a kúszást és az úszást, majd elszakadt a film... Csak az ágyamban tértem magamhoz, akkor is mindössze pár percnyi időre.

– Arról mikor szerzett tudomást, hogy a túravezető is bajba került?

– Igazából csak a mentőautóban. Ott vettem észre a másik hordágyon fekvő Istvánt. És olyan volt, mintha már nem élne... Ismét elájultam...

– A férfi haláláról mikor értesült?

– A Kútvölgyi kórházban tértem magamhoz, miután kezelésbe vettek. Később felkeresett Margit nővér – az orvos az ő gondjaira bízott –, ő adta tudtomra a szörnyű valót. Képzelheti, min mentem keresztül! A szívem már rendbejött, kihevertem a hipotermiát, és akkor ért az újabb megrázkódtatás. Ismét romlani kezdett az állapotom, tegnap még egy pszichiáter is meglátogatott.

– Sajnálom, hogy – képletesen szólva – fel kell kavarnom az állóvizet, ám kötelességem megkérdezni, milyen viszonyban volt ön Lénárd Istvánnal? A férfi valóban a vőlegénye volt?

– Igen. Még 1957-ben, a bódvaszilasi táborozáson szerettünk egymásba. Később bejártuk együtt Kínát, s már tervezgettük a közel-keleti utazásunkat.

– És önnek nem volt tudomása arról, hogy Lénárd nő ember, s felesége, Balogh Ella az önök egyik túratársa?

– De... de... tudtam róla – rebegte Csilla pirosra gyúlt arccal. – Úgy mondta István, hogy már intézi a válást...

– És a feleség tudta, hogy ön miatt akarja elhagyni őt a férje?

– Nem, ebben biztos vagyok! Ugyanis István arra kért, hogy a pletykák, szóbeszédok elkerülése érdekében tartsuk titokban a viszonyunkat. Ezt magam is helyeslem, mert – bevallom – a szüleim eleinte nem nézték jó szemmel ezt a kapcsolatot.

– De azért tudtak róla...

– Hogyne! Hisz István annak rendje és módja szerint megkérte szüleimtől a kezem.

– Hihetetlen! Ön *tudta*, hogy a férfi nős, ennek ellenére *hagyta*, hogy sor kerüljön a lánykérésre?!

– Gondolom, ez magánügy, nem tartozik ide!

Kellner elkomorodott a különös választ hallva, már-már erősebbre váltotta hangját, rápirítva a lányra, hogy a tényeket vegye figyelembe. Aztán mégiscsak meggondolta magát, rájött, a lány azért hamukázott, mert szégyelli bevallani a megalázó valót. Elővette noteszét és valamit feljegyzett benne, noha az asztalon ott állt a diktafon, mely rögzítette mindkettőjük szavát. Látszott rajta, valami szúrja a begyét, s hogy idegességét csillapítsa, töltött az asztalon lévő egyik pohárba ásványvizet. Csilla is megszomjazott, ő is kért a vízből. Miközben kortyolgattak, félszemmel egymást méregették. Mindkettőjüket megrázta a titkok felfedése, illetve a kényes és kínos leleplezés. A főnyomozó nagyot sóhajtott, az órájára pillantott, majd folytatta a kérdezgetést.

– Bebizonyosodott – közölte –, hogy valaki mérget tett a férfi kávéjába. Véleménye szerint *mikor* és *hogyan* kerülhetett sztrichnin a kávé kulacsba? Gyanakszik valakire, aki elkövette e gyalázatos tettet?!

– Hogyan? – sikított fel a lány. – Istvánt megmérgezték?! Úgy tudtam, hogy a hideg víz ártott meg neki, s ezért mondta fel szíve a szolgálatot! Jaj, uram-atyám, mit kell még megérnem! Hát ez az oka a mostani kihallgatásnak is, mert nem balesetről, hanem büntényről van szó!

A nyomozó közönyösen vette tudomásul a lány felháborodott szavait, magában úgy vélte, színjáték a

kétségbeesés, lehetetlen, hogy valaki be ne köpte volna, miként halálozott el az imádott férfiú. Nem szólt, gondolta jobb, ha békén hagyja a lányt, meglehet, magától is kikotyog majd valami fontosat. Néhány pillanatig csendben figyelték egymást, végül Csilla volt az, aki beszélni kezdett.

– Istvánnak gyöngéje volt a feketekávé, nem volt nap, hogy két-három duplát meg ne ivott volna. Ám csupán a maga készítette feketét fogyasztotta, rendszerint két adagot is lefőzött előre, s az úgynevezett *csikóbőrös* kulacsában tárolta. Szilveszter napjára terveztük a barlangtúrát, kissé későn ébredtünk aznap. Térültünk-fordultunk, ettünk, pakoltunk, nagy volt a nyüzsgés a viszonylag kicsiny szobában. És akkor kopogtattak az ajtón. István kinyitotta, majd hatalmas ovációval üdvözölte a megjelenteket, megölelte, meglapogatta őket, s befelé invitálta a vendégeket. Kiderült, a műegyetem barlangos csoportjának négy tagja keresett fel minket, már egy hete a Zempléni-hegyekben lévő Öreglyuk-barlangot kutatták, s épp hazafelé tartottak autójukon. Hoztak két üveg bort, mi előszedtuk tartalék elemőzsiánkat, s kínálgattuk a vendégeket. Ráadásként megérkezett Julis néni – a gondnoknő –, hozott egy nagy lábas bablevest. A hangulat a tetőfokára hágott, szinte valamennyien egyszerre beszéltünk, mégis megértettük egymás szavát.

– Térjen vissza a kávéra!

– Igenis. Nos... István nem feledkezett meg a kávéfőzésről, négyszemélyes kotyogóját megtöltötte vízzel és kávéval, majd a tűzhely platójára tette. Ezt követően érkeztek meg a vendégek. Arra még emlékszem, hogy a nagy duma közepette felállt István, levette a tűzről a főzöt, s tartalmát a kulacsba öntötte. És arra is emlékszem, hogy *a dugót nem csavarta rá a kulacs nyakára...!* Ugyanis – folytatta előadását Csilla –, még egy másik adagot is akart készíteni, de várnia kellett, amíg a kotyogó kihül.

– Észrevette, mikor főzte le a második adagot, s töltötte be azt is a kulacsba?

– Sajnos, nem. Legközelebb akkor láttam a kulacsot, amikor már a barlangban, túra közben megpihentünk, erőt gyűjtöttünk a vízben láboláshoz, és búcsút vettünk azoktól, akik nem kívántak eljönni a rácshoz. Ettünk valamit, ittunk termosztetőbe öntött forró teát. Még az is tisztán áll előttem, hogy István kortyolt egy picit a kulacsból.

– Valóban csak egy picit?

– Úgy láttam. Igaz, a barlangban sötét volt, csupán néhány lámpa világított, meglehet, nagyobb volt az a korty...

– Nos, ami igencsak érdekelne, véleménye szerint *mikor* dobhatták bele a sztrichnint a férfi kávéjába? Akkor, amikor a két főzet közt nyitva volt a kulacs, vagy pedig ott, a barlangban, amikor megpihentek, majd búcsút vettek társaiktól?

– Szerintem még a turistaházban, a két főzet között.

– Biztos ebben? Ugyanis nagy a tét, mert ettől függ az érintettek száma! Ha úgy van, ahogy mondja, akkor tizenegy fő gyanúsítható. Az áldozatot kivéve maguk hárman, akik eljutottak a rácsig, hárman, akik a hangversenyteremben maradtak, továbbá a négy vendég, mi több, a gondnoknő is.

– Értem.

– Más. Pontosan mikor észlelték Lénárd István rosszullétének első tüneteit?

– Passz. Sajnálom, de e tárgyban nincs mit mondanom, ugyanis – mint már szóltam róla –, alighogy elindultunk visszafelé, elveszítettem az eszméletem.

– Igaz. Csakhogy említette, Lénárd segítette át önt a szifonokon, így rosszulléte feltehetően ezután következhetett be. Kérdésem: amikor a férfi még magánál volt, nem tapasztalt rajta semmi meglepőt? Mondjuk rángásokat, nehezebb légzést, bizonytalan mozgást, vagy valami ehhez hasonló megnyilvánulást?

– Nem. Amikor visszafelé jöttünk, akkor is erős kézzel fogott, és ismét átsegített a szifonokon. Illetve... akkorra már annyira rosszul voltam, hogy csak egy, illetve talán két szifon átúszásáról vannak kósza emlékeim.

– Megköszönöm pontos válaszait. De mielőtt befejeznénk a diskurzust, megkérdezem, volna még valami, amit szeretne nekem elmondani? Olyasmi, ami némi fényt vetne erre a képtelen történetre?

– Pillanatnyilag nem jut eszembe semmi...

– Rendben. Parancsoljon – nyújtott át a férfi egy kis kártyát Csillának –, a névjegyem, talál rajta egy aláhúzott telefonszámot, melyen bármikor hívhat.

– Köszönöm.

Kellner feszült figyelemmel hallgatta vissza a diktafon által felvett szöveget, időnként leállította a masinát, feljegyzett ezt-azt a noteszébe. Meglehetősen hiányosnak tartotta Csilla válaszait, úgy vélte, igen ügyesen kezeli állítólagos rosszullétét, mintegy kibúvóként használva, hogy elkerülje a kellemetlenebb kérdésekre adandó válaszokat. Később arra gondolt, mi lepleznivalója lett volna a lánynak? Ő lenne felelős a férfi haláláért? Az ördögbe is! Örült szerelmes volt abba a jókötésű barlangászbba, ha már ölni támadt kedve, inkább a feleséget lett volna célszerűbb eltenni az útból, és nem azt, akit annyira szeret. No és – ha hinni lehet neki –, első perctől kezdve tudott arról, hogy a férfi nő, s egyik barlangász-társuk a felesége. Pont Aggteleken jutott volna eszébe bosszút állni? Ellenben... Miközben idáig jutott gondolatban, valami különös sejtés fészkelte be magát agyába. Nem habozott, felkapta a telefonkagylót és Józsit, fő segéderejét hívta.

– Figyelj öreg, kérlek, közöld a társasággal, hogy a kihallgatások sorrendjét korrigálom, Balogh Ella a következő, akit ki fogok hallgatni. No és – folytatta – arra kérlek, vegyél részt te is a tanúkihallgatáson, esetleg felfigyelnél olyasmire is, ami elkerüli becses figyelmemet.

– Értettem, főnök, máris intézkedem.

A főnyomozó kissé csodálkozva mérte végig a kihallgatásra berendelt nőt, el nem képzelhette, miként jelenthetett konkurenciát ez a tenyeres-talpas, pattanásos arcú, cseppet sem csinos asszony a világszép Csillának. S valami más

is feltűnt neki. Mint három gyermek boldog apukája, ismerte jól az állapotos asszonyok jellegzetes testtartását, járását, alakjuk enyhe deformációját. Már a két-háromhónapos terhességet is képes volt észrevenni, ezúttal is gyanút fogott, minden kétséget kizárva vélelmezte, hogy Balogh Ella áldott állapotban van. Gyors fejszámolást végzett. Lénárd valamikor szeptemberben tért haza Kínából, a három hónapos időzítés stimmel, már amennyiben ő lenne az apa.

Hellyel kínálta a delikvenst, ő maga emberével együtt vele szemben foglalt helyet. Engedelmet kért az asszonytól a diktafon használatáért, Balogh Ella rábólintott, nem tett ellenvetést.

– Értesüléseim szerint ön nem vett részt az ominózus barlangi túra hideg vizes szakaszában, hanem a Hangversenyeremben várta be társait. Túl veszélyesnek vélte az utat, vagy tán nem volt rendben az egészsége?

– Valahogy úgy – vetette oda félvállról a nő.

– Mint tudja, férje, Lénárd István halálával kapcsolatban folytatunk nyomozást, jelenleg csupán tanúkihallgatásokat végzünk, gyanúsítottunk egyelőre nincs. Kérem, válaszoljon! A négy műszaki egyetemista-vendégen és a gondnoknőn kívül találkoztak-e valaki mással is a kritikus időben?

– Úgy érti, azon a délutánon, amikor megölték a férjem?

– Igen.

– Nos, nem. Bár voltak vendégek és vagy tízfős személyzet a turistaházban, ezek közül abban a néhány órában senki más nem került István közelébe.

– Ön úgy véli, hogy valaki a kulcsosházban tartózkodók közül követhette el a tettet?

– Nem vagyok biztos benne. Közbejöhetett valami fatális véletlen is...

– Például?

– Nem is tudom... Talán valaki hozott magával gyógyszert, s el volt cserélve egy pirula...

– Afelől biztos, hogy a férje kávéjában volt a sztrichnin?

– Úgy mondták, ezt igazolta a vegyelemzés is.

– Kérem! Ön a Kémiai Kutatóintézet laboránsa. Nyilván nap mint nap akad mérgekkel is dolga. Nem fordulhatott elő, hogy éppen *ön cserélte el* méregre a gyógyszert?

– Kikérem magamnak az aljas gyanúsítást!

– Szó sincs gyanúsításról, csupán a *véletlent* vettem figyelembe. Ám lépünk tovább, és elemezzük a tényeket. Az ön legjobb tudomása szerint mikor kerülhetett sztrichnin a férje kulacsába? Még ott a kulcsosházban, vagy a barlangban, ahol pihenőt tartottak?

– Meglehet, hogy a kulcsosházban. Kissé későn kelünk, álmos voltam, amúgy félálomban a kályhára tettem egy bödönben a tevizet. István kulacsa akkor még nem volt a tűzhelyen. Később, amikor megjöttek a vendégek, éktelen kavarodás támadt, ettünk, ittunk, beszélgettünk – inkább amúgy jókedvűen kurjongattunk –, észre sem vettem, hogy a férjem a kávéfőzővel vacakol.

– Egyszerűen bárki odaólkodhatott, s beleejthette a kulacsba a mérget.

– Szerintem igen.

– És a barlangban? Elképzelhető, hogy ott történt az anyag kulacsba csempészése? Mielőtt az elszántabb emberek nekivágtak volna a mély víznek, vagy amikor visszafelé jövet valamennyien megpihentek a Hangversenyeremben?

– A határárcshoz igyekvők közül elsőként Erika tért vissza, mert rájött, nem bírja a hideg vizet. Ákos sem ment el a rácsig, össze-vissza mászkált a Styx-patak mentén található üregekben, miközben művészi fotókat készített. A négy hős, miután megtette a rácsig az oda- és visszautat, sietve jött a Hangversenyerembe, ketten az ájult Csillát hozták, pár perc múlva Áki is megjött, segített a házba cipelni a lányt. Készülődünk mi is visszafelé, időközben volt, aki száraz ruhát

vett fel, mások teát ittak, ettek pár falatot. Igen! Akkor kortyolt István nagyokat a kávéjából!

– Pontosan mikor észlelte első jeleit annak, hogy a férje nincs jól?

– Hát, nem is tudom... Amikor visszaértek a Hangversenyerembe, a férjem kissé kókadozott, ám ezt annak véltem, hogy igencsak igénybe vette őt az út. Mindnyájunk figyelmét Csilla vonta magára, mert elájult. Én lerángattam róla néhány vizes göncöt, majd Feri és Pali a kezükre ültették, és sietve vitték a barlang-kijáráthoz. Jut eszembe... ahogy gyors léptekkel követtük őket, István lemaradozott. Hátrapillantva láttam, hogy reszketve tartja a lámpát... léptei lassulnak... Ekkor már Erika és Áki is felfigyelt furcsa viselkedésére, hozzáléptek, ő rájuk támaszkodott és a kulacsát kérte. – Ittál már elég kávé, most siessünk, mert meg fogsz fázni! – kiáltottam rá. Igen... valóban... ez lehetett a kezdet... és mire a házba értünk, már ajult is volt!

– Előzőleg, mielőtt beléptek volna a Styx-patak vizébe, nem húzta meg István a kulacsot?

– Most, hogy mondja... rémlik, egy kicsinyke kortyot tán ivott...

Kellner elhallgatott, felírt valamit a noteszébe, majd halkán pár szót váltott kollégájával. Ella lapos pillantást vetett a férfiakra, majd arra kérte őket, hozzanak neki egy pohár vizet. Elnézést kérve teljesítették kérését, és pár percnyi szünet elteltével a főnyomozó folytatta a kihallgatást.

– Rátérnék a személyes problémákra. Ön szerint – kérdem én –, kinek állhatott érdekében az életellenes cselekmény elkövetése?

– Kinek?! Hát Csillának! Az a kis féreg azt akarta, ha már nem lehet az övé István, az enyém se legyen!

– No, de asszonyom! Önből az indulatok szólnak, s nem a józan megfontolás. Ugyanilyen okból ön is lehetne a tettes! A helyzet megfordítható!

– Én?! Még hogy én?! Megbolondult az úr? Szívem alatt hordom a gyermekünket, akiből félárvát csinált valaki még a megszületése előtt! Csak nem képzelik, hogy egy anya képes lenne megölni gyermeke apját, még akkor sem, ha szenved, akár a megkínzott kutya!

Az asszony sírva borult az asztalra, csúnyán, sikoltva zokogott, átkokat küldve vetélytársnőjére. Kellner és Pitacs tehetetlenül nézte a kihallgatás szomorú végkifejletét. Nyílt az ajtó, a titkárnő lépett a szobába, leült Ella mellé, pátyolgatta, vigasztalgatta. A két férfi elhagyta a helységet, úgy vélték, jelenlétük csak olaj volna a tűzre.

– Gondolod, hogy a két nő közül az egyik? – vetette fel Kellner az öt furdaló kérdést.

– Fene se tudja! J. B. Shaw egyszer annyit mondott: „Ha két megoldás között habozik az ember, legjobb a harmadik.”

– Ki sem néztem belőled ekkora műveltséget! No, de hagyjuk az évődést, arra felelj: elképzelhető valami másfajta indok a gyilkosságra, mint a féltékenység?

– Egyenlőre nem. Csakhogy egy ilyen közismert, minden lében kanál férfi nem biztos, hogy mindenki rajongását bírja. Előfordulhattak rivalizálások, anyagi természetű ügyek, vagy valami képtelen bonyodalom. A pofa Kínában is járt, mit lehet tudni, valaki felbérelhette az egyik barlangost, amelyiknek sovány a pénztárcája.

– Ami azt illeti, Csilla kivételével egyetlen barlangosunk sincs bőviben a pénznek.

– Hogy állunk az ujjlenyomatokkal? – váltott témát Pitacs. – A kulacson találtak valamit az embereid?

– Semmi szokatlant. És ez várható is volt. Ugyanis a nyitva felejtett kulacsba be lehetett dobni a sztrichnin-pirulát úgy is, hogy hozzá sem ért a tettes az ivóedényhez.

– No, de ha a barlangban dobták be a szert a kulacsba, akkor volna rajta ujjlenyomat!

– Lehet, hogy „volna”, azonban nincs. Lénárdén kívül másé nincs! – morogta mérgesen Kellner.

– Akkor hát...

– Akkor hát nem lettünk okosabbak. A Hangversenyteremben ott hevert István hátizsákja, külső zsebében a kulacsal. Egy mozdulat és lent van a teteje, elég egy kesztyű, egy zsebkendő, hogy lecsavarják.

– Értem, főnököm! Látom, mindenre gondoltál. Volna még valami, amiben a segítségemet kérnéd?

– Valami még lenne. Szerinted hogy az ördögbe lehet sztrichnint beszerezni? – Nekem egyre az motoszkál az agyamban, hogy Balogh Ella, aki vegyészlaboráns, könnyen hozzájuthatott a gyilkos szerhez.

– Csilla meg geológus-hallgató! Azok tanulnak kémiát is, s a laboratóriumban, ahol a diákok a mérési gyakorlatokat végzik, sokféle vegyszer található.

– Ahogy jobban utánagondolok – elmélkedett Kellner – szinte mindenki beszerezhetne valami úton-módon a mérget.

– Magam is erre a megállapításra jutottam. Az a véleményem, nem lesz könnyű kideríteni az igazságot. Nos... a kismamát hazaengedhetjük?

– Igen. Egyelőre elegendem van a nőkből.

3.

Pár nap elteltével kerített sort Kellner a hírhedtté vált „barlangos gyilkosság” többi érintettjének kihallgatására. Az első Kovács Ferenc volt, aki nem röstellte magát máris túravezetőnek, István utódjának kinevezni. Utána Erika, Pali és Áki következett; a főnyomozónak szöveget ütött a fejébe, mennyire egybehangzók a vallomások. Eltekintve a kisebb-nagyobb érzelmi kifakadásoktól, a tényeket valamennyien szinte szóról szóra egymással megegyező módon adták elő. Nevezetesen: valamennyien állították, a mérget a kulacsba még a kulcsosházban, elindulásukat megelőzve dobhatta bele valaki,

ám hogy ki, arról egyiküknek sincs tudomása, minthogy arról sem, ki sertepertélhetett a csikóbőrös kulacs közelében. Csilla és István rosszullétét is nagyjából egyformán adták elő, a főnyomozót már a viszkető-betegség kerülgette, mivel semmi olyasmi nem derült ki a vallomásokból, ami előbbre vihette volna az ügyet.

A négy, vendégségbe érkezett barlangos kihallgatása valamelyest színesebb képet nyújtott. Egyikük látni vélte, hogy Áki, a bösz fényképész teát öntött a bögréjébe a teáskannából, mely a csikóbőrös kulacs szomszédságában foglalt helyet.

A másik fiatalember annyit mondott, látta, hogy kotyogni kezd a kávéfőző, miközben Ella két darab hasábfát tett a tűzre. Egyszóval a kulacs közelében volt.

A harmadik és a negyedik vendég elmesélte, hogy a nagy tumultusban rövid ideig a kályha mellett álldogáltak, fényképeket néztek, a kávéfőzőt és a kulacst észre sem vették. De rajtuk kívül akkoriban nem állt a tűzhely mellett senki.

Juliska nénit két miskolci nyomozó hallgatta ki, s hogy az öregasszony ne fáradjon, a kihallgatást Aggteleken ejtették meg. Kellner savanyú képpel olvasta el újból a saját maga által felvett vallomásokat, melyeknek szövege semmi érdemlegeset nem tartalmazott. Kínjában még Pitacst is kifaggatta, mi a véleménye az elhangzottakról; ám miután nem lett sokkal okosabb, elhatározta, gondot fordít a sztrichnin jellegzetességeinek megismerésére, hátha kisüthet abból valami érdemlegeset.

Ez okból az egyik nyomozótársához fordult, a férfi vegyész-mérnökből lett rendőrorvos, egyszóval járatos a mérgek világában, továbbá kiválóan ismerte az efféle patkánymérgek jellegzetes hatását is.

– Első kérdésem – fordult Kellner a barátjához –, mi lehetett az oka, hogy az áldozat nem vette észre az igen keserű mérreg hatására fanyarrá vált ízt?

– Nos, barátom, ha még nem tapasztaltad volna, az erőse főzött, cukor- és tejszínmentes kávé keserű, akár az epe,

ez okból képes elfedni a sztrichnin *aromáját*. Tekintve, hogy az embered is így itta a kávé, nem csoda, ha nem vette észre a különbséget.

– Értem. Bevallom, ami engem illet, három kockacukorral és kávétejszínnel iszom a feketét. Még hogy minden nélkül...

– Elmondanám – folytatta a férfi anélkül, hogy észrevételezte volna társa ízlését –, a sztrichnint tilos háztartási célokra, például rágszálók irtására igénybe venni, árusítása egyébként is igen korlátozott. Már egy fél- esetleg egygrammnyi mennyiség is halálos lehet, attól függően, milyen az áldozat fizikai állapota, illetve mit evett előzőleg. Amennyiben a gyomor éppen tele volt, akkor a halál több, mint egy óra múlva áll be; ugyanakkor nagyobb dózisoknál már percekben belül is hathat a mérge.

– Még valami – fordult a szakértőhöz az alezredes –, milyen kiszerezésben árulják a sztrichnint?

– Az anyag állaga hasonlatos a durvaszemcsés asztali sóhoz, leginkább mikrokristályok halmazából áll. Ugyanakkor tablettákat is készítenek sztrichnin-hidrokloridból, de leginkább por alakban árusítják a szert. Ám vásárlása engedélyhez kötött, nyilvántartást kell vezetni arról, hogy ki, mikor, mennyit vásárolt belőle.

– Milyen célokra alkalmazzák ezt a mérget?

– Főleg ipari felhasználásra, kémiai kísérletekhez; egyébként meg csekély mértékben gyógyszerek komponense is lehet. Engedélyezett formában leginkább vegyi laboratóriumokban lehet hozzáférni.

– Példának okáért *egyetemi* laboratóriumokban...

– Az biz’ megeshetik...

*

Lénárd Istvánt a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra, temetése alkalmából hatalmas tömeg gyűlt össze bizonyágául annak, hogy az elhunyt rendkívül népszerű volt.

Ella gyászruhában állt az első sorban, szoknyája szűk volt és formátlan, mindenki láthatta, hogy az özvegy gyermeket vár. Mellette a Karszt- és Barlangkutató Társulat főembere, valamint a Természetbarátok Sportegyesületének vezetője, és még néhány prominens személyiség, közöttük – ki tudja mi okból – Kovács Ferenc is helyet kapott. Kissé távolabb a ravataltól ott szorongott a Budai Barlangászok szakosztályának csaknem valamennyi tagja, Csilla oldalán Pali és Áki állt. A szertartás rendkívül egyszerű volt, ezt követően nekrológok hangzottak el a vezetők részéről, valamennyien méltatták a doktorátussal is rendelkező Lénárd Istvánt, felelemletve rengeteg jó tulajdonságát, barlangkutatásban elért eredményeit, kiváló szervezőképességét, tudományos tevékenységét, kitérve a kínai út eseményeire is. A sírhantot duplájára dagasztotta a rengeteg koszorú és virág, a fejfa egyszerű fakereszt volt, ráírva az elhunyt neve és évszámai.

Csilla egyetlen könnyet sem ejtett, valószínűleg be volt nyugtatózva, arcán látszott, hogy erősen lefogyott, soványságát bő ruházata sem volt képes elrejteni. Feri még a szertartás előtti napon meghívta a maradék baráti kört – úgymond – halotti torra, az egyik közeli vendéglőben foglaltatott asztalt és már előre megrendelte az ebédet, a temetés ugyanis délelőtt zajlott. Eleinte közömbös dolgokról ejtettek szót, később, amikor már jóllaktak, s néhány pohárka bor is elfogyasztásra került, élénkebb lett a hangulat. Feri ünnepélyesen bejelentette, őt nevezték ki István helyére, mostantól ő vezeti a budai barlangkutatók túráit. Voltak, akik élénken gratuláltak, mások – mint például Pali és Áki – enyhe fejbólintással nyugtázták a hirtelenjében megejtett kinevezést. Csilla arca az avanszálás hírére meg se rezdült, szót sem ejtett, kimeredt szemekkel maga elé bámult, úgy ült barátai között, mint egy kőszent, aki nem e világból való. Ferinek látható mód rosszul esett, hogy nem vívta ki mindenki elismerését, tett is egy óvatlan megjegyzést, melyre senki sem figyelt oda.

Pali bort töltött a poharakba, Ella – állapotára való tekintettel – gyümölcszörpöt kért. Koccintottak, ittak, Ella, amikor Ferivel koccintott, puszit is adott neki. Csilla nem titkolt undorral figyelte a jelenetet, Pali észlelte a lány hűdött állapotát, s amikor asztalbontásra került a sor, felajánlotta, hogy hazakíséri. Csilla taxit rendelt, a fiú beült melléje, de amikor az autó megállt a lány háza előtt, elkészönt hívétől, nem invitálta be a lakásba.

*

István halála hatalmas űrt hagyott maga után, a barlangos társaságban rendre szervezési hibák jelentkeztek, többről is kiderült, hogy a bajokat az elhunyt hiánya okozza, mert ő volt az, aki tudta a dolgát, s a problémákat minden nehézség nélkül oldotta meg. Érthetetlen módon a túrák száma lecsökkent, mintha nem akaródzott volna a társaságnak a hegyeket járni; a barlangkutatói szenvedély is alábbhagyott, mi több, egy időre abba is maradt. A hírek keringtek, mint ökörnyal a levegőben, István nélkül célját és értelmét veszítette a föld mélyében kotorászni, barlangok után kutakodni.

Jávor Ábel, a Baradla-barlang főigazgatója döbbenten vette tudomásul legkedvesebb túratársának, s egyben beosztottjának elvesztését, mint kiderült, István afféle összekötő szerepet játszott a budapesti központ és a jósvafői barlangigazgatóság között. Unalmas óráiban Jávor gyakran eltöprengett barátja sorsán, el nem képzelhette, ki vetemedhetett akkora gaztetre, hogy kioltsa egy ilyen értékes ember életét.

Barátságuk régi keletűnek számított, osztálytársak voltak a gimnáziumban, gyakran jártak együtt kirándulni, mindketten imádták a természetet. Jávor több szerencsével úszta meg a háború borzalmait, volt valami jelentéktelen fogyatéka, így felmentést kapott a szolgálat alól. Amint leérettsgizett, azonnal beiratkozott az egyetemre, már kiskora óta geológusnak készült, s minden gond nélkül felvételt nyert. Korán nősült, hamarosan két gyermeket mondhatott a

magáénak, alapvetően hűséges természetű volt, nem kapkodott a szoknyák után.

Ellenben István... Miközben megjelent a barlangigazgató szeme előtt a rendkívül vonzó, jóképű és izmos testalkatú férfi, felidézte emlékezetében barátja egyetlen hibáját, azt, hogy bolondja a nőknek és nem képes mértéket tartani. Amikor először nősült, ő volt az esküvői tanúja, emlékszik, mennyire megcsodálta István szép és kedves menyasszonyát. Aztán alig másfél év elteltével válás lett a házasság vége, mivel az asszony hűtlenségen kapta a férjét. Két alkalommal megbocsátott a megcsalt nő, ám a harmadiknál betelt a pohár, válás következett. Emlékszik, azt tanácsolta barátjának, többé ne adja fejét házasságra, ez a műfaj nem neki való, éljen szabadon, ne kösse sorsát senkihez sem.

És ezelőtt néhány évvel ismét házasságra lépett. No, de mifélére! Amikor megismerte barátja második asszonyát, elborzadt. A nő nem volt sem szép, sem kedves, emellett kimondottan kellemetlen modorral verte meg az ég. A derék barlangigazgató többé nem törődött barátja szerelmi ügyeivel, ha csak tehetett, férfitársaságot szervezett magának, szerette a vidám összejöveteleket, amikor kártyáztak, kvaterkáztak, viccelődtek, amellet megbeszélték a barlangkutatással, feltárással és az esetleges kiépítésekkel kapcsolatos tennivalókat is.

Tekintete az egyik fényképre tévedt, mely valamelyik nevezetes barlangtúra végén készült Istvánról és öróla. Felesége szedte elő valahonnan ezt a régi fotót, s hogy férje kedvében járjon, bekereteztette. – Íme, az élet – töprengett Jávor. – Ennyi, ami Istvánból megmaradt nekem!

Munkához látott, ugyanis a Társulat felkérte egy soron következő szakmai rendezvény és kiállítás megrendezésére, melyet az Alsó-hegyi barlangkutatás 50 éves évfordulója alkalmából szerveznek. Az ünnepélyt háromnaposra tervezték, színhelyül Jósfaőt jelölték ki. Számos kitüntetés, érem, emléklap és különdíj kerül majd átadásra, s hogy kik legyenek a

díjazottak, ezzel kapcsolatban az ő véleményét is kikérték. Savanykás mosoly ült ki az arcára. Ha István élne, ő kapná a legbecsesebb díjat, ám így, hogy többé már nem lehet velük, csupán csak posztumusz tüntethetik ki.

*

Kellner Károly alezredes újból áttekintette a hírhedt barlangos gyilkosság teljes anyagát. Miután egyik napját arra szánta, hogy végigolvassa és kielemezze a tanúvallomásokat s az innen-onnan fellelhető, számos kósz információt, úgy tapasztalta, ott tart, mint kezdetben, nem jutott közelebb a megoldáshoz, ha agyonütik, sem tudná megmondani, ki az ördög lehet az elkövető. Gondolatai messze kalandoztak, s miközben töprengett, hirtelen felkiáltott:

– A fenébe! Úgy tűnik, mi szakmabeliek, nem állunk a helyzet magaslatán! – Eszébe jutott, hallott valamit a magánnyomozó irodákról, észlelte, az ott dolgozók okosak, ravaszak, rejtett kamerákat helyeznek el itt-ott, olykor kijátszva a szabályokat; ha kell, barlangokba bújnak, vagy felmásznak a templomtoronyra is. Egyszóval maguk veszik kezükbe a kérdéses ügyet. – Skandalum! Nekünk is ezt kellene tennünk!

Ismét végiggondolta az egész procedúrát, s úgy tűnt nem hiába, mert hirtelen ötlete támadt.

– No persze – jutott az eszébe –, főként abból áll a munkánk, hogy rendre felvesszük a tanúvallomásokat. S mire megyünk a sok ilyen-olyan locsogással? Semmire sem! Gondoljunk csak a barlangosokra! Ezek az ifjak ravaszak, mint a róka, szövegükkel az orrunknál fogva vezetnek bennünket. – Felkapta a telefonkagylót és hívta derék beosztottját, Pitacs őrmestert. A férfi pár percen belül a szobájába toppant.

– Figyelj! – szólította, miután váltottak néhány közömbös mondatot. – Arra gondoltam, nem elégszem meg a tanúvallomásokkal, hanem aktívabb nyomozati munkát várok el

a csapatomtól. Válassz ki négy derék fickót a fiatalabbak közül, és küldd ide őket eligazításra.

– Igenis, Főnök! Mikor menjek?

– Máris. Az idő, mint mindig, sürget bennünket.

Alig félóra elteltével már ott szorongott Kellner szobájában a négy kiválasztott. Az eligazítás több, mint egy órát vett igénybe, a fiatalok lesték mentoruk szavát, s buzgalmuknak az is jót tett, hogy a sztárnyomozó külön prémiumot ígért azoknak, akik valami eredményt fel tudnak mutatni. Arról már nem is beszélve, hogy a nyomravezető még többet kaphat, maradéktalan siker esetén egész kis vagyon ütné a markát, ha szerfelett ügyes és ravasz!

– Következnék a beosztás – folytatta Kellner. – Mint már említettem, a tizenegy gyanúsított közül igazából négy ember az, aki fokozott figyelmet igényel, ők gyanúsíthatók leginkább a Lénárd sérelmére elkövetett tettel. Közülük az első Kovács Ferenc nyugalmazott bányász. Őt Simon László hadnagyra bíznom.

– Igenis! – hangzott a katonás válasz.

– A következő delikvens Perlaki Pál matematikus, megfigyelője Zsoldos Kázmér volna. Menjünk tovább, Kászonyi Erika adminisztrátorral Kerekes Gábor foglalkozzék, és Zsigó Ákos fotóművészt Majoros Péter kísérje figyelemmel. Rendben?

– Rendben. Köszönjük a lehetőséget – hangzott az udvarias válasz.

– Mához egy hétre, reggel nyolc órára várlak benneteket jelentéstételre! – Miközben elköszöntek, Kellner észrevette az arcukon végigfutó elégedett mosolyt. Valamennyi jóképű, jó erőben lévő fiatalember volt, a férfi hirtelenjében úgy tekintett rájuk, mintha nem is a beosztottjai, hanem a fiai volnának. Jó munkát kívánva köszönt el tőlük, miközben azon drukolt, bárcsak sikerülne a terve, és ha a gyilkost nem is, legalább a hozzá vezető utat felfedezné valamelyikük.

*

Eltelt a kitűzött egy hét, pontban nyolc órakor a négy nyomozó bemasírozott Kellner szobájába. A főnyomozó nem sokat kukacoskodott, hellyel kínálta embereit, majd felszólította Simon Lászlót, számoljon be elvégzett munkájáról. A férfi felpattant ültéből, és kissé hadarva mondta el beszámolóját.

– Jelentem – kezdte –, álcázás végett barlangkutató geológusnak adtam ki magam, no persze, olyan valakinek, aki a Délvidéken, az Abaligeti-barlangban végzett ásatásokat. Szerencsém volt, a célszemély még sohasem járt Pécsen, s a Mecsek-hegységben sem volt ismerős. Megjegyzem, egy rendezvényen ismerkedtem meg vele.

– S mire jutottál? – érdeklődött Kellner.

– A pasas meglehetősen bőbeszédű volt, részletesen beszámolt az életéről. Mint megtudtam, a pofa a harmincas évei közepe táján jár, nagyra nőtt, szikár ember, hosszú, sovány arca leginkább egy lóra emlékeztet. A hasonlathoz dús, fekete haja is hozzájárul, mely mintegy sörényt képezve, minduntalan a homlokába hullik. Kovács Ferenc Rudabánya szülöttje, már gyermekként arról ábrándozott, ha felnőtt, bányász lesz ő is, akárcsak az apja. A lelkes ifjonc egyike volt a legjobbknak – számos kitüntetés és érdemérem büszke tulajdonosa –, már kiskorában gyakran lement a bányába, nézelődött, figyelte a felnőttek munkáját. Apja mindent elkövetett, hogy a gyermek méltó utódja legyen; sportoltatta, megtanította a bányász-lámpák kezelésére, a kőzetfajták felismerésére, s leginkább arra, hogy a bányászok munkája nem játék és üres szórakozás, hanem hivatás, mely katonai fegyelmet követel. 16 évesen vájártanuló lett, elvégezte a szakmunkásképzőt, s elérve a nagykorúságot, apja munkatársává vált.

Harminc éves volt, amikor súlyos baleset érte. Beomlott a járat, ahol dolgozott, s társai félholtan ásták ki a ráborult kő- és földhalmaz alól. Sebesülése tüdejét is megrongálta, egyre nehezebben bírta a légszennyezést, a fejtéskor keletkezett portól bronchitist kapott, szanatóriumba küldték, ám egészségi állapota a gondos kezelések ellenére sem felelt meg a

vájármunka követelményeinek. Harminckét évesen leszázalékolták, s csupán egyszerűbb irodai munkát végezhetett napi négy órában, meglehetősen kevés pénzért. 25 éves korában nősült, eleinte boldogan élt nejével, ám miután jövedelme erősen megcsappant, felesége más férfi után nézett. Akkor még nem váltak el, Ferenc visszakönyörögte magát asszonyához, végül úgy-ahogy kibékültek, bár egykori érzelmeik erősen megfakultak.

Az ötvenes évek elején a fülébe jutott, hogy Aggteleken és Jósvafőn a barlangkutató virágkorát éli, különféle csoportok túrják-fúrják a földet újabb barlangokat keresve, s az egész nem más, mint hobbi-sport, főként diákok, egyetemisták számára nyújtva kalandot, szórakozást. Gondolt egyet, elutazott Aggtelekre, s részt vett az úgynevezett hosszútúrán, mely Aggtelekről indul, Jósvafőn ér véget, a menet időtartama pedig nagyjából öt óra. Élvezte az utat, cseppet sem fáradt el, mi több, örömmel konstataulta, hogy könnyebben lélegzik, mert a barlang csíramentes, párás levegője sokkal inkább gyógyít, mint a sok undok pirula. Egyre gyakrabban járta a barlangokat, mit sem törődve felesége nyavalygásaival, már nem érdekelte, kivel barátkozik az asszony, mert vele is megtörtént a csoda, a *csepegő kövek szerelmese* lett.

Kezdetben rajongott barátjáért, Lénárd Istvánért, úgy ugrált, ahogy a jeles barlangász fűtyült, leste a férfi utasításait, kíváncsalmait, ha úgy adódott, rohammunkával teljesítette parancsait. Házassága már nem sokat ért, új társra vágyott, s Balogh Ellába szeretett bele, őbenne találva meg azt a nőt, aki – úgy érezte – igazán hozzá való. Majd jött a nagy csalódás, István feleségül vette a lányt, és ő hoppon maradt. De Ellában így is megértő barátira talált, István gyakran volt távol rengeteg feladata miatt, s lassanként szinte már természetessé vált, hogy ő az, aki igazából szereti a lányt, aki a védelmezője, valódi társa.

István iránti barátsága, nagyszerűségének csodálata lassanként gyűlöletbe ment át. S merészebb álmaiban még az is

megfordult fejében, mi lenne, ha pusztá véletlenségből egy hatalmas szikladarab vetélytársa fejére omlana?

Véleményem szerint – folytatta Simon László egyre lelkesebben –, Kovács Ferenc gyanúsítható a Lénárd István sérelmére elkövetett tettel, mert gyűlöletet érzett egykor oly kedves barátja iránt. Javasolom, elő kellene vezetni és keresztkérdésekkel alaposan megdolgozni, meglehet, kibökné az igazságot!

Miután Simon László befejezte tirádáját, csend lett, a jelenlévőknek időre volt szüksége megemésztetni a tetemes mennyiségű információt. Végül a főnyomozó törte meg a csendet.

– Gratulálok fiú az alapos munkához, főként az utolsó mondataid pedzegetik az igazságot. Elmondanád, szó szerint hogyan fejezte ki magát Ferenc, amikor kibökte, mit kíván Lénárdank?!

– Igenis. E szavakat azonmód bejegyeztem a noteszembe. Íme:

„Tudod, Öregem, nem bántam volna, ha ennek a csibésznek pusztá véletlenségből egy hatalmas szikladarab zuhan a fejére.”

– Még egyetlen kérdés! – pillantott a nyomozóra Kellner. – A delikvens hozzájuthatott sztrichninhez?

– Elvileg igen. A Bányászati Kutatóintézet, ahol dolgozik, állítólag méragszekerénnyel is rendelkezik.

– Értem. Akkor ezt a mérég-ügyet derítsd fel alaposabban, ugyanis biztosra kell mennünk!

– Igenis – válaszolt a férfi, majd hozzátette, folytatni szeretné a nyomozást, pár ötlet még akad a tarsolyában.

*

Másodiknak Kerekes Gábort szólította Kellner.

– Jutottál valamire? – érdeklődött.

– Sajnos, nem valami sokra.

– Megismerkedtél Erikával?

– Ó, hogyan! Egyik barátom tagja a budai barlangosoknak, s a fiú bemutatott Erikának. Udvarolni kezdtem neki, eljutottunk néhány csókig, majd lassanként kiszedtem belőle, amit csak lehetett. Mint észleltem, Kászonyi Erika jó alakú, jó mozgású leányzó, állítólag jeles tornász volt, tanárnője a Testnevelési Főiskola elvégzését ajánlotta neki. Sajnos, nem tanulhatott tovább, édesanyjával élt, s az asszony betegsége, csekélyke jövedelme nem tette lehetővé, hogy eleget tegyen lánya kérésének. Így hát gépíró lett, bár szerényen, de kijöttek a pénzből, olykor még szerencséje is volt a lánynak, mert különmunkát is kapott. Kedvelte a természetjárást, belépett egy turistaegyesületbe, s amikor fülébe jutott, hogy létezik olyasmi, hogy Barlangkutató Szakosztály, átpártolt oda, méghozzá István csoportjába, s alig néhány hónap múlva bele is szeretett a túravezetőbe. A férfi nőkre kihegyezett szeme észrevette a csinos lány heves vonzalmát, s amint adódott erre lehetőség, ki is használta azt. Szerelmet egy cseppet sem érzett iránta, kissé zavarta is a leány csúnyasága, mivel arca koránt sem volt szépnek mondható. Havonta egyszer-kétszer azért összejött vele, épp akkoriban vált el a nejétől. Verával, a barlangkutatóban jeleskedő lánnyal is jóban volt, valamint az egyik kolléganőjének is tette a szépet. Már, ha finoman fejezzük ki azt, amit István számára a nők jelentettek. Hamarosán Ella is belépett a sorba, ám ennek a liezonnak igencsak sajátos lett a története.

Erika lassanként rádöbbsent, nem ő az egyetlen tyúk a baromfiudvarban, bőven akad vetélytársa, s dédelgetett álma, hogy István majd feleségül kéri, lassanként a távoli homályba vészett.

Ám volna még valami, Erika nagymama vidéken él, utánajártam és megtudtam, az öreglány mérgeket is tárol a háza melletti szobában, hogy irtsa a kártevőket, főleg a közeli mezőkről beórlalkodó pockokat. És a lány utoljára most, november elsején kereste fel a nagymamát, hogy vele együtt rója le a szülei sírjánál a kegyeletét. Egyszóval – véleményem szerint

– ha jobban utánanéznénk, talán kiderülne, hogy ez a lány is megéri a pénzét...

*

Kellner alezredes következő választása Zsoldos Kázmérra esett, aki Perlaki Pált volt hivatott megfigyelni. Első kérdése az volt, hogyan sikerült az agyafűrt matematikust lépre csalni, megbarátkozni vele anélkül, hogy gyanút fogna. Kérdésére váratlanul Pitacs adta meg a választ, aki észrevétlenül üldögélt a nagyfőnök szobájában.

– Engedelmet – kért szót –, de Zsoldos hadnagy valaha jó barátja volt Perlakinak.

– Ezt jó tudni – jegyezte meg némi gúnnyal Kellner, kissé bosszankodva, hogy fő adjutánsa minden dolgába beleüti az orrát. – Nos – fordult Zsoldoshoz –, halljuk a beszámolóját!

– Igenis! Palit valóban régóta ismerem, mindketten matematikus hallgatók voltunk, ám én három évvel előbb kaptam meg a diplomámat. Barátságunk úgy-ahogy fennmaradt továbbra is, annak ellenére, hogy én átpártoltam a rendőrséghez. Nos... amit az utóbbi években megtudtam róla:

Perlaki Pali édesanyja özvegyasszonyként neveli egyetlen fiát. Mint leszázalékolt nyugdíjas, csekély jövedelemmel rendelkezik, ám szeretne mindent megadni gyermekének, aki tanárai szerint zseni a matematikában, s hatalmas karrier előtt áll. Az asszony nem engedte, hogy fia az egyetem mellett munkát is vállaljon, úgy vélte, az ő dolga a tanulás, ne aprózza el magát. Amikor észlelte fia vad természetszeretetét, s rájött, hogy gyermeke belépett egy turistaegyesületbe és barlangkutató lett, alig volt képes uralkodni magán. Megpróbálta a fiút jobb belátásra bírni, társaságot szervezett neki, összehozta csinos lányokkal, gondolva arra, talán a szerelem majd kijózanítja, előtérbe hozva tudományos ambícióit.

A fiatalember cseppet sem rajongott a csicsergő csitrik társaságáért, nem volt kedve szvinget táncolni, moziba járni,

úszkálni a zsúfolt medencék kétes tisztaságú vizében; csupán a természetjárást és a barlangkutatót kedvelte, no meg érthető módon, a matematikát. Amikor a bódvaszilasi táborozás alkalmával megismerte Csillát, a világ megpördült körülötte. Attól a pillanattól kezdve már csak egyetlen vágy hajtotta, meghódítani a lányt és mielőbb feleségül venni. Bár még maga előtt is röstellte, agya mélyén ott mocorgott egy nem éppen dicsérni való gondolat: a lány hihetetlen gazdag, apja, anyja a felső tízezerből való, nyilvánvalóan komoly befolyással rendelkeznek. Ha elnyerné Csillát feleségnek, a gazdag család messzemenően támogatná őt.

Tudta jól, ha el is végzi az egyetemet, oly csekély jövedelem vár rá, ami alig lesz több, mint a mostani ösztöndíja. Hja, rögső út vezet az akadémiai tagságig, s addig még valahogy meg is kellene élni, lehetőleg nem is szegényesen.

Sajna, a szerelemben kettőn áll a vásár, bár a rendkívüli matematikai képesség komoly adomány, ám az érzelmeket csak kivételes esetben képes a kívánt irányba fordítani. Ezt kellett megérnie szegény Palinak is, hiába sündörög mind a mai napig a szép Csilla körül, hiába próbál vele komoly intellektuális kapcsolatot létesíteni, sehogy se jön meg a várva várt siker. A szépséges leányzó kedves hozzá, szívesen elbeszélget vele geológiai problémákról és egyebekről, még a tanácsát is kikéri olykor, ha matematikai problémája akad, ám kis szívét még most is csak Lénárd István uralja, noha a férfi már elhalálozott.

Pali reménykedni kezdett, gondolta, elmúlik a gyász, és ő kerül majd képbe. Ám a hatalmas bánat akkor tört rá, amikor észrevette, Csilla – hiába maradt magára – szerelemre nem kapható. Álmatlan éjszakái voltak, önmagát hibáztatta, mért nem született csinosnak, vonzónak, mint amilyen volt egykori vetélytársa.

– Mit érek a nagy eszemmel – berzenkedett –, bár lennék buta, de szívtipró és csinos, úgy tűnik, az kell a nőknek!

– Ennyi? – kérdezte Kellner.

– No nem, volna még más is. A múlt év őszén

összefutottunk, s mivel régóta nem láttuk egymást, meghívtam Palit egy sörre. Elbeszélgettünk, s végül a fiú megnyílt, elregélte, hogy járt Csilla szerelmével, bizonygatta, mind a mai napig vár rá, hátha megtörténik a csoda.

– A fenébe! – sóhajtott Kellner. – Mindennek ellenére nem lepődnék meg, ha a derék matematikus lenne az elkövető!

– Én azonban igen – vetett Zsoldos mérges tekintetet a főnyomozóra.

– Nocsak! Ártatlannak tartod a barátod?

– Igen. Méghozzá százszázalékosan.

– És mi okból?

– Csupáncsak azért, mert Perlaki talpig becsületes ember. Még soha senkinek sem ártott, sőt, inkább segített annak, aki rászorult.

– Be akarod fejezni Perlaki megfigyelését? – váltotta Kellner élesre a hangját.

– Ha csak rajtam múlik, akkor igen.

– Rendben. Zsoldos hadnagy, eltávozhat! Köszönöm az eddigi munkáját.

A három nyomozó döbbenten meredt távozni készülő negyedik társukra. Viselkedését nem értették, s főnökük eljárását sem tartották igazságosnak. A hirtelen bekövetkezett csendet a soron következő Majoros Péter főhadnagy törte meg. A férfi idősebb volt társainál, s látszott rajta, kényelmetlenül érinti őt a lezajlott, kínos jelenet. Udvarias hangon fordult Kellnerhez:

– A történetek ellenére beszámolhatok én is arról, amit megfigyeltem?

– Éppen kérni akartam rá – hangzott a megnyugtató válasz.

*

– Zsigó Ákos nem panaszkodhat pénztelenségre – kezdett bele elbeszélésébe Majoros főhadnagy. – Szülei jómódúak, apja egyetemi tanár, édesanyja vegyész-mérnök, fő

büszkeségük egyetlen fiuk, s megadtak neki mindent, amit csak megkívánt a csoda csemete. Ami azt illeti, meg is érdekelte. Kiváló tanulója volt az egyetemnek, vizsgái színjelesre sikerültek, fotózási hobbjára révén komoly hírnevet szerzett, amellet a sportban is jeleskedett, mint barlangkutató, amit mind a mai napig folytat, majom módjára mászik kötélen, hágcsón és sziklán, s annak ellenére, hogy alacsony termetű és kissé kövérekés, laposkúszásban is helyt áll. Ám hiába a sok jeles osztályzat a fizikus szakon, a fényképezés az igazi szerelme, olykor arról ábrándozott, ha munkára kell egyszer adni a fejét, fotóművész lesz, és nem tanár, vagy tudományos kutató. Egyre elmélyültebben tanulmányozta kedvenc tevékenységének legkiemelkedőbb művelőit és közben érdekes felfedezést tett. Észrevette, hogy a barlangok mélyéről ritkán készülnek valóban értékes és szép fotók! Rádöbrent, kevésbé ismert területre tévedt, elhatározta hát, hogy a barlangfotózás lesz az ő igazi profilja, s a jelek már a kezdetek kezdetén arra utaltak, hamarosan felülmúlja majd tájfotós riválisait.

Szülei engedelmével lakásuk legkisebb szobáját fotólabornak rendezte be, melyet édesapja jóvoltából a legkorszerűbb fényképezőgépekkel és fotós kellékekkel tömött teli. Az akkoriban még ritkaságszámba menő színes fényképezés technikáját is elsajátította, a drága, különleges kellékek megvételéért apjának mélyen bele kellett nyúl ni a zsebébe, ennek köszönhetően a színes barlangfotózás területén mind a mai napig nem akad riválisa.

1959 februárjában nemzetközi fotópályázatra való felhívás jelent meg az egyik szaklapban, s a kiállítás helyszíne és zsűrizése meglepő módon Moszkvában lett volna esedékes. No és a címszó: *természetfotózás*! Ennél nagyobb adu Áki számára nem is létezhetett.

– Ott a helyem – adta szülei tudtára –, hamarosan el kell kezdem a felkészülést!

– És a nevezés? A jelentkezési lap kitöltése? A próbafelvételek elküldése? Mindezt hogy oldod meg csekélyke orosz nyelvtudásoddal? – érdeklődött édesapja.

– Ó, ezer bocs és egy anyamedve – vakargatta kissé borzas frizuráját a szépreményű fiú –, erre nem gondoltam! Most mi az ördögöt tegyek, nem mondanád meg?

– Keress valakit, aki jól tud oroszul.

– Igazad van, atyám – pattant fel a fiú ültéből, majd vette a kabátját és szélvészfényként elszáguldott. Lénárd Istvánt kereste fel, ennél jobb ötlete nem is lehetett volna, a túravezető hadifogsága során tökéletesen elsajátította az orosz nyelvet, úgy vélte, ha van ember, aki segíthet neki, az csakis István lehet. Szerencséje volt, a férfit még bent találta az irodában, a hírneves barlangkutató kissé csodálkozva fogadta a fiút, pár perc türelmet kért, majd kihívta őt a folyosóra. Áki elmesélte tervét és kérését. István megígérte, hogy a segítségére lesz.

Bőven a határidő előtt elkészültek a szükséges dokumentumok, Áki átolvasta a fotópályázat magyarul megírt változatát, és tetszését elnyerte a szöveg. István megígérte, szerez cirill-betűs írógépet, az egyszerűség kedvéért a minisztérium postájával együtt adja majd fel a szükséges iratokat, mellékelve két példányban mindhárom színes fényképet, melyek a pályázat anyagát képezik. Dicsérte a fiú munkáját, szerinte a képek legnagyobb érdeme a megvilágítás mesteri módja, ami annak köszönhető, hogy Áki a villanófényen kívül többféle lámpával és színszűrővel dolgozott, ugyanakkor kitűnő ízléssel választotta ki a fényképezésre alkalmas cseppkő-csodákat. István, hogy baj ne érje a ház elejét, engedélyt kért doktor Jávor Ábeltől a pályázaton való részvételre. Mint várható volt, a derék barlangigazgató rábólintott a kérésre, örömmel vette, ha olyan fiatalokkal akad dolga, akik előtérbe helyezik a barlangok népszerűsítését, s feltárják sajátos szépségeit.

Lassanként elhárult minden akadály, már csak az eredményre kellett várni. Mint kiderült, a pályázaton csupán a

szocialista országok fotósai vehettek részt, az első három felvételt díjazni fogják, s a nyeremény összege igencsak tetemesnek ígérkezett.

Mindez március végén történt, már decembert mutatott a naptár, ám a hír a pályázat eredményéről egyre csak várattatott magára.

– Nyilván nem nyertél, fiam – vigasztalta gyermekét a bölcs atya, nem mintha e szavak feldobták volna Ákit.

– Olyasmit olvastam – mondta csaknem sírva –, hogy mindenképp küldenek értesítést! Az is sokat jelentene nekem, ha a rengeteg jelentkező közül sikerülne az első tízbe bekerülnöm!

– Mit vársz te az oroszoktól? – berzenkedett Áki anyja –, légy nyugodt, a szovjet „elvtársak” fogják lefölnöni a hasznát, zabrálnak el a pénzt, melyet te érdemeltél ki!

Karácsony vigíliáján a szokásokhoz híven a Zsigó-család ünnepi lakomára hívta meg rokonait. Áki, apjával egyetemben, lelkesen díszítette a szép nagy fenyőfát, miközben az édesanya a konyhában serénykedett. Késő délután megérkeztek a vendégek, hamarosan asztalhoz ült a család, hogy elköltse a sült halból és bobajkából álló vacsorát. Miután jóllaktak, következett a gyertyagyújtás, s a karácsonyi áhítat percei. Imát mondtak, elénekelték néhány karácsonyi dalt, s elérkezett az ajándécsomagok szétosztásának ideje is. Áki vadonatúj barlangos felszerelést kapott a szüleitől, és egy újabb teleobjektívet, mely a korábbiakat messze felülmúlta; rokonai külföldről származott hátizsákkal ajándékozták meg, valamint egy könyvvel, mely, mint kiderült, nagybátyja ajándéka volt.

Áki elsőnek a könyvet vette kezelésbe, amint kibontotta a díszes papírból, meglepődve olvasta a címét: *Természetfotópályázatok eredményei*. Kapkodva és idegesen kezdte lapozgatni, hamarosan konstataulta, hogy a tartalom nem más, mint az elmúlt öt év pályázati anyaga, díjnyertes fényképei. Csupán magyar pályázók szerepeltek az albumban, Áki a könyv vége felé lapozgatott, kereste az 1957-59-es évek díjnyerteseit.

Hirtelen csaknem megállt benne az ütő, mint valami csillogó ékszer, elébe tárultak saját fényképei.

– Anya, apa – kiáltotta – nyertem a pályázaton, mindhárom fényképfelvétel szerepel ebben a könyvben! És az egyik elhozta a második díjat! Egek ura...

– Mutasd csak – kapta ki fia kezéből a könyvet az apja. Elbűvölten nézte fia alkotásait, majd felkiáltott:

– Második díj! De hisz’ ez nagyszerű, őszinte gratulációm, fiam! – Ezúttal Áki kapta ki apja kezéből a könyvet, s olvasta el a képek alatt lévő feliratot. Hirtelen megmerevedett, arca elborult, szemében örült fény csillant.

– Mi ez?! – kiáltott fel. – Apa, anya, nézzétek, hátha csak káprázik a szemem! Itt van, ni! A fényképeket készítette, és az egyik fényképével a második díjat nyerte: *Lénárd István*... – A szülők újból a könyv után kaptak, s nem mertek hinni a szemüknek. Lénárd István, fiuk imádott barlangos vezére a maga nevéen adta ki az Ákos gyerek alkotásait!

Elsőnek Áki anyja tért magához. – Mekkora ez a díj? – kérdezte elfúlva. A férfi előre lapozott, ahol a szöveges ismertetőt olvashatta. Halkan rebegte, tízezer forint...

– Gondolod, hogy felvette a pénzt? – kérdezte hitetlenkedve az asszony. – S ha felvette, vajh’ mire költötte? Ennek nyoma kell legyen!

– Van is – sóhajtott a fiú –, nyilván ebből fedezi majd Lénárd a közel-keleti útját.

Ákit nem érdekelte a pénz, őt teljesen lesújtotta a mérhetetlen csalódás, mely bálványképe gyalázatos tette miatt érte. Egyre azt hebegte, nem, ez nem lehet igaz, itt valami végzetes félreértés történhetett.

A következő napokon Zsigó papa gondosan utánajárt ennek a különös képaláírásnak. Személyi tekintélye lehetővé tette, hogy sok olyan ajtó is megnyílják előtte, melyeket mások hiába döngötnének. S az eredmény? Félreérthetetlenül a tudtára adták, a fényképeket Lénárd István készítette, bár a képek egy moszkvai pályázat anyagát képezik, a dicsőséget ennek ellenére

hazánk aratta le. Áki szülei perelni akartak, de fiuk erről lebeszélte őket.

– Nem! – kiáltotta. – Ez az én ügyem, magam intézem el. Anya és Apa! Kérlek, ne kezeljetek még most is úgy, mintha valami éretlen kiskölyök volnék!

– Ha jól emlékszem – szólt rezignált hangon Áki apja –, szilveszterkor túrázni készülsz Lénárd István csapatával. Elmész hát velük?

– Igen. Elmegyek, ott a helyem.

– S mit fogsz tenni? Fejére olvasod majd annak a híres barlangásznak, hogy milyen szemétmód bánt el veled?

– Majd meglátom, mit tehetek – válaszolt zordonan a fiú, egyelőre várok a kedvező alkalomra, amikor lehetőségem lesz az alapos visszavágásra!

Szomorúan teltek az ünnepek, Áki kedvetlenül készült a szilveszteri barlangtúrára. Édesanyja átölelte, s néhány vigasztaló szót sügött neki:

– Ne búsulj, fiam, inkább légy büszke, mert *te nyerted a második díjat*, csak nem a saját neveden! És ne félj... a jó mindenkor elnyeri jutalmát, s a csalafinta lakolni fog!

Kellner egyre nagyobb figyelemmel hallgatta Majoros Péter beszámolóját. Úgy vélte, ez utóbbi elbeszélés a legértékesebb, s ő maga is gondolt már arra, hogy Zsigó Ákos a leggyanúsabb a három megfigyelt férfi között. Ezzel együtt ő az, aki leginkább hozzáférhetett a sztrichninhez, mert mint fényképész és fizikus-palánta, mindenhol ott volt, ahol két fedőt összeütnek.

– Jövő héten újból összejövünk – fejezte be Kellner a megbeszélést –, és folytatni fogom a meghallgatást. Miután a helyiség kiürült, Pitacsra vetette tekintetét:

– Jóska, ha megkérhetlek, keress egy negyediket az eszement Zsoldos főhadnagy helyett!

– Parancsára! – hangzott a válasz. Kellner búcsút vett tőle, s nem a legjobb érzésekkel fejezte be a nem igazán sikeres meghallgatást.

4.

Miközben Kellner nyomozó tette a dolgát, Csilla szülei gondterhelten figyelték az eseményeket. Rádöbrentek, hogy lányukra egyre sötétebb színben vetül a gyanú árnyéka. Gosztanyi Ádám, miután feleségével alaposan meghányta-vetette a kínos és kellemetlen szituációt, úgy határozott, a tettek mezejére lép, s első dolga lesz valami rátermett ügyvédet keresni a gyermeküknek. Választása egyik régi barátjára esett, az illető évfolyamtársa volt az egyetemen, valaha jó pajtások, gondtalan fiatalok voltak, akik úgy érezték, övük a világ. Gosztanyi úgy vélte, a férfi, dr. Wellner László – Budapest legnevesebb ügyvédi munkaközösségének vezetője – volna a legalkalmasabb személy Csilla védésére, ugyanis a férfi kifejezetten bűnügyekre specializálódott; nála jobbat akkor sem találna, ha bejárná egész Budapestet. Nem habozott, felvette az ügyvéddel a kapcsolatot, s alig két nap elteltével máris fogadta őt a híres prókátor. Kitoró örömmel üdvözölték egymást, idézték a „rég szép idők” emlékeit, az egykori huncutságokat, a vidám sztorikat. Később családi életükről számoltak be egymásnak; mint kiderült, mindketten sikeres házasságban élnek, az ügyvéd három fiút, míg Gosztanyi mindössze egyetlen leányt vallhatott magáénak. S miután elhangzott Csilla neve, a miniszteriális ember témát váltott, rátért látogatása céljára.

Tudta jól, ha ügyvédet bíz meg – akárha gyóntató paphoz fordulna –, fel kell fednie a valót, semmit ki nem hagyhat, a rideg valóságnál kell maradnia, különben a védő nem lesz képes ellátni feladatát. Wellner egyre gondterheltebb arccal hallgatta barátja vallomását, már néhány perc elteltével sejteni kezdte, hol van az eb elhantolva, mi az, ami komolyan aggasztja a régi barátot.

– Egyszóval – foglalta össze az ügyvéd Gosztanyi majd félórás elbeszélésének lényegét – attól tartasz, leányodat gyanúsítottként fogják kihallgatni, tekintve, hogy jelenleg a szóban forgó tízegynéhány ember a lényeget tekintve

egyformán érintett az ügyben. Ha megbízást adsz, vállalom az ügyet, bár a barátom vagy, protekcióról szó nem lehet, de mint védő, teszem a dolgomat, feltárom a mentő körülményeket.

– Így gondolom én is. Ezennel felkérlek, vállald el a leányom védelmét. Ám volna még itt valami kellemetlen...

– Parancsolj velem!

– Csilla érthető okokból nem teljesen őszinte hozzám, s élek a gyanúperrel, Lénárd István halálát megelőzően a szerelmesek közt viszály támadhatott. Feleségem és én kellő tapintattal megkíséreltük kikérdezni leányunkat, ám ő elzárkózott, ridegen elutasította a válaszádat. Éppen ezért, mielőtt sor kerülne a védelemre, ki kellene nyomozni, valójában mi játszódott le a fiatalok között. Tudod jól, a családtagokkal a rendőrnnyomozók amúgy félvállról váltanak csak szót, de te, barátom rutinos kérdező vagy, s a védelemnek is képben kell lenni, tudomást szerezni mindarról, ami összefügghet a halálesettel.

– Értelek. Ne félj, barátom, néhány nap, és tudni fogom leányod valamennyi titkát! Továbbá – folytatta a védőügyvédek díszé –, egyedül te leszel az, akit beavatlak, senki más nem tudhat a kedves Csilla gondjáról-bajjáról.

A két férfi néhány rövid, közvetlen szót váltva búcsút vett egymástól, Gosztonyi miniszter kissé megnyugodva számolt be nevének a történetekről, bár hangja, arcjátéka komoly aggodalomra utalt. Az ügyvéd tartotta a szavát, alig három nap elteltével a házaspár megtudta mindazt, amire még álmában sem gondolt volna. Lesújtva, döbbenten vették tudomásul, hogy a *kiváló* Lénárd István nős volt, felesége gyermeket vár tőle, s esze ágában sem volt feleségül venni Csillát. Anyagilag is kihasználta a lányt. Állítólag egyéb szeretői is voltak. A szegény kis *menyasszony* nem minden ok nélkül küzdött az idegösszeroppanással, amellet minden oka megvolt, hogy meggyűlölje szerelmesét.

És itt lép be a képbe a tragédia lehetősége, döbbsent rá a két szülő az igazán komoly bajra, mert mi van akkor, ha lányuk

gyűlölete odáig fajult, hogy *előre megfontolt szándékkal* meggyilkolta hűtlen szerelmesét...?

Gosztonyi ismét felkereste az ügyvédet, aki osztozott barátja aggodalmaiban. Ugyanakkor biztosította a boldogtalan apát, máris megkezdte felépíteni a védelem alappilléreit, s közbelép, mielőtt bekövetkeznék az, ami a legrosszabb volna, nevezetesen, hogy a lányt Kellner gyanúsítottként kívánja kezelni...

*

Kellner a következő meghallgatás után is gyöngének és kevésnek találta a négy nyomozó által elért eredményt, első haragját Pitacsra ontotta, mondván, rosszul választotta ki a nevezett személyeket. Az őrmester behúzott nyakkal üldögélt kissé kemény székén, olykor felettesére sandítva, ráreszkirozva fél szemét. Tudta, semmi jóra nem számíthat, a barlangos gyilkosság ügye holtpontra jutott, s mit tesz ilyen esetben egy főnök? Beosztottját hibáztatja a kudarc miatt! S nem tévedett. A zord nyomozó megunva a sétafikálást, íróasztalához lépett, öklével rávágott az irathalmazra, közben sztentori hangon ordítani kezdett.

– Essen beléd a feketefene! Mért nem választottál ügyesebb nyomozókat?! Mindent én magam csináljak? Tán még a gatyádat is én húzzam le?! Dolgozzam helyetted, mint az igavonó barom? Valami ötlet... valami gondolat... nem csírázott ki abban a kerek koponyádban? Ha?

– Kérem – húzta össze magát még jobban a megdorgált Pitacs –, mielőtt kijelöltem volna a kérdéses nyomozókat, alaposan kifaggattam őket. S hogy eleget tegyek a kérésnek, többekkel is folytattam tárgyalásokat. Egyszóval a parancsnak eleget téve végeztem a munkám.

– No persze – vált enyhültebbé a sztárnyomozó hangja –, egyikünknek sincs könnyű dolga, mert nem iszákos strigók, börtöntöltelékek a gyanúsítottak, hanem intelligens, kifogástalan előéletű fiatalok. Kivéve tán a Julcsa nénit. No,

de... eh, hagyjuk a fenébe a siránkozást, inkább beszéljük át újból ezt a megveszekedett kriminalisztikát! Kezdjük azzal, ki juthatott sztrichninhez? Elvégre az ilyesmit nem a Közértben árúsítják!

– Leginkább érintett e téren Balogh Ella, az elhunyt felesége, aki laboráns a Kémiai Kutatóintézetben. Nyomoztam az ügyben, s megtudtam, méregszekrényben tartanak minden mérget, és naplót vezetnek felhasználásukról. A méregnaplóba be kell írni a kivett szer nevét, mennyiségét súlyban, vagy pirula-darabszámban, a felhasználó nevét, s a kivét pontos dátumát napra, órára és percre.

– És? Vett ki valaki sztrichnint az utóbbi időben? Például az utóbbi egy hónapban?

– Igen. Őt fő neve szerepel a méregkönyvben, de egyikük sem Balogh Ella.

– Akkor hát...

– Ám a valóság nem egészen így fest! Mint megtudtam egy cserfes kis laboránsánykától, előfordul olykor, hogy nyitva marad a szekrény! És ami a lényeg, pár héttel ezelőtt volt is egy ilyen eset. Valaki vissza is élt ezzel... Hiányzott néhány sztrichnin-pirula, ám kiderült, az egyik tudományos munkatárs csempészte ki, hogy elpusztítsa az ablakpárkányára telepedett galambokat.

– Egyszóval a lényeg: Ellát sem zárhatjuk ki...

– Gondolom, nem.

– S a többiek?

– Csilla, Pali és Ákos egyetemista, mindhárman természettudomány-szakosok. És az efféle diákok tanulnak kémiát, amellet laboratóriumi méréseket is végeznek.

– Tudom. És legnagyobb óraszámban a geológus tanulók érintettek, miközben a kémia laborokban ugyancsak szép számmal akadnak mérgek.

– A Gosztonyi lányra gondol, alezredes?

– Igen. És sokért nem adnám, ha a vélt elkövetők köréből legalább öt kihagyhatnánk...

– Szerintem kihagyhatjuk. Elvégre szerelmes volt Lénárd Istvánba, s ha már gyilkolni támadt kedve, akkor a feleséget ölte volna meg. Amellett rosszul lett ő is, majdnem elpusztult a kihűlés miatt.

– És tedd hozzá, barátom, hogy apja a város legkiválóbb védőügyvédjét állította csatasorba!

– Marad a négy látogató, hárman közülük gépészmérnök-hallgatók a Műszaki Egyetemen. Meglehet, azok is tanulnak kémiai.

– Aligha. Ám a tantermükkel szomszédos épületben a Kémia Tanszék foglal helyet, számos jól felszerelt labor áll a hallgatók rendelkezésére, s valamennyi igen nagy óraszámban végzi a gyakorlatot. S miből áll oda besurranni, találni ismerőst, barátot, aki megtesz egy apró kis szívességet?

– Remek! Mindenki gyanús! Pitacs! Csak nem mondod, hogy Julis néniről is kiderítettél valamit?!

– De mondom. A kedves néni mellékfoglalkozásként – némi pénzért – vállal rágcslóírtást, ezt az egész falu tudja. És az sem kizárt, hogy sztrichnint alkalmaz.

– Alkalmaz, vagy nem alkalmaz?! Kérlek, nézz ennek jobban utána!

– Értettem.

– Nos – vakarta meg háta közepét az alezredes –, vegyük szemügyre újból a tényeket! Gondoljuk át azt is, amit kiderítettek a fiatal nyomozók.

– Nekem roppant gyanús Ella, Erika és Ákos – tüsténkedett Pitacs –, ők azok, akik nem úsztak el a rácshoz. Illetve Erika készülődött, de meghátrált, ennek következtében eleinte Ella és Ákos volt István hátizsákja közelében. Sőt! Tudjuk, hogy Ákos barlangi üregekben mászkált, Ella eközben egyedül maradt. Legkevesebb negyedórája volt arra, hogy István kávéjába tegye a mérget! Továbbá – folytatta –, amikor az Ákos fiú visszatért a Hangversenyterembe, meglehet Ella – ahogy a várandós asszonyoknál szokás – félrehúzódhatott, mert úgy hozta a szükség. És akkor meg Ákos volt az, aki magára

maradt! Az sem kizárt – folytatta –, hogy Erika megérkezése után Ella és Áki hagyta el a Színháztermet, ekkor Erika volt az, aki kedvére kutakodhatott.

– Bár előhúztál a zsákból három lehetséges elkövetőt, rengeteg a „ha” a szövegedben! Mint a méhek a kasban, úgy hemzsegnék nálad a feltételezések, miközben a tényeknek ugyancsak híján vagyunk. Barátom! Ha így folytatod, ebből nem lesz fára mászás, legfeljebb egy hatalmas huppanás...

– Akkor hát mit tegyek? – húzta fel az orrát Pitacs, aki sértőnek találta főnöke gúnyos kiszólását.

– Tudj’ a fene! – kiáltott fel Kellner -, belefájdult a fejem ebbe az egészbe, egyszerűen ott vagyunk, ahol a part szakad, egy tapodtat sem jutottunk előre! – Beosztottját faképnél hagyva kiviharzott a szobából, bevágva az ajtót maga után. Pitacs József gondterhelten vont a vállát, majd bánatában főzött magának egy jó erős feketét. – Remélem, ebben nem lesz méreg! – dűnnyögte morcosan, miközben mély sóhajokat eresztgetve, kavargatta a fekete levet. Attól tartott, az ügy eredménytelensége okán főnöke leváltja, alacsonyabb beosztást adva neki. Akkor a pénze is kevesebb lesz, az előléptetésének meg végképpen lőttek. Mondott egy cifrát, majd a frissen főzött lötytyöt megcukrozta és felhajtotta. Enyhe fejfájása elmúlt, hátradőlt székében. Gondolkodni kezdett. Valami egészen különös ötleten kezdte járni az agyát.

5.

A rendőrség emberei két héttel a haláleset után lezárták és lepecsételték Lénárd István csillaghegyi házát, még a feleséget is kitiltották, mert – mint mondták – alaposan át szeretnék vizsgálni a kerttel együtt az egész birtokot. Még a telek szélén álló, deszkadarabokból összeeszkábált budit is lelakatolták, s az udvar végében szerénykedő fészker sem maradhatott tárva-nyitva. Kellner két, kevésbé magas pozíciót

betöltő emberét jelölte ki erre a célra, meghagyva, semmi se kerülje el a figyelmüket.

A két rendőr, miután a végét is szemügyre vette, a fészerben felhalmozott tárgyakat kezdte vizsgálgatni. Legtöbbje kerti szerszám és barlangkutatásra alkalmas holmi: lámpák, kötelek és kötélhágcsók, továbbá öt pár gumicsizma, ezekből kettő már ki is lyukadt. Sáros munkaruhákat is letek, zsebük üres és agyagos, olyik erősen szétszakadozott, inkább csak rongynak való. Miközben kutakodtak, egy jókora patkány akadt az útjukba, a sunyi állat merev szemekkel nézte a betolakodókat, majd hirtelen eliramodott és eltűnt a lomok között.

Ahogy a fészerben, úgy a lakótérben is iszonyú rendetlenség fogadta a rendőröket. Az égre nyíló, egyetlen szobában kopott, tönkrement bútorok töltötték ki a teret, a szekrényben viseltes ruhadarabok, kabátok és pufajkák lógtak, az egyik komódfiókban fehérnemű, sálak és sapkák, a másik három fiók könyvekkel, folyóiratokkal, kétes tisztaságú papírlapokkal volt teli. Az asztalon piszkos abrosz, rajta el nem mosott tányérok és evőeszközök szégyenkeztek, az ülógarnitúra két székből és egy szétmenni készülő fotelből állt, a szoba sarkában meghúzódó dívány – vagy talán ágy – vetetlenül, pecsétet huzattal tette teljessé a bútortárat. A szoba végében – a bejárattal szemközt – nyílt az egyetlen mellékhelyiség, mely egyben konyha és fürdőszoba volt. Ez utóbbiban egyajtós szekrény hívta fel magára a figyelmet, a rendőrök csodálkozva tapasztalták, hogy e bútordarabban elegáns öltöny, egy nyakkendő, néhány vakítóan fehér ing és egy ballonkabát foglalt helyet.

– Nocsak! – vetett álmélkodó tekintetett az egyik rendőr a szekrény tartalmára. – Úgy tűnik, ha dolgai úgy alakultak az elhaltnak, igencsak kicsípte magát!

– Miért ne tette volna – így a második –, elvégre úriember volt, aki tudta, mi illik és mi nem. Más kérdés, hogyhogyan nem volt igényesebb, lásd csak – fordult a társához –,

a sparherdet villanyrezsó helyettesíti, a vízcsapból és a zuhanyból meg csak hideg víz folydogál. Az egész hajlék fürdik a rendetlenségben, ha itt volna a feleségem, elájulna, amilyen tűzről pattant háziasszony, el nem képzelhetné, hogy volt képes egy ilyen magasan kvalifikált ember, mint amilyen az áldozat, ebben a lepusztult környezetben élni.

Tovább kutakodtak, éltek a gyanúperrel, hogy valamiféle értéknek, iratnak, mifénének még kellene itt lenni, keresgélésüket végül siker koronázta, mint kiderült, a ruhásszekrény alja dupla fenekű volt, s szétfeszítve a léceket, méretes vaskazetta akadt a kezükbe.

Zárva volt, kulcsot nem mellékelte hozzá a ház ura, a két zsernyák kezelésbe vette, s némi betörő-technikát alkalmazva, sikerült felfeszíteni a tetejét. Pénzt és iratokat találtak benne, összeszámlálva a bankókat, az összeg több mint húszezer forintra rúgott, az iratköteg nem tartalmazott semmi rendkívülit, születési bizonyítványt, házassági anyakönyvi kivonatot és egyéb személyes iratot rejtett a belseje.

– Van itt még valami! – kiáltott fel az egyik férfi. Lehajolt, zseblámpájával bevilágította a szekrény alját, majd leghátulról előráncigált egy vaskos dossziét. Belelapoztak, nehezen olvasható kézírással teleírt lapokat tartalmazott, nem kínlódtak vele, összecsukták, a kazettával együtt a bőröndjükbe rakták.

– Mehetünk? – kérdezte az egyik.

– Igen. Úgy vélem, nincs már itt semmi dolgunk.

Gondosan lezárták a házat, le is ragasztották az ajtót pecsétetes papírral, a kertkaput is beretesztették, bár ahogy körülnéztek a gazonos térségen, megállapították, csak az nem mászik be a telekre a félig kidőlt, lyukacsos drótkerítésen át, akinek nem fülk hozzá a foga.

Kellner nem titkolt bosszúsággal fogadta a házkutatás soványka eredményét, első felindulásában embereit okolta a hanyag munkáért. Mindkét beosztott élénken tiltakozott, s nem

győzte bizonygatni, hogy az utolsó szögig átvizsgáltak mindent, még egy patkányt is találtak, nem beszélve a rengeteg koszról.

– A padlást és a pincét átnéztétek?

– No de, főnök! Ez a lak egyszerű víkendház, kőpadlója egyenlő a földdel, tetejét hullámpala fedi, pincével, padlással nem rendelkezik.

– Nos, rendben. Nézzük a kazettát! – Kellner kiemelte a pénzköteget, gondosan megszámolta a bankókat, majd átböngészte az iratokat is. Ezt követően a dossziét vette kezelésbe. Belelapozott, beleolvasott, ám rendszerető ember lévén enyhe ideggörcsöt kapott az össze-vissza firkantott oldalakat nézegetve. Feljegyzések vásárlásról, barlangtúrák leírása, közbevetve egy-egy randevú időpontja és várható fejleménye, majd hosszas elemzése egy geológiai jelenségnek, mely váratlanul megszakadt, hogy helyet adjon a piacon vásárolt termékek felsorolásának. Időpontok, pénzelszámolások, geológiai-földtani elemzések váltogatták egymást. Kellner egyre gyorsabban lapozgatott, végül dühösen összecsukta a vastag dossziét, majd a kazettával együtt szekrénye mélyébe suvasztotta. A két rendőr távozott, Pitacs váltotta fel őket.

– Mire jutottál, Főnök, találtak a fogdmegek valami érdekeset Lénárd otthonában?

– Egyfenéket. Csupa vackot, használhatatlan holmikat rejteget a kisház, igaz, egy vaskazettában némi pénzmag is csírázik, amellet kikitortak a fiúk a szekrény aljából valami dossziét.

– És mit kezdesz a dossziéval? Átnézed részletesebben, mi rejlik benne?

– Nézi a fene ezt a hatalmas összevisszaságot. Igaz, némi geológiai eszmefuttatás is akadt itt-ott benne, ám – bevallom – nem sokat értettem belőle. Ellenben, őrmesterem, örülnék, ha ismernél valakit, aki tüzetesebben átnézné ezt az értelmetlen macskakaparást. Megbízhatnánk az illetőt szakértéssel, némi lóvét még fizetnénk is neki.

– Jelentem, ötletem van! – húzta ki magát Pitacs. – Ajánlanám a Karszt- és Barlangkutató Társulat főtitkárát, kiváló szakember, olyan, aki képes megérteni és értékelni ezt a geológiai szakszöveget.

– Rendben! Keresd fel és beszélj vele, ha rááll, jelentsd, majd felhívom, és megpróbálok üzletet kötni vele.

*

A Karszt- és Barlangkutató Társulat főtitkára, dr. Juhász Endre igencsak meglepődött, amikor titkárnője izgatottan benyitva szobájába, közölte, hogy egy rendőrnnyomozó keresi.

– Milyen ügyben? – kérdezte riadtan a férfi.

– Fogalmam sincs – nézett rá ijedten az asszony –, csak annyit mondott, hogy ő nyomozó, és a jelvényét mutogatta.

– Kérem, engedje be.

– Igenis.

Dörgő léptek hallatszottak, majd nyílt az ajtó és belépett Pitacs. Juhász – amolyan ötvenes, vékonydongájú ember, kissé hajlott háttal és őszülő hajjal – riadtan állt fel és lépett a rendőréhez.

– Jó napot kívánok – rebegte –, minek köszönhetem e megtisztelő látogatást?

– Jó napot – viszonozta Pitacs a köszöntést –, felettesem, Kellner Károly alezredes kérését tolmácsolom, aki szívességet szeretne öntől kérni.

– Állok elébe! – derült fel Juhász arca –, foglaljon helyet és mondja el, miben lehetek segítségére az igazságszolgáltatásnak.

– Az alezredes elvtárs szeretné önt felkérni szakértésre, mely tennivalót egy szerényebb összeggel is honorálna a testület.

– Ha volna szíves pontosabban körülírni, mi lenne a konkrét feladatom?

– Nos... Egy iratanyagot kellene önnek tüzetesebben átnézni. Ugyanis, miközben az elhunyt Lénárd István lakását vizsgálták át embereink, találtak egy dossziét, melyről feltételezhető, hogy segítséget nyújthat gyilkosának megtalálásához. – Miközben Pitacs beszélt, idegesen fészkelődött, egyre azon izgult, tán nem mondta el eléggé szakszerűen, mi is volna Juhász feladata. Nagyot sóhajtott, majd zsebkendőjével megtörölte izzadó homlokát.

– Egyszóval készítsen kivonatot a dosszié anyagából? – érdeklődött Juhász.

– Nem... azt talán mégsem. Kezdem az elején. Házkutatást tartottunk Lénárd otthonában, és a szekrényében elrejtve találtuk meg az említett dossziét. Rengeteg feljegyzés szerepel benne, legtöbbször geológiai tárgyú leírás, ám ezek megértésére mi, rendőrök, nem vagyunk kiképezve. Arra szeretnénk felkérni önt, nézze át alaposabban Lénárd István feljegyzéseit, és ha bármi olyanra bukkanna, mely segítené az említett bűnügy megoldását, nos, akkor meglehet, hogy elvezetne minket Lénárd gyilkosához.

– Elnézést, de nem egészem értem, miről is lenne szó. Tudtommal Lénárdot a hideg víz ölte meg, nem pedig gyilkosság áldozata lett.

– Időközben a férfit felboncolták, s megállapítást nyert, hogy Lénárd sztrichninmérgezésben halt meg.

– Óóóó! Ez meglep, erre álmomban sem gondoltam volna! Természetesen megteszem, ami tőlem telik, ám attól tartok...

– Ne tartson semmitől! Szemezze át betűről betűre a dosszié anyagát, s jelölje meg azokat a mondatokat, szövegrészeket, melyekből esetleg következtetni lehetne az elkövető személyére...

– Némi fenntartással attól félek, nem jutok semmire.

– Hamarosan felkeresi önt a főnököm, Kellner alezredes, átadja a dossziét, és hivatalosan is felkéri önt a tárgyanban történő szakértésre. Ennyi. Köszönöm, hogy időt

szakított rám. – Pitacs bólintott és elköszönt. Sietve távozott, be sem tette az ajtót maga után.

Egy hét elteltével Juhász átvette Kellnertől a nevezetes iratköteget. A főtitkár gondosan átolvasta a megbízólevelet, majd aláírásával nyugtázta azt. Pár keresetlen szót váltott a rendőrnnyomozóval, aki lényegében ugyanazt adta tudtára, amit korábban már Pitacs is elnyögdécselt neki. Nem sok kedve volt a különös szakértéshez, ám tudta jól, a rendőrökkel nem tanácsos ujjat húzni. Elhatározta, nem viszi haza az anyagot, nehogy családtagjai is beleolvassanak, majd cikizzék és kérdezzessék, amellet még rá is fogják, hogy a rendőrség munkatársa lett.

Öt nap is eltelt, mire hozzákezdhetett a dosszié átnézéséhez. Hamarosan tapasztalta, nem hiába eszelte ki Kellner nyomozó nagy ravaszul, hogy külső szakértőre bízza az iratok átnézését, az írásműről már az első oldalak szemrevételezése után kitűnt, hogy az összevisszaság uralja minden egyes lapját. Az egész anyag maga volt az értetlenség, szerzője hol magánéletéről árult el kissé bizzarr dolgokat, hol tudományos értekezés leírásába bonyolódott. Olykor felsorolta, mit vásárolt a piacon és az áruházak sokaságában, máshol pénzügyi kalkulációk következtek, némi politikai éllel felcicomázva.

Juhász Endre erőt vett magán, átolvasta betűről betűre az első három oldalt, ekkor hirtelen kedve támadt, hogy a sarokba dobja az egész dossziét. Nem tette, megkísérelte tovább olvasni a szöveget, ám hamarosan abbahagyta, mert alapos fejfájást kapott. Megjegyzendő, a férfi bányamérnöki oklevéllel rendelkezett, ez okból a nyakatekert, speciális geológiai szakkifejezések idegenek voltak a számára.

Másnap még megpróbált itt-ott belenézni a fránya irattartó lapjaiba, ám ismét elfogyott türelme, hamarosan belátta, az ilyesfajta munkát nem neki találták ki. Juhász némi töprengés után rájött, szerződtenni kellene egy geológust, az talán majd jut valamire ezzel a megveszekedett anyaggal.

Hirtelen, mintha villámcsapás érte volna, felbukkant agyában Csilla képe, a legszebb lányé, akit életében látott, és aki nemcsak szép, hanem szerfelett okos is, amellet geológiát tanul a Tudománygyetemen.

A barlangos rendezvényeken gyakran találkozott a lánnyal, olykor megesett, hogy pár szót válthatott is vele. Úgy tudta, szerelmes Istvánba. Meglehet, hamarosan össze is házasodnak. Sejtette, nincs esélye Istvánnal szemben, még annyi sem, hogy a lánnyal valami laza barátságba keveredjen. Ámde most? A lányka szomorú és elhagyatott, minden bizsonnyal vigasztalásra vár. Már meg is született agyában az ötlet, megbízza őt a dosszié átnézésével, így két legyet üthet egy csapásra, meglesz a szakvélemény a rendőrök számára, s ki tudja...? Tán Csilla majd az ő vállán siratja el szerelmesét!

Kapóra jött, hogy a Társulat éppen a következő héten tartott tisztújító közgyűlést, s Csilla is azok közé tartozott, akik szavazati joggal rendelkeznek. – Remélhetőleg el fog jönni – töprengett Juhász, s a biztonság kedvéért névre szóló meghívót küldött neki.

Csilla egy hete hagyta el a szanatóriumnak titulált kórházat, unott volt, fáradt és kedvetlen, ennek ellenére úgy vélte, kötelessége, hogy eleget tegyen a Társulat meghívásának. Miért is ne? Ráfér néhány vidám és lelkes ember társasága.

A küldötközgyűlés keretében az Érembizottság kitüntetésekkel látta el az elmúlt év legjobbjait. Többek között Vass Imre-éremmel jutalmazták Szalai Mártont, a tapolcai Berger Károly-barlang feltárásának vezetéséért és a kutatási munkálatokban elért eredményeiért. Néhányan emléklapot kaptak a barlangokban végzett feltáró munkáért, mások – a korosabbak – hatvanadik, hetvenedik születésnapjuk alkalmából nyertek kitüntetést.

Második napirendi pontként a főtitkári beszámoló következett, melynek keretében az illetékes vezető szót ejtett a nevezetesebb rendezvényekről és a főbb szakmai kirándulásokról is. Eldicsekedett egyik nem mindennapi

külföldi barlanglátogatásukkal, valamint felsorolta az éppen esedékes programfüzet főbb közleményeit. Következett az 1959. évi munkaterv megtárgyalása, melyhez az előadó hozzászólásokat is szeretett volna hallani.

Befejezésül újraválasztották a vezetőséget, nevezetesen az elnököt, a társelnököket, titkárokat és a Felügyelő Bizottság tagjait. Személyi változások csak elvétve akadtak, főleg olyanokat váltottak le, akik magánéleti problémáik, vagy munkahelyi ügyeik miatt maguk kérték felmentésüket.

Csilla Áki és Pali között foglalt helyet, a két fiatalember igyekezett jobb kedvre hangolni a lányt, mi több, arra is szeretnék volna rábeszélni, hogy vállaljon valamilyen tisztséget ő maga is. A lány jót nevetett az ötleten, de nemet intett. Miután vége lett az összejövetelnek és kifelé igyekeztek, Juhász Endre váratlanul Csillához csatlakozott és arra kérte, szánjon rá némi időt, mert egy igencsak fontos dolgot szeretne vele megbeszélni. A kérés visszautasíthatatlan volt, beültek egy kávézóba, a férfi rendelt maguknak feketét.

– Nos – fordult a lánynak, miután ideje volt rátérni az érdemi beszélgetésre –, úgy tudom, ön geológus-szakos hallgatója a Tudományegyetemnek, és mint a jövő földtantudósát, arra kérem, nyújtson a részemre némi segítséget. Ugyanis az a megtiszteltetés ért a rendőrség részéről, hogy felkértek szakértőnek. Az anyag, melyet tüzetesen át kellene néznem, Lénárd István hagyatéka, egy dosszié, mely telis-tele van geológiai szakszöveggel. Bevallom, mint bányamérnök nem vagyok egészen otthon a maga szakmájában, kedves Csilla, ez okból kérném, nyújtson nekem segítséget, avasson be e szép diszciplínába engemet is.

– Egyszerűen arra kér – ragadta meg a lényegét Csilla, hogy böngésszem át az egész dossziét? No, de mi célból?

– A nyomozók úgy vélik, ha a szerencse mellénk szegődik, találhatunk István írásaiban valami olyasmi szöveget, mely segítséget nyújtana a nyomozóknak az ominózus gyilkosság felderítésében.

– Értem. Hát, nem is tudom... Élek a gyanúperrel, egyetlen olyan mondatra sem fogok rábukkanni, mely előbbre vinné a dolgukat.

– Ön igencsak pesszimista, ám én bízom a rendőrségben. Tudja, nem szívesen húznék ujjat a *kopókkal*!

– Világos. Maradjunk annyiban, kizárólag az ön kedvéért, elvállalom a feladatot. – A férfi szeme felcsillant, arcán a meghatottság jelei tükröződtek. Hirtelen azt sem tudta, hogyan köszönje meg Csillának a felajánlott segítséget.

Pár nap múlva futárpostával elküldte a lánynak a dossziét. Hálája jeléül a viseltes, számárfüles irományhoz nagydoboz bonbont is csatolt.

*

Csillát elfogta a sírás, amikor kezébe vette az irattartót, melynek felfűzött lapjain szerelme kézírását ismerte fel. István gondolatai... Meglehet – reménykedett –, őróla is írt valamit a férfi, talán kifejti ebben a vaskos kötetben, hogy igazából csakis őt szerette és az Ellával kötött házassága tévút volt csupán. Még aznap délután hozzákezdett a paksaméta átnézéséhez. Első nekifutásra nagyjából átlapozta miféle témákat, feljegyzéseket érint ez az anyag, ám ahogyan két elődjének, neki is feltűnt az a bosszantó összevisszaság és rendszertelenség, ami jellemezte a dosszié valamennyi lapját.

Úgy határozott, egyelőre csupán a geológiával és a speleológiával foglalkozó részeket fogja alaposabban áttanulmányozni, míg a mindennapi életéről szóló feljegyzéseket, megjegyzéseket a végére hagyja, éppen csak átfutja majd. Ami erősen frusztrálta, hogy a férfi leplezetlenül írogatott szerelmi ügyei intim részleteiről, ugyanakkor őt még csak meg sem említette. Fájdalma leírhatatlan volt.

Végül erőt vett magán, elvégre Juhász kérésére elvállalt egy komoly, rendőröktől eredő megbízatást, nem tehet mást, mint hogy nekiesik a munkának, a szakmai szövegrészek alapos áttanulmányozásának. Miután kissé megnyugodott, úgy érezte,

alapjában véve helyes volt az, amit tett! És ahogy egyre jobban beleásta magát az anyagba, hamarosan rájött, hallatlan értéket tart a kezében! István – bár kissé hebehurgya módon – részletesen taglalta geológiai megfigyeléseit, elemezve az azokból levonható következtetéseket. Csilla, aki otthon volt a geológiában, hamarosan rájött, a férfi szakmai szövegében rengeteg újdonság van, olyasmik ötlöttek szemébe, melyeket mindeddig nem talált egyetlen tankönyvben, szakcikkből vagy egyéb tudományos közleményben sem. Ilyen volt többek között István kőzetek dilatációjáról közölt megfigyelése, pontosabban szólva annak tárgyalása, hogy a Hold okozta ár-apály jelenség a kőzetekben nyugvó és áramló vizekre ugyanúgy érvényes, mint ahogyan az a tengerek esetében megfigyelhető. Az elméleti részhez kapcsolódva a férfi kísérleti megfigyeléseket és számításokat is mellékelte, kétség nem fért hozzá, hogy minden egyes szava, állítása komoly szakmai újdonsággal bír.

Csilla kigyúlt arccal, egyre nagyobb vehemenciával olvasta a férfi elnagyolt kézírását, szép szeme vöröslött a megerőltetéstől, de nem pihent, nem érzett egy csöppnyi fáradtságot. Gondolt egyet, s kiemelte a dossziéból azokat a lapokat, melyek a szakszöveg-részeket tartalmazták, s arra kérte apja titkárnőjét, készítsen számára a mellékelte lapokról másolatot. (Azokban az években még nem terjedtek el a modern fénymásológépek, az iratokat leginkább fényképfelvételek segítségével sokszorosították.)

A szülők meglepődve tapasztalták lányuk kedélyének öröndetes javulását, Csilla jókedve visszatért, egész halom szakkönyvvel és folyóirattal vette körül magát, éjt nappallá téve dolgozott, olvasott, írt, számolt, ábrákat készített. Nem faggatták, apja is, anyja is jól tudta, leányuk kedélye változó, annál jobbat ki sem találhatott volna, minthogy szakmai munkájában keres vigasztalást.

Három hét elteltével befejezte Csilla a vállalt feladatot, már éppen fel akarta hívni telefonon Juhászt, amikor hirtelen rádöbbsent, a férfit nem azzal bízták meg a rendőrök, hogy

geológiai szakkikkeket írjon, hanem találnia kellett valami konkrétumot a nyomozás számára. Fél napig törte a fejét, majd váratlanul felnevetett. – Megvan – csapott öklével nyitott tenyerébe –, csőbe húzom én az egész társaságot! – Az ötlet, amit kieszelt, valóban zseniálisnak tűnt, ráadásul – *horribile dictu* – még az is megeshet, hogy van is valami alapja a kitalációnak; esetleg benne rejlik az igazság kicsiny morzsája is. Nem habozott, az egyik lap félig üresen hagyott oldalára, István kézírását ügyesen utánózva, írta meg a félrevezető szöveget, még a fogalmazás is tökéletesen illett a férfi stílusához. Amit kiötölt, annak lényege az volt, hogy István rendszeresen egy afrikai diáktól vásárolt kávéporokat, méghozzá azért, mert a Magyarországon tanuló fiatalember olcsón adta a kiváló minőségű babkávét-örleményt. Már csak annyit kell tennie, gondolta Csilla, hogy amikor visszaadja a dossziét Endrének, felhívja a férfi figyelmét az általa becsempésztett szövegre. Remélhetőleg a detektívek készpénznek veszik azt, amit összehordott, s a nyomozás más utat választ magának, nem őket, a barlangosokat érinti majd a gyanú, hanem egy ismeretlen afrikai férfit.

A nyomozás továbbra is egyhelyben toporgott, legalábbis így vélte mindenki, aki bármi okból érintett volt e sötét bűnügyben. Aztán váratlanul meglepő fordulatot vettek az események, alaposan felkavarva a mindaddig tisztának tartott állóvizet. A nyomozók elfeledték a mérgezett porokról szóló mesét, másfelől orrontottak új szagokat. Mert az, amibe belebotlottak, megrázó volt, hihetlenebb minden eddiginél.

6.

Csilla egyre halogatta a dosszié visszajuttatását Juhász doktornak, a kapcsos irattartó olyan volt számára, mint egy emléktárgy, mely Istvántól maradt rá. Végül szégyenszemre meg kellett érnie, hogy a férfi szóvá tegye mulasztását, felhívta őt telefonon, s tapintatosan arra kérte, szolgáltatassa vissza a jeles

darabot. A lány, bár készítettett magának másolatot a szakmai részéről, újból és újból átlapozta a dossziét, minden lapját végigsimogatta, miközben fojtogatta őt a zokogás. Végül eljött a nap, amikor tovább már nem halogathatta, meg kellett válnia a becses emléktől. Ekkor történt, miközben tett-vett, egy ügyetlen mozdulat következtében leejtette a dossziét, s amint lehajolt, hogy felvegye, észrevette, a hátlap valahogyan más, mint az irattartó előlapja.

– Milyen különös ez a borító – nézegette és tapogatta –, mintha ki volna párnázva a dosszié fedele. És ami a legfurább – vizsgálgatta a vastagabb hátlapot –, a borító belső része le van ragasztva egy kockás papírlappal! Ennek a végére járok! – ugrott fel ültéből, szaladt a konyhába s behozta a legélesebb kést. Óvatosan fejtegette le a borítóról a ráragasztott lapot, majd amikor az egyik él már ki volt nyitva, benyúlt az így létrejött tasakba, s megdöbbenésére összehajtogatott hártypapír-lapok akadtak kezébe.

Óvatosan teregette szét a zsákmányt, megszámlálta, húsz darab hártypapír volt elrejtve a részben. Valamennyi sűrűn teleírva, és ami a lényeg, az írás István kezétől származott! Az oldalak számozva voltak, remegő kézzel rakta egymásra valamennyit, azonnal észlelte, csupán az egyik oldalon van írás a papírlapok vékonysága miatt. És az irománynak címe is volt: *A Szikláshegy titka* – ez állt az első oldal élén, Csilla szájtátva bámulta a kéziratot, első pillanatban arra gondolt, szerelmese írt egy novellát is, hogy kipihenje a sok szakszöveg okozta fáradalmakat. Hozzálátott elolvasni, ám az aprócska betűk szinte felismerhetetlenek voltak. Elővett egy lupét, bekapcsolta legerősebb fényű olvasólámpáját, ötlete nyerő volt, mert az apró betűk megnöttek és viszonylag jól láthatókká váltak. Az olvasás ennek ellenére nehezebbre esett, már előre látta, nem lesz könnyű átböngészni e rengeteg anyagot, a szeme máris könnyezni kezdett, rádöbbsent, hosszadalmas és fáradságos munkának néz elébe, ha minden áron meg akarja tudni, imádottja mit vetett papírra.

Első dolga volt, hogy a maga számára másolatot készíttessen a talált anyagról. Miután megkapta, már nem volt szüksége a hártyalapokra, óvatosan összehajtva visszatette a tasakba mind a húsz darabot, s a kockás papírt visszarakasztotta a hátlapra ugyanúgy, ahogy megtalálta. Végül sűrű bocsánatkérésekkel fűszerezve, eleget tett Juhász kérésének, megbízott egy futárt, és visszaküldte vele a dossziét. Ügyes volt, az irattartón nem hagyott nyomot a manipuláció.

S nem tévedett. Csaknem két teljes hetébe telt, míg végére járt a nehéz feladatnak, bár az olvasást pihenéssel és szeme vizes borogatásával gyakorta megszakította, nemcsak a szöveg olvasása, hanem a műszaki tartalom megértése és feldolgozása is hozzájárult elméje fáradalmaihoz. Magára maradva, egyre a különös lapok mibenlétén törte a fejét. Már az első oldal végigböngészése során észlelte, hogy Istvánnak eszébe sem jutott holmi szépirodalmi művet összehozni, saját élményeit vetette papírra, ám ezúttal rendezettebben és gondosabban, mint tette ezt a dossziéba fűzött feljegyzésekben.

Az írás bevezető része 1952 szilveszterének eseményeivel foglalkozott, István néhány barlangos csoportvezetővel együtt meghívást kapott Jávor Ábeltől, aki már akkoriban is a Baradla-barlang igazgatója volt. Mielőtt vacsorához ültek volna, aperitifet szopogattak, majd a jövő év terveiről beszélgettek. Juhász Endre is a vendégek között volt, s a barlangigazgató, kihasználva a budapesti Társulat főtítkáranak jelenlétét, meglepő javaslattal állt elő.

Közölte, társai számára összeírta azokat a barlangkezdemenyeket, melyeket érdemes volna alaposabban feltárni és kikutatni, merthogy meglátása szerint akad még hazánkban számos olyan üreg, mely hatalmas, soha nem látott barlangnak előtere, kapuja lehet.

Miután Csilla végzett az első oldallal, érdeklődése nőttön-nőtt, már egyetlen szót sem kihagyva olvasta tovább az érdekfeszítő szöveget. István egyes szám első személyben írta le élményeit, talán ez volt az oka, hogy az olvasmány olykor

kissé zavaros, nehezen érthető volt. Csillát hidegen hagyták a stilisztikai problémák, valósággal nyelte a betűket. Íme:

„– Jávor Ábel a tudunkra adta, első menetben csupán az Aggteleki karszt jellegzetességeit, s a Zempléni-hegység üregeit vette figyelembe, mert úgy ismeri ezt a vidéket, akár a tenyerét, s nem tagadja, a legtöbb ígéretes üregről, fülkéről fényképeket készített; már csupán lelkes munkatársakra volna szüksége, akik kikutatnák a barlang-kezdeményeket, kisebb járatokat. Koccintásra emelte poharát, s megkérdezte, vállalnánk-e efféle feltáró munkát barlangkeresés céljából? A csoportvezetők velem együtt Juhászra pillantottak, tőle várva biztatást az izgalmas munkára. A főitkár körbejáratta tekintetét, ivott pár kortyot, majd kezét széttárva szólított bennünket:

– Nos, barátaim, benne vagytok?

– Természetesen! – hangozott fel mindenki ajkáról a lelkes válasz. Többen reám pillantottak, figyelték, mit szólok az ötlethez. Éltem a lehetőséggel, s elmondtam a magánvéleményem:

– Elfogadhatónak tartom én is vendéglátónk felvetését, ezzel együtt javasolnám, osszuk fel egymás közt, ki és hol, melyik vidéken vállalna barlangfeltárást, s szervezne e célból kutató-csoportot is.

– Helyes a bőgés, oroszlán! – viccelődött a barlangigazgató. – Hát akkor lássunk neki a munkának, a vacsoráig van még bőven idő!”

Amikor Csilla idáig jutott az olvasásban, megfájdult a feje az izgalomtól, tekintete vibrált az apró betűs szöveg szemeztetésétől, miközben úgy érezte, semmi olyan izgalmas dolog nincs ebben a leírásban, ami indokolná a papírok titokzatos elrejtését. A további szakaszokat inkább csak átfutotta, mellőzve a szilveszter-este eseményeinek részletesebb leírását, a viccelődéseket, fecsegéseket, az olyasmi beszédek,

melyek megszokottak a jó kedvű, italozó férfiak dumapartijai alkalmából. Ami felkeltette figyelmét, hogy István a Zempléni-hegység egyik üregét választotta, melyet *Birka-barlang* néven emlegetett. Mint kiderült, az aknabarlangot úgy fedezték fel, hogy valamikor – még a háború előtti időkben –, az egyik szerencsétlen állat legeltetés közben egy zsombolyba esett, és a halálát lelte. Az említett aknabarlangot elrejtették a környező bokrok, ennek köszönhetően mindeddig senki sem gyanította az üreg meglétét. Miután az egyik férfi kötélén lemászott a lyukba és felhozta az élettelen birkát, hatalmas lakomát csaptak a juhászok, közösen Órfalu lakóival. Később a mintegy tíz méter mély üreg tetejét bedesztázták, nehogy valami állat, netán egy ember véletlenül ismét beleessék, ám a falu népe számon tartotta az eseményt, s ők voltak azok, akik Birka-barlangnak nevezték el az akkoriban még zsombolynak gondolt üreget.

Csilla, miközben a szemét pihentette, arra gondolt, vajon István miért nem emlegette sohasem e híres kalandot, és arról sem szólt mindeddig a fáma, hogy a férfi pályafutása során barlangokat, zsombolyokat keresgélve bármikor is a zempléni hegyekben kutakodott volna. Miután végzett az első lappal, pihent egy negyedórát, majd kezébe vette a második lapot, mely fölött kis csillag jelezte, hogy új téma következik. Már az első bekezdés elolvasása után teljesen elképedt, s ettől kezdve valósággal itta István minden sorát.

„Márciusban adódott két szabadnapom, felhívtam Ellát, s megkérdeztem, eljönne-e velem a Zempléni-hegységbe egy érdekes barlangtúrát tenni. Közismert, hogy egyedül még a legedzettebb barlangász sem vállalkozik ismeretlen üregek felkutatására, a lányt idővel a társamnak tekintettem, mert mindenkor szó nélkül követte utasításaimat. (No persze, mert fülíg belém esett! Nem mintha nekem tetszett volna a kövércés, csúnyácska nő, ám – hogy szívességét viszonozzam – időnként megajándékoztam egy-egy szenvedélyes éjszakával.)

Jósvafőig autóbusszal mentünk, miután elérkeztünk Jávor lakásához, a férfi, ígéretéhez híven terepjárót biztosított a számunkra, benne kötélhágcsó, kötel, lámpák és pajszer, no meg egyéb kellékek, melyeket a barlangász használ. Kifotózott katonai térképlapot is kaptunk, mely alapján Őrfaluból elindulva minden nehézség nélkül megtaláltuk a célba vett Birka-barlangot. Éjjeli szállás is akadt ebben a kicsiny faluban, mely alig fél kilométerre fekszik a szlovák határtól. Másnap reggelre halasztottuk a barlangjárást, az idő kellemes volt, a harmatos fű szikrázott a korai napfényben, néhány bokor rügyei már nyíltak, imitt-amott fel is hasadtak, bimbókat, félig kinyílt virágokat hintve szét a hűs levegőjű tájba. Alig haladtunk tíztizenöt percet, a táj megnyílt előttünk, s a kisebb hegyek takarása mögül elénk tárult a hatalmas Szikláshegy. A maga 900 méteres magasságával uralta a tájat; piramishoz hasonló alakjával, a fényben ragyogó fehér sziklatömbjeivel cukorsüveghez volt hasonlatos.

– Ugye nem oda kell felmáshoznunk? – hűledezett Ella.

– Világért sem – nyugtatgattam –, mindössze a sziklás hegy láb lejtőjén kell felmennünk kábé úgy fél kilométert. Sajna, a terepjárótól is búcsút kell vennünk, a talaj annyira köves és hepehupás, hogy gépkocsival egyáltalában nem járható. Figyelj! A te dolgod lesz a mászókötelek és a lámpák cipelése, az ételt, ivóvizet, csákányt, pajszer és a többi cuccot magamra vállalom.

Majd egy óra eltelt, míg nagy nehezen ráakadtunk az ominózus üreg bejáratára, láttuk, korhadt deszkákkal fedték le, nehogy ember vagy állat vigyázatlanul a halálát lelje benne. Egy közeli fához kötöttem a hágcsó egyik végét, majd óvatosan belelógattam mind a 15 métert a zsombolyba.

– Elsőnek leászom én – kiáltottam –, hátizsákomban leviszem a holmit, utána visszászom, téged biztosítókötelre veszlek, és ha leértél, követlek. Nos?

– Rendben – helyeselt Ella, s én megkezdtem a leereszkedést. Minden nehézség nélkül elértem az aknabarlang

mélyét, szűkös, köves aljzatra léptem, majd a maxim lámpát begyűjtve, a továbbjutást kezdtem el keresgélni. Végül megtaláltam! Lapos kis nyílás volt, hasra vettem magam, úgy araszoltam benne tovább. Mintegy húsz méter megtétele után a járat kiszélesedett és magasabb lett, először törpejárásban, később kiegyenesedve mászkálhattam benne. Végére szép nagy teremben találtam magam, melynek egyik felét cseppkövek borították, másik részében domború szálkőzet volt a főte. Továbbhaladtam, láttam, hogy a terem meredek járatba torkollik, ehhez már kötél kell! – biztattam magam, majd megfordultam és visszamásztam a hágcsón a lyuk szájáig. Ella már magára csatolta a biztosítókötetet, kissé izgatottan várakozott a leszállásra. Minden úgy történt, ahogyan elterveztük, mindössze annyi volt a gond, hogy a lányt kezeinél fogva kellett átvonszolnom a járat elülső, keskeny részén. (Már attól tartottam, hogy vaskos termete miatt beszorul, mint dugó az üvegbe...)

A továbbhaladásnál fordult a kocka! Ezúttal Ella biztosított engem, ahogy a teremből kezdtem lemászni a meredek falon a járat folytatásában reménykedve. Leértem, s nem győztem csodálkozni! Az alsó terem nagyobb volt, mint a felső, és szebbnél szebb cseppkövek szikráztak, csillogtak benne. Jávor Ábelnek igaza volt, újabb meseszép barlanggal gazdagodik hazánk! A nyakamban lógott a fényképezőgépem vakuval ellátva, egyre csattogtattam, színes fényképezéshez való tekercs volt benne, legszívesebben táncot jártam volna örömömben.

A teremből elágazások nyíltak, bár komolyabb feltérképezésre az idő nem futotta, ám néhány skiccet azért készítettem. Az óramutató haladt, tudtam jól, Ellát nem várakoztathatom egy óránál tovább, még a végén felfázik, s többé nem jön velem barlangozni. Sípommal jelt adtam, indulok felfelé, ő is jelzett, s éreztem, hogy feszülni kezd a mászókötel. Visszaértem a felső terembe, a lány lelkesen fogadott, azt

mondta, cseppet sem unta magát, mert felfedezett valami érdekeset, már alig várta, hogy én is megtekintsem.

– Mi volna az?- érdeklődtem.

– Nézd csak! – mutatott felfelé a lámpájával – látod ott fenn, a szálkőzetből álló boltozaton azokat a zöldeskék, sárgászöld foltokat? Először azt hittem, moszatok, no de ilyen mély barlangban növényzet aligha fordul elő!

Magasra emeltem a maxim lámpát, fényét rávetítettem a különös alakzatokra.

– Alighanem telérközetek – jegyeztem meg kissé bizonytalan hangon.

– Azok micsodák?

– Kisebb kőzettestek alakjában előforduló magmás kőzetek, általában szegélyek formájában jelentkeznek. Porfiros szövetűek, vagy mikrokristályok, ilyen példának okán az aplit is.

– No, ez nekem magas.

– Figyelj! Van nálam bicska, és néhány kisebb nejlonzacskó. Ha a nyakamba ülnél, elérnéd a plafont; bicskával lekaparhatnál valamennyit egyik-másikból, s a kőzetpor- mintákat elvinném a Földtani Intézetbe!

– És ha megkaparom, kiderül, növény vagy kőzet! Remek! Elbírsz?

– Háááát... No, mindegy. Lehajolok, próbálj valahogy a hátamra mászni!

– Igenis.

Nem mondom, hogy túl nagy élvezet lett volna ezt a nagydarab nőt a nyakamba venni! No, de mit meg nem tesz az ember, hogy áldozzon a tudomány oltárán! Nagyokat nyögtem, úgy éreztem, hogy a gerincem menten darabokra törik. A lány ügyes volt, gyorsan kapargatott, s a három zacskó félig megtelt valami különös, kissé darabos-földes anyaggal. Miután végre lemászott rólam, pár percre le kellett ülnöm, hogy magamhoz térjek, helyükre rángassam valahogy a csontjaimat. Ezúttal én kúsztam ki elsőnek a lyukból, de a cuccot Ellára hagytam, annyira fájt a nyakam és a hátam, hogy nem bírtam el a

hátizsakom. Végül csak kikászálódunk mind a ketten, az idő már délutánba fordult, örömlünkben táncot jártunk, bár a hátam csaknem kettészakadt.

Visszatértünk Őrfaluba, amint a házinéni megpillantott minket, örömmel közölte, hogy készített számunkra bablevest és túrós palacsintát. Ha rászánnánk az étkekre pár sovány forintot, alaposan megpakolná mindkettőnk tányérját! Mi az, hogy rászánnánk! Éhesek voltunk, akár egy kiéheztetett cápa, kétszer annyi pénzmagot is megadtunk volna az ínycsiklandozó falatokért! Lemosakodtunk, átöltözködtünk, és máris az asztalhoz ültünk.

Szép napunk volt, és roppant eredményes. Hátha még sejtettük volna, hogy kifogtuk az aranyhalat!”

Csilla ingerülten dobta félre a sűrűn teleírt papírlapokat, a barlangmászás, kúszás, cseppkövek szépsége mit sem érdekelt, figyelmét azokra a részekre fordította, melyeket István „társáról”, vagyis Elláról írt. – Egyszóval már több évvel előtte, hogy megismerkedtünk, viszonya volt Istvánnak a lánnyal – mérgelődött –, no persze! Ez a trampli úgy ugrált, ahogy a férfi füttyült, elnézte hibáit, hűtlenségét, csakhogy olykor-olykor ő is nyalakodhasson a mézesbödönből! És a végén ő nyert... Elérte, hogy István feleségül vegye! Mi több! Ha minden jól megy, még egy gyermeket is sikerült összekalapálniuk!

Lassan éjfél ütött az óra, Csilla fáradtan dőlt ágyba, alig pár perc múlva el is aludt. Zavaros álmokkal küszködött, Istvánt látta lógni a biztosítókötélen, aztán valahogy minden megváltozott. A kötel a férfi nyakára tekeredett... Hirtelen ébredt, verejtékétől vizes lett az ágya és a hálóinge, felkelt – már hajnalodott –, kiment a fürdőszobába és a zuhany alá állt. Visszafeküdt, majd újból elaludt, reggel tíz óra tájban ébredt, éjjeliszekrényén már ott volt a reggelije, Gimama gondoskodásának biztos jeleként. Némi téblábolás után

mégiscsak úgy döntött, hogy folytatja a nem mindennapi szöveg olvasását.

„Két nap múlva ellátogattam a Földtani Intézetbe, felkerestem Szentessy Ignácot – Náci bácsit – a nagy öreget, aki a geológusok közül a legjobban ismeri e nemes tudománynak minden mozzanatát. Az öreg már elmúlt hetven, ám változatlanul bejárt az Intézetbe, átnézte az újonnan megjelent folyóiratokat, miközben tanácsokkal látta el a kollégáit. Gondoltam, az én leletemről is mond majd valamit, bár előfordulhat, kikacagja tanulatlanságom. Mindegy... ott eszi a fene... még most is sajog a hátam Ella rettentő súlyának elviselésétől.

Az öregúr örvendezve fogadott, átölelt, meglapogatta a hátam, hellyel kínált, majd vette a telefont és a büféből rendelt magunknak kávé. Csak később tértem a tárgyra, eleinte érdeklődtem egészsége, életkedve iránt, ő csak annyit válaszolt, hogy jól van, panasza nincsen, élteti őt a szakma, melyet most is űz, rendületlenül! Miután én is mondtam neki néhány dicsérő szót, megkérdezte, minek köszönheti illusztris látogatásomat.

– A Zempléni-hegység egyik kevésbé ismert barlangjában kutakodtam – kezdtem hozzá a beszámolómhöz –, s érdekes kőzettani anomáliákat véltem felfedezni.

– Nocsak! – nézett rám biztatóan. – Dicséretes dolog, ha a fiatalok is felfigyelnek az apróbb részletekre! – Felbátorodva folytattam a szövegélést, majd elővettem a tasakokat és a kezébe nyomtam.

– Ezeket a kaparékokat gyűjtöttem össze – mondtam, és részletesen beszámoltam a Birka-barlangban történekről. Az öreg kigyúlt arccal meredt rám, majd néhány szemcsét nagy bontású mikroszkópja alá helyezett, s elmélyülten tanulmányozta a produktumot. Hümmögött, később a másik két tasak tartalmát is megvizsgálta, észrevettem, a fejét csóválva meredt szeme a semmibe.

– *Te fiú – szólított –, ezek a kaparékok biztosan a zempléni barlangból származnak? Nem arról van itt szó, hogy valami külföldi pacáktól kaptad ezeket a színes porokat?*

– *Nem! Magam gyűjtöttem valamennyit, esküszöm, hogy a leletek a Birka-barlangból valók!*

– *Nos, elhiszem, ha mondod...*

– *Bocsánat – néztem rá kérdő tekintettel –, valami speciálisabb anyagot vél felfedezni, Professzor uram?*

– *Való igaz.... de egyelőre nem mondanék semmit. Ám ha hozzájárulsz, átvinném a porokat a kémiai laborunkba, s amikor időm engedi, analízálom, megkísérelem kideríteni mivoltukat.*

– *Megtudhatnám, miféle leletre gondol?*

– *Még kimondani is alig merem – húzta össze a szemét, miközben a távolba nézve merengett. – Ha igazolódik a sejtésem, ezek a kaparékok ritkaföldfémeket tartalmaznak...*

– *Hogy kicsodákat? – kérdeztem teljesen ledöbbenve.*

– *No ne, még nem hallottál ezekről az elemekről? A ritkaföldfémek a periódusos rendszer elemeinek egy sajátos csoportját alkotják; ide sorolják a lantanoidák 15 elemét, valamint a szkandiumot és az itriumot. Bár nem annyira ritkák – a radioaktív prométium kivételével –, viszonylag nagy mennyiségben fordulnak elő a földkéregben. Elszórtan, nem pedig tömbökben találhatók, rendszerint vegyületek formájában bukkannak fel, s inkább az őket rejtő ásványok, melyekben előfordulnak, érdemlik ki a „ritka” jelzőt. További jellemző, hogy ezek az elemek egymáshoz nagyon hasonlatosak, ami főként a szamáriumról, az európiumról, a túliumról vagy a lutéciumról mondható el.*

– *Gondolom elhiszi, hogy magam is tanultam kémiát, természetesen hallottam a ritkaföldfémekről is, ám gyakorlati jelentőségükről mindeddig nem voltak ismereteim.*

– *Való igaz, napjainkig nem voltak valami népszerűek, ám a modern technikában komoly szerephez jutottak; főként adalékanyagként használatosak, például az üvegfestészetben,*

gépalkatrészek fém-részeiben és még számos ipari célú eszközben találkozhatunk velük. Némelyik elem még az orvosságokban és a gyógykenőcsökben is szerephez jut, másokat villanymotorokban, vagy katalizátorként alkalmaznak. Nos, ahogy fejlődik a technika és a tudomány, alkalmazási lehetőségeik egyre szélesedik. Talán a leggyakoribb és legnépszerűbb elem a szamárium, melynek egyik vegyülete igen erős permanens mágnes, hogy mást ne mondjak, mágnessége kábé tízezerszer akkora, mint amekkorát a vas esetében mérnek.

– Ezek az elemek a természetben tisztán is előfordulnak, vagy inkább vegyületeikből nyerhetők ki?

– Ez utóbbi. Nagy tisztaságban előállítani a földfémeket csupán igen bonyolult kémiai eljárásokkal lehetséges.

– Elemi állapotban hogy néznek ki?

– Legtöbbjük szürkésfehér, némelyik erősen fémes csillogású, egyikük kissé barnás. Ám ezek az elemek igen hamar oxidálódnak, s oxidjuk a szivárvány minden színében fellelhető.

– Hazánkban bányásznak ritkaföldfémes ásványokat?

– Legjobb tudomásom szerint nem, sőt még arról sem hallottam, hogy Európában volna ilyen bánya. Főként Kínában, Dél-Amerikában, az USA-ban, Kanadában, Sri-Lankán fordulnak elő, bár egyesek szerint az Urálban is találtak valamikéket.

– És értékük pénzben kifejezve?

– Még az aragnál is drágább. Kilogrammja állítólag a tízezer dollárt is meghaladja!

– El sem hiszem, hogy ekkora mázlista lennék... de várjuk ki a végét, nem szeretnék túlzott reményeket táplálni, majd az égből a földre huppanni!

– Helyesen vélekedsz, fiam! Ám volna még valami, amire felhívnám a figyelmedet!

– Nocsak!

– Művelt ember létedre nyilván tudomásod van arról, hogy a Szovjetunió „baráti” államaival karöltve hatalmas

versenyfutásban van a „Nyugattal”. És nem csupán a haditechnika terén szeretnék lefőzni egymást, hanem a korszerű ipari létesítmények megvalósításában is. Közismert, hogy az 50-es években a tudósok már javában ringatták a mikroelektronika és a korszerű informatika bölcsőjét, miközben az atomfizika már elérte a felnőtt korát.

Tán azt is tudod, hogy az 1948-ban felfedezett félvezető eszköznek, a tranzisztornak már a megszületése pillanatában igen nagy jövőt jósoltak. És láss csodát, egy amerikai folyóirat szerzője ugyanakkor azt fejtegette, hogy a korszerű félvezetőeszközök terén a Szovjetunió jelentős mértékben lemaradt, s a pikszisből kiesés nemcsak az elektronika korszerűsítését érinti, hanem jelentős mértékben hátráltatja mind az ipari fejlődést, mind a haditechnikát. Hogy mást ne mondjak, Amerikában a germániumról már áttértek a szilícium-alapú tranzisztorok fejlesztésére, s mi több! A mikroelektronika és az informatika lassan már ott tart, hogy a nagyobb félvezető-lapkákon komplett áramköröket is képesek megvalósítani.

– Érdekes...

– Meghiszem azt! Nos... A szovjetek összetrombitálták a legjobb tudósokat, mérnököket, s szigorúan arra intették őket, hogy vegyék fel a versenyt a nyugati államokkal. És most jön a csoda! Sikerült olyan félvezető eszközöket előállítaniuk, melyek versenyképesek a már említett eszközökkel. És mi volt a dolog nyitja?

– Micsoda?

– Mindössze az, hogy tudósaik felfedező munkája eredményeként ritkaföldfém-ből készített vékonyréteggel vonják be a szilícium lapkák felületét!

– Csak nem azt akarja mondani, Professzor uram, hogy a szovjetek egyik legkeresettebb anyagai a ritkaföldfémek lennének?

– De, de! Illetve csak egy a földfémek közül. Ám mielőtt tovább érdeklődnél, arra szeretnélek kérni, soha, sehol és

senkinek ne ejts egy szót sem arról, amit az imént a tudodra adtam!

– Igenis. Ez csak természetes. Akkor hát... számíthatok a segítségére?

– Barátom! Mintha csak a fiam volnál...

Váltottunk még néhány semmitmondó szót, majd búcsút vettem az öreg professzortól. Alig egy hét múlva hívott telefonon, közölte, vélelme igazolást nyert. Ismét felkerestem, örömmel fogadott, dicsért, hogy mily ügyes és szemfüles vagyok, még egy üveg bort is előkapart szekrénye mélyéről, s áldomást ittunk annak öröme, hogy magyarhonban is felbukkantak a ritkaföldfémek! Miután kiörvendeztük magunkat, kéréssel fordultam mentoromhoz:

– Érdekelne, nyithatnék-e bányát?

– Aligha – válaszolta kissé kelletlenül. – A föld mélyének kincse állami tulajdon! Azt illetéktelenül kitermelni és jó pénzért értékesíteni bűncselekmény, mely több évi börtönt vonhat maga után..

– Hát nem is tudom... Évek óta kutatjuk a barlangokat, számtalan követ termelünk ki, szétszórjuk, eldobáljuk, senki sem ellenőrzi, miféleképpen ezek, meglehet, akadnak közöttük értékes ásványok is Ennek ellenére még egyetlen barlangkutatót sem fűleltek le kőzetek kitermelése miatt!.

– Meglehet. Megvallom, már nekem is feltűnt, hogy az állami szervek fittyet hánynak a barlangkutatók munkájára! Elvégre, mint a te eseted is példázza, bárki bármikor akadhat valami fontosabb leletre. Igaz, ha ilyesmi kitudódna, először is a barlangos társaság vezetőségét vonnák felelősségre. Ami azt illeti, az ő dolguk volna ellenőrizni, miféle kőzeteket lelnek, dobálnak ide-oda a barlangkutatók, akiknek tevékenységét ez idő szerint sportnak, másrészt társadalmi munkának tekintik az ország vezetői.

– Professzor úr! Kérem én öntől: jelenteni fogja a hatóságnak felfedezésemet?

– Nem. Miért is jelenteném? Én már nem vagyok a Földtani Intézet munkatársa, nem kapok pénzt tanácsadásért, véleményezésért; mindössze megtűrnek itt, mint valami őskövületet.

– No de – akadémuskodtam –, a kémikusok, akik a vegyi laborban dolgoznak, tudomást szerezhettek arról, hogy mire bukkantunk...

– Értelek, fiú! – bólintott, s homlokára tolta a szemüvegét. – Nos... ne félj barátom, nem fenyeget veszély, ugyanis kollégáim tudta nélkül, én magam végeztem el a mindent eldöntő analízist.

– Köszönöm! Nem is tudom, mivel érdemeltem ki jóindulatát! Esetleg... izé... ha elfogadna... – Mint a villám, úgy csapott le ökle az asztal lapjára:

– Még mit nem! – kiáltotta elvörösödve a dühtől. – Azt hiszed, én is olyan vagyok, mint a többi, pénzhajhászó szobatudós?! Egy petákot sem fogadnék el tőled – folytatta komoran és megingathatatlanul –, engem a tudomány éltet, azt szolgálom most is ősz fejemmel, a dicsőséget szomjazom, és nem az anyagiakat.

Meghatottan vettem búcsút a derék öregtől, örömöm leírhatatlan volt. Ám az első hibát mégiscsak elkövettem, lelkesen számoltam be Ellának arról, mit is rejtene a porok. Még meg is dicsértem figyelmességéért, nem győztem hangoztatni, micsoda nagy ívű felfedezést tettünk az ő jóvoltából. És akkor bekövetkezett az, amire még álmomban sem gondoltam volna! A nő teljes egészében megváltozott! Rideg hangon közölte, ha sikerül hasznot húzni a leletből, akkor a pénz fele őt illeti! Elvégre ő fedezte fel a teléreket, övé volt az első gondolat, hogy valamilyen geológiai érdekesség lapul a barlang sziklatetőzetében. Nyomatéku­l még hozzátette, ha nem veszem be társnak, feljelent, hogy illegális haszonszerzésre adtam a fejem!

Mit volt mit tennem... Napokig tartott, míg végiggondoltam lehetőségeimet. A pénzre nagyon nagy

szükségem volt, hisz abból akartam fedezni világkörüli utam költségeit. Az osztozkodás nehéz és kellemetlen. Törtem a fejem, de az ötletek késtek. Végül rádöbrentem, nincs más választásom, ha munkám gyümölcseit magam szeretném learatni, feleségül kell vennem barlangkutató társamat.

Csilla fáradtan tette félre a lapokat. – Hát így történt! – sóhajtott fel, miközben megjelent szeme előtt Ella, a cseppet sem csinos, nagydarab nő, aki birtokba vette a derék férfiút. – Vajon hogyan alakulhattak a dolgok – elmélkedett –, valóban bányát nyitott István, s ha igen, akkor ki volt a társa? – Pihent egy félórát, majd újból nekilátott az olvasásnak, ezúttal azt szerette volna megtudni, siker koronázta-e István nagy ívű terveit.

„A gondok igazából csak most kezdődtek, azon trémáztam, miként emeljem ki a sziklatömbből a ritkaföldfémeket tartalmazó teléreket. És egyáltalán, mi módon varázsoljam pénzzé az értékes leletet? Ha a bányászokkal szövetkezem, valószínűleg átvágnak, mint döglött macskát a kerítésen, végén még fel is jelentenének, miután kimerítik a bánya készletét. Újabb segítséget kértem. Akkoriban, 1954-ben kezdtem meg tanulmányaimat a Tudományegyetemen, a legkedvesebb tanáromhoz, a fizika jeles professzorához fordultam azt remélve, tőle többet is megtudhatok ezekről a különös elemekről. És nyerő volt az ötlet! A férfi megerősítette mindazt, amit Náci bácsitól megtudtam: való igaz, hogy világszerte hatalmas fejlődésnek indult a mikroelektronika, s a Szovjetunió – eleinte úgy nézett ki – lemaradt a technológiai fejlesztésben. S hirtelen fordult a kocka! A szovjetek rájöttek, hogy ritkaföldfémes réteggel bevonva a morzsaáramköröket, túlszárnyalhatják az amerikaiak eredményeit is! – Egyszerűen – érdeklődtem –, a jelek szerint ez a sajátos szovjet technológia átütő sikert aratott? – Így igaz – bólintott a prof, s én megköszöntem, hogy gazdagította tudásomat.

Amikor még az orosz tundrákon hadifogolyként raboskodtam, összebarátkoztam az egyik fegyőrrel. Különös eset volt, szinte példa nélkül való, de így hozta a sors, és ezt a földtanban való jártasságomnak, valamint a nehezen megszerzett orosz nyelvtudásomnak köszönhettem. Ugyanis, mint kiderült, a férfi civilben a geológia professzora, emberségét a kemény harcok során is megőrizte, s amint megtudta, hogy ugyanannak a szakmának hódolunk, baráttra találtam benne. Szásának hívták, a vezetéknévét csak később árulta el. Miután szabadultam, sokáig leveleztünk, ígérte, egyszer majd eljön Aggtelekre és megtekinti a barlangjainkat. Arra gondoltam, itt az alkalom, hogy szaván fogjam, írtam is neki egy meglehangú meghívólevelet. Csodák csodájára, a válasz postafordultával megjött! Jókor szóltam, írta, épp a múlt héten tudta meg, hogy a hazánkban állomásozó szovjet csapatok főmuftija meghívta őt valamilyen geológiával kapcsolatos ügy megtárgyalására.

Megvalлом, alig ismertem rá az emberemre, ő éppen így volt velem; nevetve ölelkeztünk össze, hármas csókot is váltottunk, ami az oroszoknál az igaz barátság jele. Nem halogathattam a dolgot, vacsorára invitáltam egy vendéglőbe, s megosztottam vele különös történetemet. Eleinte kissé bizalmatlanul méregetett, érdeklődött, rajtam kívül ki tud a dologról, a hivatalos szervek be vannak-e avatva, számíthat-e a teljes diszkréciómra, és így tovább. Megnyugtattam, jelenleg mindössze a feleségem s jómagam tudunk a dologról, Náci bácsi és a fizikaprofesszor tanácsait ügyesen elhallgattam, nem akartam tovább bonyolítani az amúgy is kissé zavaros ügyet.

– Menjünk ki a helyszínre! – mondta kigyúlt arccal. – Holnapra szerzek egy terepjárót, s megtekintjük együtt a barlangodat. – Szerencsémre a kötélhágcsót és a többi barlangos felszerelést Őrfalun hagytam annál az asszonynál, ahol Ellával már többször is megszálltunk.

Másnap – ahogy terveztük –, felkerestük a Birka-barlangot, összekészítettük szerszámainkat, majd kötélhágcsón

lemásztunk az üreg belsejébe. Szása elámulva nézte a teléreket, belátta, hogy nem tévedtem, bár igencsak csodálkozott, mert ilyen szokványos földtani viszonyok közt ritkaföldfémek nem nagyon találhatók. A vizitet követően már csak a részletek voltak hátra, Szása szótlanul ült gondolataiba mélyedve, rágta a kefé a megoldáson, hogy velem kettesben képes legyen kibányászni a csillogó kőzeteket. Néhány nap elteltével jelentkezett, örömmel közölte, megvan a megoldás, elintézte, hogy hivatalos kiküldetése mintegy két hónapig érvényben legyen, miközben elláthat néhány semmitmondó feladatot.

– És hogyan képzeled a bányáskodást? – érdeklődtem.

– A kifejtett kőzetet kiemeljük, és odafent rostáljuk át.

– Szállítószalag nélkül hogy leszünk képesek felhozni a lyukból?

– Bőrzsákokba rakjuk a köveket, és csigák segítségével húzzuk majd fel.

– De honnan szerzünk alkalmas csigasort?

– A honvédségtől. Azoknak mindenük van.

Abban is egyetértettünk, hogy csakis robbantás segítségével emelhetjük ki a sziklafalból a teléreket. Szerencsére Szása elvállalta a paxit ipari robbanóanyag beszerzését. Mielőtt tette készen hozzáfogtunk volna a bányászáshoz, társam a tudtomra adta, hogy munkánk eredményét a feketepiacon fogja értékesíteni.

– A kockázat nagy – közölte kissé óvatosan –, s annak oroszlánrészét én magam vállalom. Éppen ezért, a pénz kétharmadát magamnak kérem, te elégedj meg az egyharmaddal! – Mit volt mit tennem, szó nélkül belementem, egyetlen esélyem volt a pénztárcám megtömésére, hogy elfogadom Szása ajánlatát.”

Csilla lélegzetviasszafojtva olvasta tovább a lapokat. Rádöbbsent, István súlyos bünt követett el, mely köztörvényes, nem írható a tudomány számlájára, mert célja kizárólag a pénzszerzés még olyan áron is, hogy komoly kárt okoz vele a

természetnek. Később arra gondolt, amikor Kínában jártak, már akkor is igen ügyesen kezelte párja a bankókat; valahogyan sikerült több valutát igényelnie, mint amennyi a megengedett volt, elnézte, hogy ő, Csilla fizesse a szállásköltséget akkor is, amikor a kétágyas szoba egyik ágyát ő foglalta el. S a kitűnő ebédeket, vacsorákat sem vetette meg, amikor pihenni visszatért a fárasztó barlangjárások és sziklamászások után. És még csak meg sem kísérelte, hogy fizessen a vendéglőkben, mert magától érhetőnek tartotta, hogy párja vendégül lássa őt. Folytatta az olvasást, mit sem törődve fáradsággal, szemszúrással, a kíváncsiság hajtotta, el nem képzelhette, milyen módon lesz képes a két férfi kőbányásszá átképezni magát.

„Lemásztunk a kötélletrán, átbujtunk a keskeny járaton, majd bekapcsoltuk a nagy fényerejű lámpáinkat. A felszerelést hátizsákban hurcoltuk magunkkal, eleinte guggolva adogattuk egymásnak a zsákokat, később, amint kitágult a járat, felállhattunk, kényelmesebben végezhetjük a munkánkat. A barlangrendszer, miután alaposan felderítettük, több száz méterre is elnyúlt, néhol kiszélesedett Hangversenysterem méretűre, máshol meg szűk lyukká apadt. Mennyezete itt-ott sziklanyúlványoktól, cseppkőalakzatoktól hemzsegett, aki arra járt, be kellett húznia a nyakát, különben fejbe kólintva ténferegphetett. Mindketten bányászsisakot viseltünk, nehogy megsértsék fejünket a hegyes sztalagtitok. Tovább haladva eltűntek a függő cseppkövek, helyüket szálkőzet váltotta fel, melyben örömujjongással fedeztük fel a csillogó teléreket. Miután kipakoltuk hátizsákunk tartalmát, visszamásztam a felszínre, hogy kötélen leereszthessem az összecsucskató fémlétrát és lehozzam a paxit-rudakat.

Társam sem volt rest, megtette a szükséges előkészületeket, amint megérkeztem, felállítottuk a létrát, s a kézzel hajtható furdanccsal lyukakat vágtunk a sziklába, hogy elhelyezhessük bennük a robbantáshoz szükséges gyutacsokat. Pillanatra elgyönyörködünk a telérek színpompás

választékában, a kőzetek helyenként zöld, sárgászöld és szürkésfehér színekben virítottak, s miközben lámpákkal pásztáztuk a boltozatot, a gyutacsok a helyükre kerültek. A robbantást megelőzve minden holmit visszacipeltünk az aknabarlang lejárata alatti üregbe, s amikor végeztünk, Szása visszaaraszolt pár métert, és sorra aktivizálta a gyújtózsínókat. Megvallom, életem legizgalmasabb perceit éltem át, bár már számtalanszor robbantottam barlangokban, ám azok a pukkantások gyermekjátéknak tűntek a mostanihoz képest, mert ezúttal a sziklák fogságában kellett akcióznunk. Ahogy Szására néztem és összeillant a tekintetünk, az ő szemeiben is ugyanazt az aggodalmat láttam, mely engem is magával ragadott.

A dörrenések iszonyúak voltak, beleremegett a szűk zsomboly valamennyi köve. Összekapaszkodva számoltuk a robbanások hangját, hat rudat helyeztünk el a sziklafalba, hat durranást kellett hallanunk.

Mindketten ujjunkon számláltuk a dörrenéseket, s amikor megtörtént mind a hat, örömről összeöllelkeztünk. – Sikerült! Sikerült! – kiáltottunk, majd a földre vetettük magunkat és úgy kurjongattunk. Miután úgy-ahogy megnyugodtunk, igyekeztünk vissza a nagyterembe megszemlélni a robbantások eredményeit. Elképedve meredtünk a hatalmas kőhalomra, kisebb-nagyobb darabok hevertek egymáson, ezek közül kellett kiválasztanunk a ritkaföldfémeket tartalmazó szikladarabokat.

– A köveket csak nagyjából nézzük át, csupán a javát fogjuk a felszínre vinni. Majd, ha odakint lesz az egész anyagmennyiség, akkor válogatjuk ki a hasznos teléreket a hasznavehetetlen, egyéb kövek közül – közölte Szása.

– Szerinted mennyit bírunk kitermelni egy hónap alatt?

– Terveim szerint napi egy tonna esetleg megoldható.

– Kirendeled a katonaságot is? – jegyeztem meg némi malíciával. – Ők is részesülnek a munkánk hasznából?

– Egyfenét. Ne aggódj, le van zsírozva minden, legalább lesz valami dolga a honvédségnek, itt nálatok semmi izgalmas nem történik, lassanként kivirágoznak az unalomtól!

– Inkább virágozzanak, mintsem harcoljanak! – jegyeztem meg ékes magyar nyelven. Szása dühösen pillantott rám, meglehet, valamit megértett a mondatomból.

Kivettem rendes évi szabadságom, megtoldva csaknem egyhónapi fizetésnélkülivel. Nekiálltunk a munkának, robbantgattunk, és egyre fáradtabban aprítottuk a rengeteg követ. Eleinte Szása is fejtett és aprított, ám pár napra rá már csak a szelektálást végezte és szervezte a kőcsomagok felfelé szállítását, újból átnézve a figyelemre érdemes darabokat. Egyszóval nekem jutott a munka dandárja, mert Szása szerint nem rendelkezem kellő szaktudással. Igaz, a csigasort társam szerelte fel, s ő maga kezelte, nem tagadom, mindehhez jobban értett, mint jómagam.

Az első éjszakát a sátramban töltöttem, ám a következő napon Szása új ötlettel állt elő. Közölte, mostantól a Szikláshegy túloldalán, szlovák területen fogunk sátorozni, mondván, nem volna jó, ha Órfalu lakói felfedeznék, miben sántikálunk. Ugyanakkor elintézi, hogy a barlang környezetét, valamint a határon átnyúló szlovák területből néhány hektárt, mint műveleti területet lefoglalja a szovjet katonaság, miközben étkezésünkről is gondoskodik.

– Neked ekkora szavad van, hogy mozgósíthatod a hadsereget? – álmélkodtam.

– Barátom! – válaszolt –, ha nem tudnád, ezredes rangomat, mint egyetemi tanár is megőriztem, arról már nem is beszélve, hogy a Szovjetunió hőse kitüntetést birtokolom!

Szása biztatott, egy hét múlva csúcsformában leszek, majd hozzátette, reméli, jó a kondícióm. Végigmértem, porlepte arcából csak úgy világított hófehér fogsora. Hirtelen felrémlettek agyamban a régi emlékek, közös munkánk napról napra jobban hajazott arra az időre, amikor én, mint hadifogoly, a fegyőr parancsára inaszakadtáig hordtam a

rengeteg követ. Bár volt védőkesztyűm, nem sokat számított, a kesztyű ujjai átszakadoztak, olykor véresre sebesítve kérges tenyeremet. Bár ezúttal volt rendes bőrkesztyűm, ennek ellenére a rengeteg kőhordás jobban megviselt, mint annak előtte. És Szása is egyre mogorvább lett. Alig két hét elteltével már úgy parancsolgatott, mint azokban a régi, nem túl szép időkben, amikor a foglya voltam. Észrevettem, a táplálékunk is különbözött, társam jobbnál jobb falatokat nyelt le, míg nekem csak vízben főtt zöldség, mócsingos hús és komiszkenyér jutott.

Lassan, de biztosan eltelt a két hónap, szabadságunk a vége felé közeledett. A használhatatlan kövekkel is sokat bajlódunk, nem tehetünk mást, szétszórtuk a Szikláshegy lankáin és a hegy lábánál elterülő réten. Az alkalmasnak ítélt darabokat katonaládákba raktuk, időnként jött egy terepjáró, és elszállította. Ki tudja, hová... Én már ott tartottam, hogy semmin se csodálkoztam, tán még azt is közönyösen bámultam volna, ha ördögök másznak ki a sziklák belsejéből, és vállukra veszik a produktumot. Őszintén szólva, már arról is letettem, hogy kapok a munkámért akár egy banit is. Ám amikor eljött a búcsú pillanata, Szása lelkesen magához ölelt és arról biztosított, a járandóságomat hamarosan meg fogom kapni.

– Folytatjuk a munkát jövőre is? – érdeklődött jókedvűen, miközben nagy lapátkezeléssel megveregette a vállamat. Kissé bizonytalanul hümmögtem, kinyögtem, hogyne, persze, bár cseppet sem adtam hitelt a saját szavaimnak.

Valamikor október végén, az egyik hajnalon arra riadtam fel, hogy valaki nyomja a csengőt, és vadul rázza a kaput. Magamra kaptam egy köpenyt és kiléptem a kertbe, nagy meglepetésemre a bejárat előtt egy orosz katonát láttam ácsorogni. Riadtan mentem le a lépcsőn és mindenre elszánva nyitottam a kaput. A katona tisztelgett, és átnyújtott egy borítékot, megjegyezve, hogy a Szergej Vasziljevics Markin elvtárs küldte. Vagyis hát Szása... Egy darab papírt is a kezembe nyomott, hogy írjam alá az átvételt teljes névvel, lakcímmel és egyéb személyi adataimmal. Mit tehettem volna?

Engedelmeskedtem. A katona tisztelgett és sarkon fordult, én döbbsen néztem utána, majd felnyitottam a borítékot. Nagy köteg rubelt találtam benne. Az ámulattól csaknem kiszaladt a talaj a lábam alól.

Ellának csupán a pénz negyedét vallottam be, s ennek az összegnek is csak a felét adtam át neki, a bánya fele tulajdonjogának fejében. Tulajdonjog... hol voltunk mi ettől! Piszkos kis csalók voltunk, tetejében hazaárulók is, hisz anyaföldünk természeti kincsét adtuk el egy idegen országnak.

Egy év elteltével – 1956 nyarán – Szása ismét eljött, s folytattuk azt, amit már tavaly megkezdtünk. Ezúttal a társam jobban kivette részét a munkából, s az ellátmányom is sokat javult, ennek köszönhetően könnyebben ment a munka, s a kitermelt anyag szépen növekedett. Miután búcsúra került sor, a férfi annyit mondott, a járandóságomat ezúttal is meg fogom kapni, majd elküldi az egyik katonával.

Ez az október azonban más volt, mint a többi, ugyanis kitört a forradalom. Majd hanyatt estem a csodálkozástól, amikor november 20-ának ködös hajnalán ismét megjelent az orosz katona. Ezúttal szó nélkül a kezembe nyomott egy borítékot, aláírást sem kért, nem is szalutált, elfordult, és elsietett. Kinyitottam a lapos kis kopertát, nem pénzt, hanem egy kis cetlit rejtett magában. S a szöveg magyar nyelven valahogy így hangzott: „Országod visszaélt hazám jóindulatával, ne várj tőlem semmit, többé nem vagy a barátom. Szása”

Így végződött a különös kaland, azóta egyetlen egyszer sem kerestem fel a Birka-barlangot, hírét sem hallottam, hogy bárki bányát nyitott volna a Szikláshegy mélyén, s termelte volna ki mázsaszám a rengeteg követ.”

Csilla a rengeteg eseménytől elkábulva tette le kezéből István közleményének utolsó, kissé elmosódott lapját. Már maga sem tudta, hogyan vélekedjék az egykor oly nagyon imádott férfiről, akárhogy csúri és csavarja a történeteket, nem talál mentséget tetteire. Nem! Amit István tett, az bűn, jellemtelensége meg nem bocsátható.

A különös iromány, mely leginkább önvallomásnak tűnt, hatalmas teherként nehezedett a vállára, újabb bizonyítékát adva, hogy méltatlant szeretett. Rádöbbsent, a mámorító szerelem elhomályosította látását, elvette józan ítélőképességét, hagyta, hogy elkábítsák a hazug szavak, melyekkel a férfi nemcsak őt, hanem számos más nőt is levett a lábáról. Igazából István egyetlen mentsége, hogy életcéljául a földrajz és a geológia tudományának kutatását választotta; olyasmin munkálkodott, ami előbbre viszi a Föld és a nagyvilág megismerését. Mennyire tisztelte Istvánt! Nagyra tartotta, ideálnak, félistennek tekintette. És a valóság itt van, ezen a néhány papírlapon! *Sic transit gloria mundi...* S az a legszörnyűbb az egészben, hogy szereti még most is, szereti a történetek ellenére. Szereti... és szeretni fogja mindaddig, amíg az utolsót nem dobbanja meggyötört, megalázott szíve!

Csilla – István hagyatékának megismerése után – rádöbbsent, hogy sorsa éles fordulatot vett, többé szó sem lehet nyugalomról, jámbor kis programokról, mert mindennemű tevékenységét az általa újonnan kitűzött célra kell fordítania. S mi ez a cél? Mindenekelőtt felkeresni a Birka-barlangot, kiszimatolni, tartalmaz-e teléreket, s ha igen, megfelelő társat – társakat – találni, hogy a haza javára hasznosítsák a kibányászható földfémeket.

– Itt az idő – biztatta magát –, rajtam a sor, meg kell tennem mindazt, amire csak képes vagyok, s ha ez az út nem bizonyul járhatónak, természetkárosítás címén bejelentést teszek a hatóságnál. Kérdés – szisszent fel, mint akinek szálka

szúrta meg a kezét – ki volna az, aki a segítségemre lehetne, elvégre egyedül nem vagyok képes végigjátszani ezt a szimfóniát. Olyasvalakit kellene magam mellé állítani, aki okos, tájékozott és eléggé elszánt, aki vállalja, hogy ekkora fába vágja a fejszáját. S ki volna az? Pali? Áki? Jaj, a világért sem! Akkor hát... Nos... Hurrá, megvan! Juhász Endre! Nála alkalmasabbat még rajzolni sem tudnék. Elvégre őt bízta meg a rendőrség a dosszié átnézésével, munkájáért még pénz is jár neki. Ugyanis – bujkált egy gúnyos mosoly a lány ajka körül –, a *nagyember* annyira járattan a geológiában, hogyha nem sietek a segítségére, ugrik a szakértői megbízatás!

Mielőtt bármit intézett volna, újabb másolatot rendelt, meghagyva, készítsék el az anyagot kétszeres nagyításban és kontrasztosabban, mint amilyen az első ízben megrendelt szöveg volt. Két nap múlva átvette a vastag köteget, kétségtelen, sokat javult az olvashatósága, ám a lány biztosra akart menni, s írógépén is lepötyögtette a fontos iromány teljes szövegét. Úgy döntött, miután közölte Juhásszal a hártypapírok titkát, a tettek mezejére kellene lépni! Rábeszélni a férfit, tartson vele, keressék fel együtt a Birka-barlangot, ugyanis meg kell tudni, a nevezetes üreg létezik-e még egyáltalán, és ha igen, milyen állapotban van. Meglehet, István és társa annyira tönkretette a Birkát, hogy talán már nem más, mint egyetlen hatalmas köhalmaz. Az sem kizárt, járatta tovább az agyát, hogy Ella és a férje pénz reményében mind a mai napig a barlangot kurkássza, s ki tudja, tán ők tették fel az i-re a pontot, kilopva a barlangból az utolsó darab telért is.

Abban reménykedett, Juhász társul majd vele, az ő új Volkswagen kocsijával mennének, az utazás kedvére lenne Endrének, akinek nemhogy autója, de még biciklije sincs! A férfi nyilván élvezné a kocsikázást, amellet a táj szépségében is gyönyörködhetne, és a jármű telepakolható a barlang bejárásához szükséges felszereléssel. Nos, addig rendben, hogy megérkeznek Örfaluba. Ámde, onnan hogyan tovább? A karmezőkön, sziklákon, köveken az ő autója nem képes

haladni, ahhoz terepjáró szükségeltetik. Végül úgy döntött, vállalja a nehézségeket, legfeljebb majd gyalogosan teszik meg a műúttól a barlangbejárathoz vezető utat. Pár napig még érlelte a dolgot, majd a telefonhoz nyúlt, s felhívta Juhász Endrét.

Az idősödő férfi abban a korban volt, amikor a „teremtés koronáit” olykor elkapja a pánikhangulat. Észreveszik, ablakukon kopogtat már az öregség, s csorbát szenvedhet *férfiasságuk* is. Akit a sorsa ilyentájt összehoz egy csinos, fiatal nővel, megeshetik, hogy elveszíti a fejét. Juhász a múlt hónapban töltötte be ötvenkettedik életévét, viszonylag jól tartotta magát, azokhoz tartozott, akik kevésbé változnak, mígnem a hatvanat eléri. Titkárnoje szabadnapos volt, így ő maga vette fel a kagylót, örömeiben csaknem dobott egy hátast, amint meghallotta Csilla csicsergő, frissen csengő hangját. A lány ötletét örömmel fogadta, végül beültek egy vendéglőbe, hogy kellemesebb miliőben beszéljék meg a közös utazás részleteit.

Csilla elregélte különös felfedezését a dosszié hátlapjába rejtett 20 darab hártypapírról, melyek István féltett titkait tartalmazzák. Átnézését nemrég fejezte be, csaknem két hetet vett igénybe az apróbetűs szöveg átböngészése. Arra való tekintettel – folytatta –, hogy Endrét bízták meg a rendőrök az iratok átnézésével, mindenekelőtt olvassa el a férfi az újonnan felfedezett szövegrészt, majd döntse el, mit kezd vele, átadja-e a zsaruknak, vagy magának tartja meg. Miután a férfi a döbbenettől csaknem félrenyelte a pogácsát, melyet a vörösborhoz eszegetett, arra kérte a lányt, térjen a lényegre, ismertesse röviden és érthetően, miről szól a különös hagyatéék.

Csilla bólintott, majd táskájából hatalmas papírköteget emelt ki, s a férfi orra elé tette.

– Bevallom – nézett kissé zavartan Endrére –, több, mint két hetembe került, míg átrágtam magam az egész anyagon. Ez a köteg – mutatott a papírokra – viszonylag jól olvasható, ugyanis lemásoltattam és kinagyíttattam a hártypapírokon lévő szöveget, majd lekopogtattam írógépen is.

– Ön a meglepetések asszonya – nevetett fel Endre –, imádom, ami titokzatos!

– Nos – sóhajtott fel a lány, s nézett lelkesen a sovány férfirra –, az iromány azzal kezdődik, hogy az ön barátja, Jávor professzor, különös ötlettel állt elő az egyik szilveszter éjszakán. A lényeg, arra kérte vendégeit, s köztük önt is, járják be és térképezzék fel az ismeretlen zempléni barlangkezdeményeket. Arról már nem is beszélve – folytatta –, hogy ismeretlen üregeket, netán komolyabb barlangokat is lelhetnek, mindenki legnagyobb örömére.

– Való igaz – bólintott a férfi –, jól emlékszem arra a szilveszteri összejövetelre. Bevallom, nem lelkesedtem az ötletért, el nem képzelhettem, mi okból kellene kutatni, majd feltérképezni jelentéktelen üregeket.

– Folytatnám a történetet. István, aki egyike volt a vendégeknek, komolyan vette Jávor ötletét, vérszemet kapott, s kutakodni kezdett, felkeresve a Zempléni-hegység üregeit. S munkája nem volt hiábavaló! Talált egy kábé tíz méter mély zsombolyt, leereszkedett a mélybe, majd átevicckélve egy szűk járaton, gyönyörű szép terembe jutott, mely tele volt cseppkövekkel.

Csilla folytatta elbeszélését, előadása színes és meggyőző volt. Elmesélte, hogyan talált rá István Ellával együtt a Birka-barlangra, majd rátért a sziklaboltozatban található telérek felfedezésének történetére. Endre fülei egyre hegyesedtek, amint hallgatta a képtelennek tűnő beszélyt. Döbbenete akkor hágott a tetőpontra, amikor a lány tudtára adta, István bányát nyitott a barlangban.

– Még hogy barlangban bányát nyitni! – kiáltott fel a bányász-férfi, öklével az asztalra csapva. – Istvánnak elment az esze! És mégis, mit bányásztak? Talán cseppköveket?!

– Nem. Hanem ritkaföldfémeket!

– Micsodát?!

– Mondom! *Rit-ka-föld-fé-meket.*

– Kedvesem, nem akarok udvariatlan lenni, ám amit mond, az teljes képtelenség. Legjobb tudomásom szerint hazánkban még senki sem talált efféle anyagot. És Európában is csupán elvétve akad néhány ilyesmi elem és vegyület.

– Hát István pedig talált! Olykor a kis valószínűségű események is bekövetkezhetnek, nem gondolja, kedves Endre? És ha meghallgatna, folytatnám a mondanivalómat.

Jött a pincér, ezúttal kávét és süteményt hozott, a férfi nem szólt, evett, és kortyolgatott a feketéből. Csilla is ezt tette, majd, miután elfogyasztották a késői uzsonnát, szót ejtett még néhány érdekes problémáról. Endre óvatosan lapozgatta a papírokat, mindössze annyit jegyzett meg, ezt a hatalmas szöveget alaposan át fogja nézni, mert úgy érzi, kérdések halmaza lepi el az agyát. Elhallgatott, maga elé nézve úgy találta, hogy ez a különös lány ontja magából a meglepő híreket, számtalan furcsaság van itt a fű alatt, melyekre kíváncsi lenne. Ugyanis, töprengett tovább, őt, mint bányamérnököt és felettes személyt, több szempontból is érinti ez a sajátos bányanyitás.

Csilla kért egy pohár ásványvizet, mert teljesen kiszáradt a szája, míg kortyolgatott, a férfi elgondolkodva legeltette rajta a szemét.

– Ha megkérdezhetem, mi célból szánt ennyi időt az én megbízatásomra?

– Megkérdezheti. S hogy mit szeretnék? – kérdezett vissza a lány. – Valójában nagyon keveset. Illetve csupán annyit, kísérlen el engem Örfaluba, ahonnan mindössze néhány kilométernyire található a nevezetes Birka-barlang. Megvallom – folytatta –, szeretnék lemászni az üregbe, s alaposan szemügyre venni, milyen viszonyok uralkodnak ott. Csakhogy egyedül nem szívesen mennék...

– Úgy gondolja, utazzunk el együtt Örfaluba?

– Igen. Van autóm – egy csinos kis Volkswagen –, repül, mint a madár, nem bánja meg, ha társul velem!

– Megbánásról szó sem lehet, az ötlet jó! Ellenben volna még kérdésem, mi okból szívügye önnek ez a ki tudja, miféle barlang?

– Még kérdi? Engem, mint geológust, mi más érdekelne, mint a Földünk sorsa, tanulmányaim részét képezi, hogy odafigyeljek az efféle izgalmas, földtannal kapcsolatos jelenségekre. Amellett kíváncsi volnék azokra a bizonyos telérekre, melyek István irománya szerint ritkaföldfémeket tartalmaznak. Arra is utalt István, hogy ezeket a micsodákat egy geológus-professzor vizsgálta meg, s ő, a felfedező, ritkaföldfémekre bukkant. Megjegyzem, azért fordultam önhöz, mert önt, mint bányamérnököt és barlangászt, nyilván érdeklí mindaz, ami a szakmájával kapcsolatos! Nemde?

– De, de! S most, hogy beavatott terveibe, magam is kedvet kaptam a Birka-barlang bejárására. Továbbá – folytatta egyre lelkesebben –, a világért sem hagynám, hogy egyedül mászkáljon a karrmezők veszélyes sziklaszirtjein! Elvégre, ne feledje, a barlangászok vezető embere vagyok!

– Méltányolom, ám kérdeznék én is valamit. Ha még nem mondtam volna, a hártypapírokat visszatettem a dosszié hátlapjába, ön dönt, átadja-e a papírokat a rendőrségnek, vagy vegyem ki azokat a hátlapból, esetleg semmisítssem meg.

– Ami engem illet, közlöm, megbízatásom értelmében kötelességem átadni mindazt, ami a dossziéval kapcsolatos. Véleményem szerint segítené őket a nyomozásban, s ha kiderülne, hogy valamit elrejtettünk, még meg is büntethetnek.

– Kösz a választ, magam is így gondoltam.

– Csilla kedves, volna itt még egy aprócska probléma. Egyedül önnek köszönhető, hogy közismertté vált mindaz, amit István dossziéja rejtett, ám a rendőrök engem bíztak meg a dosszié anyagának átnézésével; mi több, szakértői díj is ütné a markom...

– Attól tart – vetett egy huncut pillantást a lány a kérdezőre –, rossznéven vennék a hekusok, hogy a segítségére siettem? Mi okból tennék? Nem titok, hogy érdeklődöm a

geológiai jelenségek iránt, s emiatt tettem eleget a kérésének. És ha ki is derülne, hogy szerény tudásomat megosztottam önnel, nincs semmi probléma, szíves-örömet közlöm a rendőrökkel, a szakértői díj önt illeti, ehhez kétség nem fér!

– Kedvesem! Ön igencsak nagyvonalú, már ami az anyagiakat illeti. Akkor hát ne a lovak elé fogjuk a szekeret, hanem tegyük azt, amiben megegyeztünk.

– Értem. Magam is jobb szeretem, ha tiszta vizet öntenek a poharamba. Véleményem szerint – folytatta Csilla –, előbb keressük fel és járjuk be a Birkát, majd ezt követően számoljon be ön a rendőröknek mindarról, amit tapasztalni fogunk. Nos... áll az alku? Megmondaná, mikor indulhatunk?

– Egy pillanat, utánagondolok... esetleg két hét múlva. Igen, szombaton mehetnénk, s hétfőn vagy kedden térhetnénk vissza. Önnek megfelelne? Kapna szabadnapot az egyetemen?

– Nem szükséges kérnem. Ugyanis pontban két hét múlva esedékes a tavaszi szünet.

*

Csilla részéről az elkövetkező hetek a lázas készülődés jegyében teltek, Endre elintézte, hogy megfelelő barlangos felszerelést kölcsönözzön nekik a Társulat, overallja, gumicsizmája akadt a pincében, már csak szervizbe kellett vinnie a kocsiját, nehogy póruul járjanak a hosszú úton.

Május második hetét mutatta a naptár, amikor elindultak, Csilla imádott vezetni, kocsija fűgén falta a kilométereket. A lány élvezte a száguldást; a Zempléni-hegység felé vezető kellemes, nem túl frekventált műút forgalma gyér volt, nem kívánt túl nagy figyelmet. A halványkék tavaszi égen felhők kergetőztek, a föld nyugalmat, derűt lehelt, a nap tisztán ragyogott fölöttük. A jó öreg természet megfiatalodva nevelte zöld gypét és színompás vadvirágait, s mintha a rügyező fák és dús lombozatú bokrok is őket, a városi embereket

köszöntenék, úgy bókolt szépségével, üde levegőjével, s vékonypénzű patakjai csobogásának zenéjével.

Juhász doktor szelíd, üdvözült mosollyal ült Csilla mellett az anyósülésen, elmélyült vonású arcára, mint a palatáblára rá volt írva mennyire boldog, s mily jól érzi most magát. Olykor váltottak néhány szót, a lány zenét keresett a rádióban, hébe-korba kisebb pihenőt tartottak, majd Sárospatakra érve kiszálltak a kocsiból és megtekintették a Rákóczi-várat. Füzérradványt elhagyva tértek rá az Őrfalu felé vezető útra, s néhány kilométert megtéve be is értek a kicsiny zsákfaluba. A Főtéren leparkoltak, majd megkeresték a kocsmát, nem annyira az ital kedvéért, mint inkább a szükséges eligazítás miatt.

Pirosposzgás, pocakos csapos fogadta őket, sört rendeltek, majd arról érdeklődtek, hol lehet megszállni ebben a faluban.

– Leginkább az erdészházat ajánlanám – közölte a férfi –, tudják, mihozzánk költözött a Zempléni Erdőgazdaság Kirendeltsége, a házuk valaha grófi palota volt, s fölös szobáit úgy hasznosítják, hogy szállást adnak az errefelé tekergő turistáknak.

– Köszönjük a segítséget – mosolygott Csilla a csaposra –, ha volna szíves megmondani, merrefelé találjuk az erdészetet? – A férfi lelkes magyarázatba kezdett, mind kiderült, alig két utcasaroknyira nyílt a Kőkörcsin utca, ahol a Kirendeltség székel. Juhász Endre sokat sejtő pillantásokat vetett a környékre, gondolatai egy meghitt kis szoba körül lengedeztek, ahol egymás mellé tolva két ágy található, egyiken a lány, a másikon meg ő heverészne. Aztán meg... ugyebár, sok minden történhet... Nem ők volnának a világon az elsők, s nem is az utolsók, akik megizlelnék az együttlét tiltott gyümölcseit.

Két utcasaroknyira meg is találták a méretes épületet, melyet fákkal, virágokkal beültetett hatalmas park vett körül. A viszonylag jó állapotban lévő reneszánsz várkastély valódi meglepetést ígért a két utazónak. A négy-sarokbástyás,

impozáns épület külseje figyelemreméltónak bizonyult, leginkább valamelyik középkori vár hangulatát idézte. Az emeleten, szemközt a kapuval, hatalmas balkon vonta magára a figyelmet, a bejárathoz csupán néhány lépcső vezetett, s a kikövezett teraszon hatalmas asztal, s jó néhány szék várta a turistákat. Csilla hajlott hátú társával együtt lépett be a félig kitárt ajtón a virágokkal telezsúfolt kertbe, mindketten megtorpantak a díszes lépcsősor elé érve; jöttükre kinyílt a kastély ajtaja, zöld nadrágos, zöld inges fiatal férfi kukkantott ki, öltözéke elárulta, hogy foglalkozása csakis erdész lehet.

– Jó napot kívánunk! – köszöntötte Csilla a férfit. – Elnézést a zavarásért, ám úgy hallottuk, hogy önök adnak szállást az errefelé járó turistáknak.

– Isten hozta Önöket – válaszolt a férfi –, való igaz, hogy szívesen látunk mindenkit, akit a jósorsa a mi portánkra kalauzolt. Netán kéktúrasok, és a Nagy-Milicet kívánják megmászni?

– Ó nem! – vette át Endre a szót –, bennünket nem a magasságok, hanem a mélységek érdekelnek. Utunk célja ugyancsak sajátos, azért jöttünk, mert az egyik zempléni barlangot szeretnénk megtekinteni. – Időközben a fiatalember vendégei elé sietett, elfogadta Csilla feléje nyújtott kezét, csókot lehelt a finom kis kacsóra, majd bemutatkozott: – Béli Tamás erdőmérnök! – közölte büszke mosollyal. A két vendég is megmondta a nevét, a fiatalember a teraszon lévő székekhez invitálta vendégeit. Beszédbe elegyedtek, megegyeztek a szállásköltségben, s még az is kiderült, hogy csekélyke összegért reggelit, vacsorát és ebédet is kaphatnak.

– Hol lenne a szobánk? – érdeklődött Endre egy kandi mosollyal –, kissé elfáradtunk, bevallom, megéheztünk, ám előbb berendezkednénk, s felfrissítenénk magunkat.

– Parancsoljanak – pattant fel katonásan az erdész –, a hölgyek hálóterme a földszinten található, az uraké az emeleten. Az előbbi jelenleg üres, a férfiak helyiségében pillanatnyilag hárman laknak. Egyébként a termék hatágyasak, s mindkettőhöz

külön fürdőhelyiség tartozik! Egy pillanat, és hívom Borcsa nénit, hogy készítse elő a fekhelyeket, s vegye fel az ételrendelést. – Miközben a fiatalember lelkesen sorolta a tudnivalókat, Csilla észrevette partnere rosszalló pillantását, elsötétült, csalódott ábrázatát. – A vén kujon – fordult meg fejében –, tán azt hitte, hogy egy széles ágyban fogunk együtt hemperegni? Még csak az kéne, hogy egy vén kecskének adjam oda magam! – Ezt gondolta, ám arcán a derű ragyogott. Köszönetet mondott a fiatalembernek, s követte őt az épület tágas előszobájába, ahonnan a női hálóterem ajtaja nyílt.

Több, mint fél óráig rendezkedett, majd visszatért a balkonra, ahol már ott ült Endre, s bánatosan kortyolgatott egy jó pohár bort. Alighogy helyet foglalt, nyílt az ajtó, Béli Tamás lépett hozzájuk egy fiatalember kíséretében.

– Bemutatom a barátom: Molnár Péter bányamérnököt!
– Endre a férfit pillantott, majd bánatosan arca felragyogott.

– Ha nem tévedek – kiáltotta –, soproni diák vagy, akárcsak jómagam! Nos, barátom, a firmád vagyok!

– Mekkora véletlen! Én meg a balekod! – Csilla kíváncsi mosollyal pillantott egyikéről a másikára, még sohasem hallott a soproni diákok szavajárásáról, sajátos szlengjükről. A fiatal erdész is bemutatta magát.

– Én pedig, mint a legfiatalabb, mindkettőtöknek a balekja vagyok! – Bejelentkezését mindkét férfi lelkesen fogadta, örvendezve vállon veregették egymást. Mintegy végszóra, megjelent Borcsa néni, üveg borral és nagy tál süteménnyel kínálgatva vendégeit. Közben Csillára sandított, s nem röstellte megkérdezni:

– Hát ez a szép kislány kit választ majd, balekot, vagy firmát?! – a hangulat hirtelen kifűjt, mint léggömbből a lég. A három férfi zavartan pislogott, s hirtelenjében jobbnak látta komolyabb témára terelni a szót. A Béli fiú közölte barátjával, a két vendég barlangot szeretne látni, a bányamérnök azonnal jelezte, neki is köztük a helye, bányász és barlangász – harsogta – testvér és jó barát!

– Azért az erdész sem kutya – jegyezte meg Béldi –, s úgylis, mint házigazda, veletek tartanék én is!

– Noná, hogy nem kutya! – nevetett nagyot a bányamérnök, majd úgy vélte, némi magyarázatra szorul a megjegyzése.

– Ha nem tudátok – mondta dicsekedve –, Sopronban a legrangosabb a bányász, utána az erdész következik. A kollégium ajtaján meg ott a tábla: *Kohászokat és kutyákat tilos a szobába vinni!!*

– Ejnye-bejnye – csóválta Juhász a fejét, még szerencse, hogy magam is bányász vagyok! – Koccintottak, ittak, majd nekiestek a süteménynek, s egykettőre kiürítették a tálát, „szép időt” csinálva. Miután az utolsó darab béles is eltűnt, Péter, a bányamérnök komolyra fordította a szót.

– Endre bátyám – nézett tisztelettel vendégére –, miféle barlangot szeretnétek felkeresni?

– A Birka-barlangot – hangzott a válasz –, úgy hallottuk, ígéretes üreg, érdemes lenne megnézni termeit, járatait. – Szavait mély csend követte. A két fiatalember szájátva meredt egymásra, mintha valaki azt mondta volna, hogy a pokolba készül furulyázni.

– No, de – tért magához az erdész –, azt a barlangot senki sem látogatja, meglehet, már be is omlott...

– Én meg úgy hallottam – tette hozzá a másik –, hogy bányát nyitott benne a szovjet hadsereg.

– Elnézést! – vált szigorúvá Endre arca. – A bemutatkozásom kissé hiányos volt, valójában a Karszt- és Barlangkutató Társulat főtitkára vagyok. Ennek köszönhetően az én felügyeletem alá tartozik valamennyi magyarországi barlang, mi több, még a hivatalosan számba nem vett üregek is. Néhány hete a fülembé jutottak olyasmi hírek, hogy különös dolgok történtek egy mindeddig ismeretlen zempléni barlangban, mely üreget a népnyelv Birka-barlangként emlegeti. Nos, ez okból látogattunk el erre a vidékre, s szeretnénk bejárni ezt a sajátos képződményt.

– Hmm... na ja.... persze, így egészen más a helyzet – bólogatott a két férfi –, akkor hát jogos a kívánság, hogy le akarnak mászni a zsombolyba. Örömmel nyújtunk segítséget, elkísérünk benneteket a Birkába. Illetve... nos... a kedves hölgy, Csilla, ugyancsak barlangos, s netán ő is velünk tartana?

– Természetesen – pillantott Csillára a férfi nem titkolt büszkeséggel –, ez a kislány már számos barlangot bejárt, amellet a munkatársam! Egyébként, ha még nem mondtam volna, geológus-hallgató, s hamarosan végez az egyetemen.

– Gratulálunk – nézett Béldi párás szemekkel a lányra –, akkor hát mindketten szakemberek vagytok, jogos, hogy be szeretnétek járni ezt a kissé hírhedté vált üreget. Nos, barátaim – nézett körül – készüljünk fel az útra, beszéljük meg a részleteket. Talán már hallottatok róla – folytatta –, hogy a Birka-barlang bejárata zsomboly, mely szűk oldalágban folytatódik, s a járat beletorkollik egy tágas, nagy terembe. Mintegy tíz métert kell megtenni kötélhágcsón, majd néhány métert laposkúszásban haladni. Felszerelést biztosíthatunk, egyszóval hágcsót, biztosítókötelet, lámpákat, továbbá igénybe vehetjük az erdészeti terepjáróját, mert luxusautóval a barlang nem megközelíthető.

– Köszönjük – mosolygott Csilla –, de felkészültünk, hoztunk magunkkal a bejáráshoz szükséges kellékeket. Vagyis kötélhágcsót, kötelet, lámpásokat, magunknak meg overallt és gumicsizmát. Megvallom, eredetileg csupán mi ketten készültünk leszállni, ám örömünkre szolgál, hogy önökben odaadó társakra leltünk!

– Rendkívül hálásak vagyunk – tette hozzá Endre –, és előre is köszönjük a segítséget!

Hosszasan taglalták a túra során fellépő nehézségeket, később – kellő óvatossággal – Endre arról érdeklődött, vajha a tudomásukra jutott-e a hír, hogy a barlangban bizonyos Lénárd István geográfus – a szovjet katonák segítségét igénybe véve – bányát nyitott. Molnár Péter megvonta a vállát:

– Az emberek beszélnek – szólt kelletlenül –, hogy ’55 és ’56 nyarán két-két hónapra lezárták a barlang környékét, s a Szikláshegy szlovák oldalára eső szántás egy részével együtt művelési területnek nyilvánították. Az őrfalusi embereknek feltűnt, hogy ládászámra hordják el a köveket a szovjet katonák.

– Akkor hát jól sejtjük, hogy kőbányát nyitottak? – érdeklődött Csilla.

– Valahogy úgy... ám meglehet, közben valami értékesebb leletre bukkantak!

– Jelenleg mi a helyzet? Látogatható a barlang?

– Elvileg nincs akadálya – bólintott Béli. – Később, a forradalom utáni időkben eltűntek a katonák, s eltávolították a körletet körülvevő drótakadályokat is.

– Azóta senki sem járt a barlangban?

– Senki. Ezt bizton állíthatom.

– Megvallom – vette át a szót a bányamérnök –, az oldalamat már régóta fűrja a kíváncsiság, mit kereshettek ott a „barátaink”. S most, hogy önök is a Birkába készülnek, örömmel veszem, ha társukul fogadnak.

– Gondolom – tért rá Csilla a gyakorlati megvalósításra –, ma már késő lenne odamenni, ám holnap akár már kora reggel útra kelhetünk!

Némi latolgatás után úgy döntöttek, hogy a reggelit elfogyasztva, kilenc óra tájban indulnak el. Lassanként leszállt az este, a két vendég egyre jobban kókadozott, nem csoda, hisz reggel öt óra óta mindketten talpon voltak. Borcsa néni kenyeret, szalonnát és zöldpaprikát tett le az asztalra, hozzá meg tejet, zöld mázas kancsóban. Az erdész világot gyújtott, a petróleumlámpa ingadozó lángja sejtelmes hangulatot keltett, mely a városi emberek számára újszerű és romantikus volt. Tücsökciripelés, csillagos égbolt... a fiatalember egyre csak Csillán legeltette a szemét, a lány is gyakran pillantott rá, miközben Endre és a bányász a Birka-barlang rejtelseit próbálta megfejteni.

Még mielőtt elindultak volna Zemplénbe, Csilla és Endre eldöntötték, egyelőre szót sem szólnak senki emberfiának István irományáról és holmi ritkaföldfémekről; nem keltve senkiben holmi birtoklási vágyat, valamint túlzott reményeket.

Másnap reggel nyolc órakor már mind a négyen az asztal körül ültek, s fogyasztották Borcsa néni kínálatát, mely házikolbászból, rántottából, paradicsomból és friss, fehér kenyérből állt. Később egy jól fejlett agyagkorsóban aludtتهjet is hozott az asszony.

– Nocsak! – lelkesedett Péter –, a végén még, szégyenszemre, nem fogunk átférni a szűkebb járatokon.

– Majd én kihúzlak benneteket – nevetgélt Endre –, mint látjátok, pocak dolgában meglehetősen rosszul állok!

– Akkor hát semmi vész – zárta le a vitát Béldi –, úgy vélem, itt az ideje, hogy összekapjuk magunk. Már most beöltözzünk, vagy csak a lyuk szájánál bújjunk be a barlangos dresszbe?

– Inkább ott – jegyezte meg a lány –, attól tartok, gumicsizmában lecsúszna a lábam a pedálokról.

– Szerintem – fordult társaihoz Béldi –, hagyjuk pihenni a szép kis Volkswagent, jobb lesz a mi öreg terepjárónk, mely jól bírja a sziklás, hepehupás talajt. Ha megengedik, én magam vezetnék; ismerem a környéket, mint a tenyeremet, s nem tagadom, az út nagyobb részét karrmezőkön kell megtennünk, ezért aztán bukdácsolni fogunk a kisebb és nagyobb mészköveken.

– Természetes, hogy a maga kezébe való a kormány, csupán csak viccelődtem az imént – mosolygott Csilla a fiatalemberre. Miközben társalogtak, gyorsan járt a kezük, s rendre minden holmit átpakoltak a Volkswagenből a terepjáróba. Tízet ütött az óra, amikor elindultak, s jó félóráig autóztak úgy, hogy majd kirázta az út még a lelküket is. A nap mintha szürke fátyol mögül parázslott volna, tompa fénye sajátos színekre festette a szikladarabokkal beborított mezőt. A táj lassanként kinyílt előttük, szemlátomást közeledtek a

hatalmas Szikláshegyhez, melyet magasságban csupán a sokat emlegetett Nagy Milic volt képes felülmúlni. A kocsi rázta, dobálta őket, mint a vurstli elvarázsolt kastélyának mozgó padlózata, de nem bánták, nagyokat nevettek, sikongtak, a tavaszi reggel bája és hangulata feledtetett minden nehézséget. Megérkeztek a Szikláshegy tövébe, az erdész fêkezett, majd megállította a kocsit.

– Eddig és nem tovább – közölte –, innentől kezdve gyalog kell megtennünk a hátra lévő utat. No, nem sok az egész, nézzék csak! – fordult Csilla és Endre felé. – Ott, a hegy tövében, azon a bokrokkal körülvett tisztáson van a Birka-barlang lejárata.

– Nyílása szabadon van? – érdeklődött a lány csodálkozva.

– Ó, nem, az igen veszélyes volna. Vaslap fedí, amit még a szovjetek lakatoltak le.

– Akkor hogy jutunk be a barlangba?

– Egyszerűen. Ugyanis később kinyitották, és elvesztették a hozzávaló kulcsot.

– Jó nagy huncut maga! – jegyezte meg Csilla szemrehányó hangon. –Mikor megérkeztünk, az első szava az volt, hogy a barlang nem látogatható.

– Akárkinek nem is! Csupán az Erdőgazdaság engedélyével mászhat be oda bárki. Ellenben, ami bennünket illet, igazat szóltunk, Péter barátomnak és jómagamnak eddig még eszébe sem jutott ebbe a meglehetősen rossz hírű barlangba leszállni.

– Ezek szerint – jegyezte meg Endre –, valamennyien újoncként fedezzük fel a híres Birkát! Hát rajta!

Kibújtak könnyű kabátjukból – a nap már erősen tűzött –, cipőjüket gumicsizmára cserélték, fejükre kalap helyett bányász-kobakot tettek. Holmijukat a kocsiban hagyták, ellenben a leszálláshoz szükséges kellékeket ők maguk cipelték fel a lankás lejtőn a barlangbejárathoz. Az erdész teljes erejével nekifeküdt az üreget fedő vaslapnak, nagy nehezen elcsúsztatva,

a többiek körülállták és figyelték, amint előtűnik a fedlap alól a mély, fekete lyuk. A tizenöt méteres kötélhágcsót a legközelebbi, kissé elgörbült fa legvastagabb ágára kötötték, majd leengedték a mély zsombolyba. Amint bevilágítottak, látták, a hágcsó hosszabb, mint a lyuk mélysége, a leereszkedésnek tehát nincsen akadálya.

– Elsőnek én megyek le – szolt a bányász –, rögzítem a hágcsó végét, hogy könnyebben mászhasson le Csilla és Endre. Fiú! – szolt az erdészhez – te biztosítod a vendégeinket!

– Másodiknak hadd menjek én! – kiáltott a lány. Béldi bólintott, majd rátekerte a biztosítókötelet. Csilla már nem volt kezdő, tisztában volt a kötélhágcsó-mászás technikájával. Ügyesen lépkedett lefelé a létrafokokon, fejlámpása ingadozva világította meg számára az utat. Péter örömmel üdvözölte, megszabadította kötelékétől, majd jelezte, hogy készülődhet a következő hágcsómászó. Endre már nehezebben birkózott meg az ide-oda lengő alkotmánnyal, az út közepén járt, amikor a biztosítókötele rátekeredett a hágcsóra úgy, hogy a férfi egy tapodtat sem mozdulhatott. Béldi sietett a segítségére, utána mászott és kiszabadította a megriadt Endrét köteléke fogságából. Végül mindketten földet értek, boldogan huppantak le a zsomboly aljára. Kissé szűken voltak, ám hamarosan észrevették, hogy elődeik robbantással kitágították az üreg oldalán lévő keskeny nyílást. Összegörnyedve haladtak az egyre szélesedő járatban, s megérkeztek az első nagyterembe. Hirtelen megtorpantak, a döbbenettől nem jutottak szóhoz, a terem oldalában hatalmas kőrakás terpeszkedett. És ami fájdalom, a kövek között garmadában heverték az összetört cseppkődarabok, a pusztítás irtózatossága volt, látszott, akik ott jártak, számos robbantást végeztek. Aminek következtében a főte sziklafalában hatalmas lyukak tátongtak.

A bányász nem győzött méltatlankodni.

– Hogy a nyavalya törje ki – kiáltott fel –, ezek tönkrerobbantották ezt az egész termet! És a gyönyörű

cseppkövek összezúzva, összetörve. Mi az Úristen történhetett itt?!

– Hogy mi? Nem látod, te bányász? Kődarabok – véleményem szerint telérek után kutattak, s a terem tetejét péccézték ki, ki tudja miféle okból.

– Jól van, pupák – mordult Péter a barátjára –, látom én, mi történt, csupán azt nem értem, mi a jófenének bányásztak itt lenn, amikor itt van az orruk előtt az egész Szikláshegy, ami kövek halmazából áll!

– Menjünk tovább – döntött Béldi –, semmi értelme azon töprengeni, aminek nem tudjuk az okát. – A sötétben egyik fiú sem vette észre, hogy Csilla és Endre sanda pillantást váltott, úgy néztek egymásra, mint akik mindent tudnak és értenek. A négy ember tovább haladt, a terem végében meredek lejtőre letek, mely tele volt cseppkő-kérgeződésekkel. Péter az egyik épségben maradt, jókora sztalagmithoz kötötte a biztosító kötelet, s ebbe kapaszkodva ereszkedett le a mélybe. Mintegy négy méter után földet ért és újabb teremben találta magát.

– Gyertek! – kiáltotta. – Probléma egy szál se, kapaszkodjatok a kötélbe, nem veszélyes a lejtő. – Csilla máris indult, ügyesen lemászott, őt Endre, majd az erdész követte. – Érdekes – jegyezte meg, itt nem robbantottak, legalábbis nem hagytak semmi ilyesmi nyomot.

Valóban – erősítette meg a bányász is –, csupán a felső terem volt az, ahol valamit kereshettek. Nézzétek – mutatott körbe –, több járat is indul ebből a csarnokból. Javaslom, oszoljunk szét, mindenki válasszon magának egy ösvényt, és azt járja be. Vigyázat! Mindenki csak addig menjen, ameddig sima az út, nehogy beessen egy gödörbe, vagy belebotoljon valamibe.

Elindultak, Csilla és Endre fejlámpát viselt, a másik kettő karbidlámpával világította meg maga előtt az utat. Volt, aki lassabban, volt, aki gyorsabban haladt, Csilla különvált Endrétől, s egy meglehetősen szűk járatot kísérelt meg felderíteni. Kínlódva, hasát behúzva, levegőt sem véve préselte

át magát a magas, ám igencsak szűk járaton. Pár méter után szélesebbé, könnyebben járhatóvá vált a cseppkövekkel díszített barlangfolyosó, Csilla fejlámpásával körözve világította be a járat egyes részleteit. Az út kanyarodott, ő befordult, s amint maga elé nézett, rongycsomóra esett a pillantása. Előrehajolt, hogy lámpása megvilágítsa a különös csomagot, s amint a fénypászma a lába elé esett, megtorpant, pár pillanatig lélegzetét visszafojtva állt, majd – mint akit nyúznak – elkezdett sikoltozni. Megfordult, és szaladt kifelé, ám útját elállta a folyosó elkeskenyedő szakasza; ijedtében beszorult a járat sziklafalai közé, menekülni próbált, rémülten igyekezett kievickélni, végül a kövek és repedések közt bujkálva ájultan összerogyott. Esését felfogta egy kiálló szikla.

A három férfi hallotta a vészes sikoltozást, első pillanatban azt gondolták, tán valami sziklahasadékba szorult állattal akadt össze valamelyikük. Ijedtükben ők is kiabálni kezdtek, majd ahogy csak bírta a lábuk, igyekeztek vissza a terembe. Hirtelen elhallgattak, amint közelítettek egymáshoz, már biztosra vehették, hogy Csilla kéri a segítségüket. Döbbsen fedezték fel a lányt a kövek közt szorongva, Péter, a férfiak közül a legerősebb, kiemelte a lányt a sziklák fogságából, ölbe kapta, majd lefektette az agyagos földre. Béli Tamás azonmód mesterséges lélegeztetésbe kezdett, értett hozzá, még régebben kitanulta, az erdőgazdasági munkások gyakran szenvedtek balesetet fakivágások, fáramászások, nehezen járható utak bejárása során. Csilla hamarosan életre kelt, kinyitotta két gyönyörű szemét, s ijedten meredt a férfitra.

– Hol vagyok – kérdezte –, mi történt velem?

– Itt van a barlangban, ne féljen, nem eshet bántódása! – A lány, hallva a fiú meleg szavait, felült, lassan körülnézett, mint aki nem tudja, hová vetette őt a sors. Eltelt pár perc, vagy tán csak pár pillanat, a többiek is köré sereglettek, azzal vigasztalták, csupán a fáradtság lehet az oka, hogy elájult, s egy rossz mozdulattól a kövek közé szorult.

– Jaj, nem! – kiáltott fel hirtelen a lány, s kezébe temetve arcát, zokogni kezdett. – Odabent – mutatott hátra a sötétbe – jaj, odabent egy halott nő fekszik. Igen! Láttam az arcát, de nem arc volt, hanem egy szörnyű koponya... Ó, rettenetes... és ami szinte elviselhetetlen volt, hogy megcsapta az orromat a szag...

– Micsoda?! – néztek össze a férfiak. – Halott nő fekszik a járatban?

– Megnézem! – pattant fel Péter.

– Maradj! – kiáltott rá Béli. – Széles a vállad és a mellkasod, be se férnél az összeszűkült folyosó kövei közé!

– Majd én – szólott Endre, s már indult is befelé, ügyesen és könnyen bujkált a kövek között. Hirtelen felkiáltott: – Igen! Valóban, egy parasztasszony teste fekszik itt a földön!

– Endre bátyám! – kiáltott rá az erdész. – Próbáld meg a lábánál fogva kihúzni a nőt!

– Igenis. A talaj egyenletes és nem sáros, pár perc, és kinn leszek vele.

Béli négykézláb mászott be az üregbe, hogy segíthessen Endrének, végül ketten összefogva kihozták a terembe a halott nő tetemét. Péter Csillát gyámolította, a lány még mindig reszketett a szörnyű élménytől, a férfi az ölébe kapta és a lejtő aljához vitte.

– Kedvesem – szólította –, valahogyan ki kell innen keveredni, induljon el, kapaszkodjon a kötélbe, én maga mögött mászok és biztosítom.

Csilla megpróbált felállni, bár a lábai rogyadoztak, Péter segítette, a lelógó kötélvéghez vezette. Elindultak. A lány minden erejét összeszedve mászott, olykor kicsúszott a talaj a lába alól, ekkor elkapta őt Péter, s lábát az egyik kiálló kőre illesztette. Lassan haladtak, végül minden baj nélkül elérkeztek a felső terembe. Kissé megpihentek, később a bányász kimászott az aknabarlangból, és ledobta Csillának a biztosítókötetet. A lány kibiztosítva mászott felfelé a hágcsón, hamarosan elérte a zomboly peremét, s ügyes mozdulattal

kilendült a szabad levegőre. Hatalmas sóhajjal esett a bányász karjaiba, kifújta magát, majd leült egy nagy, lapos kőre, lihegett, mint egy meghajszolt özgida. Hamarosan Tamás is felbukkant és szaladt Csillához. Zsákjából kulacsot emelt ki, s kínálta Csillát vörösboros vízzel. A lány hatalmas kortyokban ivott, a mászás és a különös izgalom kiszárította, mint vásznat a parázsló nap. Miután visszaadta a kulacsot Tamásnak, végigvetette magát a földön, s könnyes szemmel mondott köszönetet segítőtársának. Péter visszamászott az üregbe, hogy Endrét gyámolítsa, ám a férfi nem kívánt segítséget, a barlangfalat vizslatta, keresett újabb teléreket. Csilla és Tamás magára maradt, a férfi gyöngéden átölelte a lányt, nyugtatgatta, biztatta, kedves szavakkal vigasztalta, kérte, hogy ne féljen, felejtse el a szörnyű látványt. Csilla arcára félénk mosoly ült ki, körülnézett, gyönyörködni kezdett a táj szépségében, élvezte a páratlan látványt, megcsodálta a sziklák közt virító gyönyörű virágokat.

Mintegy félóra elteltével Endre és Péter is megérkezett, a bányász biztosítókötélre fogta társát, aki ezúttal ügyesen kimászott a borzalmas titkot rejtő lyukból. Miután mind a négyen a felszínen voltak, Péter a nagy ijedelemre néhány korty pálinkát ajánlott a férfiaknak, majd friss cseresznyével kínálta társait. A hangulat javult valamelyest, ám érthető okokból egyelőre egyikük sem kíváncszott a barlangba visszatérni. Egy-egy lapos, kényelmesebb követ keresve maguknak, helyet foglaltak, megpihentek, majd kissé elkomorulva hozzákezdtek megtárgyalni a barlangban talált, különös „leletet”.

– Az esetet jelenteni kell a rendőrségnek – szögezte le az erdész, aki feljebbvalóit helyettesítve lényegében a házigazda volt. Kétség nem fért hozzá, az ő feladata értesíteni a hatóságot, a Szikláshegy és vidéke Örfalu körzetébe tartozott. s arra való tekintettel, hogy főnöke, a főerdész épp szabadságát töltötte, neki kellett helytállnia mindazért, ami ezekben az órákban az erdőgazdaság területén történt.

Csilla és Endre úgy döntött, azonnal indulnak haza, a Birka-barlangba többé be nem teszik a lábukat, igyekeznek elfeledni megrázó élményüket. Béldi Tamás Csillához fordult:

– Sajnálom, de kénytelen vagyok figyelmeztetni önt, hogy a rendőrök magukat is ki fogják hallgatni, s meglehet, ez okból jelentkezniük kell a Miskolci Rendőrkapitányságon. – Csilla kétségbeesetten nézett az erdőszre.

– Lesz, ami lesz, Endre és én fogjuk a sátorfánkat, s mihamarabb elszelelünk innét. Csak akkor ártjuk bele magunkat ebbe a zavaros ügybe, ha idézést kapunk a rendőrségtől.

– Helyes – válaszolt Béldi –, de ha megkérdezhetem, kedves Csilla, remélem, nem szándékozik autót vezetni?

– Mi más tehetnék – sóhajtott a lány –, valahogyan haza kell jutni mindkettőnknek.

– Ha megengedné – javasolta az erdősz –, önökkel tartanék, s vezetném én a kocsit. Időm van bőven, vehetek ki szabadságot, egyébként akad is Pesten némi elintéznivalóm.

Csilla örömmel fogadta az ajánlatot, titokban attól tartott, hogy a hosszú autótút kifárasztja, elnéz egy szembejövő kocsit, esetleg egy parasztszekeret, s Endrével együtt baleset áldozata lesz. Megebédeltek, majd elindultak, Péter Sárospatakig velük tartott. Később átrendeződtek, Csilla Tamás mellé ült, miközben Endre egyedül hegyelt a hátsó ülésen. És egyre mérgesebben leste a fiatalokat. Tamás szemmel láthatóan beleszerelmesedett Csillába, s érzései – vette észre feldühödve – , nincsenek a széplány ellenére!

Később azzal vigasztalta magát, köztudott, hogy a lány bűnügyben gyanúsítható (Lénárd István halálát érte ez alatt), s mit tesz Isten! A kedves kis Csilla újabb haláleset főszereplője lett! Meglehet, ezért meghurcolják, a kedves hölgy előbb-utóbb ráfanyalodik az ő segítségére, ki tudja, hová és merre vezetnek Csilla különös útjai. Elvégre ő forszírozta, hogy keressék fel a Birka-barlangot! Hátha észbe kap a rendőrség, és bűnrészességgel megvádolja? S ha úgy lenne, ahogy gondolja, mit tehetne a lány? Hozzá, Endréhez fordulna, a pártfogását

kérné, vállára borulva könyörögne, védje meg őt, s a rendőröket riassza el a közeléből.

A nap már lemenőben volt, amikor elérték Budapestet, vörös visszfénye úgy terült szét a Dunán, mint a tűzvész, mely a folyóból táplálkozik. Mire a belvárosba értek, a vörös ragyogás megszűnőben volt, lehervadt, mint a fonnyadó virág. Szótlanul álltak egymás mellett, lesve az eget, mert a vihar egyre erősödött. A szél nagyokat lódított a fákon, a felhők moraja már közelebből hallatszott, egy-egy villám is végigcikázott ég és a föld között. Elbúcsúztak. Tamás rajongó pillantást vetett Csillára, kétség nem fért hozzá, hogy a szerelem sötét vermében találta magát.

8.

Még valamikor az 50-es évek elején történt, hogy Julis nénét – Szabó Bernát feleségét – kinevezték a leigazolt felszíni túrázók és barlangosok számára felépült kulcsosház gondnokának. A csinos kis hajlék az aggteleki Baradla-barlang közelében helyezkedett el, a sportolók bármikor meglátogathatták, több napot, sőt hetet is eltölthettek benne, s mindössze egy szerényebb összeget kellett a lakhatásért kifizetni.

A kulcs, melyről a házikót elnevezték, a néne birtokában volt, s amikor vendégek jelezték érkezésüket, az asszony kitakarított, tiszta ágyneműt húzott, és nagy kupac hasábfát készített be a dobkályha közelébe. A gondnoknői fizetés, bár csekélyke volt, jól jött a házaspárnak, a férfi, aki kőművesként tevékenykedett, öregedvén a derekát fájlalta, csupán kisebb munkák elvégzésére vállalkozott, nem volt már ereje a tetőkre felmászni, bebújni a pincék, szuterénok dohos mélységébe. Egyetlen fiuk pár éve kivándorolt Amerikába, sorsa jól alakult, olykor segítette is a szüleit, kisebb-nagyobb pénzösszegeket utalva át nekik.

A derék asszony örömét lelte új munkakörében, a ház ragyogott a tisztaságtól, s a nő feladatainak körét azzal is bővítette, hogy csekély ellenszolgáltatás fejében bablevest, paprikáskrumplit és egyéb laktató ételt kínált az odalátogatók éhes csapatának. Julis kinevezése után mintegy két évvel történt, hogy az asszony húga látni kívánta nővérét. A nő, Angéla, Sátoraljaújhelyen lakott a férjével, lányával és a vejével, olykor megesett, több mint egy év is eltelt, mígnem a két testvér felkereste egymást.

Tél volt, a nagy hó még a buszközlekedést is megnehezítette, a házaspár el nem képzelhette, a kedves rokon miért ezt a kellemetlen időszakot választotta látogatása céljára; miért nem kereste fel őket valamelyik melegebb évszakban, amikor a turistaélet is virágkorát éli, s ő maga is bejárhatná a hírneves Baradla-barlangot.

Nos, Julis felhagyott töprengéseivel, minden figyelmét a piruló kacsasültre fordította, melyet lilakáposztával és hagymás burgonyával körített, s hogy panasz ne érje a ház elejét, a lakomát meggyesrétessel és madártejjel kívánta teljessé tenni.

– Egek ura! – kiáltott fel – vendéget várunk, a lakás szanaszét, az apjuk meg borozgat a menedékházban! Korábban kellett volna kelnem, vigye el az ördög a buta fejemet! – Az órára pillantott, majd gyorsan rendezkedni kezdett, úgy-ahogy ki is takarított, végül megmosdott és új ruhát vett fel. Szerencsére férje is észbekapott, s már jött is fontoskodva, kíváncsian érdeklődve, miféle ebéddel várja majd Julis a drága hűgát. Merthogy *drága*, annyi biztos! Úgy szórja a pénzt, mint más az ocsút a tyúkoknak. Osztán lesi a lóvét mindenkitől, főként tőlük, a közeli rokonoktól. Gondolt egyet, és az asszonyához fordult:

– Mondd csak, Julis, mi okból eszi ide a fene Angélát? Hogy lehet, hogy télvíz idején támadt kedve Újhelyről Aggtelekre jönni, ahol ilyenkor a madár sem jár. Vonatozni,

buszozni, többször is átszállni, nyáron meg fűtül ránk, még azt is elfeledi, hogy a világon vagyunk...

– Valami olyasmit írt – válaszolt az asszony –, hogy Ágnesnek, a lányának, lakásproblémája akadt.

– S ehhez aztán mi a fene közünk van?

– Például adhatunk kölcsönt nekik.

– Ahá, így már világos! Csak nehogy aztán odaádd néki azt a szép summát a vaskazettából!

– Nem az egészet, csak valamicskét. Elvégre a vérem! – Az öregember nem szólt, csak dörögött magában. Az asszony folytatta megkezdett munkáját, végzett a krumplival, és odatette főni. Az órára pillantott:

– Figyelj, Berni, idő van, menj ki Angéla elé a buszhoz!

– Jó, jó megyek mán, csak fölvennék egy tiszta inget!

– És keféld le a kabátodat!

– Még mit nem! Szemerkél a hó, majd az megtisztícska!

Alig félóra múltán megjött az ember a vendéggel. A két nő lelkendezve ölelte át egymást, már több, mint egy év is eltelt, hogy összehozta őket a sors, még levelet is csak elvéte váltottak. Julisnak feltűnt húga sápadt, megviselt arca, amaz meg dicsérte a háziakat, felemlegette, kigömbölyödtek, tűzrőlpattantak, látszik, hogy van pénz a ládafiában, hiányt nem szenvednek semmiben sem.

– Gondolom – mustrálta egyre a szépen berendezett lakást, s pillogott a jó illatokat ontó tűzhely felé –, szép pénzt kaphattok a kulcsosház üzemeltetése mián, no meg Bernátnak is összejön valami az ácsmunkákból, meg a barlang karbantartásából. És tetejébe a nyugdíj is szépecske... arról már nem is beszélve, hogy a külföldön élő fiatalok tömi belétek a valutát!

– Hugica, kissé túlbecsülsz bennünket – dörögte a férfi –, mánmeg kitalálod, hogy még a kerítést is kolbászból fonnyuk... Hát nem a! Amink van, azért megdógoztunk, s dógozunk még ma is!

Julis jónak látta másfelé terelni a szót, kérdezgetni kezdte a vendéget, hogy és mint utazott, éhes-é, vagy szomjas, mert az ebéd már várja őket, úgy véli, ideje volna áldomást inni és asztalhoz ülni, nehogy megszíjasodjék a sült.

Csak amikor már a nap a hegyek mögé bújt el, akkor bökte ki a vendég, hogy miféle szél hozta erre a vidékre. Julis bölcs arccal bólogatott, jól gondolta, hogy a húga a lánya ügye miatt szánta rá magát erre a hosszú utazásra, különben mi okból mondott volna búcsút Újhelynek, ahol a férjével együtt éldegél a csinos városi lakásban. – Pénz kellene nekik – gondolta kelletlenül –, s a pazarló család fejőstehénnek vél bennünket.

Ami még igencsak szemet szúrt neki, hogy a nálánál mintegy tíz évvel fiatalabb húga cseppet sem úgy nézett ki, mint aki nélkülözné az anyagiakat. Angéla divatos szövetruhát viselt, hozzá meg fülönfüggőt és aranyláncot, frizuráján jól látszott a fodrász kéznyoma, s a meleg szobában csizmáját elegáns körömcipőre cserélte, mely szépen díszítette a vékony nejlonharisnyás lábakat. Julis olyan volt mellette, mintha nem is a nővére, hanem valamilyen idős, falusi rokona volna, ruhája parasztos, lábán kitaposott magasszárú cipő, arcára a pírt a saját vére, és nem a sminkje rajzolta fel.

– A lányom kisbabát vár – csapott bele a téma közepébe a vendég –, ám az albérletben, ahol laknak, a szobáztató nem tűr el sem kutyát, sem gyermeket. Nincs más megoldás, lakást kell nekik venni. Csak hát a pénz... az bíz kevés ehhez! Ez az oka, hogy kölcsönre szorulunk. Arra gondoltunk Józsival...

– Tudom mire gondoltatok! – emelte meg Bernát a hangját. – Azér jöttél, hogy pénzt kunyerálj tőlünk. Nemde? Nos, mennyi kéne?

– Elég sok... de bármekkora összegért is hálásak lennénk...

– S miből adjátok meg? Te, lelkem, nem dolgozol, a férjed meg hivatalnok a téészen. No persze, egy darab földcske is akad. És a lányodék? Gyűjtöttek már valamicskét?

– Sajna, nem sokat, de eztán majd másként lesz, összehúzzák ők is a nadrágszíjat!

– Pont most, amikor jön a kisbaba? No ne... ez nem fog menni! – intette Julis a húgát. – Hanem, ha rám hallgattok, költözzetek össze! Elvégre tik kétszobás lakásban laktok!

– Kösz a tanácsot, de nem. Nos... mennyit tudnátok adni? Valami kamatot is fizetnénk nektek.

– Még hogy kamatot! Bizonytalan az, mint a kutya vacsorája! Hát, hogy panasz ne érje a ház elejét, egy kisebb összeggel azért kisegítenénk benneteket, mondjuk a negyede árával egy kétszobás lakásnak. Már, ha megfelelne. – A férfi megvakarta a bajuszát, és kibökött egy szerény összeget.

– Ennyit?! E még alamizsnának is kevés vóna! Ó, hogy nem szégyellitek magatokat, rokonnak, testvérnek kiszúrni a szemét pár garassal! Amikor nektek tele van a ládafia!

A vita egyre hevesebb lett, majd hamarosan ádáz veszekedésbe torkollott. Az asszony s a házaspár már cseppet sem kímélte egymást, kimondtak azok mindent, ami csak nyomta a begyüket, ami nagy hirtelenjében a nyelvükre jött. Végül Angéla sírva borult az asztalra, s megfogadta, rögvest hazamegy, és búcsút mond fukar és rideg rokonainak. Többé az ajtót se nyitja majd rájuk! Julis próbálta vigasztalni, valami kevéssel megtoldva az ígért összeget, de a vendég csak mondta a magáét, mit sem törődve illemmel, rokoni szeretettel.

Másnap kora reggel összekapta magát, és rohant az autóbushoz. Még búcsúszót sem mondott a számára egykor oly kedves házaspárnak.

Angéla kisírt szemmel érkezett haza, férje, Boros József aggódva fogadta. – Nos? – kérdezte – csak nem utasították el Bernáték a kölcsönt?

– Valamennyit felajánlottak. Amennyi pénzért épphogy vehetnénk egy malac-ólat! Fösvény, undok népség, ó, hogy fulladnának bele a vagyunkba! – Férje szelíden vigasztalta, majd hirtelen ötlettől vezérelve felvetette, költözzenek ide a gyerekek mindaddig, ameddig valami megoldást nem lelnek.

Lassanként az asszony is hajlott a szóra, bár el nem képzelhette, hogyan laknának ők egy fedél alatt a lányával, vejével és egy síró-rívó kisbabával.

– Azért a fiatalokat sem egészen értem... mért nem keresnek maguknak egy másik albérletet?

– Ha nem tudnád, alig van kiadó szoba a városban, s ha mégiscsak akadna valami, a bére legkevesebb a duplája a mostaninak. Akkor meg hogy volna képes saját lakásra gyűjteni a lányunk?

– Igaz, igaz – bólintott a férfi, majd témát váltott, és a késői ebéd felől érdeklődött. Több szó nem esett köztük a lányuk bajáról, bár mindketten lelombozódva fogyasztották a sebtében összeütött étket.

Alig egy hónap elteltével – Angéla éppen takarított –, megszólalt a bejárati csengő, éles hangja szaggatva, idegesen törte meg a csendet, az asszony az ablakhoz lépett, kíváncsian kukucskált ki, ugyan ki lehet az, aki háborgatja. Nagy meglepetésére Renáta nénin akadt meg a tekintete, az idős asszony a nagynénje, édesapja testvére volt. Örömmel szaladt kifelé, kitérta kertjük rácsos kapuját.

– Nénikém! – kiáltotta – mi szél hozta erre? Messze lakik tőlünk, kinn a városszélen, még az autóbusz is ritkán jár oda. Miért nem telefonált, Józsi kiment volna magáért a kocsijával!

– Köszönöm, de még elég jó a lábam. Ráérsz, galambom? Valami fontos dolgot szeretnék veletek megbeszélni. Illetve csak veled, merthogy Berni nyilván még a munkahelyén tüsténkedik.

– Való igaz. Ráérek, kedvesem hogyny érnék rá! Egy pillanat, és hozok süteményt meg kávé. Vagy tán jobban esne egy pohár borocska?

– Inkább a kávé. De jó meleg legyen!

– Ó, istenkém, mennyire átfázott! Üljön ide a fotelbe a cserépkályha mellé!

Az asszony térült-fordult, s máris előttük illatozott a reggel főzött kávé, mellé meg piskótatekercs, lekvárral megtöltve. – Egyék csak bátran! – kínálta vendégét a háziasszony. Az öreg nő nem ellenkezett, tömte magába a jó falatokat, foghíjas szája óriásra tágult, miközben csámcsogva, gusztustalanul falatozott. A kávéból repetát kért, majd – miután jóllakott –, elégedetten dőlt hátra a fotelben, nagyot sóhajtott, és belefogott mondandójába: mi szél is hozta ide, unokahúga házába.

– Rettenetes élményben volt részem az éjjel – kezdett hozzá elbeszéléséhez. – Már bóbiskoltam, amikor lépteket hallottam a házam körül. A kutya ugatott, mintha nyúzták volna, én meg láttam, hogy valaki röhögve belerúg a szegény állatba. Ezt már nem tűrhettem, kinyitottam az ablakot, s elképedésemre három rosszarcú, koszos férfi állt előttem, s követelték, engedjem be őket. Minősíthetetlen hangon fenyegettek, azt mondták, megölik a kutyát, a házamat meg fel fogják gyújtani, ha nem engedelmeskedek nekik.

– Uram egek! Mit tett, drága néne?!

– Mit tehettem? Átkozódtam! Üvöltözve annyit mondtam, ismerem a fajtájukat, s azonnal hívom a rendőröket. Érdekes... ezt hallva elkotródtak. Cézárt beengedtem a szobába, ápolgattam, simogattam, jutalomfalatot adtam neki. No, de – emelte fel hangját a megbántott nő –, nehogy azt hidd, hogy ez volt az egyetlen kellemetlen eset. Mit mondjak... Alig pár szem gyümölcsöm maradt az őszön, lelopták mindet, már nem is veteményezek, úgyis kikaparnák az utolsó szem krumplimat is... És már hetek, hónapok óta hallom éjszakánként, hogy járkálnak a házam körül, van, hogy bekopogtatnak, rúgják, ütik a bejárat ajtót.

– És nem tett feljelentést a rendőrségen?

– Dehogynem. Ám elutasítottak, megkérdezték, ért-e testi sértés, kirabolták-e a lakásomat; az a pár szem gyümölcs meg nem számít, valami állat is megehetette! Hát itt tartunk... Nem mondom, a strigók eddig még nem bántalmaztak, de ki

tudhatja? Még meg is ölhetnek, s akkor majd a rendőrök vonogatni fogják a vállukat. Hogy hát ilyen az élet! Tudod, fiam, a magányos öregasszonyt senki meg nem védi!

– Gondolom, valami megoldáson töri a fejét...

– Jól gondolod. S épp ez ügyben kerestelek fel. Rémlík, mondtál valami olyasmit, hogy a lányodéknak lakásproblémájuk van. Nos, ebben segíthetnék, amennyiben ti is segítenétek nekem.

– Hogy érti ezt, Renáta néni?

– Egyszerűen. Ráíratnám a lányodra a házam, tik meg befogadnátok engem a kisebbik szobátokba!

– De hát az elhalt férje rokonsága is örökölné...

– Nem értesz. *Papíron* eladnám a lakásomat a lányodnak, úgy, mintha nem rokon, hanem idegen lenne. A vételárat természetesen nem kell kifizetnie, ugyanakkor a házam az ő elidegeníthetetlen tulajdona lesz! A többi örököst meg egye meg a fene, rám se nyitják az ajtót, még egy lapot sem küldenek karácsonyra! – Az öregasszony hirtelen elhallgatott, kendőjével megtörölte izzadó homlokát. Angéla döbbsen bámult vendégére, pillanatnyilag azt sem tudta, mit szóljon ehhez a kétségkívül gavallér ajánlathoz. Ám, hogy magukhoz vegyék Renátát, nyilván kutyástól együtt... Lemondjanak lakásuk egyik részéről! Akárhogyan van, megfontolandó dolog. No, de ha nem dönt most azonnal, a végén még eladja valaki másnak a házat az öregasszony. Elvégre csinos kis porta, három nagyszoba, meg egy kisebbik, nagy kert, benne legalább tizenöt gyümölcsfa! S mindez az Ágiék tulajdona lenne! Egek... azt sem tudja, örüljön, vagy szomorkodjon?

– Angéla, várom a válaszod – intette őt a vénasszony.

– Rendkívül nagyvonalú ajánlat... Meggondolta, Néném? Valóban ezt akarja? Hosszú évek óta egyedül él, s most egyszeribe egy család közepében találná magát. Nos... a hétköznapiak mások, mint amikor az ember vendégségbe megy

a rokonokhoz, tán egy kissé jobban át kellene gondolnia, képes-e elviselni tartósan a férjem s a magam társaságát?

– Mi a fene! Habozol, te asszony? Tán *te* félsz attól, hogy nehezen bírál *engem* elviselni! Hát, ha így van, mondd meg az őszintét, nem erőszak a disznótor, nem vagy köteles jót tenni velem. Ne félj – vált gúnyossá a hangja –, találok mást is, aki a lakásomért cserébe befogad majd engem! És akkor verheted falba a fejed, hallgathatod a fiatalok szemrehányását egész életedben. Hogy kisemmizted őket az örökségből, mert nem voltál képes elviselni az öregasszony-rokonodat! És az unokád? Hol fog majd megszületni? Tán a jászolban, mint a kis Jézuska?

– Félreért engem! – kiáltott fel Angéla sértett büszkeséggel. – Nem magunk miatt, csupán néném miatt voltak fenntartásaim. Arra céloztam, tán a félelem beszél magából, s megbánja majd, hogy oly nagyvonalúan legnagyobb kincsétől, az otthonától vált meg. És a végén még majd visszakéri!

– Amit ígértem, betartom! Kinek nézel te engem?! Ha tudnád, mennyit rágtam már magam a lakásügyem miatt! Hidd el, átgondoltam mindent, hónapok óta töprengek a megoldáson. Nos, ne szaporítsuk a szót, itt az ideje a válaszádnak. Kérdezem hát: *igen, vagy nem?*!

– Természetesen: *igen*! Válaszom nem kétséges, ám ne csodálkozzék, mennyire meglepődtem, mert valósággal lehengerelt nagylelkű ajánlata!

– Nos fiam, ugorj hát, és hozz valami jó bort. Ígyunk áldomást az egyezsége!

*

A kis család életét alaposan felkavarta a kedves rokon különös ajánlata. Első blikkre úgy tűnt, az ég megnyílt felettük, a szerencse kopogtatott be az ablakukon. Angéla lánya és veje örömkönnyekezt, nem győztek hálálkodni, hogy ingyen és bérmentve kertes családi házhoz jutnak. Miután az öröm első hulláma végigborzongtatta őket, máris tervezgetni kezdtek,

hogy s mint fogják átalakítani, rendbe hozni a házat és a kertet; arra számítottak, a megtakarított pénz elég lesz a felújításra, új bútorokra, számtalan apróságra, mely a kényelmes otthon majdani tartozéka lesz.

– Motorbiciklire is telik! – örvendezett Gáspár, Ágnes férje. – Motoron járhatok be a munkahelyemre, s téged is, drágám – fordult asszonyához –, elviszlek olykor kirándulni! Legszívesebben térden állva mondanék köszönetet annak a drága jó Renáta néninek!

A házaspár csendben üldögélt, nézte a boldog, ujjongó fiatalokat. Miután túlestek a hirtelen változás izgalmain, szemük előtt fellebbent az öregasszony boszorkányarca, hallani vélték éles, sipító beszédét, orrukban érezték kellemetlen, mosdatlan öregszagát. S a bozontos, morgós farkaskutya beköltözése is nyomasztotta őket, nem voltak rajongó állatbarátok, legfeljebb egy ölebet tudtak volna kedvtelve elviselni. És a bajok csak szaporodtak... Kezdve azzal, hogy az öregasszony kikötötte, bár a fiataloktól egyetlen krajcárt sem fogadna el, Angélától azonban elvárja, hogy kosztolja őt is és a kutyáját is, valamint mosson és takarítson rá. Elvégre *ezért a hatalmas ajándékért*, ennyit igazán elvárhat a Boros házaspártól.

Két hét sem telt el, s lebonyolódott minden: a ház eladás, a hurcolkodás ide meg oda, a fiatalok beköltözése új otthonukba, miközben az öregasszony a kutyájával együtt Angéláék lakásába telepedett be. Nem csoda, hogy a fiatalok ragyogtak, mint a felkelő nap, örültek a háznak, a kertnek, tulajdonuk minden porcikájának; dolgoztak, mint a taposó ló, nem éreztek fáradságot, ernyedtséget, erejüket megsokszorozta boldogságuk. És mért is ne? Elvégre saját otthonuk van, mely ingyen az ölükbe hullott, így már a családalapítás sem okoz majd gondot, s a felújított, gyönyörű lakásban boldog élet vár a megszületendő kis lurkóra is.

Miközben a fiatalok éjt nappallá téve szorgoskodtak, Angéláék kapuja elé leparkolt a bútorszállító kocs, mely a

lakás átrendezéséhez szükséges holmikkal volt telerakva. Az öregasszony azonmód kezébe vette a gyeplőt, pakolt és rakodott, a neki szánt kisebb szoba bútorainak egy részét a pincébe vitette, ugyanakkor a lecsupaszított szobát saját rozszant bútoraival rendezte be. Hamarosan hatalmas kutyaól került elő, ennek helyét az asszony a ház bejárata előtt lévő teraszon jelölte ki. Két nagy bőröndöt is becipeltek a szállítók, ezekben ruhafélék, vicik-vacakok voltak, egyelőre a sarokba kerültek, csak később, napok múlva kaptak helyet részben a komódbban, részben Angélaék kiürített szekrényében. Miután befejeződött a kirakodás, a lakás siralmas képet festett, József szomorúan nézte egykor oly kedves otthonának csúffá tett változatát, miközben Angéla könnyeit morzsolgatta.

Ahogy kedvetlenül ténferegtek megmaradt szobájukban, hirtelen kivágódott az ajtó, s hatalmas csaholással berontott a kutya. A férfinak ugrott, széttépte nadrágszárát, Angéla sikoltva kapott fel egy fémből készült vázát, és hozzávágta a megvadult ebhez. Az állat nyüsztve borult oldalára, a zajra előkerült Renáta néni, dühös pillantást vetett a háziakra, kérdőre vonva őket. Angéla vad tekintettel mutatott a férje cafattá tépett nadrágjára, majd színtelen, parancsoló hangon kiutasította az öreget a szobájukból, a kutájával együtt.

Így festett összeköltözésük első felvonása, mely végül nem várt, tragikus fordulatot vett.

*

Angéla kínos pontossággal igyekezett az öregasszony kedvében járni, nap mint nap megkérdezte, mit főzzön, mihez volna gusztusa nagynénjének. Eleinte az öregasszony falta a finom ételeket, az utóbbi időkben már nehezen mozdult, többnyire csak valami egyszerűbb ételmezt vett magához; elügyetlenedett, vásárolni sem volt kedve, a városközponttól távol eső házból nehezebbre esett felkeresni a piacteret. Néhány hónap elteltével finnyáskodni kezdett, kritizálta Angéla főztjét,

minduntalan a szemére hányta, hogy ő sokkal jobbakhoz van szokva. A szegény asszony mérgében azt ajánlotta, főzzön magának Renáta néni, készítsen el mindent kedve szerint. Egyetlen próbálkozás ugyan történt, ám a hús odaégett, a főzelék lekozma, a leveses fazék meg gondolt egyet, felbukott és kiadta tartalmát. A konyhában hatalmas botrány tört ki, a vénség Angélát hibáztatta, szidta, mint a bokrot, végül közölte, többé be nem teszi lábát abba az ócska bodegába, nem hajlandó főzni azon a vacak kis tűzhelyen, mely a szemétkébe való.

Hamarosan Angéla férje, József is sorra került, mint szekírozható alany. A férfi fél nyolcra járt be a téeszbe, délután négy órakor végzett, miközben félórás ebédszünet is kijárt neki. Katonás pontossággal végezte reggeli tennivalóit, hat órakor kelt, félórát töltött a fürdőszobában, felesége rá nem nyitotta volna az ajtót, be sem kopogtatott, tisztálkodása közben még véletlenül sem zavarta meg. József, miután végzett, felöltözött, megreggelizett, majd autóbuszra szállt, s negyedórás séta után érte el a munkahelyét.

A fürdőszoba egyik ajtaja az előszobába, a másik meg a kishálóba nyílt, mely ez idő szerint az öregasszony birodalma volt. Azon a bizonyos reggelen József zárva találta a fürdőszoba-ajtót, kopogtatott, később már kiabált is, erre aztán azt a választ kapta a vénasszonytól, hogy várjon türelemmel, mígnem ő összekapja magát. A várakozásból félóra lett, felborult a férfi megszokott menetrendje, késve érkezett a munkahelyére, elszenvedve főnöke kemény letolását.

Másnap, majd az utána következő napokon megismétlődött mindez. Angéla először szép szóval kérte néniét, legyen belátással, ámde az asszony hajthatatlan maradt. A szerencsétlen férfi végül mit tehetett volna, kénytelen volt hajnali ötkor kelni, ám a ravasz nő hamarosan ezt is kiszagolta, s ügyesen mindig megelőzte, a végsőkig felbosszantva ezzel a ház urát. Végül családi kupaktanácsot hívtak össze, Angéla férje indulatait legyőzve próbálta jobb belátásra bírni a vénasszonyt. A nő eleinte mit sem szólt, majd váratlanul

ordítani kezdett, felhozta, hogy egy „gyönyörű” birtokot adott át *ingyen* a házaspár lányának, s lám csak! Őt még a fürdőből is ki akarják tiltani, a végét sem használhatja akkor, amikor elkövetkezik számára a szükség. – Ez már gonoszság! – üvöltötte magából kikelve. – Fel foglak jelenteni benneteket a Tanácsnál!

Hosszasan vitatkoztak, egyre durvább és sértőbb szavakkal illették kölcsönösen egymást. Másnap az öregasszony már az éjszaka közepén lezárta az előszobából nyíló fürdőszobaajtót, s nem nyitotta ki az istennek sem. A férfi kénytelen volt betelefonálni a munkahelyére, hogy rosszul lett, kér egy szabadnapot.

A problémát végül Angéla oldotta meg, nem épp a legudvariasabb módon. Vásárolt egy jókora bilit, azt bevitte az öreg nő szobájába, és a tudtára adta, az ő szobájába nyíló fürdőszobaajtó zárva lesz reggel hat óra és fél hét között, miközben a másíkról, az előszobából nyílóról eltávolítják a zárat. A nő úgy tromfolt vissza, hogy hat óra előtt beengedte a kutyát a fürdőszobába. Ötlete nem nyert. József dobott egy falat húst az állatnak, majd ügyesen kitessekelte. Mit volt mit tenni, az öregasszony kapitulált.

És ez az eset csak egy volt a sok közül, melyet a kellemetlen lakótárs kitalált abból a célból, hogy gyötörje rokonait. Az áldatlan állapotnak híre ment a város berkeiben, imitt-amott felhangzott már a pletyka: Angéla és férje feláldozta életét leánya kedvéért, merthogy Ági és a férje elnézi, mennyit szenved anyjuk és apjuk a kiállhatatlan nagynéni szekatúrája miatt. Híre ment, Angéla lefogyott, már csak árnyéka önmagának, s hasonlóképp érzi magát a férje is, a férfi, kinek arcáról lerí a végtelen nagy szomorúság. A fiatalok gondoltak egyet, s felkeresték az öreg szülét. Kezdetben arról érdeklődtek, jól érzi-e magát új otthonában, később nem győztek hálálkodni, hogy átadta nekik azt a gyönyörű kertes házat. Az öregasszony eleinte csak bólogatott, annyit mondott, egészen jól elvan a városi lakásban, ám amikor a fiatalok arra kérték, látogasson el

hozzájuk, nézze meg, milyen szép lett a ház és a kert, a nő szemében kigyúlt a harag és az irigység lángja, és elkezdte minősíthetetlen hangon szidni az egész családot. A szülőkre ráfogta, hogy éhezteszik, gyötrik őt is és a kutyáját is, napokra bezárják a szobájába, még a szükségét sem tudja elvégezni.

Mint az összedörzsölt kovakövekből a szikra, úgy pattogott belőle a harag s a gyűlölet, miközben önkéntelenül is elárulta, hogy az irigység az, ami átjárja egész lényét. Igen. Irgyelte Angélát, mert *van* férje, akivel egyetértésben, szeretetben tölti a napjait. Irgyelte azért is, mert *van* egy lánya és *van* unokája, s a kis család éppen az ő jóvoltából valóságos édeni körülmények között él, pontosabban szólva élhetne, ha ő, Renáta, nem gyötörné őket. Mindentől irgyelte az egész családot, mert igyekvők, szorgalmasak, számos barátjuk van és nincsenek ellenségeik. Kivéve persze őt magát, mert úgy érezte, becsapták, csellel megkaparintották tőle a csodás birtokot.

A két fiatal mindezt érzékelté! Nos... nem kellett ahhoz diplomás pszichiáternek lenni, hogy a kívülről észrevegye, miféle alapon nyugszanak az öreg Renáta érzelmei. Hogy a féktelen gyűlöletet egyes egyedül az irigység szítja! Ennek ellenére próbálkoztak, úgy érezték, némi oka van a nőnek az elégedetlenségre, s kínjukban azt találták ki, felajánlják: magukhoz vennék Renáta nénit.

– Kedves Néni! – fordult Ágnes az öregasszonyhoz – térjen vissza a régi otthonába, lakjon nálunk, a kis szoba éppen megfelelne önnek. No persze, csak szállásra, napközben velünk lenne, segítene főzni, kertet ápolni, és a kisbabával is foglalkozhatna. Ott élhetne újból a felújított, gyönyörű lakásban, élvezhetné a kert szépségeit, részesülne a gyümölcsfák bő terméséből is. Baromfit is tartunk – folytatta, ám az öregasszony rákiáltott, hangja hisztériásan szárnyalt:

– Nem szégyelled magad, te senkiházi? Kitúrtatok a vagyonomból, s most vissza akarsz fogadni cselédnek?! Még, hogy én a kisházban lakjak! Miközben ti urizáltok az én csodaszép portámon! Hát nem! Egy világért sem! Ezennel

megátkozlak benneteket – üvöltötte, s szemében az örütség lángja lobogott. – Igen! Legyetek átkozottak a szüleitekkel, a nagyszüleitekkel s a fattyú kis kölykökkel együtt!

A fiatal férfi lefogta a feleségét, mert a nő neki akart ugrani a boszorkánnyá vált öregasszonynak. – Gyerünk! – kiáltotta. – Nincs itt semmi keresnivalónk!

*

A rémes jelenet megrázta a család valamennyi tagját. Belátták, az öregasszonnyal nem lehet szót érteni, hagyni kell és lehetőleg elkerülni, csak olyankor beszélni hozzá, amikor muszáj. Eltelt két év, a fiataloknál újabb kisbaba – egy kislány – látta meg a napvilágot, Angéla jó néhány kilót lefogyott, férjén a depresszió nyomai jelentek meg. Egyetlen vigaszuk a fiatalok voltak, ők gyarapodtak, boldogságban, szeretetben éltek, ám életükre sötét árnyat vetett szüleik nehéz és gyötrelmes sorsa.

Angélák társadalmi élete ugyancsak semmivé lett. Nem sokkal azután, hogy Renáta beköltözött, vendégeket hívtak, kikkel hosszú évek óta tartották a barátságot. Eleinte csend volt a szomszéd szobában, a kutya sem morgott, láncra verték, amíg a vendégek a szobába nem értek, utána magához vette az ebet az öregasszony. Amikor sor került az uzsonnára – Angéla kitett magáért, finom szendvicseket, süteményeket kínált vendégeinek –, az öreg nő a szobába lépett, rideg fejbólintással köszöntötte a társaságot, majd hatalmas adag süteményt pakolt az egyik tányérra. Miután befalta mindet, Angélát kezdte ócsárolni, elmondta, rossz háziasszony, a süteményt a piacon vette egy koszos kofától, ő is csak azért eszi, mert a házaspár éhezheti, előfordul, hogy napokig egy falat nem sok, annyit sem kap. Angéla kikérte magának a rengeteg sértést, hamarosan durva veszekedéssé fajult a „kedves” vendéglátás. A meghívottak erre-arra hivatkozva pillanatokon belül elseleltek, Angéla később levélben kért engedelmet a

történetkért; ám hiába, többé senki sem óhajtott velük összejönni.

Egyik este az öregasszony rosszullette panaszkodott, ezúttal nem túlzott, valóban köhögött és fojtogatta a nátha, a lázmérő több mint 38 fokot mutatott. Kihívták a körzeti orvost, akit nem nagyon ismertek, a házaspárt eddig elkerülte a betegség. A doktor kissé szemrehányóan közölte, hogy az új lakót be kellett volna jelenteni. Ennek ellenére alaposan megvizsgálta, majd kissé borús tekintettel közölte, a nátha, megfázás nem vészes, ellenben Renáta asszonynak rendetlenkedik a szíve. Felírt néhány gyógyszert, hozzá vitaminokat is, mondván, ettől erőre kap, náthája egykettőre meg is szűnik. Eltelt egy hét, a beteg rendbejött, Angéla, ahogy az orvosnak ígérte, elkísérte nénjét a rendelőintézetbe. Megmérték a vérnyomását, EKG-vizsgálatot is végeztek, bizonyosságot nyert, hogy a szívbaja rosszabbodott. Egyelőre csak pirulákat kell szednie, közölte az orvos, ám, ha nem javul az állapota, komolyabb beavatkozás is szükségessé válhat.

Renáta – aki akkoriban töltötte be hetvenedik évét –, kissé magába szállva követte az orvos utasításait, Angélával sem pörölt, Józseffel is emberségesebb hangot ütött meg, mindössze az volt a kívánsága, hogy a kutyája maradjon egész nap vele. Mit volt mit tenni, a beteg óhaját teljesíteni illik, s Cézár is lakója lett a kissé lepusztult szobának. Egyből kiszúrta magának Angéla kedvenc kis perzsaszőnyegét, naphosszat azon heverészett, összenyálazta, sáros mancsával bekoszolta, tekintve, hogy szükségletei miatt olykor meg kellett jártni a kertben. A jelek szerint a doktor értette a dolgát, mert az öregasszony jobban lett, a következő vizsgálat megnyugtató eredményről tett tanúságot. Ettől aztán újból magára talált, ismét megnőtt a hangja, ha csak tehetett, pörölt Angélával, bár lényegesen többet pihent, olykor órák hosszat heverészett, jókat aludt. Angéla járt helyette a patikába, ő szerezte be az asszony gyógyszereit, vitaminjait. Kíváncsian nézegette a dobozkákat,

egyiken nagy betűkkel írott figyelmeztetést látott, naponta egyetlen szemet szabad csak bevenni, többet semmiképp!

A sokat szenvedett asszonnyal cicázni kezdett az ördög, azt sűgva fűlébe, hogy a megengedettnél több gyógyszer és vitamint adjon be a beteg nőnek, s ki tudhatja... Hátha bekopogtat a szerencse az ablakukon... Az öregasszony soha meg nem nézte, hány szemet kell bevennie a pirulákból, inkább azt vetette unokahúga szemére, nem ad neki elegendő adagot, elspórolja a gyógyszert, saját részére félreteszi.

– Nyilván ti is beszédtek a gyógyszereimből, hogy aztán velem fizetessétek meg a pirulák árát – közölte, bár még soha egyetlen fillért sem költött a patikában. – Tudom én jól – fűjta a maga nótáját –, hogy ott csaptok be engem, ahol csak tudtok, mert fősvények vagytok, mint az oligarchák! – Angéla szikrázott a dühtől, csendben megjegyezte, ő fizeti az öregasszony gyógyszereit, mióta náluk lakik, egy forint nem sok, annyit sem adott a háztartáshoz. A vénség annyit mondott, tudja jól, Angéla titokban lopkodja a pénzét, félretett nyugdíja felét már el is orozta.

A szerencsétlen asszony reszketett a dühtől, életében soha meg nem lopott senkit, ám mondhatta ezt az öregnek, rá se hederített, fujta rendre a maga nótáját.

Meglehet, ez utóbbi eset volt az, ami kihúzta a gyufát Angélánál. Bár a gyógyszerekből nem adhatott többet, mint amennyit felírt az orvos, a vitamin recept nélkül kapható volt, tömte hát vele az öregasszonyt, akár kukoricával a hizlalt libát.

Néhány hónap múlva Renáta ismét rosszabbul lett, az oldalát fájlalta, vécére gyakrabban kéredzkedett, egyszóval mintha visszaesett volna korábbi bajába. Ugyanakkor aluszékonyabb volt, olykor átaludta az éjszakát és a teljes napot. Az orvos aggodalmas arccal vizsgálgatta, bár a szívműködésével meg volt elégedve.

– Sokat javult – közölte Angélával –, a szív-aritmia szinte teljesen megszűnt, s rendben van a vérnyomása is.

– Akkor hát mi a baj? – érdeklődött a nő.

– Inkább a vesére gyanakszom. S a májfunkció sem teljesen normális. Felírok még néhány újfajta pirulát, aminek meglesz tán a foganatja. No, és az élet! Az öregség, mely elkoptatja a szervezetet, mint a sokat használt tárgyakat az idő! Hiába, nem lehetünk örökké fiatalok! Nos... egy újabb vérvizsgálat azért nem ártana, arra kérem, valamelyik nap hozza be a betegünket a rendelőbe. Egy pillanat! Már írom is a beutalót.

Az öregasszonyt ismét megvizsgálták, néhány egészségügyi adata romlott ugyan, mire fel az orvos újabb, korszerűbb gyógyszereket rendelt neki. Miközben vizsgálta, megkérdezte, szedi-e még az asszony a vitaminokat.

– Már nem szedi – hazudta Angéla.

– Helyes! Egyelőre ne is adjon neki.

– S miért nem?

– Mert a túlادagolás veszélyes lehet a vesére és a májra.

– Értem.

Értette. És már nemcsak a vitamin-, hanem a gyógyszeradagolást is megnövelte. Rájött, vannak olyan pirulák, melyek orvosi rendelvény nélkül is kaphatók.

Egy hónapra rá, 1958. április 11-én halt meg az öregasszony. Csendesen ment el, mondhatni, átaludta magát a halálba. Reggel találták meg, József közölte, siet be a kórházba, hogy tudtul adja, Renáta eltávozott az élők sorából. – Gondolom – mondta némi részvételt színélve –, rögtön elszállítják, és minden valószínűség szerint fel fogják boncolni.

– Jaj! – kiáltott fel Angéla – maradj itt, ne menj sehová, valamit be kell vallanom neked!

– Miről van szó? – meredt rá a férje. – Csak nem felejtetted el a rendszeres gyógyszeradagolást?!

– Nem, nem, éppen ellenkezőleg... – fakadt sírva az asszony, kezébe rejtve az arcát. Férje faggatni kezdte, s addig-addig kérdezgette, szólalagatta, mígnem Angéla bevallotta, attól tart, ártott a néniének azzal, hogy túlادagolta a vitaminokat. A férfi döbbenet meredt rá, hirtelenjében azt sem tudta, mit

mondjon a feleségének, végül azzal vigasztalódott, néhány szem vacak pirulától még nem halt meg emberfia. Megkísérelte megnyugtatni asszonyát, bár felrótta neki, nem lett volna szabad megszegnie az orvos utasításait, még akkor sem, ha nagynénje javulása érdekében tette.

– Mert csak arról lehet itt szó – kezdte magyarázni –, hogy téged a segítőkészséged vezetett félre. Mivel nem vagy orvos, csacsқан azt gondoltad, több gyógyszer – több egészség! Elvégre nyakló nélkül esszük a sok gyümölcsöt, zöldpaprikát, mindez tele van vitaminnal, s úgy tudjuk, cseppet sem ártalmas, inkább jót tesz az egészségünknek.

– Igen, igen – szípozott az asszony –, csakhogy én a gyógyszereit is túladagoltam szegény Renátának...

– És ezt miért tetted?– vált szigorúvá a férfi hangja. – Csak nem azért, hogy...

– Jaj, Istenem-atyám... nem akartam én őneki rosszat, csak hát... buta fejvel úgy gondoltam, több gyógyszertől gyorsabban gyógyul meg!

– No, most már elég a megható szövegből – csattant fel a férfi –, ne nézz engem teljesen hülyének, ne hidd, hogy bármi mesét beadhatsz nekem! Meg akartad ölni! Jól gondolom? Mert nem bírtad már elviselni azt a sok rosszat, amit rád zúdított!

– Így igaz! – húzta ki magát az asszony, szeméből eltűntek a könnyek, magabiztosan és kegyetlen arccal nézett szembe élete párjával. – Józsefem! Te csak estefelé voltál együtt ezzel a szörnyű teremtéssel, ám nekem egész álló nap hallgatnom kellett ádáz rikácsolását. Sértegetett, megalázott, olykor a földre borította az egész ebédet, főzhettem újra, takaríthattam el a jobbnál jobb falatokat. Ha-ha! Végül már a kutyával nyalattam fel mindent! Érted? Felfogod, mit jelent mindez egy háziasszonynak? És a pénztárcáknak? Két éve, hogy egyetlen egy ruhát, harisnyát, mifenét nem vehettem magamnak! No, és teneked sem. Tudom jól, mennyire visszafogtad te is a költekezést...

– Renáta, bár betöltötte a hetvenet – folytatta kissé lehiggadva –, élhetett volna békében, szeretetben, járhatott volna moziba, színházba, szerezhetett volna magának társaságot, olvashatott volna jobbnál jobb regényeket. Alig költött, a nyugdíja szinte az utolsó fillérig még megvan. Miért nem vásárolt ezt, azt? Melyik nő nem szeret költekezni?! Csakhogy ő nem tudott örülni semminek sem, mert irigy volt és lelke mélyéig gonosz. Azt remélte, összeugraszt minket, elválunk s boldogtalanul élünk mi is, akár csak ő maga. A lányunkat gyűlölte a legjobban. Szinte már beteges volt az a borzasztó irigység, melyet a fiatalok iránt érzett. Jó erőben volt még akkor, amikor valósággal ránk tukmálta a kertes családi házat. Miért nem rakta rendbe a portáját? Felfogadhatott volna segítséget! Miért nem ápolta a kertjét, mint ahogy teszik azt a szomszédjai, akik úgyszintén öregek? Miért? Mert lusta volt, akár a dög... Állítólag a férjével is rosszul élt, bántotta, gucsmolta, végül aztán az a jámbor, becsületes ember beadta a kulcsot, meghalt időnek előtte!

Az asszony elhallgatott, kifogyott a szóból. Férje merev háttal ült mellette, tekintete a semmibe veszett. Mélyen érintette őt, amit az asszonya mondott, elgondolkodott, s újból átélte a sok vegzálást, melyet a vénasszonytól ő maga is elszenvedett. Néma csend ülte meg a házat, s mázsás súllyal nyomta a két ember lelkét a szomszéd szobában nyugvó halott. Az asszony egyre csak azon töprengett, mi lesz, ha a boncolásnál kimutatják a vitamin- és gyógyszer-túladagolást. A férfi hirtelen felállt ültéből.

- Hová mész? – riadozott az asszony.
- A pincébe. Leviszem azt, ami oda való...
- Úgy értsem – kérdezte reménykedve –, hogy nem jelentesz a halottkémnek?
- Értsd úgy.
- És utána mi lesz?

– Ne kérdezd! Inkább segíts átöltöztetni a nénét, ha jól tudom, egy szál koszos pendely van csak rajta, így mégsem lehet eltemetni. Van valami ünneplő ruhája?

– Van, persze. Sokszoknyás zöldselyem rokolya, pruszlikkal, réklivel és díszes főkötővel.

– Ez utóbbit hagyd ki, elég, ha kendővel bekötjük a fejét!

Elszántan léptek be a kisszobába. A kutya a halott ágya előtt hevert, s ijesztő morgásba kezdett, amint a házaspárt megpillantotta. Feltápászkodott, majd hörgött és vicsorított, Angéla riadtan hátrált, József rákiáltott a mérges ebre, s bekergette a fürdőszobába. Rázárta az ajtót, felesége kinyitotta a szekrényt, egy díszes dobozból előszedte az említett ruhadarabokat. Kínlódva, nagy nehezen sikerült csak felöltöztetni a holtat, Angéla közben rosszul lett, a hányinger kerülgette. Miután a feketemintás kendőt is a fejére kötötték, a vétkes nő reszketve fordult az urához:

– És most? Mi volna a további teendő?

– Lecipelem a pincébe. Aztán meg innék egy pohárka bort és lefeküdnék, ennyi elég volt a mai napra. Időre van szükségem átgondolni, mit kell cselekednünk, hogyan, mi módon másszunk ki ebből a ragacsos csávából.

*

Egyikük sem hunyta le a szemét azon az éjszakán, csupán hajnal hasadtán nyomta el őket a kései álom, mely zavaros volt, akár a döggutak vize. Az asszony ébredt fel elsőnek, felült ágyában, szemébe ötlött a szomszéd szoba bezárt ajtaja. Sikkantott, a zajra férje is felébredt, nagyot ásított, nyújtózkodott, az óráját nézte. A kutya vonítani kezdett, a férfi felkelt, kinyitotta az ajtókat és kiengedte az udvarra a morgó, vicsorgó ebet.

– Fél nyolcat ütött az óra – közölte, amikor visszatért. – Ideje volna felkelni, be kell telefonálnom a téészbe, beteget fogok jelenteni.

Angéla nem szólt, kikelt az ágyból, magára kapta pongyoláját és kiment a konyhába kávéfőzőt főzni. Ételtre gondolni sem bírt. Egy falat le nem ment a torkán, míg a pincében ott tudta nagynénje hulláját. A férje is hasonlóképpen érzett, ő is csak kávéfőzőt fogyasztott, ételt nem.

– Mitévők legyünk? – szólt fásultan az asszony, miután kiitta bögréje fekete levét.

– Lenne ötletem – így a férje –, de segítened kellene teneked is...

– Mondjad! Bármi legyen is, vállalom!

József beszélni kezdett, körülményes mondatok hagyták el az ajkát, Angéla olykor azt sem tudta, mit is mond a férje. Végül, mintegy félóra elteltével, világossá vált a szándék, jónak tűnt, ám elborzasztónak, a nőt kirázta tőle a hideg. Hogy jól értett-e mindent, megkísérelte összefoglalni férje nehezen kinyögött mondatainak lényegét.

– Egyszer – nézett kérdően a férje szemébe –, abban a bizonyos Birka-barlangban akarod elrejteni a tetemet? És, ha a barlangászok, vagy a falu népe megtalálja?!

– Nem fogják megtalálni. A barlang és környéke egy idő óta már a szovjet helyőrség művelési területe. Úgy tudom, le is van zárva, s igencsak elijesztették onnan a népet, úgyannyira, hogy még Örfalu kisbírója se mer a közelébe menni. A turisták újabban kihagyják a Szikláshegyet, kerülő úton másszák meg a Nagy-Milicet, nehogy belépjenek egy elaknásított mezőbe.

– Úristen! És te oda akarsz menni?!

– Ne pánikolj, nincs ott semmiféle akna! És a lezárt területen sohasem gyakorlatoztak a katonák!

– Azért valami disznóság csak folyhatott ott!

– Meglehet. És hogy bűzlik valami Dániában, az egészen biztos... Állítólag valakik rendkívül értékes ásványokra bukkantak; egy arrafelé kódorgó krapek látta, hogy a barlangból

kibányászott köveket katonaládákban szállítják el. S a főkolompos egy magyar barlangász és egy szovjet katona volt. Épp ezért gondolom, hogy jó helye lesz ott Renátának. Tervem szerint leviszem a tetemet a barlang legmélyebb termébe, s betuszkolom egy sziklás hasadékba. Az ördög se fogja ott megtalálni!

– Nekem mi lesz a dolgom?

– Tartani fogod a köteleket. Ugyanis a barlangbejárat egy jó tízméteres zsomboly, oda leeresztem a testet, majd kötélhágcsón lemászom magam is. Elvégre nem volna illő csak úgy ledobni szegényt a mélybe. És egy másik kötel is kell, hogy learaszolhassak a felső teremből a legalsóba, ahonnan a járatok nyílnak.

– Ennyire ismered a Birka-barlangot?

– Ó, hogyne! Többször is jártam ott fiatal koromban. Legutóbb nyolc vagy kilenc éve bujkáltam benne, úgy tudom, mondtam is neked, milyen jót túráztunk a haverokkal.

– Aha. Emlékszem már, csak azt felejtettem el, hogy járatok barlangban is. Mondd csak... Nekem is le kell oda mennem?

– Nem. Te csak leengeded és felhúzod a köteleket.

– Milyen messze van az a barlang?

– Autón mintegy harmincöt kilométert kell megtenni Füzérig, és onnan még néhány kilométert úttalan utakon.

– És a halott hogy fér el a mi kocsinkban, hisz még akkor is kevés volna a hely, ha a hullamerevség felengedne.

– Ne aggódj! Kölcsön fogom kérni a téesz terepjáróját, már az indokot is kitaláltam, mi okból volna rá szükségem. Remélem, sikerül a tervem!

– Jaj, csak le ne bukunk!

– Míg engem látsz, nem kell félned. Ellenben vannak még rázós kérdések, melyek megoldásra várnak.

– Mire gondolsz?

– Nos... mindenekelőtt be kell szereznünk egy hiteles halotti anyakönyvi kivonatot. Ha nem tudnád, a

nyugdíjfolyósítónál jelenteni kell a Renáta halálát, különben utalják továbbra is a nyugdíját, s azon igencsak lebukhatunk!

– No de... mégis... mit tehetünk?

– Figyu! Ha szerzünk egy alkalmas űrlapot, el tudom intézni a hamisítást. Van egy kollégám a téeszben, aki régebben ilyesmivel foglalkozott. Egyszóval ért hozzá, bármilyen iratot képes hamisítani, ha mintapéldánnyal szolgálunk neki.

– Honnan a fenéből szerezhethénk ilyet?

– Gondolj Renáta férjének a papírjára. Nyilván megőrizte, s a többi kacatja közé dugta. És ami a lényeg, mindössze néhány adatot kell megváltoztatni. Például az első rubrikában csak a *né*-ragot kell a férfi személyneve mellé írni, s alája firkantani a nő leánykori nevét. Születési helye, ideje ugyancsak maradhat, csaknem egyidős volt a férjével. A többi adat is könnyen korrigálható. Ne aggódj, szívem, nem lesz semmi baj!

– Úgy vélem, nem ingyen teszi ezt a te *barátod*!

– Nem. De ne feledd, többévi nyugdíjat hagyott Renáta hátra. Ami fájdalomdíjul minket illet.

– Tudom, hogy okos vagy és ügyes, ám ha kérhetném, légy kissé elővigyázatosabb. A helyzet koránt sem ennyire egyszerű. Az embereknek fel fog tűnni, hogy a nagynéném már nem lakik velünk. És családtagjaink, ismerőseink is érdeklődni fognak, nem is beszélve a minden lében kanál Julisunkról... Ez ügyben mi a javaslatod?

– Valamit már kigondoltam, remélem, elnyerem a beleegyezésed. Úgy tudom – szólt a férfi mélyen elgondolkodva –, Renáta apai rokonai valamikor Érden laktak. Elhíreszteljük, hogy az öregasszony elutazott rég látott családtagjaihoz, s bizonytalan ideig ott kíván maradni. Később majd sajnálkozva elhíreszteljük, hogy elhalálozott, s ott helyben el is temették érdi rokonai.

– Jó ötlet, ám kissé meredek. Úgy vélem, rengeteg buktatója van!

– Melyek kis figyelemmel elkerülhetők. Ne feledd, egyelőre senki sem tudja, hogy meghalt a nagynénéd. Úgy gondoltam, a következő szerdán utazzunk el Érdre, a hajnali vonattal mennénk, akkor, amikor a kofák és a mesteremberek a hetivásárra viszik a portékájukat.

– Úgy érted, mind a *ketten* mennének?!

– Csakis. Felveszed a nagynénéd ruháját, az arcodat meg bekenjük festékkal, hogy öregebb benyomást kelthess. Régebbi barátaink közül aligha utazna valaki is a kofavonattal, ellenben – ha úgy adódna –, tanúnak jók lesznek a falusiak. – Angéla mélyet sóhajtott, s fejét csóválva, kissé vonakodva adta meg beleegyezését.

– Mikorra tervezed az akciót? – érdeklődött.

– Már mondtam. A szerdai nap lesz a nyerő.

– És a gyermekeink meg az aggteleki rokonok semmit sem tudhatnak erről a borzalmas dologról!

– Sajna, de való! – Egymás szemébe néztek, majd összeölelkeztek. Mindketten érezték, sikamlós útra tévedtek, melyről visszaút már nincsen.

Miután megvolt az ötlet, kezdetét vehette a tett. Keddre szerzett kocsit a férfi, késő este, szürkületkor indult el feleségével a Birka-barlanghoz, s tették a dolgukat úgy, ahogyan eltervezték. Miután végeztek, felhúzták a hágcsót és a köteleket, majd a nehéz vaslappal befedték a barlangbejáratot képező üreget. Szerencséjük volt, senki sem járt arra, emberfia nem volt, aki megfigyelhette volna sötét tettüket.

Hazatérve észrevették, hogy eltűnt a kutya. A hosszú lánc végén ott fityegett a nyakörve, asszonykája nyilván lazára kötötte, nehogy megfullassza a kedvenc állatot. Így történhetett, hogy az eb ki tudta húzni fejét a szíjkarikából; a házaspár tűvé tette érte az egész környéket, keresték pincében, padláson, a kertben s a szomszédoknál, mindhiába, nyoma veszett.

– A holttestet keresi – jegyezte meg sokatmondóan Angéla. – S mi lesz, ha megtalálja?

– Nem fogja megtalálni – erősködött a férje. Gépkocsi vitte a holtat, s a gumikerekek nem őrzik meg az emberszagot. – Az asszony hitt is, nem is a férjének, majd arra intette házastársát, jó volna pár nap múlva felkeresni a barlang környékét, meglehet, járt ott valaki és kutakodott. A férfi megfogadta a tanácsot, kiautózott, körülnézett, ám sem embernek, sem állatnak nyomát nem lelte. Megnyugodva indult haza. (Később, mintegy két hónap elteltével, Kocsis Vendel erdész egy őzgida teteme mellett falatozó, vedlett farkaskutyát fedezett fel. Az eb vésszesen morgott, a férfi egyetlen lövéssel leterítette a vérrel szennyezett, tépett bundájú, vicsorgó állatot.)

Az asszony időközben különféle smink-féleségeket szerzett be, úgy-ahogy sikerült új arcot rajzolni magának. Felöltötte azt a ruházatot, melyet leginkább hordott Renáta, férjével autón ment ki az állomásra, nehogy az utcán összefussanak valaki ismerőssel. A vonat tele volt utasokkal, az egyik szegletben letek maguknak helyet. Ismerőst nem láttak, senki nem fordított rájuk cseppnyi figyelmet sem. A Nyugati pályaudvarról a Délibe mentek, s ott felszálltak az Érd felé közlekedő személyvonatra. Miután megérkeztek, feltűnően érdeklődtek bizonyos Krecskó János lakhelye iránt, megemlítve, hogy egyik rokonuk nála szállt meg. Senki nem ismert ilyen nevű embert, ez némileg megnyugtatta őket, sétára indultak, kinéztek maguknak egy alkalmas házat, az utca nevét s a házszámot gondosan feljegyezték. Még az érdi temetőbe is ellátogattak, hogyha szükséges volna, kiismerjék magukat ott. Később megebédeltek egy kisvendéglőben, majd a városszáron kerestek egy eldugott, bokros, fás zugot, ahol Angéla átöltözködhetett. Megszálltak egy szerényebb hotelben, és másnap reggel elindultak haza. A vonaton – szerencsájükre –, találkoztak egy ismerős házaspárral, beszédbe elegyedtek velük, szót ejtettek Renátáról, akit érdi rokonaihoz kísértek el.

Miután hazatértek, vártak egy hónapot, s csak utána jelentkeztek a halotti bizonyítvánnyal a Nyugdíjfolyósító Intézetnél. A hivatalnoknő mindent rendben talált, elintézte az

adminisztratív teendőket, majd közölte a házaspárral, hogy a nyugdíjkifizetést az elkövetkezendő hónap első napjától kezdve megszünteti.

III. rész

A kövek csepegnek tovább

1.

1960-ban, egy májusi nap reggelén, Kellner sztárnyomozó ismét elővette a Lénárd István sérelmére elkövetett büntett aktahalmát. Mindeddig mással volt elfoglalva, főtt a feje, mint fazékban a csülök, végül ügyessége és rátermettsége következtében sikerült megoldania mindkét rázós ügyét. Úgy határozott, visszatér a Lénárd-féle akta vizsgálatára, és hogy ismét képben legyen, gondosan átnézte a barlangos gyilkosság időközben történt eseményeit, a legújabb tanúvallomásokat, valamint a beosztottak széljegyzeteit, megjegyzéseit.

Este, amikor fáradtan megtért otthonába, s elfogyasztotta a vacsoráját, felesége meglepő kérdéssel fordult feléje:

– Mondd csak, Kari, tulajdonképpen miből áll a detektív munka? Miféle agyafúrt módszerekkel próbáltok rájönni, ki a tettes, s mi készíthet egy embert arra, hogy súlyos és kegyetlen büntettet kövessen el? – A férfi meglepődve nézett a nejére, ám a nő érdeklődése jól esett neki. Ugyanis, ha volna valaki, aki még nem tudná, minden férfit büszkeséggel tölt el, ha felesége értékeli a munkáját, figyelemmel kíséri bokros teendőit.

– A bűnelkövetés okára rendszerint csak később derül fény – felelte. – Eleinte mindössze csak a bizonyítékokkal dolgozhatunk. No, meg a tényekkel és az esélyekkel, vizsgáljuk példának okáért az időzítéseket, tanúvallomásokat, látható és fogható dolgokat, olykor egy hajszál, egy pamutszál, vagy egyéb apróság is nyomra vezethet bennünket, számos esetben olyasmi kicsinység, mely csak mikroszkóppal vizsgálható. Íme, a mostani esetem, a hírhedt barlangos gyilkosság nyomozati cselekménye! Kutyanehez egy helyzet, azok az ismérvek, melyeket az imént felsoroltam, megvannak ugyan, ám hézagosak, hiányosak; ilyenkor csupán azt tehetjük, hogy nyaggatjuk az embereket, hátha akaratlanul is kiböknek valamit.

Azt kérdezted, miért teszik azt, amit tesznek? A jó nyomozó ilyenkor a gyanúsítottak bőrébe képzeletben magát. Firtatja, mi állhat a háttérben, mit szeretnének elérni, és egyáltalán, *mit akarnak?! Mert minden ember akar valamit. Az átlagember – már a rendesebbje – uralkodik bűnös szándékán, ám aki erkölcsileg gyöngé, annál a bűnözés kényszeres cselekedetté válik. Olyannyira, hogy az elkövetés vágya szüntelenül hajtja, kínozza őt, mindaddig, amíg el nem követi azt a bizonyos tettet.*

A férfi elhallgatott, gondolkodni kezdett okfejtésén, s fejében újból ott kavargott Lénárd István halálának különös esete. Lassanként el is álmosodott, kissé szabadkozva jegyezte meg:

– Későre jár, ideje lefeküdni, eltenni magunkat holnapra. – Magához ölelte asszonyát, miközben egyre azon töprengett, mi ütött belé, hogy ennyi sok bölcsességgel töltte meg felesége fejét. – Talán – vélte magában –, követnem kellene a saját tanácsaimat.

– A fenébe! – sóhajtott fel, miután gondolatait az elalvás kezdte össze-vissza kevergetni. – A végén még megérem, hogy a barlangász halála lesz az a banánhéj, melyen elcsúszik a karrierem.

Másnap frissen, kipihenten ébredt, arra gondolt, ismét átböngészi a Lénárd halálával kapcsolatos aktát. Már elő is vette a papírokat, amikor kopogást hallott. Nyílt az ajtó, kollégája, egyben jó barátja, Pitacs lépett a szobába.

– Hogy ityeg a fityeg? – szólította pajtáskodva felettesét az őrmester. Kellner alezredes nem volt annyira vicces kedvében, úgy tett, mintha meg sem hallotta volna az incselkedő szöveget. Szigorú szemekkel mérte végig társát, majd kelletlenül az egyik székre mutatott. A férfi kissé megsértődve, egy papírlapot tett le főnöke asztalára, mondván, hogy az üzenet az imént jött meg faxon.

– A Sátoraljaújhelyi Rendőrőrs küldte – mondta fontoskodva –, a Szikláshegy közelében túrázó barlangkutatók halott nőre bukkantak a Birka-barlangban!

– Mi a rosseb! – kiáltott fel Kellner, dühösen mérve végig beosztottját. – Már megint a barlangosok, már megint az az átkozott barlang! Nincs jobb dolguk az embereknek, mint kúszni-mászni az anyaföldben, mintha giliszták volnának? Nos... Ki az áldozat, és ki a tettes? Csak nem, hogy újabb gyilkosság történt?!

– Egyelőre semmit sem tudunk. A holttestet egy zempléni erdész és egy bányamérnök találta meg, továbbá... nos, főnököm, kapaszkodjon! Sejti, hogy kiknek a társaságában?

– Sejti a fene, térj már a lényegre!

– Egyikük doktor Juhász Endre, a másik meg Gosztonyi Csilla!

– Hogy a végítélet harsonái ébresszék fel valamennyit! Újabb barlang, újabb holttest, s az egyik szereplő ismét a kedves kis Csilla! Hát ami sok, az sok... Nyögd már ki, mi az ábra! Szeretném hallani a részleteket!

– Igenis! – kezdett bele a történetbe a hűséges Pitacs. – Az öregasszony földi maradványai arról árulkodnak, hogy kábé két-három éve halhatott meg. Külsérelmi nyomokat a testen nem találtak, ám a boncolás még hátravan. A holttestet sokszoknyás népviseleti ruhába öltöztették, zöldselyem pruszlikot viselt, a fejét meg közönséges feketemintás kendővel kötötték be. Cipő nem volt a lábán, csupán valami elnyűtt zokni.

– Énfelőlem koronát is tehettek volna a fejére, cseppet sem érdekel ez a mocskos ügy! És, ha nem tudnád, a Zempléni-hegységben lezajlott bűnügyek kezelése a Miskolci kapitányságra tartozik, nehogy már valamelyik barom rám sózsa ezt a megveszekedett ügyet! Ellenben – szolt kissé átgondolva a dolgot –, kihallgatnám újból Gosztonyi Csillát, elvégre úgy vonzza a halottakat, mint mágnes vasat.

*

A kezdetben oly lelkes Juhász Endre, ígérete ellenére, ódzkodott tudtára adni a nyomozóknak, hogy Csilla komoly segítséget nyújtott neki.

– Még hogy segítséget! – komorodott el az arca. – Ő végezte el az egész munkát, amellyel engem bíztak meg! Jobb lenne ezt az ügyet elsumákolni – töprengett –, még a végén csorbát szenved a személyi tekintélyem, kiderülhet, nem vagyok egészen otthon a geológia nemes tudományában. No, és ugorhat a szakértői díjam! Bár a naiv kis Csilla lemondott arról, hogy ő kapja a pénzt, meglehet, a fogdmegek nem így vélekednek!

Megcsörrent a telefon, Csilla érdeklődött, Juhász visszaadta-e már a dossziét a rendőröknek, felhívta-e a figyelmüket arra, hogy az irattartó hátlapjába rejtve fontos szöveget tartalmazó hártypapír-lapok találhatók. Igencsak meglepődött, amikor a férfi kissé ingerülten közölte, egyelőre nem ér rá a zsarukkal foglalkozni. Csilla ezt zokon vette, s úgy határozott, a maga kezébe veszi az ügyet.

Így aztán az egyik hűvös és felhős napon megkopogtatták Kellner ajtaját, s miután a férfi elbrummogta az igent, egyik beosztottja masírozott be a szobájába.

– Jelentem – kezdte szövegelését nagy tisztelettel –, Gosztanyi Csilla egyetemi hallgató kíván alezredes elvtársnak vallomást tenni. Beengedhetem?

– Hogy mit nem hallok! Farkast emlegetnek, s a kert alatt kullog! A kedves kislány megelőzött engem, éppen a napokban akartam beidézni. Remek! Kéretem Gosztanyi Csillát! Annuska! – kiáltott át a szomszéd helyiségbe – legyen olyan jó, jöjjön be a gyorsíró füzetével együtt, vallomás felvétele esedékes! Maga meg – fordult a vigyázzállásba merevedett altiszthez –, engedje be a jelentkezőt!

A férfi nem titkolt érdeklődéssel mérte végig a fiatal lányt, Csilla szebb volt, mint valaha, sötét haja a vállát verdeste, ábrándos szemében fények bujkáltak. Egyszerű kék vászonruhát viselt boleróval, formás lábain magas sarkú fehér lakkcipő

virított. Táskája úgyszintén fehér és csillogó, karját és nyakát antik ékszerek díszítették. Lassú léptekkel haladt az alezredes felé, majd kissé félszegen kezét nyújtott neki. A férfi felállva üdvözölte, enyhén megszorította a vékony, kecses kis kezét.

– Parancsoljon, foglaljon helyet – nézett a lányra, amúgy férfiszemmel. – Úgy hallom, *vallomást* óhajt tenni. Mielőtt rátérnénk az ügyre, megkérdezném, kér egy kávét, vagy ásványvizet?

– Köszönöm, a vizet elfogadnám, mert mondanivalóm hosszadalmas, s attól tartok, be fogok rekedni. – A férfi intett a titkárnőnek, aki máris indult, hogy teljesítse a delikvens kívánságát.

– Kérem, mielőtt bármit mondana, feltennék önnek néhány kérdést!

– Szívesen válaszolok.

– Tudomásunkra jutott – kezdett bele Kellner a sajátos történetbe –, hogy ön néhány társával együtt felkereste a zempléni Birka-barlangot, melynek mélyében halott asszonyra leltek. Kiderült, kicsoda az elhalálozott nő?

– Fogalmunk sincs, s a választ a sátoraljaújhelyi rendőrörs emberei sem tudták megadni. Talán majd a miskolci rendőrök kinyomozzák.

– Érdekelne, mi okból másztak le önök a Birka-barlangba, s hogyan fedezték fel a holttestet?

– Úgy kezdődött minden, hogy ezelőtt jó néhány évvel Jávor Ábel, a Baradla-barlang igazgatója, arra kérte társait, járják be és térképezzék fel a Zempléni-hegységben található üregeket, barlangképződményeket. Ekkor még élt Lénárd István, ő is a meghívottak közt volt, választása egy úgynevezett Birka-barlangra esett, melyet mindeddig csupán a közeli falu emberei látogattak.

Mielőtt folytatnám az igencsak szövevényes történetet, valamit be kell vallanom. Nos... István hagyatékában volt egy dosszié, melyet önök átadtak Juhásznak azzal, hogy mint szakértő, olvassa el és jegyzetelje ki az irományt. Ám a férfi,

aki bányamérnök, nem eléggé jártas a geológiai szakszövegben, mely – mint kiderült –, fontos részét képezi e dosszié anyagának. Ez okból felkért engem, legyek a segítségére, dolgozzam fel én a geológiával kapcsolatos részeket.

– Ne is folytassa – vágott a lány szavába Kellner –, gondolom, Juhász bele se nézett a dossziéba, a munkát teljes egészében önre bízta!

– Ebben van némi igazság – válaszolt elpirulva a lány.

– De ha kérhetném...

– Kérhet. Mindenekelőtt folytassa a mondanivalóját!

Csilla nagyot sóhajtott, majd elregélte a Birka-barlangba tett látogatásuk teljes történetét. Amikor a halott nő megtalálását említette, a rendőr ismét félbeszakította mondókáját:

– Mikor találták meg a holttestet?

– Nemrég, május második vasárnapján.

– Bejelentették a halálesetet?

– Igen! A Sátoraljaújhelyi Rendőrőrsnél.

– Az ügyeletes tiszt hogy fogadta a hírt?

– Közölte, nincs tudomása arról, hogy bárkit a barlang mélyébe rejtettek volna, azok az idős nők, akik az elmúlt években elhaláloztak, tisztességes temetésben részesültek. Még hozzátette: efféle hullagyalázásra nemhogy az őrfalusiak, de még a megyéjükben élő emberek egyike sem lett volna képes.

– Nos... Volna még valami, amit a tudtomra szeretne adni?

– Igen. A lényegét, vagyis a vallomásomat...

– Rendben, hallgatom. Bekapcsolnám a diktafont is, miközben a titkárnő gyorsírással jegyzi a fontosabb dolgokat. – A lány kinyitotta szatyrát, jókora iratcsomót emelve ki belőle. Kissé óvatosan pillantott a szigorú tekintetű rendőrré, arcán megilletődés és némi félelem ült.

– Visszatérnék oda, ahonnan elindultam, vagyis a Birka-barlanghoz és a nevezetes dossziéhoz. Miközben lapozgattam az irományok között, kicsúszott a kezemből a

nehéz kötet, és amint felvettem, észrevettem, hogy a hátsó keményfedél nagyon is vaskos. Nézegettem, majd úgy véltem, valami el van rejtve a borítóban. Elővettem egy kést, és óvatosan lefejtettem a fedelet burkoló papírt a dosszié hátsó lapjáról. Iszonyúan meglepődtem! Ugyanis egy kötegni hólyagpapír bukkant elő, s a lapokon Lénárd István kézírását ismertem fel. Apróbetűs iromány volt, hazavettem, később lemásoltattam, majd átírtam az egész anyagot írógépen. Parancsoljon! – nyújtotta a lány Kellnernek a legépelt oldalakat, a hártypapírokat visszaraktam oda, ahol megtaláltam, vagyis a hátsó borító rejtekébe.

– És hol a dosszié? – érdeklődött Kellner.

– Tegnap telefonált Juhász, hogy ma reggel elküldte futárpostával, talán már meg is érkezett ide a rendőrségre.

A férfi megkövülten bámult hol a lányra, hol az iratkötegre, még egyre azon töprengett, hogy tehetett ilyet Juhász, miért vont be *szakértőt* a munkájába. A munkába, amiért egészen szép összeget ígértek neki. Egyre csak nézte a lányt, még a száját is nyitva felejtette, utóbb rápillantott az iratkötegre, de nem nyúlt érte, holott Csilla félreérthetetlenül neki szánta.

– Egyszóval – pillantott Kellner némi rosszállással a lányra –, ön komoly segítséget nyújtott Juhász főtitkárnak. Sőt! Ön nemcsak átnézte a dossziét, hanem a borítójába rejtett papírlapokat is felfedezte. Melyek, ha jól értettem, amit mondott, a dolgok lényegét képezik.

– Valóban – szerénykedett Csilla –, mondhatjuk, ez történt, illetve a szerencse mellém szegődött.

– Nos, térjünk a tárgyra! Talán – kezdte kissé bátortalanul – jobb volna, ha mielőtt nekilátnék az olvasásnak, ön röviden összefoglalná, mit is rejtenek ezek a lapok. Kapcsolódik a történet az öregasszony halálához?

– Ó nem, ez egészen más tézta! Amit Lénárd István leírt ezekre a vékonyka lapokra, az a történet az 1950-es évek elejére nyúlik vissza.

– Jó kezdet – jegyezte meg ironikusan a rendőr. – No és, mit talált a jeles barlangkutató?

– Nem fogja elhinni! A barlang első termének sziklabiltozatában ritkaföldfém-vegyületeket tartalmazó teléreket fedezett fel ő és Balogh Ella, a későbbi felesége. – A férfi szemgolyói csaknem kiestek üregükből, amikor rábámult a lányra.

– Elnézést... nem voltam valami jó kémiából... ezek az izék értékes valamik?

Csilla hosszú, és mindenre kiterjedő elbeszélésbe kezdett, először a ritkaföldfémeket jellemezte, később rátért a Földtani Intézetben folytatott vizsgálatokra, majd jött az igazi nagyágyú, a moszkvai geológus-professzor feltűnése a színen. Csaknem egyórás előadást tartott, olykor kortyolt a vízből, melyet Annuska hozott neki. Az alezredes, Pitacs nyomozó és a titkárnő szóhoz sem jutott a történetet hallván, olykor már komolyan azt hitték, valami regényt mond fel nekik a lány, mert a való életben ilyen furcsaságok aligha fordulnak elő.

Miután Csilla befejezte nem mindennapi történetét, az alezredeshez fordult, majd az imént átadott paksamétára mutatott:

– Ez volna a teljes szöveg, *a bizonyíték*, hogy igazat mondtam! – húzta ki magát büszkén és fölényesen. – Véleményem szerint *ez* István igazán értékes hagyatéka. Magától értetődik, azonnal megmutattam a lapokat Juhász doktornak, elvégre és utóvégre őt bízták meg önök a szakértéssel, én csak afféle kisegítő voltam. Megvallom, Juhással egyetértve határoztuk el, hogy felkeressük a Birka-barlangot, mindketten kíváncsiak voltunk a telérekre, melyek ily nagy értékű ásványokat rejtenek magukban. Örfaluban szálltunk meg, a barlanghoz legközelebb eső faluban, s felkerestük az erdészetet, ahol egy fiatal mérnök fogadott bennünket. Örömről szolgált, hogy teljesen véletlenül egy bányamérnök is csatlakozott hozzánk.

– Az erdészt és a bányászt beavatta a barlang titkába?

– Nem! Kizárólag doktor Juhász Endrét avattam be, akihez hivatalból tartozik minden hazai üreg és barlang. Ezzel együtt Alezredes elvtárs is illetékes, hiszen ön bízta meg Juhászt Lénárd István hagyatékának átnézésével. Megjegyezném, a titoktartás azért fontos, nehogy valaki más is hasznot húzzon nevezett ásványi kincsekből. Bármennyire közel állt hozzám István, tisztában vagyok helytelen tétével, azzal, hogy barátom súlyos bűnt követett el, mert a magyar földben rejlő értékes ásványokat, melyek az állam tulajdonát képezik, birtokba akarta venni.

– Ön valódi honleány – szólt elismeréssel a férfi, a titkárnő és a nyomozó is rábólintott, ők is dicsérni kezdték Csilla bátor tettetét.

– Hadd kínáljuk meg önt kávéval és süteménnyel – ugrott fel Annuska, Csilla ernyedten rábólintott, szeme alá kék karikákat rajzolt a fáradtság és a felindulás. Köszönettel elfogadta a felkínált frissítőket, miközben az alezredes és Pitacs fejüket összedugva pusmogtak mindarról, amit elbeszért nekik a lány. Pár perc múlva elhallgattak, a főrendőr Csillához fordult:

– Köszönöm a segítségét, egyúttal arra kérem, a jövő héten kedden, négy órakor keressen fel újból, hogy aláírassa a vallomását. Egyébéként – vette kezébe a papírlapokat –, az átadott anyagot, a dossziét és a hártypapírokat, lefoglalom, valamint az sem kizárt, hogy egynéhány kérdést még feltennék önnek és Juhásznak a témával kapcsolatban.

– Ha megkérdezhetem – pirult el a lány és idegesen köhintett egyet, Juhász doktort is ki fogja hallgatni?

– Igen. Úgy vélem, nem árt nekifutni több irányból is ennek a különös esetnek. Nos, ha egyéb kérdése nincsen, búcsút vennénk öntől, ezzel együtt megköszöném őszinte és magvas vallomását.

Csilla kezét fogott az alezredessel, a nyomozóval és a titkárnővel, majd enyhén botladozva kitámolygott a kapitányságról. Annyira elfáradt, hogy legszívesebben leült

volna az első utcai padra, ami az útjába akadt, és elaludt volna. Aludna, sóhajtott fel, aludna, ameddig csak világ a világ.

2.

Miután Csilla léptei elhaltak az üres folyosón, a három ember egyszerre kiáltott fel: Ez aztán nyom! Ez igen! Ez valami egészen új! Az alezredes Pitacs vállát veregette, Annuska meg átszaladt a titkári szobába, hogy friss kávéfőzőt a két nyomozónak. No és magának is. Kissé furdalta a lelkiismeret, mert igencsak trehányul jegyzetelte Csilla sajátos mondatait, még a gyorsírási jeleket is összekeverte, annyira figyelt az érdekes elbeszélésre, mely hihetetlen kalandregényre hajazott. Látásból ismerte Lénárd Istvánt, a férfi egyszer már járt benn a kapitányságon, valami ki tudja miféle ügyet elintézni. – Csinos pasas volt – vélte Anna –, az ilyenek nem lett volna szabad meghalnia, még akkor is nagy kár érte, ha nem is tartott be minden parancsolatot a tőzből.

Ám a sztárnyomozó és a fullajtárja egész más dolgokon törte a fejét. Az alezredes meggyőző erővel szónokolt társának, fordult a kocka, felbukkant valami nem várt nyom a láthatáron, mely egészen más színben tünteti fel a Lénárd-gyilkosságot. Új szereplők léptek a történetbe, meglehet, ezen a nyomon haladva sikerül majd leleplezni az elkövetőt, a barlangász gyilkosát.

– Figyelj! – csapott a főrendőr az asztalra akkorát, hogy lámpája leesett a földre és eltört a villanykörte. – Figyelj, Pitacs – folytatta, a lámpa roncsaival mit sem törődve. – Megvan az indíték és megvan a gyilkos! Már csak le kell gombolyítani és összefűzni a kósza szálakat.

– De ki a gyilkos? – értetlenkedett Pitacs. – Arra gondolsz, István még jóval a halála előtt beavatta Juhászt a titkaiba, s a férfi azért ölt, hogy megszerezze a teléreket?

– Egyfenéket! Szerintem a mafla doktor azt sem tudja, mi az a telér. A sztrichninről meg tán még nem is hallott.

– Akkor hát ki?

– Ki! Nem vagy képes kitalálni? Hát az orosz! Az a Szása, vagy minek híjják... Őneki van egyes egyedül komoly indítéka! Eladja a hazánk földjében rejlő összes földfémeket, s megtömi pénzzel a zsebeit. És itt nem aprópénzről van szó, hanem súlyos milliókról! Felfogtad végre, mi a helyzet?

– Felfogtam – bólintott Pitacs. – Csakhogy Szergej Vasziljevics Markin István halála napján – s előtte is, utána is – a moszkvai egyetemen tartózkodott, tanította épp a nebulókat.

– Honnan tudod?

– Csak gyanítom. Ám holnap utánanézek, ismerek egy fiatalembert, aki a Lomonoszov Egyetem munkatársa, őt fogom kérdőre vonni.

Kellner nem óhajtotta Pitacs ki tudja, miféle ismerősére bízni a dolgokat, gondolt egyet, s újabb vallomástételre beidézte a négy fiatalembert, akik azon a bizonyos szilveszteren felkeresték barlangkutató társaikat. Nem annyira barlangkutatói tevékenységük, mint inkább a magánéletük felől érdeklődött, a siker önmagáért beszélt, kiderült, hogy az a fiatalember, aki már elvégezte az egyetemet, és jelenleg gépészmérnökként dolgozik egy szerszámgépgyártó üzemben, a moszkvai Lomonoszov egyetemen szerezte a diplomáját. Kitűnő tanuló volt, az orosz nyelvvel sem voltak problémái, ennek folytán már elsőéves korától élvezhette a szovjetek nyújtotta kedvezményeket. A kérdésre, hogy ismerte-e Szergej Vasziljevicset, lelkes választ adott:

– Hogyne ismertem volna! – áradozott. – A kedvéért a geológia tantárgyat is felvettem, mint járulékos kurzust, ugyanis gimnazista korom óta rajongok a barlangokért. Szása bátyuska – ahogy mindenki hívta az öreget –, egyik kedvenc hallgatója voltam, rengeteget tanultam tőle, lényegében neki köszönhetem, hogy érdemben is hozzájárulhattam barlangkutató társaim eredményes munkájához.

– Magyarhonban is találkozott a jeles professzorral? – érdeklődött az alezredes.

– Legnagyobb sajnálatomra, nem. Bár többször is megígérte eljőn, meglátogat, és már alig várja, hogy bejárja velem a Baradla-barlangot, a Vass Imrét és a Békét, ugyanis e három barlang fémjelzi leginkább az aggteleki karszt természeti értékeit.

– Arról hallott-e – folytatta Kellner –, hogy Lénárd István komoly felfedező munkát végzett a Zempléni-hegységben, bejárva ott egy aknabarlangot, melyet a közeli falu népe Birka-barlang néven emleget?

– Mint már számtalanszor említettem, utoljára ’59 szilveszterén találkoztam Lénárd Istvánnal és csapatával, akkor, amikor épp a Baradla-barlang hideg vizében készültek megmártózni. Csak később, néhány hónappal István halála után, hallottam először a Birka-barlang néven emlegetett aknabarlangról, a Társulat szokványos ülésén vetette fel az egyik barátunk, hogy István a Szikláshegy tövében is végzett kutatásokat.

– Korábban nem találkozott Istvánnal?

– Elnézést, nem egészen értem a kérdést. Mint tagja a barlangos-csoportnak, számtalanszor futottam össze ezzel a kiváló emberrel, néhány előadását is meghallgattam.

– Baráti viszonyban voltak?

– Igazából nem. István nem tett kivételt, ugyanakkor kedvesen és udvariasan bánt mindenkivel. Nos, ami engem illet, én is egyike voltam azoknak, akiket a barlangászat geológiai vonatkozásai érdekelnek. Mint ilyen, többször is megesett, hogy e témáról hosszasan elbeszélgettem vele.

– Mondja csak! Biztos abban, hogy nem fordult elő olyasmi, hogy ön, vagy a társai összekülönböztek valamin Lénárddal? Mondjuk, rivalizálás... Esetleg nőügy...

– Ó, pardon! Alezredes elvtárs, hová gondol? Istvánra úgy néztem fel, mint kisegér a királyi várra, nemhogy harag, de még egy árnyalatnyi ellentét sem merült fel közöttünk. Mint sokan mások, magam is őszinte tisztelője voltam ennek a kiváló férfinak, arról meg, hogy ő bárkivel szigorúan vagy

udvariatlanul bánt volna, sem én magam, sem más barlangos társam még álmában sem hallott! – A fiatalember arca elvörösödött a felháborodástól, mérges tekintetet vetett a rendőrrre, meglátszott még a tartásán is, mennyire sértőnek tartja a feltételezést.

Kellner lesújtó pillantásokkal méregette a mérnökembert, idegesítette és bosszantotta, hogy semmi olyasmit nem képes kihúzni belőle, ami előre vinné a nyomozást, segítséget nyújtana a gyilkos leleplezéséhez. Holott olyan szépen indult minden! A fiatalember ismerte jól az orosz professzort... Hívta, csábította Aggtelekre... Úgy mondta, nem fogadta el a meghívását. És akkor, tessék! Mégiscsak eljött, és bányát nyitott közösen Lénárd Istvánna! Meglehet, a mérnökúr igenis tudott a dolgokról, még az sem lehetetlen, hogy ő maga is részt vett a bányászzkodásban! Hogy lehetne mindezt kiszedni belőle?

Hirtelen ötlettől vezérelve nagyot csapott az asztalra. Hazugságvizsgálatnak kell a fiút alávetni! A poligráf majd kimutatja, mit rejt a barlangász kemény koponyája!

Egy hét elteltével került sor a nevezetes eseményre. Kellner rendre feltette a már egyszer elhangzott kérdéseket, s a faggatózást újabakkal is megtoldotta. Eredmény: semmi. A férfi pontosan, zökkenőmentesen felelt a feltett kérdésekre; kiderült, a gép szerint a delikvens ártatlan, mint a ma született bárány. Az alezredest ette ugyan a méreg, de semmit sem tehetett, el kellett fogadni annak a kutyaütő szerkentyűnek a vizsgálati eredményét.

És nem adta fel mégsem. Bár félretette, ám továbbra is evidenciában tartotta a Lénárd-féle gyilkosságot, annak ellenére, hogy a várva-várt siker inkább távolodott, mintsem közeledett.

*

Időközben meglepő fordulatot vett a barlangban talált holttest ügye, a halott nő kiléte ismertté vált. Miután Béli bejelentést tett a rendőrörsön, a miskolci kapitányság, mint a megyeszékhely illetékese, vette át az ügyet. A tetemet elszállították boncolásra, ruhaneműjét az egyik rendőrnőre bízta, meghagyva, hogy vizsgáljon át igen alaposan minden darabot. Talál-e esetleg vérnyomot, testvázadékokat, ami bántalmazásra utal? Honnan, milyen vidékről származhat a népviselet-jellegű öltözet? Kérdés akadt bőven, már csak a válaszok hiányoztak. A fiatal nő – még kezdő a szakmában –, lelkiismeretesen látta el a feladatát, nagyítóval vizsgálta át a ruhadarabokat, feljegyezve az azokon található legapróbb nyomot is. Kiváltképp elnyerte tetszését a pruszlík, mely himzett zöldselyem anyagból készült, bár az idő vasfoga alaposan megrágcsálta, még haló porában is tetszetős volt. Elöl mellmagasban két kis zseb díszítette, melyeken egy-egy fényes gomb fityegett. A rendőrnő megkísérelte kigombolni a selyemviganót, az egyik zsebecskét meg is érintette. Enyhe zizegés ütötte meg a fülét, s nem ok nélkül! A csöppnyi zsebecskében összehajtott cédulára lelt.

Csipesszel emelte ki a zsebből a papírdarabot, óvatosan széthajtotta, s írást fedezett fel rajta, pontosabban szólva mindössze néhány betűt, sajna, nem eleget ahhoz, hogy szavakat formáljanak. Örömeiben sikkantott egyet, úgy vélte, értékes a lelet, feljebbvalóitól dicséretet kaphat. A cédulát apró papírdobozkába tette, munkáját megszakítva vitte át az irodába. Óvatosan lépkedett a kis csomaggal, mintha hímes tojást tartana kezében. Főnökéhez sietett, büszkén emelte fel a doboz fedelét.

– A halott asszony ruhájának zsebében találtam! – mondta lelkendezve. – Írás is van a papírdarabon, egyelőre olvashatatlan. Talán, ha mikroszkóppal vizsgálnánk meg! – Főnöke érdeklődve nézte, hozzányúlani sem mert, attól tartott, szétporlad a cetli.

– Menjünk a laborba – indítványozta –, adjuk át a papírdarabkát a laborvezetőnek. Ez a kis semmiség – folytatta –

elvezethet minket az asszony személyéhez, s ha szerencsénk van, hatalmasat lendít a nyomozáson!

A laborvezető ügyesen széthajtogatta a kis fecnit, mikroszkóp helyett egy nagyfelbontású lupéval kezdte nézegetni.

– Néhány betű tisztán olvasható! – közölte. – Meg kell fejtenünk a szöveget, mintha titkosírás volna! Juditka! – szólította a rendőrlányt. – Talál az asztalon tollat és papírt, írja fel a betűket, melyeket felolvasok. – A lány eleget tett a kérésnek, és már írta is a diktátumot. Kissé szomorúan nézte az eredményt, egyetlen szót sem tudott belőlük kihámozni. A nő nem látszott elveszettnek, máris új ötlete támadt.

– Következzék az ultraibolya- és az infravörös-vizsgálat, jöjjenek be velem a fotószobába! – A különös lámpák ragyogtak, mint a gyémánt, újabb betűket tettek láthatóvá. A lány lejegyzett mindent, a nyomozó találgatni kezdte a betűcsoportok jelentését, noha a szövegből egyetlen érthető szót sem hámozott ki. A laborvezető kéréssel fordult a rendőrhöz:

– Kérem! Már csak a vegyszeres vizsgálatban reménykedhetünk, ám megtörténhet, hogy a folyadékba mártott cetli szétmállik, megsemmisül.

– És ha nem? – nézett rá a férfi.

– Ha minden jól megy, pár pillanatig látható lenne a teljes szöveg. Engedélyezi a vizsgálatot?

– Igen. Ám legyen kedves elővenni egy fényképezőgépet, s exponálni abban a pillanatban, amikor felvillannak a betűk!

– Rendben! Máris betöltöm a gépet. – Még lélegzetet sem vettek, úgy figyeltek. A szerencse melléjük szegődött, és a léből kiemelt papírkán láthatóvá vált a teljes szöveg. A nő exponált, ötször is kattintott a géppel. Igaza volt, alig néhány másodperc elteltével a lapka teljesen elenyészett, csupán a vegyszeres lé lett tőle zavarosabb.

– Hát ennyi! – sóhajtott az asszony, ám a nyomozók nem győztek ujjongani. – Nagyszerű, remek! – kiáltoztak, megköszönve többször is a segítséget.

– Egy nevet láttam rajta – jegyezte meg a nyomozólány.

– Én úgy vélem, az illető bajban volt – kiáltott fel a férfi –, reméljük, sikerültek a fényképek, illetve elég, ha csupán egyetlen előjön, hogy megtudhassuk a halott nevét és tán egyéb adatait is!

– Már azzal is megelégednénk – sóhajtott a leány –, ha legalább egy árulkodó mondat bukkanna fel!

Másnapra elkészültek a képek, a nyomozók izgatottan tolongtak a fotóhelyiségben. Az öt felvétel közül kettő bizonyult használhatónak, együtt, hangos szóval olvasták fel a fényképen lévő szavakat:

*Bajom esetén értesíteni
Szabó Bernátné Krizsnyák Júliát,
címe: Aggtelek, Barlang utca 3.*

– Ez már valami! – kiáltott fel a miskolci nyomozók feje. Úgy emlékszem, amikor Aggteleken jártam, találkoztam is egy Júlia nevű asszonnyal, aki az ottani kulcsosház gondnoknője. Már csak azt kellene tisztázni, van-e valamiféle rokon kapcsolat az asszony és a halott nő között.

– Igenis! – vette a parancsot a leány – ha kívánja, elutazom Aggtelekre, s tisztázom, kije-mije Krizsnyák Júlia az áldozatnak.

– Köszönöm a segítségét, úgy vélem, ez volna az egyetlen, ami nyomra vezethet minket.

A rendőrnő több alkalommal járt már Aggteleken, a kulcsosházról is tudott, s a cím alapján hamarosan megtalálta az épületet, melyet az írás jelzett. Kopogtatására idősebb asszony sietett feléje, érdeklődött, netán szállás-keresőben van-e? Miután túlestek a bemutatkozáson, s a rendőrnő röviden elregélte a halott nő történetét, Júlia asszony majd hanyatt esett

a csodálkozástól, mint kiderült, egyetlen szót sem hallott arról, hogy nénje elhalálozott.

– Egyszóval a halott asszony önnek közeli rokona? – tért rá a lényegre a nyomozó.

– Igen. Krizsnyák Renáta az apám nővére. Ám magam sem tudom, hová legyenek, hogy a húgom, Angéla, akinél Renáta néni lakott, mért nem értesített minket a halálesetről..?

– Ez kissé bonyolult – nézett empátiával a nő az idős asszonyra. – Kérem, hallgasson végig, elmondom önnek részletesebben is a történeteket.

Időközben a férj, Szabó Bernát is előkerült, elképedve hallgatta a rendőrnő mondatait, s hogy magához térjen, felhajtott egy kupica rumot. Később a vendéget is megkínálta, feleségétől sem sajnálva a búfelejtő, inycsiklandozó párlatot.

– Rohanok a postára, azonnal beszélnem kell Angélával – pattant fel az asszony, miután az italtól kissé felbátorodott.

– Kérem, ne tegye – intette Juliskát a vendég –, nekünk rendőröknek kell most intézkedni! Úgy vélem, munkánk java még csak most kezdődik.

– De hisz’ ez rettenetes! – kelt ki magából az asszony – előfordulhat, hogy letartóztatják a húgomat és a férjét?!

– Az attól függ, mi lesz a vizsgálat eredménye. Ám megjegyezném, más a gyanú, és más az elkövetés, mindenekelőtt tisztázni kell a helyzetet. Amit megtudtunk, az még nem minden, egyelőre fogalmunk sincs, ki a bűnös és ki az ártatlan. Kérem önöket, bízzanak a rendőrségben; nem a büntetés, hanem az igazság feltárása a cél.

Egyszerre beindult a verkli, Sátoraljaújhely lakói értesültek a meglepő esetről. A helyi lapok nap mint nap részletes beszámolót közöltek a dolgok állásáról, a házaspár eleinte tagadott, esküdözött életre-halálra, ám a miskolci nyomozók résen voltak, hamarosan megcáfolhatatlan bizonyítékokkal állva elő. Mintegy két hét elteltével Angéla és a férje teljesen összeomlott, sírva, remegve ismerték be mindazt, amit az öregasszony ellen elkövettek. Az egyik

sátoraljaújhelyi ügyvéd védelmet ajánlott – meglehetősen borsos árért –, elfogadták, mi mást tehettek volna, nem bíztak a kirendelt védő munkájában. A szerencsétleneket leginkább lányuk és vejük felháborodása viselte meg, bűnük híre pillanatokon belül a fiatalok fülébe jutott; Julisnak és férjének sirámain is hallgatniuk kellett, s végül, hogy semmi jó ki ne maradjon, a három házaspár egymással is összeveszett. A nyomozók még a körzeti orvost is elővették, tanúként hallgatták ki, mivel nem fordított kellő gondot a beteg Renáta asszonyra.

Az orvos azzal védekezett, hogy betege Érdre költözött, így nem volt alkalma továbbra is kezelni. Az érdi áttelepüléssel kapcsolatos hazudozást súlyosbító körülménynek tekintette a rendőrség; előzőleg kiszálltak a városba, felkeresték a megadott címet, ez okból kellemetlenségek sorozatának tették ki az ott lakókat, végül, miután minden tisztázódott, a két szerencsétlen nyöghette ügyesen megtervezett érdi utazásának következményeit is.

Kellner és a miskolci nyomozók kiváló együttműködésének híre ment egész Borsodban, kitüntetések, jutalmazásokat vonva maga után. Ám a sztárnyomozó ennyivel nem érte be, őt mindenkor a Lénárd-féle barlangos gyilkosság érdekelte, abban szeretett volna végre-valahára eredményt felmutatni. Miután magára maradt, gondolkodni kezdett.

– Nocsak! – vette sorra a megélt eseményeket –, ismereteink szerint Angéla férje, Boros József jól ismerte a Birka-barlangot, valaha járt ott a barátaival. Ám nem kizárt – rágta magát –, hogy ez a derék József annak idején társult Lénárddal és az orosz férfival; segített ő is a köfejtésben, amiért szép pénzt kapott. Meglehet, a Boros házaspár úgy vélte, ha eltűnne Lénárd a színről, helyébe Angéla férje léphetne, ő volna az orosz férfi egyetlen társa, s imígyen jó sok pénzt akaszthatna le. És, ha az történt – reménykedett –, hogy Angéla gondolt egyet, s busás összeget ígérve rábeszélte nővérét, Juliska nénit, ölje meg Lénárdot? Ám az öregasszony, Renáta, valahogyan

kihallgatta ezt a beszélgetést, és zsarolni kezdte Borosékat. Ez okból kellett meghalnia!

És ahhoz sem férhet kétség – próbálkozott újabb ötlettel az alezredes –, hogy Juliska néni legkevesebb negyedórát ott nyüzsgött a kávé tartalmazó kulacs körül, miközben melegítette a dobkályhán a finom bablevest. Nem vitás, valamennyi gyanúsítottat számba véve, leginkább öneki volt alkalma sztrichnint pottyantani a nyitva felejtett csikóbőrös ivóedénybe!

– Egek! – kiáltott fel Kellner –, ki kell hallgatni az egész pereputtyot, ami nem lesz semmi... Nos, mit számít a munka, amikor úgy tűnik, hogy megoldottam a rejtélyt. Méghozzá – pattintott egy nagyot az ujjával – az ország legcifrább bűnügyét!

A lelkes sztárnyomozó egyelőre nem kért segítséget, maga kívánta tisztázni az egész kalamajkát. Tudta jól, ha sikerrel jár, szó sem esne többé közeli nyugdíjba vonulásáról, hosszú évekig maradhatna a posztján, hogy üldözhesse a gyilkos gazembereket. Boros József bevallotta Renáta néni halálának napját, mely az 1958-as évben következett be. Miközben törte a fejét, ismét felbukkant előtte két olyan lehetőség, melyet miskolci kollégái a vallatás során, figyelmen kívül hagytak. – No persze – horkant fel –, hiszen egy miskolci békaevő percig sem gondolhatott arra, hogy a Boros házaspár bűnügyének egy másik szála, méghozzá egy sokkal fontosabb szála is van! Első dolgom tehát – biztatta magát –, újból kihallgatni Borosékat.

A miskolci főnyomozó nem nagy lelkesedéssel fogadta Kellner alezredes újbóli beavatkozását, miután a bűneset már megoldást nyert. Mint közismert, a vidéki bűnügyi nyomozók cseppet sem lelkesednek a magasabb sarzsival rendelkező pesti kollégáékért; jelen esetben a két főnyomozó kínos udvariassággal hallgatta egymás szövegét, bár egy-egy csípős megjegyzést mindkettő megeresztett, pokolba kívánva tisztas

kollégáját. Végül eljött a nap és az óra, amikor az alezredes újból kihallgathatta a Boros házaspárt.

Először a férfit, majd az asszonyt vette kezelésbe. Eredmény semmi, mindkettő bőszen tagadott. Kellner cselezett is, állította, egy Órfaluban lakó férfi látta, hogy Boros József Lénárd István társaságában törli a követ. Am a házaspár ravaszabb volt, vagy talán mégsem volt jogos az alezredes gyanúja, mindenesetre nem dőltek be a kamu szövegnek. Kellner kénytelen volt új ötlettel próbálkozni. Állította, a szomszédok észrevették, hogy az Isten ugyancsak felvitte a házaspár dolgát, új autót vásároltak, lakásukat felújították, lányuknak is új bútorokat vettek. Honnan volt a sok pénz? Elvégre a két ember egyetlen keresetből él mind a mai napig! S egy téesz adminisztrátor aligha keres milliókat!

De a házaspár kivédte ezt a támadást is. Bevallották, az öregasszonyt ők tartották el, a fukar nő nyugdíját csaknem hiánytalanul félretette. Miután elhalálozott, magukhoz vették a teljes összeget.

– Tudjuk, hogy ez helytelen volt – sírt fel az asszony –, néném felhalmozott nyugdíját nem volt jogunk elkobozni, annak egy része a rokonokat illette, továbbá adóznunk is kellett volna a hagyaték után. – Kellner elvörösödött dühében, hogy a házaspár ismét egérútra futott. Élesen felkiáltott:

– Gyilkosok! Ahelyett, hogy megbánnák tettüket, csupán a pénzen jár az eszük! – Angéla élénk tiltakozásba kezdett.

– Kikérem magamnak! Én nem öltem meg senkit. A boncolás nem állapított meg idegenkezűséget. Semmi mást nem tettem, mint gyógyszerrel és vitaminnal láttam el a néném, hogy jobban legyen, hamarabb gyógyuljon meg.

– Érdekes – sandított rájuk az alezredes –, önök vallomást tettek, mely során beismerték, hogy túlادagolták az öregasszony gyógyszereit. Akkor meg mi ez a nagy tiltakozás?

– Nyomozó elvtárs, kérem – vette át a szót a férfi –, mi jóhiszeműen jártunk el. Mivel nem vagyunk orvosok, a magunk módján nyújtottunk segítséget.

– Elég! – zárta le a vitát Kellner. – A bűnügyüket már megtárgyalták a kollégámmal, ha még nem vették volna észre, én Lénárd István halála ügyében nyomozok.

– De kérem! – háborodtak fel mindketten. – *Nekünk* mi közünk volna ahhoz?!

– Nagyon is sok – érvelt a rendőr –, ön, Boros elvtárs, ismerte jól a Birka-barlangot. Nem kizárt, hogy csatlakozott azokhoz, akik bányásztak ott, szedték ki a rengeteg követ, s az anyagi haszonszerzés okán maga is dolgozott a kincskeresőknek.

– Ügyvédet kérünk! – csattant fel az asszony. – Hivatalos úton szeretnénk magunkat tisztázni. – Kellner arcán ideges rángások futottak végig. Tudta jól, vesztesre áll, vélelmének nincs egyetlen bizonyítéka sem, egy jó ügyvéd pillanatok alatt hidegre teszi állításait. Kedvetlenül vetett véget a kihallgatásnak és eltávozott, tudta, az első menetet elveszítette. Az ügy folytatását miskolci kollégáira hagyva távozott, visszatért Budapestre.

– Más oldalról kell támadnom – fontolgatta –, ez a két zakkant ember valamilyen zugüggyéddel még az emberölés vádjá alól is felmenteti magát. Egek ura! Hol találom azt a picike hézagot, melyen át kiszivároghatna a bűneset legkisebb részlete is?

Kellner alezredes ismert valakit a Katonai Ügyészségen, egy igen magas beosztású figurát. Valaha évfolyamtársak voltak a jogi egyetemen, amellet jó barátok, vidám társak; Kellner a rendőri pályát választotta, barátja ügyészként élte életét. Ahogy múltak az évek, egyre ritkábban látták egymást, mindkettő rabja lett a szakmájának, ami kevés idejük még maradt, azt családjuk körében töltötték el. Legutóbb öt éve találkoztak, az ünnepélyt követve együtt ebédeltek,

magas rangú, nagy tekintélyű vezetőemberek társaságában fogyasztva el a nyolcfogásos étket.

– Öt év nem nagy idő – tűnődött az alezredes –, akik valaha szoros baráti kapcsolatban voltak, azok még hosszú évek múlva is örülnek, ha egymásra lelnek. Mi lenne – fontolgatta –, ha felkeresném Bélát, és tanácsot kérnék tőle... az az orosz fickó csípi a szememet, talán el lehetne kapni, elvégre és utóvégre országunk birtokában lévő értékes ásványokat lovasított meg... no persze, Lénárd István felbujtása nyomán...

Nehezen bár, ám végül mégiscsak rászánta magát, hogy felkeresse az egykori barátot. Nem volt könnyű dolga, minduntalan igazoltatták, kísérgették, még alaposan meg is motozták, mondhatni, fenemód gusztustalanul. Végül mégiscsak ott állt az utolsó ajtó előtt, s beléphetett a főügyész szentélyébe. Jól gondolta, szívesen fogadták, barátja nem győzött örvendezni. A fogdmegeket elzavarta, titkárnőjének tudtára adta, egyhamar nem fogad senkit, rábízta még a telefonokat is, valamint egyéb ügyei intézését. Ellenben gavallér akart lenni, ezért kávé, üdítőt és süteményt rendelt barátjának, mindent elkövetett, hogy Kellner ne a *nagyembert*, hanem a régi barátot lássa benne. Némi bevezető szöveg és örvendezés után mindketten érezték, ideje a lényegre térni.

– Károlyom – szólította a rendőrt a házigazda –, minek köszönhetem látogatásodat?

– Szakmai ügy – bólintott Kellner –, igyekszem röviden összefoglalni a lényeget. – Miután megadta az alaphangot, belekezdett nyomozása történetébe, barátja élénken figyelt, látszott, egyetlen szót, egyetlen betűt el nem mulasztana. Az alezredes kétszer is megszakította mondókáját, kiszáradt a szája, ivott pár korty vizet. A férfi, akit Bélának szólított, rezzenéstelen arccal, rákérdezés nélkül hallgatta vendége mondandóját. Mintegy félóra múltán fejezte be Kellner a rögtönzött előadást.

– Nos? – érdeklődött Béla véleménye iránt. – Talán a Katonai Ügyészség perbe foghatná Szergej Vasziljevicsét

természeti kincsek eltulajdonításának vádjával. Továbbá azért is, mert haszonszerzés céljából nagy valószínűséggel ő gyilkolta meg Lénárd Istvánt, aki társául fogadta őt, a ritkaföldfémeket tartalmazó kőzetek bányaműveleteiben. – Kérdően meredt barátjára, aki ahelyett, hogy színt vallott volna, rágyújtott egy cigarettára, s elgondolkodva kezdett el pöfékelni. Végül csak rászánta magát a szóra.

– Barátom – fordult a rendőrhöz –, amit itt előadtál, nagyrészt fantazmagória, melyet nem támasztanak alá a tények. Bizonyítékokra volna szükség, konkrét, tanúkkal alátámasztott bizonyítékokra, melyek kézzelfoghatók és támadhatatlanok. Mert nézzük csak a dolgot... A szovjet professzor még 1956 novemberében megszakította Lénárddal a kapcsolatot, visszatért Moszkvába, s buzgón tanítja azóta is a diákokat az egyetemen. Az, hogy ő megbízta volna az egyik volt tanítványát, Lénárd megmérgezésével, sántít, mint a farba rúgott kutya! Honnan tudhatták volna azok a fiatalemberek, akik rövid látogatást tettek barlangos társaiknál, hogy nevezett személy pont akkor fog kávéfőzni, s kulacsát nyitva fogja felejtetni, amikor ők rövid látogatást tesznek Aggteleken? Kötve hiszem, hogy egy egyetemi tanár volt diákját bevonná egy ekkora súlyú bűnügybe... És mi okból tenné? Hisz a közös bányászkodás Lénárd Istvánnal rég befejeződött, mi haszna volna megölni egy magyar tudományos kutatót?!

– Nem tudhatjuk – védte Kellner az álláspontját –, valójában mennyire volt szoros a kapcsolat nevezett személyek között.

– Nem tudhatjuk. Éppen ez a baj! Hogy nincs semmi olyasmi, ami alátámaszthatná feltevésed, és nincsenek bizonyítékaid sem.

– Hosszú pályafutásom során – érvelt az alezredes – hihetetlen esetekkel hozott össze a sors. Nem egy olyan büntényt értem meg, melyben a delikvens ártatlan volt, mint egy kis csecsemő, s végül mégiscsak fordult a kocka, előkerült valami nem várt bizonyíték, s a bűnös a rács mögött rághatta a

kefét. Talán ha megpiszkálnánk jobban az alibiket... tán előbukna valami érdekes! Nemde?

– Csakhogy azt a *valamit* a nyomozóknak kellene felderíteni, s ezt követően kéne felterjeszteni az ügyészséghez a vádat. Ám mielőtt újabb kacskaringós észérvekkel állnál elő, mondanom kell valami fontosat.

– Igen? S mi volna az?

– Csak annyi, hogy Szergej Vasziljevics Markin valójában nem követett el bűnt azzal, hogy bányát nyitott, első vádpontod a professzorral szemben nem állná meg a helyét.

– Hogyhogy?! Gondolj csak utána! A föld mélyében rejlő fémek, értékes ásványok, szénvagyon, satöbbi az illető ország tulajdonában vannak. Azokat lopva, fű alatt kiemelni, drága pénzen értékesíteni bűn! Jogtalan eltulajdonítás a neve.

– Csakhogy jelen esetben egészen más a helyzet. Még az sem biztos, hogy magyar földben voltak az ásványok, ugyanis a Birka-barlang közvetlenül a szlovák határ szélén fekszik, s meglehet, az a terem, melyben Lénárdék bányászkodtak, csehszlovák föld alatt található. De nem is ez a lényeg. Magyarország tagja a Béketábornak, együtt sír és nevet a Szovjetunióval, s az úgynevezett csatlós államokkal. Ha nem tudnád, iszonyú rivalizálás folyik a szocialista országok és a kapitalista államok között a gazdasági ágazatban, s az fog nyerni, az a tábor lesz erősebb és hatalmasabb, mely a korszerűbb iparral és a legújabb technológiákkal rendelkezik. Mi, béketáborneliek, az atomfizika terén csatát nyertünk, rendelkezünk már nagy hatékonyságú nukleáris fegyverekkel. Ám nem állunk túl jól a mikroelektronika terén, mint ismeretes, ide sorolhatók a tranzisztrok, a félvezető-lapkákon megvalósítható áramkörök, és számos egyéb vívmánya az elektronikának.

– Képpen vagyok – bólintott a rendőr –, amikor kiderült, hogy hazánkban ritkaföldfém-vegyületek találhatók, a Földtani Intézet egyik nyugdíjas professzora felvilágosította Lénárd Istvánt ezen elemek, illetve vegyületek jelentőségéről.

– Folytatnám. Szergej Vasziljevics a kőzetek kitermeléséhez a hadsereget is mozgósította, talán tudod, műveleti területnek nyilvánította a Szikláshegy környezetét, s a hazánkban ideiglenesen állomásozó szovjet csapatok segítséget nyújtottak a bányászatban és a kibányászott kövek elszállításában is.

– Hallottam valamit erről, ám azt regélték, *fekete üzlet* volt az egész, Lénárd és az orosz a pénzre utaztak.

– Ezzel kapcsolatban nem kívánok vitát nyitni.

– Bélám, mit gondolsz, mi volna, ha mégiscsak jelenteném a Katonai Ügyészségnek, vádemeléssel kívánok élni Szergej Vasziljevics Markinnal szemben, indokul hozva fel mindazt, amit az imént közöltem veled. Véleményed szerint mire számíthatnék? Hitelt adnának álláspontomnak?

– Meglehet.

– Konkrétabban: hogyan reagálnának a bejelentésemre?

– Gondolom úgy, hogy amikor az utcán sétálva lelépnél a járdaszegélyről, egy hirtelen bekanyarodó autó *véletlenül* halálra gázolna. Ne aggódj, szép temetésed lenne; koporsódnál bársonypárnára tűzve csillognának kitüntetéseid; nekrológod valami nagyember szavalná el. Sajna, feleségedet idő előtt nyugdíjaznák, alig pár forintot kapna, mondván, kevés a szolgálati éve. Hát ennyi.

Kellner alezredest kiverte a víz, holtápadtan állt fel, s köszönt el a barátjától. Hazatérve csupán annyit mondott asszonyának, hogy beteg, megfázott, úgy érzi, magas a láza. Feleségét arra kérte, vesse meg az ágyát, keressen valami fájdalomcsillapítót és főzzön neki egy forró, citromos teát.

Az ügyben érintett nyomozók meghökkenve vették tudomásul, hogy az alezredes bizonyítékok hiányában lezártnak nyilvánította a Lénárd István sérelmére elkövetett bűnügyet, az anyagra rákerült az *ad acta* (irattárba helyezendő) utasítás.

A Boros házaspárt végül gondatlanságból okozott emberölés vádjával marasztalták el, büntetésük a fellebbezést követően négy év letöltendőre zsugorodott. Az évek számát

megnövelte a mód, ahogy a halottat kezelték, továbbá a család és a hazudozás az Érden lakó, állítólagos családtagok kitalációja miatt. Lányuk börtönéveik alatt gyakran meglátogatta őket, igyekezett könnyíteni szülei szerencsétlen sorsán. Egymást követve adta be kérvényeit, hogy méltányosság okán szállítsák le a két idős ember büntetését. Kérését mindenkor elutasították; József, Angéla férje, idegileg teljesen összeomlott, s néhány hónappal szabadulása előtt, szívroham következtében elhalálozott.

3.

Csilla egészségi állapotát ismét veszély fenyegette. Miután halálra gyötörte magát a nevezetes dosszié átolvasásával, majd az elrejtett hártypapírok átnézésével, egyre gyakoribbá váltak fejfájásai. S mindezek tetejébe át kellett élnie az öregasszony hullájának meglelését, a sok huzavonát, melyet elszenvedett az újabb rendőri vallatások során. És volt még más is, ami nem hagyta nyugodni, ami, mint valami rusnya, alattomos karvaly, rágta, szaggatta a szívét. Hiába próbálta magát ezzel-azzal elfoglalni, gondolatai minduntalan Istvánhoz tértek vissza, szinte látta őt maga előtt, valósággal érezte testét, forró ölelését. Gondolt egyet, felkereste a pszichiáter asszonyt, akivel a Kútvölgyi kórházban ismerkedett meg. Az orvosnő örömmel fogadta, Csilla pár bevezető mondatot követve megnyílt, elpanaszolta baját az asszonynak. Több alkalommal találkoztak, szinte már barátnők lettek. Később, miután a kúra befejeződött, a pszichiáter azt tanácsolta a bánatos lánynak, kerülje a magányt, keressen magának társaságot, ismerkedjék meg fiatalemberekkel, vegye át társai vidám hangulatát.

A szülők is aggódva figyelték a lányt, attól tartottak, visszaesik bajába, mindössze annyit tudtak, Csilla víkendezni utazott el valahová a zempléni hegyekbe, állítólag egy barlangot is meglátogatott, melyben egy öregasszony oszladozó hulláját találta meg.

Talán ennek tudható be – mondogatták egymásnak –, hogy fáradtan, kimerülten érkezett haza. Anna titokban felkereste a professzort, s beszámolt Csilla egészségi állapotáról. A tudós ember pihenést javasolt és sok alvást; valami ártalmatlan szert is felírt, mely csodák csodájára egészen jól beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Csilla – úgy tűnt – lassanként jobban lett, kezdett magához térni, depressziós állapota a semmibe veszett.

Ám hiába gyógyította őt a pszichiáter, hiába próbálta kezelni az orvos, idővel a halott nő látványa okozta idegbántalom is elhalványodni látszott, István halála továbbra is ugyanúgy kínozza, gyötörte, mint tette azt a szörnyű esemény első perceiben.

Barlangos barátai elmaradoztak, leginkább Erika látogatta, biztatta, vigasztalgatta, apróbb ajándékokkal kedveskedett neki. Csilla őszinte örömet érzett, úgy vélte, korábban félreismerte a lányt, s lám, jó szívű, figyelmes, szeretetre méltó, benne megértő barátnőre lelt. Erika biztatta, ha jobban lesz és megerősödik, vegyen részt újból a kirándulásokon, Kovács Feri – aki István utódja lett –, könnyű, felszíni túrákat is vezet, megérti, hogy egyhamar nem kíván barlangba menni, ám az erdők, hegyek, vadvirágok közelsége pihentető, feledtetni fogja megrázó élményeit.

Napról napra javult az állapota, majd egyik este, a kellemes vacsora után, mosolyogva fordult szüleikhez:

– Idehaza mi az újság? Úgy volt, hogy Prágába utaztok, rémlík, valami konferencia van ott készülöben. – Gosztonyi miniszter félve pillantott lányára, majd, hogy javítsa a hangulatot, ujjnyi bort töltött a poharakba.

– Valamit meg kell beszélnünk! – pillantott aggodalommal telve Csillára. – Olyasmit, ami nem éppen kellemes...

– Ki vele! – így a lány – hozzáédződtem már a rossz hírekhez.

– Nos... egyetemi tanulmányaidat érinti mondanivalóm. Új rendeletet hoztak, melynek értelmében bizonyos hiányzást

elérve a hallgató évisméltésre kötelezhető. És te beleesel e kategóriába.

– Ez azt jelenti – borult el Csilla arca –, hogy ősztől nem az utolsó, hanem az utolsó előtti évem kezdhetem meg? Újra kell járnom a negyedik évfolyamot?

– Pontosan ez a helyzet.

– Érdekes. Nemrég azt ígérték, ha ősszel leteszem a kollokviumokat és a szigorlatot, nem kell évet ismételnem. Anya, apa! Ti oly nagy tekintélyű emberek vagytok... Nem tehetnétek valamit az érdekemben?

– Valamit biztosan tehetnénk – emelte meg a hangját az asszony. – Csakhogy, kislányom, olvastam egy regényt, mely kifigurázza a protekciósokat. Ily módon *minden állat egyenlő, de vannak egyenlőbbek*. Nem szeretném, ha éppen te, a becsületesség mintaképe az *egyenlőbbek* közé sorolnád magadat!

– Értem. Elnézést kérek, igazatok van! Egyébként meg – vont a vállát, s ült ki arcára egy huncut mosoly –, nem is oly rossz egyetemi hallgatónak lenni! Több időm lesz, hogy szakmailag képezsem magam, és felkészüljek a tudományos kutatásra. Apa, tölts még egy kis bort! Javaslom, koccintsunk a becsületesség bajnokaira, mint amilyenek mi magunk vagyunk!

Miután Csilla ily könnyen túltette magát tanulmányi ügyén, úgy tűnt, ismét egészséges, legyőzte kínzó emlékeit. Felkereste és rendbe tette bérelt lakását, szerelmi fészket, ahol csalfa szerelmesével valaha oly boldog órákat tölthetett el. Néhány könnycseppet is elmorzsolt, amikor a takarítás fáradalmait pihenve kiült az erkélyre majszolni az ízes-leves gyümölcsöket. Hirtelen felfigyelt, nyílt a kertkapu, hazatértek az öregek, a háztulajdonosok. Kitörő örömmel üdvözölték a rég nem látott leányt, botjukra támaszkodva lépkedtek lakásuk felé, intettek Csillának, hogy keresse fel őket, mert fontos mondanivalójuk lenne a számára.

– Kislányom – nézett az asszony kissé félve a lányra –, tudjuk, nehéz idők köszöntöttek rád, gyászolod a párod. Neked

ezért, nekünk másért lett egyre nehezebb az élet, tudod – vált gondterheltté az arca – az öregem és én lassan már sehogy sem bírjuk magunkat, gondot okoz a takarítás, a bevásárlás és a főzés, személyzetre meg nem telik; olyasvalakire sem, aki betegségünkben is ápolna bennünket. Úgy határoztunk – pillantott kérdően az öregemberre –, hogy ízé... hogy is mondjam...

– Hogy beköltözünk egy idősothtonba – vágta ki a rezet az öregúr.

– Remek ötlet – bókkolt udvariasan Csilla, kitől az öregkor e percben oly messze volt, mint Makó attól a bizonyos közel-keleti várostól.

– Csakhogy az ötlet kevés, ami még kéne, az nem más, mint a pénz. Tudod, kislányom – vett mély lélegzetet az idős asszony –, a *beugró* nem olcsó, s a nyugdíj nagy részét le kellene adni. Arra gondoltunk – folytatta –, hogy olcsón, jóval áron alul eladnánk neked kertestől, mindenestől a házunkat; csupán a beugrót, vagyis a beköltözéskor fizetendő összeget kérnénk egyben, a többi havi részletekben fizetnéd. Hát ennyi volna, már ha elfogadod az ajánlatunkat.

Csilla hirtelenjében azt sem tudta, mit is mondjon, a vásár igen kedvezőnek tűnt, ám akadt egy-két buktatója. Végül mégiscsak megszólalt:

– Drágáim, köszönöm a rendkívül előnyös ajánlatot, ám a válaszadásomra várni kellene valamicskét. Ugyanis, ami engem illet, egyetemista vagyok, nincs jövedelemem, az összeget, amit önök kérnek, a szüleimnek kellene állniuk. Tőlük függ, hogy alakul a sorsom, helyettük, mint pénztelen lány, nem dönthetek. Ígérem, néhány nap, s jövök a válasszal! Ám, ha nemleges lesz – folytatta sajnálkozva –, lemondok a lakás bérletéről, s önök eladhatják jó áron a házat. Ki tudhatja, tán jobban is járnának.

– Ó, nem! – csattant fel az öregasszony. – Nehéz ám vevőt találni egy ekkora házra. Arról már nem is beszélve, fárasztana minket az eladással járó huzavona, a sok kiféle-

miféle ember, aki háznézőbe jönne ide. Isten ne adja, még rabló is akadhat közöttük!

– Ígérem – szánta meg Csilla a két öreget –, ha a szüleim nem támogatják a mi kis üzletünket, én magam fogok vevőt keresni önöknek!

Csilla szülei percig sem haboztak, mellényzsebből fizették ki a kért összeget, kötelezettséget vállalva a részletfizetésre is. Így történt, hogy a lány háztulajdonos lett, önálló életet kezdhett, melyre nem is olyan régen még annyira vágyott. A család barátai közül valaki megjegyezte: most már csak egy okos és csinos férj hiányzik abból a takaros, kertes családi házból, hogy a lány boldogsága teljes legyen.

Alighogy beköszöntött az ősz, akadt jelentkező, méghozzá nem is akárki, hanem maga Juhász doktor, személyesen. A férfi Csilla hogyléte felől érdeklődött, elmondta, szüntelenül aggódik az egészségéért, ha bármiben segíthet, örömmel áll a lány rendelkezésére, már több hónapja felvette a rendőrségtől a szakértői díjat, melyet – ebben holtbiztos volt – csakis Csillának köszönhet. S hogy bizonyítsa, mennyire szívén viseli a sorsát, meghívna őt egy vendéglői vacsorára. Csillának nem sok kedve volt az öregedő, nem éppen vonzó külsejű férfival édelegni, ám győzött benne a jólneveltség, köszönettel elfogadta Endre meghívását. Nem ült kocsiba, gondolta, egy kis bort vagy sört el kell fogyasztani, merő idétlenségnek tartotta alkoholmentes sörrel vagy málnaszörppel koccintgatni, miközben partnere tokajit kortyolgat.

Juhász az étterem hátsó sarkában foglalt asztalt, kiöltözött, Csilla észrevette, hogy új öltönyt vásárolt, arca is frissen borotvált volt, s amikor ráesett a lámpa fénye, púderyomok is feltűntek itt-ott az öregedő férfi ráncai között. A lány attól tartott, Juhász a vacsorát közeledési szándékkal ajánlotta fel, és amitől félt, az be is következett. A férfi hamarosan megpróbálta átölelni, karját simogatta, térdére tette a kezét, s ujjjaival bizsergette a lány combját, szoknyáját egyre

feljebb tolva. Végül Csilla kiment a mosdóba, majd onnan visszatérve egy távolabbi széken foglalt helyet.

Jött a pincér, hozta a vacsorát. Csilla valami gyanús lében úszkáló tengeri halat rendelt, estebédre ki nem állhatta a nehéz húsokat, a vaskos köreteket, ha magában volt, mindössze egy-két szendvicset és gyümölcsöt fogyasztott, kevéssel is beérte. Bezzeg a *gavallér* kitett magáért! Többféle pecsenyéből álló fatányérost rendelt, s mint aki két napja nem evett, úgy falta a zsíros, fűszeres étkeket. Desszertnek csokoládétortát rendelt, egy szeletet Csillára is ráerőszakolt, majd a nagy vacsorát sajttállal kívánta lezárni. Csillát is kínálta, legszívesebben szájába tömködté volna az ételt, ám a lány undorral utasította vissza a zsíros falatokat.

Vacsora után tértek rá az érdemi beszélgetésre, Juhász elmesélte, őt is kihallgatta a főnyomozó, mi több, holmi keresztkérdésekkel próbálta zavarba hozni, holott ő azon a szilveszteri napon közelében sem járt Aggteleknek.

– Észrevettem – nézett mélyen a lány szemébe –, hogy az a fránya rendőr Csillácskát vette célba, úgy szötte-fonta maga körül, kedvesem, azt az undorító hálót, hogyha nem vigyázok, könnyen elszólhattam volna magam.

– Ezt úgy értsem – vált keménnyé a lány hangja –, hogy valami dehonesztálót tud rólam, amit ha elfecseg a nyomozónak, a gyanú árnyéka vetődne rám?!

– Ó, drágám, ne túlozzon! Semmi ilyesmiről szó sem lehet. Csak hát... ugyebár... magácskát szenvedélyes szerelem fűzte az áldozathoz, aki mindvégig az orrocskájánál fogva vezette kiskegyedet. Érthető, hogy amint megtudta a valót, a féltékenység zöldszemű szörnye belopódzott a kicsi szívébe. Nem tévedek? Nyílt titok, hogy nagy valószínűséggel holmi féltékenység volt a gyilkosság oka!

– Ha úgy volna, ahogy mondja, mindez csupán csak énám tartozik. Kérem, ha azért hívott ide, hogy közölje, gyanúsítottnak tart, akkor én már itt sem vagyok, megyek és felkeresem az ügyvédeket.

– Jaj, jaj aranyoskám! Nehogy elszaladjon! Szóval sem mondtam, hogy magácska gyanúsított, mindössze tájékoztatni szerettem volna a dolgok állásáról. No, de váltsunk témát, térjünk rá István novellának is beillő irományára. Közismert, hogy az ön nagy szerelmének, Lénárd Istvánnak Balogh Ella nemcsak a felesége, hanem a munkatársa is volt, többek közt részese az ásványok felfedezésének is. Ennek köszönhetően a haszon fele őt illette. Vajon megkapta a neki járó pénzt? István azt írja memoárjában: azért vette feleségül, hogy ne kelljen Ellával osztozkodnia. Különös, nemde?

– Valóban nagyon különös. Endre, kérem! Önt kizárólag ez az átkozott bűnügy érdekli?

– Bevallom, van ebben némi igazság. Egyetlen vágyam megvédeni magát, Csilla drágám, ha mégis úgy adódna, hogy gyanúba keveredik. Tudja meg, rám mindig számíthat! Engem komoly érzelmek fűznek önhöz! – A férfi vonásai megkeményedtek, Csilla zavartan pillantott partnerére, észrevette az ömlengések álarca alól kivillanó alig-alig fékezhető agresszivitást. A vér Juhász arcába tolult, szeme szikrázott, hirtelen megragadta Csilla asztalon nyugvó kezét.

– Csilluska, kedvesem! – folytatta – magáért mindenre képes volnék, ha bárki bántani akarná, számíthat a védelmemre. Tudom – folytatta egy mély sóhajt megeresztve –, rettenetes dolgokat élt át, és még javában tartanak a megpróbáltatásai. Ilyen helyzetben nélkülözhetetlen egy idősebb, tapasztaltabb barát, aki óvna és védené magát, kedves gyermek, aki szeretetével elűzné az élete viharos egén tornyosuló sötét fellegetket! Csak egy telefon, s én máris ott vagyok magánál, ha bánata van, a vállamon kisírhatja magát! – Csilla úgy tett, mintha zsebkendőt keresne, kihúzta a kezét Endre kemény fogásából. Riadt tekintettel mérte végig a férfit, a megvetés és az udvariassági kényszer élénk harcot vívott a lelkében.

– Elnézést – rebegette halkán –, megszomjaztam, rendelne nekem egy pohár ásványvizet?

– Hogyne, máris – tért vissza hirtelen a férfi az ostromállapotból a valóságba. – Főúr! – kiáltotta, és Csillára rá sem nézve megrendelte a kért italt. Felhagyott az udvarlással, témát váltott, ezúttal Balogh Ellára és Kovács Ferire terelve a szót.

– Mit szól a galamb-párhoz? – kérdezte, hangjában némi megvetéssel. – Gondolta volna, hogy István *imádott felesége* így hamar férje fejfájára vonja a sötét lobogót? Alig két hónap telt el a haláleset óta, s a nő máris férjhez ment Kovács Ferihez.

– Megszületett már Ella gyermeke? – érdeklődött közönyösen Csilla.

– Igen. Júniusban, több mint két hónapja látta meg a napvilágot. Azt beszélik, Ella hatalmas csecsemőt hozott a világra, a kisfiú újszülött korában több mint négy kilót nyomott. Annak ellenére, hogy a gyermek fogantatásakor a mi barátnőnk még István felesége volt, Feri magára vállalta az apaságot, mondván, a kritikus időben viszonyt folytatott Ellával.

– Mi a neve a fiúnak?

– Természetesen István. Kovács István. Ella ehhez ragaszkodott! – A férfi észrevette, hogy Csilla szemében gyűlnek a könnyek. Hirtelen rádöbrent, kissé elsiette a szerelmi vallomásnak szánt szövegelést, ha meg akarja kapni a lányt, lassabban kell haladnia. Ezért továbbra is Ellát és Ferit emlegette.

– Kedvesem – szólította a lányt elmerengve –, tud valamit arról, hogy a nyomozók kihallgatták a derék házaspárt is? Vajha nem tűnt fel nekik, hogy a nő szép pénzt örökölt, azt beszélik, új lakást vásároltak, s házuk udvarán egy Wartburg is pávaskodik!

– Nem hallottam semmi ilyesmit, s elárulom, cseppet sem érdekel Ella és Feri sorsa. És, ha megkérhetném – nézett bágyadtan a férfira –, fejezzük be a vacsorát és induljunk haza. Messze lakom, nem kocsival jöttem, és holnap korán kell kelnem. – Endre szó nélkül fizetett, majd arra kérte a főpincért,

rendeljen nekik taxit. Alighogy kiléptek az étteremből, már jött is a kocsis, Csilla a hátsó ülésre telepedett, Endre melléje ült. Miután indított a sofőr, a férfi átölelte, szorosan magához vonta a lányt. Erőnek erejével szorította, ahhoz, hogy Csilla szabaduljon az ölelésből, dulakodást kellett volna kezdeményeznie. Nem tette. Röstellte volna magát a taxisofőr előtt. Endre markolászta, csókolgatta a lányt, már nem magázta, hanem tegezte; a fülébe súgva bizonygatta, mennyire szereti, majd arra kérte, legyen engedelmes, tegye azt, amit minden szerelmes nő tesz, ha partnerre akad. Amint megérkeztek, Endre fizetett, majd útjára bocsátotta a kocsit. Ismét átölelte a lányt

– Gyerünk! – kiáltotta. – A mai éjszakát veled akarom eltölteni, ennyi jár nekem a vacsoráért! – Csilla tiltakozva kapálózott, a férfi nem engedett, egyre erőteljesebben szorította magához a lányt. A kertkapuhoz vonszolódtak, Endre lenyomta a kilincset, ám a kis ajtó zárva volt.

– Hol van a kulcs? – kiáltott a lányra, miközben pillanatra lazult a szorítása. Csilla élt az alkalommal, ellökte magától a férfit. Dulakodni kezdtek, Csilla körmeit a férfi arcába mélyesztette, válaszul hatalmas pofont kapott.

– Te kis ringyó! – sziszegte Endre –, mással igen, de velem nem?! Most azonnal leteperlek, s elveszem azt, ami nekem is jár!

Miközben verekedtek, fiatal pár fordult be az utcasarkon, csodálkozva bámulták a bizarr jelenetet. Csilla kiáltozni kezdett:

– Kérem, segítsenek! – A fiatalok a lányhoz léptek, kiszabadítva őt a támadó karjaiból. Endre észelve a szituációt, meghátrált, a túlérővel szemben már nem volt esélye. Sarkon fordult, s egy szempillantás alatt eltűnt az éjszakában.

Pár nap múlva Pali és Áki kereste fel Csillát, a fiatalemberek fehér rózsacsokrot adtak át neki. Dicsérték a szép új otthont, Pali bevallotta kissé irigykedve, ő egyhamar aligha lesz olyan kedvező anyagi helyzetben, hogy akárcsak egy kétszobás lakótelepi lakást megvehessen. A lány feszelegve

érezte magát, a gazdagok szégyene kerítette hatalmába, azokét, akik születésük vagy életük szerencsés fordulata következtében valójában jogtalanul heverészhetnek az élet napos oldalán. Nagy tál szendviccsel kínálta vendégeit, a spájz egyik polcán akadt egy üveg bor, felbontotta, mondván: tartsák meg most a házszenelőt. A fiúk bevallották látogatásuk legfőbb indítékát, szeretnék rávenni Csillát, vegyen részt a barlangos és a felszíni túrákon, Kovács Feri kitűnő túravezető, nincsen olyan szombat, hogy ne szervezne valami kellemes kirándulást. Programfüzetet is hoztak, melyet Feri állított össze, úgy vélte, aki túrára készül, legyen képben, ne érje meglepetés, ha túl hosszú, vagy nagyon is rövidre sikeredne a menetelés. A lány ígérte, részt fog majd venni a kirándulásokon, ám egyelőre igen sok a dolga, rengeteg a tennivalója új otthona berendezésével kapcsolatban.

Miután a fiúk elbúcsúztak, s a lány magára maradt, hirtelen valami rossz előérzet kerítette hatalmába. Mintha látogatói szaglászni jöttek volna, mintha nem is a túrákra akarták volna őt invitálni, hanem az ő szép nagy háza érdekelte volna őket. Újabb juhászendrék tűntek volna fel a láthatáron? No, még csak az kéne! Arra gondolt, kilép a barlangos csoportból, többé nem túrázik velük, ha mászkálásra volna kedve, egyetemi kollégái közül kerít magának társat. Pár nap múlva megbánta pesszimista gondolatait, Erika meglátogatta, rábeszélte a soron következő szombati túrára. Hosszan időzött Csillánál, fecsegték, csiviteltek, Erika beszámolt örömeiről, gondjairól, bevallotta, nehéz helyzetbe került, segítségre szorul, amellet megértésre, baráti szóra tartana igényt. Csilla megígérte, amiben tud, segít, Erika nyugodjon, meg és ne aggodalmaskodjék, ő a maga részéről biztos benne, hogy idővel megoldódik minden gondja-baja.

Eljött a szombat, a kora őszi természet gyönyörű idővel ajándékozta meg a turistákat, a kék égen ragyogott a nap, a sárguló fák, bokrok aljában még nyílt néhány késői virág. A lankák és a nagyobb hegyek megmászása sem okozott nehézséget, mert az oxigénben dús levegő erőt fakasztott a

fiatal izmokban. Csillát azonnal közrefogta Pali és Áki, a lány Erikára mutatva közölte, őt dicsérik, ő beszélte rá a kirándulásra ahelyett, hogy a kertjében heverészne, inkább sporttal erősíti elgyöngült lábait.

Kovács Feri figyelemre méltó túrát tűzött ki e jeles napra, a lelkes, mindenre elszánt turisták egyik kedvenc útvonalát, a Spartacus-ösvény bejárását választotta. Pilisszentlászlóról indultak, eleinte a piros turistajelzésen haladtak, majd az egyik útelágazáshoz érve rátértek egy nehezen járható, jeltelen ösvényre. Útjuk végcélja Visegrád volt, lényegében az Apátkúti völgygel párhuzamosan gyalogoltak, ám ez a nevezetes ösvény nem a völgyben, hanem a hegyerinc oldalán kígyózott, csodálatos kilátással ajándékozva meg a merész hegymászókat. Hellyel-közzel el is tűnt az ösvény, imitt-amott a sziklaoldalba bevágott, keskeny csapáson lehetett csak menni, eleinte lankás volt az oldal, veszélyt még a megbotlónak, megcsúszónak sem rejtett magában. Tizenöt főből állt a csoport, a tizenhatodik Feri, a túravezető volt. Csilla figyelmét teljes egészében az útra összpontosította, előtte Pali haladt, mögötte Áki, akit Erika követett. Olykor megálltak és körülnéztek, gyönyörködtek a nem mindennapi panorámában, melyet tálcán kínált számukra a bőkezű természet. Áki fényképezőgépét kattogtatta, kiállításra szánta a képeket, olykor letért a keskeny útról, felmászott egy kiálló sziklacsúcsra. A hősködésnek Feri vetett véget, megtiltotta, hogy bárki veszélynek tegye ki magát, a csapásról tilos letérni, hangoztatta, tessék libasorban menni, s akinek olyan a kedve, gághoghat is hozzá!

És mégis megtörtént a baj, bár nem volt vészes, a legtöbbjének mégis égne a haja. Az egyik turista – idősebb, kissé nagydarab egyén – megbotlott egy kiálló kőben, s egyensúlyát veszítve elesett, majd kezdett lefelé csúszni a részűn. Szerencsére a hegyoldal lankája kisebb bokrokkal volt teli, az ügyetlen férfi az ágakba kapaszkodva próbált visszamászni, miközben segítségért kiáltozott. Feri biztatta a

szerencsétlent, ne mocorogjon, kapaszkodjon, tartsa magát. A gondos túravezető hátizsákjából kötélsomót szedett elő, mint utóbb kiderült, számított esetleges balesetre. Ledobta a kötelet, a férfi egyik kezével elengedte a bokrot, a kötélbe kapaszkodott, majd azt a másik kezével is megragadta. Feri és még két jó erőben lévő férfi elkezdte felfelé húzni a pórul jártat. Lassanként viccelődésbe, nevetésbe fordult a kis kaland, végül sikerrel járt az „életmentés”, s az ügyetlenkedő túratárs is boldogan állt a vártán. Nadrágja, ingje szakadozott és földdel szennyezett lett, ám ki bánta mindezt! Többen feléje nyújtották kulacsukat, igyon egyet a nagy ijedtségre! Végül is megúsza a kalandot Ferinek köszönhetően, aki előre látva az esetleges malórt, mászókötélről is gondoskodott.

Vidáman haladtak, az út kiszélesedett, többen egymás mellett mentek, beszélgettek, nevetgéltek, kitűnő volt a hangulatuk. Váratlanul éles kanyarhoz értek, akik az élen haladtak, ijedten hőköltek vissza. A széles plató elkeskenyedett, alig egy talpnyira szűkült, majd egyszerre csak el is tűnt. Aki lepillantott, láthatta, a keskeny plató alatt függőlegesen fut le a sziklafal a mélybe, hatalmas kőtömbök öblébe. Feri könnyedén lépett át a folytonossági hiányon, kezét kinyújtva fordult emberei felé.

– Figyelem! – kiáltotta – csak egyesével gyertek! Aki bizonytalan, az nyújtsa a kezét, én majd átsegítem a szakadékon! – Ketten sikeresen vették az akadályt, a nehezén túl voltak, tovább haladtak. Egyszeriben zavar támadt, az egyik kislány, aki kezdő turista volt, sírva fakadt, azt kiáltotta, ő nem képes átlépni a hasadékon, inkább visszafordul, egyedül megy haza. Többen körülállták és biztatták, Erika és Csilla is bátorította, lépjen a meredély szélére és nyújtsa kezét a túravezetőnek, mire magához tér, már át is lendül a szakadék fölött. A kislány egyre csak sírt, mi több, hisztizni kezdett, túratársai körülvették, és biztatták.

Valamikor ekkor történhetett a szerencsétlenség. Akik a keskeny ösvényen álltak, csak annyit láttak, hogy Erika eldől és

zuhan lefelé a mélybe... Sikoltása nem is volt emberi, állat ad ki ilyen szörnyű hangot, amikor halálos veszély fenyegeti, mert érzi már a véget. Feri visszaugrott a platóra, többen elkapták, majdhogynem ő is lebukott a mélybe. Ekkor már mindenki ott állt a szélen és rémülten nézett lefelé. Látták, Erika szétvetett végtagokkal hever a szakadék mélyét betöltő éles köveken; fejéből, testrészeiből patakszik a vér.

Feri, mint az őrült, futott visszafelé, s ahogy elérte a hegyoldal lankásabb részét, a völgybe vetette magát. Gurult lefelé, bár ügyesen manőverezett, mégis tele lett sebekkel, mire Erikához ért. Azonnal látta, semmit sem tehet, a lány halott volt, kék szeme nyitva, mintha az eget kémlelte volna, úgy bámult, homlokán a hatalmas, vérző sebbel.

*

Erika halála nagy port vert fel, az újságok tele voltak a szörnyű baleset részleteivel; a tévé a helyszínt mutatta be, ijesztő képeket közölve a szédületes mélység hegyes köveiről. Mert baleset volt az, ami történt, tragikus turista-baleset, mely be van kódolva azok sorsába, akik kedvelik a veszélyes életet. A budapesti turisták jelentős része tüntetést szervezett, követelték, zárják le a Spartacus-ösvényt, vagy ha nem, hát tegyenek a veszélyes szakasz szélére korlátot, és szélesítsék ki a sziklafal oldalába vágott utat. Egyébként meg álljon figyelmeztető tábla minden olyan turistaút elején és végén, mely ösvény vagy csapás életveszélyes, csupán saját felelősségre járható.

Ahogy mindenki mást, Csillát is igencsak megviselte a szörnyű baleset. Végre-valahára akadt egy lány, akivel kedvére túrázhatott. Igaz, nehezen szánta rá magát a Spartacus-ösvény bejárására, ódzkodott a kitett utaktól, a meredélyektől és egyéb veszélyektől, mintha csak megérezte volna a borzalmas eset előszelét. És mi lesz majd akkor, ha a rendőrség él a gyanúperrel, miszerint nem véletlen baleset, hanem

szándékosság áll az ügy hátterében? Ó, hogy vinné el az ördög! Ismét jönnek a kihallgatások, apja újból riaszthatja családjuk ügyvédjét. No, az a férfi is mit gondolhat róla! Lassanként már nem is mer emberek közé menni, mert minduntalan utoléri őt valami malőr, rejtélyes balesetek történnek itt meg ott, melyeknek ő, Csilla a pregnáns szereplője...

4.

A BRFK nyomozócsoporthoz az elsők között volt, mely értesült a szörnyű balesetről. Kellner elgondolkodva vakargatta fejét. Turista-baleset... Igaz, nem barlangban, hanem egy sziklás hegyoldalon történt. De ami a lényeg, Gosztonyi Csilla jelen volt! Ott téblábolt a veszélyes sziklaúton a többiek közé vegyülve – Kásztornyai Erika közvetlen közelében! – amikor a baleset megtörtént. Valóban baleset volt? Vagy talán újabb gyilkosság? A fene sem tudja, ám ahol a drága kis Csilla megjelenik, *ott történnek a dolgok*, és bármi megeshetik...

A Belügyminisztérium illetékesei is felfigyeltek a különös esetre, mely akkora felháborodást keltett, hogy tüntetők lepték el a Duna-partot. '56 emléke még ott élt a szívekben, semmi szükség arra, érveltek többen is, hogy valakik ismét felkavarják a mocsokkal teli állóvizet. Felszólítás érkezett a nyomozócsoporthoz, derítsék ki, mi lapul a nevezetes baleset hátterében. Nyomozzanak, tudják meg, ki felelős a tragédiáért? Megeshetett-e, hogy nem baleset, hanem gyilkosság történt?

Kellner egy szép napon arra ébredt, nem nézheti páholyból a történeteket, ismét nyomoznia kell, ezúttal egy sport-baleset ügyében, melynek egyik érintettje ismét csak a Gosztornyai lány. Mint kiderült, első lépésben Kovács Ferenc személye tisztázandó, letette-e a szükséges vizsgákat, volt-e kellő gyakorlata a túravezetésben. A baleset színhelye, a Spartacus-ösvény közismert túraútvonalként szerepel az útleírásokban, megjegyezve, hogy a veszélyes csapás csupán edzett, profi turistáknak ajánlható. Juhász Endrét is bevonták a

vizsgálatokba, mint főtitkárát a Karszt- és Barlangkutató Társulatnak. Felelősségének tisztázására vizsgálni kellett, hogy helyesen járt-e el akkor, amikor Kovács Ferencet nevezte ki Lénárd utódjának, s ráadásul őrá bízta a felszíni túravezetést is. Feri szerepe hamarosan tisztázódott, pár hónappal a szerencsétlenség előtt lett felkent túravezető, ráadásul a legjobb, a legfelkészültebb valamennyi jelentkező között. Mint utólag kiderült, bányász múltja sokat nyomott a latba, miközben fejtette a követ, pakolta tele a csilléket, fűrt, robbantott, csákányozott, hatalmas gyakorlatra tett szert nemcsak a bányászatban, hanem az ahhoz közelálló barlang- és természetjárásban is.

Erikáról, a sértettéről is véleményt kértek, elegendő gyakorlattal, ügyességgel és állóképességgel rendelkezett-e ahhoz, hogy nehezebb túrákra vállalkozzék. A válasz ezúttal is pozitív volt, többen tanúsították, az elhunyt ügyes volt, úgy mászott, akár a mókus, túrversenyeken érmekeket nyert, s részese volt nem egy barlangbejárásnak is olyan helyeken is kitett magáért, melyek veszélyessége messze meghaladta a Spartacus-ösvény adottságait.

Maradt hát a végső kétely, Erika halála baleset volt, avagy gyilkosság történt? A rendőrség helyszíni szemlét rendelt el, kivezényelve az életben maradottakat a tetthelyre. Valamennyi résztvevő kötélbiztosítást kapott, még ha leugráltak volna a sziklafalról, akkor sem eshetett volna bajuk. Kínos és kellemetlen volt a procedúra, a rendőrök ide-oda állígtatták a szereplőket, arra biztatva őket, próbálják meg a mélybe lökni egyik vagy másik társukat. Csilla reszketett a félelemtől, s anélkül, hogy bárki hozzáért volna, izgalmaiban véletlenül egy mozgó köre lépett és lecsúszott a sziklafalról. A kötélfogó, s az ijedtségen és a kisebb karcolásokon kívül más baja nem esett.

A nyomozók bösen jegyezték az eseményeket, csattogtak a fényképezőgépek – mindebből Áki sem maradhatott ki –, a fiú színes fényképekkel is jeleskedett. A

vizsgálat eredményét nem kötötték a szenvedő alanyok orrára, újabb kihallgatások történtek, majd egyszerre csak valahogy hamvába fúlt az egész nyomozás.

Idővel bebizonyosodott, a javasolt tennivalóknak nagyobb volt a füstje, mint a lángja. Csupán néhány figyelmeztető táblát helyeztek el a veszélyesnek ítélt turista-utak elejére és végére, s a Spartacus-ösvény nevezetes szakaszán kiszélesítették a sziklafalba vágott utat. Ahol a lány leesett, oda vaskorlátot is felszereltek; ám ahogy telt az idő, a nevezetes ösvény más-más szakaszán hullottak le kövek, vált repedezetté a szikla, újabb veszélyes helyeket teremtve. De a balesetek nem szaporodtak; többet a haja szála sem görbült meg senkinek sem a Spartacus-ösvény kacskaringós útvonalán.

*

Egy hónap telt el Erika balesete óta, Csilla éppen új otthonát csinosítgatta, miközben a rádióból kellemes, halk zene szólt. A telefon hirtelen felsikoltott, derékba törve a dallamos és lágy zene akkordjait. A lány úgy vélte, talán Gimama keresi, az idős asszony sehogy sem volt képes megemésztetni Csilla elköltözését, önálló életigénylését. Kelletlenül lépett a telefonhoz, felvette a kagylót, kedélyesen belehallózott, mintha egy rokonnal, vagy közeli ismerőssel készülne csevegni. Tévedett, meglepetésben volt része, mert a vonal túlsó végéről férfihang ütötte meg a fülét.

– Béli Tamás – mutatkozott be a hívó fél –, Gosztonyi Csilla kisasszonnyal szeretnék beszélni!

– Üdvözltem, Tamás, én vagyok az, Csilla! Minek köszönhetem kedves megkeresését? – A férfi zavartan hebegett valamit, szavaiból úgy tűnt, a lány hogyléte felől érdeklődik, végül mégiscsak kibökte, az újságban olvasott a turistabalesetről, azóta nyugtalan, attól tart, Csilla az, aki lezuhant. A lány megköszönte a szíves érdeklődést, majd annyit

mondott, jól van, baja nem esett, ám ő is gyászol, mert a szerencsétlen lány egyike volt legjobb barátnőinek.

Szó szót követett, végül az erdész kissé körülményesen előadta, a jövő héten hivatalos kiküldetés révén pár napot Budapesten készül eltölteni. Kissé megilletődve érdeklődött, mennyire elfoglalt Csilla, ha ráérne és szánna rá egy kis időt, felkeresné, illetve csinálhatnának közösen valami kellemes programot.

– Partner vagyok mindkettőben! – lelkesedett a lány. – Nemrég költöztem új otthonomba, örülnék, ha felkeresne, ám nem titkolom, egy szerényebb kirándulásra is szívesen elmennék; olyanra, ami nem veszélyes, ahol nem zuhanhat le az ember egy kitett szikláról... Ilyenkor, kora ősszel, csodaszépek a budai erdőség fáai, virágai, világért sem fordítanék hátat a természetjárásnak, e tragikus eset következményeként.

– Ó, ilyen nagy megtiszteltetést! Attól tartottam, annyira elfoglalt, hogy csupán néhány percet szánhatna rám. Bevallom, régi vágyam bejárni a Budai-hegységet, utoljára gyermekkoromban kirándultam azon a vidéken nagyapámmal, aki megszerettette velem a természetet. Részben neki köszönhetem, hogy erdőmérnök lettem.

– Lám csak, milyen az élet. Én meg épp túrapartnerkeresőben vagyok! Mennyire elfoglalt? Mikor érne rá velem jönni?

– Bármikor. Szombaton utazok fel Budapestre, akár már vasárnap reggel készen állok megmászni a hatalmas János-hegyet!

– Huncut ember! Netán gúnyolódik? Való igaz, a Nagy-Milic csaknem kétszer olyan magas, mint a mi Jancsi-hegyünk, no, de egye kutya! Aki a kicsit nem becsüli...

– ...az nem szereti a kislányokat. No, de komolyan! Mikor és hol találkozunk?

Megegyeztek, hogy a Városmajorban, a fogaskerekű végállomásánál várják majd egymást. Csilla állítja össze az

útitervet, s menetelés közben, valamelyik kisvendéglőben költik el az ebédjüket.

Eljött a túra napja, az időjárás kedvező volt, az októberi nap bágyatag sugarai melegítettek, de nem izzasztottak, számos fa és bokor már kezdte színeezni leveleit, felkészülve a hideg és zord téli napokra. Egyszerre érkeztek a randevú helyére, örömmel üdvözölték egymást. Csillának feltűnt, hogy a fiatalember csinosabb, jobb megjelenésű, mint amilyennek első ízben látta, kellemes modorú, arca markáns és férfias, hangja lágy, amelletted kedves, és még humora is van. Amikor azon a szerencsétlen barlangjáráson találkoztak Őrfaluban, figyelemre sem méltatta, inkább a barátját tartotta tetszetősnek, ám akkor agyát valósággal kimosta a szörnyű élmény, a holttest felfedezése odalenn a mélyben.

A Fogaskerekű vasút végállomásától indultak útnak, onnan átsétáltak a Normafához, majd felmászta a János-hegyre, miközben folyvást viccelődtek, ontották magukból a poénokat. Ebédelni Ady-liget kedves kisvendéglőjébe mentek, valódi házi-sörrel öblítve le a jobbnál jobb falatokat. Tamás nem győzte csodálni a kilátást, a jól kiépített turistautakat, romantikusnak tartotta a lágyan hullámzó hegyeket, völgyeket, bár olykor megjegyezte, a szép örökerdő a budai hegyekben nagyobb odafigyelést igényelne, a fákat helyenként ritkítani, a bokrokat nyesegetni kéne. No és ültetni csemetéket, hogy üdébb, fiatalosabb legyen az erdő, s képes legyen még hosszú éveken át fenntartania magát ahelyett, hogy elkorhadna, vagy sistersgő tűzben pusztulna el.

A fiatalember ügyelt arra, nehogy szót ejtsen első találkozásuk megrázó élményéről, valamint a nemrég bekövetkezett, súlyos balesetről. Később a fafajtákról tartott előadást, a lány meg a hegység geológiai sajátosságait ismertette. Miközben tudálékosan csevegtek, leszögezték, Tamás a földfelszín növényzetével foglalkozik, míg Csilla, a geológus, a föld mélyének rejtett tulajdonságait tanulmányozza.

– A kettő összeér – nézett a lányra huncutul a férfi –, egyik a másik nélkül nem tudna létezni!

– Akár az emberek – bámult Csilla a messzeségbe –, ők is a párjukat várják, egyedül nem sokra megy az, aki teljes életet szeretne élni. – Hirtelen egymásra pillantottak, a férfi megfogta a lány asztalon nyugvó kezét. Valamit mondani szeretett volna, de jött a pincér, hozta a desszertet. Mindketten zavartan hajoltak tányérjuk fölé, érezték, a pillanat elmúlt, de nem kár érte, nem jött még el az ideje a vallomásnak. Másnap a Pilisben túráztak, autóbusszal felvitették magukat Dobogókőre, onnan a Rám-szakadék meredélyén ereszkedtek le Dömösre. Hazamenet hajóval utaztak végig a Dunán, Tamásnak élmény volt az út, még sohasem járt a Dunakanyarban, páratlan szépségét nem győzte csodálni.

Estére beborult az ég, a meteorológusok esős napokat helyeztek kilátásba. Csilla vendégségbe hívta túratársát, megjegyezve, a természet is úgy akarja, hogy Tamás megismerje az ő csodaszép kertes házát. Ekkor már tegeződtek, egyre bizalmasabb lett a hang közöttük, Csilla töprengett magában, ugyan mi járatban lehet ez a kedves fiú, hogy minduntalan ráér, hivatalos kiküldetéséről egyetlen szó nem sok, annyit sem mondana. Mélyen elgondolkodott, már tudta, nyitott kapukat dönget, ez a jó vágású fiatalember miatta utazott fel Pestre, igen valószínű, hogy komolyak a szándékai.

Esteledett, Tamás búcsúzkodott, az Erdészeti budai kirendeltségén kapott pár forintért szobát. Csilla elgondolkodva nézte a férfit, majd hirtelen ötlettől vezérelve arra kérte, maradjon vele.

– A földszinti lakrész üres – közölte biztatóan –, ha nem zavar a rendetlenség, fogadd el meghívásomat!

Még két napig maradt nála Tamás, az idő megjavult, mindkét nap túráztak, lassanként egészen összeemelegedtek, többnyire kéz a kézben bandukoltak a lombjukat lassanként teljesen elvesztő fák között. Az utolsó túranapon, amikor kisebb patakon kellett átkelniük, a férfi ölébe kapta a lányt, úgy vitte át

a túlsó partra. Csilla cuppanós puszival viszonzta a kellemes fuvart, a férfi nem habozott, magához ölelte túratársnőjét és forrón megcsókolta. A lány engedett a csóknak is, és az ölelésnek is, ettől kezdve lassabban haladtak, meg-megálltak, minduntalan megismételték az egymásra találás örömeit. Túrájuk végcélját az egyik Duna-parti falucska jelentette, miután elfogyasztották a szerény, ám ízletes ebédet, Tamás javasolta, üljenek le az erdei út szélén lévő padra, beszéljék meg gondjaikat, örömeiket. Helyet foglaltak, majd összeölelkeztek és csókolóztak, valahonnan lépések verték fel a csendet, kissé röstelkedve szétváltak, egymásra pillantottak.

– Kedvesem – szólította a férfi a leányt –, ami engem illet, nem vagyok a szavak embere, az udvarlás sem az én műfajom. Hogy a lényegre térjek, szeretlek, és feleségül akarlak venni. Ha e pillanatban nem tudsz válaszolni, nem baj, gondold át jól a kérésem, nem sűrgetlek, várok türelmesen a válaszodra. Annyit még elmondanék – folytatta –, pesti utam összefügg kettőnk sorsával, ugyanis ajánlatot kaptam a Pilisi Erdőgazdaságtól, alkalmaznának főerdész-helyettesként. Nem titkolom, rajtad múlik, drágám, elfogadom-e a felkínált állást, vagy maradok a zempléni hegyek között vadásznak, erdőművelőnek. Feletteseim tudják, miben sántikálok, megértik gondjaim, a válaszadásra kaptam tőlük egy hónapnyi időt.

Csilla – Tamás szavait hallgatva mozdulatlanul ült –, szemét mereven egyetlen pontra szegezte. A „leánykérés” nem érte váratlanul, már a férfi jelentkezésekor gyanította, háztűznézőbe jött a legény, mint ahogy az szokás volt a falusiak esetében. Gondolatban felidézte rövid együttlétük eseményeit. A májusi estét, amelyen megismerték egymást. A férfi gyöngéd ölelését, miközben ébresztgette őt az ájulásból... Ahogy vezette hazafelé a kocsiját, mert rosszul lett a holttest látványától... És amikor a búcsúnál kezét csókolt neki és hosszan a kezében tartotta a kezét...

Erről a férfiről valahogy lerítt a korrektség, becsületesség és a megbízhatóság, mellette nem kellene attól

félnie, hogy becsapja őt, hogy játéknak, unaloműzőnek tekinti a szexet, mely annál kellemesebb, minél több partnert tud a szerelem rabláncára fűzni. Ó, nem! Ennek a férfinak nincsen eltitkolt felesége, kedvese vagy barátnője, ömellelte biztonságban, nyugalomban élhet. A közös érdeklődési kör Tamás esetében is meglenne, szakmájuk hasonló, mondhatni, kiegészíti egymást, amellet mindketten rajonganak a természetért. Csak hát... Ó, igen! Bárcsak képes volna érezni azt a vad szenvedélyt Tamás iránt, amit valaha István karjaiban érzett! Kérdés, ez a langyos szerelem-szeretet elég lesz-e ahhoz, hogy kitartson egy életen át, s ne kívánjon meg egyikük sem másvalakit, aki szenvedélyesebb és vadabb szerető lenne. Ekkor eszébe ötlött a pszichiáter asszony tanácsa: keressen magának társaságot, keressen magának társat. És tessék! Itt van a *társ*, eljött érte, mint valami mesebeli lányért a deli lovag...

Mind e gondolatok már azóta foglalkoztatták, hogy Tamás felkereste, s amióta itt van, folyvást vele tölti csaknem minden percét. Mint hatalmas pörölycsapás, úgy józanította ki Csillát a gondolat, ha nyugodt és biztonságos életet akar élni, akkor ezt a csinos, kedves, jó modorú férfit kell választania. Döntött, s egy nap elteltével megadta a férfinak a választ:

– Igent mondok a kérdésedre. Csakhogy vannak dolgok, melyeket meg kell tudnod rólam, s nem kizárt, ha felfedem előtted életem sötét oldalát, visszavonod a szavad. És ha így történne, cseppet sem illene haragudnom rád, ugyanis te vagy az, drágaságom, aki a házasságunk révén akarva-akaratlan súlyos áldozatra lennél kötelezve.

– Hallgatlak – válaszolt a férfi kissé megdöbbenve – ha bármi nehézséggel sújtana a sorsod, mondd el, légy őszinte hozzám!

– Igen. Nos... azzal kezdeném, egészségi problémáim okán nem szülhetek gyermeket néked. Tudom jól „a házasság célja a gyermek”, és aki erre képtelen, azt a nőt vagy férfit embertársai fogyatékosnak tekintik. – Tamás nem szólt, ezúttal

ő volt az, akinek megrebbent a szempillája, tekintetében a kétségek villódzása látszott. Halkan annyit mondott:

– Folytasd!

– A hírek jönnek és mennek... Meglehet, hallottál már valamit Lénárd Istvánról, a híres barlangászról, aki – bevallom – életem nagy szerelme volt. Talán a füledbe jutott az is, hogy a férfi nincs már az élők sorában, 1959 szilveszterén gyilkosság áldozata lett. És nemcsak a halála okozta fájdalmat kellett elviselnem, hanem azt a kimondhatatlan csalódást is, amikor meg kellett tudnom, hogy rútul becsapott.

– Mennyi ideig voltatok együtt?

– Valamivel tovább, mint két évéig. Miután összejöttünk, hamarosan a menyasszonyának tekintett, még szüleimtől is megkérte a kezem. Hittem neki, kérdezgettem, mikor házasodunk össze, ő mosolyogva nyugtatott, elmondta, már mindössze néhány apróságot kell elintéznie, s megülhetjük a fényes lakodalmat. Aztán egy napon beütött a ménkü... Halála előtt néhány héttel közölte velem az egyik barlangos fiú, hogy István több mint öt éve nős, esze ágában sincs a válópert beadni.

– Mi volt a halál oka? Ki ölte meg?

– István sztrichninmérgezésben halt meg, gyilkosa egyelőre ismeretlen; és most jön a legszörnyűbb része a vallomásomnak, mely tán visszalépésre késztet majd téged! A nyomozók megállapították, tizenegy ember gyanúsítható a tettel, csakis közülük kerülhetett ki az elkövető. S a tizenegy közül az egyik én magam vagyok!

– Sor került már vádemelésre?

– Nem. Egyelőre csak tanúként hallgattak ki minket. A védőügyvéd, akit apám felfogadott, legutóbb azzal lepett meg, hogy a rendőrség teljesen váratlanul *ad acta* tette az ügyet. Egyszerűen senki sem foglalkozik Lénárd halálának körülményeivel. Ám úgy tudom, a gyilkosság soha el nem évül, s ha felbukkanna valami fajta bizonyíték, elővennék újból az aktákat. És ez az, ami folyvást nyugtalanít. Mert ha nem

képesek kideríteni az igazságot, a gyanú árnyékának egy szeletje sötét fellepként vetül rám is. És volna még más is... Erika barátnőm turistabalesetének ügye sem zárult még le, a rendőrség nem mondta ki a szentenciát, hogy a lány ügyetlensége felelős-e a balesetért, vagy valaki lelökte őt a szikla pereméről. Egyszerűen vitatják, baleset avagy gyilkosság történt-e.

– Elnézést, hogy félbeszakítalak. De neked mi közöd mindehhez?

– A főnyomozó pikkel rám, úgy véli, ahol megjelenek, ott előbb-utóbb felbukkan egy holttest, ami fölöttébb gyanús. Megtudtam, már a Birka-barlangban talált öregasszony ügyét is a nyakamba akarta sózni, arról már nem is beszélve, hogy innen is, onnan is elhangzik egy-egy félreérthetetlen mondat, István halálát felemlítve. No, de a bizonyíték... csak-csak nem akar felbukkanni! Egyelőre. No, de mi lesz később? Komolyan kérdelem, képes volnál együtt élni egy ilyen feleséggel? Hallgatni a rokonok, barátok, ismerősök halványlila célzásait? Attól félek, idővel meggyűlölnél, s magad is hitelt adnál a rosszindulatú fecsegésnek. És ezt már aligha bírnám ki, elbujdosnék, örökre lemondanék a férfiak szerelméről...

– Drágám, kérlek, ne láss rémeket! Tudod – nézett megszállottan a lányra –, én Erdélyországban születtem, az Olt folyó közelében láttam meg a napvilágot. Szüleim még ma is abban a kis faluban élnek, ott, ahol sűrűbbek az erdők, nagyobbra nőnek a fák, s tavaszodván a harmatos réteket elborítják a vadvirágok. Nem csoda, hogy erdész lettem, erdészként akarom szolgálni a természetet! No, de – tette hozzá, mint aki álmából ébred – elkalandoztak a gondolataim, más az, amit mondani szeretnék. Tudod, az én szülőházamban az emberek csak egyszer szeretnek. De akkor nagyon és erősen, s akit a sors kiválaszt nekik, azt a nőt – illetve a nők számára férfit – elfogadják hibáikkal, gondjaikkal együtt. Hiszel nekem, drága kis Csillagom? Még akkor is ugyanígy szeretnék, ha bebizonyosodna, hogy te ölted meg azokat a szerencsétleneket.

És erre – ha elfogadsz engem –, megesküdni is hajlandó vagyok.

A lány szót sem szólt, remegve pillantott Tamásra.

– A feleségem leszel? – kérdezte a férfi erős, acélos hangon.

– Igen – suttogta Csilla halkán a választ. Ahogy átölelte őt Tamás, megborzongott, mintha egy kísértet fűjt volna rá jéghideg szelet.

*

Időközben Juhász Endrén a búskomorság jelei mutatkoztak, nem győzte ostorozni magát, mert így elszurta a Csillával bimbózó, gyöngye kis vonzalmát. Hirtelenjében elfogta őt a düh, mely felülírta a szerelmi lázat.

– Essen a nyavalya ebbe a szemtelen csitribé – háborgott eszeveszetten, mit képzel ez a kis bula, kicsoda ő, hogy ilyen tiszteletlenül bánhat vele, visszautasítja a szerelmét, holott inkább büszkének kellene lennie rá! Hiszen nagy dolog az, ha egy ily nagytekintélyű férfiú hajlandó őt észrevenni, rávetíteni szeme sugarát. És most mitévő legyen, még ő könyörögjön, hogy Csilluska, a drága, szóba elegyedjék vele?! Bár még maga előtt is restellte, amit tett, mégis csak ő volt az, aki kénytelen-kelletten bepróbálkozott. Elhatározta, felhívja telefonon Csillát, remélve, a lány méltányolja, hogy megtette az első lépést. Idegesen toporgott, miközben várta, mikor szól bele a kagylóba szíve választottja. Miután meghallotta a kedves leány-hangot, átjárta őt az öröm. Mindhiába. Csilla udvarias volt, ám hideg, mint a jégcsap, meghívását elutasította, még egy délutáni kávézásra sem mutatott hajlandóságot.

Erika tragikus halála Endrét is mélyen megrázta, kedvelte a fiatalokat, örült, ha bármiben a segítségükre lehetett, arról már nem is beszélve, hogy magamagát is érintve érezte, elvégre ő a főtitkár, a Társulat feje, s tudta jól, ilyenkor a felelősségre vonást fentről kezdik, cseppet sem kímélve azokat, akiket magasabb polcra helyezett a szerencséjük.

Amikor megtudta, hogy Csilla is a túrázók között volt, feledte aggodalmát, az öröm mámora járta át a lelkét. – A kis hamis! – gondolta nevetgélve. – Mindenütt ott van, ahol történik valami rettenetes. Talán – biztatta magát reménykedve –, ha ügyes vagyok, még hasznót is húzhatok ebből a komisz katasztrófából!

A helyszíni szemlén ő is jelen volt, hetek óta most találkozott először Csillával. A lány az őket körülvevő embercsoportra tekintettel nem térhetett ki előle, hallgatnia kellett negédes sajnálkozását, érdeklődését, hogy történhetett a baleset, mi okból esett Erika a mélybe. Csilla udvariasan, ám kelletlenül nyögött ki néhány szót; a férfi hirtelen közelebb lépett hozzá, karját nyújtatta feléje, magához szorította. A lány dühösen lökte el a tolakodót, felindulásában megbotlott egy kőben és lecsúszott a sziklán, ám a biztosítókötél megtartotta. Vért a karja és a lába, a szanitéc a mentőautóba segítette, sebeit bekötözte, ügyet sem vetve a többiekre. Endre rémülten toporgott, ám akkor már ott termett két rendőr, s felelősségre vonta, mi okból bántotta a lányt. Kínos percek következtek, Csilla alig volt képes elfojtani egy gúnyos mosolyt. Az egyik túrázó eközben a széles erdei útra kísérte a pórul járt lányt, lapos üvegéből korty pálinkát adott neki. A vizsgálat befejeztével visszafelé indult a csapat, ekkor Endrének sikerült valahogy Csillához csatlakozni, miközben mellé lépett, átölelte és a bocsánatát kérte. A lány szót sem szólt, kibontakozott az ölelésből és a mellette ténfergő Pali karjába kapaszkodott. Később Áki is hozzájuk verődött, beszélgettek, elemezték a történeteket, majd felidéztek Erika emlékét, tragikus sorsa részleteit.

Endrében forrt a méreg, már nem szerette, hanem gyűlölte a lányt. Gyűlölte, miközben egyre vadabban kívánta; olthatatlan vágya ott égett benne, kínoztá, gyötörte, csaknem elvette az esztét...

*

1960-ban még nem volt Internet, mobiltelefon vagy okostelefon, ennek ellenére, vagy talán éppen ezért – ahogy az idősebb generáció vallotta –, a jelenlegihez képest szorosabbak voltak az emberi kapcsolatok. Mi több, a hírek is gyorsabban terjedtek, ami a faluban az alvégen történt, azt hamarosan tudta már az is, aki a felvégen lakott. A városi bérházakban a függőfolyosókon folydogáltak a hírek, majd átsordultak a szomszédos házakba is. Igaz, akkoriban, ha valaki meg akarta látogatni ismerősét, rokonát vagy barátját, nem kellett telefonon vagy levélben időpontot kérni, mert aki kíváncsi volt valakire, elment hozzá, becsengetett az ajtaján, bekopogtatott, esetleg megzörgette a kertkaput. S a háziak örömmel fogadták a nem várt látogatót, mindig akadt néhány korty bor, sör vagy pálinka, hozzá valami alkalmas harapnivaló. – Régi szép idők! – mondogatják rendre az öregebbek, miközben sóhajtva bámulják a modern technika legújabb vívmányait.

Juhász Endre is kanál volt minden lében, azok közé tartozott, akik időben értesültek minden őt érintő ügyről. Nem csoda, hogy kissé szőrös és nagyra sikeredett fülébe hamarosan befészkelte magát a megdöbbenő hír, Csilla összejött a zempléni erdősszel, s a fiatalember a lánynak – állítólag! – már meg is kérte a kezét. Az időskori szerelemben oly szerencsétlen Endrét a guta kerülgette, gondolatai minduntalan az erdősz körül jártak, visszaemlékezve a férfi csinos külsejére, kellemes modorára, fiatal korára. – Nem, ezt nem tűrhetem! – füstölgött magában. – Ezt a pasast valahogy le kell választani erről az eszement leányról. De hogyan? – rágódott egyre. – Mit tehetnék, miféle érveket hozhatnék fel ellene, melyek szakításra ösztönöznék Csillát. Hallgatna rám? Inkább megy a saját buta feje után! Mert megátalkodott és makacs, igazi *Éva lánya*! Bárcsak még az Édenben belefutott volna a paradicsomlébe, hogy utódai ne gyötörjék folyvást a férfiakat!

Végül úgy döntött, ha addig él is, lekoptatja valahogy ezt a jóképű legényt, s miközben ennek módját fontolgatta, gyilkos ösztönök ébredtek benne. És még valami más is

motiválta... Arra gondolt, ha Csilla elveszítené szerelmesét, gyöngé idegrendszere ismét csak felmondaná a szolgálatot, idegösszeroppanást kapna, a depresszió hatalmába kerítené; fájdmában tönkremenne, szenvedne, akár egy megnyúzott párdumacska. Ó, ha így láthatná! Ha tanúja lehetne, mint omlik össze fölényes magabiztossága! Igen! Ez ír volna az őt ért megaláztatásokra, melyeket ennek a beképzelt kis libának köszönhet!

Juhász Endre doktor bizarr eszmefuttatása hatására kezdett erőre kapni, lassanként magához tért mély búbánatából. Megvolt a terve, tudta már, mi lesz a dolga, csupán a tett kivitelezésének részletei vártak magukra, annak alapos átgondolása, hogy kellő óvatossággal járjon el. Időközben arról is tudomást szerzett, Csilla lakodalmának időpontját is kitűzték már. A jeles esemény május második vasárnapján lenne esedékes, állítólag nagy lesz a felhajtás, zenekar húzza majd a nászindulót; mindenki ott lesz, aki számít, a miniszteriális papa nem sajnálja a pénzt lánya vendégeitől. Jóakarói azt is elfecsegték Endrének, hogy Béli Tamás elhagyja a zempléni hegyeket, Pestre költözik, s mint a Pilisi Erdőgazdaság főerdész-helyettese fogja tenni a dolgát.

– Eljött az én időm – forrongott Endrében a bosszúvágy –, jövő héten szabadságot öltem magam, ellátogatok Őrfalura, felkeresem az erdőgazdaság kirendeltségét. És jaj lesz neked, te nyavalyás Tamás, ábrándozhatsz szerelmedről a poklok fertelmes mélyén, miközben én az árván maradt Csillát vigasztalom!

Juhász arca időközben furcsa formát öltött, mint kiderült, idegzsába kínozták, mely gyakori az olyan embereknél, akiket komoly gondok emésztnek. Felesége riadtan méregette, orvoshoz küldte, különféle kúrákat javallott, ám a férfi nem hallgatott asszonyára, még inkább elkerülte, mintsem korábban tette.

A kora reggeli hatórás vonattal indult, hideg volt, a novemberi szél átfújta kabátján, pulóverén. Tíz óra is elmúlt,

mire Sátoraljaújhelyre megérkezett. Átszállt az Őrfaluba igyekvő autóbuszra, ismerősként gyalogolt végig a falun és kereste fel az erdészetet. Szerencséje volt, Béldi Tamás épp a hivatali szobájában ült, örömmel fogadta a férfit, szívélyesen érdeklődött, minek köszönheti a megisztelő látogatást.

– Bevallom, szívességet szeretnék kérni tőled, kedves fiam.

– Ó, megteszek mindent, ami a módomban áll. A főnököm kiszállásra ment, az erdész-technikus meg a terepet járja. Pillanatnyilag én vagyok az egyetlen, aki illetékes az ügyek intézésében. Nos, állok rendelkezésedre, bátyám! Parancsolj velem.

– Arra kérek, kísérsz el a Birka-barlanghoz. A múltkor, amikor ott jártunk csapatostól, felfigyeltem az összetört cseppkövekre, súlyos károsodásuk annak a bizonyos titkos bányászkodásnak volt köszönhető. Arra gondoltam, kár volna ennyi szépséget szerteszórva az enyészetre hagyni, egy hátizsáknyira valót magammal vinnék Budapestre, s kiállítanám a klubhelyiségben, hadd gyönyörködjenek bennük a barlangászok.

– Tiszteletre méltó ötlet – helyeselt az erdész –, engem is a düh kerülgetett, amikor láttam a szörnyű vandalizmust. De mit tehetnénk? Való igaz, ezek a tönkretett cseppkövek már csak arra jók, hogy a fiatalok közelebbről is megismerjék a természet eme különleges alkotásait. Szíves-örömet segítek, a terepjáró itt áll a garázsban, a főnököm és a technikusunk lóháton járja az erdőséget.

– Ha az emlékezetem nem csal, a múltkor, amikor itt voltunk Csillával, itt hagytuk nálatok a kötélhágcsót, valamint a barlangjáráshoz szükséges egyéb felszerelést.

– Hogyne! Itt van minden gondosan elraktározva. Mekkora szerencse! – tette hozzá – nem kell cipekedni, barlangba való overall is akad. Mikor szeretnél elindulni?

– Ha lehet, hát minél előbb. Okvetlenül el kell érnem a délutáni gyorssot.

Az erdész, munkáját félretéve – valami jelentést készített éppen –, a konyhába ment, hogy borral, friss kenyérrel, szalonnával kínálhassa a kedves vendéget; ő maga is vígan falatozott, felkészülve a barlangjárásra. Miután jóllaktak, vendégéhez fordult.

– Összekapom magam, bepakolom a kocsiba a kellékeket, s már mehetünk is barlangot kutatni. Keressek valami alkalmas öltözetet?

– Köszönöm, de nem lesz rá szükségem. Ugyanis a múltkoriban meghúztam a lábam, sajog még most is, ez okból arra kérlek, egyedül mássz le a cseppkőroncsokat tartalmazó nagyterembe, és töltsd tele a zsákot a még úgy-ahogy épségben maradt sztalagtitokkal. Esetleg, ha nem esik nehezedre, kétszer is fordulhatsz.

– Endre bátyám! Sajnálom, hogy így megjártad, ám miattam cseppet se aggódj, egy óra nem sok, annyi sem kell, s már hozom is a legszebb darabokat!

– Köszönöm előre is! Hja, a fiatalság! Mikor annyi idő voltam, mint te, nem győztem mászni a barlangokat!

Tamás a kocsiba pakolta az összetekert hágcsót, kötelet is tett melléje, magának meg hátizsákot készített elő. Kissé viseltes nadrágjára, vastag pulóverére felvette a kék színű munkaruhát, maga mellé téve a fejlámpával ellátott műanyag kobakot.

– Meg is volnánk, Endre bátyám – segítette az autóba a vékonypénzű, sápatag férfiút –, ülj ide mellém az anyósülésre, ez kényelmesebb, mint a hátsó dikó! – Elindultak, az őszi szárazság kiszívta a földből a nedvességet, járhatóvá téve a keskeny földutat. A fiú óvatosan hajtott, kerülgette a nagyobb köveket, féltette a kocsit, tudta, nem sok jóra számíthat, ha hazavágja valamelyik kereket. Alig húsz perc elteltével már ott is voltak a Szikláshegy tövében, lekászálódtak, Tamás a már kipróbált görbefa törzséhez rögzítette a kötélhágcsó egyik végét, majd nekilátott félretolni a lyuk száját fedő vaslapot. Nem volt könnyű dolga, a barlangot a halott öregasszony

felbukkanása óta senki emberfia meg se közelítette, a vassínek, melyekben a fedlap csúsztható volt, berozsdásodtak, Tamásnak minden erejére szüksége volt, hogy félrehúzza a nehéz fedelet. Végül mégiscsak engedett a keret szorítása, s a zomboly bemeneti nyílása akadálymentesen várta a barlanglátogatót. Az erdész a mélybe dobta a hágcsót, látta, amint a vége landolt az éles kövek fedte altalajon. Endre körülötte toporgott, olykor izgatottan szisszent, máskor meg dicsérte fiatal társa ügyességét. Kezében degeszre pakolt aktatáskát szorongatott, kinyitotta, majd letette a földre, kotorászott benne, mint aki kutat valami után.

– Indulhatok? – érdeklődött az erdész.

– Hogyne, azonnal, egy pillanat... valamit még keresgéllek. Nos, rendben, már mászhatsz is lefelé a hágcsón! – kiáltotta pár perc elteltével. Tamás a hágcsóra lépett, s szakszerű mozdulatokkal indult lefelé a mélybe. Már a zomboly közepe táján járt, amikor furcsa zizegő hangra lett figyelmes.

– Mi ez a csikorgás, Endre bátyám? – kiáltott felfelé pislantva. – Vamit szerelgetsz? A férfi nem válaszolt, félí-meddig el is tűnt Tamás szűk látóköréből, a fiatalember értetlenkedve csóválta meg a fejét. A kíváncsiság úrrá lett rajta, megindult visszafelé, ment néhány fokot, majd hirtelen megrándult alatta a hágcsó, egyik fém-oldalszála pattant egy nagyot, és elszakadt. A fokok elferdülve lógtak a maradék sodronyon, Tamás egyensúlyát veszítve csaknem lehuppant a mélybe, ám mielőtt mindez megtörtént volna, elkapta a hágcsó még ép sodronyát. Tüdejét megszíva, sztentori hangon segítségért kiáltott Endrének, ám a férfi úgy tett, mintha ott sem lenne. Pár pillanat múlva Tamás ismét felfigyelt arra a bizonyos zizegő hangra, melynek eredete ezúttal már nem hagyott kétséget.

– Uram egek! – kiáltott fel – valaki szórakozik velem? Le fogok zuhanni! Egy örült épp most fűrészezi a létrám második oldalsodronyát! Halló, Juhász Endre, mit művelsz itt?!

Meg akarsz engem ölni?! – Bármennyire is feldühödött, abbahagyta a kiáltozást, hegymászóösztöne arra készítette, menjen át azonnal *traverzbe*.

Juhász Endre nem tudhatta, hogy Tamás fiatal éveit Erdély havasai közt töltötte, s mint ilyen, még gyermekkorában elsajátította a sziklamászás életmentő fortélyait. A szó: traverz, kereszt-rudat jelent, a sziklamászók akkor szorulnak erre a különös hegymászó-fogásra, amikor valamilyen kürtő belsejében kell le- vagy felfelé araszolniuk. Ezt tette most Tamás, hátát, vállát az üreg egyik falának vetette, miközben a szemben lévő falat lábaival támasztotta ki. Egyszerűbben szólva, az üreg belsejében teste képezte a *kereszt-rudat*.

A traverzolás nem tartozik a könnyű sportok közé, és akik üzik, azokat a legtöbb esetben biztosítókötélre veszi a társuk. A göröngyös, kisebb-nagyobb kövekből, szikladarabokból álló kürtőfal nyomta, törte a fiatal erdész hátát, vállát, karját, kín-keservesen vonszolta magát felfelé, miközben a halállal nézett farkasszemet. Ahogy haladt, odafent elvágta a kötéllel a második oldalsodronyát is, a létradarab Tamás közvetlen közelében zúgott le a mélybe, csaknem kibillentve a traverzoló kényes helyzetéből.

Fogalma sem volt, mi történhetett társával, arra gondolt, ez az ember nem ép, ennek elmentek otthonról! Ki tudhatja... talán valami kényszerképzet üzi, ellenséget lát abban is, akit korábban barátjaként kezelt. Vagy tán megrohamozták a barlangot? Valakik észrevették Endrét, és ki akarják nyírni? No, nem. Útközben senki emberfiával nem találkoztak, néhány perc alatt aligha lehetett volna valami távoli helyről a zsomboly-lejárathoz érni.

Endre eközben gonosz mosollyal várta, mikor hallja már meg vetélytársa puffanását halálsikollyal fűszerezve. Igen, ennek a mihaszna szépfúinak el kell pusztulnia, bűnhődnie kell, mert arra vetemedett, hogy Csillára, az ő tulajdonára vesse a szemét. Tervéhez hátra volt még a vaslap ráhúzása a zsomboly tetejére, ezáltal elérve, hogy sziklasírba temesse a fiatalembert,

gyűlölt riválisát. Sietnie kellett, nekiesett hát a nagy munkának, erejét a végsőkig feszítve tolt, nyomta a nyílást lezáró fedlapot. Csakhogy az meg se mozdult; Endre nem volt olyan erős, mint Tamás, aki képes volt elcsúsztatni a rozsdás sín párba beékelődött lemezt.

– A fenébe! – mordult a férfi. – Hogyhogy a fiúnak sikerült az, ami nekem nem megy, képtelen vagyok félretolni ezt a nyavalyás fedlapot! Megmakacsolta magát ez az istenverés, akár a szamár, mely gazdájának nem engedelmeskedik! – Láttá, kézi erővel hiába is próbálkozik, ez okból kotorászni kezdett táskájában, keresve egy kisméretű fejszét. Miközben pakolászott és ügyetlenkedett, hátat fordítva a zsomboly-szájnak, Tamás keze elérte az üreg szélét, rátenyerelt a vaslapra, felhúzta magát és fejét végre kiemelhette a szabad levegőre. Már csak egy mozdulat kellett, hogy kint lehessen, nagyot rúgott a sziklafalba, fellendült, rákönyökölt a fedlap szélére, s egy újabb lendülettel egyik lábával a lapra térdelpelt. Ekkor fordult meg Endre, s a látványtól csaknem hanyatt esett. Dűhtől reszketve csákányát teljes erejéből Tamás feje felé dobta, ám a fiú ügyesen elhajolt, s e mozdulattal már kinn is volt a lyukból, éppen talpra is állt. De a csákány éle eltalálta a karját, vére átütött a két overallon, ettől megrészegülve rohant Endre felé, dűhtől tajtékozva nagyot lökött rajta. A gonosz ember elterült a földön, akár a kibelezett béka, a felbőszült erdész felrángatta, s megrázta, mint Krisztus a vargát.

– Mi ütött beléd, te marha! – üvöltötte. – Talán meghibbantál, hogy a túratársadat akarod hidegre tenni? – A férfi rémült tekintettel, lefityedt ajakkal meredt Tamásra, szólni nem bírt, a szusz is beléfagyott, valamit nyekergett, de szavainak semmi értelme sem volt. Tamás nagyot lökött rajta.

– Szedd össze a holmid, aztán irány a dzsip, szerencséd, mert veled ellentétben, én képtelen vagyok embert ölni, holott megérdemelnéd, hogy kinyuvasszalak, amiért a barlangban akartál megrohasztani. – Endre rémülten szedte össze a vackait, behúzott nyakkal pillantott a jó erőben lévő fiatalemberre.

Tamás nem habozott, karon ragadva vonszolta foglyát lefelé a sziklás úton, a terepjáróhoz érve a hátsó ülésre lökte, s az ott heverő kötélcsomó végét megragadva jó erősen körütekerte a szerencsétlent úgy, hogy mozdulni se tudjon.

– Elviszem Patakra és felrakom az esti gyorsra – mondta rideg, élettelen hangon, rádöbbenve, hogy akit a barátjának tartott, az nem más, mint a legádázabb ellensége. – De, ha még egyszer meglátom mifelénk – kiáltott rá –, vagy bármi módon bántani merészel, akkor az Isten legyen irgalmas magához!

Egy óra sem telt el, máris Sárospatakon voltak, Tamás letekerte a kötelet a sápadt, remegő férfiről, megvette a jegyét Budapestre, egy flaska üdítőt is vásárolt a lihegő embernek, megkísérelve élőlényt faragni abból a bábból, melyé Endre silányodott. Volt még egy kis idő a vonatindulásig, leültek egy padra, s akkor végszóra a férfi beszélni kezdett. Elmondta, csupán megleckéztetni szerette volna Tamást, hogy értsen belőle, Csilla az övé! Senki sem veheti el tőle. Fojtott hangon még azt is kinyögte, mindent elkövet annak érdekében, hogy meghiúsuljon Csilla és Tamás házassága. A férfi szót sem szólt, felállt és elballagott, magában megfogadva, nem istápolja tovább ezt a megveszekedett alakot. Üljön fel egyedül a vonatra, vagy maradjon ott, ahol van, majdcsak összeszedi őt az állomásfőnök, már ha kedve szottyán útnak indítani ezt az ördögfajzatot.

Minderre nem került sor, amint egyedül maradt Endre, máris feltalálta magát. Elérte a hazafelé tartó vonatot, késő este érkezett meg Budapestre, kivett egy szobát egy olcsó szállodában, csupán másnap délelőtt ment haza, akkor, amikor családtagjai már nem voltak otthon, tették a dolgukat, mint minden más hétköznapon. Átöltözött, kisebb sérüléseit, melyeket elesésekor szerzett, úgy-ahogy leápolta, cuccait zsákba gyömöszölte és elvitte a tisztítóba. A hűtőben talált ennivalót, belakmározott, később megágyazott és ágyába bújott. Hazatérő felesége rémülten nézett rá, ő annyit mondott,

útközben meghűlt, belázasodott, pihenni vágyik. A derék asszony teát főzött, gyógyszereket tömködött beléje, cseppet sem kételkedve szavaiban.

5.

Béldi Tamás Örfaluba visszatérve részletesen beszámolt kalandjáról főnökének, Köves Antal főerdésznek. Az idősödő férfi, aki fiaként szerette a fiatalembert, egyik ámulatából a másikba esett. Miután végighallgatta a különös kalandot, dühroham fogta el.

– Az áldóját! – kiáltotta – remélem, megleckéztetted azt a gazembert. Ide hoztad? Hol van? Fülön fogom máris, és elviszem a rendőrszre!

– Nem bántottam, összekötöztem egy kötéllal, hogy mozdulni se tudjon, és beraktam a kocsi hátsó ülésére. Patakig meg sem álltunk, ott kivettem. Ha igaz, már közelít is Pesthez...

– Hogyhogy? Nem akarod feljelenteni?

– Eszem ágában sincs! Tudod jól, bátyám, egy tanú – nem tanú! Letagadná, hogy meg akart ölni, végül még ő vádolna meg becsületsértéssel. Meglehet, Csillát is vegzálnák miatta, kihallgatnák, holott épp elege van már a rendőrökből. Hihetetlen, de szánom is a szerencsétlent, bünteti őt épp eléggé a saját sorsa! Nős, családos, meglett korú létére emészti őt a vágy egy fiatal leányért, akiről tudja, hogy esélye sincs nála.

– Nemes gondolatok. Csakhogy, fiam, az élet harc!

– Tudom. De nem vagyok szarvasbika. – Még hosszan beszélgettek, elemezték, rágták, csócsálták a történeteket. Végül csak annyit mondott a főerdész Tamásnak, cselekedjék belátása szerint.

– Ám, ha idevetné azt a gazembert a sorsa, nem állok jól magamért, kékre, zöldre verem. Nos, ennyi. Holnap – nézett megbékélve a fiatalembere – kimegyünk a Tolvaj-hegy tövébe, ellenőrizzük a fávágókat. Aztán, ha kedved tartja, lazításul

megmászhatod a Sólyom-követ, a természetjárás megnyugtat majd, ír lesz minden gondodra, bajodra.

*

Juhász Endre doktor, miután kiheverte a rosszul sikerült kalandot, képtelen volt megnyugodni, beletörődni sorsába, abba, hogy Csilla elveszett számára, másnak fog hűséget esküdni. Szerelme újból csak átcsapott gyűlöletbe, ellenséget látott a két fiatalban, a bosszúállás volt az egyetlen gondolata, minduntalan perverz módon hergelte magát, elképzelve Csilla szenvedéseit. Éjt nappallá téve máson sem tudott agyalni, mint a kegyetlenkedésen, mely révén tönkretetheti az őt semmibe vevő leányt. Újból és újból végiggondolta mindazt, ami a lányhoz fűzte, attól kezdve, hogy megpillantotta, és első ízben randevúzott vele. És örült módon meg is szerette, azóta egyre csak hajtják őt a vágyak, már-már ott tart, hogy semmi sem érdekli, egyre azon agyal, hogyan szerezze meg magának Csillát. Egyik vad ötlete a másikat érte, hagymázos álmaiban azt sütötte ki, elhagyja családját, külföldre menekül a lánnyal, és pénzt szerez új életükhöz, még a bűncselekményektől sem riad majd vissza. Abban reménykedett, a fiatal erdész nem árulta el a lánynak, hogy a Birka-barlangba küldte, ott akarta kinyuvasztani, ám ha mégis beárulta volna, akkor valahogy majd tisztára mossa magát. Csilla naiv és jóhiszemű, minden bizonnyal neki fog hinni, és nem az erdőmérnöknek. Szötte, szövögette álmait, ám az álmok csak álmok maradtak, a valóság nap mint nap csúfot űzött a gonosz emberből, s ahogy teltek a hetek, egyre vadabb gyűlölet fortyogott a férfi agyában.

Történt, hogy az egyik álmatlan éjszakáján ötlete támadt, rájött, hogyan, mi módon tudna revánsot adni a két szerelmesnek. – Hát persze! – kapott a fejéhez, eszébe jutott, hogy Etus, a titkárnöje mesélt neki valamit Csilláról akkor, amikor ő maga még épphogy csak ismerte a leányt. – Mi is volt

az? – kutatott elméjében, felidézve a több mint fél éve történeteket.

– Nos, vegyük sorra az eseményeket, igen. Meghalt Lénárd István, halálát eleinte balesetnek vélték, ám később kiderült, a férfi gyilkosság áldozata lett! – Csillával együtt tizenegyen vannak a gyanúsítottak, s közülük tíz a barlangászok száma. Igen! Barlangászok, akik közül, ha egy is vétkes volna, akkor őt is felelősség terheli, mint legfőbb vezetőjét a Karszt- és Barlangkutató Társulatnak. Nemde kötelessége öneki is segíteni a nyomozók munkáját? Nemde meg kell tennie mindent, hogy horogra akadjon a *tettes*, aki szégyent hozott e köztisztületben álló társulat tagjaira, valamint ő magára is?! De, de – győzködtte magát egyre lelkesebben –, igenis neki is részt kell vállalnia a nyomozók munkájában!

Arcát két kezébe rejtve idézte fel titkárnője mondatait. Miről is fecsegett Etus, a drága? Igen, igen, azt mesélte titokzatosan és sejtelmesen, a lány még szilveszter előtt megtudta Palitól, hogy szerelme nős ember; ugyanakkor valakitől – a fene sem tudja, ki lehetett az – arról is tudomást szerzett, hogy *Balogh Ella gyermeket vár, és István az apa*.

– Hát itt van elásva az a bizonyos kutya! – húzta ki sovány testét diadalittasan a férfi. – Csilla épp csak azt nem vallotta be a tanúkihallgatás alkalmából, ami a legjobban érdekelte volna a hekusokat! Nos, mért hallgatott, akár a csuka?! Mert ebben rejlett a dolgok Achilles-sarka, ha bevallja, tudomást szerzett Ella állapotáról, elárulja magát, tálcán kínálva fel Kellnernek a beismerő vallomást.

– Már csak az a kérdés – járatta Endre az agyát –, mi vitte rá a leányt szerelme meggyilkolására? És az ok oly világos, minthogy kétszer kettő: négy! Csilla rádöbrent, István gyermeke anyját soha, semmiért el nem hagyná, ő, Csilla pedig nem lehet más, mint egyike a férfi barátnőinek, lesheti, mikor kerül rá sor, mikor fekszik be ágyába a *nagyerejű* férfi! Endre tovább elmélkedett:

– Csilla azt vallotta, tudott István házasságáról, aki be is adta már a válópert, mert feleségül akarta venni őt. Egyszóval hazudott, mint a vízfolyás, ugyanakkor elhallgatta, hogy tudomást szerzett Ella terhességéről! Mindezt egybevéve: rútul becsapta a rendőrséget, ez okból *hamis tanúzással* vádolható.

Különös nyugalom kerítette hatalmába Endrét. Már tudta, mi a teendője, készen állt a terve, csupán a részleteket kell még kidolgoznia. Mindenekelőtt Etust kell kifaggatni, mondja meg, vagy derítse ki, Csilla kitől tudta meg Ella és István féltve őrzött titkát? És az a valaki, akitől megtudta, miféle hírforrásra támaszkodott?

Endre, ha teljes egészében nem is, de megsejtett valamit a nő érzelmeiből, úgy vélte, Etus rajong érte, arcképe ott ragyog a szíve közepében. Két nap telt el, mire rászánta magát egy bizalmas beszélgetésre a titkárnőjével. Dicsérgetni kezdte, bizonygatta, mennyire elégedett a munkájával, épp ez okból fizetésemelésre számíthat, s a legközelebbi jutalomosztásnál is gondja lesz rá, hogy a szakszervezet megemelve a neki szánt összeget. Etus kövérek, csúnyácska orcáját ellepte az öröm pírja, szemébe a meghatottság könnycseppjei gyűltek, amint imádattal tekintett jótevőjére. Úgy érezte, elérkezett az ő napja, főnöke végre-valahára észrevette, mily kitűnő munkaerő ő, amellet hűséges és tűzbe menne érte, mert nemcsak a főnököt, hanem a *férfit* is észrevette benne.

Endre, miután nyeregben érezte magát, feltette Etának a kérdést, honnan származnak értesülései Lénárd István szerelmi ügyeiről. Nem csalódott, mintha gátszakadás történt volna a megvadult Tiszán, úgy áradt a szó a titkárnőből. Hogy az egyik barátnője a Kémiai Kutatóintézet munkatársa, és az asszony ismeri jól Balogh Ellát, akiről valaki vagy valakik megtudták, hogy kisbabát vár. Az egyik takarítónő unokája pedig barlangkutató, ismerte jól Lénárdot, amellet jó barátja egy másik barlangosnak, Perlaki Pál matematikusnak, s elmesélte neki, amit megtudott a nagymamától.

– Pali szerelmes Csillába, ezt mindenki tudja – mondta ki Etus a szentenciát –, nyilvánvaló, ő köpte be, hogy a vőlegényként szereplő férfinak a válás eszébe se jutott!

Endre tovább faggatta a nőt, azt szerette volna kiszedni belőle, Ella terhességét ki hozta Csilla tudomására. Ám hiába ígérgetett fűt, fát, ezt a nagy titkot még a hírharang titkárnő sem tudta. Endre úgy tett, mint akit nem érdekel a történet, sürgősen másra terelte a szót; miközben magában ujjongott, mert úgy vélte, nekiláthat az újabb akciónak.

Perlaki Palival kezdte. Tagdíjfizetésének elmaradása ügyében kérte magához délután öt órára, Etust fél ötkor hazaküldte, mondván, úgy látja, kissé sápadt, törődött, menjen haza, ne várja be a munkaidő végét, maga is elboldogul, nincs semmi fontos teendője. Az ifjú matematikus pontosan érkezett, kissé meghökkent, amint Juhász doktor előjött a tagdíjfizetéssel, szabadkozott, ígérte, egy hét múlva, amikor esedékes a fizetése, rendezi tartozását. Menni készült, de meghívója marasztotta.

– Ne haragudj, fiam a szőrösszívűségemért, de mi is a piacról élünk, s nekem, mint jó gazdának, mindenre ügyelnem kell. Ellenben, ha már így összejöttünk, volna még más is, amiért ide kérettelek. – A fiatalember kissé csodálkozva fürkészte a nagyhatalmú férfit, idegesen fészkelődött, úgy tűnt, mintha tartana valamitől.

– Miről volna szó? – nyögte ki.

– Hát a rendőrségi ügyről, István haláláról...

– Úgy tudom, a nyomozók *ad acta* tették az ügyet.

– Nem, nem! Azok a fránya kopók éberek, mint a varjak, csak tettetik a nagyfene közömböst, miközben rajtunk tartják a szemüket. Úgy ám! A minap megkerestek újból, s választ várnak eddig még fel nem tett kérdésekre. – Endre hazudott, mint a vízfolyás, egyetlen rendőrnek se jutott eszébe öt újból megkeresni. Ám a terv részét képezte, hogy feltételezésekkel éljen, remélte, úgy jár, mint az egyszeri menyecske, aki eltalálta a tehén szarva közt a tögyét, vagyis hazug állításai beletrafálnak

a valóságba. Ravasz pillantást vetett vendégére, majd folytatta meséjét.

– Légy rá felkészülve, meg fogják kérdezni, kitől tudta meg Csilla, hogy István nő, s felesége, Balogh Ella gyermeket vár tőle. Nos? Volna ezzel kapcsolatban mondanivalód?

– Nincs – rántott egyet a vállán az ifjú matematikus.

– Nono, jó lenne vigyázni... A hamis tanúzást bünteti a törvény!

– Már megtettem a vallomásom, ilyen kérdés nem szerepelt benne.

– Nem szerepelt, ám a közeljövőben szerepelni fog!

– Honnan tudja?

– Onnan, hogy újabb tanúkihallgatásokról fecsegnek a fakabátok, ugyanis kiderült, számos fontos kérdés nem került szóba, s amit mulasztottak, azt pótolniuk kell.

– Ugyan már! A hekusok nem szoktak mulasztani.

– Hahaha! Tévedsz, barátom, s jobb, ha tőlem tudod, megkérdik még azt is, mikor, melyik évben, hónapban és napon tudta meg Csilla a valóságot. Erre a kérdésre biztos számíthatsz, jobban tennéd, ha felkészülnél a válaszadásra.

– Készüljön fel az ördög!

– Ejnye, a nemjóját! Jobban tennéd, ha felhagynál a hebehurgya szövegeléssel, és értelmes, tiszteletteljes válaszokat adnál nekem.

– Önnek? Talán majd a nyomozóknak!

– Pali fiam, így nem jutunk egyről a kettőre. No, de várj csak, mindjárt felnyitom a szemed!

– Tegye azt, ha nincs jobb dolga! – Endre biccentett, majd rendre, szinte szóról szóra elsorolta Palinak mindazt, amit Etustól hallott. Miközben beszélt, mereven bámulta a fiú riadt képét, tapasztalhatta, mint megy át a matematikus arcszíne sápadtból a vérvörösbe, majd lelohad róla a pirosság, és válik a fizimiska hófehérré. Elhallgatott, de szemét nem vette le a fiatalemberről, várta választát, néhány sürgető szót megeresztve.

Pali köhécselt, és mélyen lehajtotta fejét. Pár pillanat múlva halkan beszélni kezdett.

– Igen, én voltam a locsi-fecsi, elmondtam Csillának, István nő, felesége Balogh Ella, s legjobb tudomásom szerint nem szándékozik válni. Tettem ezt decemberben, kábé két héttel István halála előtt.

– Ella várandósságát is ekkor említetted meg?

– Nem! Ugyanis erről akkoriban mit sem tudtam.

– Úgy vélem, kerülöd az igazságot! Megértem, nehezedre esik színt vallani. Sajnálom, de ez még nem a nóta vége, ha beidéznék újból, el kell mondanod a teljes igazságot. És ne gyere azzal a mesével, hogy nem volt tudomásod Ella állapotáról!

– Márpedig nem volt! Erre megesküszöm.

– Rendben, mondd azt, amit gondolsz. Majd csodálkozhatasz, ha fontos dolgok elhallgatásának okán csorbát szenved a karriered! Eh, nem faggatlak tovább, tégy úgy, ahogy jónak látod. És most jöjjön az, ami az én saram lenne. Ugyanis, mint a barlangos társaság vezetője, érdekelt vagyok abban, hogy a hozzám tartozók körében bűnözőknek helye ne legyen. Ha még nem vetted volna észre, a rendőrség tizenegy embert tart számon, mint lehetséges elkövetőt. És te magad is a gyanúsítottak között leledzel... Éppen ezért, fiam, néked is érdeked, hogy még a gyanú árnyéka se vetüljön rád!

– Mit tehetek? A nyomozás a rendőrség dolga!

– Nem teljes mértékben! Amennyiben őszintén válaszolsz az említett kérdésekre, beismered, hogy te voltál az, aki felfedte Csilla előtt Ella állapotát, nem fenyeget veszély, inkább megdicsérnek, mert korrigáltad korábbi tanúvallomásod. Nem érted? – rivallt Endre a megszeppent fiatalemberre. – Nem vitás, hogy István haláláért Csilla a felelős, ő, a becsapott és megalázott nő elégtételt vett, megölte azt, akit hőn szeretett, mert a férfi elárulta. Ez okból van szükség az őszinte vallomásra, mert mindaddig, ameddig nincs a gyilkos leleplezve, *valamennyi gyanúsított magán hordozza Káin*

bélyegét! Mondd csak... cseppet sem fog zavarni téged, ha majd a Matematikai Intézetben ujjal mutogatnak rád a kollégáid, mert gyanúsított vagy egy különös bűnügyben? Szép kis kezdet egy fiatal tudósnek! Eljátszanád a sokat ígérő jövődet, mert lovagiasságból megvéded a drága kis Csillát, akibe – úgy tudom – még most is szerelmes vagy. Nos? Erre mi a válasz?

– Semmi. Nincs válaszom.

– Fiam! Hidd el, nagyra értékelem a tudásod, azt szeretném, ha sikeres ember, jeles matematikus válna belőled! Éppen ezért kérlek, légy őszinte a nyomozókkal, mondd el a tényeket úgy, ahogyan most megtudtad tőlem. Ha számíthatok a segítségedre, ha megígéred, hogy elmondod a rendőröknek azt, amit az imént a szájadba rágtam, viszonzom nagylelkűségedet. Tudod... egy nagyobb összegre gondolok, mely megkönnyítené nehéz életedet. Ha jól tudom, édesanyád súlyos beteg, rengeteg pénzt költ gyógyszerekre, ami felemészti csekélyke nyugdíját. Jó, jó, még azt is megértem, a leány jó barátod, nem szeretnél ártani neki. Nehéz helyzet, tudom... ám a konkoly nem maradhat a búzában, mert megfertőzi az ép szemeket is! A bűnöst le kell leplezni, ha nem a lányt, hát akkor valaki mást, de véget kell vetni ennek a faramuci hajcihőnek, az idéetlen nyomozásnak, mely jobb híján egy ártatlant fog a máglyára vetni.

– Endre bátyám! – kelt fel hirtelen a fiatalember a székről. – Ha a nyomozók feltennék a sokat emlegetett kérdéseket, ígérem, a válaszom őszinte lesz. Csakhogy... ön az imént meg akart engem vesztegetni, pénzt ajánlott a vallomásomért cserébe. Bevallom, ez nem tetszik nekem. Lehet, hogy szegényen, de jól megvagyok, bűn nem terheli a lelkem, a nyomozók kérdéseire igaz válaszokat adtam, s fogok adni, ha kell, a jövőben is. Ennyi. Jó napot kívánok, az ön számára nincs több mondanivalóm!

Úgy lépett ki az ajtón, hogy vissza se nézett, Endre megkövülten bámult vendége után. Úgy vélte, igencsak melléfogott, no de ki a fene gondolhatta, hogy ez az ágról

szakadt, mafla matematikus lemond a szép summa pénzről, inkább koplal, foszladozó öltönyt és inget visel csupán csak azért, mert becsületes. Összepakolta holmiját, és elhagyta munkahelyét, hazafelé indult, de útközben meggondolta magát. Betért a sarki ivóba, felhajtott két felest, majd ivott rá egy krigli sört is. Kissé dülöngélve érkezett otthonába, feleségének fejfájásáról panaszkodott. Az asszony, miközben vizes borogatást tett férje fejére, megérezte a tömény alkoholszagot. Nem szólt, tudta, nagy a baj; felsóhajtott, már nem sok időt adott derékba tört házasságának.

*

Kellnernek, a nyomozók gyöngyének már kezdett elege lenni Gosztanyi Csillából és társaiból, egyszer már *ad acta* tette az ügyet, mert úgy vélte, ingoványos talajon baktat, s ha nem vigyáz, elnyeli őt is a láp. Valójában a „szovjet kapcsolat” és a beígért autóbaleset rémisztette meg; amellet idegesítette, hogy egy miniszter lányával akadt dolga, tudta, nem tanácsos a felső vezetők hölgyeivel szórakozni, kiváltképp, ha bűnük még csak is nem bizonyítható. Délutáni kávéján már túl volt, rágyújtott, nagyokat pőfékelt, miközben azon járatta az agyát, fennáll-e az emberölés elkövetésének alapos gyanúja a tegnap letartóztatott maszek kőműves ügyében. Mielőtt döntött volna, nyílt az ajtó, kedvenc adjutánsa, Pitacs nyomozó lépett be és állt meg főnöke íróasztala előtt.

– Tiszteletem! – köszöntötte.

– A tiédbe is! – vetette oda lezseren Kellner. – Mi szél hozott ebbe az áristomba a mai jégvirágos napon?

– Nem fogod elhinni. Az imént jött egy telefon a titkárságra, hogy Juhász Endre doktor tanúvallomást szeretne tenni.

– Juhász? Csak nem a barlangos-ügy egyik szereplője?

– De, de. Ha kiment volna a fejedből, a pasas a Karszt- és Barlangkutató Társulat főtitkára, meglehet, kiszagolt valamit, ami a hasznunkra lehet.

– Ó, hogy a nagyanyám térde-kalácsa tegye azt a pasast a többi közé, már *ad acta* tettem az ügyet, most meg induljunk el újból a kályhától?

– Úgy vélem, egy tanúkihallgatás megér egy misét.

– Legyen neked karácsonyod! Szólj át a titkárságra, hogy holnap délután négy órakor hajlandó vagyok Juhászt fogadni. Egyéb? – nézett várakozóan a beosztottjára.

– Más nincs. – A két férfi váltott még néhány keresetlen szót, majd az alezredes magára maradt. Kedvetlenül nézte az előtte tornyosuló aktahalmazt, volt dolga elég, halálosan unta már a barlangosok ügyeit-bajait. Ugyanakkor személy szerint kedvelte is őket, vidámak és fiatalok, lelkesen turkálnak a földben, ásnak, sziklákat, köveket hánynak, többet dolgoznak, mint a legnehezebb fizikai munkát végző melós. És teszik mindezt társadalmi munkában, ingyen, mert hajtja őket a lelkesedés, a felfedezés szenzációja, hatalmas öröme. Ó! Ha fiatal volna, tán még ő is csatlakozna egy ilyen csapathoz, kúszna-mászna, robbantgatna, fejtené a rengeteg követ!

Újabb cigarettára gyújtott, sötétebbek lettek gondolatai. Tíz barlangos meg a Julis néni gyanúsítható Lénárd megölésével, ugyanakkor ő, a tapasztalt kopó, képtelen rábökni bármelyikre is azzal a szándékkal, hogy íme, az elkövető. Fiatalok, szépek, szerelmesek. *A csepegő kövek szerelmesei...* Ki az ördög nem lenne szerelmes az ő korukban? És az sem szokatlan, hogy olykor a partnerek is cserélődnek. No, de bármelyikük képes lenne ölni *ezért*?! Ismét a pitaval három döntő kérdése jutott az eszébe: *indíték, lehetőség, bizonyíték*.

Kellner sorra vette mind a hármat: *indíték* lehet a féltékenység, ez okból gyanúsítható mindhárom nő, ugyanis valamennyien szerelmesek voltak az áldozatba. A három férfi, Kovács Feri, a matematikus Pali és Zsigó Áki ugyancsak számba jöhet, ám, ha fűjtak is olykor Lénárdra, annál

intelligensebbek és józanabbak, mintsem barátjukat, mentorukat bántani merészelték volna. Ami a *lehetőséget* illeti, csaknem egyforma valamennyi gyanúsított esetében, bármelyikük – beleértve a négy vendég-barlangost és Juliska nénit is –, belepottyanthatta a sztrichnin-tablettát István kávéjába. Ám a *bizonyíték* az, mely igen gyöngé lábakon áll. Márpedig bizonyíték hiányában falra hányt borsó az egész megveszekedett nyomozás!

Másnap pontban négy órakor Juhász kopogtatott az alezredes ajtaján. Félszegen lépett be, nyakkendője kissé félrecsúszott, homloka fénylett az izzadságtól, kezében aktatáskáját szorongatta.

– Juhász doktor – szólította meg a főnyomozó vészjóslóan kellemes hangon –, parancsoljon, foglaljon helyet! – mutatott az egyik székre, majd kézfogásra nyújtotta vaskos kezét. Endre leült, táskáját maga mellé tette, riadtan pislogott az alezredesre, hirtelenjében elfelejtette, mi dolga volna itt.

– Úgy emlékszem – lapozgatta papírjait a főnyomozó –, hogy ön már két alkalommal tett tanúvallomást. Felmerült valami újdonság? Netán értékes nyomra bukkant?

– Valahogy úgy, tisztelt Alezredes elvtárs, ez utóbbi okból kértem kihallgatást. Pontosabban szólva kiegészíteném Gosztonyi Csilla tanúvallomását.

– Ön egészítené ki? Netán ön a leányka *gyámja*?

– Nem. Mint köztudott, a Barlangos Társulat főtitkára vagyok, és a lány, mint a Társulat tagja tartozik hozzám. Ilyen értelemben felelős vagyok tetteiért.

– Értem. Nos... hallgatom önt.

– Tisztelettel közlöm, váratlanul tudomásomra jutottak bizonyos események. Amikor ön első ízben hallgatta ki Gosztonyi Csillát, a lány azt vallotta, *régóta* tud arról, hogy vőlegénye nős, ám épp most készül beadni a válóperét. Közlöm, ez nem így történt, a lány csupán István halála előtt két héttel szerzett tudomást párja kettős életéről, s aki beavatta, az nem más, mint Perlaki Pál matematikus. Gondolom, a kis hölgy arról

sem számolt be önnek, hogy magánnyomozóhoz fordult, így tudta meg Ella terhességét. Következésképp – emelte meg Juhász Endre a hangját –, Gosztonyi Csilla nem az igazat mondta el önnek, ez okból *hamis tanúzással* vádolható! Mi több, alaposan gyanúsítható Lénárd meggyilkolásával is!

– Egy dolog a hamis tanúzás, és más dolog a gyilkosság.

– Kérem, ezzel magam is tisztában vagyok. Ám gyakran az egyikből következik a másik. Alezredes elvtárs! Valójában azért jöttem, hogy éljek a javaslattal, hallgassa ki újból a Gosztonyi lányt. Meglehet, ön igencsak csínján bánt övele, legyen rámenősebb, utaljon mindarra, amit az imént felvettem, ha jól megforgatja, keresztkérdésekkel zavarba hozza, meglátja, vallani fog, meglehet, végül mégiscsak beismeri, hogy ő felelős a Lénárd István sérelmére elkövetett tettet!

Kellner nyomozónak szikrákat szórt a szeme, arcszíne vérvörösben játszott. Székében magát hátra vetve, szúrós szemekkel fürkészte a cingár férfiút.

– Mondja csak, barátom – vált gúnyossá a hangja –, milyen alapon lát el *engem* tanácsokkal, feltételezve, hogy nem a kellő alapossággal végzem a munkámat?

– Elnézést, nem szerettem volna tiszteletlen lenni! Ugyanakkor gyanítom, hogy az ön kérdései, melyeket a Gosztonyi lánynak feltett, nem voltak kellően megalapozottak. Ennek tudhatóak be a lány helytelen válaszai, melyekkel letagadta az égről még a csillagokat is.

– Kikérem magamnak ezt a szemtelen beszédet! Ha még nem mondtam volna, semmi köze hozzá, kitől mit kérdeztem, s miféle válaszokat kaptam!

– Őszintén mondom, nem állt szándékomban megbántani önt. Ám az ügy sokkal komolyabb annál, semhogy az ön sértődöttsége okán kiugorjon a béka a befőtt üvegből. Egyébként, meglátásom szerint, a Gosztonyi lányt azonnal le

kellene tartóztatni, börtönbe vetni, majd idővel sort keríteni a vádemelési javaslatra!

Kellner mérges arca hirtelen fanyar mosolygósba ment át.

– Ejnye, ejnye – szólt torz, huncut mosollyal –, a kicsike nem akar kötélnek állni?

– Ezt kikérem magamnak! Ön gúnyol engem?

– Ó, a világért sem! De ha már itt tartunk, köszönöm, hogy felkeresett, ám nem vagyok kíváncsi a tanúvallomására. Pillanat! Mielőtt elmenne, aláírnám a belépő céduláját.

– No, de Uram! Ön képes lenne egy gyilkost futni hagyni?!

– Nem *egy gyilkost* hagyok futni, hanem egy szerelmes férfiút, akinek nem jutott hal a halpiacon! Azt hiszi, olyan béna vagyok, hogy nem jöttem rá, mi okból keresett fel?

Endre méregetől vöröslő arccal köszönt el, s tette zsebre aláírt céduláját.

Miután a felhergelődött férfiú elhagyta Kellner szobáját, a nyomozó elmerengve nézte az ablakra fagyott jégvirágokat. Elgondolkodott. Már régóta sejti, Csilla szépített a tanúvallomásán, röstellte, hogy párja ennyire megalázta őt. Ám, hogy ez okból még magánnyomozóhoz is forduljon, hát ez óriási! Igaz, miért ne tette volna? Elvégre pénze, mint a pelyva, szórhatja szerteszét, s mit ért el vele? Semmit! Mindössze annyi történt, hogy alaposan megpakolta a fránya magánnyomozók zsebét...

*

Teltek a hónapok, tombolt a tavasz, a kéklő égen eltűnőben voltak a viharfellegek, közeledett a fiatal pár nevezetes napja, amikor majd egy madárfüttyös, májusi délelőttön örök hűséget esküszik egymásnak Csilla és Tamás. Az örömszülők, bár látszatra támogatták a frigyet, egymás közt félve bevallották, egyik szemük sír, a másik meg nevet; nagy öröm egészségesnek, jó kedvűnek látni a lányukat, ám a

vőlegény személye elvárásuknak cseppet sem felel meg. Még Gimama is egyre csak háborgott, arról kotyogott, Csillának másmilyen férjet szánt, gazdag, befolyásos embert, olyasvalakit, akinek műveltsége, családi háttere és a társadalomban elfoglalt helye a lány apjának helyzetéhez hasonlatos. Ez az erdélyi havasokból idecsöppent szerény és egyszerű erdőmérnök semmiképp sem illik ehhez a szép és intelligens lányhoz, aki képességei és lehetőségei révén joggal sorolható a legkülönbek közé. Ám az öreglány csupán a húgának merte mindezt elmondani, Csillának egyetlen szót sem szólt, s példáját követték a szülők is.

Virágok ezreit hívta életre a május, amikor sor került a nevezetes esküvőre, az idő gyönyörű volt, madarak daloltak, mintha ők maguk is arra lennének hivatva, hogy köszöntsék a fiatal szerelmeseket. Miután a jegyespár kimondta a boldogító igent, gyalog tették meg az utat az anyakönyvi hivataltól az étteremig. A környék lakói szájtátva bámulták a nem mindennapi menetet, a nemzeti ünnepnek is beillő színes felvonulást. Az ifjú pár és a nyoszolyólányok mögött a barlangos csapat baktatott ujjongva és integetve, bár hátágra süttött a nap, a kék kezeslábasba öltözött fiúk és leányok égő karbidlámpát vittek, s hófehér kötéllel magukat összefűzve haladtak az étterem felé. Fejüket a védelmet nyújtó kobak fedte, mintha leszállni készültek volna valamilyen földalatti lyukba. A barlangosokat az erdészek csapata követte, valamennyi férfi díszes *waldent* (erdész egyenruhát) viselt, kezükben erdei virágokból készített csokrot szorongattak, melyet a menyasszonynak szántak. A szálloda előtti téren ötfős zenekar várta az érkezőket, miután a menet felzárkózott, a muzsikások rázendítettek Richard Wagner Lohengrin-nászindulójára, mely Csilla egyik legkedvesebb zenedarabja volt.

S ez még nem volt minden! Következett az erdészek éneke, több szólamban daloltak, nyilván előzőleg sokat gyakoroltak, mert nem vegyült hamis hang a kórusmű dallamába. A násznép hatalmas tappsal jutalmazta a nem

mindennapi produkciót, azt gondolták, ezzel befejeződött a „műsor”, ám ekkor felharsant a barlangosok dala, frissen, fiatalosan énekeltek vidám, nagyrészt saját szövegükre szerkesztett dalokat. A hangulat vidámságba torkollott, a huncut kis darabokat – *csasztuskákat* – többen is ismerték, a lelkeesebbek hangjukat kieresztve csatlakoztak az éneklőkhöz.

Rendőrök jelentek meg, a sokadalmat körülállva ügyeltek a rendre. De feleslegesen vonultak ki, atrocitás nem történt, holmi botránynak még a szele sem érintette az ünnepi eseményt. Miután megszűnt a tapsvihar és a hujhujozás, a zenészek tust húztak és elszéledtek, az erdészek, mielőtt elmentek volna, az ifjú párnak, s a mögöttük állóknak átadták virágcsokraikat. A barlangosok is kitettek magukért, csoportvezetőjük egy-egy fényesre kiglancolt karbidlámpát adott ajándékba a fiatal párnak. Miután magára maradt a násznép, Gosztonyi miniszter, az örömapa, üdvözölte a megjelenteket, s bevezette őket a leghíresebb dunaparti szálloda különtermébe, ahol a vendégeket az 50 főre megterített asztal várta. A tányérok mellett névjegykártyák szolgálták az ültetési rendet, nehogy gondot okozzon bárkinek, hová is tegye le jeles ülepét.

Csilla gyönyörű menyasszony volt, sötét hajjal keresztezett keskeny arca érzelmes, nosztalgikus hatást keltett, melyben mintha zöngék rezegtek volna. Fodrása különleges, egyéniségéhez illő frizurát varázsolt a bájos arának, Csilla nem viselt fátylat, fejét hófehér virágokból álló koszorú ékesítette, selyem ruháját halasi csipke díszítette, menyasszonyi csokra fehér liliomokból állt. A vőlegény ragaszkodott az erdész-egyenruhához, sokan értetlenül nézték öltözetét, legtöbbjük még sohasem hallott a Sopronban végzett erdőmérnökök hagyományairól. Ám a vendégeket másféle meglepetés is érte, méghozzá a vőlegény rokonságának nem akármilyen öltözéke. Tamás szülei, valamint két testvére – egyik húga és öccse – fogadta el a meghívást, és utazott el Erdélyből az esküvőre, mind a négyen népviseletben voltak, öltözkük a nagy

sokadalomban inkább színpadiasnak, mintsem ünnepélyesnek hatott. Ajándécul hatalmas ládát hoztak, mely 24 személyes étkezésletet tartalmazott; a tálaknak, tányéroknek és egyéb daraboknak szépségük, különleges formájuk és mintázatuk okán inkább egy falusi múzeumban lett volna a helyük, mint Budapest kisméretű étkezőkonyhái egyikében.

Mondani sem kell, Csilla és családja a lehető legnagyobb kedvességgel fogadta az új rokonokat, meglepő ajándékokkal együtt, az erdélyiek közvetlenül a menyasszony mellett foglalhattak helyet, míg a vőlegény oldalán sorakozó székeket a leány családtagjai foglalták el. Néhány embert a barlangosok közül is meghívtak az ünnepi ebédre, nevezetesen Palit, Ákit, valamint Kovács Ferit és Ellát, a feleségét.

Juhász Endre doktor nem kapott meghívót. Nem hiányolta, el sem jött volna, akkorra már messze járt, hírehamva sem volt. Még az esküvő előtt egy héttel benevezett az egyik utazási iroda által szervezett külföldi útra, bár a németországi kirándulás mindössze négynapos volt, ennek ellenére a férfi a jelzett időben nem érkezett haza. Családja nem tudta mire vélni távolmaradását, felesége már a rendőrséget emlegette, amikor csengetett a postás, megérkezett a várva várt levél. Sok örömet ugyan nem okozott a magára maradt családtagoknak, afféle búcsúlevél volt, a férfi közölte, részéről a végtelen sajnálat, ám többé nem tér vissza Magyarországra. Új hazát keres, adta hírül, melyben tán boldogabb életet élhet, mint Budapesten, ahol nem termett számára babér. Az asszonyt nem érte váratlanul férje távozása, női ösztöne régóta sejteni engedte: férje más vizeken evez, időskori lángoló szerelme teljesen elvette az eszét. Csupán a két gyermek siratta meg Endrét, a lány és a fiú mit sem tudott apjuk eltévelyedéséről, tragikus szerelméről, mely már-már az öngyilkossággal fenyegette a boldogtalan embert.

Balogh Ella és Kovács Ferenc házassága látszatra igen sikeres volt.

Feri előző kapcsolatáról úgy hírlett, évek óta magányos, válása már be volt kódolva, nem okozott meglepetést senkinek sem. Ha valaki érdeklődött, mi okból válik, a férfi annyit mondott, asszonya hagyta el őt, mert új élettársat talált magának, olyasvalakit, aki gazdagabb, mint ő, és ügyesebb a szerelmi játékokban. Gyermeük nem volt, a vagyonomegosztás is megoldódott minden nehézség nélkül. Feri összepakolta ruháit, könyveit, emléktárgyait, elfoglalta helyét kissé rozoga Wartburgjában, mely a közös lakásról való lemondása okán kijárt neki. Rudabányának – szülőhelyének és egykori munkahelyének – búcsút mondott, Budapesten kapott állást, a Bányászati Kutatóintézet alkalmazta adminisztrátorként, olyan munkakörben, melyet elfogadhatónak tartott.

A barlangos társak tudták, Feri életmódváltozásának háttérében nem annyira Budapest és a Kutatóintézet utáni sóvárgás állt, hanem szerelme, Balogh Ella közelsége. Ám a nő imádta Istvánt, a férjét, Ferivel mindössze baráti viszonyt tartott fenn. Csakhogy fordult a kocka, amikor Ella megtudta, István magával vitte Csillát Kínába, s úgy hírlett, el akarja venni feleségül. A hír mélyen megrázta az asszonyt, elvégre több éve már, hogy házasságban élnek, s egy feleség és egy menyasszony egyszerre kicsit sok, még az oly híres nőcsábászoknak is, mint amilyennek István képzelte magát. Ám a megcsalt asszonyt sem kellett féltetni, gondolt egyet, és összeszűrte a levelet Ferivel; esze ágában sem volt hűnek lenni csalfa férjéhez. Ahogy teltek a napok, egyre jobban megszerette Ferit, az egykori bányászra mindenkor számíthatott, ellentétben Istvánnal, aki a meglepetések embere volt.

Emlékképek vibráltak Ella szeme előtt, visszagondolt arra a különös reggelre, amikor István váratlanul felhívta telefonon. Közölte, előző nap érkezett haza Kínából, kissé tépett

és fáradt, épphogy csak kialudta magát. Már alig várja, hogy lássa a feleségét, azonnal indul, mindössze egy fertály óra, és ölelheti őt. Eszébe jutott, mennyire megörült, és mennyire megijedt! Ugyanis akkoriban Feri minden hétvégéjét önála töltötte, azon a napon is együtt ébredtek, amikor István váratlan hívása megérkezett. Feri, mint a vízbe esett kutya, ugrott ki az ágyból, felöltözött és elszelelt. Mindössze 10 perccel később érkezett meg István, mintsem Feri a távozás hímes mezejére lépett, a két férfi sikeresen elkerülte egymást, a botrányra nem került sor. Ölelte, csókolta őt a férje, olykor elengedte, majd ragyogó szemekkel nézte, boldognak tűnt, mintha tündérek szolgálták volna fel neki az égi italt. És ő, a balga, hagyta magát elkábítani, hitte, hogy István mostantól hűséges lesz hozzá, szakít Csillával, többé más nőre rá sem néz. Aléltan dőlt István karjaiba, Feri elfeledte, tán már arra sem emlékezett, hogy élt a világon ilyen nevű férfi. Szerelme fellobbant, mint a villámcsapás okozta tűz, mely nem melegít, hanem éget... Éget és emészt.

*

Két héten át szinte nem volt nap, hogy Ella és István ne találkozott volna, ne töltötték volna el együtt egy-egy éjszakát. Később az asszony észrevette, ritkulnak a találkozások, István hetente egy, esetleg két napot van csak vele. Gyanút fogott, mozgósította „kémhálózatát”, segítségül hívta a hozzá közelállókat, akikre mindenkor számíthatott. Hamarosan csordogáltak is a hírek, tudatták vele, István olykor Csillát is felkeresi, egyszóval nem ért véget a nagy szerelem.

Ezt követően megkezdődött a férfi kettős élete, hol Ellánál, hol Csillánál töltött el egy-egy szerelmes éjszakát. És még ez sem volt elég neki... Ugyanis olykor egyik minisztériumi kolléganője is sorra került, Donatellának hívták, olasz szülőktől származott, szép volt és roppantul szenvedélyes.

Ella főtt a saját levében, azon volt, szakít Istvánnal, ám közbeszólt a sors, megtudta, hogy kisbabát vár. Nehéz napokat

élt át, fogalma sem volt, ki lehet a születendő gyermek apja; ugyanis hűtlensége miatt a két férfi, István és Feri azonos valószínűséggel lehetett érintett az ügyben. Végül egy huszárvágással oldotta meg problémáját, visszapártolt Ferihez, elmondta, hogy terhes, gyermeke fogant tőle. Ám két vasat tartott a tűzben, így aztán halála napjáig a híres világutazó is úgy tudta, Ella születendő gyermekének ő az apja, fogalma sem volt arról – a barlangosok közül senki sem árulkodott –, hogy felesége összejött Ferivel, akit legjobb barátjaként tartott számon.

István temetése után néhány hónappal – többek rosszallására, sőt felháborodására – a megözvegyült nő feleségül ment Ferihez.

Az elhalt férj egyetlen örököse Ella volt, övé lett hát a csillaghegyi telek a szerény kis építménnyel, valamint István összes holmijával, vackaival együtt, melyekből alig valamit örökölt csak meg. Feri beleegyezésével eladott minden eladhatót, ezáltal sok pénzt kaszált; ugyanis időközben jelentősen megemelkedtek a csillaghegyi telekárak, aki megvette a semmi kis házat, lebontotta, helyére hatlakásos villát építtetett. Ella egyik percről a másikra gazdag nő lett, s a szép summa pénzből a házaspár modern, három szoba hallos lakást vásárolt az egyik jó hírnek örvendő lakótelepen. Kellett is az új fészek, melyet kiglancoltak, kifestettek, tetszetős, modern bútorokkal rendeztek be, merthogy útban volt a gyermek. Ellát a szülészorvos napra pontosan kilenc hónappal későbbre írta ki, mint ahogyan férje hazatért a kínai útjáról, s boldogan omlottak egymás karjába.

Feri az időzítést tekintve biztos volt benne, hogy ő Ella gyermekének apja, s miután szerelmével összeházasodtak, a kicsit is a nevére vette. Így rendben is lettek volna a dolgok, mert kegyeletből senki sem pusmogott Ella kettős játékaról, elvégre a mondás is azt tartja: *az apa bizonytalan*. Bár az ifjú anyának voltak kétségei, melyek minduntalan nyugtalanították, tudta jól, az apaság megállapítása bonyolult, amellet feltűnő is

lenne, ha ilyesmire vetemedne, hiszen a hölgyek csak akkor fanyalodnak hasonló kutakodásra, ha abban a bizonyos időintervallumban többfelé is kacsingattak. Ahogyan múltak a hónapok, egyre kevesebbszer gondolt kételyeire, míg végül azzal nyugtatta meg magát, jobb nem firtatni, mi is történhetett, valójában melyik gólya volt az, mely a kéményére szállt...

*

Két év elteltével Ella ismét gyermeket várt, majd szerencsésen, minden baj nélkül egy kislánynak adott életet. Feri boldogsága határtalan volt, legszebb álmai váltak valóra, mindig is inkább kislányt szeretett volna, mint fiút. S mit hoz a sors? Mindkettőből juttatott neki. Első felesége betegsége miatt nem szülhetett, tán ez is volt az oka, hogy csődbe ment a házasságuk, és most, negyvenéves fejjel, Ella jóvoltából elérhette azt, amire vágyott, igazi családban élhet, két gyönyörű gyermek édesapjaként. Lányának anyja nevét adta, így Margit lett, miközben Ella – bár Ferinek nem nagyon tetszett – fiát Istvánnak nevezte el.

Az elkövetkező évek kellemesen teltek, Ella egyelőre otthon maradt, hogy gyermekeit maga felügyelje, ne kelljen őket bölcsődébe, óvodába adni, élvezzék ki a gyermekkor örömeit odahaza, szerető szüleik fennhatósága alatt. A tragédia három év eltelte után következett be, a szörnyű nap fekete betűkkel íródott be életük könyvébe, tudták jól, többé már semmi sem lesz olyan, mint a boldogabb időkben, bár a történetekért a házaspár egyike sem volt felelős.

Kirándulni mentek, Margitkát sportkocsiban tolta anyukája, a jól fejlett, izompacsirta Istvántát apja vezette kézen fogva. Széles, kanyargós erdei úton mendégéltek, a fiú virágot akart szedni édesanyjának, akit rajongásig szeretett. El akarta érni az ibolyákat, felkapaszkodott a meredek rézsűre, apja még biztatta is, hogy odafenn nőnek a legszebb virágok, azok közt kedvére válogathat. Hirtelen hatalmas morajra, majd zúgásra

lettek figyelmesek, Ella megállt és fülelt, riadtan kérdezte párját, mi ez a szörnyű zaj? Feri is értetlenkedve állt meg, s a következő pillanatban a mögöttük lévő kanyarból motorbicikli bukkant elő, vezetője esztét vesztve hajtott, mintha csak versenyen volna, úgy nyomta teljes erejéből a gázt. Száguldott, mint aki se nem lát, se nem hall, egyetlen pillanat alatt találta telibe a gyermekkocsit, motorjával együtt belezuhant az út másik oldalán lévő mély, sziklás szakadékba, magával sodorva a sportkocsit a kisleánnyal együtt. Ellát is oldalba taszajtotta, az asszony is repült a motor és a gyermekkocsi után, ám fennakadt egy bokron, nem zuhant le a mélybe. Feri lábát ugyancsak hatalmas ütés érte, elesett ő is, félájultan hevert az éles kövekkel bevont turistaúton. Egyedül Istvánka úszta meg a balesetet, neki csak az ijedtség jutott, visítva, ordibálva rohant le az útra, megbotlott, s landolt egyenest az apja hátán.

A rémséges zajt hirtelen halotti csend követte, a pozdorjává tört motorbicikli elhallgatott, abbahagyta undok pöfögését. Feri tért először magához, a fiú lecsúszott hátáról, ijedten pislogott apjára, a férfi kábultan próbált meg felállni, miközben nézelődve kereste szeretteit. Az út kanyarulatában turistacsoport bukkant fel, futva közeledtek, hallották a karambol robaját, döbbenet álltak meg a mélység peremén. Darabokra tört motorra lettek figyelmesek, a szétszóródott alkatrészek alatt összelapított babakocsi hevert, kétség nem fért hozzá, hogy súlyos baleset verte fel az erdő csendjét. Ferit valahogy talpra állították, a szerencsétlen ember lepillantott a mélybe, s azonmód rohant volna a babakocsi után.

A mindenkit megrázó borzalom akkor következett be, amikor kiderült, hogy az összelapított babakocsiban fekvő gyermek halott. Nincsenek szavak, melyek leírhatták volna a szülők fájdalmát, Ella üvöltve sírt, majd ájultan esett össze. Az egyik turistanő a kisfiút vette pártfogásba, a szerencsétlen gyermek jajgatva sírdogált, semmit sem értett, kezében ott szorongatott pár szál ibolyát. Ferit hárman is lefogták, mert a mélybe akarta vetni magát, hogy összeverje a motoros srácot,

aki előidézte az egész szörnyűséget. A túravezető megfogta karját, hogy visszatartsa az értelmetlen cselekedettől, a felelőtlen fiatal is meghalt, amikor leesett, lerepült sisakja, koponyatörést szenvedett.

A szerencsétlenség országos hírre tett szert, az emberek felháborodva megtorlást követeltek, tiltsák be, hogy a turistautakon motorosok száguldozzanak, s aki ilyesmit tesz, annak börtönben legyen a helye. A turistaegyesületek a tiltakozók élére álltak, petíciót intéztek a Közlekedésügyi Minisztériumhoz, követelték, hozzanak rendelkezést a motorosok, kerékpárosok önpusztító száguldásainak betiltására, hatalmazzák fel az erdészeket, erdőőröket, hogy büntessék meg a renitens járművezetőket. Hogy volt-e foganatja a felháborodásnak, senki meg nem mondja, ám tény ami tény, az elkövetkezendőkben erdei motoros baleset senkit sem ért. Vagy, ha valaki mégiscsak megjárta, az csupán a motorvezető volt, olyan fiatalember, aki veszélyhelyzeteket teremtve kívánta megemelni adrenalin-szintjét.

Feri lábtöréssel és veszélyes zúzódásokkal került kórházba, Ella csuklótörést szenvedett, arcát összevissza karcolta a bokor, ahová beesett. A lépét ki kellett operálni, mert a motorbicikli első kereke hatalmas ütést mért az oldalára. Feri elvált felesége, amint értesült a szörnyű hírről, felutazott Budapestre, s odaadóan ápolta a két szerencsétlent. Amellett vigyázott a kisfiúra, tárgyalt az orvosokkal, intézte a betegbiztosítást és még számos ügyet. A barlangosok is kitétek magukért, amiben csak tudtak, segítettek, szinte nem volt nap, hogy Pali, Áki és még sokan mások meg ne látogassák barátaikat.

Ám hiába mindmegannyi szeretet és gondoskodás, hiába az orvosok áldozatos munkája, a testi sebek gyógyultak, várhatóan nyomuk sem marad, de nem volt gyógyír a lelki sebekre, melyek közismerten örökösök és maradandók. Mindketten tudták, többé semmi sem lesz már a régi, a lelküket ért szörnyű trauma örökös lesz; ameddig csak élnek, szemük

előtt ott lesz a kicsiny Margitka összeroncsolt arca. Mert valahol a lelke mélyén mindkettő érezte, ő tehet a tragédiáról, ő volt a hibás... Uramisten, miért is mentek el aznap kirándulni?!

*

Volt még más is, ami mázsás súlyként szakadt Ella nyakába, olyasmi, amit egyelőre titkolt, bár tudta jól, az idő sürgeti, előbb-utóbb vallania kell. Egyik este mégiscsak rászánta magát a beszédre.

– Feri, drágám – szólította férjét –, valamit el kell mondanom neked.

– Hallgatlak – felelt a férfi olyan hangon, mint akire nem tartozik felesége gondja-baja.

– Mielőtt elhagytam volna a kórházat, a kezelőorvosom a szobájába hívott. Komoly arccal, hangjában részvéttel közölte, hogy a balesetem következtében többé nem lehet gyermekem. Tudom jól – folytatta –, mennyire vágysz egy kisbabára, remélve, hogy kislány lesz ő is, és feledtetni legalább egy cseppet Margitka rettentő hiányát. Az orvos még azt is hozzátette, fogadjunk örökbe egy kislányt. Mit szólsz mindehhez, kedves? – Megdöbbenésére férje lezseren megvonta a vállát, majd gúnyos mosollyal az arcán csóválta meg a fejét.

– Margitka pótolhatatlan – mondta ki hűvös, érdes hangon –, épp arra akartalak kérni, nehogy eszedbe jusson újabb gyermeket a világra hozni! Az örökbefogadásról meg végképp szó sem lehet!

– Sajnálom. Jól meggondoltad?

– Igen. És percig se búslakodjál, *neked ott van a fiad!* – Ellának minden vére az arcába szökött, férje válasza egyértelmű volt. Meg se mert szólalni, nem volt mersze kimondani a kegyes hazugságot: „Istvánka mindkettőnk fia.”

Már régóta észrevette. Még kétéves sem volt a fiú, s Ellának máris feltűntek bizonyos jellegzetességek, melyek Istvánt idézték. Eleinte azt gondolta, csupán a képzelete játszik

vele, talán vágyai készítetik őt arra, hogy halott szerelmesét lássa a fiúban. Ám ahogy a kisfiú cseperedett, egyre több jel utalt arra, az apa István és nem Feri. A szemei és a tekintete... a göndörödő szőke fürtök... jellegzetes mozdulatok... a mosoly a szépen metszett ajkak körül... Mintha csak István kicsinyített, pufók mása ülne az ölében. Nem, szó sem lehet tévedésről. De mi lesz akkor, amikor majd Feri is rádöbben a valóságra?!

Igaz, István akkor még a férje volt, amikor megfogant a gyermek, ám Ferinek csak annyit mondott, bár István olykor felkereste, viszonyuk többé nem volt, mert a férfi Csillához pártolt. Ezért találkozásaik csupán baráti jellegűek voltak. Feri hitt neki – akkoriban még nem volt gyanakvó –, csupán azt nehezményezte, mi okból tagadta meg tőle Ella a szerelmi együttlétet, miután férje Kínából hazatért. A nő hazugságra kényszerült, úgy mondta, Istvánnal válófélben vannak, ám a válási procedúrára kedvezőtlenül hatna, ha kiderülne kettejük viszonya.

Megjegyzendő, annak idején Istvánt cseppet sem foglalkoztatták Ella kisdéd játéakai, ő, amikor csak akarta, megkapta azt, amire vágyott, és hogy felesége miket hazudik össze-vissza, cseppet sem érdekelte. Ki tudhatja... Tán nagyvonalúságának saját csapodársága volt az oka, hölgyismerőseit még arra sem méltatta, hogy féltékeny legyen. Úgy tűnt, híve volt a szabad szerelemnek, a kötöttséget el nem viselhette.

Ahogy teltek a hónapok és az évek, a kisfiú hasonlatossága Istvánhoz annyira nyilvánvalóvá vált, hogy még szóbahozni sem volt érdemes. Feri utálta a fiút, ha csak tehette, froclizta, olykor rásózott a fenekére, néha egy-két pofont is lekevert neki. Ellának mindenkor úgy emlegette a kölyköt: „a kis zabigyerek”. Az asszony csak azt csodálta, hogy Istvánka a sok gorombaság és durvaság ellenére tiszteli és szereti a mostohaapját, ha kikapott, nem sírt, néha még ő kért bocsánatot. Jó kedvű volt, fecsegős és cserfes, szerette az iskolát, kitűnő

bizonyítványokat kapott, tanítója kedvelte, pajtásaival jó barátságban volt, kifogás ellene nem merülhetett fel.

A háromtagú család élete egyre inkább a széteséshez közeledett, Ella rettegett férjétől, attól tartott, Feri nemcsak a gyermeket, hanem még őt is bántalmazni fogja, erre utalt ridegsége, szeretetlensége, számos goromba kiszólása. Egyszerre csak megelégelte a feszültséget, felhánytorgatta férjének sérelmeit, többek közt azt, hogy szeretetlenül bánik mind a kisfiúval, mind övele, amellet morózus és zord, holott mindene megvan. A férfi fásultan hallgatta neje sirárait, majd hirtelen felpattant székéről és a nőnek esett. Ütötte-verte, miközben fejére olvasta, hogy megcsalta őt, zabigyereket hozott a házhoz. Ella jajgatott és sírt, a zenebona a falakat rengette. És akkor nyílt az ajtó, s a szobába lépett a gyermek. Megállt az örjöngő emberpár előtt, átható tekintete szinte keresztülszúrta az egymást mardosó szülőket. Hirtelen felkiáltott:

– Apa! Hagyd békén anyát! Rendőrt hívok, ha továbbra is bántod! – Többet nem szólt, dühtől pirosló arccal a veszekedő házaspár közé vetette magát. Feri elengedte Ellát, hátrálni kezdett a kisfiú elől. Volt valami rettentő abban a kékeszöld szempárban, valami olyasmi tekintet, ami fenyegető és parancsoló. Ella ámulva nézett a fiára, Feri kilépett az ajtón és elviharzott. Három napig haza sem jött.

Amikor hazatért, feleségétől bocsánatot kért, a fiútól elfordult, e naptól kezdve gyakorlatilag szót sem váltott vele. Ella megbocsátott – mi mást tehetett volna? –, ámde a légkör megváltozott, Feri gyakran volt távol otthonától, s ha hazatért, alig néhány szót szólt családtagjaihoz. Eltelt egy hónap, vagy talán több is, tavasz lett, mindenfelé virágok nyíltak, az emberek is mintha megenyhültek volna, vidám fiúk és lányok jöttek és mentek, a tereket megtöltötték a pihenni vágyó kismamák és a napsugarat élvező öregek. Egy ilyen délutánon Feri szokatlanul kedves hangon fordult a nejehez:

– Ella, drágám – szólította –, volna valami, amit szeretnék veled megbeszélni. – A szegény nő azt hitte, az

olykor felemlegetett válás lesz a téma, mély levegőt vett, felfújta magát, harcias tekintetet vetett egykor szeretett férjére.

– Mondjad – válaszolt megadóan.

– Úgy emlékszem, régóta tagja vagy a barlangos csapatnak; valaki a barlangászok közül említette, István a társául fogadott, veled együtt kutatott különféle kürtők, üregek után. Egy alkalommal épp a Zempléni-hegységben jártatok, s felfedeztéték a Birka-barlang nevű zsombolyt. Azt rebesgették pletykázó egyének, értékes kristályokat találtatok abban a bizonyos barlangban, úgyannyira, hogy István később ott bányát is nyitott. Rémlik, valami orosz geológus is érdekelt volt az ügyben. Így volt?

– Így.

– Igen hálás lennék, ha megtisztelnél azzal, hogy kissé részletesebben számolnál be a történekről. Nos?

– Szívesen. Ha érdekel, elmondom azt, amit magam is tapasztaltam. – Ella mesélni kezdett, az arca kigyúlt, amint felidézte régi emlékeit. Beszámolt felfedezéséről, hogy a barlang mélyén színes, csillogó kristályok találhatók beékelődve a szálkőzetbe. Ezekből mintát vettek, majd István a leletet elvitte a Földtani Intézetbe. Kiderült, az ásványok hatalmas értéket képviselnek, mert úgynevezett ritkaföldfém-vegyületeket tartalmaznak. István elhatározta, bányát fog nyitni, s a haszonból ő is részesül majd. Később, miután megszerették egymást, a férfi feleségül kérte, miközben viccesen megjegyezte: a házasság arra is jó, hogy nem kell majd a bányában kitermelt ásványok árán osztozkodni. Feri szájtátva hallgatta neje történetét, valami keveset hallott ő is holmi ásványokról – ha jól emlékszik, ritkaföldfém-vegyületekről is szó volt –, ám nem érdekelte, tudta jól, nem tartoznak rá István magánügyei.

– Rémlik, hallottam valamit István bányájáról – idézte fel Feri a régi történetet –, ám hogy te is benne lettél volna? És nem szerelemből, hanem érdekből vett István feleségül, hát mit mondjak... ez aztán a fáma! Ez az, ami újdonság nekem.

– Tévedsz! – kiáltott fel Ella – házasságunk szerelmi házasság volt, érdekből István nem vett volna nőül senkit!

– Ó, pardon-bocsánat! Ezek szerint félreismertem volna a híres barlangkutatót? Eh, mindegy... Ha megkérhetlek, folytasd tovább ezt az izgalmas mesét!

– Később, úgy emlékszem, az 1953-as évben, István komolyabban kezdett foglalkozni a bányanyitás lehetőségével. Addig ügyeskedett, mígnem elérte, hogy társulhatott egy orosz geológussal, aki jelentős segítséget nyújtott a bánya megtervezésében és kivitelezésében. 1955 nyarára elkészültek a felvonó-szerkezetek, hozzá is kezdtek a telérek kitermeléséhez. Még '56-ban is bányásztak, ám a forradalom véget vetett az orosz férfi látogatásainak, Istvánnak annyit üzent, többé nem kíván Magyarhonba jönni. Egy alkalommal még én is kaptam valami kicsike pénzt a bánya hasznából, gondolom, jóval kevesebbet, mint a nyereség fele. Ám örülni tudtam ennek is.

– És hol van az a pénz? – vágott Feri a nő szavába.

– Elköltöttem, amikor új lakást vásároltunk.

– Nono! István nyilván jóval többet kapott, és nem vagyok olyan bolond, hogy ne tudjam, a lóvé részét képezte a hagyatéknak. Igen, drágaságom! S az egyetlen örökös te vagy! Nos, újból megkérdem, *hol az a pénz?*! Amit szende képpel rejtegetsz előlem?

– Nem rejtegetek semmit. Azt a húszezer forintot betettem a bankba. Azóta is szépen kamatozik. És, ha tudni akarod, a fiamnak tettem félre. Igen. A fiamnak, aki egyben az István gyermeke is! Őt illeti apja hagyatéka. – Gúnyos mosolyra torzult a férfi arca, undok mosolyra, mely inkább vigyor volt, telve a leleplezés ádáz gyönyörével. Később megvonta a vállát, s komoly arccal intézte kérdését nejéhez:

– Mint a Bányászati Kutatóintézet munkatársa, tisztában vagyok a bányanyitás szabályaival. Tudom, érted? *Tudom* jól, amit István tett az illegális, a föld mélyében rejlő kincs az állam tulajdona. Istvánnak hivatalos formában jelentenie kellett volna, hogy értékes ásványokra bukkant, és

nem bányát nyitni ki tudja, miféle alakokkal, zsebre vágni a nem legális hasznót. S mindez rád is vonatkozik, kisangyalom, ha jól tudom, István egyenrangú társa voltál! Nos? Mit szólsz mindehhez? Még mindig őrizgetni akarsz a pénzt a fiadnak? Ahelyett, hogy megosztanád a férjeddal, ahogy az egy jó feleséghez illik?!

Ellát kiverte a víz, csak most döbbszent rá, férje törbe csalta, miközben ő örvendezett, azt képzelve, hogy szent a béke, akkorát tévedett, mint aki angyalnak nézte az ördögöt. Ferinek eszében sincs békét kötni, egyetlen cél vezérli, elszedni az Istvánkának félretett pénzt.

– Elárulnád, mit kezdenél a fiamnak félretett pénzzel?

– Azt, amit mindenki tenne a helyemben! Utazgatnék, új autót vásárolnék, jókat ennék, innék, csinos nőkkel is eltöltenék néhány napot, s egy-két pásztorórát.

– Gondolom, el akarsz tőlem válni.

– Majd. Egyelőre még szükségem van az én kedves kis páromra! De térjünk vissza a tárgyra. Tudod – csillant fel a szeme –, a kutatóintézetben összeismerkedtem az egyik bányamérnökkel, akiről kiderült, hogy ismerős a Birka-barlangban, s hallott is valamit a bányanyitásról. Nos, egymásra találtunk! Összedugtuk a fejünket, s úgy döntöttünk, társulunk, megkeressük a csodák barlangját, folytatjuk az értékes ásványok kitermelését.

– Nocsak! Az imént még bűnnek tituláltad az illegális bányászkodást!

– Csak azért tettem, hogy az eszedbe vésd, ha ellenkezel, feljelentlek, tudatom a Bányakapitányság vezetőjével részvételed egy ravaszul kifundált büntényben, melyből jelentős haszon ütötte a markod. A „bandából” ugyanis csak te maradtál, István meghalt, az orosz pasas eltűnt, illetve visszatért Moszkvába, csak rajtad verhetik el a port. Ezt szeretnéd?

– Nem. Énfelőlem nyugodtan túrhatod a földet a bányász-haveróddal együtt, nem kérek bányatok hasznából, ám a kárából sem.

– Látod, ez igazán kedves tőled. Csakhogy a helyzet bonyolultabb, mintsem véli az a picinyke agyad. Ugyanis a bánya megnyitása, felszerelése pénzbe kerül, mint minden vállalkozás, első lépésben tőkebefektetésre volna szükség, hogy aztán dőljön a haszon. Amiből természetesen visszakapnád azt a nyavalyás kis összeget, ami után oly nagyon sóvárogasz!

– Jó vagy hozzám, Ferkó, mint anya hülye gyermekéhez. Ha kivenném a pénzt a takarékból, jelentős kamatról kellene lemondanom. Jobban járnátok, ha kölcsönt vennétek fel, s a nyereségből lassanként fizetnétek vissza a tartozást.

– Neked elmentek otthonról. Még hogy mi fizessünk kamatot helyetted! Teljesen hülyének nézel, te asszonyok gyöngye?!

– Azt mondtad, válni akarsz. Akkor meg mi okból kérsz tőlem szívességet?

– Ne kívánd, hogy megmondjam, miféle okból. Követelem, érted, *követelem*, hogy az a lé nekem csurogjon az utolsó fillérig, ez a legkevesebb, amivel tartozol nekem! – Ella rémülten pillantott férje dühtől remegő arcára, hirtelen félelem nyilallt belé, attól tartott, a felhergelt férfi még képes ismét megütni őt.

– Honnan veszed, hogy tartozom neked?! – förmedt Ferire ingerülten. – Ezt a szép lakást az én pénzből vettük, ugyanakkor a fele a te neveden van, vagyis a te tulajdonod.

– Szégyellem, de arra kényszerítesz, mondjak ki olyasmit is, ami sértő és kellemetlen. Ám, ha muszáj, hát rajta! Nos, kedvesem, kissé hadilábon állsz az igazsággal. Miután István megérkezett Kínából, azonnal összeálltál vele, később azt sem tudtad, ki a gyermeked apja, mert alig telt el egy röpke óra és utánam őt tüntetted ki a szerelmeddel. Pfúj! Később váltig hangoztattad, válni készülsz tőle, mert a férfi Csillát szereti, el is fogja venni feleségül. Egyszóval hazug mód azzal áltattál – engem teljesen hülyének nézve –, hogy Istvánnal már csupán

baráti kapcsolatot ápolasz. Pillanatig sem kételkedtem szavadban, csupán ennek köszönhetően vettem nevemre a fiad.

A nő arcán furcsa, idegenszerű vonások jelentek meg, tekintete az ebédlőasztalon fekvő késre esett, merően nézte, mintha azon gondolkodna, hogy a markába kapja, s lesújtson vele. Nem tette. Helyette vállát vonogatva mindössze annyit mondott:

– Rendben. Ám néhány napra szükségem volna, hogy elintézzem a banki ügyeket.

– Semmi akadálya – enyhült meg a feldühödött férj –, egyelőre nem sürgős a dolog. Még utána kell néznünk ennek-annak, s ha minden rendben, csak akkor kezdhető el a bánya kiépítéséhez szükséges kellékek beszerzése.

A falióra kongatni kezdte a tízet, Ella felkelt az asztaltól, kissé lecsillapodva jegyezte meg, ideje lenne lefeküdni. Feri rábólintott, a fürdőszobába sietett, a nő ágyazni kezdett, majd szédelegve bújt a paplan alá. – Van még néhány napom – tűnődött –, ki kellene valamit találnom, hogy megtarthassam a pénzt. – Az izgalmaktól kimerülve hirtelen mély álomba merült, a férfi hosszasan nézte asszonyát, de nem vitte rá a lélek, hogy ölelésével felébressze.

Ella fantáziáját a hajnali napsugár felélénkítette, miközben reggelizett, hirtelen eszébe jutott, mit is kellene tennie. Rajta hát! Felkeresi a Földtani Intézetet, bevallja bűnét, majd közli, mit tervez a férje. Tudta jól, István egykori mentora, Szentessy Ignác geológus-professzor már nincsen az élők sorában, kénytelen hát az Intézet vezetőjéhez fordulni és hivatkozni a kedves jó öregre. Főnöknőjétől néhány órással távozást kért, ígérve, hogy mulasztását később bepótolja. A nő megadta a kért engedményt, s Ella máris sietett a hírneves intézménybe. Mint megtudta, az Intézet elnöke jelenleg külföldön tartózkodik, csupán a főtitkárral válthat szót, ő fogadja a látogatókat, s intézi a kevésbé fontos ügyeket is. Ella, hogy növelje tekintélyét, Lénárd István özvegyeként

mutatkozott be, s hivatkozott a neves professzorra, aki egykori férjének jó barátja volt. Hamarosan kiderült, a főtitkár – amikor még nem volt ilyen magas poszton –, gyakran összejött Istvánnal, több barlangot is bejárt vele együtt, majd felelemlegette, milyen mélyen érintette őt is, s az Intézet csaknem valamennyi munkatársát a kiváló férfiú halála. Miután a témát kimerítették, érdeklődött, minek köszönheti az asszony látogatását.

Ella igyekezett rövidre fogni mondókáját, mesélt a Birka-barlangban tett felfedezésükről, a ritkaföldfémekről, s azt sem hallgatta el, hogy a vegyületek azonosításában oroszlánrésze volt az idős geológusnak, aki saját maga vizsgálta meg a teléreket, s állapította meg, mily értékes kincset rejt a barlang. Az asszony az illegális bányanyitás történetét is bevallotta, s közölte, ő, mint felfedező, részt kapott az ebül szerzett pénzből. Vendéglátója egyre nagyobb ámulattal hallgatta az asszony beszédét, mely inkább hasonlított bűnügyi tanúvallomásra, mint amolyan félhivatalos, baráti beszélgetésre. Ella, miután kifogyott a szóból, elhallgatott, a válaszra várva. A főtitkár bólintott, majd megkérdezte, második férje, Kovács Ferenc tud-e arról, hogy felkereste őt.

– Az az igazság, nem szóltam neki a tervemről. Valójában nehéz helyzetbe kerültem, valahogy meg kellene akadályozni ezt a bányanyítást, mert a férjem erre akarja költeni minden pénzünket. Amellett – folytatta – nem szeretnék ismét abba a hibába esni, hogy hallgatólagosan részt vegyek országunk kifosztásában, eltulajdonítva a magyar föld mélyében rejtőző kincseket. – Meglepetésében csaknem leesett a székről, miután vendéglátója elmosolyodott, majd elnevette magát.

– Mi okból nevet ki?! – kiáltott fel Ella. – Valamit nem mondtam szakszerűen? Kérem, én nem végeztem egyetemet, csupán egy egyszerű laboránsnő vagyok!

– Elnézést – fújta ki az orrát a férfi egyre csak mosolyogva –, nem magácskát nevetem ki, hanem egyes

emberek hiszékenységén mulatok. Ám önt a világért sem sorolnám közéjük.

– Még szép. Nos, elárulná, mi az, ami annyira mulatságos?

– Igen... igen... Egy pillanat, és máris magamhoz térek. Kérem, ne vegye rossz néven, hogy hagytam önt beszélni és nem szóltam közbe, pedig tudtam mindarról, amit elregélt nekem. Bevallom, nem akartam magába fojtani a szót. – Ezúttal Ellán volt a csodálkozás sora. Döbbsen nézett a férfitra, majd szinte kiabálva kérdezte meg:

– Tudott arról, hogy István bányát nyitott?

– Tudtam.

– Arról is, hogy egy nagynevű orosz geológus volt a segítsége?

– Persze.

– Akkor hát miért nem jelentett fel minket?

– Hogy miért nem? Hát azért, mert amit elmondott, abban nem volt semmi, ami tilalmas lett volna. Azoknak a köveknek, melyeket István és a társa kibányászott, semmi köze sincs a ritkaföldfémekhez. Ha nem tudná, kedves, ritkaföldfémek legjobb tudomásunk szerint hazánkban nincsenek, mi több, még Európában is csupán elvétve akad belőlük néhány vegyület. Geokémiai tulajdonságaik miatt általában elszórtan fordulnak elő, csekély mennyiségben léteznek koncentrált és gazdaságosan kitermelhető formában, részben ennek tulajdonítható, miszerint maguk az elemek és vegyületeik ára még az aranyarat is túlszárnyalja.

– No, de miféle köveket bányászott ki Lénárd István és a társa, ami meglepettette az öreg professzort?

– Valószínűleg egyszerű anhidritek voltak, színtelenek, vagy kékes, esetleg sárgás színű ásványok, melyek vízfelvétellel gipszre alakulnak. Ismeretesek még az anhidrit-ásványból álló kőzetek is, melyek szemcsések és erősen tömöttek. Mellesleg szólván a Bódva völgyében lévő Perkupa községben üzemel hazánk egyik jelentős gipszbánya, mintegy

tíz emelet mélységbe másznak le létrán a bányászok, s fejtik ki mázsaszámra a csillogó fényben pompázó kristályokat.

– Nem lehet, hogy ön mégis téved? Az általunk felfedezett köveket, vagyis teléreket a maguk laboratóriumában vizsgálták meg, s a nagy tiszteletnek örvendő, idős professzor úr – Szentessy Ignác doktor – volt az, aki felismerte az ásványokban a ritkaföldfémek, illetve vegyületeik jellemző tulajdonságait. Továbbá – nézett Ella átható tekintettel a főtítkár szemébe – egy darabja az említett ásványnak a tulajdonomban van, akkor tettem félre, amikor István emlékül adott nékem egy gyönyörű, zöldeskék követ. Ha érdekli, elhozom és megmutatom, kérem, vizsgáltsa meg ön is, hogy az igazság kiderüljön!

– Köszönöm, de kérem, ne vegye rossznéven, az igazamban biztos vagyok.

– Még valami – vált erélyesebbé Ella hangja. – Ahhoz mit szól, hogy az oroszok elég szép összeget fizettek Lénárd Istvánnak a kitermelt kristályokért, bizonyos Szergej Vasziljevics Markin, nagynevű geológus bonyolította le az adásvételt.

– Tudja-e ön, valójában ki is ez az orosz *geológus*? Egyszerű kápó, aki felügyelte és egzecírozta a hadifoglyokat. *Eredményes munkájáért* hősnek kiáltották ki; később elvégzett valami magasabb iskolát, s kapott egy tanszéket a Lomonoszov egyetemen. Atyaisten! Önnek fogalma sincs, kik és miféle címen osztogattak akkoriban háborús kitüntetések!

– Igaza van, jobb, ha nem is tudok róla. No de! Szentessy professzor úr, az a nagytekintélyű geológus, hogyhogy ekkorát tévedett? Nem, én ezt nem tudom elhinni. És azt sem értem, a moszkvai félvezetőgyártó szakemberek mit kezdtek azokkal a gipsz-micsodákkal...

– Ami a professzor urat illeti... nos... nem szívesen mondom, amit mondanom kell Önnek. Az öregúr idővel kissé habókos lett, nem volt olyan hónap, hogy valamilyen rendkívülinek deklarált tudományos felfedezéssel elő ne állt

volna. Eleinte még vitatkoztunk vele, később beláttuk, csupán fantáziál, örömétől kár volna megfosztani; alig egy-két hét elteltével már arra sem emlékezett, mit is akart bejelenteni a Találmányi Hivatalnál. Figyelme csapongott, akár a megzavart lepke!

– Jó, jó, no de az orosz tudósok...?

– Lássá, ezt én sem igen értem. Csupán csak gyanítom, valami nagy suskus lapulhatott a háttérben, valakik ravaszul kifundált csalások sorozatát követték el. Ha nem tudná, különös hely ez a mi Földünk. Azok az emberek érvényesülhetnek, akik kiváló összeköttetésekkel rendelkeznek. Ezek az alakok, mint mondani szokás, képesek még homokot is eladni a sivatagban. Hát az a Szergej elvtárs valami ilyesmi fazon lehet, ért ahhoz, hogyan kell befűzni az ártatlan tudósokat.

– Ezek szerint... István nem követett el semmiféle vétket?

– Nem, semmi sem írható a rovására, bárki állíthatja, csupán *barlangot kutatott*. Elvégre a barlangosok robbantanak, követ fejtenek, kiszélesítik a járatokat, hogy hozzáférjenek újabb termekhez, földalatti üregekhez, így fedezve fel a valódi, a természet által létrehozott barlangokat. És ez nem bűn, hanem dicső tett!

Kopogtattak az ajtón, egy nő lépett be, a főtitkárra vetve tekintetét.

– Béla! Nem kértek egy kávé? Épp most főztem le, még meleg.

– Köszönöm, Marikám, elfogadom. – Biztatóan a vendégére nézett. – Gondolom, ön is meginná egy csésze feketét erre a nagy ijedtségre!

– Igen, meginnék, nem tagadom, kissé kikészültem idegileg.

Miután megkávéztak, Ella újabb problémával hozakodott elő.

– Volna még némi mondanivalóm – bökte ki.

– Igen? Hallgatom.

– Nézze kérem, a férjem és a barátja – az illető bányamérnök – biztos abban, hogy a barlangban ritkaföldfémek találhatók. Ha előállnék azzal, amit magától hallottam, fikarcnyi hitelt sem adnának szavamnak, tán még össze is szidnának, hogy le akarom nyúlni a kitermelt értékes kincseket. Biz’ isten mondom, senki meg nem állíthatja őket, már ki is nézték a bányászathoz szükséges kellékeket, melyeket drága pénzen szereznek majd be. Méghozzá az én pénzemen... Kérem én öntől, mit tanácsol, hogyan állítsuk le ezt a két lelkes embert, akik sem önnek, sem nekem nem fognak hinni, minden bizonnyal az elhunyt professzor szavát tekintik mérvadónak. S nagy naivul elkezdik bányászni az anhidritet. – A férfi elgondolkodott, rágyújtott egy cigarettára, majd töltött magának még egy csésze kávé. Ella lélegzetvisszafojtva leste válaszát.

– Nos – fújta ki magából a füstöt a jeles geológus – volna egy meglepő javaslatom.

– Vagyis..?

– Összeköttetéseim révén elintézhetem, hogy hermetikusan zárják le a Birka-barlangot. Ürügy volna bőven, halott asszonyt leltek a barlangban, egy fiatal erdőmérnök csaknem életét vesztette benne, a cseppkő-állomány összetörve hever szanaszét, a barlang bármikor beomolhat, látogatása életveszélyesnek nyilvánítható.

– Uram, ez több, mint amit remélni mertem, ám sürgős volna a lezárás, már ha érti, hogy mire gondolok.

– Értem, persze. Azonnal intézkedem, pár nap, s a bajkeverő barlangszájon akkora betontömb lesz, mintha soha nem is létezett volna ott üreg.

Ella hálálkodva vett búcsút a főtitkártól, már csak egy dolog aggasztotta. Mindenképpen el kellett kerülnie, hogy most azonnal ki kelljen vennie pénzét a bankból. Úgy vélte, legkevesebb egy hét szükséges a barlang lezárásához. Váratlanul mellé szegődött a szerencse, miután hazatért, férje azzal fogadta, hogy a barátját kiküldték egy hétre Ausztriába.

Valami bányát kell feltérképeznie, így a tervezett beszerzés egyelőre várat még magára.

Időközben Feri is észhez tért, úgy döntött, mielőtt megkezdenék a bányászathoz szükséges műszaki kellékek megvásárlását, felkeresi társával a Birka-barlangot. Elvégre meg kellene tudni, hogy fest az a „Birka” és milyen állapotban van; ugyanis azon is múlik, miféle holmikat kell majd beszerezni, arról már nem is beszélve, valójában azt sem tudják, egyáltalán látogatható-e a sokat emlegetett barlang. Ez okból Ellát is magukkal kell vinni, mert ha hinni lehet a szavának, annak idején töviről hegyire bejárta Istvánnal az üreghrendszert, nyilván könnyen megtalálja a mélybe vezető zsombolyt, s azon lekúszva elvezeti őket azokba a járatokba és termekbe, ahol a telérek bányászhatók. Ezt követően katonai térkép-lapokat szerzett be, s felesége segítségével kísérelte meg bemérni a barlangbejárat pontos helyét. Egyelőre a béke lengte körül a házaspárt, Ella időközben folyvást reménykedett, hogy sikerül a főtítkárnak még időben lebetonoztatni a Birka-barlang bejáratát.

Egy hét elteltével, ahogy ígérte, Zsoldos Iván bányamérnök visszatért Ausztriából, a két férfi összeült megbeszélni a teendőket. Feri elmondta, készen áll az indulásra, felesége is velük jön, hisz valójában ő az, aki már több ízben bejárta a Birkát. Ezúttal Ellát is bevonták az útitervbe, a nő figyelmeztette a férfiakat: az országúttól több kilométernyire található a barlang-bejárat, út arrafelé nem is vezet, köves, sáros, bozótos hegyoldalon kell majd a kocsinak haladni, egyszóval olyan úton, melyen a jámbor kis Wartburg nem volna képes célhoz érni.

– Sebaj! – lelkesedett Feri –, leállítjuk a kocsit, amint véget ér az épített út, a lyuk szájáig magunk cipeljük majd a barlangmászáshoz szükséges kellékeket!

Úgy határoztak, szombat reggel utaznak el Örfaluba, ott megszállnak, majd másnap felkeresik a Birka-barlangot. Egyelőre csak körülnéznék, vasárnap estére haza is térnek.

Örfalut minden baj nélkül megtalálták, pihenőt tartottak, s az egyik háznál egy éjszakára szállást vettek ki. Mint megtudták, a falu kocsmájában főtt ételt is lehet kapni, megebédeltek, lepihentek, később felderítő útra indultak, keresve a barlangbejáratot. Elérték a Szikláshegy alsó régióját, ám riadtan észlelték, barlangnak arrafelé híre-hamva sincs; esteledett, tovább nem kutakodtak, a hosszú autózástól és a sétától kifáradva, nyugovóra tértek.

Másnap reggel hét óra tájban útra keltek, az előző délutáni sétaút nagy részét ezúttal gépkocsin tették meg. Miután kikászálódtak a kocsiból, a térkép alapján kísérelték meg a bejárat meglegelését; a nagy felbontású, halálpontos katonai térképre még a nagyobb fákat, sziklatömböket is bejelölték a térképészek, nem tűnt nehéznek megtalálni a keresett utat. Ella jól emlékezett a barlang-bejárat előtti méretes kötömbökre, s csillogó szemmel mutatott rá a jellegzetes görbefára, melyre annak idején a kötélhágcsó felső végét kötötték. Egymást segítve másztak felfelé a lépcsős szikladarabokon, a görbefa már az orruk előtt volt, ám a barlangbejárat eltűnt, mintha tigrisek falták volna fel.

– Ez meg mi az ördög? – rúgott bele Feri egy nagyméretű, félgömb alakú betontömbbe, a térkép szerint itt kellene lenni a bejáratnak. Ella! Te jártál már erre, szerinted jó ez a térkép?

– Mit tudom én! – adta a nő a tudatlant. – Magam is úgy emlékszem, itt, ezen a helyen engedték le a kötélhágcsót, miután felső végét a görbefához kötöttük.

– Ez a betontömb nem a természet alkotása – nézett a bányász a házaspárra –, hanem emberi kéz műve! Mi a fene történt? Valami olyasmi, amiről nem tudatok?!

– Talán nem pontos a térkép – ötletelt Feri –, járjuk körbe a vidéket, valahol itt kell lenni a bejáratnak. Nem is olyan régen az egyik erdész csaknem a halálát lelte a zsombolyban, azóta mindenki, aki csak teheti, elkerüli a Birkát. Ella! Erőltess már meg a kis agyadat!

Több, mint egy óra hosszat bolyongott a három ember a Szikláshegy oldalában, ám a barlang-bejárat sehol sem volt; a bányamérnök szellemeskedett is, mondván: „a barlangot telecsinálta egy medve!” – Feri csúnyán elkáromkodta magát, felkapott egy követ, s a vélt bejárat felé dobta. Ella szenvtelen arccal bámult a semmibe, attól tartott, arcára vannak írva gondolatai. Még hozzá örömteli gondolatok! Konstatálta, a főtitkár kiváló szakembert találhatott, mert a betontömb masszív védelmet nyújt, a bejárat eltűnt, a barlang többé nem látogatható. Leginkább attól tartott, párja dührohamot kap, s meglehet, őrajta vezeti le szertelen indulatát. Hát még ha tudná, hogy ő volt az áruló, képes lenne a nyakát is kitekerni!

Visszabotorkáltak a görbefához, a két férfi mustrálgatta a betontömböt, vitatkoztak, hangosan gondolkodtak, mitévők legyenek.

– Talán körül kellene ásni ezt a fenénagy tömböt – jegyezte meg a bányász.

– Egy nyavalyát! – tört ki Feriből a méreg. – Úgy hallottam, eredetileg vaslap fedte a zsomboly tetejét, azt nyilván beágyazták a betonba, összeforrasztva a sziklatömbbel. Házat lehetne erre alapozni!

– Akkor hát mit tegyünk? – tért rá a lényegre a mérnök.

– Semmit. A tervünket megette a fene.

– Ennyire könnyen feladod? Barátaim, időt kérek! Engedjétek meg, hogy végiggondoljam a lehetőségeket. – Ella és Feri leült egy nagy lapos kőre, szinte hallani vélték, miként csikorognak barátjuk fejében a gondolatok. Mintegy negyedóra múltán felcsillant a bányász sötétbarna szeme:

– Megszállt az ihlet, ötletet kaptam! Eszembe jutott, a komlói bányászoktól tudok szerezni trinitro-toluolt, azaz TNT robbanóanyagot, hát, ha valami, akkor az a nagy hatású szer képes és szétveti ezt a vacak betont!

– Valóban? – csillant fel reménykedve Feri szeme.

– Persze. Ha nem tudnád, vizsgát is tettem, s rendelkezem robbantási engedéllyel is!

– No, de... az a hatalmas robbanás megrázna eget és földet!

– És ha megrázna, kit zavarna? Nincs emberfia, aki erre járna!

– Jól van, legyen. Ne ijedjünk meg a saját árnyékunktól!

Ella riadtan tekintett a két férfira. Ő maga is azt gondolta, egy ilyen örült nagy robbantásból komoly baj származhat; az agya villant, ellenérv jutott eszébe.

– Elnézést, hogy közbeszólok, de mielőtt ekkora fába vágjátok a fejszét, érdeklődni kéne, maradt-e még elegendő használható anyag a barlang sziklafalában. Az utóbbi időkben Csilla és Juhász Endre is kutakodott a Birka-barlangban, úgy hallottam, sehol sem találtak kibányászni való teléreket. Meglehet, még annak idején István és a társa kifejtett minden olyan követ, ami ritkaföldfémeket tartalmazott.

– Asszonybeszéd – libagágogás! Még csak az kéne, hogy valakik elhappolják előlünk az értékes leletet! Jobban tennéd – mordult Feri a feleségére –, ha tartanád a szád!

Ella elfordult férjétől, a mérnökre pillantott.

– Elnézést – szólította –, nem akarok senkit semmiről lebeszélni, ám aggódom a robbantás következményei miatt. – A mérnök kedvesen az asszonyra mosolygott, majd megjegyezte, egy kisebb robbantás még nem jelent bányászkozást, épp csak arra jó, hogy leszállhassanak a mélybe. Ugyanis – ígérte –, mielőtt sor kerülne a telérek kitermelésére, alaposan meg fogják vizsgálni a barlangfalakat.

Ella szenvtelen arccal elnézést kért, s többé nem szólt bele a férfiak dolgába.

A nap már túl volt a delelőn, amikor a három kincskereső elindult szállása felé. Feri felvetette, vegyenek ki három nap szabadságot, kedden leutaznak Komlóra robbanószert venni, ott töltik az estét, szerdán megteszik a

szükséges előkészületeket, és a csütörtöki napon fognak robbantani.

Hétfő este Feri későn ért haza, fáradtan vetette végig magát a díványon, közölve nejével, a robbanóanyag beszerzése a holnapi napon lesz esedékes. Bányamérnök barátja felkereste a robbantómestert, akitől a TNT-t kapják, a vájár közölte, kedd délutánra várja őket.

– Kedd este hazajössz, vagy még egyenesen Örfaluba? – érdeklődött Ella.

– A barátom szerint jobb, ha Komlón éjszakázunk, kevesebb benzint fogyasztunk, ha szerda reggel egyenest Örfaluba megyünk. Nekiállunk az előkészítő műveleteknek, majd csütörtök reggel fogunk robbantani!

Ella felsóhajtott, nagy kő esett le szívéből, hogy a férfiak elhalasztották a barlang feltárását célzó műveletet. Ám ahogy teltek az órák, jobban utánagondolt a várható fejleményeknek, rádöbbsent, a két férfi életveszélyes játékot űz, amellelt büntényt is el fog követni. Mielőtt nyugovóra tértek, Ella könyörgésre fogta a dolgot, arra kérte urát, ne akarjon robbanóanyagot beszerezni, beszélje le erről a barátját is, ne ártsák bele magukat holmi szigorúan tilos üzelmekbe. Feri azzal érvelt, annak idején István is javában robbantgatott, baja mégsem lett belőle, holott minden bizonnyal tudtak arról a Társulatban, miféle úton-módon tágítja a barlangi járatokat. A vitát alapos összeveszés zárta, Ella már azon volt, elárulja, amit megtudott a Földtani Intézetben, végül mégsem tette, úgy érezte, érvelése csupán olaj volna a tűzre.

Kedd hajnalán Ella fáradtan ébredt, készített néhány szendvicset férjének, majd tálalta a bőséges reggelit. Feri, mielőtt elkészönt volna, átölelte Ellát s arra intette, vigyázzon magára. Megcsókolta, haját megsimogatta, az asszony viszonzta gyöngédségét, majd hirtelen úgy érezte, az a rég nem látott férfi tért vissza hozzá, akit valaha megszeretett.

Miután magára maradt, gondolt egyet, ismét felkereste a főtitkárt a Földtani Intézetben. A kissé kopaszodó, ám

jóvágású, szimpatikus férfi örömmel fogadta a fiatalasszonyt, kíváncsiságát nem titkolva érdeklődött a legújabb fejlemények iránt.

Ella elmesélte, férjével és annak barátjával felkeresték a Birka-barlangot, s megtalálták a lebetonozott zsomboly-száját. Ugyanakkor köszönetet mondott a barlang lezárásáért, a masszív betontömb behelyezéseért, mely remélhetően lehetetlenné teszi a barlangba való leszállást.

– Örülök, hogy megoldódott a nagy probléma – replikázott a férfi. – Ily módon védve van a barlang, kincsei nem csorbulnak, s ha úgy hozná a sors, megfelelő szakértelemmel a Birka újból megnyitható.

Ellát ezúttal cseppet sem érdekelte a jövő, a jelen problémáival volt tele a feje, részletesen beszámolt a két férfi tervéről, egyben aggodalmának is hangot adott. Mint mondta, férje és a bányász szét akarja robbantani a betonfedeleket, ő maga attól tart, hogy a rettentő robbanástól még a Szikláshegy is kidőlhet sarkából.

A férfi döbbenten vette tudomásul az új fejleményeket, megígérte azonnal intézkedik, megtesz mindent, amit csak megtehet, még a komlói bányakapitányságot is értesíti, nehogy TNT-t adjanak bárkinek is.

– Egyébként – nézett biztatóan a riadt asszonyra –, bár egy szakszerűtlen, hatalmas robbantás komoly következményekkel járhat, azért a hegy nem fog kidőlni, legfeljebb súlyos sziklatömbök szakadnak majd le az oldaláról. Ami sajnálatos, a barlang valószínűleg teljes egészében beomlik, többé nem lesz látogatható. És ez esetben természetkárosítás címén komoly büntetés vár a két fickóra, ami – gondolom – önnek sem okozna túl nagy örömet.

– Mit tegyünk hát? – nézett Ella kétségbeesett tekintettel a főtitkára.

– Megpróbálom rávenni a Karszt- és Barlangkutató Társulatot, hogy rendeljenek ki katonaságot a robbantás megelőzése céljából.

– Katonaságot?! Hisz ez képtelenség!
– Ha az, akkor vonuljanak ki a barlangosok és kapják el
ők a robbantókat.

– Kérem, telefonáljon mielőbb, mert a férjem és a társa
már el is indult, hogy beszerezze az anyagot.

– Ejha! Ennyire sürgős a dolog? Mikorra tervezi a férje
és a bányász a robbantást?

– Úgy mondták, csütörtökre.

– Akkor szüret. Szerda estére ott lesz a különítmény, s
megakadályozza a Birka tönkretételét. Félelemre nincs ok, már-
is hívom telefonon a csoportvezetőt, aki elkíséri a fiatalokat.

Este megszólalt a telefon, Ella riadtan kapta fel a
kagylót, meglepetésére a főtitkár jelentkezett.

– Volna egy rossz hírem – kezdte a férfi –, szervezési
nehézségek miatt a felmentő sereg a szerdai nap helyett csupán
csütörtök délutánra fog a Szikláshegyhez megérkezni. – Ellát
kirázta a hideg:

– Sürgős segítség kellene! – kiáltott bele a
telefonkagylóba. – Azt tervezik, legkésőbb csütörtök hajnalban
sort kerítenek a robbantásra! – A főtitkár hangja mintha
nélkülözne volna a megszokott kedvességet, érezte Ellával,
kezd elege lenni az egész megveszekedett ügyből, amit
módjában állt megtenni, azt már meg is tette. Pár udvarias
szóval igyekezett az asszonyt megnyugtatni, majd ridegen
közölte, nem tartoznak rá a szervezési ügyek.

Ellát az ijedtségtől kirázta a hideg, síri hangon kérte a
főtitkárt, segítsen, tegyen valamit.

– Asszonyom – válaszolt kedvetlenül a férfi –, az
ilyesfajta robbantás komoly előkészületeket igényel, éppen
ezért, a pénteki nap előtt aligha lesznek képesek ezt a nehéz
feladatot nyélbe ütni. Nyugodjon meg, nem lesz semmi baj, a
felmentők még időben leállítják a robbantani szándékozó
férfiakat!

– Kérem! Ha nem segít, térdre hullok ön előtt, és úgy
fogok könyörögni, intézze el, hogy már szerdán indítsák útjára a

barlangos csapatot. Uram! Ön nem ismeri ezt a két örültet! A férjemet már eszi a fene, és alig várja, hogy belebújjon abba az átkozott barlangba.

– Megértem az aggodalmát, ám a kérdéses időponton nem áll módomban változtatni. Nos, hogy ne érje panasz a ház elejét, valamit azért mégis megpróbálok. Felhívom telefonon az Órfalui Rendőrsöt.

– Köszönöm! És elnézését kérem az örökös zaklatásért!

– Semmiség. Isten vele, máris tárcsázom a számot!

Tárcsázta. De nem járt sikerrel, mint utóbb kiderült, a telefonvezeték valami nagytestű madár jóvoltából leszakadt a póznáról, s a kagylóban süket csend honolt. Többször is próbálkozott, ám hiába, nem kapott vonalat, a kapcsolat nem jött létre. Fogta magát, és lefeküdt aludni, fejében zavaros álmok keringtek, melyek fárasztottak és nem pihentettek. Másnap összetörten és kialvatlanul ébredt, mintha egész éjjel csördögölőt járt volna.

7.

Feri és barátja, Iván fellelkesült hangulatban autózott Komló felé, útközben újabb ötletük támadt, elhatározták, ha sikerül időben beszerezni az anyagot, nem töltik az éjszakát Komlón, hanem egyenest a Birka-barlanghoz mennek, nem húzzák-halasztják a dolgot, elintézik a betontömb szétverését még a nap folyamán.

– Ha így teszünk, az asszonyok is megnyugszanak, nem jajveszékelnék, hogy robbanószert viszünk a szobánkba –, dicsérgették egymást a remek ötletért.

Úgy tűnt, a kétes értékű szerencse pártfogásába vette őket, Ivánnak sikerült meglelni bányász ismerősét – a férfi már várta őket, a délelőtti műszakra volt beosztva –, s alig egy félóra alatt le is bonyolódott a robbanóanyag-vásárlás, nem épp a megengedett módon. Nos, a vájárt sem kellett félteni, járatos volt a pénzszerzésben, ám Feri és a társa nem sokallta,

mindketten úgy vélték, nem oly nagy az összeg, amit le kellett perkálni, ha megnyitják a barlangi bányát, milliós haszonra számíthatnak.

Ahogy tervezték, kedd délután megérkeztek a Szikláshegy tövébe, Feri ősrégi Wartburgja, akár egy beteg öregember, köhögött, nyöszörgött. Le is állították, még mielőtt elérték volna a sziklás, göröngyös talajt. Nekikezdték a pakolásnak, a kocsi csomagtartójából elővették a kisbaltát, a pejszert, valamint a gyalogsági ásót, s elindultak, megcélozva a barlang-bejáratot fedő cementtömböt. Feri emlékeztette társát a vājār intelmeire, fűrjanak kisebb lyukakat a betontömb körül, azokba tömjék bele a robbanóanyagot. – Különben nagy lesz a csinnadratta! – oktatta a mester a férfiakat.

Elvben nyilván helytálló volt, amit a szakértő mondott, ám a kemény betonba nehéz volt „kis lyukakat” vágni, ehhez szakszerű fűró kellett volna, és nem egy gyöngö pejszer meg kisbalta. Végül mindössze két nagyobb lyukat sikerült összehozni, ezekbe beletömtek egy kevéske robbanószert. Meggyújtották a lyukakból kilógó madzag-végeket, majd futottak, akár a nyúl, végül hasra vetették magukat. Dörrenést hallottak, alig nagyobb, mint amit egy nagyobb tűzijátékpatron okozhatott volna. Kedvetlenül tértek vissza a betontömbhöz, látták, az egyik zsinór elaludt félúton, csupán a másik töltet robbant, a lyuk nagyobb lett, ám a betontömb meg se rezdült, mindössze néhány szikladarab sodródott le a hegyről, utalva a robbantásra.

– Így nem jutunk egyről a kettőre – morgolódott Feri –, a mi derék bányászunk nyilván az anyaföldet szokta robbantgatni, mely puha és engedelmes. Figyelj, Iván! Amennyire lehet, körül kellene árkolni a betontömböt, és sokkal több TNT-vel teletömködni a nyílásokat.

– Úgy vélem, igazat szólsz, nos, gyerünk, essünk neki a beton peremének!

Letettek arról, hogy apró lyukakat fűrjanak, magát a betontömböt próbálták körülárkolni a pejszerrel és a kisbaltával.

Nem volt könnyű dolguk. Ahogy az a nehéz fizikai munkától megszokott, vagy ahhoz soha hozzá sem szokott emberekkel megtörténik, alig félóra elteltével már szédültek a fáradtságtól.

– Kevés vizet hoztunk! – sóhajtozott Feri. Helyesen vélekedett, a nap folyamán enni is alig ettek, mindössze útközben tértek be egy gyöngye kis bisztróba, s vettek maguknak néhány szendvicset, süteményt, és két flaska ásványvizet. Bár a nap már félig lebukott a hegyek karéja mögé, a férfiak izzadtak, mint a meghajszolt paripa, s akármerre pislogtak is, még egy vizes tócsa sem akadt, melyből a szomjukat olthatták volna. Pár szem sütemény ugyan maradt még az egyik kabátzsebben, de nem akaródzott rácsálni a nyálat felszívó, száraz kekszdarabokat. Dolgoztak tovább, ahogy csak bírta agyongyötört testük, magukat a végsőkig elszánva ütötték-verték a betonperemet; fáradt szemük előtt ott lebegett a bankók garmadája, mint ígéretes cél, mint egy kisegér, melyet üldöz egy lesántult macska.

– Elég! – tette le Feri a pejszert. – A beton szélét lepattintgattuk és körülástuk, az árok mély, ha teletömjük az anyaggal a hézagokat, a levegőbe repül az egész nagyfene kőgomba. Megnyílik a barlangbejárat, utána meg kötélhágcsón lemászunk a mélybe, s megkeressük a ritkaföldfémeket tartalmazó teléreket.

– Remélem, holnap reggel akad valami harapnivaló! – sóhajtott Iván. – Amit egy jó nagy krigli sörrrel le is öblítünk.

– Ha nem tudnád – biztatta őt Feri –, még a szállásfoglaláskor megrendeltem háromnapi kosztot. És, ha eddig nem mondtam volna, ezúttal a vendégem vagy!

– Kösz az ötletet, bármit főz is az öreg néne, be fogom habzsolni. A krigli sörből meg kettőt veszek, és ezúttal én állom a ceppet!

– Remek. Ám, ha kérhetnélek, ugorj le a kocsihoz, hozd fel a kötélhágcsót és a többi toluolt is. Itt az ideje a tűzijátéknak!

A bányamérnök eleget tett társa kérésének, kettőjük közül ő volt a fiatalabb, úgy illett, többet teljesítsen, mint a másik. Feri a gyújtózsínór-köteget bogozgatta, úgy tervezte, több gyújtózsínór-darabot is beleszúr a robbanószert tartalmazó vájatba, a szálakat összeköti úgy, hogy egyetlenegy közös ágat képezzenek, ilyenképpen csupán egyetlen zsinórt kell meggyújtani. Miközben ténykedett, eszébe jutott István. Emlékezetében megjelent a férfi elszánt arca, szinte látni vélte, mekkora figyelemmel számolgatja a robbanásokat, s ha azok száma még eggyel is kevesebb a vártnál, már mászik is a robbantani szándékolt sziklához, hogy helyre igazítsa a befulladt zsinórt. Ők, a többiek, a barlangszájtól messze kuporogtak, István megtiltotta, hogy közülük bárki a robbantás fészkének közelébe menjen, és öneki segítséget nyújtson. Bárcsak István a fránya oroszon kívül övele is társult volna! Ha ő is fejthette volna a barlang sziklafalában lapuló teléreket! Meglehet, mára már gazdag volna, ülne a babérjain, s feleségét elcserélné egy fiatal, csinos kis pipire.

Merengéseiből társa riasztotta fel. – Itt az anyag! – mondta, s átnyújtotta Ferinek a maradék robbanószert. A csomagból csak kevéske hiányzott, az első robbantásnál alig valamit használtak fel. Óvatosan hozzáfektak a vájat feltöltéséhez, és mintha virágokat szúrnának bele a földbe, oly nagy gonddal helyezték el a gyújtózsínór-darabokat. Vigyázva dolgoztak, a robbanószert óvni kellett a túl nagy rázkódástól és minden kihívó mozdulattól. Időközben teljesen besötétedett, csupán a hold vetette rájuk sápadt sugarait. Előkerültek a zseblámpák, fényüket minimálisra állították, nehogy az izzók hősugárzása beindítsa a tűzijátékot. Bár az est hűvös volt, s a munka fáradalmait úgy-ahogy már kipihenték, mégis izzadtak, mint a kötőrő rabszolgák, arcukról olykor lecsöppent egy-egy csepp. Ezek már a félelem cseppjei voltak...

– Készen volnánk – suttogta Feri. – Indulhatunk, de csak óvatosan, nehogy a gyújtózsínór-szálakba belegabalyodjunk...

– Oltsd el a lámpádat, én majd világítok – szólította Iván a társát –, puha léptekkel haladj, akár a macska!

Leértek a hegy tövébe, idáig ért a hosszú gyújtózsínór, már csak meg kellett gyújtani, hogy a robbanás bekövetkezhessen. Feri vállalta magára a gyújtás kényes műveletét, majd ennek eleget téve, mindketten futottak, hogy minél távolabb legyenek a durranás fészektől. Olykor hátra kapták a fejüket, figyelték a láng útját a gyújtózsínóron. A fény szépen haladt, mindenfelé világító pontocskák futottak, mintha szentjánosbogárcák kúsztak volna gyors ütemben felfelé a vékony szálaikon.

– Hasra! – kiáltotta Feri – pár másodperc, és kezdődik a csinnadratta, borítsd a fejedre a kabátodat! – Iván engedett a felszólításnak, a két férfi hasra fekve, fejét beburkolva terült el a földön, miközben várta a dörrenéseket. A másodpercek szinte óráknak tündek, Feri rettegett, hogy elalszik valamelyik gyújtózsínór-szál, képtelen volt megállni, hogy fejét kissé megemelve hátra ne pillantson. Láta, hogy minden rendben, a közös szál izzik, majd a csomóponthoz érve egyszerre csak szerteoszlik. A következő pillanatban megdördült az ég és a föld, fülsiketítő hatalmas morajlások rezegették meg a párás levegőt. Újból István jutott az eszébe, önkéntelenül is számolni kezdte a robbanásokat, de úgy tetszett, mintha csupán négyet hallott volna, ezek szerint – vélte –, az ötödik szál tüze útközben befulladhatott.

Nem habozott, hirtelen lekapta fejéről a védelmet nyújtó kabátot, felpattant ültéből és hátrafordult. Ebben a pillanatban egy surrogva repülő kődarab eltalálta a halántékát, iszonyú ereje, akár a puskalövés, beszakította a férfi fejét. Valami borzasztó, hörgő és sikító hang szakadt ki belőle, vergődött és rángatózott, mint a csapdába esett állat, s néhány pillanat elteltével mozdulatlanságba dermedt. Nem szenvedett tovább, elszállt belőle a lélek.

A bányamérnök mit sem sejtve hevert a földön a fejét beburkoló kabát alatt, miután megszűntek a robbanások, pár

percet várt még, tudta jól, a szerteszt repülő kisebb-nagyobb kődarabkáknak idő kell, míg megteszik az utat a robbantás helyszínétől az anyaföldre. Végül csak-csak rászánta magát, hogy körülnézzen, bekapcsolta zseblámpáját, s a fénycsóvát barátjára irányította. Láta, hogy társa mozdulatlanul fekszik a földön, kabátja ledobva fejéről, mintha felkelni szándékozna. Szólította, ám választ nem kapott. Felkelt, Fehérez lépett, rákiáltott, értetlenségének adva hangot, s amint lámpája fényfoltja barátja fejét elérte, elborzadva hátrált és jajdult fel. Rettenetes volt a látvány, a szerencsétlen ember halántékán lyuk tátongott, egyértelmű volt a képlet, a szétrepülő kövek egyike eltalálta és megölte őt. Eleinte a bányász még reménykedett, barátja mellé térdelt, kérdezgette, fejét gyöngéden megemelte, ám látnia kellett, hogy a férfi már nem él, hogy halott – halottabb már nem is lehetett volna.

Kétségbeesésében felbődült, mint a megsebzett bika, önkéntelenül is segélykiáltásokat hallatott, de csak a Szikláshegy óriási tömbje verte vissza tompán a hangokat. Mit tegyen? – villant döbönt agyába a kérdés, hagyja magára a holtat, vagy kísérelje meg valahogyan bepréselni a testet a rozzant Wartburgba? Akármit tesz, őt terheli a felelősség, magyarázhatja a bizonyítványát, ahogy csak akarja, teljes egészében ráverik a balhét, a halottat büntetni nem lehet, földi bíró elé többé már nem állhat. Férfi létére sírva fakadt, könnyei patakként folytak ki szeméből, jajgatott, ahogy csak bírt, később átkozódni kezdett. Ólmos fáradtság kerítette hatalmába, barátja mellé vetette magát, hirtelen úgy érezte, csupán álmot látott, társa hamarosan felébred, s folytathatják hazafelé az utat.

Jó óra múltán úgy döntött, beül a kocsiba, s felkeresi a sátorlajújhelyi rendőrséget. Bármi mást tesz, csupán súlyosbítja vétkét, megúszni szárazon e szörnyű esetet – tudta jól – teljességgel reménytelen. Összeszedte vackaikat, kabátját magára öltötte, társát az autó csomagtartójában őrzött pokróccal gondosan betakarta, remélve, hogy az éji sötétben nem jár arra felé sem ember, sem állat.

Csaknem éjfél volt már, mire végre-valahára megtalálta az őrsöt, az ügyeletes szerv álmosan pislantott rá, nem kedvelte az éjszakai látogatót. Zsoldos Iván igazolta magát, majd elregélte a tragikus históriát. Az őrmester eleinte nem hitt a csapzott férfi szavának, úgy vélte, látogatója túl sokat ivott az este, ez okból talál ki mindenféle marhaságot. Végül csak-csak hajlott a szóra, s készülékén feltárcsázott valamilyen számot. Perc is eltelt, míg végre valaki felvette a kagylót. Az ügyeletes kissé bizonytalankodva ismertette felettesével a bányamérnök mondandóját, majd annak kérésére átadta a kagylót a jelentéstevőnek. Iván komoly és megfontolt hangon adta elő a tragikus történetet, a rendőrfőnök hitelt adott szavának, s megígérte, mentőautót küld ki a helyszínre.

Kora reggel került sor Zsoldos Iván kihallgatására, a férfi őszintén elmondott mindent, beleértve a robbantást, valamint a bányanyitás füstbement tervét is. Minden felszólítás nélkül vállalta a felelősséget, beismerte bűnösségét. Az őrsvezető úgy döntött, az ügyet továbbítja a BRFK felé, elvégre a halott is és a túlélő személy is budapesti lakos, foglalkozzanak a fővárosiak ezzel a vérfagyasztó üggyel.

*

Mi sem természetesebb, minthogy Kovács Ferenc elhalálozásának sötét ügye Kellner alezredes fennhatósága alá került. A sztárnyomozót mélyen megrendítette a szomorú történet, már nem volt a régi, lassanként kezdett már megöregedni, tudta jól, alig két évet tölthet még a hivatalában, utána – ha tetszik, ha nem –, nyugdíjba vonul. Barátja, a hűséges Pitacs – aki időközben két fokot lépett felfelé a számléltrán –, szánakozva pillantott felettesére, csak lassan és óvatosan merte főnöke tudomására hozni, hogy az események középpontjában ismét a Birka-barlang játssza a főszerepet. Ám hiába a tapintatos adagolás, az alezredes akkorát káromkodott, mint tette azt újkorában, amikor még fiatalos hévvel kedvére

kidühöngvelte magát. Kollégái nem győzték nyugtatgatni, arra kérték, ne háborogjon, a Birka-barlanggal már nem akad több dolga; a robbantás beomlasztotta a barlang termeit, járatait, a kőfűlkék agyagdarabokkal, kövekkel teltek meg, a barlang, mint olyan, megszűnt már létezni, ember nincs, aki kiásná a járatokat. Legfeljebb egy földrengés hozhatná a felszínre az összetört cseppkő-darabokat.

Ám a nyomozót cseppet sem érdekelte az átokkal sújtott barlang, ő maga, mint ízig-vérig humanista, egyre csak kesergett, két derék, fontos munkát végző, javakorabeli emberrel kevesebb lesz Budapesten, egyikük a halott Kovács Ferenc, a másik meg Zsoldos Iván bányamérnök, aki – bár nem halt meg – évekig csücsülhet a börtön tetet-lelket őrlő ketrecében, ugyanis a törvény értelmében vétkesnek mondták ki természetkárosítás és robbanószerrel való visszaélés okán. Utóbb felmerült a gondatlanságból okozott emberölés vádja is, ám Zsoldos Iván szemfüles ügyvédje bebizonyította, a férfi barátja – a halott – volt az ötletadó, halálát saját gondatlansága okozta, még annyit sem értett a robbantási technikákhoz, hogy óvja magát a repkedő kődaraboktól. A védelem kitett magáért, úgyannyira, hogy az ügyvéd kissé el is tért a valóságtól. Ugyanis úgy adta elő a történeteket, hogy a vádlott *még a robbantást megelőzően* figyelmeztette az áldozatot, védje magát a szerterepülő kődarabok ellen. Ilyenformán védenca nem mondható felelősnek Kovács Ferenc haláláért.

A nyomozók tanúvallomás tételére berendelték az özvegyen maradt Ellát, doktor Karló Béla geológust, valamint szakértőként a Karszt- és Barlangkutató Társulat főtitkárát, Hegedűs Jánost, aki doktor Juhász Endre utódja volt. Kellner, Csilla vallomásának köszönhetően, jól ismerte Lénárd István és az orosz geológus különös bányanyitásának történetét; régi barátja, a főügyész intelmét is szem előtt tartotta, ugyanis semmi kedve nem volt valami megvadult autó kerekei közt végezni jeles életét. Ez okból a kihallgatások során szó sem esett István és orosz barátja bányanyitásáról, olyanformán

szorgatták a tárgyalás fonalát, mintha Kovács Feri és a bányamérnök lett volna az első, akinek eszébe jutott a ritkaföldfémek keresése. Ella állítólagos *felfedezése* sem került szóba, őt azért érte elmarasztalás, mert mellőzve a főtitkár véleményét, elmulasztotta lebeszélni férjét és annak barátját a bányanyitásról, illetve a lezárt barlangszáj kirobbantásáról. Ugyanakkor figyelembe vették, hogy a feleség nem köteles férje bűneit feltárni, ez okból csupán figyelmeztetést kapott, és a vád alól felmentették.

Karló Béla tudományos munkatársat sem marasztalták el, ő a maga részéről megtette mindazt, amit megtehetett, még azon órában, amikor tudomást szerzett a két bányász tervéről, azonnal értesítette Hegedűst, javasolva, hogy vegyék körül katonák vagy barlangosok az ominózus lyukat, s akadályozzák meg az illetéktelen személyek robbantási kísérletét. Az őrfalui rendőrőrs vezetőjét is kihallgatták, a férfi közölte, sem a kollégái, sem ő maga nem ismerte az említett barlangot, bár tudott arról, hogy a szovjetek műveleti területté nyilvánították a Szikláshegy környékét, a rendelkezés katonai jellegű volt, rájuk nem tartozott, eljárni az ügyben nem az ő dolguk volt.

*

Ella úgy érezte, fejre állt vele a világ, amikor tudomást szerzett férje haláláról. Bár az utóbbi években megromlott a házasságuk, most, hogy elveszítette a férfit, rádöbbsent, mennyire szerette, valójában mily sokat jelentett neki. Minduntalan utolsó találkozásuk lebegett a szeme előtt, amikor Feri búcsút vett tőle, gyöngéden megsimogatta és meg is csókolta. Mintha csak érezte volna, hogy ez a csók búcsúcsók volt, ó... bárcsak visszatarthatta volna férjét az eszement robbantástól! Bárcsak soha életében ne ment volna Istvánnal a Birka-barlangba! Bárcsak... bárcsak... Figyelme szétszóródott, kábultan vánszorgott a munkahelyén, a máskor oly tetterekész, szorgalmas asszony csak árnyéka volt önmagának, éjszakánként

nem jött álom a szemére, nappal olykor elbóbiskolt, előfordult, hogy még a székről is leesett. Főnöke – látva használhatatlanságát – két hét betegszabadságot utalt ki neki, volt hát ideje készülődni a temetésre, melynek sokkhatásától már előre rettegett.

Feri temetése nélkülözte a pompát és az érdeklődést, csupán néhány ember vett részt a szertartáson, s helyezte el az egykori barlangos sírján virágait. Hegedűs főtitkárt helyettese képviselte, a régi barátok közül Vera, Pali, Ákos és még néhány távolabbi barlangos-ismerős jelent meg, pár szál virággal áldozva a kegyeletnek. Csilla a férjével külföldön tartózkodott, mindössze néhány hét elteltével látogatta meg a szerencsétlen férfi sírját.

Mint ahogy az mindig is történni szokott, az idő múlásával lassanként kezdett feledésbe menni a tragédia, Ella szörnyű fájdalma is csillapodni kezdett, elvégre ő mindent megtett, hogy megakadályozza férje eszeveszett szándékát, a barlang kirablását, melynek háttérében a pénzsóvárság munkált. Úgy-ahogy kezdett megnyugodni, s egyre több időt fordított kisfia nevelésére. Főnöke és kollégái részvétellel fordultak feléje, mindenki sajnálta, ám aggódott is érte, mert a szerencsétlen özvegy munkakedve és teljesítménye meg sem közelítette a régit, ugyanakkor megesett, hogy olykor összekeverte a vegyszereket. Márpedig a kémiai műveletekben elkövetett hiba akár még halálos is lehet; ez okból úgy döntött a vezetőség, áthelyezik Ellát egy vegyigyrba, ahol könnyebb feladatokkal kell megbirkóznia. A szerencsétlen asszony eleinte örült is a változásnak, ám amikor megjelent új munkahelyén, ledöbrent, mint akinek a nyakába zúdították a feketelevest.

Kiderült, a gyár, ahol munkát kapott, nem is hasonlít a kutatóintézeti laborokhoz, a munkaterek piszkosak és rendetlenek, s a munkavédelem igen gyöngye lábakon áll. Tapasztalta, hogy gyakoriak a balesetek, vegyszerek okozta bőrkárosodások, szemgyulladások, kisebb sebesülések, s a legtöbb hibát az elavult, kevésbé karbantartott gépek okozzák,

melyeket a szakmunkások nem győznek rendben tartani. A fizetése egyharmadával csökkent, a munkaidő viszont hosszabb lett, aki elkésett, vagy netalántán korábban elslisszolt, annak pénztárcája látta kárát.

Ahogy teltek a napok és a hetek, Ella egyre többször került betegállományba, a mérgező gőzök és gázok, a nem megfelelő munkaruhák okozta sérülések, bizonyos idegrendszeri károsodások valósággal üldözték az asszonyt, akinek a sok betegállomány komoly anyagi problémát okozott. A félretett pénz, az Istvántól örökölt vagyonka egyre apadozott, már nemcsak a kamatokat költötte, hanem a tőkébe is erősen bele kellett harapnia, különben nem jutott volna ételre, ruhára, s az egyre gyakrabban előforduló rendkívüli kiadásokra sem. Egyetlen öröme és támasza kisfia volt, a gyermek korához képest jól fejlett fiúcskává serdült, édesanyját szerette, tisztelte, amiben tudott, abban segített is, viselkedésére sohasem volt panasz. Tíz éves korára már keresőképes volt, tanulótársait korrepetálta matematikából és nyelvtanból, s a maga kereste pénzecskét nem költötte játéokra, egyéb szórakozásokra, hanem örömtől csillogó szemekkel édesanyjának adta át.

Mintegy öt év elteltével lakásuk ajtaján bekopogtatott a szerencse. Ellát egyik, már-már elfeledett kolléganője felkereste, felajánlotta neki az állását, mondván, ő a férjével együtt vidéken óhajt letelepedni. Az ajánlott munkahely álomba illő volt, az egyik neves gyógyszergyár kínált számára laboráns munkakört. Természetesen kapott a lehetőségen, s néhány hét elteltével már egy elegáns, jól felszerelt és tiszta munkaszobában végezhetette bokros teendőit. Élete visszatért a régi kerékvágásba, tehette azt, amihez értett, s a kellemes környezet és a jobb fizetés a régi mederbe terelte életét.

Az idő, bár lassan haladt, változásokat vont maga után. Ella kisfia lassanként férfivá érett, kiváló eredménnyel tette le az érettségit, s tanulmányait a Közgazdasági Egyetemen folytatta tovább. Az asszonyt már semmi más nem érdekelt, csak egyetlen fia sorsa, tutujgatta, kényeztette, mintha még

most is bébi lett volna. A fiú – bár szerette és tisztelte az anyját –, olykor türelmét vesztette, igényelve nagyobb szabadságot és önállóságot, mindazt, ami fiatalember létére kijárt volna neki. Ella szeretete lassanként hatalomvágyba ment át, fiát minduntalan egzeciroztatta, arra ösztökölte, ne járjon bulizni a társaival, töltse otthon a szabadidejét is, tanuljon, amennyit csak bír, s olykor anyja társaságában menjen el szórakozni.

Az ifjú István – nem bírva tovább a diktatúrát – kifakadt, anyjával össze is rúgta a port. Ella meghátrált a komoly szavakat hallva, kapiskálni kezdte, ha fiát minduntalan kötőfékre fogja, egy napon el is veszítheti. És a féelme cseppet sem volt alaptalan. Kétség nem fért hozzá, a fiú jóképű, csinos, amellet kedves és tud is viselkedni. Akármerre fordult, mindenhol kellemes fogadtatásra lelt, s nemcsak férfitársai baráti gesztusait élvezhette, hanem a lányok is ragadtak rá, akár a légy a ragacos papírra. Ella rettegni kezdett, rájött, fia bármikor megnősülhet, s hogyha ez bekövetkezne, István önálló életet kezdhet, szeretete, figyelme egy idegen nő felé fordulna, miközben hanyagolná őt, többé nem törődne vele. Mit tegyen, töprengett, elvégre a természet követeli a magáét, erre megtanította őt is az élet, méghez a igencsak alaposan. Eltilthatja tőle a nőket? Rájött, ez csak olaj volna a tűzre, elvégre kispapot mégsem kreálhat a fiából, akinek homlokegyenest más a világnézete. Számos éjszakát virrasztott át, míg végül rájött a megoldásra. Igen! Egyetlenegy módon tarthatja egész életén át maga mellett a fiát, ha felébreszti benne az apját, Istvánt! A híres csábítót, aki bolondja volt a nőknek. Ha ez sikerülne, a fiú udvarolhatna jobbra-balra, miközben csupán az anyját szeretné, aki kényezteti, s megoldja problémáit, elszenved helyette minden rosszat. Ha célját elérhetné, a fiú előbb-utóbb észbe kapna és rájönne, hogy anyja az egyetlen, aki őt őszintén szereti, aki mellett kényelemben, nyugalomban élhet.

És ami érdekes és meglepő volt, Ella önző szándéka kezdett életre kelni.

A fiúra hatni kezdett anyja nevelése, több időt fordított szórakozásra, kezdte megkedvelni a színházat és a mozit, barátaival is gyakrabban összejött. Nők is feltűntek a láthatáron, fiatalok, csúnyák és szépek, gazdagok, szegények, előfordult, hogy hajnalban tért csak haza, borgőzősen és nyúzottan, ugyanakkor elégedetten, jókedvűen és boldogan. Ella ravasz volt, mint a róka, árgus szemekkel leste fia minden megnyilvánulását, tettét, melyet – legalábbis így gondolta – ő plántált bele az agyába. Látszatra nem féltékenykedett, úgy tett, mint aki örömmel veszi tudomásul, fia a nők kedvence, a kis rüfkék áhítattal csüggnék rajta, kedvére válogathat, több nővel is flörtöl, és viszonyt is kezdett, ám nem szerelmes egyikbe sem. Azt is örömmel tapasztalta, fia újabban egyre több időt fordít anyjára, szereti a főztjét, ráhagyja, hogy ruháit rendben tartsa, egyszóval úgy tűnt, a tigris-anya terve sikert aratott, uralta fiát, sorsát kezében tartotta. Úgy történik minden – vélte –, ahogy eltervezte, egyszóval a fiából ugyanolyan csapodárt faragott, mint amilyen az apja volt.

– Sikerült, sikerült! – örvendezett. Míg csak be nem ütött a ménkő...

Utolsó éves volt István, amikor amúgy igazából beleszeretett egy gyönyörű leányba. Az imádat kölcsönös volt, s a fiú nem könnyű flörtre, hanem életre szóló, komoly kapcsolatra vágyott. Elhatározta, hogy szerelmét feleségül kéri. A lány bemutatta vőlegényét családjának, a szülők örömmel és szeretettel fogadták a csinos, értelmes fiatalembert, aki kiváló eredménnyel tette le vizsgáit, s professzorai nagy jövőt jósoltak neki. Hamarosan arra kérték, mutassa be nekik édesanyját, elvégre az esküvő is közeleg már, számos megbeszéltnivaló akad, mely az örömszülőkre tartozik.

István élete eddigi legszörnyűbb élményét élte át, amikor a hímenhírt édesanyjával közölte. Ella – életében először – kezét emelt a fiára, majd dühtől szikrázó hangon átkozta meg őt és menyasszonyát, pokolba kívánva a lány hozzátartozóit is. – Arról szó sem lehet – üvöltötte –, hogy az

én házamba belépjen az a nő! – A fiú holtápadtan, fél arcán a pofontól vörös folttal álldogált anyja előtt, hamarjában azt sem tudta, mit kellene tenni. Menyasszonyával úgy tervezték, eleinte az édesanyja lakásában fognak lakni, hely van bőven, csupán át kell rendezni kissé a bútortzatot.

A fiú egyik pillanatról a másikra úgy érezte magát, mint a csapdában kuksoló egér, anyjától rettegni kezdett, választottja szülei előtt meg mérhetetlenül szégyellte magát. Végül arra gondolt, idővel rendbe jön minden, édesanyja megkedveli menyasszonyát, s annak szüleit is családtagnak fogja tekinteni. Ám hiába várakozott, terve nem aratott sikert. Hovatovább Istvánnak színt kellett vallania, beszámolni édesanyja vad haragjáról, közölni menyasszonya családjával, nem a lányok ellen van anyjának kifogása, hanem a házasság tényét ellenzi, maga sem tudja, miféle okból. Már-már úgy tűnt, nem lesz semmi a nászból, mivel a lányka családja közölte, ha ily nagy az ellenszenv, nem engedik, hogy a két szerelmes egybekeljen.

István belátta, kenyértörésre kell vinni a dolgot, anyjával ridegen közölte, vagy beleegyezik a házasságba, vagy ha nem, hát ő elmegy, anyját örökre elhagyja. Az asszony ideggörcsöt kapott, kórházba szállították. Miközben ápolták, István a szerelmét feleségül vette. Anyja kész tények elé állítva érkezett haza a kórházból, s amint meglátta az átrendezett lakást, s benne az ifjú feleséget, konyhakést rántott és a menyébe döfte. Szerencsére a szúrás nem volt halálos, ám a tett eredménye egy egész életre szólt. A fiatalok összepakoltak és eltávoztak, megszakítva az őrzöngő asszonnyal minden kapcsolatot. Ella idővel lépéseket tett a békülés érdekében, ám törekvése nem járt sikerrel, leveleire, melyeket menyé szüleinek címezve küldözgetett, választ nem kapott.

Két év elteltével fia közölte, jelenleg New-Yorkban élnek, közgazdászként dolgozik, jó fizetést kap. Már várják első gyermeküket, pár hónap, és meg is fog születni. Új otthonuk címét nem írja meg, békességben, szeretetben szeretne élni a

családjával. Talán majd egyszer-valamikor összejönnek. Ha majd Ella hajlandó lesz szerető szülőként viselkedni.

8.

Aki csak ismerte Csillát, mind azt vallotta, a szép fiatalasszony a sors kegyeltje, mert ami jó csak létezik e szerény bolygón, azt maradéktalanul meg is kapta, panaszra oka végképp nem lehet. Csilla szép volt, jó mozgású, fürgé és egészséges, férje jó kiállítású, csinos ember; érdeklődési körük is megegyezett, számos közös vonással rendelkeztek. Mint közismert, az erdömérnökök kedvelik a geológusokat, ilyenformán szakmailag is támogatták egymás karrierjét. Anyagi gondjaik nem voltak, mindketten szépen kerestek, s amellett ott volt Csilla öröksége, szülei hatszobás lakása és jó kövér bankbetétje, mely rá vár, mint egyetlen örökösre. A Római-parti villa se volt semmi, a felújított, szépen berendezett ház, a mesterien kiépített kerttel körülvéve, lakályos és kellemes volt, aki látta, megcsodálta páratlan szépségét.

Csilla, miután sikeresen befejezte az egyetemet, sokáig töprengett, miféle munkahelyet válasszon magának, végül férje tanácsára hallgatva, elfogadta az egyetem felkérését, s tanársegédként az *alma mater* kebelében ügyködött tovább. Hamarosan rájött, jól választott, kedvére való volt az egyetemi embereknél szokásos kötetlen munkaidő, élvezte a tanulmányi kirándulásokat, melyek alkalmat adtak a geológus-hallgatók számára a földkéreg alaposabb megismerésére. Valóban! A kőbányák keresztmetszetét adták a hegyeknek; a lecsupaszodott sziklák szálkőzetén, rejtett üregein a vulkanikus, valamint a mészkövekből álló kőzetek jellegzetességeit figyelhették meg a tanulók. S ott voltak még a különös alakzatok, kőgombák, szélfúttá kövek, nem beszélve a barlangokról, melyek kimeríthetetlen tárházat jelentettek azoknak, akik a föld mélyének titkait kívánták megismerni. Csillának, mint oktatónak előírták, veszélyes utakra – sziklák, kiépítetlen

barlangok megmászására – engedélyt egyetlen nebulónak se adjon, ő, mint tanár, felelős hallgatói balesetmentes kirándulásaiért, ez okból, bármennyire hősködnek is a fiatalok, tiltsa meg a vagánykodást.

Olykor férje is csatlakozott a társasághoz, s mint erdőmérnök, a talaj felsőbb rétegeinek szerkezetéről tartott hosszabb-rövidebb előadást. Szót ejtett a növényekről, elmondta, milyen talajt kedvel a fenyő, a tölgy, a hárs, a gyertyán, merrefelé találhatók erdei gyümölcsöket termő bokrok, ugyanakkor intette a hallgatókat, óvakodjanak a hivalkodó színben pompázó bogyóktól, melyek többnyire halálos mérgeket rejtenek. A gombákra ugyancsak felhívta a figyelmet, elmondta, miben különböznek a mérgesek az ehetőktől, ez okból intette is őket, bármennyire biztosak is a dolgukban, mutassák be az erdőben szedett darabokat a hivatásos gombavizsgálóknak.

Az egyetemi hallgatók felcsigázott érdeklődéssel hallgatták a férfit, Csillát meg titkon csaknem minden fiú női ideáljának tekintette, ennek folytán többségük igyekezett kitűnni jó tanulmányi eredményeivel, főleg azokban a tantárgyakban, melyeket a szépséges tanárnő oktatott.

Többen hangoztatták, egyetemi oktatónak azért is jó lenni, mert csaknem két hónap szabadság jár mindeniknek; kipihenhetik fáradalmaikat, tehetnek hosszabb utazásokat, akár egész nyáron heverhetnek valamelyik vízpart bársonyos fürengetegén. Illetve – és ez volt a fő ok –, különmunkát vállalhatnak több-kevesebb díjazásért.

Csillának és a párjának nem voltak anyagi gondjai, ők utazással töltötték a nyarat. Bár Tamásnak kevesebb volt a szabadsága, mint a nejének, ezért a férfi szabadidejét rendszerint megtoldotta néhány hetes fizetésnélkülivel. Hogy hová menjenek, miféle tájakat, vidékeket járjanak be, azt csaknem teljes egészében Csilla döntötte el. A férj szó nélkül vette tudomásul asszonya választását, meglehet, ebben az is közrejátszott, hogy az ő forintjaiból nem telne több hetes

világkörüli utakra. S mivel szerette volna viszonzni felesége bőkezű adományát, hát rábízta a választás jogát. Ám volt valami, amire álmában sem gondolt volna... S meglehet, ha észreveszi, nem egyezett volna bele ilyen könnyű szívvel és oly lelkes odaadással a felesége által választott programokba. Mert miről is volt szó valójában? Mi volt az az erő, mely az asszonyt arra ösztökélte, hogy eszeveszett módon járja a világot, s nem a turisták által közkedvelt városokat, vidékeket tekintse meg, hanem vadregényes, elhagyatott tájakon bolyongjon? A válasz egyszerű volt, Csilla be akarta járni azokat az országokat, tájakat, geológiai különlegességekkel rendelkező vidékeket, melyekre annak idején István választása esett. Különös képzelgéseit azt súgták fülébe, ha ott lesz, ahová István annyira vágyott, összetalálkozik vele, egymásra lelnek, s többé nem válnak el sohasem. Nos, Csilla nem volt pszichopata, tudta jól, csupán *álmodik a nyomor*, amire annyira vágyik, nem teljesülhet, mert a túlvilágról nincsen visszaút. És mégis... Valami ismeretlen erő minduntalan arra készítette, járjon István nyomdokaiban, keresse fel a nehezen bejárható tájakat, mert némi boldogságot csupán akkor lelhet, ha ott téblábolhat, ahová István egykor oly nagyon kíváncsi volt. Tamás nemegyszer elcsodálkozott neje sajátos ötletein, ámde mit tehetett, mennie kellett, nem hagyhatta magára Csillát. Később arra gondolt, nyilván geológiai szakismeretei bővítése készíteti feleségét a különös kalandokra, férji kötelessége hát, hogy elfogadja neje útiterveit, s rója vele együtt a fárasztó, olykor még veszélyesnek is mondható vidékeket. A fiatal erdőmérnök a realitások talaján állt, bolondulásig szerette bájos feleségét, s ha tudomást szerzett volna asszonya sajátos képzelgéseiről, talán még a válásra is rászánja magát.

Tíz év alatt tíz csodálatos túrában volt részük. Első útjuk Indonéziába vezetett, elindulásuk évében a naptár 1964-et mutatott. Többszöri átszállással, repülőgépen érkeztek meg Jakartába, a főváros leginkább hatalmas hangyabolyhoz hasonlított, mely óriási területen nyúlt el. A város bejárása kissé

körülményesnek bizonyult, a rozoga autóbuszok nem ígértek kényelmes utazást, Csilla és a párja triciklit (ügynevezett becát) bérelt, Tamás nyomta a pedált, felesége eközben fényképezőgépét csattogtatta.

Csilla emlékezett rá – bár emlékeiről mélyen hallgatott –, Istvánt leginkább az érdekelte, miféle jellegzetességeket mutatnak a karsztok, ha nem a mérsékelt égöv, hanem a trópusok, illetve egyéb más klímák alatt helyezkednek el. Miután Csilla minden áron István nyomdokaiban óhajtott haladni, jámbor, engedelmes férjét arra készítette, kövesse őt a nehezen járható, sziklás-göröngyös utakon is, amellet kényelemről, pihenést ígérő szállodákról szó sem lehetett. Az éjszakákat sátorban töltötték, méghozzá valamelyik őserdőben, ahol nem egyszer vadak ordítása verte fel a csendet. Többnap i élelemről is gondoskodniuk kellett, s a hiányos étkezés következtében esténként kimerülten, korgó gyomorral heverték a vékonyka hálósákban. Miután Csilla feljegyezte tudományos észrevételeit, továbbálltak, ezúttal az Elefánt-barlang megtekintése következett. Nehezen találták meg a bejáratot, végül batyut cipelő fiúkra leltek, akik udvariasan és tisztelettudóan ellátták őket tanáccsal. Jutalmul cukorkát és fényesre dörgölt magyar filléreket kaptak, melyeket hálásan köszöntek meg.

Később Jáva szigetét vették célba, megcsodálták Földünk vulkánokban leggazdagabb területét. Az egyik kisebb és kevésbé veszélyesnek látszó vulkanikus hegyre fel is kapaszkodtak, az élmény megdöbbenő volt, bár Csilla a végén csaknem megfulladt a kürtőből kiáramló füsttől, sokért nem adta volna a különös kalandot. A tengerpartot is felkeresték, s jó pénzért elérték, hogy az egyik halász átszállítsa őket a tengerszoroson, majd, miután kigyönyörködték magukat, vissza is vigye őket oda, ahonnan elindultak.

Bár két hónap nyilván nem elegendő Szumátra, Jáva és Borneó bejárására, számos nagyszerű élményben volt részük, még egy óriáskígyó is útjukba került, szerencséjükre a tekergő

állat jobban félt tőlük, mint amennyire ők rémültek meg. Utolsó nagyobb túrájukon Észak-Szumátrát, és a Toba-tó vidékét járták be.

Csilla hátizsákjából nem hiányzott a toll és a füzet, pihenőideje javát írással töltötte. Mint férjének elmondta, útikönyvet kíván megjelentetni, mert minél több természetkedvelőnek akarja megmutatni utazásaik csodálatos tájait. Ezúttal több szerencséje volt, mint a kínai útikönyv esetében, melynek megjelentetésétől a Gondolat Könyvkiadó a politikai helyzet kedvezőtlené válása okán mereven elzárkózott.

A tervezett könyv számos érdekességet tartalmazott, Csilla nem röstellte leírni életük legszerencsésebbnek vélt fordulatát, mely Indonéziához kötődött. Tervüknek megfelelően augusztus végén tértek haza, s pár hétre rá, hogy fáradalmaikat kipihenve ismét munkába álltak, rémséges hírek jöttek a Maláj szigetvilág felől. Mint kiderült, valamilyen politikai okból hatalmas vérfürdő kezdődött; és éppen ott, a szigeteknek azon a részén, ahol ők is megfordultak. A kegyetlenkedés minden elképzelhetőt felülmúlt, családok ezreit irtották ki, s nem kímélték a külföldieket sem.

A következő év nyarán Közel-Kelet bejárására esett a választásuk, elsőnek Libanonnal szerettek volna megismerkedni. Azokban az időkben – bár az arab világ szüntelen forrongása már előre vetítette árnyékát –, Libanont, mint a *béke országát* tartották számon. Fővárosát, a csillogó Bejrútot, a Közel-Kelet Párizsaként emlegették, később a két turista bejárta Szíriát, Jordániát és Egyiptomot is. Útjuk hemzsegett a programoktól, takarékoskodniuk nem kellett, Csilla vagyona mindent kibírt, többek között az sem jelentett gondot, hogy a Hilton szállodában béreljenek maguknak szobát.

Mint utólag gyakran emlegették, legnagyobb élményüket a libanoni Jeita-barlang bejárása jelentette. Szinte szédelegtek a páratlan látványtól, melyet mesterségesen is fokoztak oly módon, hogy visszaduzzasztották a barlangon

átfolyó, kristálytisza patak vizét, csónakon vezetve végig a látogatókat. Elbűvölő színpompát nyújtottak a víz alatt elhelyezett reflektorok!

Csilla intencióinak következtében közel-keleti útjukat néhány barlanglátogatás is fémjelezte. Jordániában a Holt-tenger partjára akartak eljutni, végül autóstoppal utaztak, átkeltek a Jordán folyó hídján, majd elkészöntek alkalmi fuvarosuktól, s megindultak a tó irányába, ám a hőségtől csaknem elájultak. Mielőtt kitikkadtak volna, az egyik száraz völgy oldalában hűvös levegőt lehelő barlangnyílásokat fedeztek fel. Egyedi és különleges látványban volt részük, ezeknek a krétamészkőben tátongó kisebb-nagyobb üregeknek némelyikét emberi kéz vájhatta, bővíthette ki. Amikor végre kikászálódtak a legalsó lyukból, a száraz vidék kietlensége lehangelően hatott rájuk. Ha nem találkoztak volna ismét egy autóval, talán a szomj-halál végzett volna velük.

Tovább utaztak, útjukat hatalmas mészkőtáblák tették érdekessé. Megtekintették a Szíva-oázist, mely egy mélyedésben fekszik. Érdekessége, hogy az erősen lejtő mészkőtábla mintegy 20-30 méterrel a tenger szintje alatt helyezkedik el. Szíva lakói közül egy berber-családot is felkerestek, ám csaknem rajtavesztek, mivel az egyik sötét udvaron lévő házba bekukkantva női sivalkodás verte fel a csendet, majd nyomban utána magas, erőteljes berber férfi toppant a szemük elé.

– Uram egek – kiáltott fel a két magyar – ez egy hárem!
– Futottak, ahogy a lábuk bírta, ezután már óvatosabbak lettek, később rájöttek, ha cigarettával és fényes pénzermékkal kínálják a férfiakat, nem féltik tőlük a háremet, mi több, kenyérre lehet őket kenni.

Csilla még számos kalandot jegyzett fel kicsiny füzetébe. Útjuk mérlege erősen pozitív volt, több mint 13 ezer kilométert tettek meg, rengeteg fényképfelvétellel gazdagították albumukat. Az út egyetlen negatívuma az örökös folyadékhiány

volt, ennek köszönhetően a két világutazó jó néhány kilóval kevesebbet nyomott, amikor hazatért.

És ahogy teltek az évek, úgy gyarapodott élményeik tárháza. Jártak Alaszkában, s bekukkantottak Dél-Amerikába is – új földrész, más világ, különös szokások –, e déli országok közül Venezuela volt az, mely feledhetetlen, s egyben borzongtató élményt nyújtott a házaspárnak. Ismét barlangtúrára vállalkoztak, a Cueva de Guácharo karsztbarlangra esett a választásuk. E tíz kilométeres hosszúságú természeti csoda akkoriban Dél-Amerika legnagyobb barlangja volt, elvileg hajazott a magyarországi patakos, cseppköves üregekre, meglátogatása ennek ellenére megrázó élményben részesítette a kíváncsi magyarokat.

Már maga a barlang hatalmas bejárata, ahol a guácharók (jérce nagyságú, rozsdabarna színű madarak, magyarul zsírmadarak) tanyáztak, a későbbiekben kivívta magának az „idegenforgalmi látványosság” megjelölést. Hőseink bejárták a barlang elülső, jól járható folyosóját, Csillának azonban mindez nem volt elég, ő szerette volna megtekinteni a barlang nemrég felfedezett távolabbi járatát is, ugyanis István egyik feljegyzése arról tanúskodott, hogy a hős barlangkutatót épp az a részleg érdekelte, ahová az egyszerű látogatók nem juthattak el. Tamás szíve szerint visszafordult volna, nem nagyon értette, felesége mi okból vágyik az úgynevezett Paso del Vietóba (a Szél átjárójába), mely nevét onnan kapta, hogy az egyre jobban elszűkülő járaton keresztül viharossá gyorsulva süvített át a szél.

Ahogy haladtak befelé, a barlang cseppköves főtéje egyre jobban ráborult az alatta csörgedező patak vizére, úgyannyira, hogy alig fejmagasságú légrés maradt a vízfelszín és a mennyezet között. Egyszóval *szifonhoz* közeledtek, s amikor vállig merültek el a patak vizében, Csilla hirtelenjében az ominózus *aggteleki rács* közelében érezte magát. Szinte újból átélte az akkori barlangjárást, a didergést a patakvízben, ájulását és István halálesetét. Sikoltozni kezdett, párját arra

kérve, azon minutumban forduljanak vissza, mert látható mód a vízszint egyre emelkedik.

Megfordultak, s félig-meddig úszva, helyenként a talajt taposva kifelé igyekeztek, ám elkéstek, mert az egyik behajló sziklánál időközben a szifon lezárult! Ők maguk a barlang foglyai lettek. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy a szűkület közelében a víz szélén akadt egy kis padka, oda kimásztak, így csupán a lábuk lógott bele a vízbe, ám átázott ruhájukban, mint a vizes kutya, dideregtek, egymáshoz simultak, mindössze testükkel tudták egymást melegíteni. Bár a barlangi levegő hőmérséklete ezen a forró égövi tájon pár fokkal magasabb, mint odahaza, átázott alsó és felső ruházatuk nem sok védelmet nyújtott, majd megvette őket az Isten hidege.

Ami még a hidegnél is rettenetesebb volt, hogy külső segítségre nem számíthattak, nem tudhatták azt sem, ha ezen az elvadult tájon rákezd az eső, mennyi ideig záporozik; meglehet, órákat, mi több, napokat kell a barlang fogságában eltölteni, mígnem a szifonban a víz újból leapad. Lámpáikat kioltották, hogy takarékoskodjanak a fénnel, a sziklatömbbe mélyen beágyazott barlangban sötétség honolt, egy halvány fénysugár nem sok, még annyi sem jutott nekik.

És az átázott ruhákon kívül egyéb – tragikusabb! – veszély is fenyegette őket, nevezetesen a levegő jól észrevehető fogyása. Kénytelenek voltak visszaereszkedni a sebesen áramló, másfél méteres vízbe, a mennyezetet tapogatva, kidudorodásaiba kapaszkodva megkeresni azokat a légréseket, ahol hátravetett fejjel némi levegőt szippanthattak, s haladhattak lépésről lépésre tovább.

Tamás világító-számlapos, vízhatlan órája több, mint kétórányi barlangi „időtöltést” jelzett, mire észrevették, hogy lassacskán apad a víz szintje, s a behajló mennyezet-rész alatt centiméternyi légrés mutatkozik.. Reszketve ölelték át egymást, *megmenekültünk!* – kiáltották, s szívták be a csöppnyi résen beáramló barlangi levegőt. Újabb óra telt el, mire a víz annyira leapadt, hogy a rés emberfejnyi nagyságúra nőtt meg.

Kievickéltek, fáradtan és meggyötörten igyekeztek kifelé a lyukból.

Hirtelen egyenruhás férfi termett előttük, spanyolul kezdett el kiáltozni, miközben hevesen gesztikulált. Tamás kézjelekkel próbálta magyarázni, a víz elsodorta őket, beszorultak a hatalmas sziklatömb alá. Összetett kezekkel segítségért esedezett, ujjaival szájára mutatva jelezte, hogy mindjárt éhen halnak. Kifordította zsebeit, valamennyi fémpénz még akadt bennük, azt a spanyol ember kezébe nyomta. Csekély adománya hatásos volt, a férfi megszánta őket, karonfogva vezette ki a barlangból a két didergő alakot, egy rozoga épületbe vitte őket, melyről kiderült, hogy az otthona. Felesége, s öt gyermeke körülugrálta a „kimentett” külföldieket, száraz holmit adtak nekik, s valami sólethez hasonló ételt, mely összeszáradt füstölthús-csíkokból készült, számukra szokatlan ízű szósszal leöntve. Szállást is kaptak, földre terített pokrócokból készített „nyoszolyákon” pihenték ki fáradalmaikat..

– Álmossság ellen – jegyezte meg ásózva Tamás –, legjobb gyógyszer a földön fekvés.

– Természetesen – tette hozzá Csilla álmatag hangon, miközben egy jókora állatbűzös takarón hevert.

Következett az ötödik útjuk, mely a Távól-Keletet vette célba. Szigetről szigetre utaztak Japántól Tongáig, bebújtak a Fuji gyomrába, jártak a Pápuák földjén a Kutubu tónál. Hatodik útjuk Dardzsilingen át a Kalaháriba vezetett, megilletődve álltak Körösi Csoma Sándor sírjánál, a jól ismert, sárga kőoszlop tövébe díszes virágcsokrot téve rótták le kegyeletüket.

Ám ahogy telt-múlt az idő, túráik lassanként egyre egyszerűbbek lettek, már az ötödik utazásuktól kezdve nem háltak sátorban, inkább a kényelmesebb szállodai ágyakat választották; a veszélyesebb utakat is elkerülték, nem mászkáltak meredek sziklákon, nem bújtak ismeretlen barlangokba. Csilla úgy érezte, ereje megfogyatkozott, s Tamás is inkább hajlott arra, hogy a kommersz idegenforgalom

kínálatából szemezgessenek, kényelmesen, repülőgépen, vonaton, esetleg luxushajón ériék el a választott célpontokat. Nem takarékoskodtak, megkóstolták a tájjellegű ételeket is, élvezték a felkínált luxust, Csilla szégyenkezve vallotta be önmagának, gyöngesége okán le kell mondani arról, hogy István nyomdokaiba lépve kövesse a világjáró férfi elképzeléseit. Ugyanis István annak idején karsztmorfológiai, s vulkanológiai kutatásokról is ábrándozott.

Következett Olaszország, az utána való évben Norvégia és Svédország, majd a kilencedik útjuk Madagaszkár felderítése volt.

Tizedik programjuk, melyről nem gondolták volna, hogy tragikus véget fog érni, a Galápagos-szigetek meglátogatása volt. A Csendes-óceán titokzatos, elvarázsvolt szigetvilága vonzotta őket, mint mindazokat, akik rajongói a természetnek, szerelmesei a növény- és állatvilágnak. Sokan a biológusok Mekkájaként emlegetik e szigetcsoportot, mely elzártsága folytán megőrzött valamit az őslényekből; a szigeteket benépesítő állatfajok, valamint a növényvilág többsége itt fejlődött ki, éppen ezért sehol a világon a fajok fejlődése, s új fajok és alfajok elkülönülése oly kézzelfoghatóan nem tanulmányozható, mint ezeken a különös szigetekeken.

Leginkább az óriásteknősök nyerték el tetszésüket, mely állat-különlegességek geológiai őstörténete csak részben ismert. Azokban az években már kihalófélben voltak, ám a sziget őslakosságának köszönhetően néhány jól fejlett példány még létezett; ugyanis – akkoriban – az ecuadori emberekben is éledezni kezdett az anyagi javak utáni vágy, s az idegenforgalom felszórólása céljából mindent elkövettek, hogy legyen elég teknős; főként olyanok, melyek páncélja díszes és érdekes, amellettt egymástól különböző.

Két napot szántak az óriásgyíkok megismerésére, ezek a tarajosfejű szörnyek (tengeri gyíkok és varacskosfejű gyíkok, más néven leguánok) szépek egyáltalán nem mondhatók, Tamás meg is kérdezte kísérőjüktől, hogy ezeket az állatokat

nevezték-e valaha sárkánynak? A derék túravezető mosolyogva adott igazat neki.

Bár a szigetek inkább a hullók tárházának tekinthetők, az oroszlánfókák is figyelmet érdemelnek, a tengeri emlősök sorában őket is meg kell említeni. És ott vannak még a különleges tollazatú madarak, a lávagyíkok, a tapadógyíkok és a kígyók, melyek szépek és mutatósak. Tamás órákig el tudta volna nézni őket, felesége egyre kevésbé bírta a nap melegét, a hosszas nézelődés helyett inkább az árnyékban pihent.

Csillák kedvükre válogathattak, melyik turistacégnél óhajtják elkölteni fölös pénzüket, a választék nagy volt, s a konkurens cégek nem győztek kedvükbe járni a turistáknak. Hőseinket repülőgépen utaztatták keresztbe-hosszába a szigetekeken, majd együtt a többi pihenni vágyóval, légkondicionált luxusjachton tölthették el a pihenésre szánt időt.

És akkor váratlanul beköszöntött a baj!

Tamás megbetegedett, valamilyen ismeretlen kór vette birtokába a szerencsétlen férfit. A kórházi orvos bizonytalan válaszokat adott, megkísérelte injekciókkal, pirulákkal csökkenteni a férfi fájdalmait, javítani rossz közérzetét, miközben azt a tanácsot adta, mihamarabb induljanak haza, oda, ahová valók. Csilla percig sem habozott, egy vagyoneért különgépet rendelt Bogotáig, majd onnan menetrendszerinti járatokkal tértek vissza Budapestre. A hazai orvosok is nehezen igazodtak ki Tamás betegségén, valami trópusi kórra gyanakodtak, melyet, meglehet, szúnyogok terjesztenek. A férfit hetekig a többi betegtől elkülönítve kezelték, bár lassacskán, de mégiscsak javult az állapota, Csilla már látogathatta, s újabb egy hét elteltével odahaza lábadozhatott tovább.

Ekkor a házaspár megfogadta, hogy közös akarattal beszüntetik a külföldi utakat, a következő nyarat a Balaton vidékén töltik, s talán a magyar tenger partján vesznek is maguknak valamilyen kisebb nyaralót.

Tamás több hónap elteltével állhatott munkába, lefogyva, legyengülve üdvözölte kollégáit, s hamarosan kiderült, szervezete nem bírja a pilisi erdők bejárását, egyelőre csupán irodai munkára alkalmazható. Csillát mélyen érintette férje leromlása, a nemrégiben még oly csinos, jó erőben lévő erdész csak árnyéka volt önmagának. Bár mindent megtett, nehogy tartását elveszítse, munkáját szorgalmasan, nagy figyelemmel végezte, s, ha fáradtan és elgyöngülten, de dolgoztatott az otthoni kertben is.

Áprilisban ismét ágynak esett, orvosai tehetetlennek bizonyultak betegségével szemben, hiába tömték őt a legkitűnőbb külföldi gyógyszerekkel, Tamás nem jött többé rendbe, útja egyenest a halálba vezetett, az éjsötét világba, ahonnan visszatérés nincsen.

Még a férfi halála előtt néhány héttel történt valami, ami oly mély sebet ütött Csillán, hogy abból élete végéig ki nem gyógyulhatott. Az erkélyes szoba kerevetén ültek, a márciusi nap gondolt egyet, s meleggel, fénnel ajándékozta meg a beteget és annak ápolóját. Csilla kitarta az ajtót, hogy beszökhessen a napsugár, felfrissítve a szoba kissé áporodott levegőjét. Tamás csésze teát kért nejétől, Csilla máris szaladt a konyhába, s hozta párjának a gőzölgő italt. Később férjéhez bújt, simogatta, csókolgatta, gyógyulást ígérve neki. Mintegy félóráig ültek összeölelkezve, Csilla hirtelen összeborzadt, felállt, hogy betegye az erkélyajtót. Amikor visszatért betegéhez, férje különös, mélabús hangon annyit mondott:

– Az imént olyan voltál drágám, mintha *valóban szeretnél engem...* – Az asszony összerezsent, pár szóval szabadkozott, ám hangja mellőzte a meggyőződést, fals volt, hamisan csengett.

Később, amikor már eltemette férjét, gondolataiban gyakran felbukkant az a különös jelenet. És ami bántotta, és nem hagyta nyugodni, férje bátoratlan megjegyzésének igazsága volt. Mert tény, ami tény, szerelemmel nem szerette férjét, csupán csak kedvelte, partnernek, barátnak, már-már

játszótársának tekintette, ám komolyabb vonzalmat nem érzett iránta, csókjait, öleléseit hidegen, viszonzatlanul tűrte, szenvedélye nem lángolt fel, bármennyire is igyekezett a szerelmes nő szerepét eljátszani. Így éltek. Férje soha, egyetlen szóval sem jelezte, hogy boldogtalan lenne a viszonzatlan érzelmek miatt, az asszony úgy vélte, ő hűséges férjéhez, igyekszik vele kedves és barátságos lenni, veszekedés soha nem tört ki közöttük, mit akarhat akkor hát a férfi, hiszen nálánál jobb, kedvesebb feleség még nem termett ezen a világon!

És mégis elhangzott az a bizonyos mondat... Ártatlanul, halk és bársonyos hangon mondta ki a férfi. Ennek ellenére vágott és szúrt, mint a konyhakés, melyet beledöfnek a szív közepébe.

Csilla élete végéig nem volt képes Istvánon kívül mást szeretni. Azt a vad, egekbe törő szenvedélyt, mely vegyítve volt lágysággal és kedvességgel, férje lanyha, kissé ügyetlen ölelései meg sem közelítették, inkább érezte Csilla kínosak az együttlétet, mintsem örömet okozónak. Hiába csalta meg őt István keresztbe-hosszába, hiába csapta be aljas módon, átlátszó hazugságokat kreálva, utólag mégis mindez nem számított, csupán a szépre, a jóra volt képes emlékezni. S ahogy távolodott a nő időben Istvántól, egyre kisebbnek tűnt mindaz, ami rossz volt, s nőttek, burjánzottak, mint az elvadult gyomnövények, a szenvedélyes éjek emlékei.

És a férje mindezt tudta... S e megalázó házasságnak több mint tizenhárom évét pörgette le ömellel! Még elgondolni is szörnyű, mennyit szenvedhetett! Ki tudhatja, talán ez okból rendült meg az egészsége, s tán a pszichoszomatikus hatás – lelki okok következtében beálló elváltozások, tünetek csoportja – volt az, mely korai halálának okozója volt. – Rettenetes! – kínoztá Csillát minduntalan az önvád – tönkretettem egy férfit, aki szeretett, aki jó volt hozzám. Ó, mit tettem volna, amikor rabul ejtett egy különös varázslat, István imádni való férfiassága, feledhetetlen ölelései!

*

Ahogy múltak a hetek és hónapok, Csilla egyre rosszabbul érezte magát otthonában, sehogy sem találta a helyét, mindenhol Tamás szomorú, megtört arca jelent meg a szeme előtt. És egyre jobban kínozte őt a lelkiismerete. A gyönyörű kert, melyet férje ültetett be virágokkal, gyümölcsfákkal, gazosan, melegtől kisült növényekkel tele terült el a ház mögötti ágyásokban. Még arra sem volt ereje, hogy összeszerelje a locsolót, s enyhítse növényei szomját. Gyanús kis állatkák tűntek fel itt meg ott, Csillát nem érdekelte, ha rág az egér, darázsfészek növekszik az egyik fa odvában, olykor még két vaddisznó is tette tiszteletét. Arra sem volt ereje, hogy ezeket irtsa, elüldözze. Inkább elkerülte a kertet, nem ment a ház mögé, nem törődött a felhalmozott szeméttel, az olykor rásandító kóbor kutyákkal, melyek a megroggyant kerítés alatt mászkáltak ki és be, élelem után szaglászva.

Bánatában egyre gyakrabban kereste fel a szüleit, élvezettel hallgatta Gimama szelíd pletykáit, régi történeteit, melyek a néni fiatalkorát idézték. Apjára is több gondot fordított, megtudta, hanyatlik az egészsége, lefogyott, erőtlen lett, kerülte a társaságot, elhanyagolta barátait, akiket régebben annyira szeretett. Bajai fő oka, mint édesanyja titkon elmesélte, mellőztetése volt, ugyanis mintegy két éve felmentették miniszteri tisztsége alól. Ó, nem azért, mintha bármilyen hibát követett volna el, az újonnan megválasztott miniszterelnök volt az, aki nem állhatta; tapintatosan adta tudtára, hogy eljárt az idő fölötte, ideje már a nyugdíjba vonulásnak, s akkor több időt fordíthat családi életére, pihenésre, szórakozásokra. Búcsúztatása alkalmából számos kitüntetéssel ismerték el példamutató tevékenységét, jutalmul hatalmas kristályvázát kapott, melyet virágokkal raktak tele. Később *jó barátai* elregélték mindenfelé, már régóta szerettek volna megszabadulni tőle, a politikában jelenleg más szelek fújdognak, őt maradinak, vaskalaposnak tartották mind a felettesei, mind a beosztottjai.

Eleinte még örült is, hogy pihenhet, megszabadulhat néhány súlyos gondtól, új barátokra tett szert, sokat kártyázott, bridzset és tarokkot játszott, mint kiderült, mesteri módon. Ám egyre jobban fájlalta felesége hiányát; amikor még ő is az ország egyik prominens személyisége volt, fel sem tűnt, mily kevés időt tölt otthon a neje, miként halad lassan, de biztosan felfelé a karrier meredek útján, egyre jobban beleásva magát a munkába. Később az a szégyen is megesett vele, hogy úgy emlegették, mint a Kálos Anna férjét... Egyszóval ő már senki és semmi, mindössze egy nagy tekintélyű nő nyakán maradt bugyor.

Csilla férjének halála egy időre átírta a kis család problémáit, senki sem rágódott a saját kisebb-nagyobb baján, mindenki azon volt, hogy vigasztalja a magára maradt asszonyt, enyhítse szenvedéseit, osztozzon mély, komor gyászában. Ugyanakkor örömmel tapasztalták, hogy Csilla egyre kevesebb időt tölt Római-parti otthonában, inkább családja körében pergeti napjait, éjszakáit, jobban érzi magát egykori leányszobájában.

Két évvel Tamás halála után Gimama is eltávozott az élők sorából. Csendben, panasz nélkül mondott búcsút életének, halála olyan volt, mint egész élete, igénytelen és eseménytelen, de terhére soha nem volt senkinek sem.

Ami meglepte a család maradékát, hogy Csilla édesapja, aki élete során kevés figyelmet fordított a szegény rokonra, úgy kezelte, mintha háztartási alkalmazott lenne; a halott nőt nem győzte eléggé meggyászolni, gyakran kijárt a temetőbe, szebbnél szebb koszorúkkal díszítve sógornője hantját. Csillának feltűnt, apja búskomor lett, lemondta a kártya-partikat és a tervbe vett utazásokat, naphosszat a szobájában kuksolt, senkihez sem szólt egy szót sem, s ha kérdezték, mindössze párszavas válaszokat adott. Egyedül lánya volt az, akinek jelenlétét örömmel fogadta, Csilla észlelte ezt, s mindent elkövetett, hogy a kedvében járjon, a lehető legtöbb időt töltse apja közelében. Gyakran nézték együtt a tévét,

máskor meg sétálgattak, hosszú beszélgetéseket folytattak életről, munkáról, hivatásról. Csilla csak most, utólag tudta meg, mily nehéz és felelősségteljes munkát végzett egykor az apja, a férfi elmesélte, olykor hetekig rettegett, hogy valamelyik intézkedése kiváltja a befolyásosabb emberek haragját, ez okból őt megvádolják, s még az is megeshet, hogy a börtönben találja magát.

Másfél évig tartott apa és lánya barátsága, aztán közbeszólt a sors, a volt miniszter megbetegedett, s néhány hét elteltével meghalt. Csilla anyjánál keresett vigasztalást, programokat szervezett, igyekezett a segítségére lenni, lassanként olybá tűnt, mintha ő volna az anya, aki óvja és védi a *gyermekét*. Még le sem telt a gyászév, amikor Csillát hatalmas csalódás érte. Anyja meghívást kapott egy tudományos konferenciára, melyet New-Yorkban rendeztek meg. A lány örült is meg nem is, azzal vigasztalta magát, az a két hét majdcsak eltelik valahogy, elvégre anyjának is kellenek exkluzív élmények, nagyhírű tudósok társasága, akik közt ő is eldicsekedhet értékes szakmai eredményeivel.

Letelt a kiküldetés ideje, Csilla izgatottan várta anyja telefonját, szerette volna megtudni, melyik géppel érkezik. Elhatározta, szabadságot vesz ki, hogy kint Ferihegyen várhassa a messziről jött asszonyt. Két hét eltelt... és semmi hírt nem kapott, azt sem tudta, hová menjen, mihez kezdjen, már-már valami tragikus balesettől tartott. Végül mégis csak összeszedte magát, elment az amerikai nagykövetségre, ott megnyugtatták, közölték, hogy a New-Yorkban megrendezett konferencián egyetlen résztvevőt sem ért semmiféle baj. Csilla, ha már belekezdett, folytatta anyja keresését, bár nem szívesen tette, de elment a Műszaki Egyetemre, hogy anyja kollégáinál érdeklődjön, szülője valójában mennyi időre utazott el. Ismerős volt errefelé, amint bekopogott, máris nyílt a tanszékvezetői ajtó, anyja két kolléganője örömmel fogadta, kávéval kínálta, a széket is megfűjta, amire leült. Csilla igencsak röstellte, hogy nyomoznia kelljen, elvégre anyja ügyes és okos, külföldön

minden bizonnyal feltalálja magát. Ugyanakkor rosszul esett neki, hogy egyetlen megmaradt hozzátartozója nem fedte fel előtte hosszú távollétének okát, s még telefonhívásra sem tartotta lányát érdemesnek.

Végül az egyik adjunktus asszony rákérdezett:

– Édesanyád hogy érzi magát Amerikában?

– Gondolom, jól – hangzott a válasz –, csak azt nem értem, mért nem jött már haza, legjobb tudomásom szerint mindössze két hétre utazott el. Elnézést... épp azért kerestelek fel benneteket, hogy megtudjam, talán hosszabb időre tervezte a külföldi utat? – A tanszék munkatársai csodálkozva fordultak Csillához, értetlenkedve néztek rá, hamarjában azt sem tudták, mit mondjanak. Végül az idősebbik asszony törte meg a csendet.

– Hogyan? – kérdezte. – Nem tudod, hogy anyád New-Yorkban új életet kezdett, felmondta itteni állását, s odakint férjhez akar menni valami neves professzorhoz? – Csilla üveges szemekkel meredt az őt körülvevőkre. Mély zavarában csak hebegni tudott, felállt, indulni készült, de megtántorodott, csaknem összeesett, ha valaki el nem kapja, a földön találja magát. Ekkorra már többen is beözönlöttek a szobába, átölelték, vigasztalták, egyikük valahonnan egy kupica pálinkát teremtett elő.

Amikor hazatért, otthon anyja levele várta. Sírva bontotta fel, tudta jól, mi állhat benne. Később, amikor alaposabban megszemlélte a borítékot, észrevette, a levél, bár légipostával jött, jó egy hetet késett.

*

Csilla élete újabb fordulatot vett, eladta hön szeretett Római-parti házát, s hatszobás családi otthonát is. Húvösvölgybe költözött, az egyik újonnan felépített házban vásárolt egy háromszoba-hallos luxuslakást. A hatalmas fák tövében pompázó hajlékot nem volt kedve rendbe rakni,

lakberendezőhöz fordult, annak gondjaira bízta a munka javát, régi bútoraiból alig valamit tartott csak meg, szakítani akart minden emlékével. A mintegy két hónapot igénybe vevő adásvétellel kapcsolatos rengeteg huzavona, később a lakberendezési feladatok és sok egyéb más tennivaló komoly megpróbáltatást jelentett számára, ám örökké semmi sem tart, s az egyik szép tavaszi reggelen arra ébredt, hogy új lakásban, új bútorok között, új környezetben éli immáron életét, s többé nem nyomasztja az egykori miliő könnyes-bús hangulata. Munkakedve is új erőre kapott, hajlandó volt ismét terepgyakorlatra vinni a geológus-hallgatókat, s diákjai vidámsága, tiszteletteljes viccelődései őt magát is felpeszdtítették, feldobták a hangulatát. Új autót vásárolt, s ha éppenséggel jobb dolga nem akadt, kellemes túrákat tett a közeli dimbes-dombos tájon, időközben megpihent valamelyik kerti vendéglőben, elfogyasztva egy jóízű ebédet.

Ahogy telt-múlt az idő, szaporodni kezdtek az ismerősök és a jó barátok, néhány kedves idősebb hölgy bridszpartira hívta, örömmel fogadta, még kisleány korában édesapja tanította meg az érdekesítő, agyat próbára tévő, szórakoztató kártyajátéokra. Már nem egymagában, hanem turista-társakkal rótt a hegyeket, máskor meg barátnőivel kellemes gyalogtúrákat tett a közeli Budai hegyekben; egyszerre mindent egybevetve, élte a negyvenvalahány éves, magányos asszonyok tipikus életét. Azaz, mégsem egészen. Ugyanis a sors jóvoltából, Csilla idősebb korára is megőrizte karcsú, tetszetős alakját, s arca szépségén is csak alig valamicske változást okozott az olykor kegyetlen, múltó idő. Ezért aztán valósággal körüldongták őt a férfiak. Igaz, a háta mögött többen megjegyezték, hogy a teremtés koronái – akár a kutya a döghúst – messziről megérzik rajta a pénz-szagot, s hogy ehhez még némi csinoság is társul, nem csoda, hogy barátnőjük ugyancsak szaporítja a felkapott nők irigyelt táborát.

És volt is ebben valami igazság... Ő, aki eleinte kizárólag saját szépségének és okosságának tulajdonította

sikereit, lassacskán felébredt álmaiból, s rádöbbsent, anyagi helyzete lényegesen többet nyom a latba, mint személyes varázsa, melyben eleinte még hitt, s amire annyira büszke volt. Később, élete utolsó éveiben gyakran felidézte magában *másodvirágzásának* emlékeit.

– Uram egek – fohászkodott –, mit meg kellett olykor élnem! – Még az is előfordult, hogy aktuális lovagja meghívta őt vacsorára az egyik felkapott étterembe, majd amikor a fizetésre került volna sor, minden zavar nélkül közölte, otthon felejtette pénztárcáját, mentse ki őt Csilla szorult helyzetéből. Természetesen kimentette... persze a férfi elfelejtette megadni tartozását... Csilla pedig ejtette az ingyenélőt, egy lezser mozdulattal ajtót mutatva neki.

Két olyan férfival is összehozta őt a sorsa, akik közös vállalkozást szerettek volna alapítani vele. Érdekes mód mindkettő azzal kezdte, hogy Csilla biztosítsa a kezdőtőkét, melyet majd a várható, hatalmas haszonból lassanként törleszteni fognak. Az asszony azonnal kiadta az útjukat, mielőtt a tisztelt urak újabb ötletekkel próbáltak volna belőle pénzt kicsikarni.

Legfájóbb esete egy elvált emberhez kötődött, aki iránt érzett is valami szerelem-féleséget. Az illető öt évvel fiatalabb volt nála, fess, jó kiállású férfi, aki szórakoztató és intelligens, ugyanakkor korrekt és megbízható. Csakhogy a derék úr az elvált feleségét három gyermekükkel együtt hagyta el, ez okból állandóan fúrta őt a lelkiismeret, végül azzal állt elő, hogy a két idősebb fiát magához venné, s Csilla, mint pótmama gondoskodjék a kedves kis családról. Megpendítette még azt is, el kell adni Csilla lakását, s venni egy sokkal nagyobbat, ugyanis tervei szerint néhány év múlva elhagyott kislányát is magához szeretné venni. Az asszony érhető módon tiltakozott; kellemetlen viták, veszekedések sora következett. Mintegy kéthónapos huzavona után már annyira elfajultak a dolgok, hogy az egyik összeszólás hevében a „korrekt” és „intelligens” férfi hatalmas pofont kevert le állítólagos szívszerelmének.

Csilla azonnal kiadta a pasas útját, és úgy döntött, ezennel vége a dalnak, az udvarlókat vigye el az ördög!

Később egyik geológus kollégája próbálkozott nála, az illető nős volt, ám váltig esküdözött, rosszul él nejével, megszűnt közöttük minden kapcsolat. Csilla nem állt kötélnek, közölte a férfival, csak barátságról lehet szó közöttük, ám a „barátnő” szerepére nem vállalkozik. A férfi gúnyosan megjegyezte, nem gondolta volna róla, hogy ennyire prűd és rátarti, merthogy meglett asszonyként csak akkor bújik vele ágyba, ha mirtusz-koszorúval a fején, hófehér menyasszonyi ruhában esküdhet örök hűséget egy szmokingos úrnak. Csilla mélyen megsértődött, s többé nem óhajtotta látni szemtelen hódolóját.

*

És az évek tették a dolgukat, mint mindig, ezúttal is múltak; a napokból hetek, a hetekből hónapok, s a hónapokból évek lettek. Csilla csaknem hanyatt esett a csodálkozástól, amikor főnöke közölte, hogy egy éven belül nyugdíjazzák, ugyanis elérte a kort, státusza kell a fiatalabb tanerőknek.

– Esetleg óraadóként pár évig még alkalmazhatunk téged, kollegina – vetette oda vigaszul. Köszönte szépen, de nem kért abból, hogy *bejáró* legyen, s mint valaki oda nem tartozó, idegenként surranjon be azokba a tantermekbe, melyekben valaha nagytekintélyű vezetőoktatóként tartotta óráit és igényes szakmai gyakorlatait.

Miután nyugdíjazták, eleinte még próbálkozott ezzel-azzal, korrepetált diákokat, vállalt szakfordítást, írt egy könyvet a Baradla-barlang feltárásáról, s mivel kiadóra nem lelt, saját pénzén jelentette meg. Munkája nem járt sikerrel, alig harminc példány kelt el az útikönyvből. – Újabb kapu – gondolta fásultan –, mely a többivel egyetemben bezárult előttem...

Lassanként rájött, a magány egyre jobban kerülgeti, bridzspartner-barátnői szétszéledtek, némelyike meghalt, mások betegségükkel küszködtek; voltak olyanok is, akik nálánál jobb,

fiatalabb partnert találtak maguknak. Így történt, hogy többé nem volt, akivel verhetne volna a blattot, akivel licitálhatott volna kedve szerint. Autóját eladta, úgy érezte, a felgyorsult és megnőtt budapesti forgalomban félelem fogja el vezetés közben, s az ilyesmi érzés – sokak véleménye szerint – első lépés egy súlyos karambolhoz.

Néhány hűséges barátnő kitartott mellette, övelük olykor vállalkozott egyszerűbb, kevésbé fárasztó túrákra, egy-egy színdarab vagy mozifilm megtekintésére. Váratlanul távoli rokonai is hallattak magukról, érdeklődtek, nem kérne-e Csilla valamilyen segítséget, esetleg egy megbízható társalkodónőt, aki a gondját viselné, s megkönnyítené házimunkáját, ügyei intézését. Elfogadta, s úgy tapasztalta, helyesen tette. A fiatal nő – Erzsike – beköltözött a legkisebbik szobába, nem kevés pénz ellenében ellátta őt, rendben tartotta a lakást, és ha Csillának kedve támadt sétálni vagy valamilyen szerényebb szórakozást megejteni, lakótársnője örömmel tartott vele.

Látása megromlott, valamilyen gyógyíthatatlan szembetegség kínozza, neheze esett az olvasás, a tévé-nézés, már csupán a zene és a divatba jött hangoskönyvek jelentettek számára némi szórakozást. Erzsike, aki gondosan ügyelt pártfogoltja minden lépésére, úgy vette észre, asszonya teljesen magába fordult, van úgy, hogy órákon át ül kinn az erkélyen, s ernyedten bámul valahová, talán egy másik világba. Olykor rajtakapta, nem figyel arra, amit mond neki, mintha nem érdekelné a környezete, semmit sem kér, semmit sem kifogásol, nem bánja, mi van ebédre, vacsorára, ha étvágytalanul is, de elfogad mindent, amit csak gondozónője eléje tesz. Depresszió, gondolta a fiatal nő, s amikor csak tehetett, sétára invitálta. Ilyenkor felvidult kissé, néha megállt egy virág, egy bokor vagy fa előtt, nézegette, mintha most látna életében először növényeket. Az állatokat is kedvelte, idegen kutyákat is megsimogatott, nem félt tőlük, azt sem bánta, ha ráugranak, ha megnyalják a lábát, tappancsuk nyomot hagy ruhadarabjain. Erzsike kapva az ötleten, azt javasolta, tartsanak kutyát.

Érdekes módon erre nemet mondott, ingatta a fejét, sóhajtozott, mintha attól félne, nem volna képes ellátni az ebet.

Hogy valójában mi történt Csillával? Semmi rendkívüli, csupán az, ami megesik az öregekkel: a jelenkor már semmit sem jelent számukra, teljes egészében a múltban élnek, felidézik magukban a jót, a rosszat, a sikereket, s a kudarcokat is. Csilla gondolatai nem voltak ennyire szerteágazók, ő szinte mindenkor egyvalakire, Istvánra gondolt. Újból átélte a vele töltött gyönyörű szép szenvedélyes éjszakákat, a túrákat, az utazásokat, látta maga előtt férfias, kellemes vonású arcát, deli természetét, mozdulatait, ahogy ügyesen és gyorsan mászik a barlangtermek sziklahídjain, ahogy átsegíti őt a lélekvesztő, alig járható köves, patakos, csúszós barlangi utakon. Látta arcán a diadal ragyogó fényét, amikor sikert sikerre halmozott, látta, miként keményednek meg arca vonásai, ha nem teljesül az, amit elhatározott. És nem nyugszik bele a kudarcba, s előbb-utóbb el is éri, amit igazán akar. Mert minduntalan győzött, mintha csak a győzelem istene nyújtotta volna felé a kezét. Akarata nem ismert lehetetlent, oly erős volt, hogy sorra döntögette le az élet adta korlátokat, s tette mindezt úgy, hogy senkit sem alázott meg.

Ám volt egy gyengéje: a nők! E téren is sikert sikerre halmozott, meghódított mindenkit, akit csak akart, kosarat senkitől sem kapott. Amikor erre az útra terelődtek Csilla gondolatai, fojtogatni kezdte őt a sírás, öreg, fátyolos szeméből ráncos orcájára hullott egy-egy könnycsepp. Néha Erzsike is észrevette ezeket a lepergő cseppeket, ám nem gondolta volna, hogy a bánat lenne előidézője, inkább gyanakodott a gyöngé, beteges szem betegségeire, viszkető, égető begyulladására.

Hetvenedik évét betöltve lényegesen megromlott az egészsége. Orvosai alapos vizsgálatoknak vetették alá, rengeteg gyógyszert tömtek bele, később néhány kisebb műtétet is megejtettek rajta. Egyik éjszaka rosszullet fogta el, erejét összeszedve hívta hűsége Erzsikéjét, a lány már alélva talált rá, s a mentőket riasztotta. Három hetet töltött kórházban, az

orvosok holmi szívpanaszokat rebesgettek. Miután hazatért, fontos lépésre szánta el magát, társalkodónőjét arra kérte, kísérje el őt egy közjegyzőhöz, ideje, hogy elkészítse végrendeletét.

Bár a hivatal nem volt messze, mégis inkább taxival mentek, a közjegyző nem váratta, soron kívül foglalkozott a beteg asszonnyal. Csilla – akkorra már *Csilla néni*, illetve *nagyságos asszony* – átadta a hivatalnoknőnek tervezetét. Gondosan felsorolta az irományban kire, mit óhajt hagyományozni, azokra a távoli rokonokra esett a választása, akik olykor-olykor, legalább egy kevésbé törődtek vele. Végrendeletében gondot fordított Erzsikére is, bár egyetlen szóval sem említette a kedves lánynak, hogy a kedvezményezettek sorába beszámította őt is.

Miután végleges formát öltött végakarata, a közjegyző aláíratta vele, és még két tanúval, majd az okmányt elhelyezte páncélszekrényébe, a végrendelkezőnek egy másolati példányt adva át. Ezt követően el akart köszönni ügyfelétől, ám az asszony közölte, volna még egy kissé különös kívánsága.

– Éspedig? – hangzott a kérdés.

– Nos... arra kérném önt, tisztelt közjegyző-asszony, őrizze meg ezt a borítékot – nyújtott az asszony felé egy nagyalakú, vaskos kopertát –, s haláloamat követően juttassa el a megadott címre!

– Kérem, semmi akadály, s ígérem, levelét a kiemelt fontosságú ügyiratok közt tartjuk majd számon.

– Köszönöm! Ez igen kedves öntől!

– No, de – vette szemügyre a közjegyző a címzést – itt az áll, hogy *BRFK Nyomozati iroda*. Ahhoz, hogy levele annak jusson, akinek szánja, névvel és pontos címmel kellene ellátni.

– Való igaz – jelent meg egy fura mosoly Csilla arcán – ám nem ismerem név szerint a rendőröket.

– Egy pillanat! Jól gondolom, hogy ön a Nemzeti Nyomozó Iroda vezetőjére gondol?

– Meglehet. A néhai Kellner Károly alezredes utódjának szánom a levelemet.

– Értem, így már világos. Ígérem, a borítékot mellékelem az ön végrendeletéhez, s vagy én magam, vagy az utódom el fogja juttatni levelét az arra illetékes kezeibe.

– Legőszintébb köszönetem! – Elbúcsúztak, Csilla távozott, s Erzsikével hívatott maguknak taxit.

IV. rész

A döglött akták feltámadnak

Béres László, a Nemzeti Nyomozó Iroda parancsnoka elhatározta, rendet teremt a páncélszekrényében, első dolga, hogy a döglött akták anyagát átnézzé, osztályozza és szortírozza. (*Döglött aktáknak* azokat az iratokat nevezik az őrzővédők, melyek a felderítetlen bűnügyeket tartalmazzák, ez okból külön kategóriát képeznek, s a nyomozók abban reménykednek, váratlanul beköszönhet a megoldás, kideríthetővé válik, ki, avagy kik azok, akik a vizsgálat tárgyát képező bűnügyben érintettek, nagy valószínűséggel elkövetők voltak.)

A rendszerető rendőr gondosan átnézett minden aktát, majd a tizedik ügyiratnál összeráncolta homlokát, s felkapta a fejét.

– Nicsak! – kiáltott fel. – Ismerős neveket látok magam előtt! Gosztonyi Csilla, az apja neve Gosztonyi Ádám. Alighanem a volt miniszterről és a lányáról van szó. – Lénárd István neve is ismerősen csengett, s amint visszaemlékezett e furcsa esetre, felrémlt előtte Kellner Károly alezredes ábrázata, a híres főnyomozóé, aki arról volt nevezetes, hogy csupán egyetlen bűnügyet nem volt képes megoldani. S ez az *ominózus ügy* nem volt más, mint a Lénárd István sérelmére elkövetett emberölés. A rendrakást abbahagyva, sorra futotta át az ügyirat papírjait, s rajzolódt ki szeme előtt e különös történet rengeteg szerteágazó szála.

Az idő későre járt, a férfi riadtan nézett az órájára, észbe kapott, régóta otthon volna már a helye; összepakolta a szétszórta lapokat, a szekrénybe zárta, majd korgó gyomorral s epeszórt szomjúsággal hazatért a családjához. Éjfél volt már, mire ágyába került, ám nem jött álom a szemére, egyre a Lénárd-féle bűnügy részletein járta az esztét, s agyában rendre felbukkantak a furcsábbnál furcsább gondolatok.

– Kérdés – furdalta őt a kíváncsiság –, ki ölhetette meg a derék barlangkutató geográfust? – Sorra vette a lehetséges elkövetőket, ám semmire sem jutott, végül hajnaltájban

mégiscsak elnyomta őt az álom, mely felszínes volt és zavaros. Különös képek tűntek fel előtte, üldözött valakit, de az illetőnek nem volt arca; később őt üldözték, s félelmében felszaladt egy sziklacsúcsra, majd lezuhant, s egy barlang mélyében találta magát. Végül hatalmas horkantással ébredt, felesége rémülten ugrott ki az ágyból, férje nem győzte a bocsánatát kérni.

Soron következő napjai zsúfoltak voltak, nem jutott ideje a barlangos-gyilkosság ügyén töprengeni. A rendrakást is abbahagyta, a páncélszekrényt rossz lelkiismerettel messze elkerülte, magát azzal vigasztalva, hogy amint akad egy szabad órája, újból átolvassa az utolsó betűig a Lénárd-féle döglött akta minden egyes lapját. Eltelt egy hét, a hön áhított pihenőnap megjött, s rá is telepedett, mint varjúcsapat a kukoricaföldre. Épp csak hozzákezdett az olvasáshoz, amikor titkárnője résnyire nyitotta az ajtót, elnézését kérve, hogy munkájában megzavarja.

– Marczik Imréné közjegyző asszony szeretne önnel pár szót váltani – közölte halk, kissé félénk hangon.

– Mit nem hallok! – mordult fel a férfi. – Csak nemhogy nekem kellene eljárnom még a hagyatéki ügyekben is?

– Ó nem, a hölgy mindössze egy levelet szeretne átadni önnek. Beengedhetem?

– Nos, igen.

A titkárnő kissé félrehúzódva tárta ki az ajtót a bekonferált vendég előtt. Magas, egyenes tartású, szigorú arcú nő lépett a szobába, katonásan kezet nyújtott a meglepett nyomozónak.

– Parancsoljon helyet foglalni! – invitálta őt a rendőr az egyik, kissé kemény szék felé intve.

– Köszönöm. Ígérem, rövid leszek, nem azért jöttem, hogy raboljam a drága idejét. Lényegében egyik ügyfelem hagyatéki ügyéről volna szó, az idős asszony végrendeletét én készítettem. Miután aláírta a szükséges példányokat, ezt a levelet nyújtotta át nekem, arra kérve, halála után adjam át a

küldeményét a BRFK főnyomozójának. Nos, a titulus meglehet, nem egészen pontos, csupán az asszony szavait idéztem. Jut eszembe, annyit még hozzátett: arra a nyomozóra gondol, aki a valamikori Kellner Károly alezredes utódjának tekinthető. – Béres őrnagy szigorú fizimiskája megenyhülni látszott, kissé meghatódva annyit mondott, hogy Kellner alezredes 1973-ban mondott búcsút a szolgálatnak, őt székében Magyarai Péter főnyomozó követte, s annak halála után – 2001-ben – ő maga került e nevezetes posztra. Kissé elgondolkodva megjegyezte, ilyen értelemben a nagynevű alezredes utódjának leginkább ő tekinthető. A közjegyző asszony levelet vett elő táskájából, és átnyújtotta a gondosan leragasztott kopertát a nyomozónak. A férfi átvette a neki szánt küldeményt, megköszönte az asszony fáradozását, majd kissé elgondolkodva megkérdezte, ki a feladója ennek a különös levélnek.

– Dr. Gosztonyi Csilla – válaszolt a nő –, a hölgy ma egy hete, 72 éves korában szívelégtelenség következtében elhalálozott.

A nyomozónak hirtelen leesett a tantusz, egyszóval a múlt idők sötét homályából ismét csak felbukkant a Lénárd-féle bűnügy! A biztonság kedvéért azért felvetette:

– Ha nem tévedek, Gosztonyi Ádám egykori miniszter leányáról van szó?

– Igen. Ő volt az, aki felkeresett.

– Nos, ha megkérdezhetném... mondott valamit a hölgy azzal kapcsolatban, tulajdonképpen mi okból küld levelet a rendőrségnek?

– Ó nem. És én sem kérdezgettem, tiszteletben tartottam végakarátát, valamint a levéltitkot is.

– Értem. Köszönöm, hogy személyesen felkeresett, s nem a postára bízta a hölgy levelét. – Az asszony bólintott, majd felállt és elköszönt. A férfi magára maradt, kezében a különös levéllel. Jó darabig meredten bámult a borítékra, mintha csak félt volna a különös küldeményt megtekinteni. Felkelt székéből, járkálni kezdett, később megállt az ablak előtt,

s elgondolkodva nézte a távoli hegyeket, a Duna-hidat s a rengeteg száguldó gépkocsit. Rendre felidézte emlékezetében azt a keveset, amit az aktákból megtudott a Gosztonyi családról. Gondolatai tovább peregtek, majd Lénárd Istvánnál kötöttek ki, a férfinál, aki csinos volt, okos, lelkes és barátságos, s mindennek ellenére gyilkosság áldozata lett. Béres nyomozó visszaült íróasztalához, telefonon kiszólt a titkárnőjének, egyelőre ne engedjen be hozzá senkit, a nap hátralévő részét szeretné magányában tölteni. Végül mély lélegzetet vett, s papírvágó késével felbontotta a küldeményt. A borítékból három, sornyomtatóval sűrűn teleírt lap bukkant elő, az iromány végén Gosztonyi Csilla aláírása szerepelt. Pillanatra behunyta a szemét, csöppet elgondolkodott, majd hozzákezdett az olvasáshoz:

Tisztelt Főnyomozó Úr!

Alulírott, dr. Gosztonyi Csilla (született Budapesten 1937. szeptember 8-án; anyja neve Kálos Anna) vallomást kívánok tenni két, mindeddig fel nem tárt bűntény tisztázása érdekében. Az egyik érintett fél dr. Lénárd István barlangkutató-geográfus, a másik Kászonyi Erika irodai alkalmazott. Halálukért engem terhel a felelősség, ugyanis mind a két esetben én magam voltam az elkövető.

Állításom alátámasztása érdekében közlöm mindkét égbekiáltó tettem indokait, valamint az elkövetés módját.

1. Lénárd István

Lénárd Istvánt 1957. augusztusában ismertem meg, barlangkutató tábor szervezett Bódvaszilas közelében, s én is egyik résztvevője voltam csapatának. Szinte első látásra egymásba szerettünk, a férfi pár hónap elteltével házasságot ígért nekem, ennek okán szüleimnek, mint a vőlegényemet mutattam be. 1959 nyarán tanulmányútra mentünk Kínába, célunk a melegégövi karsztjelenségek tudományos feltárása

volt. Magam augusztus közepén, vőlegényem szeptember elején tért haza, s ami meglepő volt, esküvőnk tervezett időpontját a párom a következő nyárra halasztotta. Ugyanakkor már első együttlétünköt kezdve arra kért, tartsuk titokban kapcsolatunkat. Annyit mondott, nem volna etikus, ha ő, mint túravezető, nyíltan bevallaná, hogy szerelmi partnert talált egyik túratársa személyében. Sokan még azt hinnék, azért szervezett tábort, hogy válasszon magának egy lányt, akivel kedvére szórakozhat. Kissé furcsának, mi több, sértőnek találtam érveit, később megvigasztalt, mondván, izgalmasabb lesz, ha csak az esküvőnk napján fedjük fel a valóságot, hadd legyen minél nagyobb a meglepetés, s a vidámnál is vidámabb a hangulat...

Időközben észrevettem, István mily gyöngéden bánik bizonyos Balogh Ellával, aki, mint a barlangkutató társulat tagja, ugyancsak velünk táborozott. Féltékeny lettem, ám mit sem tehettem, nem szerettem volna nevetségessé tenni magam.

1959 decemberében egyik barlangos társam, Perlaki Pál a tudtomra adta, vőlegényem nős ember, és a felesége nem más, mint Balogh Ella! Nem hittem túratársam fecsegésének, magánnyomozóhoz fordultam, s az iroda munkatársai fényképekkel támasztották alá Perlaki Pál leleplező mondatait. Pár napra rá az irodától levél érkezett számomra, a borítékban orvosi zárójelentést találtam, melyben az állt, hogy Balogh Ella gyermeket vár, szülése 1960 júniusában lesz esedékes.

Iszonyú volt, ami lejátszódott bennem! Még most, hajlott koromban is kiráz a hideg, amikor felidézem magamban a bizonyosság rettentő perceit. Felindultságomban Istvánt akartam felkeresni, számon kérni hűtlenségét, ám elhagyott az erőm, nem lettem volna képes az imádott férfi szemébe nézni. A magánnyomozók kiderítették, hogy István, hetente két napot a feleségével, kettőt meg énvelem tölt, s még ez sem elég neki, mert egyik munkatársnőjével is viszonyt folytat, s őt, a harmadikat is buzgón látogatja, hogy mi célból, nem fér hozzá kétség!

Ekkor betelt nálam a pohár, úgy éreztem, ennek a csapodár alaknak nincs helye ebben a gyönyörű világban! Elszántam magam a szörnyű tetre, az egyetem kémialaborjából kiloptam két sztrichnin-pirulát, s elhatároztam, becsempészem majd az italába, kivárva az alkalmas pillanatot.

Miközben kínoktól gyötörve készültem a legrosszabbra, István szilveszteri programot szervezett; úgy döntött, Aggteleken töltjük az év utolsó napját, méghozzá úgy, hogy a Baradla-barlangban valamilyen embert próbáló túrán is részt fogunk venni. A cél, mint mondta, az úgynevezett határrács elérése és megtekintése, mely objektum a magyar-csehszlovák határ helyét jelöli ki. Az út jelentős részét vízben gázolva, sőt, a sziklák alá merülve kell megtenni azoknak, akik nem riadnak vissza a nehézségektől. Szemem se rebbent, beleegyeztem én is a túrába, miközben ördögi gondolatok gyötörték az agyam.

István egyre többet foglalkozott Ellával, nem engedte, hogy belemásszon a barlang jéghideg vizébe, kérte, öltözzön fel jól, meg ne fázzon, s a patak partján a Hangversenyteremben várja meg, amíg mi, többiek megtesszük a kitűzött utat. Ekkor már szinte nem voltam magamnál, mardosott a féltékenység és porig alázott a szégyen, hogy méltatlant szerettem, akinek én s valamennyi nőtársam nem más, mint játékszer, afféle izgalmas kaland. Kivéve Ellát... Mert a nő a szíve alatt az ő gyermekét hordozza!

Köztudott volt, hogy István rajong a feketekávéért, a főzője nélkül sehová se megy. Mielőtt elindultunk volna a barlang vizében menetelni, István kávéfőzőt. Elkészült az első adaggal, a lötytyöt a csikóbőrös kulacsába töltötte. Észrevettem, elfelejtette a kulacsra rácsavarni a kupakot, a szabadon hagyott kulacs szája – úgy véltem – szinte kínálja magát. Az utolsó pillanatban mégiscsak meggondoltam magam. Rájöttem, nem volnék képes embert ölni, bármennyire is feszít a bosszúvágy, és a megaláztatás. Tenyeremben összetörtem az egyik pirulát, s annak egy darabját – tán a felét, vagy a negyedét – dobtam bele a kulacsba. – Ettől rosszul lesz, de nem hal meg! –

gondoltam. – S ki tudhatja... Esetleg magába száll, s szenvedése észre téríti, ráébred, sem ő, sem más nem szórakozhat embertársaival kénye-kedve szerint.

Abban biztos voltam, tettemet senki sem látta, s az is köztudott volt, István soha senkit sem kínált meg a kávéjával, talán azért, mert túl erőszre főzte. Igaz, egyszer valami olyasmit mondott, valahonnan külföldről szerzi be olcsón a kávébabot, s meglehet, esetleg megártana valakinek, ezért csak magának főz belőle. Később István egy újabb adagot is elkészített, a kettő együtt csaknem színültig töltötte a híres, népművészeti bevonattal ellátott kulacsot. Azt azonban nem gondoltam volna, hogy idegrendszerem túl gyöngye elbírní ekkora megpróbáltatást.

Elindultunk, eljutottunk addig a pontig, amíg még nem kellett vízben gyalogolni. István rövid pihenőt rendelt, ettünk a magunkkal hozott elemózsiából, hozzá termoszból teát ittunk. És István meghúzta kedvenc kulacsát... engem első ízben ekkor rázott ki úgy igazából a rettegés hideg szele.

Ella nem lépett bele a patak vizébe, ott maradt a Baradla-barlang Hangversenytermében. Egyik túratársunk, Zsigó Ákos is a száraz utat választotta, ő ugyanis fényképezett, művészi felvételeket készítve kívánta megörökíteni az expedíciót. A víz egyre mélyült, eleinte térdig, később combig, majd derékig ért. És egyszerre csak ott magasodott előttiünk egy hatalmas szikla, melynek alja elérte a víz felszínét. Röviden szólva, a szikla alá bújva, a víz alatt úszva kellett haladni tovább. István átölelt és átsegített e nehéz szakaszon. A víz mély volt, úszva haladtunk; ekkor már félájult voltam, igazából azt sem tudtam, mi is történik velem. Homályos gondolatok kavargtak a fejemben, elhatároztam, ha visszaérünk a platóra, elkapom a kulacsot, s tartalmát a vízbe öntöm. Arra még emlékszem, hogy valamit énekeltünk a rácsnál. Később, amikor már visszatérőben voltunk, elvesztettem az eszméletemet. Semmi többre nem emlékeztem, a turistaház ágyában tértem magamhoz, valaki fölém hajolt és egy csésze teát nyomott a

kezembe. Újból elájultam, mint megtudtam, később jöttek a mentők, az ózdi kórházba vittek, azt mondták, hipotermia okozta a rosszullétem, a nyolc fokban a testem erősen lehűlt, lelassult a szív működése is. Ekkor jutott eszembe István... Uram-egek, mi történhetett vele? Megitta-e a kulacsnyi kávé, s ha megitta, hogyan reagált rá a szervezete? Már jobban voltam, megkérdeztem az egyik ápolónőt, tud-e valamit Lénárd Istvánról, a túravezetőnkéről. A nő nem válaszolt, szó nélkül kiment a kórteremből. Altatót kaptam, az egyik budapesti kórházban tértem magamhoz. Akkor tudtam meg, hogy István meghalt, eleinte úgy hitték, ő is a hideg víztől hibernálódott, csak hogy ő rajtaveszett, neki leállt a szív működése. Később a boncolásnál megtalálták gyomrában a sztrichnin maradékát, majd kezdetét vette a bünyügyi nyomozás.

Kihallgattak minket, kivételt velem sem tettek. Később, amikor a rendőrök faggattak, valami különös belső remegés fogott el, attól tartottam, ezzel elárultam magam. Érdekes... mind a mai napig érthetetlennek tartom, hogy hogy nem lepleztek le, minek vagy kinek köszönhettem, hogy engem, a nyilvánvaló tettest futni hagytak, a gyilkosságot nem voltak képesek rám bizonyítani.

2. Kászonyi Erika

Nem volt elég, hogy Lénárd Istvántól, ettől a ragyogó tehetségű embertől elvettem életét (?), egy második gyilkosság is terheli gyöngé vállaimat. Igaz, ez utóbbi következménye volt az elsőnek, no, meg a nő pénzsóvárságának, s irántam való irigykedésének is.

Valamit elnézhettem a sztrichninmérgezés elkövetésekor, nem vettem észre Erikát, aki megbújva valahol a közelben kileste műveletemet. Eleinte nem tette szóvá, amit látott, teltek a hónapok, lassanként elúsztak fejem fölül a viharfellegek, már azt hittem, nem érhet semmi baj, élhetem gondtalanul tovább az életemet. Még akkor sem gyanakodtam, amikor észrevettem Erika kedveskedését, irántam való

szeretetének kézzel fogható jeleit. Örültem, hogy barátnőre lettem egyik barlangos társam személyében, olykor elmentünk együtt szórakozni, megnéztünk egy-egy filmet, vagy színdarabot. És eljött a nap, melyre nem számítottam, Erika váratlanul felkeresett. Közölte, fontos ügyben óhajt beszélni velem, bajban van, segítségre szorul, számít rám, mint barátnőre. El nem képzelhettem, mi a gondja-baja, némi unszólásra elárulta, pénzre van szüksége, és nem is kevésre, ugyanis lakást szeretne vásárolni. Még akkor sem kapcsoltam, holmi bankokat emlegettem, ahol kölcsönt vehet fel a rászoruló. Rám nézett, a szeme szikrázott a gúnytól és a megvetéstől.

– Nem szégyelled magad? – förmedt rám rendreutasító hangon. – Valaki, akinek milliói vannak, nem hajlandó a barátnőjének segíteni?!

– Mégis, mit vársz tőlem?

– Mint már mondtam, segítséget.

– Mennyit? – kérdeztem kissé pikírt hangon.

– Nyolcvanezer forint elég lenne – mondta olyan hangon, mintha nem tudná, hogy ez az összeg azokban az időkben igen sok ember egyévi fizetése lehetett volna. Természetesen tiltakoztam, s még rá is kérdeztem, netán ennek köszönhetem az utóbbi időkben feltámadt barátságot?

– Csakis! – közölte szemtelen hangon. – Vedd tudomásul, az igazságtalanság csimborasszója, hogy egyesek fürdenek a pénzben, miközben mások nyomorognak! Ez neked a szocialista erkölcs?! – Ekkor már kiabált, s öklével az asztalt verte. Egyedül voltam a lakásban, már-már attól féltem, nekem ugrik, fejbe ver valamivel. De nem ez történt. Megszelídült, a bocsánatom kérte. Hallgatagon néztem, hamarjában azt sem tudtam, mit válaszoljak. És ekkor előjött a nagyágyúval. – Kedvesem – szólt mézes-mázos hangon – tudom, hogy mit tettél Istvánnal, láttam – érted?! – láttam amikor valami fehér morzsát dobtál bele a kávéjába. Akkor még nem tudtam, mi az, ám most már tudom, hogy sztrichnin-darabka volt. Te mérgezted meg! Te vagy a gyilkosa, mert a férfi Ellát szerette,

teveled csupán csak szórakozott. Nos? Mi a válaszod? Adod a pénzt, vagy menjek a rendőrségre?!

Úgy éreztem, szétszakad a fejem. Ennyi pénz nincsen a számlámon, ha a szüleimhez fordulnék, számon kérnék, minek? Igaz, vagyonos emberek voltunk, de nem szórtuk soha a pénzt. Gyakran segítettünk rokonainknak, anyám elsősorban családunk gyermekeit pártfogolta, ha már nem lehetett unokája, legalább ily módon járuljon hozzá a rászorultak szükségleteihez. És ha megkérdik szüleim, mért van szükségem ily tetemes összegre?! Mi lesz, ha megtudják, én öltem meg Istvánt? Számomra vége a világnak, amilyen igazságszeretők felmenőim, feljelenítenének. S mehetnék hosszú évekre börtönbe, rabigába. Még rágondolni is rettenetes.

Erikára vetettem nem túl bizalomgerjesztő tekintetemet.

– Ne aggódj – szóltam –, meglesz a pénzed, ám ne feledd, össze kell szednem ezt a tetemes összeget, valamilyen ürüggyel szüleimhez kell fordulnom, hogy kölcsönözzék a kért lóvé nagyját.

– Ahogy gondolod. Pár hetet még várok, ám ha a nyolcvanezret nem kapom meg, első menetben a szüleidet fogom felkeresni.

Búcsú nélkül ment el, sem ő, sem én nem mondtunk egymásnak istenhozzádot. Pár napra rá Kovács Feri túrát szervezett, a Pilisbe készültünk, a híres Spartacus-ösvény bejárása volt a cél. Agyam rejtekéből újabb gondolat-szörnyek bújtak elő, s rágtak, marcangoltak, mint oroszlán az elejtett őzet, mint sakál a kikapart dögöt. – Most már mindegy – sóhajtottam –, vagy Erika, vagy én! Esetleg mind a ketten. De ezt a rajtaütést szárazon már nem úszom meg. – Miközben elmélkedtem, gondolataimat rendezgettem, arra jutottam, Erika nagy barátsága nem volt más, mint álca, valójában gyűlöl, ahogy csak a szegények tudják gyűlölni a gazdagokat. Ha szerényebb lenne, ha megelégedne valami elfogadható összeggel, megérteném, s szeretetből még segítenék is rajta. No de ez, amit most művel, ez már több a soknál, nevéen nevezve

nem más, mint zsarolás! Egyszóval bűn, melyet ezúttal velem szemben akar valaki elkövetni. Így elmélkedtem, s készültem a tetre. Térképet is vettem, gondosan tanulmányoztam a nevezetes ösvény veszélyes pontjait. Kétségtelen, ilyesmiben nem volt hiány, már máskor is hallottam arról, hogy a Spartacust rendbe kellene hozni; néhány helyre korlátot állítani, a kényelmetlenül ferde gyalogösvényt kiegyengetni, betonnal feltöltogetni, nehogy lecsússzon róla a láb. Csakhogy a turista-csoportok megvétőzták a javaslatot, mondván, a fiatal sportolóknak kihívás kell, aki meg ügyetlen és tériszonyos, kiránduljon a Normafához, és ne a veszélyes ösvényeket járja.

Eljött a túra napja, én felkészültem a legrosszabbakra is. Az idő szép volt, eső már hetek óta egy csepp nem sok, annyi sem esett, az út száraz volt és jól járható, lelkesen vágott neki a híres ösvénynek a túracapat. Eleinte könnyedén haladtunk, néztük a tájat, a kiugró sziklákat, melyek a természet kápolnájának méltó díszei voltak. Aztán az út keskenyedni kezdett, már nem fértünk el párosával, csupán libasorban haladhattunk. Forduló fordulót követett, a lankás hegyoldal lassanként függőlegesbe ment át. És egyre félelmetesebb lett az alattunk húzódó mély szakadék telis-tele fertelmes köveivel.

Megkerültünk egy kiugró sziklát, s azt láttuk, előttünk elfogyott az út, csupán egy keskeny, alig egyetlen láb-szélességűre apadt; fogódzó nem volt, mellettünk sima volt a szikla. A csoport eleje lelassított, az utána jövők még nem észlelték a szakadékot. A túravezető átlépett a hasadékon, majd kezét nyújtva biztatott bennünket az átkelésre. Egy kislány – gyakorlatlan turista – hisztizni kezdett, közölte, visszafordul, nem képes átlépni a szörnyű meredélyen. Hirtelen azt láttam, összetorlódott a csapat, a turisták egymást próbálják megkerülni, a szédelgőket hátrahagyni. Közvetlenül Erika mögött álltam, a lány ijedten visongott, kezét nyújtogatta segítséget kérve. Volt egy pillanat, amikor valahogy senki sem figyelt rám, közelebb léptem hozzá, s gyors mozdulattal, teljes

erőből a mélybe löttem. Röptét néhány kiszakadt kő követte, majd vele együtt mind eltűnt a mélyben.

– Mi történt? – kiáltotta a túravezető, majd visszalépett a szakadékos részre. Ekkor már mindenki a mélységbe bámult, Erika nevét kiáltozták, lefelé mutogatva Feribe kapaszkodva félelmükben. Én kissé távolabb álltam a báméskodók csoportjától, úgy tűnhetett, mintha soha nem is lettem volna a lezuhanó nő közelében. Erika szörnyethalt, miután a szakadék mélyében lévő, hatalmas és éles kövekre esett.

Nos, ennyi a történetem. A rendőrség hosszasan vizsgálta a turista-balesetet, kötélbiztosítás mellett lejátszátk az egész csapattal a rémes tragédiát. Végül megállapították, szerencsétlenség történt, később meg elrendelték a Spartacus-ösvény rendbehozatalát.

A nyomozók kihallgattak, magam is részt vettem a kötélbiztosítási vizsgálatokon. Mindössze annyi volt az eredmény, hogy megállapították, senkit nem terhel felelősség. Tisztelt Főnyomozó Úr! Elmondtam mindazt, amit a nyomozóknak nem sikerült felderíteniük, s ennek folyományaként békében és nyugalomban élhettem le több, mint hetven évet. Megbüntetésemre soha nem került sor, ám a lelkiismeretem egyre kínzott, igazában soha többé nem éltem át egyetlen igazán boldog percet sem. Talán jobb lett volna jelentkeznem, meglehet, megúszhattam volna néhány évvel, s Erikát sem kellett volna elveszejteni. Most már mindegy, most már minden mindegy... Lezárhatják azt a bizonyos aktát, én meg odaállok az égi Bíró elé, hogy elnyerjem méltó büntetésemet.

Dr. Gosztonyi Csilla

Az óra már elcsiripelte a nyolcat, amikor a nyomozó letette a kezében szorongatott papírlapokat, és sóhajtozva pakolászni kezdett. Hatalmasat kordult a gyomra, ekkor tudatosodott benne, hogy dél óta egyetlen falatot sem evett. No, kap majd a feleségétől, hogy hiába várta őt a család a

megterített asztalt körülülve, bosszankodva, hol késik a *pater familias*, merthogy a gyermekeknek kopog már a szeme az éhségtől. Igaz, ami igaz, teljesen belefeledkezett az olvasásba, miközben összehasonlította a halott nő levelét az egykori nyomozati anyagban foglaltakkal, keresve az átfedéseket és az eltéréseket.

– Eh, mindegy fene – morgolódott –, holnap szombat, majd elviszem a családomat szórakozni, megnézni egy kedves mozifilmet. Ami meg a döglött aktákat illeti, írok majd egy jelentést a főnökömnek, javasolva a Lénárd-féle bűnügy újratárgyalását.

Miután sikeresen megnyugtatta magát, autójába ült és elindult haza. Otthoni fogadtatásáról nem tett említést a fáma. Meglehet, nem kapott vacsorát, ám az sem kizárt, hogy szerető karok ölelték át, s tömték bele a jobbnál jobb falatokat.

Hétfő reggel kipihenten s jókedvűen lépett hivatalába, ám amint elintézte aktuális tennivalóit, ismét a két gyilkosságon kezdte járatosni az esztét.

– Hihetetlen – csóválta a fejét, kételkedését imígyen kifejezve –, vajon hogyan fordulhatott elő egy ilyen kiváló rendőr esetében, mint Kellner Károly, hogy nem volt képes kinyomozni, ki lelkén szárad két megveszekedett gyilkosság? Legalább az egyiket, Lénárd halálát, tisztázhatta volna! Arról már nem is beszélve, hogy az a bizonyos Juhász Endre – valami főtitkárféleség –, a szájába is rágta, csakis Gosztonyi Csilla ölhetette meg Lénárd Istvánt. Vagy talán – tűnt fel egy fura mosoly szája szegletében – Kellner, bár sejtette, mi a valóság, ám *nem akarta tudni*! És miért nem?! Meglehet, sőt igen valószínű, hogy az öregedő férfi titkon beleszeretett abba a szép leányba. Megszerette, és megvédte. Nem vitte rá a lélek, hogy egy rideg cellában, agresszív és gonosz nők társaságában töltsön el legkevesebb 10-15 évet. No, de a második gyilkosság – komorodott el az arca –, még ott sem esett le neki a tantusz? Eh – sóhajtott, és vont a vállát –, talán túl élénk a fantáziám, vagy nem bízom a régi kollégákban. Így igaz.

Elvégre Kellner maga volt a becsületesség mintaképe, ha meg is kívánta volna azt a leányt, akkor sem tenne ilyet! Valóban? Akkor sem tenne? De hiszen mi, nyomozók és sztárnyomozók, mi sem születtünk szentnek, mi is csak emberből vagyunk...

Dél előtt tizenegykor halk kopogtatást után, titkárnője nyitotta rá az ajtót, közölve, hogy látogatója érkezett.

– Ki az, és mit óhajt? – kérdezte, miközben idegesen vakarta meg a nyakát.

– Egy idős hölgy keresi önt, Főnök, látszatra súlyos beteg, csupán annyit nyögött ki, hogy Kellner Károly főnyomozó úr utódját kívánja felkeresni.

– Micsoda?! – üvöltött fel a rendőr, mintha kakas csípte volna meg – már megint a Lénárd-féle ügy... Mi a fene ütött ezekbe a nőkbe?

– Kérem! A hölgy neve Kovács Ferencné. Óhajtja fogadni, vagy irányítsam Péterfi nyomozóhoz?

– A világért sem. Kezd már érdekelni az ügy, meglehet, hamarosan újabb hidegre tett akták látnak napvilágot!

– Igenis. – A titkárnő kipenderült az ajtón, majd egy megroggyant, ráncos arcú nőt támogatva lépett főnöke szobájába. Béres őrnagy némi fintorral vizslatta a látogatót, az asszony meggyötörtnek látszott, hajlott háta, bedagadt arca, tipegő lépései arra vallottak, hogy a múltó idő alaposan megviselte, cseppet sem volt hozzá kegyes. Hosszú, gyűrött szoknyát viselt, mely alól férfibakancsos lábak tűntek elő. Tekintete szűrt, mint a tüske, mélyen ülő szeme éjsötét volt, szája nagy, fogai hiányosak. A férfi magát összekapva a nőhöz lépett, bemutatkozott, hellyel kínálta, s miután az asszony nehéz mozdulatokkal elfészkelte magát a bőrtámlás fotelben, az őrnagy megérdeklődte, minek köszönheti a látogatást.

– Kérem tisztelettel – szólalt meg a vendég kellemetlen, rekedtes hangon –, vallomást szeretnék tenni bűnügyben. – A híres nyomozóval hirtelen megfordult a világ, azt hitte, nem hall jól, vagy tán valami különös játék áldozata lett. Hitetlenkedve mérte végig az öreg nőt.

– Asszonyom, miféle bűnügyről volna szó?!

– Miféléről? Úgy tesz, mintha nem hallott volna a Lénárd-féle gyilkosságról. No, lássa csak, kivel van dolga, ha meghallgat, elmondok mindent. Bevallom, megértem, hogy meglepődött, nem mindennapi az én történetem. Kezdem azzal, hogy bemutatkoznék: Kovács Ferencné Balogh Ella a nevem. Ferenc a második férjem volt, az első hitvesem meg Lénárd István... vagyis az *áldozat*.

– Megdöbbszentő! – kiáltott fel a rendőr – most, ennyi év után kíván ön vallomást tenni?!

– Igen.

– Egy pillanat. Hívatom a titkárnőmet.

Az asszony mélyet sóhajtott, majd vendéglátójához fordulva, kért egy pohár vizet. A nyomozó a szobájába lépő titkárnő segítségét kérte, teljesítse az öregasszony kérését, továbbá jegyzetelje a vallomás anyagát. Balogh Ella sópáncodva és nyöszörögve végül hozzákezdett mondanivalójához.

– Hát, tudja meg a sorsom – pislogott a nyomozóra –, szerettem Istvánt, ő volt a mindenem, utóbb még feleségül is vett. Gyermekeim is fogant tőle, ekkor úgy éreztem, nálamnál boldogabb ember a föld hátán aligha van. Nem tagadom, tudtam arról, hogy férjem olykor hűtlenkedik, ám kapcsolatai nem voltak komolyak. – Csupán egy kis változatosság – mondogatta nekem félig-meddig viccelődve, majd arról biztosítva, hogy csakis engem szeret. De nem így volt az, kérem! Ugyanis megjelent a színen Gosztonyi Csilla, az *úrilányka*, nem tagadom, nem volt akárki, amellet gazdag, mint akinek nábob az apja! Pénzelte is a férjemet, kiutazott vele Kínába is, s ő állta a tanulmányút költségeit. Amikor terhes lettem, olybá tűnt, a férjem visszapártolt hozzám, óvott, kényeztetett, elmondta, élete legszebb ajándékának tekinti születendő gyermekünket. Még azt is mondta, hogy fiút szeretne. Hittem neki, biztos voltam benne, többé rá sem néz Csillára! De tévedtem! Becsapott és megszégyenített!

Kérem, amit akkor én átéltem, az nem volt embernek való! Mintha kicsúszott volna a talaj a lábam alól, mintha rám omlott volna egy katedrális, mintha leesett volna a nap az égről! Ugyanis attól féltem, férjem titkon válópert készül beadni ellenem, teccik tudni, fülest kaptam az egyik jóbaráttól, hogy titkon már el is jegyezte Csillát, a szülőktől is megkérve a láány kezét. Félni kezdtem – mert többen is azt susorogták –, hogy születendő kisbabánkat magához kívánja venni Csilla. A Gosztonyi család tekintélyes és nagyhatalmú, elég egy jó ügyvéd és elegendő pénz, hogy az a kis ribanc elvegye tőlem azt, ami nekem a legkedvesebb.

Leírhatatlan, mi játszódtott le bennem, olyan lettem, mint egy anyatigris, aki foggal, körömmel védi a kölykét! Elnézést... Tudom jól, ezt az érzést más ember el sem képzelheti, csupán azért beszélek ennyit a dolgaimekről, hogy ön megértse, mit éltem át. Igen. Gondolom, sejtí, mi okból kívánok vallomást tenni. Üptre senki sem fut a rendőrségre, hogy önmagát váddal illesse, hogy beismerje a rettenetet. Nos... *En öltem meg Lénárd Istvánt*, megöltem, mert nem voltam képes elviselni mindazt, amit ellenem elkövetni készült, illetve már el is követett. Hogy felváltva részesít két nőt a gyönyörök gyönyörében. S e nők egyike én lennék, magam. A másik nő meg Gosztonyi Csilla, egy miniszter leánya, aki okos, szép, s mérhetetlenül gazdag. Ám gyermeke nem lehet, elvinné hát az enyémet! No, nem! Ennyire önfeláldozó azért én sem vagyok!

Az igazságszolgáltatás valahogy mégiscsak elkerült engem, talán azt gondolták az akkori nyomozók, hogy nincs olyan nő, aki megölné születendő gyermeke édesapját. Tudom, ha István szemébe mondom a tettét, tiltakozott volna, letagadott volna mindent, bizonygatva, hogy én vagyok az egyetlen neki. Tán még meg is esküdött volna, s folytatott volna mindent ugyanúgy, amint addig tette. Később megtudtam, nemcsak Csilla volt meg neki, hanem több más nővel is folytatott viszonyt. Szerettem, örültem szerettem, s ugyanakkor

undorodtam tőle. Megérti mindezt? Gondolom, nem. Én sem érteném meg, ha másvalaki állna elő egy ilyen történettel.

Nos... ez volt a múlt, de itt a jelen. S ön joggal kérdezheti, mért csak most óhajtok vallomást tenni. Így igaz, nemde?

– Igen. Valóban ezt gondolom.

– Élni akartam, élnem kellett, hogy felnevelhessem a gyermekemet, nem akartam, hogy a Gosztonyi nő végül elvegye tőlem! Egyébként nem sokáig tengődtem özvegyi sorban, Kovács Ferenc – úgyszintén barlangkutató – régóta szeretett engem. Bár nem szerettem, hozzámentem feleségül, s ő nevére vette a fiamat. Röviden ennyi volna a történetem, gondolom, a teljes nyomozati anyag egyéb dolgokról, részletekről is árulkodik.

– Hogyne. Amit ön elmondott, nagyrészt ismert volt előttünk. Bár szerepelt ön a gyanúsítottak között, a döntő bizonyíték azonban váratott magára. Ha megkérdezhetem, minek köszönhető az ön megkésett vallomása, mi az oka annak, hogy öreg fejjel vallja be a tettét, önmagát feladva.

– Kérem tisztelettel, komoly dologról volna itt szó... Teccik tudni – folytatta nagy lendülettel –, ahol én lakok, ott mink mindent tudunk a nagyvilágról, egymásnak adjuk, hozzuk és visszük a híreket. Így tudtam meg, éppen tegnap reggel, hogy az a cafka Csilla magára akarta vállalni István meggyilkolásának tettét. Holott ez nem igaz, mert Istvánt én öltem meg! Én, én egyedül én, mert ő az enyém volt, egyedül csak én rendelkezhettem vele!

– Hogy mi jogon, ezt nem is nagyon értem – jegyezte meg a rendőr kissé rezignáltan. De mindegy! Nem gondolja, hogy egy ilyen szokatlanul nagy hírverés fájdalmasan érintené az ön családtagjait is?

– Nekem nincs családom, és nincsen már fiam. Volt, de elhagyott. Jelenleg külföldön él a nejével és a gyermekeivel.

– Nem tartja velük a kapcsolatot?

– Nem! Gyűlölöm a fiamat az egész pereputtyával együtt, gyűlölöm, mert feleségül vette azt a nőt!

– Mi kifogása van a menyé ellen?

– Minden. Főleg az, hogy a világon van. Tudja – vált hirtelen álmodozóvá az arca, s különös fényben égett apró, fekete szeme –, én azt akartam, hogy a fiam kövesse az apját. Külsőleg olyan ő is, mint amilyen István volt, csinos, jó megjelenésű, okos és művelt, egy valóságos amorózó! Amilyent egy anya csak kívánhat magának. Azt akartam, soha ne nősüljön meg, legyen rengeteg nője, használja őket, de ne szeresse, mert szeretetet csak én érdemlek tőle, én, aki feláldoztam érte az életemet!

– Nem egészen értem...

– Persze hogy nem érti! Nyilván ön is csak amolyan anyámasszony katonája, amilyen a fiam.

– No de kérem!

– Olyan szépen éltünk – a nő hirtelen sírva fakadt, szeméből patakzottak a könnyek –, a fiú tanult, sportolt, olykor eljárt szórakozni, tisztelt és szeretett engem, én voltam neki a mindene. És akkor jött az a ronda kis nő! Nem értem, én még most sem értem, mit szerethetett rajta. Képzelje – kapta el az asszony hirtelen a rendőr kezét, miközben az örület fénye villant a szemében –, a tudtom nélkül összeházasodtak, és a fiam az én lakásomban akart együtt élni azzal a nővel! Kidobtam őket. Most ott élnek valahol Amerikában, minden kapcsolatot megszakítottam vele! Ó, ha idejöttek volna! Hehe... szereztem volna újból sztrichnint, s belepottyantottam volna öngyásga kávéjába.

– Csak nem sztrichninnel mérgezte meg az első férjét?!

– De, de!

– S hogy jutott hozzá a mérleghez?

– Nagyon egyszerűen. Ha még nem mondtam volna, akkoriban a Kémiai Kutatóintézet laboránsa voltam, bármikor kinyithattam a méragszekrényt, s kivehettem belőle azt, amire szükségem volt. Persze, nem akármit! Ha veszélyes méregről

esett szó, akkor egy tanú jelenlétében le kellett mérni a méréganyag súlyát, s bejegyezni mindent a mérég-naplóba.

– Így járt el?

– Jaj, dehogy! Egyik nap, amikor valami okból kiürült a labor, megszereztem a mérészekrény kulcsát, s kiloptam néhány kristály-darabkát. Helyébe ugyanannyi kőso kristályt pötytentytettem. S képzelye! Nem jött rá senki!

– Hogyan mérgezte meg Lénárdot?

– Egyszerűbben, mintsem ön gondolná. Azon a bizonyos szilveszteri délutánon történt minden. A férjem a drága kis Csillával és néhány társával egyútt a Baradla-barlang határrácsához igyekezett, én áldott állapotom okán nem tarthattam velük. Egy időre egyedül maradtam a barlang Hangverseny termében, akkor pötytanytottam bele a férjem kávéjába a mérget. Igen! Mindkét darabkát beledobtam a kulacsába!

– Rettenetes!

– Jaj, ha elkaphatnám azt a nőt, a fiam asszonyát, én ugyanúgy tennék most is, mint ahogy akkor tettem, és biztosra mondom! Visszaszerezhetném a fiam. Jó gyerek az, higgyen nekem, csak a feleségét kéne a pokolra küldeni! Megért engem, ugye? Hisz ön a törvény öre, akinek dolga az igazság védelme! Olyan szép fiú az én drága fiam... a kicsi fiam, aki valaha úgy szeretett engem...

Hirtelen megkopogtatták az ajtót, a titkárnő, aki jegyzetelte a delikvens vallomását, a bejárathoz sietett. Amint kitárta, két jól megtermett fickó nyomult be a rendőr szobájába, valami furcsa kezes-lábas ruhát viseltek, szemüket a megriadt asszonyra vetve. Egyikük egy batyut szorongatott, a másik két papírlapot lebegtetett a meghökkent rendőr orra előtt.

– Kérem tisztelettel – szólalt meg a magasabbik bumfordi, az íróasztalra téve a papírokat –, a hölgyet el kell szállítanunk, mert megszökött az intézetből. Már órák óta kajtatjuk utána a várost, végül a fia volt az, aki megmondta a tutit. Vagyishogy az anyja az utóbbi időkben állandóan a

rendőröket emlegeti, s olyanokat mond, hogy vallomást tesz. Tessen parancsolni, itt a papír, ami igazol bennünket! – Örült sikoltás hallatszott, Ella asszony felpattant ültéből, s mint a kergebirka, rohángálni kezdett le s fel a szobában. Felborított egy széket, lesodorta a diktafont az asztal széléről, majd az ajtóhoz szaladt és lenyomta a kilincset. Ekkor a másik fogdmeg hirtelen elkapta, s két kezét a hátán összefonva hatástalanította az önmagából kikelt szerencsétlent. A rendőr és a titkárnő, mint két kőszobor, megmerevedve állt, hang nem jött ki a torkukon, szájtátva bámulták a színpadra illő jelenetet. Végül Béres őrnagy mégiscsak megszólalt.

– Hogyhogy beszéltek a nő fiával? Nékünk épp az imént mondta, fia és családja külföldön él, nincs velük semmi kapcsolata.

– Uram, ez az asszony elmebeteg, a várkerti Elmegyógyintézet ápolja. A fia a feleségével és a három gyermekével itt él Budapesten, az anyját rendszeresen látogatja, s amit csak megtehet, azt meg is teszi érte.

– Nem hittem volna, hogy ekkora a baj. Eleinte a nő teljesen normálisnak tűnt, problémamentesen, hihetően tette meg beismerő vallomását.

– Rákérdezett a fiára?

– Igen. Ez csak természetes!

– Akkor már értve vagyok. Ha bárki bármit felhoz a fiával kapcsolatban, a nő abban a pillanatban kifordul önmagából. Nos, ahogyan ezt ön is tapasztalta.

– Értem. És köszönöm a segítséget, ha önök nem jönnek, szerencsétlenségek sorozata történhetett volna!

– Akkor mink mennénk is – szólalt meg a testesebbik –, nem maradt itt valami holmija a hölgynek?

– De, de – kapott észbe a nyomozó –, tessék, itt van a ridikülje.

– Itt meg a kabátja – emelte le a fogasról a titkárnő a kissé viseltes ruhadarabot. Ekkor ismét felharsant Balogh Ella sivítása, minősíthetetlen hangon átkozta a rendőröket, végül egy

jó nagyot köpött. Hogy véget vessen a hangoskodásnak, az egyik férfi leukoplasztal leragasztotta a nő száját, s a vergődő, vonagló asszonyt kétfelől karonfogva vonszolták el az ápolók a legközelebbi lift irányába. Végre csend és nyugalom lett, ekkorra a nyomozó szobája már megtelt emberekkel. Döbbsen kérdezték, mi történt, ki volt az, illetve kik voltak azok, akik ekkora botrányt csaptak a rendőrség egyik prominens helyiségében; netán terrorista támadás történt, vagy egy elítélt akart magának elégtételt venni?

Béres őrnagy izzadó homlokát törölgette, nagy nehezen nyögve a válaszokat.

– Ez az átkozott Lénárd-féle ügy – sóhajtott akkorát, mintha orkán tört volna be a szobába. – Ez a meggárgyult nő volt valaha Lénárd István felesége, s azért jött, hogy tudunkra adja, miszerint a férjét ő gyilkolta meg. Csak hát – nézett körül hallgatóságán –, Gosztonyi Csilla is a férfi gyilkosának vallotta magát.

– Kérem – vette át a szót a titkárnő, aki tanúja volt az idős asszony látogatásának –, Kovács Ferencné azt vallotta, hogy ő egy nagyobb darab sztrichnin-kristályt dobott bele Lénárd kávéjába, ugyanakkor Gosztonyi Csilla azt írta a levelében, csak egy kis darabkát pottyantott bele a kulacsba a méregből. Mind a két nő gyilkos?

– Jó kérdés – bólintott Béres. – Egy biztos. Fel kell éleszteni a döglött aktákat, újra kell tárgyalni ezt az egész megveszekedett ügyet. Nézzük hát sorban a dolgokat, Gosztonyi Csilla elmeállapota a jelek szerint kifogástalan volt, levele hitelesnek tekinthető. Ellenben Kovács Ferencné Balogh Ella egy elmeógyógyintézet ápolója, vallomása el nem fogadható.

– Akkor hát mi az ábra? – érdeklődött egy fiatal nyomozó, aki nem rég került ki a rendőr-akadémiáról.

– Majd elvállik a vizsgálat során. Meglehet, Balogh Ella zavaros elméje nem emlékszik a régi dolgokra, csupán csak képzelet, hogy sztrichnint dobott volna a kulacsba. Ha valóban ez történt, megállapíthatjuk, hogy Lénárd gyilkosa Gosztonyi

Csilla. Ámde – fordult a fiatal tiszthez, s bőkött mutatóujjával a levegőbe –, amennyiben igazat vallott Kovács Ferencné, akkor nagy valószínűséggel Lénárd halála az ő lelkén szárad. Mindenesetre orvosi szakvéleményt fogunk kérni, mekkora az a méregmennyiség, ami már feltétlenül halálos, és mennyi az, amit egy Lénárd István alkatú, egészséges, erős ember képes lett volna még átvészelni. Ha bebizonyosodna, hogy Kovács Ferencné igazat vallott, valamint Gosztonyi Csilla kicsiny darabkája még nem volt halálos, nos... nos akkor kijelenthetjük, hogy Csilla csak a Kászonyi lány sérelmére elkövetett tettben bűnös, és Ella az elkövető.

– És az is lehet – kotyogott bele ismét a nagyok dolgába a fiatal nyomozó –, hogy mind a két sztrichnin-mennyiség halálos volt. Kértem én, ebben az esetben mit mond ki a törvény?

– Mi az ördögöt mondana – morgolódott Béres őrnagy –, hát azt, hogy a két nő egymástól függetlenül, csaknem egy azon időben gyilkolta meg Lénárd Istvánt!

– Egyszóval – zárta le a témát a fiatalember –, egy áldozat volt, de két elkövető...

Tartalom

I.

Barlangban hideg a víz/ 7. oldal

II.

A Birka-barlang rejtelsei/ 131. oldal

III.

A kövek csepegnek tovább/ 261. oldal

IV.

A döglött akták feltámadnak/ 401. oldal

Szentiday Klára Mária regényei:

A sárga angyal

Két kard

Gyilkosság Budán

A táncoló betyár

A fekete kutya éjszakája

Alpesi társasutazás

Képzeltetések hálójában

Kedves Laci!

Volt idő, amikor kollégák voltunk, s most, közel harminc év elteltével, szerencsésen összefutottunk egy rendezvényen.

Örömmel tapasztaltam, szinte semmit sem változtál, az a kedves, huncut és vidám fickó vagy még ma is, aki valaha voltál.

S mi több! Olvasod a regényeimet! Mint megtudtam, értékeled a természeti leírásokat, a gyalogtúrák, a kirándulások ismertetését.

Emlékszel? Réges-rég barlangkutatók is voltunk, ám én hamar búcsút mondtam ennek az extrém sportnak, a sziklamászást, dülferezést nem bírta gyöngye izomzatom.

Sörünket szopogatva üldögéltünk, te hozzám fordultál, s rám vetítetted tengerkék szemed sokat sejtető tekintetét:

„– Írjál regényt a barlangkutatókról – szólítottál –, ám legyen a könyvben gyilkosság, nyomozás, izgalom és rejtély, mert akinek van vér a pucájában, annak ez való!”

Íme, teljesítettem kérésed, kezedbe adom alkotásom! Remélem, könyvem elnyeri tetszésedet; s ami engem illet, ezúttal kívánok Neked kellemes időtöltést és jó szórakozást!

Üdvözlettel:

Szentiday Klára Mária

